

2020

4

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4

*“งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”
“Research and Innovation for the Development
of Society toward Sustainability”*

ประชุมวิชาการผ่านระบบออนไลน์ วันที่ 26 เมษายน 2563 เวลา 09.00 – 17.45 น.

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
“งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”

THE EIGHTH NATIONAL SYMPOSIUM AND THE FOURTH INTERNATIONAL SYMPOSIUM
BANGKOKTHONBURI UNIVERSITY
“RESEARCH AND INNOVATION FOR THE DEVELOPMENT
OF SOCIETY TOWARD SUSTAINABILITY”

ประชุมวิชาการผ่านระบบออนไลน์
วันอาทิตย์ที่ 26 เมษายน 2563

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีร่วมกับ

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
การกีฬาแห่งประเทศไทย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์
KENT STATE UNIVERSITY	FO GUANG UNIVERSITY
GUIZHOU NORMAL UNIVERSITY	UNIVERSITAS NEGERI MEDAN
RIGA TECHNICAL UNIVERSITY	WESTERN SYDNEY UNIVERSITY
BAUMAN MOSCOW STATE TECHNICAL UNIVERSITY	

กลุ่มสาขาวิชาที่นำเสนอผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์

- กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

คำนำ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านวิชาการ โดยการส่งเสริมนักวิจัย นักวิชาการ รวมถึงนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้เกิดการสร้างและพัฒนา ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งยังเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสหวิทยาการ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จึงจัดให้มีการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4 ผ่านระบบออนไลน์ ภายใต้หัวข้อ “งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน” ขึ้น ซึ่งการประชุมดังกล่าวนี้ ได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.), สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, การกีฬาแห่งประเทศไทย, Kent State University, Fo Guang University, Guizhou Normal University, Universitas Negeri Medan, Bauman Moscow State Technical University, Riga Technical University, Western Sydney University

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมุ่งหวังว่าการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ จะเป็นโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาสหวิทยาการหลากหลายสาขาวิชา และนำไปสู่การพัฒนาวิชาการความรู้ที่ดีต่อไปในอนาคต

(รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เบ็ญจารีกุล)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
1 ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Expectation of Entrepreneurs to Student of Communication Arts Program in Innovative Media Design and Media Production Bangkokthonburi University. ตรีฉัตร ชื่นศิลป์	1
2 กลุ่มเป้าหมายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Target group for education in providing knowledge about the tax payment of the communities around Bangkokthonburi University. वलันต์ ลีนจี, ธิติยา คำนนท์.....	12
3 การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร The study of costs and rewards of growing lime Ban Phaeo District Samut Sakhon. สุทธดา ชาวนาฝื่อ, พนิดา กาลจักร.....	21
4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Factors Affecting Decision Making to Study Accounting of Students at Bangkokthonburi University. ชลิดา ลีนจี, บุศย์ วิสุทธิ	29
5 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ Factors affecting behavior Problems and obstacles in the preparation of household accounts for farmers in Khok Tan Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province. ดวงกมล ชัยศรีษะ, กัมทิมา อิมใจ.....	38

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
6 ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบล ตะเคียนราม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ Cost and return on investment planting cassava of farmers Takian Ram Subdistrict Phu Sing District, Sisaket Province. <i>ดวงกมล ชัยศรีษะ, นฤมล สุทธิธรรม</i>	48
7 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Factors affecting the promotion of knowledge and understanding of the accounting profession ethics of Bangkokthonburi University students. <i>ธิดิยา คำนนท์, สนาศิริ แสงสุข</i>	60
8 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด The Satisfaction of Thai Tourists on Resorts in Koh-Chang Trad Province. <i>นิพนธ์ อังคุธรกุล, ธนภุช สุวรรณ</i>	71
9 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทาน อาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร Relationship between behavior With 7 P's marketing ingredients in clean food eating for consumers in Bangkok. <i>นราธิป แนวคำดี, ธนวัฒน์ ทีปะपाल และณัชชา กริมใจ</i>	77
10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร Factors affecting service quality of primary health care at Pasicharoen District, Bangkok. <i>ชุตติเดช มั่นคงธรรม, ชุตติวรรณ ภัทรานุรักษ์กุล และนุสรีย์ ศิริพัฒน์</i>	89
11 การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภค ในจังหวัดร้อยเอ็ด Marketing Communication Acknowledgement and Buying Cosmetics Frequency of Consumers Behavior in Roi-Ed. <i>ศุภชัย ประศิริ, ธารินี กิตติกาญจนไสภณ</i>	104

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
12 การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการสร้างความสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ใน โรงเรียนมัธยม สพม.35 Evaluation of Environmental Study Project for Creating Happiness on The Sufficient Economy Based in The 35 Secondary Educational Schools. <i>ประสงค์ เชื้อนสว่างค์, เบญจภรณ์ รัษฎระนา และอรรคพงษ์ ทิพศิริเศรษฐ์.....</i>	113
13 การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ Developing English Learning of Preschool Children Through Movement and Rhythmic Activities. <i>หรรษา ศรีโมรา .....</i>	124
14 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี Parental Involvement in Promoting Early Childhood Learning Child Development Center in Nontabury Province <i>วิณา ดีทะเนตร์.....</i>	132
15 การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี Human Resource Development in Institute of Private Education: Chonburi. <i>กิตติพงษ์ จันทะชาติ, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ.....</i>	141
16 การรับรู้ของบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 Awareness of Personnel on Integrated Learning Management Based on Sufficiency Economy Philosophy in School Network for Educational Development under Nan Educational Service Area 2 <i>นิตยา สิงตะนะ, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ.....</i>	149
17 สภาพการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยเอกชน The State of Human Resource Development in Private University. <i>กชกร สังข์แดง, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ.....</i>	159

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย

หน้า

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

- 18 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
Parents's Participation in Educational Management of Child Development
Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province
ปิติภัทร ลือพงษ์..... 167
- 19 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1
Factor Related the Personal Administration Competencies of Primary
School Administrators under the Nonthaburi Primary Education Service
Area Office 1.
อรวรรณ นันทปัญญา, ประไพศรี ขาดทอง 179
- 20 ภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
Coaching Leadership of Basic School Administrator Under Ubon Ratchatani
Primary Educational Service Area Office 2.
จิรวัดน์ กิติพิเชษสรรรค์..... 188
- 21 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก
จังหวัดปทุมธานี
Satisfaction of teachers Toward the Administrator s' Administration
in Sam Khok District Pathumthani Province.
สมฤดี ตราชู..... 195
- 22 ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูใน
โรงเรียนประถมศึกษา
Some Factors Affecting Toward the Job Satisfaction and Successful
Efforts of Teachers in Primary Schools
ปวันรัตน์ ยะธา, ดวงเนตร์ ยิ้มโสภาน และวรลักษณ์ คล้ายบุญนาน..... 204

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
23 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 Internal Quality Assurance in Primary Private Educational Institute Under Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1 วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล.....	214
24 ผลของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย Spatial Development of Young Children Through Outdoor Games Activities. ปิยกานต์ ปานอุไร.....	220
25 การจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย The Effect of Cooking Activities on Young Children Writing Development. ปิยกานต์ ปานอุไร.....	226
26 ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาเน้นภาษา Reading Skills of Young Children Playing Emphasized Language Didactic Games. พิจิตรา เกษประดิษฐ์.....	232
27 การส่งเสริมความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา Promoting generosity and sharing of elementary school age children with educational game activities. กิตติมา เฟื่องฟู.....	237
28 การพัฒนาลีลามือของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบ การพิมพ์ภาพ The Development of Preschooler Handwriting Readiness With Drawing and Printing Activities เพลงไพโร รัตนวงศ์.....	241
29 การส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยโดย ใช้เกมการศึกษา Promoting Mathematical Skills of Knowing Number 1-20 for Young Children by Using Educational Games กฤษฎ วารีย์สกุล.....	248

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
30 การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน A Development of The Guidance Activities Package to Enhance Student Emotional Quotient. อัปสรสิริ เอี่ยมประชา.....	255
31 ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย The Effects of Using Story Telling Activities on Moral and Ethical Development of Preschool Children. สุदारัตน์ เปรมชื่น.....	267
32 บรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 The Organizational Climate and Performance Behaviors of Teachers in Schools under Lumpang Primary Educational Service Area Office 1. วีระ วงศ์สรรค์, ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และธารินี กิตติกาญจนโสภณ.....	274
33 องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์การ Elements of Transformational Leadership Development Toward Communication in Organization วีระ วงศ์สรรค์, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ และเมธาวี อุดมธรรมมานุภาพ.....	284
34 องค์ประกอบคุณธรรมการจัดการศึกษากับความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาบัณฑิต:นักศึกษาจีนในสถาบันศึกษาเอกชน Moral Components of Educational Management and Satisfaction With The Educational Services Quality ; Chinese Students in Private Educational Institutions วีระ วงศ์สรรค์, ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และธารินี กิตติกาญจนโสภณ.....	294
35 ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร The Effect of Using Story-Telling Activities on Moral Development of Pre-School Pupils in Bangkok. สุดาพร วิชิตชัยชาคร.....	304

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
36 การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาในการเรียน รายวิชา EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ Development of Students Responsibility Behaviors in EC202 Course, Early Childhood Education Curriculum, With The Operated Conditioning Technique. ชิตเวทย์ จันทคร.....	317
37 การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาล เอกชน กรุงเทพมหานคร A Study of Conditions, Problems and Solution Guidelines of Academic Administration in Early Childhood Education of Private Schools in Bangkok. นิตยา ศรีมกุฎพันธ์.....	325
38 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Information Technology Using Behavior of Undergraduate Students Educational Technology and Communication Program Bangkokthonburi University อชิตพล มีมัย.....	334
39 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร Relationship Between Online Gaming Behavior on Smartphones and student achievement Private Vocational College in Bangkok. อชิตพล มีมัย.....	349
40 การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร Development of E-learning courses for lower secondary school students Schools under Bangkok. อชิตพล มีมัย.....	364

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย

หน้า

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

- 41 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 7
The Administrators' Motivation Reinforcement Toward The Teachers and Educational Officers in Banna District, Na-Kron-Na-Yok Province Under The Secondary Educational Service Area Office 7
พรหมพิริยะ พนาสนธิ 375
- 42 ภาวะผู้นำและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Leadership and Guideline to Development of the School Administrators in Academic Service Area of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University.
พรเทพ เมืองแมน, พินิจ หนูเกตุ 389
- 43 สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
The Competencies of School Administrators in the Academic Network of Bangkok Thonburi University
ปราการ เกิดมีสุข, กรปภา เจริญชันษา..... 398
- 44 การศึกษาสมรรถนะหลักของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
A Study of the Instructors's Core Competency of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University.
ปราการ เกิดมีสุข, กรปภา เจริญชันษา..... 409
- 45 การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
School Environment Administration of Schools in Taweewathana District, Bangkok
จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์, ทศพร วรรณทอง..... 422

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย	หน้า
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์	
46 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขต อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร Factors Affecting Early Childhood Educational Management of Child Development Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province สุภา สุขวิบูลย์, จุฑารัตน์ เสรียมเฉย.....	432
47 แนวทางในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนให้ประสบผลสำเร็จ The Guidelines for Business Succession of Private Schools พีรพงศ์ ทิพนาค, อาลิสรา กลิมิตร.....	445
48 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 จังหวัดราชบุรี A Study of the Factors that Influencing the Works Quality of Personnel in the Education Quality Development Network 8 School Group, Ratchaburi Province พีรพงศ์ ทิพนาค, จุฬาทรรณภรณ์ ธนะแพทย์.....	458
49 มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร A Study of Parents' Participation in Early Childhood Education: A Case Study in Watpuranavas Child Development Center, Taweewathana District Office, Bangkok สุภา สุขวิบูลย์, พีรพงศ์ ทิพนาค.....	472
50 การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร Application of Buddha-dhamma for Efficiency Development of Personnel In Thawiwatthana District Office Bangkok. ณภัทร ศิลปมา.....	482
51 การศึกษาเปรียบเทียบทรรศนะของ “ความตาย” ระหว่างปรัชญาอัตถิภาวนิยม กับพุทธปรัชญา A Comparative Study of Death Perspectivesbetween Existentialism and Buddhist Philosophy. พระมหาสมศักดิ์ ธมฺมโชติโก.....	492

สารบัญ

การนำเสนอผลงานวิจัย

หน้า

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

- 52 ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
Public Service Performance Proficiency at Nonghee Sub-District Municipality, Nonghee District, Roi Et Province.
วิลาวรรณ กมลสินธ์..... 500
- 53 การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฏ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน
Public-Private Collaboration School Administrator Development in Terms of School Development Strategy According To the Concept of School's Preparation Towards Asean Community.
ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ, รัชชวัญ ภูเขาแก้ว และ สุทธิศิริ สมิตเวช..... 509
- 54 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกรณีศึกษา วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด
Satisfaction with the work performance of employees in Onewhite House Co.,Ltd.
นวพล โมครัตน์..... 519

ภาคผนวก

- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย .. 527

การนำเสนอผลงาน

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Expectation of Entrepreneurs to Student of Communication Arts
Program in Innovative Media Design and Media Production
Bangkokthonburi University

ตรีฉัตร ชื่นศิลป์

Trichat Chuensilp

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ สังกัด คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โทรศัพท์ 02-800-6800 ต่อ 2531

Branch Communication Arts Department Faculty of Communication Arts Bangkok Thonburi University, Tel. 02-800-6800

e-mail trichat_a@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบเกรดเฉลี่ยสะสมกับผลการเรียนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัย 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังในการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน จากสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภายนอกมหาวิทยาลัย จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และสถานะหน่วยงาน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการในการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 83 คน แบ่งเป็นเพศชาย 44 คน และเพศหญิง 39 คน โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 เมื่อเปรียบเทียบเกรดเฉลี่ยสะสมกับผลการเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกัน เกรดเฉลี่ยสะสมไม่มีผลต่อการได้ผลการเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้บริหารระดับต้นมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับสูงตามลำดับ สำหรับสถานะของหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาคเอกชน รองลงมาคือ ภาครัฐ และหน่วยงานประเภทอื่น ๆ เช่น องค์กรสาธารณกุศล เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาหลักสูตร นิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) และในรายชื่อ ผู้ประกอบการมีความคาดหวัง ระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ นักศึกษาที่พร้อมออกฝึกงานต้องมีความรู้ดี ($\bar{X} = 4.32$) ส่วนข้อที่

ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังในระดับมากมี 9 ข้อ เรียงตามลำดับได้แก่ มีกิริยาดี ($\bar{X} = 4.17$) มีความรับผิดชอบดี ($\bar{X} = 4.07$) มีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X} = 4.05$) มีวาจาสุภาพ ($\bar{X} = 4.00$) มีบุคลิกภาพดี ($\bar{X} = 3.77$) มีทักษะดี ($\bar{X} = 3.57$) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.68$) และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.51$)

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ ผู้บริหารหน่วยงาน ความคาดหวัง นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare CUM.-GPA. to school-record in the subject of field experience of the fourth years Communication Arts students who had field experience in outside organizations 2) study and compare the expectation on student Field Experience which classified by genders, ages, educational background, positions and organization status. This research was quantitative research.

The results of the research were as follows; 44 male and 39 female students who had field experience. Most of them had CUM.GPA between 2.51-3.00. Compared the school-record of field experience and CUM.GPA, It found that there was no different; CUM.GPA did not effect to school-record of field experience subject.

The organization administrators, most of them were male aged between 31-40 years old, bachelor's degree graduation, next was postgraduate and undergraduate respectively. Most of them were top management, middle management and chief executive respectively as per the organization status. Most of organizations were private, next was government and other kinds such as the charity.

Furthermore the organization administrators had the expectation on the right features of Communication Arts students of the field experience subject, Faculty of Communication Arts, Bangkokthonburi University was at high level ($\bar{x}=3.48$). Consider in each item found that the administrators had the expectation was at the highest level for 1 item, the students must have good knowledge ($\bar{x}=4.32$). There were 9 items of High level of organization administrators' expectation; have a good manner ($\bar{x}=4.17$), have a good responsibility ($\bar{x}=4.07$), have an interpersonal skill ($\bar{x}=4.05$), speak politeness ($\bar{x}=4.00$), have a good personality ($\bar{x}=3.77$), Dress politely ($\bar{x}=3.68$), have a good skill ($\bar{x}=3.57$) and creative thinking ($\bar{x}=3.51$)

Keywords: Entrepreneurs, Organization Administrators, Expectation, Student of Communication Arts Program

บทนำ

ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ข้างต้นเพื่อให้เป็นบุคลากรที่สามารถจะนำเอาองค์ความรู้จากการเรียนรู้ไปประกอบการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ในแต่ละสาขาวิชาชีพจึงเป็นกระบวนการผลิตนักศึกษาเพื่อที่จะให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ การผลิตบัณฑิตที่ผลิตศาสตร์ที่มีคุณภาพก็เช่นเดียวกัน นักศึกษาจะศึกษาหาความรู้จากภาคทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียวคงจะไม่เพียงพอ นักศึกษาจำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติให้มากพอจนสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีความมั่นใจ และสามารถปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่สังคมในการทำงาน

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพดังกล่าว จึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตรให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้มีโอกาสฝึกงานในภาคการศึกษาสุดท้ายก่อนสำเร็จการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่กับการศึกษาเชิงทฤษฎีซึ่งเป็นทักษะวิชาชีพที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องสอดคล้องกัน

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2558 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เริ่มรับนักศึกษาเข้าศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวนี้ เมื่อภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ทั้งนี้ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 นับเป็นปีแรก ที่คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีนักศึกษาชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 1 เข้าโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงเป็นโอกาสสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้ติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ มีข้อมูลสำหรับประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตามกรอบมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่ฝ่ายบริหารหลักสูตรและคณาจารย์ในหลักสูตรจะได้รับทราบข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อีกด้วย

การวิจัยเรื่องความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จึงเป็นงานวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการขององค์กร หรือหน่วยงานที่ได้เคยรับนักศึกษานิเทศศาสตร์เข้าฝึกงาน ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 และผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้ประกอบการที่รับบัณฑิตของคณะนิเทศศาสตร์เข้าทำงาน ทั้งนี้ ข้อมูลคำตอบเกี่ยวกับความพึงพอใจดังกล่าวมีความสำคัญต่อการประเมินผลหลักสูตรฯ ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปถึง การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ ให้มีทิศทางที่ตอบสนองต่อเป้าประสงค์ของหลักสูตร ตรงตามความต้องการของตลาดงาน การประกอบธุรกิจ ทัน

ต่อความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนตลอดหลักสูตรกับผลการเรียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังในการปฏิบัติงานของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ของผู้ประกอบการ/ผู้ดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์จากสถานที่ฝึกประสบการณ์ภายนอกมหาวิทยาลัยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และ สถานะหน่วยงาน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาผลการเรียนตลอดหลักสูตรกับผลการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษานิเทศศาสตร์ที่ออกฝึกงาน

ตัวแปรอิสระคือ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา และผลการเรียนรายวิชานิเทศศาสตร์ตลอดหลักสูตร

ตัวแปรตามคือ ผลการเรียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.2 การศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารหน่วยงาน /องค์กร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และ สถานะหน่วยงาน

ตัวแปรตาม คือ ความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมในการทำงานด้านนิเทศศาสตร์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ใน 10 คุณลักษณะ ได้แก่ บุคลิกภาพดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย กริยาดี วาจาสุภาพ มนุษย์สัมพันธ์ดี ความรู้ดี ทักษะดี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดี รับผิดชอบดี และคุณภาพของงานดี

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรของการวิจัย คือ ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่นักศึกษาได้เข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือน มิถุนายน 2561 ถึง กันยายน 2561

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน 2562 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2563 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ช่วงเดือนกรกฎาคม – ตุลาคม 2562 และดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ
2. ความคาดหวังที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตาม เพศ และตำแหน่งหน้าที่การงาน ใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ ค่า t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยสรุปผลเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งหมด 83 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (44 คน) มีเกรดเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.51 – 3.00 มากที่สุด เกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01 – 2.50 มากรองลงมา

2. การเปรียบเทียบเกรดเฉลี่ยสะสมกับผลการเรียนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีผลการเรียนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่แตกต่างกัน

3. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารหน่วยงาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารหน่วยงาน/องค์กร ของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสาธารณกุศล ต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้บริหารระดับต้นมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารระดับกลาง และผู้บริหารระดับสูงตามลำดับ สำหรับสถานะของหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ รองลงมาคือภาครัฐ และหน่วยงานประเภทอื่น ๆ เช่น องค์กรสาธารณกุศล ตามลำดับ

4. ความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในระดับมาก ส่วนในรายด้าน นั้น ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังคุณลักษณะที่เหมาะสมด้านการมีความรู้ดีระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านกิริยาดี และด้านความรับผิดชอบดี ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ ในด้านของการมีความรู้ดี ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) และผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังระดับมาก 9 ข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ การมีกิริยาดี ($\bar{X} = 4.17$) มีความรับผิดชอบดี ($\bar{X} = 4.07$) มีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X} = 4.05$) มีวาจาสุภาพ ($\bar{X} = 4.00$) มีบุคลิกภาพดี ($\bar{X} = 3.77$) มีทักษะดี ($\bar{X} = 3.57$) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.68$) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ดี ($\bar{X} = 3.51$) และคุณภาพของงานดี ($\bar{X} = 3.49$)

5. การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารหน่วยงานที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

5.1 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในภาพรวม จำแนกตามเพศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารหน่วยงานที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5.2 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามอายุ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่แตกต่างกัน

และ รายด้าน พบว่าผู้บริหารหน่วยงานที่มีอายุต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

5.3 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่แตกต่างกัน

และในรายด้าน พบว่า ผู้บริหารหน่วยงานที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน

5.4 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ไม่แตกต่างกัน

และในรายด้าน พบว่า ผู้บริหารหน่วยงานที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แตกต่างกัน ในด้านทักษะของนักศึกษา โดยผู้บริหารหน่วยงานที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้บริหารระดับสูงมีความคาดหวังมากที่สุดต่อทักษะของนักศึกษา ผู้บริหารระดับต้นมีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมา และผู้บริหารระดับกลางมีความคาดหวังน้อยกว่าผู้บริหารระดับต้นและระดับสูง

5.5 การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามสถานะหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ในภาพรวม ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีสถานะหน่วยงานต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แตกต่างกัน

และ ในรายด้าน พบว่า ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีสถานะหน่วยงานต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ และ ด้านทักษะของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้บริหารหน่วยงานให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในเรื่องอื่น ๆ ที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพฯ โดยมีการระบุประเด็นความคาดหวัง 39 ข้อ โดยข้อคิดเห็นที่มีความถี่ของความคาดหวังมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือมีความขยัน หมั่นเพียร สู้งาน ส่วนรายข้ออื่น ๆ มีความถี่ของความคาดหวังรองลงมาตามลำดับ ตัวอย่างเช่น มีความเอาใจใส่มุ่งมั่นใน

การทำงาน กระตือรือร้น และตั้งใจทำงานสุดความสามารถ มีนิสัยส่วนตัวเป็นเด็กที่น่ารัก มีการแจ้งบอกล่วงหน้าหากไม่สามารถมาทำงานได้ มีความเป็นผู้นำสูง มีความรู้ ทักษะการใช้อุปกรณ์สารสนเทศ เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีสาระสำคัญที่นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความคาดหวังมากที่สุดของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านการมีความรู้ดี ผู้วิจัยอธิบายว่า คุณลักษณะที่เหมาะสมดังกล่าวสอดคล้องกับภารกิจหลักของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ที่จะต้องถ่ายทอดและสร้างเสริมความรู้ให้แก่นักศึกษาของหลักสูตรให้มีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์เพื่อออกไปประกอบอาชีพในสายงานนิเทศศาสตร์ได้ ผลการวิจัยผู้บริหารหน่วยงานยังมีความคาดหวังมากต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์รองลงมาคือ การมีกิริยาดีและการมีความรับผิดชอบดี ซึ่งสนับสนุนจุดประสงค์การจัดการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตคือการผลิตบัณฑิตให้เป็นนักวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตใหม่ที่องค์กรต้องการซึ่งดำเนินการโดยจีอบสตรีท ดอทคอมเป็นการสำรวจจากองค์กรต่าง ๆ พบว่าการเปิดรับบัณฑิตใหม่ และคุณลักษณะที่ฝ่ายนายจ้างต้องการมากที่สุดสำหรับด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ ความตระหนักในคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม เสียสละ และ ซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือเรื่องความมีวินัย ตรงเวลา รับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม (www.thairath.co.th, 30 มีนาคม 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนาทิพย์ศรี (2545) เรื่องคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจที่องค์กรธุรกิจต้องการ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าคุณสมบัติที่องค์กรธุรกิจต้องการในด้านลักษณะที่ปรากฏคุณสมบัติที่ต้องการมากที่สุด คือ ความคล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง และ ยิ้มแย้ม ร่าเริงแจ่มใส ความต้องการระดับมาก ได้แก่ กิริยามารยาท ลักษณะการพูด น้ำเสียง สุขภาพ สุขุมเยือกเย็น และความเหมาะสมในการแต่งกาย

2. ความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ทั้ง 10 ด้าน ผู้วิจัยอธิบายว่า ผลการวิจัยผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมมากที่สุดคือ การมีความรู้ดี รองลงมาคือ การมีกิริยาดี มีความรับผิดชอบดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีวาจาสุภาพ มีบุคลิกภาพ มีทักษะในการทำงานดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสาระสำคัญของวัตถุประสงค์หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตคือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยความรู้ และทักษะในวิชาชีพนิเทศศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด บัณฑิตที่สามารถคิดริเริ่ม คิดวิเคราะห์ และจัดการความรู้ได้อย่างเป็นระบบ

3. ความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานที่มีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ออกฝึกประสบการณ์ก่อให้เกิดแนวทางในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยผู้วิจัยอธิบายความคาดหวังมากที่สุดในเรื่องการมีความรู้ดีของนักศึกษาที่ออกฝึกงาน ว่าเป็นความสามารถหรือสมรรถนะหลักที่นักศึกษามีอยู่และ/หรือสามารถพัฒนาตนเองได้จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่กำหนดไว้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ผลการวิจัยผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังด้านกริยา วาจาสุภาพ การแต่งกาย มนุษย์สัมพันธ์ดี และมีความรับผิดชอบ ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ควรนำการพัฒนาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และระบบคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะเน้นด้านการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นเป้าหมายการดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมสมรรถนะหรือความสามารถของนักศึกษา/บัณฑิต ว่าด้วยลักษณะการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อนำความรู้ที่มี ประกอบกับทักษะที่สั่งสมไว้ มาใช้ในการสร้างสรรค์งานให้ได้งานที่มีคุณภาพตามความต้องการของหน่วยงาน หรือตลาดแรงงานและสังคมที่ต้องการให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่เหมาะสมตรงตามความต้องการตลาดแรงงาน สังคม และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอดคล้องกันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้ทันสมัยมีคุณภาพระดับสูงขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถ มีทักษะทางวิชาชีพตรงกับความต้องการของสังคม พอสังเขปได้ดังนี้

จากผลการวิจัยผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์ในระดับมากที่สุด คือ การมีความรู้ดีของนักศึกษา ซึ่งการมีความรู้เป็นความสามารถหรือสมรรถนะหลักที่นักศึกษาสามารถพัฒนาได้โดยตรงจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ซึ่งการมีความรู้ดีของนักศึกษาเป็นคุณลักษณะที่หน่วยงานให้ความคาดหวังมาเป็นอันดับหนึ่ง

ความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานรองลงมาในระดับมากคือ การมีกริยาวาจา มนุษย์สัมพันธ์ บุคลิกภาพดี รวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างงานที่มีคุณภาพของงานดี จัดเป็นคุณลักษณะประจำตัว ซึ่งบางส่วนมีติดตัวมาในด้านดีของนักศึกษา หรือลักษณะด้านดีที่เกิดจากการกล่อมเกลาทางสังคมรอบตัวนักศึกษามาบ้างแล้ว แต่หลักสูตรสามารถสร้างเสริมให้มีเพิ่มมากขึ้นได้ ด้วยการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาฝึกประสบการณ์ทำ

หน้าที่ให้คำปรึกษา สนับสนุนการให้คำแนะนำทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนจัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม สนับสนุนการกลม่อเมลาคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดขึ้นและมีอยู่ประจำตัวนักศึกษาได้อย่างถาวร การปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาให้มีความรู้ การส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนด้านอื่น ๆ เช่น ความกล้าคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลำดับรองสุดท้ายของความคาดหวังของผู้ประกอบการ/ผู้บริหารหน่วยงานมีต่อคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้สามารถแก้ปัญหาในการฝึกงานได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษารายละเอียดของตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ เช่น การประเมินคุณภาพ การศึกษาผู้ใช้บัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต เป็นต้น

2. การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในผลิตบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- หลักสูตรนิเทศศาสตร. (2558). **หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบสื่อและการผลิตสื่อ หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2558**. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ชิษณุกร พรภาณูวิชญ์. (2540). **ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเทศบาลเมืองแพร่**. มหาวิทยาลัยมหิดล. www.thairath.co.th. 30 มีนาคม 2555
- มนัส นามวงศ์ และ คณะ. (2552). **รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมหมาย เปี้ยถนอม. (2551). **รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล. (2540). **ความคาดหวังของผู้เรียนต่อโครงการยกระดับความรู้พื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี**. การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิภา วิริยะพิพัฒน์. (2550). **คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาการบริหารสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2550.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2547). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารวิจัย ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ.

- รุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพยาบาลสตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา ทิพย์ศรี. (2545). คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจที่องค์กรธุรกิจต้องการ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมลักษณ์ เพชรช่วย. (2540). ความคาดหวังในการเรียนการศึกษาสายสามัญวิธีเรียน ทางไกลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สิริวรรณ อัสวกุล (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Wolman. Benjamin. (1973). *Dictionary of Behavior Science*. Newyork : McMilland.
- Risser. Nancy L.(1975). “Development of an Instrument to Measurement Patient Satisfaction with Nurse and Nursing Care in Primary Care Setting”. *Nursing Research*. No.24 (January – February)
- Donabedian. A. (1980). *The Definition of Quality and Approach to Its Measurement*. Michigan: Health Administration Press.

กลุ่มเป้าหมายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Target group for education in providing knowledge about the tax payment of the communities around Bangkokthonburi University

วสันต์ ลีนจี¹, ธิติยา คำนนท์²

Wasan linjee, Thitiya Khumnon

¹วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ

¹Bangkok Business Vocational College,

²คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

e-mail Thitiya.ch@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหากกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และศึกษาระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามปัจจัย คุณลักษณะ และอาชีพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 100 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ T-test, F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เมื่อพิจารณาตามอาชีพเรียงตามลำดับของกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการ บริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย ลูกจ้างเอกชน ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป 2) ระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการประกอบอาชีพ มีระดับความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การให้ความรู้, การเสียภาษี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The purpose of this research was to study the target groups that need service in providing knowledge about community tax payment around Bangkokthonburi University and study the level of needs of the target groups in the administration of

tax education knowledge of the communities around Bangkokthonburi University. Classified by factors characteristics and careers. By using questionnaires as a tool to collect data from 100 people living around Bangkokthonburi University. The statistics used in data analysis were Percentage, Means, Standard Deviation and T-test, F-test.

The results of the research showed that . 1) Target groups that have a need for tax payment knowledge services for the communities around Bangkokthonburi University. When considered by occupation, in order of the target group that needs Tax Awareness Services namely trading private employees, civil servants, state enterprise employees, general contractors.2) the level of needs of the target group in providing knowledge about tax payment overall is at a high level and occupation There are different levels of demand for tax education services.

Keywords: providing knowledge, tax payment, Bangkokthonburi University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่รู้กันว่าพวกเราทุกคนต่างก็ต้องเสียภาษี ในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ และรวมไปถึงองค์กรทางธุรกิจต่างๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องเสียภาษีเช่นเดียวกัน ซึ่งจะมีรูปแบบการเสียภาษีที่แตกต่างไปจากการเสียภาษีแบบบุคคลธรรมดา ความแตกต่างหลักๆ ของบุคคลธรรมดากับนิติบุคคลในการวางแผนภาษีก็คือ ในขณะที่บุคคลธรรมดา สิ่งที่ต้องเน้นคือการหา “ค่าลดหย่อน” มาให้ได้มากที่สุดเพื่อลดภาษี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนด และมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดภายในเดือน มกราคม ถึง มีนาคม ของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบเสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระ และเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย แต่สำหรับนิติบุคคลสิ่งที่สามารถลดภาษีคือ “ค่าใช้จ่าย” หรือพูดอีกแบบก็คือ ใจท์สำหรับนิติบุคคลคือ เราจะลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ของบริษัทลงไปในบัญชี ให้ได้มากที่สุดตามที่กฎหมายเอื้ออำนวย เพราะนั่นหมายถึง “ผลกำไร” ก็จะลดลงหลังที่ถูกนำไปคิดภาษี อันนี้เป็นสิ่งที่พูดในทางหลักการมันพูดง่าย แต่ในทางปฏิบัติมันซับซ้อนมาก และนี่เป็นเหตุผลที่ทำให้บริษัทระดับนิติบุคคลต้องมึนกับบัญชีเก่งๆ และฝ่ายบัญชีดีๆ เพราะบุคคลากรกลุ่มนี้จะมีส่วนช่วยเพิ่มรายได้ให้กับบริษัท โดยการวางแผนภาษีให้กับบริษัท ซึ่งวิธีการก็คือการคำนวณ และประเมินค่าใช้จ่ายในแต่ละปี คำนวณผลกำไร และไล่หาค่าใช้จ่ายส่วนใดจะสามารถนำไปหักภาษีได้ นอกจากนี้ ทางฝ่ายบัญชีก็ยังมีหน้าที่ทำความเข้าใจ และหาค่าลดหย่อนต่างๆ มาหักเพิ่มเติมให้อีกด้วย

จากสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันประสบปัญหาต่างๆมากมาย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ที่เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายมีการเดินขบวนอีกทั้งยังมีการยึดอำนาจการปกครองจากทางคณะรักษาความสงบประเทศไทยในสถานการณ์เอียงนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งฟื้นฟูประเทศเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่นานาชาติรัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องหาเงินทุน เพื่อนำมาใช้เป็นงบประมาณในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ซึ่งผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังของแผ่นดินก็คือกระทรวงการคลัง ซึ่งจัดเก็บภาษีจัดสรรภารกิจด้านรายได้ซึ่งประกอบไปด้วย 1) กรมศุลกากรที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีศุลกากรขาเข้าขาออกและค่าธรรมเนียมต่างๆ 2) กรมสรรพสามิตมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าบางประเภท ที่มีการควบคุมเช่น สุรา ยาสูบ เป็นต้น 3) กรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีให้แก่ภาครัฐ เพื่อเป็นรายได้หลักในการพัฒนาประเทศ (ศศิกานต์ จิตุปา, 2557)

ภาษี ก็คือเงินที่เรียกเก็บจากประชาชนภายในประเทศ เพื่อให้ทางภาครัฐนำไปพัฒนาประเทศ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแท้จริงแล้ว ภาษีมียู่ 2 ประเภท คือ

ภาษีทางตรง ที่สามารถเรียกเก็บได้จากประชาชนที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพและภาษีที่ได้จากการประกอบกิจการทางการค้า บริการ และอุตสาหกรรม

ภาษีทางอ้อม เป็นภาษีที่เก็บจากประชาชนเมื่อซื้อสินค้าและบริการต่างๆ ที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งประชาชนทุกคนจำเป็นที่จะต้องเสียภาษี โดยทางภาครัฐได้นำภาษีที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนกลับมาเช่นเดิม นั่นคือ

1. นำไปจ่ายเงินเดือนให้ข้าราชการเพื่อให้บริการประชาชน และใช้จ่ายเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ ของสถานที่ราชการต่างๆ

2. นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ เช่น สร้างถนน สร้างโรงเรียน เป็นต้น ประเภทของภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ภาษีที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจมีอยู่มากมายหลายประเภท

รัฐบาลจะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ประเภทของภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ภาษีที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจมีอยู่มากมายหลายประเภท รัฐบาลจะจัดเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า โดยแบ่งตามขั้นบันได กล่าวคือ ยิ่งมีรายได้มากก็จะเสียภาษีมากด้วย ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ เงินได้สุทธิที่คำนวณจากการนำรายได้พึงประเมินตลอดทั้งปีหักด้วยค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ตามกฎหมายกำหนดจากนั้นจึงนำค่าคำนวณภาษีตามอัตราก้าวหน้าที่กรมสรรพากรกำหนด กรมสรรพากรจะมีนโยบายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้มีเงินได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทำความเข้าใจในเรื่องของการยื่นแบบแสดงรายการในการชำระภาษี มีบริการถามตอบต่อผู้ที่มีความสงสัยด้วยระบบอัตโนมัติอินเทอร์เน็ต แต่เนื่องจากกรมสรรพากรมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อกำหนดและสิทธิประโยชน์ตลอดเวลา หรือแม้กระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงอัตรารายได้ในการเสียภาษี เพราะฉะนั้นการเสียภาษี การสื่อสารที่มีอยู่จึงอาจจะยังไม่ครอบคลุมถึงประชาชนทุกคนให้ได้ทราบ จึงยังคงมีประชาชนจำนวนมากที่ไม่ทราบวิธีการคำนวณวิธีการยื่นแบบแสดงรายการ หรือแม้กระทั่งไม่ทราบว่าตนเองนั้นจะต้องยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ถึงแม้ว่าตนเองจะมีรายได้ไม่ถึง ตามอัตราที่กำหนดว่าจะต้องเสียภาษีก็ตาม หรืออาจจะไม่ทราบสิทธิประโยชน์ในบางประการที่ทางกรมสรรพากรได้กำหนดไว้ให้ เพื่อลดภาระในการเสียภาษีจึงทำให้ประชาชนที่เสียภาษีไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ตนเองควรได้รับตามสมควร

จากเหตุผลข้างต้น ภาษีเป็นรายได้หลักในการพัฒนาประเทศ ภาษีคือเงินที่เรียกเก็บจากประชาชนภายในประเทศ เพื่อให้ทางภาครัฐนำไปพัฒนาประเทศ แต่ในขณะเดียวกันนั้น อาจจะมีประชาชนหลายคนที่ไม่ทราบในเรื่องของการเสียภาษี ขาดการวางแผนการเสียภาษีของบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล ดังนั้นแล้วผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเจาะจงเพื่อหากลุ่มเป้าหมายที่อยากจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเพราะทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์กับภาครัฐและประชาชน ภาครัฐก็จะได้เงินภาษีจากประชาชน ประชาชนก็จะเข้าใจในหลักการของการเสียภาษีและสามารถวางแผน เพื่อลดภาษีได้อีกด้วย เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการให้ความรู้ทางด้านภาษี ซึ่งเป็นการให้บริการวิชาการกับชุมชนโดยรอบของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหากลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของกล่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สมมติฐานในการวิจัย

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่งผลต่อความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี แตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาอาชีพและระดับความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และสมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว

อาชีพ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน รับจ้างทั่วไป ค้าขาย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เขต ทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากร

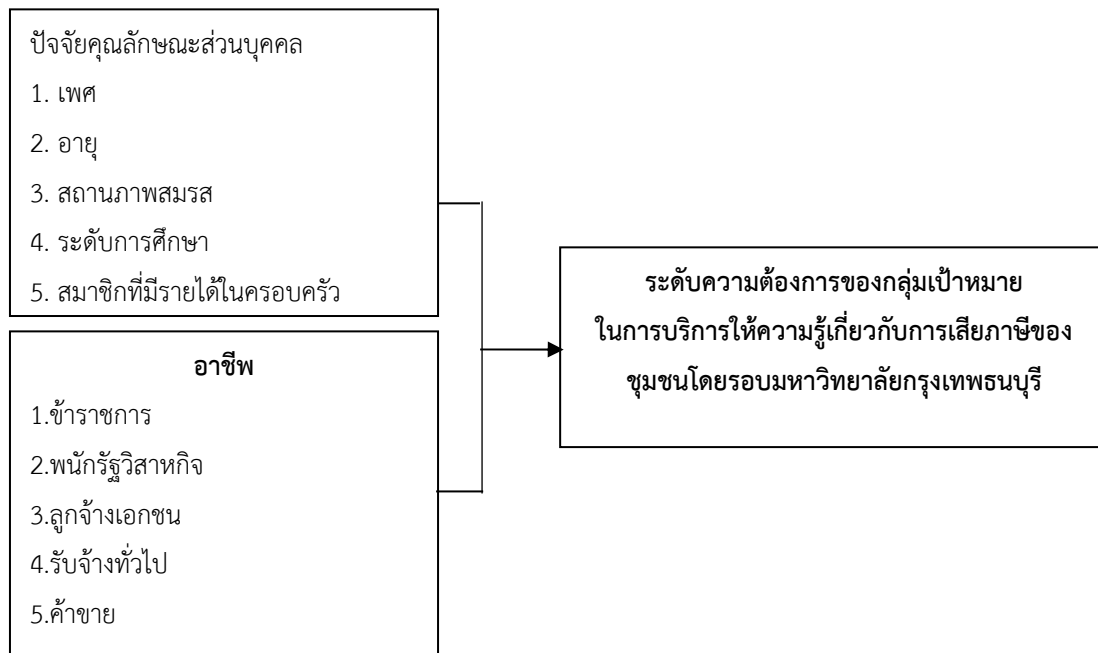
การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากร จำนวน 100 คน ดังนี้

1. ข้าราชการ จำนวน 20 คน
2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 20 คน

3. ลูกจ้างเอกชน จำนวน 20 คน
4. รับจ้างทั่วไป จำนวน 20 คน
5. ค้าขาย จำนวน 20 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเรื่อง กลุ่มเป้าหมายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ
  - 1.1 ความหมายความต้องการ
  - 1.2 ความสำคัญของความต้องการ
  - 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
2. ประเภทของภาษี
  - 2.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
  - 2.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล
  - 2.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

- 2.4 ภาษีธุรกิจเฉพาะ
- 2.5 ภาษีอากรแสตมป์
- 2.6 ภาษีหัก ณ ที่จ่าย
- 2.7 ภาษีมรดก
- 2.8 ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหากกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีและเพื่อศึกษาระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะและอาชีพโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เขตทวีวัฒนากรุงเทพฯ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 อาชีพ อาชีพและ 20 ราย ทั้งหมด 100 ราย ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามกลับมาด้วยจึงทำให้ได้แบบสอบถามกลับมา 100 ชุดมีอัตราตอบกลับร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar และ Day (2001) กล่าวว่าอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงเป็นที่ยอมรับได้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ(Independent Variables) คือปัจจัยคุณลักษณะได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา สมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว และอาชีพได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน รับจ้างทั่วไป ค้าขาย
2. ตัวแปรตาม (Defendant Variables) คือระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้แก่ ภาษีบุคคลธรรมดา (ม.56 ว.1) ,ภาษีห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใ้เงินนิติบุคคล (ม.56 ว.2) ,ภาษีผู้ถึงแก่ความตาย (ม.57 ทวิ ว.2) ,กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง (ม.5ทวิ ว.2)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว และอาชีพได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน รับจ้างทั่วไป ค้าขาย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 18 ข้อ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ภาษีบุคคลธรรมดา (ม.56 ว.1) จำนวน 6 ข้อ ,ภาษีห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชินิติบุคคล (ม.56 ว.2) จำนวน 6 ข้อ ,ภาษีผู้ถึงแก่ความตาย (ม.57 ทวิ ว.2) จำนวน 6 ข้อ ,กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง (ม.5ทวิ ว.2) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามลักษณะปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะได้โดยเสรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา สมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว และอาชีพได้แก่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน รับจ้างทั่วไป ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Means)

2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี ได้แก่ ภาษีบุคคลธรรมดา (ม.56 ว.1) ,ภาษีห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชินิติบุคคล (ม.56 ว.2) ,ภาษีผู้ถึงแก่ความตาย (ม.57 ทวิ ว.2) ,กองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง (ม.5ทวิ ว.2) คิดเป็นร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. ใช้ค่าT-test เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่จำแนกได้ 2 กลุ่ม ส่วน One Way ANOVA ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรอิสระมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1.ได้แก่ เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39 มีอายุระหว่าง 28 - 37 ปี คิดเป็นร้อยละ 37 รองลงไป มีอายุระหว่าง 38 - 47 ปี คิดเป็นร้อยละ 24 อายุระหว่าง 48 - 57 ปี คิดเป็นร้อยละ 17 อายุระหว่าง 18 - 27 ปี คิดเป็นร้อยละ 13 และอายุ 58 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9 เป็นผู้ที่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 64 รองลงไปเป็นโสด คิดเป็นร้อยละ 28 ส่วนหย่า/หม้าย มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 16 ระดับการศึกษา ปวส. คิดเป็นร้อยละ 13 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12 และน้อยที่สุดระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 76 สมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ

21 สมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว 5 - 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และไม่ครอบครัวไหนที่มีสมาชิกที่มีรายได้ 7 คนขึ้นไป เป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 20 เป็นลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 20 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 20

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิตของบุคคลธรรมดา หม่อม(ม.56 ว.2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18, S.D.=0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การยื่นแบบฟอร์ม การเสียภาษีของบุคคลธรรมดา แบบฟอร์มที่ใช้ยื่นการเสียภาษี และอีกทั้งยังมีความสนใจในเรื่องการหาค่าลดหย่อนภาษีอยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีคำนวณภาษีและอัตราภาษี มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับ ภาษีหักเหส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีเงินติดบุคคล (ม.56 ว.2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87, S.D.=0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสนใจ เกี่ยวกับวิธีคำนวณภาษี อัตราภาษี และการหาค่าลดหย่อนภาษี อยู่ในระดับมาก และมีความสนใจ เกี่ยวกับ แบบฟอร์มที่ใช้ยื่นภาษี วิธียื่นภาษีอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับภาษีผู้ถึงแก่ความตาย (ม.57 ทวิ ว.2) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03, S.D.=0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสนใจในอัตราภาษี วิธียื่นภาษี แบบฟอร์มการยื่นภาษี และวิธีการคำนวณภาษี อยู่ในระดับมาก ส่วนการหาค่าลดหย่อนภาษีอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับกองมรดกที่ยังมิได้แบ่ง (ม.5ทวิ ว.2) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28, S.D.=0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสนใจเกี่ยวกับอัตราภาษี อยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีคำนวณภาษี วิธียื่นภาษี แบบฟอร์มยื่นภาษี และการหาค่าลดหย่อนภาษี อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ระดับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีจำแนกตามอาชีพพบว่าค่า F ที่คำนวณได้เท่ากับ 9.436 และมีค่าเท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แสดงว่าประชากรที่ประกอบอาชีพต่างกันมีระดับความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีต่างกัน ตามนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย กลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นที่ควรนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย 2 ระดับ คือ ความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี อยู่ในระดับมาก แสดงว่าชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีความต้องการที่จะให้เข้าไปให้บริการความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี และผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย คือ กลุ่มเป้าหมายในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีมากที่สุด แสดงว่าการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมีความต้องการในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษี แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาดา สุขสวัสดิ์ (2558) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เสียภาษีอากรที่มีผลต่อทัศนคติการเสียภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา

ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 13 (เขตคลองเตย) พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ประสบการณ์ในการคำนวณภาษีที่ต่างกัน มีผลต่อทัศนคติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต่างกัน และสอดคล้องกับ สายสมร สังข์เมฆ (2553) ที่ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสีย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการให้ความรู้ทางด้านการเสียภาษีของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะ เป็นการให้บริการวิชาการกับชุมชนโดยรอบของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบในการบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการเสียภาษีของชุมชน โดยรอบของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- วิภาดา สุขสวัสดิ์. (2558). การศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เสียภาษีอากรที่มีผลต่อทัศนคติการ เสีย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 13 (เขต คลองเตย).ค้น เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2560
- สายสมร สังข์เมฆ. (2553). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของ ประชาชนใน จังหวัดภูเก็ต. วิทยาลัยราชพฤกษ์
- ศศิกันต์ จิตุปา. (2557). วารสารนักบริหารการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร.ค้นเมื่อ วันที่13 กรกฎาคม 2557,จากhttp://www.bu.ac.th/knowledgecenter/ executive_ journal /jan_june_14/pdf/aw04.pdf

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว
อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
The study of costs and rewards of growing lime
Ban Phaeo District Samut Sakhon

สุทธดา ชาวนาผือ¹, พนิดา กาลจักร²

Suttada Chaonaphue¹, Panida Galajak²

¹อาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพธุรกิจ

¹Bangkok Business Vocational College,

²อาจารย์คณะ สาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

e-mail panida7159@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมะนาวอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการปลูกมะนาวซึ่งได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนของมะนาว การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้จาก การปลูกมะนาวทั้งหมด 4,609,400 บาทต่อไร่ ต้นทุนการปลูกมะนาว 3,994,040 บาทต่อไร่ และมีกำไรสุทธิ 615,360 บาทต่อไร่ ดังนั้นเกษตรกรมีกำไรจากการปลูกมะนาว ดำเนินการตามมาตรฐานการปลูกแบบปลอดภัยของกรมวิชาการเกษตร เพื่อขอใบรับรองมาตรฐานการปลูกแบบปลอดภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอาหารให้มีความปลอดภัยจะช่วยสร้างอาชีพ

คำสำคัญ: มะนาว, ต้นทุนการปลูกมะนาว, ผลตอบแทนการปลูกมะนาว

Abstract

The objective of this study is to study the cost and return analysis of lime growing. Ban Phaeo District Samut Sakhon Province By collecting data from the interview form for lime growers Which has established methods and tools used to analyze the cost and return data of Lime Cost and return analysis the study found that Farmers have income from Growing all lemons 4,609,400 baht per rai The cost of growing lime is 3,994,040 baht per rai and a net profit of 615,360 baht per rai. Therefore, farmers have profits from growing lemons. Implementation of safe planting standards by the Department of Agriculture To request a certificate for safe

planting standards to meet the needs of food consumers to be safe, will help build a career

Keywords: Lime, Lime Planting Cost, Lime Return

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนา ทำสวน และพืชไร่ และดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเรียบง่ายด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น จากอดีตโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยนั้นมีความเรียบง่าย ผลผลิตที่เกิดจากปลูกเพื่อการค้ายังไม่เห็นอย่างชัดเจน ต่อมาเกษตรกรได้มีการพัฒนาพื้นที่การเกษตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มเป็นการผลิตให้เกิดเป็นการค้า ทำให้เกษตรกรได้ขยายการผลิตและนำเทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามาช่วยในการผลิต จนเกษตรกรได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตเพื่อบริโภคเฉพาะในครัวเรือนเพียงอย่างเดียวเข้าสู่การผลิตเพื่อการค้าต่อไป

เกษตรกรนิยมหันมาปลูกมะนาวโดยแหล่งปลูกมะนาวของไทยกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกเพื่อบริโภคภายในครัวเรือนแบบสวนหลังบ้าน เมื่อผลผลิตเหลือจากการบริโภคในครัวเรือนจึงนำมาขาย แต่ปริมาณความต้องการมะนาวอยู่ในเกณฑ์สูง และราคามะนาวอยู่ในเกณฑ์ดี จึงใจให้มีการปลูกมะนาวในเชิงการค้ามากขึ้น โดยแหล่งปลูกมะนาวที่สำคัญในปัจจุบันและมีการปลูกมะนาวในลักษณะการค้าอยู่ในภาคตะวันตก และภาคใต้ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม สมุทรสาคร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้จากการสำรวจของกรมส่งเสริมการเกษตรปรากฏว่าอัตราการขยายตัวของ การปลูกมะนาวในเชิงการค้าในเขตภาคตะวันตก โดยเฉพาะในจังหวัดเพชรบุรี สมุทรสาคร และราชบุรีเพิ่มขึ้นอย่างมาก มะนาวเป็นไม้ผลตระกูลส้มประเภทที่มีรสเปรี้ยวและมีกลิ่นหอมเฉพาะตัวใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ผู้บริโภคและบรรดาอุตสาหกรรมที่ใช้มะนาวเป็นจำพวกผลิตภัณฑ์ประเภทซ้กล้าง และใช้ ทำขนมมะนาว เครื่องดื่ม ส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ความงาม นำไปแปรรูป ทำให้มะนาวเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจจากผลผลิตที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดและผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรหาวิธีเร่งการเพิ่มผลผลิตด้วยวิธีการใช้สารเคมีต่างๆทำให้ได้ผลผลิตตามความต้องการเกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยเคมี และสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในปริมาณที่มากขึ้นและความเข้มข้น ความสมบูรณ์ลดลง สมดุลธรรมชาติหมดไป ความต้านทานของพืชและแมลงลดลง แต่ทำให้โรคและแมลงศัตรูพืชเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าสารกำจัดแมลงเท่ากับ 18,057,000 กิโลกรัม ปริมาณนำเข้าสารกำจัดวัชพืชเท่ากับ 125,280,000 กิโลกรัม ปริมาณนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชทุกชนิดเท่ากับ 170,932,000 กิโลกรัม จากการคำนวณค่าเฉลี่ยพบว่าคนไทย 66.5 ล้านคน มีความเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมากกว่า 2.15 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้มีกฎหมายควบคุมการใช้สารเคมีโดยการงดการนำเข้า/ขึ้นทะเบียนสารเคมีบางประเภทแล้ว แต่ยังคงเหลือตกค้างและใช้งานภายในประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก

และสารกำจัดศัตรูพืชหลายชนิดที่มีพิษร้ายแรงต่อสิ่งมีชีวิต เช่น สารเคมี พาราควอต คลอร์ไพริฟอส และ โกลโฟเสตการตรวจพบสารเคมีที่มีอันตรายร้ายแรงตกค้างในผักและผลไม้เกินกว่าครึ่ง นำมาซึ่งการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนปัญหาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีความเสี่ยงสูง ตั้งแต่ต้นปี 2560 โดยที่ประชุมของกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกับอีกสามกระทรวงหลักคือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม มีมติออกประกาศยกเลิกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชสองชนิดคือ พาราควอต และ คลอร์ไพริฟอส ภายในปี 2562 โดยระหว่างนี้ไม่อนุญาตให้มีการต่อทะเบียนและขึ้นทะเบียนเพิ่ม และภายในเดือนธันวาคม 2561 ต้องยุติการนำเข้าทั้งสองตัว ส่วนโกลโฟเสตนั้นให้จำกัดการใช้และกำหนดเพดานปริมาณนำเข้าให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่อนุญาตให้ใช้ จากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเกษตรจากการเกษตรที่พึ่งพาตนเองและธรรมชาติ การผลิตเพื่อบริโภค เป็นการเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อการค้า การผลิตที่เน้นปริมาณ แต่ขาดการคำนึงถึงคุณภาพและความเสี่ยงปนเปื้อนสารเคมีต่างๆ เช่น สารปรุแต่ง สารกันเสีย สารฟอกขาว ยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืช เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเริ่มต้นและขยายวงกว้างขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การขยายตัวของสังคมเมืองยังเปลี่ยนพื้นที่ที่เคยเคยปลูกอาหาร/ผักสวนครัว กลายเป็นตึกสูงๆจำนวนมาก สังคมทุนนิยมทำให้อาหารเป็นสินค้า ระบบการผลิตอาหารที่มีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการเชิงปริมาณของตลาดและมองผลประโยชน์และการผลกำไรเป็นหลัก ใช้สารเคมี ใช้พันธุกรรมและเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มปริมาณของผลผลิต ซึ่งส่งผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่าไม้ และยังส่งผลต่อร่างกายของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคอีกด้วยจากการทดสอบการปนเปื้อนของอาหารในตลาดของ Thai-PAN ที่เตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช หรือไทยแพน (Thai-PAN) ได้แถลงผลการตรวจสอบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักและผลไม้ ประจำปี 2562 ว่า จากการเก็บตัวอย่างตั้งแต่ 25 มีนาคม – 5 เมษายน 2562 ณ ห้างโมเดิร์นเทรดชั้นนำ เช่น บิ๊กซี แมคโคร ท็อป เดอะมอลล์ และเทสโก้ โลตัส รวมไปถึงตลาดสดในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศอีก 15 แห่ง ไม่ว่าจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ยโสธร สระแก้ว จันทบุรี ราชบุรี และสงขลา โดยแบ่งเป็นผัก 15 ชนิด ชนิดละ 12 ตัวอย่าง (ยกเว้นกระเทียมจีนที่เก็บเพียง 10 ตัวอย่าง) รวม 178 ตัวอย่าง เช่น กวางตุ้ง คะน้า กะเพรา พริก กะหล่ำดอก ผักชี มะเขือเปราะ เป็นต้น และผลไม้อีก 9 ชนิด ชนิดละ 12 ตัวอย่าง รวม 108 ตัวอย่าง เช่น ส้ม ชมพู ฝรั่ง องุ่น มะละกอสุก แก้วมังกร แอปเปิล มะม่วงสุก และกล้วยหอม รวมทั้งสิ้นเป็นผักและผลไม้จำนวน 287 ตัวอย่าง ก่อนจะส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO-17025 ที่สหราชอาณาจักรผลการวิเคราะห์พบว่า ในประเภท “ผัก” 178 ตัวอย่าง มีจำนวนตัวอย่าง 40% ที่มีสารเคมีตกค้างเกินกว่ามาตรฐาน 16% พบสารเคมีตกค้างแต่ไม่เกินมาตรฐาน และ 44% ไม่พบสารเคมีตกค้าง ในรายละเอียดผักที่พบสารเคมีตกค้างเกินมาตรฐานในตัวอย่างมากที่สุดคือกวางตุ้ง พบสารเคมีตกค้างเกินมาตรฐาน 10 ตัวอย่าง รองลงมาคือคะน้า กะเพรา ผักชี พริก กะหล่ำดอก ผักชี โดยพบ 9, 8, 7, 7, 7 ตัวอย่าง ตามลำดับ ขณะที่ประเภท “ผลไม้” ที่พบการตกค้างมากที่สุดคือ ส้มที่พบสารเคมีตกค้างในทุกตัวอย่าง รองลงมาคือชมพู ฝรั่ง องุ่น โดยพบสารพิษตกค้างเกินมาตรฐาน 11, 7, 7 ตัวอย่างตามลำดับ และถ้าเปรียบเทียบระหว่างผักและผลไม้ที่ปลูกในประเทศไทยกับผลไม้นำเข้าพบว่า ผลไม้นำเข้า

พบการตกค้าง 33.3% แต่ที่ผลิตในประเทศพบสารพิษตกค้างเกินมาตรฐานสูงถึง 48.7% นอกจากนี้ ข้อมูลที่น่าสนใจคือ เมื่อเปรียบเทียบผักผลไม้ที่ขายให้ห้างค้าปลีก ซึ่งประชาชนต้องซื้อในราคาสูงกว่า ผักผลไม้ในตลาดทั่วไปหลายเท่าตัว ผลการวิเคราะห์ในปีที่พบว่าผักผลไม้ในห้างค้าปลีกมีสารพิษตกค้างเกินมาตรฐานมากกว่าตลาดสด โดยพบมากถึง 44% (พบ 52 ตัวอย่างจาก 118 ตัวอย่าง) ในขณะที่ในตลาดสดพบ 39% (66 จาก 168 ตัวอย่าง) (ที่มา:กรมวิชาการเกษตร,สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,ออนไลน์ : 2562)

จากปัญหาที่ได้กล่าวมา เกษตรกรจึงหาทางลดการใช้สารเคมี หันมาใช้วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบธรรมชาติ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีต่อผู้บริโภค ทำให้ระบบนิเวศน์ และสิ่งแวดล้อม โดยเกษตรกรผู้ผลิตได้นำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. 2560-2564) หลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ดังนี้ ๑. ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลผสมผสาน มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิต ที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้เกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภคมีจิตสำนึก ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงเลือกพื้นที่ ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นพื้นที่ในการศึกษาเนื่องจากมีเกษตรกรผู้ผลิตมะนาวปลอดสารพิษ และเป็นการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมะนาวปลอดสารพิษ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงต้นทุน รายได้ และผลตอบแทนการปลูกมะนาวปลอดสารพิษ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจเลือกการปลูกมะนาวปลอดสารพิษ เพื่อคำนึงถึงสุขภาพ ลดอัตราความเสี่ยงที่ตกค้าง และยังไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และเป็นการส่งเสริมข้อมูลที่ได้ให้กับกรมส่งเสริมเกษตรกรในจังหวัดใกล้เคียงต่อไป

การศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว ผู้วิจัยเชื่อว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในด้านผลผลิตของที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับต้องการด้านเศรษฐกิจที่มีการนำเข้าและส่งออกของมะนาว และยังทำให้เกษตรกร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร นิยมหันมาปลูกมะนาวในปริมาณที่มากขึ้น แต่ราคาของมะนาวที่เพิ่มขึ้นและลดลงทำให้มีราคาไม่แน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาลและความต้องการของมะนาวในแต่ละช่วงเวลา ความสำคัญที่เกษตรกรต้องวางแผนการปลูกมะนาว และจะต้องมีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวคนละช่วงเวลาที่ปลูกมะนาวในพื้นที่อื่น เพื่อเป็นการควบคุมไม่ให้ผลผลิตล้นตลาด และควบคุมต้นทุนการผลิตเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว ผู้วิจัยเชื่อว่าเกษตรกรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบถึงข้อมูลและผลตอบแทนของการปลูกมะนาวแล้ว ส่งผลให้เกษตรกรให้ความสนใจและเลือกลงทุนหรือประกอบกิจการที่เกี่ยวกับการปลูกมะนาวมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนจากการปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 2. เพื่อศึกษาผลตอบแทนจากการปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร 3. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การดำเนินการวิจัย

ประชากร คือเกษตรกรผู้ปลูกมะนาว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 125 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจำนวน 125 ครัวเรือน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างวิธีเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามซึ่งสร้างตามขอบเขตและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย แบ่งออกเป็น 6 คำถาม ดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกมะนาว ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจการพัฒนาและรวมเป็นเครือข่าย เป็นข้อมูลสอบถามข้อมูลต้นทุนในการผลิตและค่าใช้จ่ายดำเนินการผลิตและการตลาด ข้อมูลด้านผลผลิตและการจำหน่ายมะนาว ข้อมูลรายได้จากการปลูกมะนาว และ ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิจัย

ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต้นทุนที่ใช้ในการเพาะปลูกมะนาว ซึ่งต้นทุนที่นำมาวิเคราะห์แยกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ดังนี้ ต้นทุนคงที่ เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต อันเกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณ การผลิต ในกรณีนี้จะไม่ลงทุนด้านการเกษตร จึงไม่มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการลงทุนอุปกรณ์การเกษตร ต้นทุนผันแปร เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากปัจจัยผันแปร ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามผลผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรง ค่าวัสดุ และอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนเริ่มแรกในการเพาะปลูกมะนาว ไถเตรียมดิน 229,000 บาท ค่าพันธุ์มะนาว 2,748,000 บาท ซึ่งมีประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือ ต้นทุนผันแปรโดยรวม เท่ากับ 3,994,040 บาท โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ค่าไถเตรียมดิน 9,160 บาท ค่ามะนาว 2,748,000 บาท ค่าปุ๋ย 412,200 บาท ค่าแรงใส่ปุ๋ย 183,200 บาท ค่ายากำจัดวัชพืช 183,200 บาท และค่าแรงกำจัดวัชพืช 119,220 บาท โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นปีละ 5% และพบว่าในการสรุปต้นทุนในการลงทุนเพาะปลูกมะนาว ในแต่ละรอบ ในพื้นที่การเพาะปลูกมะนาวจำนวน 25 ไร่โดยรวม รายรับหรือผลตอบแทนจากการเพาะปลูกมะนาวพบว่า มีรายรับจากการขายมะนาวดังนี้ ราคามะนาวขั้นต้น 4,609,400 บาทต่อไร่ รวมทั้งสิ้น 4,609,400 บาท ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการเพาะปลูกมะนาวแต่ละรอบโดยรวมทั้งสิ้น 3,994,040 บาท เฉลี่ย 639.05 บาท / กิโลกรัม

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการปลูกมะนาวโดยกำหนดโครงการ 1 ปี ซึ่งจะทำให้การเพาะปลูก 1 รอบ เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกมะนาวและปัจจัยที่สำคัญในการวิเคราะห์ คือ ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนและอัตราผลตอบแทนจากการ

เพาะปลูกมะนาว มีผลวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ดังนี้ต้นทุนคงที่ เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต อันเกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณ การผลิต ในกรณีนี้จะไม่ลงทุนด้านการเกษตร จึงไม่มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการลงทุนอุปกรณ์การเกษตร ต้นทุนผันแปร เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากปัจจัยผันแปร ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามผลผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรง ค่าวัสดุ และอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ค่าแรงงาน ประกอบด้วย ค่าไถเตรียมดิน ไร่ละ 9,160 บาท จำนวน 25 ไร่ คิดเป็นเงิน 229,000 บาท ค่าใช้จ่ายประเภทนี้เพิ่มขึ้นปีละ 5% ค่าแรงกำจัดวัชพืช สำหรับปีแรกของการเพาะปลูก ไร่ละ 4,768.80 บาท / ไร่ จำนวน 25 ไร่ คิดเป็นเงิน 119,220 บาท ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเพิ่มขึ้นปีละ 5% ค่าแรงในการใส่ปุ๋ย ไร่ละ 7,328 บาท / ไร่ จำนวน 25 ไร่ รวมเป็นเงิน 183,200 บาท ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเพิ่มขึ้นปีละ 5% ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวมะนาว 4,768.80 บาท / ไร่ ค่าวัสดุ ประกอบไปด้วย ค่าพันธุ์มะนาว ไร่ละ 109,920 บาท จำนวน 25 ไร่ คิดเป็นเงิน 2,748,000 บาท ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเพิ่มขึ้นปีละ 5% ค่ายากำจัดวัชพืชสำหรับปลูกมะนาว 7,328 บาท / ไร่ จำนวน 25 ไร่ คิดเป็นเงิน 183,200 บาท ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะเพิ่มขึ้นปีละ 5%

อภิปรายผล

ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต้นทุนที่ใช้ในการเพาะปลูกมะนาว ซึ่งต้นทุนที่นำมาวิเคราะห์แยกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ดังนี้ ต้นทุนคงที่ เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต อันเกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณ การผลิต ในกรณีนี้จะไม่ลงทุนด้านการเกษตร จึงไม่มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการลงทุนอุปกรณ์การเกษตร ต้นทุนผันแปร เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากปัจจัยผันแปร ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามผลผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรง ค่าวัสดุ และอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต้นทุนที่ใช้ในการเพาะปลูกมะนาว ซึ่งต้นทุนที่นำมาวิเคราะห์แยกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ดังนี้ ต้นทุนคงที่ เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต อันเกิดจากการใช้ปัจจัยคงที่ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณ การผลิต ในกรณีนี้จะไม่ลงทุนด้านการเกษตร จึงไม่มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสการลงทุนอุปกรณ์การเกษตร ต้นทุนผันแปรเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตอันเกิดจากปัจจัยผันแปร ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามผลผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย ค่าแรง ค่าวัสดุ และอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนเริ่มแรกในการเพาะปลูกมะนาว ไถเตรียมดิน 229,000 บาท ค่าพันธุ์มะนาว 2,748,000 บาท ซึ่งมีประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือ ต้นทุนผันแปรโดยรวม เท่ากับ 3,994,040 บาท โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ค่าไถเตรียมดิน 9,160 บาท ค่าพันธุ์มะนาว 2,748,000 บาท ค่าปุ๋ย 412,200 บาท ค่าแรงใส่ปุ๋ย 183,200 บาท ค่ายากำจัดวัชพืช 183,200 บาท และค่าแรงกำจัดวัชพืช 119,220 บาท โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นปีละ 5% และพบว่าในการสรุปต้นทุนในการลงทุนเพาะปลูกมะนาว ในแต่ละรอบ ในพื้นที่การเพาะปลูกมะนาวจำนวน 25 ไร่โดยรวม รายรับหรือผลตอบแทนจากการเพาะปลูกมะนาวพบว่า มีรายรับจากการขายมะนาวดังนี้ ราคามะนาวขั้นต่ำ 4,609,400 บาทต่อไร่

รวมทั้งสิ้น 4,609,400 บาท ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการเพาะปลูกมะนาวแต่ละรอบโดยรวมทั้งสิ้น 3,994,040 บาท เฉลี่ย 24,614.40 บาท / ไร่ การวิจัย เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมะนาว สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกมะนาว ทั้งหมด 4,609,400 บาทต่อไร่ ต้นทุนการปลูกมะนาว 3,994,040 บาทต่อไร่ และมีกำไรสุทธิ 615,360 บาทต่อไร่ ดังนั้นเกษตรกรมีกำไรจากการปลูกมะนาว ดำเนินการตามมาตรฐานการปลูกแบบปลอดภัยของกรมวิชาการเกษตร เพื่อขอใบรับรองมาตรฐานการปลูกแบบปลอดภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอาหารให้มีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ รศ. ดุษฎี พรหมทัต (2559) ศึกษาต้นทุน ผลตอบแทนและวิธีการตลาดและแนวทางการส่ง การตลาด ผักบุงเงิน โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้ปลูกผักบุงเงิน 15 จำนวนทั้งหมดรายในตำบลสิงหนาท อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็น วิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อหาค่าต้นทุนและผลตอบแทนวิธีการตลาดและแนวทางการ ส่งเสริมการตลาดพบว่าต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ต่อรุ่นมีดังนี้ ต้นทุนรวมทั้งสิ้น 9,799.92 บาท ต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยต่อไร่ 437.00 บาท ต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ย 9,362.92 บาท ด้านผลตอบแทน รายได้สุทธิ 20,637.08 บาท และกำไรสุทธิ 20,200.00 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีวิธีการตลาด 2 ช่องทาง ดังนี้ช่องทางที่ 1 ศูนย์รับผลผลิตบริษัทส่งออกและช่องทางที่ 2 เกษตรกร พ่อค้าขายส่งพ่อค้าขายปลีก และผู้บริโภคเกษตรกรทางการส่งเสริมการตลาดเกษตรกรต้องการให้ผลผลิตได้มาตรฐานตามที่ กำหนดข้อเสนอแนะต้องการช่องทางการจำหน่ายให้มาการป้องกันโรคและแมลงและการชลประทาน และการบริหารจัดการขึ้นทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในรายได้ นางวิลาวัลย์ ไคร์ครวญ (2558) ศึกษาการใช้ปัจจัยการผลิตและผลตอบแทนต่อหน่วยในระบบการผลิตพืชสวน ผลการศึกษาพบว่าได้ ทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ จำนวน 65 ราย เกษตรกรผู้ปลูกฝรั่ง จำนวน 38 ราย เกษตรกรผู้ปลูกชมพู จำนวน 46 ราย และเกษตรกรผู้ปลูก มะนาว จำนวน 15 ราย พื้นที่ปลูกไม้ผลเป็นพื้นที่ลุ่ม ดินเหนียว ปลูกแบบยกร่องสวน อาศัยน้ำจาก แหล่งธรรมชาติ ซึ่งพบว่าต้นทุนการใช้ปัจจัยการผลิต ส้มโอ ชมพู ฝรั่ง และอัญญา กลิ่นจันทร์ (2557) การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกข้าวอินทรีย์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์เปรียบเทียบ รายอำเภอของจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่าอำเภอเขาคือมีต้นทุน ในการปลูกข้าวอินทรีย์ต่ำสุด คิดเป็นจำนวนเงินเฉลี่ย เท่ากับ 12.25 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมาเป็น อำเภอหนองไผ่มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 12.69 บาทต่อกิโลกรัม อำเภอหล่มสัก มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 12.81 บาทต่อกิโลกรัม โดยพื้นที่อำเภอ เขาคือมีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้น (B/C) สูงสุดเท่ากับ 2.29 รองลงมาเป็นพื้นที่อำเภอ หนองไผ่ และอำเภอหล่มสัก มีค่าเท่ากับ 2.21 และ 2.14 พบว่าการ ลงทุนปลูกข้าวอินทรีย์ของ เกษตรกรทั้ง 3 ขนาดมีความเป็นไปได้ในการลงทุนโดยเฉพาะเกษตรกรที่ ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ ขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร หน่วยงานสนับสนุนภารกิจทางด้านการเกษตร ควรสนับสนุนให้เกษตรกร มีการจัดการปลูกมะนาวด้วยการรักษามาตรฐานการผลิตแต่คงคุณภาพไว้ด้วยการผลิตตามแนวทางมาตรฐานการปลูกแบบปลอดภัยของกรมวิชาการเกษตร เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เรียกร้องมาตรฐานของอาหารและสิ่งปรุงแต่งอาหารให้มีความปลอดภัยในปัจจุบันตั้งแต่แหล่งผลิตจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมะนาวในครั้งต่อไป ควรเพิ่มประเด็น เรื่อง การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของต้นทุนเพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรได้ทราบถึงต้นทุนที่และสามารถพยากรณ์ยอดขายที่ต้องการ และการวางแผนกำไรได้ตามเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- นิรนาม (2555). การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนและวิถีตลาดการผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วรรณิ เตโชโยธินและคณะ (2558).การบริหารต้นทุนและผลตอบแทน. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์(2552) การบัญชีบริหาร การวิเคราะห์ต้นทุน-ปริมาณ-กำไร ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย <http://www.chulabook.com>.
- รศ.ดุษฎี พรหมทัต (2559) ศึกษาต้นทุน ผลตอบแทนและวิถีการตลาดและแนวทางการส่ง การตลาดผักบุ้งจีน
- วิลาวัลย์ ไคร์ครวญ (2558) ศึกษาการใช้ปัจจัยการผลิตและผลตอบแทนต่อหน่วยในระบบการผลิตพืชสวน
- อัจฉรา กลิ่นจันทร์(2557) การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกข้าวอินทรีย์ ในจังหวัดเพชรบูรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2557.ทฤษฎีต้นทุนและการผลิต. สืบค้นเมื่อ 2562.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการ บัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Factors Affecting Decision Making to Study Accounting of Students at Bangkokthonburi University.

ชลิตา ลีนจี¹, บุศย์ วิสุทธิ²

Chalida linjee¹, Bud Wisut²

¹สาขาการบัญชี, คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²Faculty of Business Administration, Bangkok Thonburi University

¹e-mail: Noi_14@windowslive.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชีของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยมีปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการหรือความคาดหวัง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ด้านสถานที่และด้านค่านิยม โดยศึกษาถึงลำดับความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18 – 25 ปี มีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นฐานการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 – 3.00

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความต้องการหรือความคาดหวัง ในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นด้านโดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านความต้องการหรือความคาดหวัง ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ด้านค่านิยม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสถานที่

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, สาขาการบัญชี

Abstract

Attention and the expectations of the profession. The study of the priorities of the factors affecting decision making to study accounting of students at bangkokthonburi university. and five by the general students.

The population of this research was undergraduate students in major accounting who study in first year from Students of Accounting Science in 2562 at This research aims to study the Factors Affecting Decision Making to study Accounting of students of Accounting Science at Bangkokthonburi University. in top five include : the expectations, the teaching and learning, the image of the university, the value, the location. A total of 146 questionnaires were used in this study. Data Collection and analyzed by means of frequency, percentages and averages.

The study found that most students are female, aged between 18-25 years Most domiciled mainly in Greater Northeast region. Foundation education: High Vocational Certificate. And grade point average in the range of 2.01- 3.00.

Factors affect decision making to study in major accounting, students of Accounting Science at Bangkokthonburi University. Is at the highest level found the students priority of the factors that affect of decision to study in major accounting in the top five by in descending order of importance are as follows: the expectations, the image of the university, the value, the teaching and learning, And the location.

Keywords: Decision, Accounting

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยให้มีคุณภาพ การศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการศึกษาเป็นอย่างมาก รวมถึงภาครัฐบาลได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนหันมาให้ความสำคัญในเรื่องนี้เพราะถือเป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จในชีวิตและสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต สามารถทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศใหญ่ ๆ ได้ สิ่งที่สำคัญก็คือ ด้านการศึกษา การศึกษาทำให้ประชากรมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีสติปัญญาที่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ รัฐบาลได้มีแผนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 โดยมีวัตถุประสงค์ พัฒนาคอนไทยเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพ และมีความยั่งยืน การศึกษาจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ การศึกษาคือการลงทุนโดยผู้ลงทุนจะคาดหวังผลตอบแทนภายหลัง ดังนั้นการเลือกสาขาเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จากการเติบโตของภาคธุรกิจ ทำให้สาขาการบัญชีมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่ขาดแคลน เป็นสาขาที่มีความต้องการของตลาด เรียนจบไม่ตกงาน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีหลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาการบัญชี คณะบัญชี ซึ่งเป็นสาขาที่เกี่ยวกับการแสดงตัวเลข บันทึกบัญชี

วิเคราะห์ข้อมูล จัดทำงบการเงิน วางแผนควบคุมกำไร วางระบบบัญชี ฯลฯ การเลือกเรียนในสาขา การบัญชี นักศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติความละเอียดรอบคอบ ด้านการคำนวณ การวิเคราะห์ ใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ถือว่ายากในระดับหนึ่ง

ในปัจจุบันสถาบันระดับอุดมศึกษามีการแข่งขันกันมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้นักเรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาได้มีโอกาส และมีทางเลือกในการตัดสินใจมาก ดังนั้นคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหาวิธีการที่จะให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รูปแบบการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ที่ดี ความพร้อมทางเทคโนโลยี อุปกรณ์เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ และพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย และสามารถนำไปทำงานได้จริง เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลมีความเข้าใจ และสนใจที่จะเข้ามาเรียนในคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มากยิ่งขึ้น

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน สาขาการบัญชีของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร และปรับปรุงการประชาสัมพันธ์การให้ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยฯ และเป็นแนวทางในการแนะแนวเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา พัฒนาระบบให้มีคุณภาพให้เป็นที่ไปตามความต้องการขององค์กรต่างๆ ที่รองรับวิชาชีพบัญชี

การทบทวนวรรณกรรม

ความต้องการหรือความคาดหวัง เคลย์ (Clay, 1988:252) ได้กล่าวถึง ความคาดหวังต่อการกระทำหรือสถานการณ์ว่าเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงอนาคตที่ดี เป็นความมุ่งหวังที่ดีงาม เป็นระดับหรือค่าความน่าจะเป็นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่หวังไว้ความคาดหวังเป็นตัวบ่งชี้แห่งความสำเร็จจะช่วยให้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลในการเลือกการกระทำไว้ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล และ สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ที่จะทำให้ความคาดหวังนั้นเป็นจริงขึ้นมาได้ เกทเซนและคณะ (Getzels ;et al 1974 : 132) ได้กล่าวไว้ว่า "ความคาดหวังของบุคคลย่อมแตกต่างกันเพราะคนเราต่างก็มีความคิดและความต้องการแตกต่างกัน" พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในของเขาเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม วูม (Vroom 1964 : 103) ได้มีมติฐานความเชื่อว่าการตัดสินใจเลือกกระทำโดยพฤติกรรมเหล่านั้นมีระบบ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางจิตใจได้แก่ การรับรู้ ความเชื่อ เจตคติ โดยเกิดจากแรงจูงใจ

การจัดการเรียนการสอน กู๊ด (Good, 1974) ได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนการสอนคือ การกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา และ ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนการสอน คือกระบวนการให้การศึกษากับผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้สอนกับผู้เรียน มอร์ (Moore, 1992: 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ยพยายามช่วยให้บุคคลอื่นได้เกิดการพัฒนาด้านในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

ภาพลักษณ์ คือ มุมมองของบุคคลเป็นความรู้สึกนึกคิดที่เกิดจากการได้รับสัมผัสหรือรับรู้ต่อองค์กร สถาบัน หน่วยงาน บริษัท กลุ่ม ชุมชนต่าง ๆ อาจเป็นความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจนำเสนอให้สาธารณชนรับรู้ ภาพที่ปรากฏในมุมมองของผู้รับรู้หากเป็นภาพลักษณ์ที่ดีก็จะทำให้ประชาชนหรือบุคคล เกิดความประทับใจน่าเชื่อถือ แต่หากเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีก็จะทำให้ไม่เกิดความประทับใจ ไม่น่าเชื่อถือ ต่อองค์กร หรือหน่วยงานนั้น ๆ เมื่อภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรการศึกษา เพื่อใช้วัดหรือประเมินภาพลักษณ์ขององค์กรย่อมเป็นสิ่งจำเป็นด้วยเช่นกัน เพื่อที่จะได้ทราบสถานะและภาพลักษณ์ขององค์กรนั้นว่าเป็นอย่างไร และเพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมให้องค์กรนั้น ๆ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและสามารถรักษาภาพลักษณ์ที่ดีนั้นไว้ให้ยืนยาวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาสาขาการบัญชีที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. **ด้านเนื้อหาการศึกษา** ประกอบด้วยการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. **ด้านพื้นที่** งานวิจัยนี้ทำการศึกษากับนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบัญชี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
3. **ด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา** นักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบัญชี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เทอม 1/2562 ในช่วงมิถุนายน – ตุลาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีต่อไป ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 146 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา พื้นฐานการศึกษา และผลการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสำรวจเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของ นักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านความต้องการหรือ ความคาดหวัง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ด้านสถานที่ และด้าน ค่านิยม โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของ Likert Scale ที่วัดระดับปัจจัยที่มีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด	ระดับคะแนนเท่ากับ	1
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อย	ระดับคะแนนเท่ากับ	2
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง	ระดับคะแนนเท่ากับ	3
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาก	ระดับคะแนนเท่ากับ	4
5. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด	ระดับคะแนนเท่ากับ	5

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด สำหรับข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50	หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50	หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาสาขาบัญชี คณะบัญชี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประชากร จำนวน 146 คน ได้แบบสอบถามกลับ 141 คน คิดเป็น ร้อยละ 96.5 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 97.87 เพศชาย ร้อยละ 2.13 มีอายุระหว่าง 18-25 ปี ร้อยละ 50.35 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่อยู่ ต่างจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 58.87 พื้นฐานการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 53.90 และเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 – 3.00 ร้อยละ 61.70

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความ ต้องการหรือความคาดหวัง ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ด้านค่านิยม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสถานที่

ด้านความต้องการหรือความคาดหวัง มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านสาขาอาชีพ เพราะเป็นสาขาที่หางานง่าย ตกลงน้อยที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ต่ำสุดคือการต่อยอดวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น

ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย มีระดับความสำคัญรองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงมากทั้งวิชาการ บริการ หอพักฟรี และด้านกีฬาทำให้นักศึกษารู้จัก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ต่ำสุดคือ มหาวิทยาลัยมีชื่อที่ดีด้านการเรียนการสอน

ด้านค่านิยม มีระดับความสำคัญรองลงมา มีค่าเฉลี่ย 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี มีค่านิยมในหมู่บ้าน หรือเขตพื้นที่ที่นักศึกษาอยู่ จึงทำให้นักศึกษามีความสนใจที่จะเข้ามาศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คณะบัญชี สาขาการบัญชี มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพทางด้านบัญชี สามารถเน้นให้นักศึกษาสามารถเป็นผู้ทำบัญชีได้ และต่อยอดอาชีพเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ต่ำสุดคือ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตร

ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 3.85 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม ร่มรื่น และสะอาด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ต่ำสุดคือ การเดินทางสะดวก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชี ของนักศึกษาสาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ถ้าพิจารณาที่ปัจจัยรายด้านพบว่า นักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยในที่ ด้านความต้องการหรือความคาดหวัง เนื่องจากการศึกษาคือการลงทุน เพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนในอนาคต การลงทุนด้านการศึกษา ความคาดหวังหลังจากจบการศึกษาคือการได้งานที่ดีทำ ได้ผลตอบแทนสูง ซึ่งสาขาการบัญชีตอบโจทย์ในเรื่องจบแล้วมีงานรองรับทันที และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร ทองนุช, รุ่งลักษณ์ รอดขำ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบัญชี ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าความคาดหวังด้านอาชีพ มีระดับความสำคัญมาก เพราะเป็นสาขาอาชีพที่สำคัญในกลุ่มประชาคมอาเซียน

รองลงมาคือ ด้านภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี เนื่องมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรีเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มี

ชื่อเสียงมากทั้งวิชาการ บริการหอพักฟรี และด้านกีฬาทำให้นักศึกษารู้จัก อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนมีความสามารถทางวิชาการสูง อาจารย์ปฏิบัติงานสอน และงานวิชาการต่าง ๆ ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเสมือนลูกหลานตัวเอง ซึ่งนักศึกษาจะได้คำบอกเล่าจากผู้ประสานงาน รุ่นพี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พร ธรรมวิহারคุณ, ภักตรา ประเสริฐวงษ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า ด้านภาพลักษณ์ และทัศนคติ เป็นปัจจัยหลักที่นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา สุวรรณวงศ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560 พบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ เป็นสถานศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ ผลิตครูวิชาชีพและให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาต่อด้านวิชาชีพเฉพาะ มหาวิทยาลัยฯ มีชื่อเสียงมายาวนานและมีความเป็นเลิศทางวิชาการซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ อันจะช่วยให้เกิดการจดจำ การบอกถึงคุณลักษณะเด่นของมหาวิทยาลัยฯ รวมทั้งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้เข้ามาศึกษาและสำเร็จการศึกษาออกไปอีกทั้งยังเป็นมหาวิทยาลัยฯ ที่มีความเก่าแก่ มีชื่อเสียงและมีครู อาจารย์ที่เก่ง มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สอดคล้องกับ ศศิวิมล แสนเมือง (2554) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตรและด้านเหตุผลส่วนตัวมีผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ด้านค่านิยม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เหตุผลที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพราะเชื่อและมั่นใจว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถหางานทำได้แน่นอน อีกทั้งได้คำยกย่องว่ามีความสามารถทางการเรียน สอดคล้องกับบทความของ Thajjob (2562) การเรียนต่อในสายอาชีพ วิชาชีพบัญชี อีกหนึ่งสายการเรียนที่หลายคนมองข้าม แต่หารู้ไม่ว่าความจริงแล้ว เป็นสายที่เรียนจบไปแล้วหางานได้ง่าย มีงานรองรับเยอะแถมยังรายได้ดีอย่างที่เรียกว่า “เรียนจบมาแล้ว ก็ไม่มีคำว่าตกงาน” อีกต่างหาก เพราะฉะนั้นวันนี้เรามารู้จักกับการเรียนและงานในสายอาชีพกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา วิชิตระกูล (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกอบด้วยด้านความเชื่อด้านค่านิยม

ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เหตุผลที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การจัดการเรียนการสอนของคณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ปรับปรุงสาระรายวิชาให้มีความทันสมัย หลักสูตรที่เปิดสอนยังเน้นด้านสาขาวิชาชีพซึ่งเป็นหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งผู้สำเร็จการศึกษาเชื่อมั่นว่าหาก

สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยฯ ไปจะเป็นที่รู้จักในวงการของผู้ประกอบอาชีพทางด้านสาขาวิชาซีพีนั้นๆ และมีโอกาสที่จะได้รับการพิจารณารับเข้าทำงานมากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเดียวกันจากมหาวิทยาลัยอื่น อีกทั้งมหาวิทยาลัยฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชชา สุวรรณวงศ์ (2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรสุดา จารุธีรพันธุ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา ในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า ภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ดี

ด้านสถานที่ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เหตุผลที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนคณะ บัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม ร่มรื่น และสะอาด ทำให้นักศึกษาอยากเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร ทองนุช, รุ่งลักษณ์ รอดขำ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบัญชี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่าด้านสถานที่ตั้งมีระดับความสำคัญมาก เนื่องจากทัศนียภาพที่สวยงาม และสะอาดเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาอยากศึกษาต่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

1.1 นำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต

1.2 นำผลการวิจัยนำไปประชาสัมพันธ์และแนะแนวให้กับนักศึกษาที่พึงจบและต้องการเรียนในสาขาการบัญชี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิจัยด้านการติดตามการทำงานของนักศึกษาที่จบการศึกษาไปแล้ว

เอกสารอ้างอิง

ณิชชา สุวรรณวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา (ระบบโควตา) ประจำปีการศึกษา 2560. งานบริหารงานทั่วไป สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

นวพร ทองนุช และ รุ่งลักษณ์ รอดขำ (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาการบัญชีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. หน้า 1169-1178

ปัทมา วิชิตะกุล. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. <http://www.research.rmUTT.ac.th/?p=7758>.

ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2562

- พิมพ์พร ธรรมวิহারคุณ และภัทตรา ประเสริฐวงศ์. (2552). **ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) 2552. หน้า 126-132
- ภัทรสุดา จารุธีรพันธุ์. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา ในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/article/view/80128>. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2562
- ศศิวิมล แสนเมือง. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีของนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- Clay, R. (1988). **Chambers English Dictionary**. Great Britain : bunay Suffolk.
- Getzels, J. W., & Guba, E. G. (1974). **Social behavior and the administrative process**. School Review, 65, 423-441.
- Good, C.V. (1974). Dictionary of Education. New York: McGraw- Hill Book.
- Moore, K.D. (1992). **Classroom teaching skills**. New York: McGraw-Hill.
- Thaijob (2562). **เรียน บัญชีไม่ตงาน**. <https://www.thaijob.com/story/74>. ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2562
- Vroom, V. H. (1964). **Work and Motivation**. New York: Wiley.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน
ของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
Factors affecting behavior Problems and obstacles in the
preparation of household accounts for farmers in Khok Tan
Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province

ดวงกมล ชัยศรีษะ¹, กัณทิมา อิมใจ²

Duangkmol Chaisesa, kuntima aimjai

¹คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

¹Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

²คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

²Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

e-mail: Duangkmol.dc@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เกษตรกร หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 2 ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 200 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการวิจัยพบว่า เกษตรกรจำนวน 200 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 51 – 60 ปี มีสถานะสมรส ประกอบอาชีพเกษตรกร จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 46.0 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3 – 5 ราย มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่มีหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์

ผลดำเนินการวิจัยในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่รู้จักการทำบัญชีครัวเรือนในระดับปานกลาง พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรไม่สามารถจดจำรายรับ – รายจ่าย ในแต่ละวันได้ ขาดแหล่งข้อมูล การช่วยเหลือ แนะนำจากภาครัฐ ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และมีความสับสนและไม่เข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

คำสำคัญ: บัญชีครัวเรือน เกษตรกร

Abstract

The purpose of this study was to study factors affecting the household accounting behavior of farmers in Khok Tan Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province. And to study the problems, obstacles, and suggestions for household accounting. The purpose of this research 1) To study the factors affecting the household accounting behavior of farmers in Khok Tan Subdistrict, Phu Sing District, Sisaket Province. 2) To study the problems Obstacles and recommendations for the preparation of household accounts By the sample group used in farmer studies. Village 1 and Village 2, Khok Tan Subdistrict, Phu Sing District, Sisaket Province. The instrument used in this study was frequency, percentage, standard deviation.

In the research, it was found that 200 farmers, mostly male, aged 51-60 years old. Have marital status farmer graduated from primary school 46.0 percent. The average number of family members is 3 - 5 people. The average income per family is between 5,001 - 10,000 baht per month. Most of them have debts of 10,001 - 50,000 baht. Most farmers Owe to the cooperative of agriculture and co-operatives.

The research result in the preparation of household accounts. Most of them know household accounting at a medium level. Found that there are problems and obstacles in the preparation of household accounts. Farmers cannot remember income and expenses. Each day Lacking sources of information and advice from the government In the preparation of household accounts And there is confusion and misunderstanding in household account recording.

Keywords: Household account, farmer

บทนำ

ในปัจจุบันคนไทยดำรงชีวิตที่เต็มไปด้วยแนวทางกระแสวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อ และความไม่รู้จักประมาณตน ไม่ยับยั้งชั่งใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้คนไทยเกิดปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ไม่พอกับรายรับ และทำให้เกิดหนี้สิน โดยเฉพาะปัญหาหนี้สินนั้นเป็นปัญหาที่ไม่มีวันจบสิ้น และบางครั้งอบคร้วมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆในทุกๆปี อย่างไรก็ตามคนไทยยังมีทางออกที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน และการปรับตัวอยู่ในยุคปัจจุบันที่ไม่เกิดผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้ได้

ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อมอีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น

ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุและสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้นแต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบทหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อยแต่ว่าการบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบทได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้านทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติและการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลงภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกสืบลืมเลือนและเริ่มสูญหายไป

สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองและดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่างๆรวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือนซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบทรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

แนวทางหนึ่งที่คนไทยควรยึดถือคือการพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาทตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผลและการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต การทำบัญชี คือ การจดบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยในการดำรงชีวิตของตนเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีตปัจจุบันและอนาคตของชีวิตของตนเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้ ที่บันทึกไว้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตในครอบครัว

<http://northernstudy.vrdarmy.com/aknowledge/>

การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจ หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำกัน นั้น เป็นเรื่องการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันประจำเดือนว่า มีรายรับจากแหล่งใดบ้าง จำนวนเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และ ปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวมว่า ตนเองและครอบครัวที่รายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือ เงินไม่พอใช้เท่าใด คือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจว่ารายการใดจ่ายน้อยจ่ายมาก จำเป็นน้อยจำเป็นมาก จำเป็นน้อย อาจลดลง จ่ายเฉพาะที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ยี่ห้อหรู ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย มาบวกลบกันแล้วขาดดุลเกินดุลไปเท่าใด เมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้เราคิดว่าสิ่งไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อยสามารถลดได้หรือไม่ เลิกได้ไหม ถ้าไม่ลดไม่เลิกจะเกิดอะไร กับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ หากเราวางแผนการรับการเงินของตนเองได้

เท่ากับว่ารู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นคนรู้จักพอประมาณ เป็นคนรักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้นจึงเห็นได้ว่า การทำบัญชีครัวเรือน ในเรื่องรายรับรายจ่าย ก็คือวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นเอง เพราะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมาย ธรรมชาติที่มีทั้งความเป็นเอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (<http://northernstudy.vrdarmy.com/aknowledge/> ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร

ขอบเขตงานวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขต หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่จัดให้แตกต่างกัน ไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งใด มีความเป็นอิสระในตัวเอง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้
ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่ต้องติดตามดูผลจากการจัดสิ่งที่แตกต่างกัน ไม่มีอิสระในตัวเอง ต้องแปรเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ หรือการทดลอง ได้แก่ การจัดทำบัญชีแต่ละครัวเรือนของเกษตรกร
3. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยประชากร หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 200 หลังคาเรือน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรรณชนก นิลมณี (2558) ได้ศึกษา พฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรม สภาพปัญหา และอุปสรรคการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวแทนที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยกลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 146 คน ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาวิจัย พบว่าตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง 4 – 6 คน ซึ่งรายได้ และรายจ่ายเฉลี่ย

ต่อเดือนอยู่ในช่วง 4,001 – 10,000 บาท แต่ภาระหนี้สินสูงกว่า คือ 10,001 – 50,000 บาท โดยแหล่งที่มาของหนี้สินมาจากสินค้าทางการเกษตร ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนนั้น ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักการทำบัญชีครัวเรือนปานกลางโดยรับการแนะนำจากหน่วยงานรัฐ วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว เริ่มทำบัญชี 7 – 12 เดือน และบันทึกบัญชีเป็นรายสัปดาห์ แต่พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่มีการติดตามผลส่งผลให้ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรีส่วนใหญ่ขาดการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

พิมพ์รัก พุ่มเจริญ.(2559)ปัญหาหนี้ครัวเรือนเป็นปัญหาที่สะสมมานานในสังคมไทย จากสถิติของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าตัวเลขหนี้ครัวเรือนในกลุ่มภาค การเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ รายได้อยู่ในระดับที่ต่ำและไม่แน่นอน และการขาดการบริหารจัดการเงินได้และ รายจ่ายอย่างมีระบบและเหมาะสม ซึ่งการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะ ช่วยให้เกษตรกรสามารถติดตามและวางแผนการใช้จ่าย ควบคุมต้นทุนการผลิต ตลอดจนทราบถึง รายจ่ายไม่จำเป็นต่าง ๆ ที่สามารถลดลงเพื่อให้มีเงินออมที่เพิ่มขึ้น และเพิ่มความสามารถในการชำระ หนี้ที่มีอยู่ของเกษตรกรได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่ม เกษตรกรจำนวน 9ครัวเรือน ซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดที่แตกต่างกัน และมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ แตกต่างกัน จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกษตรกรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายคือ การมี วัตถุประสงค์ในการบันทึกบัญชีที่ชัดเจนและนำผลจากการจัดทำดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ต่อได้ เช่น การคาดการณ์ราคาเกลือในปีหน้า เป็นต้น สำหรับเกษตรกรกลุ่มที่ไม่มีการจัดทำบัญชีพบว่าสาเหตุ หลักคือ เชื่อมั่นว่าสามารถบริหารเงินของตนได้ เนื่องจากรายรับและรายจ่ายเป็นรายการที่เกิดขึ้นเป็น กิจวัตร รวมถึงการที่เกษตรกรไม่สามารถนำผลการบันทึกมาใช้ประโยชน์ต่อได้ ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ เกษตรกรไม่มีการจัดทำบัญชีหรือล้มเลิกการจัดทำได้เช่นกัน

อารยา อิงไพบูลย์กิจ.(2559) การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ สุ่มตัวอย่างจากกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ด้วยวิธีอาศัยความน่าจะเป็น ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยครอบครัวละ 4.34 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ที่ 10,001-15,000 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ต่ำกว่า 10,000 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินของครอบครัว ต่ำกว่า 50,000 บาท โดยเป็นหนี้กับธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) มากที่สุด ไม่มีหนี้สินนอกระบบ เกษตรกรส่วนใหญ่รู้จักบัญชีครัวเรือนและเคยอบรมการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” และปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน คือ ความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชีครัวเรือน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ระเบียบวิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ หมู่ที่ 1 และ หมู่ที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 200 ราย โดยใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 200 ฉบับ และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือพิเศษในการวิจัยมีดังนี้คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 200 ราย โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และหนี้สิน แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ – รายจ่าย ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 4 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าสถิติ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ผลทางสถิติแต่ละส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการหาร้อยละและความถี่
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ – รายจ่าย ของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการหาร้อยละและความถี่
3. ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์โดยการหาร้อยละและความถี่
4. ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
  - 5 คะแนนกำหนดระดับมากที่สุด
  - 4 คะแนนกำหนดระดับมาก
  - 3 คะแนนกำหนดระดับปานกลาง
  - 2 คะแนนกำหนดระดับน้อย
  - 1 คะแนนกำหนดระดับน้อยมาก

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลวิจัย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.0 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.0 จำนวนทั้งสิ้น 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 51 - 60 ปีจำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.0 จำแนกตามสถานะส่วนใหญ่สมรสจำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.0

2. จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ที่ 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.5 ส่วนใหญ่มีหนี้สิน 10,001 - 50,000 บาทจำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 20.0 ระดับมากร้อยละ 21.0 ระดับปานกลางร้อยละ 31.5 ระดับน้อยร้อยละ 17.5 ระดับน้อยที่สุดละ 10.0

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 18.5 ระดับมากร้อยละ 22.0 ระดับปานกลางร้อยละ 25.0 ระดับน้อยร้อยละ 19.5 ระดับน้อยที่สุดละ 15.0

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายแบบไม่ฟุ่มเฟือย ระดับมากที่สุดร้อยละ 20.0 ระดับมากร้อยละ 26.0 ระดับปานกลางร้อยละ 34.0 ระดับน้อยร้อยละ 17.5 ระดับน้อยที่สุดละ 2.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนหากได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานรัฐทำให้การทำบัญชีครัวเรือนง่ายขึ้น ระดับมากที่สุดร้อยละ 17.5 ระดับมากร้อยละ 25.0 ระดับปานกลางร้อยละ 27.0 ระดับน้อยร้อยละ 16.0 ระดับน้อยที่สุดละ 14.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถทำให้ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 19.5 ระดับมากร้อยละ 16.0 ระดับปานกลางร้อยละ 34.5 ระดับน้อยร้อยละ 14.5 ระดับน้อยที่สุดละ 15.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีเงินออมมากขึ้น ระดับมากที่สุดร้อยละ 20.0 ระดับมากร้อยละ 21.0 ระดับปานกลางร้อยละ 27.5 ระดับน้อยร้อยละ 17.5 ระดับน้อยที่สุดละ 14.0

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ระดับมากที่สุดร้อยละ 23.0 ระดับมากร้อยละ 19.5 ระดับปานกลางร้อยละ 27.5 ระดับน้อยร้อยละ 16.0 ระดับน้อยที่สุดละ 14.0

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถวางแผนในการชำระหนี้ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด ระดับมากที่สุดร้อยละ 18.0 ระดับมากร้อยละ 27.5 ระดับปานกลางร้อยละ 32.5 ระดับน้อยร้อยละ 13.5 ระดับน้อยที่สุดละ 8.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้เข้าใจระบบการทำบัญชีครัวเรือนมากขึ้น ระดับมากที่สุดร้อยละ 20.0 ระดับมากร้อยละ 25.0 ระดับปานกลางร้อยละ 26.5 ระดับน้อยร้อยละ 18.0 ระดับน้อยที่สุดละ 10.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุข ระดับมากที่สุดร้อยละ 19.5 ระดับมากร้อยละ 23.0 ระดับปานกลางร้อยละ 29.0 ระดับน้อยร้อยละ 16.5 ระดับน้อยที่สุดละ 12.0

4. ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

พบว่าปัจจัยผู้ทำบัญชีครัวเรือนขาดทักษะและประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ระดับมากที่สุดร้อยละ 21.0 ระดับมากร้อยละ 27.5 ระดับปานกลางร้อยละ 21.0 ระดับน้อยร้อยละ 16.5 ระดับน้อยที่สุดละ 14.0

ปัจจัยขาดแหล่งข้อมูล การช่วยเหลือ แนะนำจากภาครัฐ ในการทำบัญชีครัวเรือน ระดับมากที่สุดร้อยละ 19.5 ระดับมากร้อยละ 20.5 ระดับปานกลางร้อยละ 31.5 ระดับน้อยร้อยละ 18.5 ระดับน้อยที่สุดละ 10.0

ปัจจัยการทำบัญชีครัวเรือนยุ่งยาก ทำให้เสียเวลา ระดับมากที่สุดร้อยละ 3.5 ระดับมากร้อยละ 22.0 ระดับปานกลางร้อยละ 28.5 ระดับน้อยร้อยละ 22.5 ระดับน้อยที่สุดละ 19.0

ปัจจัยอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ จำไม่สามารถทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 14.0 ระดับมากร้อยละ 16.0 ระดับปานกลางร้อยละ 27.0 ระดับน้อยร้อยละ 25.0 ระดับน้อยที่สุดละ 18.0

ปัจจัยมีภารกิจอื่นที่จำเป็นต้องทำ จึงไม่สามารถทำการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 17.0 ระดับมากร้อยละ 22.5 ระดับปานกลางร้อยละ 28.0 ระดับน้อยร้อยละ 29.5 ระดับน้อยที่สุดละ 3.0

ปัจจัยไม่สามารถจดจำรายละเอียดรายรับ-รายจ่าย ในแต่ละวันได้ ระดับมากที่สุดร้อยละ 6.5 ระดับมากร้อยละ 21.0 ระดับปานกลางร้อยละ 34.0 ระดับน้อยร้อยละ 21.5 ระดับน้อยที่สุดละ 17.0

ปัจจัยขาดแรงจูงใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ระดับมากที่สุดร้อยละ 12.0 ระดับมากร้อยละ 17.0 ระดับปานกลางร้อยละ 27.5 ระดับน้อยร้อยละ 27.0 ระดับน้อยที่สุดละ 16.5

ปัจจัยขาดความต่อเนื่องในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ระดับมากที่สุดร้อยละ 16.0 ระดับมากร้อยละ 24.5 ระดับปานกลางร้อยละ 26.5 ระดับน้อยร้อยละ 27.0 ระดับน้อยที่สุดละ 6.0

ปัจจัยมีความสับสนและไม่เข้าใจในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ระดับมากที่สุดร้อยละ 21.0 ระดับมากร้อยละ 19.5 ระดับปานกลางร้อยละ 29.0 ระดับน้อยร้อยละ 26.0 ระดับน้อยที่สุดละ 4.5

ปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนไม่มีความสำคัญ ระดับมากที่สุดร้อยละ 17.5 ระดับมากร้อยละ 26.5 ระดับปานกลางร้อยละ 28.5 ระดับน้อยร้อยละ 24.5 ระดับน้อยที่สุดละ 3.0

อภิปรายผลการวิจัย

วิจัยจากการสรุปผลการค้นคว้าอิสระมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีระดับการศึกษาต่างกัน สถานภาพ และรายได้ที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ชัยวิชู (ออนไลน์) พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนสามารถจำแนกกลุ่มของพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ผลของการศึกษาปัจจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ - รายจ่าย ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวอยู่ที่ 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน ส่วนใหญ่มีหนี้สิน 10,001 - 50,000 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นหนี้กับสหกรณ์ การเกษตรและสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่ารายได้ของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ มาจากการค้าขาย ทำนา ปลูกมันสำปะหลังและปลูกสวนยาง แต่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวกำลังศึกษา ทำให้รายจ่ายไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัย ธรรมชนก ศรีสมร จุฑามาศ อรพิน (2558) ได้ศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี การศึกษาพบว่า รายได้ของตัวแทนได้มาจากการขายสินค้าทางเกษตรกรเป็นหลัก ซึ่งมาจากรายได้หลัก และตัวแทนส่วนใหญ่ยังมีหนี้สิน เนื่องจากรายได้ของเกษตรกรไม่เพียงพอกับรายจ่าย

3. ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนสามารถทำให้ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้มากที่สุด ทั้งนี้เกษตรกรยังเห็นว่าการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายแบบไม่ฟุ่มเฟือย รวมถึงการได้รับคำแนะนำจากภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เกษตรกรมีความสนใจในการจดบันทึกการทำบัญชีครัวเรือนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยา ทองด้อย(2553) ได้กล่าวว่าปัจจัยสามารถนำความรู้ที่ได้จากบัญชีครัวเรือนติดตัวไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์

4. ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพิจารณาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด คือ เกษตรกรไม่สามารถจดจำรายละเอียดยารับ-รายจ่าย ในแต่ละวันได้ เนื่องจากเกษตรกรมีภารกิจอื่นทำ จึงไม่สามารถจดจำรายละเอียดยารับ-รายจ่าย ในแต่ละวันได้ เลยทำให้เกิดความไม่พร้อมที่จะทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำหริญ กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของ

ประชาชนชุมชนปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ที่กล่าวว่า การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากเสียเวลา ไม่สามารถจดจำรายการจ่ายในวันที่ผ่านมาบันทึกบัญชีครัวเรือนได้

ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะในงานวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การศึกษาถึงกลุ่มตัวอย่างอื่นๆด้วย ในตำบลที่ใกล้เคียง เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงในข้อมูลและเครื่องมือ นำผลมาเปรียบเทียบวิจัยในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

2. การศึกษาประเด็นวิจัยในส่วนของวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ผู้วิจัยควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธรรณชนก.2558. การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

มุกิตตา ชิงห์. (2554).ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน : บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิมพ์รัก พุ่มเจริญ.2559.ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของเกษตรกรและแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่เหมาะสม: การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไชยา ทองต้อย.(2553).ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบูรณ์.: ศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อารยา อิงไพบูลย์กิจ.2559.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์.การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิครั้งที่ 1.

จ่าตรีหญิง กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี.2557.ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี.การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริฯและศูนย์สาธิตและส่งเสริมงานศิลปาชีพฯ ภาคเหนือ.[สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2562].จาก <http://northernstudy.vrdarmy.com/aknowledge/>

ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง.ความรู้เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน.[สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2562] จาก <http://northernstudy.vrdarmy.com/aknowledge/>

ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร
ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
Cost and return on investment planting cassava of farmers
Takian Ram Subdistrict Phu Sing District, Sisaket Province

ดวงกมล ชัยศรีษะ¹, นฤมล สุทธิธรรม²

Duangkmol Chaisesa¹, Nareumon sutthitham²

^{1,2}คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

^{1,2}Faculty of Accounting, Bangkokthonburi University

e-mail Duangkmol.dc@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนมาลดต้นทุนเพื่อใช้การประกอบการตัดสินใจในการปลูกมันสำปะหลัง การศึกษาใช้วิธีรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีขนาด 3 – 5 ไร่ จำนวน 38 ราย โดยเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเกษตรกรมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลังที่ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า พื้นที่ในการเพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรรายย่อยขนาด 3 – 5 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกรวม 163 ไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,469.02 บาท มีต้นทุนรวม 728,450 บาท ผลผลิตทั้งหมด 900,371.25 บาท ผลผลิตต่อไร่ 4,419 กิโลกรัม (1.25 บาทต่อกิโลกรัม) ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 5,523.75 บาท และกำไรเฉลี่ยต่อไร่ 1,054.73 บาท โดยทั้งหมดในมูลค่าปัจจุบันสุทธิได้แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมากกว่าเงินลงทุนที่จ่ายไปในการศึกษานี้เกษตรกรสามารถนำผลที่ได้มาวางแผนหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพประกอบการตัดสินใจในการปลูกมันสำปะหลังให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ต้นทุน, ผลตอบแทน, มันสำปะหลัง

Abstract

The purpose of this study was to 1) To study the cost and return on investment of cassava cultivation of farmers Takian Ram Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province 2) To analyze the cost and return on investment of cassava

cultivation of farmers Takian Ram Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province 3) In order to analyze costs and returns to reduce costs in order to use decision making in cassava cultivation The study uses data collection methods by interviewing. Observation of farmers Takian Ram Subdistrict, Phu Sing District, Si Sa Ket Province Who is a professional cassava grower Which are small and medium-sized farmers 3 – 5 farm.Amount 38 persons by choosing specific Because considering that agriculture has different management methods regarding cassava cultivation.

The results showed that the area of tapioca cultivation of small and medium farmers in size 3 - 5 farm. The average production cost per farm is 4,469.02 baht. With the total cost of 728,450 baht. The total output is 900,371.25 baht yield per farm 4,419 kilograms (1.25 baht per kilogram) Average yield per farm 5,523.75 baht. And the average profit per farm 1,054.73 baht. All of the net present values have shown that the rate of return received from the investment more than the investment paid. In this study, farmers can use the results to plan looking for ways to increase efficiency in making decisions in growing quality cassava.

Keywords: Costs, Returns, Cassava

บทนำ

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของโลก จากข้อมูล FAO ปี 2555 มีปริมาณการผลิตอยู่ในอันดับที่ 8 ของปริมาณผลผลิตทั้งโลก รองจาก อ้อย ข้าวโพด ข้าว ข้าวสาลี มันฝรั่ง ผักต่างๆ ปริมาณการผลิตมันสำปะหลังรวมทุกประเทศผลิตได้ประมาณ 200 ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 3 ของผลผลิตพืชผลทางการเกษตรของโลก นอกจากนั้นมันสำปะหลังยังเป็นพืชอาหารหลักที่สำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหารของประเทศในเขตร้อน โดยเฉพาะประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกาและทวีปอเมริกาใต้ สำหรับในทวีปเอเชีย ประเทศอินโดนีเซียและอินเดียยังคงมีการบริโภคมันสำปะหลังกันเป็นจำนวนมาก ปริมาณผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีร้อยละ 60 ใช้เป็นอาหารของมนุษย์ ร้อยละ 27.5 ใช้ทำเป็นอาหารสัตว์ และร้อยละ 12.5 ใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ

สำหรับประเทศไทย มันสำปะหลังนับเป็นพืชเศรษฐกิจเชิงพาณิชย์ที่สำคัญ มีปริมาณการผลิตมากกว่า 20 ล้านตันในแต่ละปี โดยประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตมันสำปะหลังมากเป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองลงมาจาก ประเทศไนจีเรีย แต่มีการใช้บริโภคภายในประเทศเพียงร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือร้อยละ 70 ส่งออกไปยังตลาดโลก โดยในปี 2556 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังกว่า 12.15 ล้านตัน สร้างรายได้เข้าประเทศ มูลค่ารวมกว่า 9.5 หมื่นล้านบาท โดยประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอันดับหนึ่งของโลกด้วย (<https://www3.rdi.ku.ac.th/?p=17872> สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: ออนไลน์)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เป็นประเทศที่เป็นกสิกรรม มีสินค้าส่งออกหลายประเภท แต่หลักๆที่ประเทศไทยส่งออกเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ ข้าว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง น้ำตาล ข้าวโพด ยางพารา ติบูก และสับปะรดกระป๋อง สำหรับมันสำปะหลังนั้นประเทศไทยเริ่มส่งออกตั้งแต่อดีต เป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ค่อนข้างสูงเป็นอันดับต้นๆ มันสำปะหลังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการแปรรูปเป็นผลผลิตหลัก คือ แป้งมันสำปะหลัง จากนั้นก็นำไปแปรรูปต่อเป็นผลิตภัณฑ์ มันเส้น มันอัดเม็ดและกากมันสำปะหลัง เป็นอันดับ 1 ของโลกของการส่งออกต่างประเทศ ไม่เพียงแต่ส่งออกต่างประเทศเท่านั้น เกษตรกรเองยังนำมันสำปะหลังมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในการบริโภคและจำหน่ายภายในประเทศ อย่างเช่น มันสำปะหลังเชื่อม บวขมันสำปะหลัง มันสำปะหลังทอด และยังสามารถนำมาเป็นส่วนผสมของอาหารได้อย่างมากมายอีกด้วย

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการเกษตร ก็ต้องมาจากผลตอบที่สามารถทำให้การดำเนินชีวิตของเกษตรกรเป็นไปด้วยดี จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน โดยเริ่มจากพื้นที่ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่ง มีการทำเกษตรกันอยู่ โดยพืชที่ปลูกในพื้นที่ ได้แก่ การทำนาข้าว การปลูกมันสำปะหลัง ทั้งพืชล้มลุกและพืชยืนต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร และสามารถแปรรูปได้อย่างหลากหลาย

ผู้วิจัยในฐานะที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาการทำวิจัยเรื่องนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกมันสำปะหลังและวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเกษตรกรในการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นลงและหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตหรือจัดสรรพื้นที่ในการทำเกษตรที่ให้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นอันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนมาลดต้นทุนเพื่อใช้การประกอบการตัดสินใจในการปลูกมันสำปะหลัง

ขอบเขตงานวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษารายได้จากการลงทุนปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึงต้นทุนการผลิต เป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดสินค้าว่ามีราคาถูกหรือราคาแพง เพราะต้นทุนการผลิตมีส่วนประกอบหลายอย่างที่เป็ปัจจัยหลักในการผลิตทั้งวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของผู้ผลิต คือ ต้องการที่จะดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตมากที่สุด หรือดำเนินการผลิตสินค้าโดยต้นทุนต่ำที่สุด เพราะการผลิตมีความสัมพันธ์โดยตรงกับต้นทุนการผลิต การใช้ปัจจัยไม่มีประสิทธิภาพจะมีผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผู้ผลิตจึงต้องใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ เพื่อเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด คุณภาพของสินค้ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการแข่งขันทางการค้าโลกในปัจจุบัน ขบวนการผลิตที่ด้อยมาเป็นเครื่องรับประกันว่าสินค้าที่ผลิตมีคุณภาพที่ดีและสม่ำเสมอตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สินค้าที่บกพร่องอาจพบได้บ้าง แต่ปริมาณเพียงเล็กน้อย โดยจะถูกคัดออกในขั้นตอนหลังการผลิตก่อนส่งถึงมือผู้บริโภค ฌนยา พร้อมมูล (2559)

ความหมายของต้นทุน

ต้นทุนหรือมูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ โดยมูลค่านั้นจะต้องวัดได้เป็นหน่วยเงินตรา ซึ่งเป็นลักษณะของการลดลงในสินทรัพย์หรือเพิ่มหนี้สิน ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจเป็นประโยชน์ในปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ เมื่อต้นทุนใดได้เกิดขึ้นแล้ว ต้นทุนนั้นก็ถือว่าเป็นค่าใช้จ่าย ดังนั้น ค่าใช้จ่ายจึงหมายถึงต้นทุนที่ได้ให้ประโยชน์และกิจการได้ใช้ประโยชน์ทั้งหมดไปแล้วในขณะนั้นและสำหรับต้นทุนที่กิจการสูญเสียไปแต่ให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคต เรียกว่าสินทรัพย์ การจำแนกของเงินทุน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำต้นทุนไปใช้ของฝ่ายบริการ คำว่าต้นทุนมีความหมายกว้างครอบคลุมไปจนถึงการตัดสินใจของผู้บริหารในด้านต่างๆแต่ละอย่างให้ความหมายที่ต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กรธุรกิจและวัตถุประสงค์ของการใช้ ต้นทุนและแต่ละลักษณะก็จะช่วยผู้บริหารทำการตัดสินใจได้มีความแม่นยำ ดังนั้นต้นทุนที่เกิดขึ้นสามารถจำแนกประเภทต้นทุนตามวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลไปใช้ได้หลายประการการจำแนกต้นทุนตามลักษณะส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ส่วนประกอบของต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดจะประกอบด้วยวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรงและค่าใช้จ่ายการผลิตพิจารณาในด้านทรัพยากรที่เป็นส่วนประกอบของสินค้าแล้ว

1. วัตถุดิบ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญของการผลิตสินค้าซึ่งต้นทุนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าถูกแบ่งเป็นสองลักษณะคือ

1.1 วัตถุดิบทางตรงอีกแล้วหมายถึงวัตถุดิบหลักในการผลิตและสามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าใช้ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งว่าปริมาณและต้นทุนเท่ากับ เท่าใด

1.2 วัตถุดิบทางอ้อมหมายถึงวัตถุดิบที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมกับการผลิตสินค้าแต่ไม่ใช่วัตถุดิบหลักชิ้นใหญ่

2. ค่าแรงงานหมายถึงค่าจ้างหรือผลตอบแทนให้ลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับผลิตสินค้าโดยปกติแล้วถ้าแต่งงานจะถูกแบ่งเป็นสองชนิด

2.1 ค่าแรงงานทางตรงหมายถึงค่าแรงงานที่จ่ายให้กับลูกจ้างที่ผลิตสินค้าโดยตรงโดยเป็นค่าแรงที่มีจำนวนมากๆเทียบกับค่าแรงงานทางอ้อมในการผลิตสินค้าหน่วยหนึ่งและจัดเป็นค่าแรงงานสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป

2.2 ค่าแรงงานทางอ้อมหมายถึงถ้าได้งานที่ไม่เกี่ยวข้องกับค่าแรงงานทางตรงที่ใช้ในการผลิตสินค้าเช่นเงินเดือนผู้ควบคุมโครงการเงินเดือนของพนักงานดูแลเครื่องจักรและโรงงานพนักงานตรวจสอบคุณภาพตลอดจนต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับผลงานเส้นขอบสีที่อ้อให้หรือเปล่าสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

3. ค่าใช้จ่ายในการผลิตหมายถึงหนึ่งรวบรวมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าซึ่งนอกจากวัตถุดิบทางตรงค่าแรงงานทางตรงเช่นวัตถุดิบทางอ้อมค่าแรงงานทางอ้อมค่าใช้จ่ายของค่อื่นๆ เช่นค่าน้ำค่าไฟ ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ดังนั้นค่าใช้จ่ายการผลิตจึงถือเป็นี่รวมของค่าใช้จ่ายในการผลิตทางอ้อมต่างๆ นอกจากนี้ยังพบว่าในบางกรณีก็มีการเรียกค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่นๆ เช่น โสหุ่ยการผลิต ต้นทุนทางอ้อม เป็นต้น

หลักการแนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน

อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน(ROI)เป็นเกณฑ์ในการวัดการปฏิบัติงานที่มีความสำคัญมากเกณฑ์ในการวัดมีการปฏิบัติงานมีหลายอย่าง เช่นวัดจากในยอดขายเลยไม่ต้องไปหรือวัดจากผลที่ได้แต่ละอย่างได้เป็นเกณฑ์วัดที่สมบูรณ์ ถ้ายอดขายเพิ่มแสดงว่าตามปฏิบัติหน้าที่ทำได้ดี แต่การเพิ่มยอดของยอดขายอาจเป็นผลให้เสียค่าใช้จ่ายสูง เช่น เสียส่วนลดสูง หรือเกิดจากการลดราคาเกณฑ์การวัดที่ดีควรรักษากำไรซึ่งเป็นปัญหาอีกมากหรือน้อยเปรียบเทียบจากอะไรทางหนึ่งที่ทำให้เราทราบถึงภาวะในการหากำไรของบริษัทก็คือการเปรียบเทียบกำไรที่หามาได้กับขนาดของเงินที่ลงทุนดังนั้นการวัดที่การปฏิบัติงานของธุรกิจกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนในสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้จากวิธีใช้ได้ไปใช้กันอย่างกว้างขวางดังนั้นอัตราผลตอบแทนจึงใช้ประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานว่าผลตอบแทนที่ได้ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการทั้งหลายสูตรในการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนมีดังนี้

เงินลงทุนในที่นี้มิได้หลายความหมายสำหรับผลตอบแทนจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการวัดเป็นต้นวัดผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมผลตอบแทนจากเงินลงทุนระยะยาวหนี้สินระยะยาว + ส่วนของผู้ถือหุ้นหรือผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นต้น

การวิเคราะห์ผลตอบแทน

งบกำไรขาดทุนเป็นงบที่แสดงผลการดำเนินงานของธุรกิจสำหรับช่วงเวลาหนึ่งการวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละรายการที่สำคัญต่างๆในงบกำไรขาดทุนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากความสำเร็จของธุรกิจในระยะยาวขึ้นอยู่กับธุรกิจทำมาหาได้ รายการสำคัญของงบกำไรขาดทุนถ้าย้อนกลับไปดูงบกำไรขาดทุน จะสังเกตเห็นว่ามีรายการสำคัญดังนี้ คือยอดขาย ต้นทุนขาย กำไรขาดต้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกำไรจากการดำเนินงานได้กำไรสุทธิ (เพชร ชุมทรัพย์ 2554:307)

ยอดขายที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน เป็นรายการแสดงรายได้ของรัฐที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนไหวพื้นฐานผลต่างตารางยอดขายกับต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายเงินงานก็คือ

กำไรจากการดำเนินงานโดยปกติเมื่อยอดขายเพิ่มกำไรจะประเมินงานมันจะเพิ่มขึ้นด้วยอย่างไรก็ตาม การที่ยอดขายจากการที่ยอดขายของนักธุรกิจเพิ่มขึ้นก็ไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องมีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นเสมอไปถ้าอัตราเพิ่มต้นทุนก็จะใจดำเนินงานนั้นเพิ่มขึ้นอัตราเร็วกว่าตลาดอื่นของ ยอดขายแล้วกำไรจากการดำเนินงานแทนที่จะเพิ่มขึ้นเกือบลดลงนอกจากนี้จำเลยจะกันเงินที่ได้อาจไม่สามารถชดเชยดอกเบี้ยจ่ายได้ในเวลานั้นถ้าเป็นช่วงนี้บริษัทจะเกิดความธุรกิจลดลงก็ไม่ได้หมายความว่ากำไรจากเงินน่าจะลดลงเสมอไปอย่างไรก็ตามยอดขายก็เป็นกันว่าสถานการณ์ของอังกฤษนั้นใน อุตสาหกรรมนั้นนั่นว่ามีพลังงานมากน้อยเพียงใด

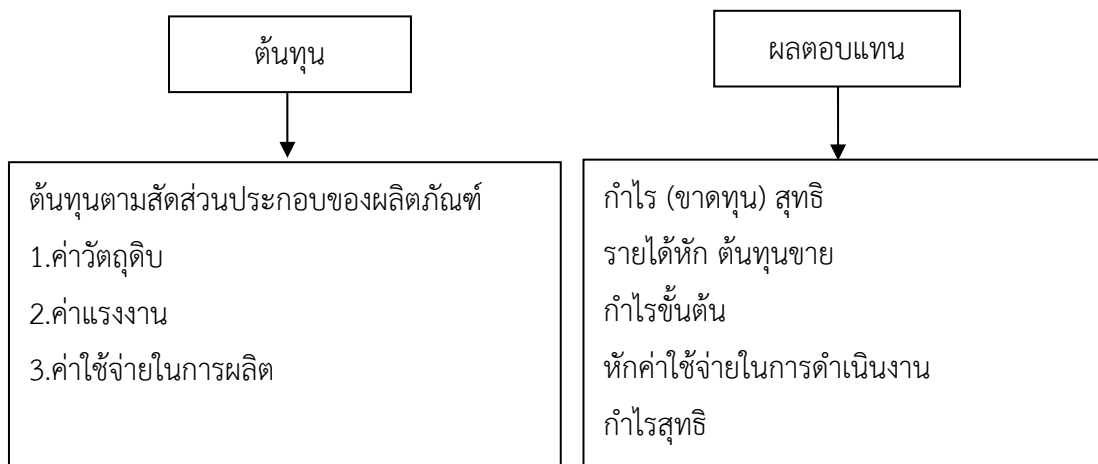
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศันสนีย์ ศรีวิชัย (2557) ได้ศึกษาประสิทธิภาพทางเทคนิคของการผลิตมันสำปะหลังของ เกษตรกรในจังหวัดพะเยา การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมัน สำปะหลัง และทราบประสิทธิภาพทางเทคนิคการผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดพะเยาใช้ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เกษตรกรใน 3 อำเภอ ที่เป็นพื้นที่ปลูกสำคัญของจังหวัดจำนวน 140 ราย โดยใช้วิธี Stochastic Production Frontier ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ปลูกของเกษตรกรตัวอย่างเฉลี่ยรายละ 5 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,975.25 กิโลกรัมต่อไร่ มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 4,054.82 บาท(1.28 บาทต่อกิโลกรัม)และกำไรเฉลี่ย ไร่ละ 1,278.71 บาท (2.14 บาทต่อกิโลกรัม) และจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทางเทคนิคของการผลิต มันสำปะหลัง พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมอยู่ในรูป Cobb Douglas ในส่วนของการวิเคราะห์สมการการผลิต พบว่าปัจจัยการผลิตที่ช่วยเพิ่มผลผลิต ได้แก่ แรงงาน การใช้เครื่องจักรในการเตรียมดิน และปุ๋ยอินทรีย์ สำหรับระดับประสิทธิภาพทางเทคนิคของการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร เฉลี่ยเท่ากับ 0.81 แสดงว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการผลิตที่ใกล้เคียงกันและค่อนข้างสูง การใช้พื้นที่ของ 9 และ 5 มี ผลต่อประสิทธิภาพการผลิตมากกว่าพื้นที่เกษตรศาสตร์ 50 สำหรับลักษณะดินของจังหวัดพะเยา นอกจากนี้พบว่าเกษตรกรอายุน้อยมีประสิทธิภาพทางเทคนิคสูงกว่าผู้มีอายุมาก

สุใจ ตอนปัญญา (2554) ได้ศึกษาเรื่องการค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าว ของเกษตรกรหมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 2) วิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าว ของเกษตรกรหมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร การศึกษาใช้วิธีรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม สอบถามเกษตรกร หมู่ 5 ตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ที่ประกอบอาชีพปลูกข้าว ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มี ขนาดพื้นที่การปลูกข้าว 10 – 30 ไร่ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า เกษตรกรมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับการปลูกข้าวไม่แตกต่างกัน โดยเก็บข้อมูลสำหรับช่วงเวลาการ เพาะปลูกเดือนมิถุนายน – กันยายน 2554 ผลการศึกษา พบว่า มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 5,083.27 บาทต่อไร่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 614 บาท ต่อไร่ อัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุน 12.08 % อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย 10.40 % อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 9.16 % อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) 34.80 % และมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 0.55 ตัน ต้นทุนการปลูกข้าวประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุบ ไร่ละ 13 ต้นทุนค่าแรงงานไร่ละ 24 และต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตไร่ละ 63

กัญญา ดิษฐ์แก้ว (2558) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรตำบลปามะม่วง จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาระยะเวลาคืนทุนจากการปลูกมันสำปะหลังของ กลุ่มเกษตรกรตำบลปามะม่วง จังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 57 ราย การศึกษาครั้งนี้ แบ่งพื้นที่ศึกษาที่รวบรวมได้ทำการวิเคราะห์ ผลตอบแทนของการปลูกมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ 1-7 ไร่ มีพื้นที่เพาะปลูกรวม 81 ไร่ มีเงินลงทุนเครื่องมือและ อุปกรณ์ 683,500 บาท เฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 8,432.72 บาท มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,760.98 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุนการผลิตต่อไร่ เท่ากับ 7,739.02 บาท มีระยะเวลาคืนทุน ประมาณ 1 ปี 1 เดือน 3 วัน พื้นที่ 8-10 ไร่ มีพื้นที่เพาะปลูก รวม 210 ไร่ มีเงินลงทุนเครื่องมือและ อุปกรณ์ 1,745,570 บาท เฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 8,312.24 บาท มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,664.29 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุนการผลิตต่อไร่ เท่ากับ 7,910.71 บาท มีระยะเวลาคืนทุน ประมาณ 1 ปี 18 วัน และพื้นที่ 11 ไร่ขึ้นไป มีพื้นที่เพาะปลูกรวม 274 ไร่ มีเงินลงทุนเครื่องมือและอุปกรณ์ 2,249,580 บาท เฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 8,210.15 บาท มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,586.13 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุนการผลิตต่อไร่ เท่ากับ 8,063.87 บาท มีระยะเวลาคืนทุน ประมาณ 1 ปี 7 วัน ดังนั้น พื้นที่ที่ได้รับระยะเวลาคืนทุนเร็วที่สุด 11 ไร่ขึ้นไป ตามด้วยพื้นที่ 8-10 ไร่ และพื้นที่ 1-7 ไร่ โดยทั้งหมดได้แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมากกว่าเงินลงทุนที่จ่าย ไป

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือพิเศษในการวิจัยมีดังนี้หนึ่งแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับเพศอายุศึกษาระดับการศึกษาแหล่งเงินทุนภาระหนี้สินวิธีการเพาะปลูกและแบบ

ปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับพื้นที่ในการปลูกมันสำปะหลังจำนวนที่ใช้ในกับลูกมันสำปะหลังต้นทุนต่อการใช้จ่ายในการ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารตำราสืบค้นข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อสร้างและพัฒนาแบบสอบถามขึ้นโดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง

2. ร่างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง โดยผู้ศึกษาเลือกสอบถามเกษตรกรรายย่อยที่มีขนาด 3 – 5 ไร่ จำนวน 38 คน

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความ สมบูรณ์แปลงข้อมูลลงรหัสและทำการประมวลผล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่การ ตีความข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนปลูกมันสำปะหลังของ เกษตรกร ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79 และเป็นเพศหญิงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 52.63 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย 4.4 คิดเป็นร้อยละ 31.58 มีแหล่งเงินทุนจาก เงินทุนส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 78.95 และส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 10,001 – 50,000 บาท คิด เป็นร้อยละ 52.63

ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง

ต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่

จากการศึกษา พบว่า การลงทุนปลูกมันสำปะหลังส่วนตัวของเกษตรกรรายย่อย ตำบล ตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ขนาดพื้นที่เพาะปลูก 163 ไร่ มีต้นทุนรวมเฉลี่ย

4,469.02 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยค่าวัสดุปลูกเฉลี่ย 100 บาทต่อไร่ ภาพแรงงานเฉลี่ย 3,800 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ย 569.02 บาทต่อไร่

โครงสร้างต้นทุนปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ยต่อไร่

จากผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรรายย่อย ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 163 ไร่ มีต้นทุนในการผลิตรวม ค่าวัสดุปลูก ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิตทั้งหมด 728,450 บาท ประกอบด้วยต้นทุนค่าผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,469.02 บาทต่อไร่ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการผลิต ค่าวัสดุปลูก (ค่าท่อนพันธุ์) ของเกษตรกรขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูก 3 ไร่ จำนวน 10 ราย ต้นทุนวัสดุปลูกเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 3,000 บาท เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูก 4 ไร่ จำนวน 7 ราย ต้นทุนค่าวัสดุปลูกเฉลี่ยต่อไร่ 2,800 บาท เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูก 5 ไร่ จำนวน 21 ราย ต้นทุนวัสดุปลูกเฉลี่ยต่อไร่ 10,500 บาท รวมต้นทุนค่าวัสดุปลูกขนาดพื้นที่ 163 ไร่ เท่ากับ 16,300 บาท มีค่าแรงงาน ซึ่งได้แก่ ค่าไถ่ตะ ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 500 บาท ค่าไถพรวน ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 250 บาท ค่ายกทรง ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 200 บาท ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ 300 บาท รวมต้นทุนค่าแรงงานขนาดพื้นที่ 163 ไร่ เท่ากับ 619,400 บาท และมีค่าใช้จ่ายในการผลิต ได้แก่ ค่าปุ๋ยเคมี ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 439.01 บาท ค่าปราบวัชพืช ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 130 บาท ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตขนาดพื้นที่ 163 ไร่ เท่ากับ 92,750 บาท

ผลตอบแทนในการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง

จากการศึกษาพบว่าการลงทุนต้นทุนในการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรรายย่อย ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ขนาดพื้นที่การเพาะปลูก 163 ไร่ ให้อัตราผลตอบแทนทั้งหมด 900,371.25 บาท ให้ผลผลิตเฉลี่ย 4,419 กิโลกรัมต่อไร่ ให้รายได้เฉลี่ย 5,523.75 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิเฉลี่ย 1,054.73 บาทต่อไร่ โดยทั้งหมดได้แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมากกว่าเงินที่จ่ายไป

อภิปรายผลการวิจัย

วิจัยจากการสรุปผลการค้นคว้าอิสระมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 38 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79 เพศหญิงมีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 ส่วนใหญ่สถานภาพและข้อมูลทั่วไปทั่วไปจำแนกตามอายุพบว่าเกษตรกรมีอายุ 31-40 ปีจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.63 มีอายุ 41-50 ปีจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.48 มีอายุ 51-60 ปีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.89 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปทั่วไปจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนมากมีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 6 คน คิดเป็น

ร้อยละ 15.78 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปทั่วไปจำแนกตามแหล่งเงินทุน พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีแหล่งเงินทุนจากเงินลงทุนส่วนตัว จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 78.95 กองทุนตำบลจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปทั่วไปจำแนกตามภาระหนี้สิน พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีภาระหนี้สินจำนวน 10,001 – 50,000 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 ภาระหนี้สินต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 39.47 ภาระหนี้สิน 50,001 – 100,000 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังพืชของเกษตรกรรายย่อย พบว่าในการปลูกมันสำปะหลัง ขนาดพื้นที่เพาะ 5 ไร่ จำนวน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 55.26 พื้นที่เพาะ 3 ไร่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 ขนาดพื้นที่เพาะ 4 ไร่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง พบว่าในการปลูกมันสำปะหลังแยกเป็นที่ดินของตนเอง และที่ดินเช่า พบว่าเกษตรกรมีที่ดินของตนเอง จำนวน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 78.95 เกษตรกรมีที่ดินเช่า จำนวน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 สอดคล้องกับงานวิจัย กัญธรรมา ดิษฐ์แก้ว (2558) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมันสำปะหลัง ของเกษตรกรตำบลปามะม่วง จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาระยะเวลาดำเนินทุนจากการปลูกมันสำปะหลังของ กลุ่มเกษตรกรตำบลปามะม่วง จังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 57 ราย การศึกษาครั้งนี้ แบ่งพื้นที่ศึกษาที่รวบรวมได้ทำการวิเคราะห์ ผลตอบแทนของการปลูกมันสำปะหลัง ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ 1-7 ไร่ มีพื้นที่เพาะปลูกรวม 81 ไร่ มีเงินลงทุนเครื่องมือและ อุปกรณ์ 683,500 บาท เฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 8,432.72 บาท มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,760.98 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุนการผลิตต่อไร่ เท่ากับ 7,739.02 บาท มีระยะเวลาดำเนินทุน ประมาณ 1 ปี 1 เดือน 3 วัน พื้นที่ 8-10 ไร่ มีพื้นที่เพาะปลูก รวม 210 ไร่ มีเงินลงทุนเครื่องมือและ อุปกรณ์ 1,745,570 บาท เฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 8,312.24 บาท มีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,664.29 บาท มีรายได้หลังหักต้นทุนการผลิตต่อไร่ เท่ากับ 7,910.71 บาท

วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลตะเคียนราม อำเภอกงสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน โดยทำการวิเคราะห์ ต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยของเกษตรกรรายย่อยในการปลูกมันสำปะหลังพบว่าการต้นทุนในการปลูกมันสำปะหลังขนาดพื้นที่เพาะปลูก 163 ไร่ มีต้นทุนในการผลิตทั้งหมด 728,450 บาท คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 4,462.02 บาท ผลผลิตทั้งหมด 900,371.25 บาท ผลผลิตต่อไร่ 4,419 กิโลกรัม (1.25 บาทต่อกิโลกรัม) ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 5,523.75 บาท กำไรเฉลี่ยต่อไร่ 1,054.73 บาทต่อไร่ โดยทั้งหมดในมูลค่าปัจจุบันสุทธิแสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนมากกว่าเงินลงทุนที่จ่ายไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งนี้

จากการศึกษาพบว่า ผลผลิตผักต่อไร่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนการลงทุนปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรจึงควรพิจารณาหาแนวทางเพิ่มผลผลิตการปลูกมันสำปะหลังต่อไร่ให้สูงขึ้น จึงทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ซึ่งเกษตรกร อาจไปขอคำแนะนำจากเกษตรกรจังหวัด เกี่ยวกับวิธีการปลูกมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและการที่ต้องออกไปดูแลไร่ผักอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไปการศึกษาคั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษามากกว่าเดิมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนที่เป็นจริงขึ้นหรือจะขยายกลุ่มประชากรตัวอย่างจากละแวกใกล้เคียงเป็นจังหวัดต่อไปเพื่อให้ได้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญธรรณา ดิษฐ์แก้ว.(2558).การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกมัน ส ำปะหลัง กรณีศึกษาเกษตรกร ต ำบลปำมะม่วง จังหวัดตาก.การประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กรมวิชาการเกษตร. (2558). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมันสำปะหลัง. [สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562]จาก www.doa.go.th
- ฉัตร ชำของ.2553. ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผักการมุ้งและไม่กางมุ้ง.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนกร โชคศิริวัชร. 2554. การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตผักปลอดสารพิษกับการผลิตผักโดยใช้สารเคมี ต่ำบลบึงพระ จังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าปริญญาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เบญจมาศ จันทร์แก้ว. 2538. “การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และประสิทธิภาพการผลิตผักปลอดภัย จากสารพิษ ในตำบลบางเหริยง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา,” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.researchgate.net>, [สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2562]
- พรพรรณ ไชยชุมพล.2556.ต้นทุนและผลตอบแทนธุรกิจฟาร์มเพาะเห็ดนางฟ้า ในจังหวัดลำปาง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://it.nation.ac.th>, [สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2562]
- เพชรี ชุมทรัพย์.2554.การวิเคราะห์งบการเงิน.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลำพรรณ สิริแก้ว. 2554. “ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยาสูบในเขตอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย,” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://cmuir.cmu.ac.th>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2562]
- สุขใจ ตอนมีปัญหา.2554. ต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกข้าวของเกษตรกร หมู่ 5 ตำบลหัวดวง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2551). **การบัญชีต้นทุนแนวคิดการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์และการบันทึกบัญชี**. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.

สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **ความสำคัญของมันสำปะหลัง**. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 26 กรกฎาคม 2562] จาก (<https://www3.rdi.ku.ac.th/?p=17872>)

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี
นักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Factors affecting the promotion of knowledge and
understanding of the accounting profession ethics of
Bangkokthonburi University students.

ธิติยา คำนนท์¹, สนาศิริ แสงสุข²

Thitiya Khumnon, Sanasiri Sangsook

^{1,2}คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 16/10 แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

^{1,2}Faculty of Accounting, Bangkok Thonburi University

-mail Thitiya.ch@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นนักศึกษาคณะบัญชีจำนวน 234 ราย สถิติที่ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ T-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ในภาพรวมนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีมีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D.=0.67$) 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นดังนี้ ปัจจัยด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี จะส่งผลต่อระดับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม และเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การส่งเสริมความรู้, จรรยาบรรณวิชาชีพ, บัญชี

Abstract

The purpose of this research was to 1) Study the level of knowledge and understanding in the accounting profession ethics of Bangkokthonburi University

students. 2) Study factors affecting the promotion of knowledge and understanding of professional ethics Bangkokthonburi University students Questionnaires were used as a tool for collecting data from 234 accounting student population. Statistics using descriptive statistics, frequency distribution, percentage, average, means, standard deviation and t-test.

The results of the research were as follows: 1) In general, Bangkokthonburi University students had a high level of knowledge and understanding of accounting professional ethics ($\bar{X} = 4.02, S.D.=0.67$) 2) Factors affecting the promotion of knowledge and understanding in the accounting profession ethics of Bangkokthonburi University students as follows factors of interest in accounting professional ethics. Will affect the level of knowledge and understanding in the accounting profession ethics of Bangkokthonburi University students profession ethics of Bangkokthonburi University students is at the highest level and is a factor that has a significant positive effect next is factors in promoting activities and is a negative factor affecting the promotion of knowledge and understanding of the student's code of professional conduct.

Keywords: The promotion of knowledge, profession ethics, accounting

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทุกมิติ ตั้งแต่เรื่องความสัมพันธ์ ในภูมิรัฐศาสตร์โลก การเปลี่ยนแปลงของภูมิเศรษฐกิจ และการปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่สร้างการเติบโตหรือทำลายล้างกิจกรรมหลายอย่างในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งสร้างความพึงพอใจ และน่าวิตกในกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ การเปลี่ยนจากโลกใบเก่าไปสู่โลกใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในมิติของดิจิทัล ที่ทุกคนสัมผัสได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อสารถึงกันส่วนตัว หรือการนัดประชุมงานกับทีมงานที่เคยนัดเจอทางกายภาพ เปลี่ยนเป็นการพูดคุยกันทาง Conference Call กับคนในประเทศต่างๆ ผ่านโครงข่ายระบบและอุปกรณ์ดิจิทัลอย่างไร้ขีดจำกัด โลกดิจิทัลได้เชื่อมโยงหลอมรวมเราเข้าไปอยู่ในการสื่อสาร การคมนาคม การศึกษา การทำงาน การจัดการคุณภาพชีวิต การอยู่ร่วมในสังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม

เนื่องจากในปัจจุบันสภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมส่งผลให้สภาพแวดล้อมในการทำงานของแต่ละบุคคล และธุรกิจมีความซับซ้อนและเต็มไปด้วยการแข่งขันและเมื่อเศรษฐกิจเปลี่ยนเป็น เศรษฐกิจระดับโลกที่มีการเจริญเติบโตทางสังคมมากขึ้น ส่งผลให้ค่านิยมต่างๆเปลี่ยน ไปเป็นวัตถุนิยม ในเรื่องการประกอบธุรกิจก็มุ่งเน้นที่ความมั่งคั่ง และ

มันคง ทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดย ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ จึงเป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญเพื่อยกระดับความเป็นคนดีในสังคม ธุรกิจจะประสบความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายได้นั้น กำลังคนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งและหากต้องการความยั่งยืนจะต้องมีการพัฒนาจิตใจคนให้มีจริยธรรมและจรรยาบรรณการมีภาพลักษณ์ที่ดี และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตนเองและกิจการ อย่างยั่งยืนสามารถเกิดได้จากการมีความพร้อมในด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจรรยาบรรณมีความสำคัญต่อทุกสาขาอาชีพ เมื่อใดก็ตามที่ผู้ประกอบการอาชีพนำเอาจรรยาบรรณของอาชีพตนไปยึดปฏิบัติในงานแล้ว ผู้ประกอบอาชีพก็จะพบกับความสุขความสำเร็จในอาชีพของตนเอง ซึ่งผลที่ได้รับเป็นผลโดยตรง อีกทั้งยังสะท้อนให้ผู้รับบริการได้รับผลผลิตและบริการที่ดีเช่นกัน กลายเป็นความสุขความสำเร็จของสังคมโดยรวม รวมทั้งการมีจรรยาบรรณ ด้วยเหตุนี้ จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ ทางวิชาชีพจึงเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบธุรกิจ ได้ยึดถือและนำไปปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้สังคมธุรกิจเป็นสังคมที่ดำรงมีความยุติธรรมและความถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาชีพบัญชี ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญต่อองค์กร อย่างมากที่ควรต้องยึดถือและปฏิบัติ ตามจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

แม้ว่าจะมีกรอบทางกฎหมายที่กำหนดแนวทาง ในการทำงานของนักวิชาชีพบัญชี แต่เหนือสิ่งอื่นใดก็คือความซื่อสัตย์และเที่ยงตรงในการทำงานของนักบัญชีเอง เพราะอย่างที่กล่าวมาแล้วว่าบัญชีมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการขององค์กรและธุรกิจต่างๆ และมีหลายฝ่ายที่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชี การตกแต่งตัวเลขหรือความผิดพลาดที่เกิดจากการทำบัญชีจึงมีผลกระทบอย่างมหาดศาล

วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อกิจการงานในทุกภาคส่วนของรัฐและเอกชน ไปจนถึงองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไรต่างๆ เพราะงานบัญชีคืองานที่ทำหน้าที่ในการจัดบันทึก และทำเอกสารเพื่อเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนแนวทางการทำงาน และใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานที่สำคัญต่างๆ ดังนั้นจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะนักบัญชียิ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญขององค์กรในการนำเสนอข้อมูลทางการเงินอย่างโปร่งใสเป็นอิสระเที่ยงธรรมซื่อสัตย์สุจริตสามารถตรวจสอบได้ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อลูกค้าและผลประโยชน์โดยรวมของสาธารณชนเป็นผลให้นักบัญชีต้องยึดมั่นต่อจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัดซึ่งบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงการสร้างความรู้และความเข้าใจในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพให้กับนักศึกษาเพื่อนำไปปฏิบัติจริงในการประกอบวิชาชีพต่างประสบความสำเร็จทั้งตนเองและกิจการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี แตกต่างกันไป

2. การรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี แตกต่างกันไป

3. กิจกรรมส่งเสริมที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี แตกต่างกันไป

4. นักศึกษาที่มีทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีแตกต่างกัน ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี แตกต่างกันไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เขต ทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรที่ใช้ จำนวน 627 คน เป็นศึกษา คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี วุฒิที่ใช้สมัครเรียนต่อปริญญาตรี

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่ ด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านกิจกรรมส่งเสริม ด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จรรยาบรรณวิชาชีพ นักบัญชี หลัก ๆ ที่นักบัญชีจะต้องมี ก็คือเรื่องของความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา มีการกำหนดจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพของนักบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 หลายคนอาจจะมองว่า อาชีพนักบัญชีนั่น เปรียบได้กับฟันเฟืองหนึ่งในองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ที่ดูเหมือนจะไม่มีมีความสำคัญเท่าตำแหน่งอื่น ๆ มากเท่าไรนัก เพราะมีหน้าที่แค่ดูแลตัวเลขรายรับรายจ่ายขององค์กรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทั้งที่จริงแล้ว นักบัญชี เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญจนถึงขั้นว่าขาดไม่ได้ ไม่ว่าจะองค์กรจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่เท่าไรก็ตาม นักบัญชีไม่ได้มีหน้าที่แค่คำนวณ หรือบันทึกรายรับรายจ่ายอย่างที่เข้าใจกันเพียงอย่างเดียว เพราะต้องมีการบันทึกทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเงิน โดยเฉพาะเรื่องของเอกสารต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากไม่มีการดำเนินงานในส่วนนี้ก็จะทำให้ผู้บริหารไม่สามารถวางแผนต่อไปได้ และมีโอกาสที่ธุรกิจจะประสบความล้มเหลวสูง เพราะฉะนั้น จรรยาบรรณวิชาชีพ นักบัญชี หลัก ๆ ที่นักบัญชีจะต้องมี ก็คือเรื่องของความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ต้องมีการกำหนดจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพของนักบัญชีวิชาชีพให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. ความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นหลักพื้นฐานที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีพึงมี เนื่องจากทุกสิ่งนั้นมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งหมด ซึ่งในส่วนนี้สามารถจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงานด้วยความสุจริต ไม่ว่าจะมีการขาดทุน ได้กำไร ก็จะต้องรายงานปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นให้กับผู้บริหาร เพื่อให้มีการวางแผนแก้ไขปัญหา หรือปรับกลยุทธ์ต่อไป ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการปิดบัง ซ่อนเร้น หรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว ถ้าหากมีการตรวจสอบพบว่าคนในโรงงานกำลังประพฤติผิดกฎหมาย ด้วยการโกงบัญชี หรือปัญหาอื่น ๆ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องรายงานไปโดยตรงตามข้อเท็จจริง

2. ความเที่ยงธรรม ความเที่ยงธรรม หรือความเป็นกลางที่ไม่เอนเอียงไปฝั่งใดฝั่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์บางประการจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งใน จรรยาบรรณวิชาชีพนักบัญชี นี้ได้มีการจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 3 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีความเที่ยงธรรม ซื่อตรง โดยที่ไม่เข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียใด ๆ จากหน้าที่ที่ตนให้บริการอยู่ ในส่วนของผลประโยชน์ ก็คือการรับค่าตอบแทนจากการให้บริการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดที่จะมาแอบแฝงอีก ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ดุลพินิจของตนเองในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ จากหลักฐานที่ปรากฏโดยปราศจากความลำเอียง หรืออคติส่วนบุคคล ในกรณีที่กระบวนการตัดสินใจบางอย่างที่มีต่อแนวความคิดของผู้บริหาร จะต้องได้รับการไตร่ตรองจากเหตุผลและหลักฐานที่มี โดยไม่นำอคติหรือความเอนเอียงมาใช้ โดยให้เน้นในเรื่องของผลประโยชน์ส่วนรวมมากที่สุด ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ดุลพินิจของตนเองในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่ยึดติดกับความสัมพันธ์กับบุคคลใด ๆ รวมถึงสถานการณ์ที่อาจทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองได้

3. ความรอบคอบ การทำงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขนั้น จะต้องมีความรอบคอบ และตรวจสอบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดอยู่เสมอ เพราะถ้าหากผิดพลาดขึ้นแม้แต่จุดเดียวก็อาจสร้างความเสียหายให้กับองค์กรได้ ซึ่งในส่วนนี้สามารถจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 4 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ และความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ เพราะถ้าหากผิดพลาดขึ้นมา อาจส่งผลต่อปัญหาขององค์กรในระยะยาว ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ในส่วนไหนที่พบปัญหาติดขัด ก็ควรที่จะปรึกษาผู้รู้ในสาขาอาชีพเดียวกัน รวมถึงการศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องให้บริการด้วยความขยันหมั่นเพียรอยู่เสมอ เพราะส่วนมากแล้วงานบัญชีเป็นงานที่ต้องทำแบบวันต่อวัน การทำงานไม่เสร็จภายในวันนั้น ๆ อาจทำให้แผนกอื่นไม่สามารถทำงานได้ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้กับการคำนวณบัญชี รวมถึงการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีเพิ่มเติม

4. รักษาความลับ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทางบัญชี ถือเป็นความลับทางธุรกิจอย่างหนึ่งที่ไม่ควรนำไปเปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเด็ดขาด ซึ่งในส่วนนี้สามารถจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่เปิดเผยความลับทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต เว้นเสียแต่ว่าเป็นการหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่จำเป็นต้องเปิดเผย (การให้ปากคำ หรือการให้ถ้อยคำในฐานะพยาน เป็นต้น) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่นำความลับที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล หรือเพื่อผู้อื่นที่มีความสัมพันธ์ด้วย

5. การประพฤติตนอย่างมีอาชีพ การประพฤติตนอย่างมีอาชีพ หรือผู้ประกอบวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพนักบัญชี ด้วยการปฏิบัติตนในทางที่ชอบ รวมถึงการกระทำตามหลักกฎหมาย เป็นการรักษาชื่อเสียงให้กับวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งในส่วนนี้สามารถจำแนกข้อกำหนดออกเป็นดังนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อวิชาชีพทั้งต่อตัวเองและส่วนรวม ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่ยินยอมให้ผู้อื่นอ้างชื่อว่าเป็นผู้ดูแลและปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาชีพ หากไม่ได้เป็นผู้กระทำเองอย่างแท้จริง ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องไม่นำเสนอการบริการและความสามารถของตนเองเกินความเป็นจริง โดยจะต้องไม่อวด พุดจาชมผู้อื่น หรือเปรียบเทียบระหว่างตนเองกับนักบัญชีอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมอาชีพดูด้อยลงไปทั้งที่ไม่ใช่เรื่องจริง

6. ความโปร่งใส การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อที่ต้องการ โดยไม่พยายามปิดบังซ่อนเร้นข้อมูลใด ๆ เป็นสิ่งที่นักบัญชีพึงกระทำ ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จะต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้เท่าที่ต้องการ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี จะต้องให้ผู้ที่มิมีผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ เข้ามาตรวจสอบดูข้อมูลที่จำเป็นได้ ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี

7. ความเป็นอิสระ จรรยาบรรณวิชาชีพนักบัญชี การปฏิบัติงานด้วยความอิสระ ภายใต้กรอบวิชาชีพบัญชี จะทำให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ และเป็นที่น่าเชื่อถือโดยที่ไม่ต้องมีการตรวจสอบ ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องใช้ดุลพินิจของ

ตัวเองในการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ เพื่อไม่ให้ตกอยู่ใต้การครอบงำของผู้อื่นอันนำไปสู่เรื่องของผลประโยชน์ในภายหลัง ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พึงไม่ปฏิบัติงานที่ขาดความเป็นอิสระ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือ หรือเสียเสียแก่วิชาชีพ

8. มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติตามมาตรฐาน ด้วยการรวบรวมข้อมูล วางแผน และควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามการปฏิบัติงานที่เหมาะสม เป็นอีกสิ่งที่มีความจำเป็น ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องให้บริการ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาการ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรอบคอบ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาการ

9. ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ จรรยาบรรณวิชาชีพ นักบัญชี การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ จะส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในส่วนนี้ได้มีการจำแนกข้อกำหนดออกเป็น 2 ข้อ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ผู้บริการ และตำแหน่งอื่น ๆ ที่นักบัญชีจะต้องปฏิบัติงานให้ตรวจสอบ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมาก ภายใต้กรอบการทำงานวิชาชีพ

ทั้ง 9 ข้อนี้ ล้วนเป็น จรรยาบรรณวิชาชีพ นักบัญชี ที่ดีที่จะต้องมาให้ครบ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้องเคร่งครัด ดังนั้นนักบัญชีหรือผู้ที่ต้องการจะเป็นนักบัญชี จึงควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณให้ดีก่อนเสมอ เพื่อให้กลายเป็นนักบัญชีมืออาชีพที่ประกอบกิจการได้อย่างมีคุณภาพ <https://www.fifft.com>

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ประจำปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 234 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 234 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 104 ชุด มีอัตราตอบกลับร้อยละ 44.44 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar และ Day (2001) กล่าวว่า อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงเป็นที่ยอมรับได้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี วุฒิที่ใช้สมัครเรียนต่อปริญญาตรี

2. ตัวแปรตาม (Defendant Variables) คือ ระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่ ด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านกิจกรรมส่งเสริม ด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี วุฒิที่ใช้สมัครเรียนต่อปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่ ด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านกิจกรรมส่งเสริม ด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยใช้มาตราวัดแบบไลเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งแต่ละคำถามจะมีคำตอบเป็นตัวเลือก 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามวัดระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยอ้างอิงจากแนวคิดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งคำตอบจะมี 2 ตัวเลือก ได้แก่ ใช่หรือไม่ใช่ ผู้วิจัยจะวัดระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถามจากคะแนนที่ตอบถูกต้องและเพื่อทดสอบความครอบคลุมและความเข้าใจได้ของประเด็นคำถาม ผู้วิจัยได้ให้ผู้***วชาญตรวจสอบประเด็นคำถามดังกล่าวโดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งความหมายของระดับคะแนนความรู้ความเข้าใจดังนี้ คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 10 หมายถึงระดับความรู้ความเข้าใจน้อย คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 10-15 หมายถึงระดับความรู้ความเข้าใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ยมากกว่า 15 หมายถึงระดับความรู้ความเข้าใจมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี วุฒิที่ใช้สมัครเรียนต่อปริญญาตรี โดยอาศัยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยอาศัยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ผลกระทบของตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยด้านกิจกรรมส่งเสริม ปัจจัยด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณ

วิชาชีพบัญชี โดยอาศัยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมา 104 ฉบับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.50 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 12.50 มีอายุระหว่าง 20 - 25 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.58 รองลงมา มีอายุระหว่าง 15 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 อายุระหว่าง 31 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.34 อายุมากกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.50 และมีอายุระหว่าง 26 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.58 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 35.58 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 14.42 และกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 12.50

2. การวัดระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษามีคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักศึกษาที่มีคะแนนมากแสดงว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมากกว่านักศึกษามีคะแนนน้อย จากการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.75 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า เมื่อนำปัจจัยต่างๆ ทดสอบด้วย (KMO and Bartlett's Test) เท่ากับ 0.892 และมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 แสดงว่าปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย มาทำการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis) การทดสอบว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ ต่อความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี

ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีในด้านต่างๆ	ความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	
	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย	Sig
ด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	0.178	0.001*
ด้านการรับรู้ข่าวสาร	0.016	0.746
ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม	-0.105	0.032*
ด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณ	0.023	0.581

จากตารางที่ 1 ปัจจัยในด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและปัจจัยด้านด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของ

นักศึกษา คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี จะส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญรองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม พบว่า ความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษาในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ที่ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีของนักศึกษา คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แสดงว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี โดยคิดว่าจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีความสำคัญมากที่สุดในการประกอบอาชีพ และเห็นว่าถ้าหากปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีจะทำให้ผลงานของการประกอบวิชาชีพบัญชีมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ และเป็นการให้ความเชื่อมั่นกับผู้ให้บริการ นอกจากนี้จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชียังเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นที่ยอมรับในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นปัจจัยที่สำคัญต้องมีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ในระดับมาก และให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่น รองลงมา

การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละปัจจัยพบว่า ด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี จะส่งผลการส่งเสริมต่อระดับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านความสนใจในจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณของนักศึกษาในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์สุวรรณวลัยกร และคณะ (2556) ซึ่งกล่าวว่าปัจจัยชั้นนำต่างๆเช่น บริษัท บอช แอน ลอมป์ (ประเทศไทย) และ Johnson Controls, Inc. ได้ส่งเสริมและสนับสนุนความมีจริยธรรมแก่บุคลากรโดยกำหนดไว้ในแนวทาง ในการปฏิบัติงานขององค์กรเพื่อช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีทำให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถสร้างสรรค์ผลงาน และแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างเต็มที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพส่วนปัจจัยด้านทัศนคติต่อจรรยาบรรณวิชาชีพมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อระดับความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเชิงลบอย่างมีนัยยะสำคัญ ในขณะที่ยังมีงานวิจัยของ

เพ็ญธิดา พงษ์ธานี (2555) พบว่า นอกจากความรู้ในวิชาชีพและทักษะทางวิชาชีพแล้วนักบัญชีอย่างต้องประกอบด้วยจรรยาบรรณด้านทัศนคติในวิชาชีพบัญชีโดยพฤติกรรมทางจรรยาบรรณที่เหมาะสมมีความสำคัญเท่ากับขีดความสามารถทางวิชาการเชิงปฏิบัติโดยนำไปสู่ประโยชน์ต่อสาธารณะและความอ่อนไหวที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต วลัยลักษณ์ สุวรรณวลัยกร และมนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2556). ความคาดหวังและความพร้อมของวิชาชีพสอบบัญชีไทยในการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิชาชีพบัญชี. ฉบับที่ 25, 35-49.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

เพื่อต่ออาจารย์ประจำหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของนักศึกษา คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่นที่มีต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัทไทยสมุทรประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

เอกสารอ้างอิง

วลัยลักษณ์ สุวรรณวลัยกร และมนวิภา ผดุงสิทธิ์ (2556). ความคาดหวังและความพร้อมของวิชาชีพสอบบัญชีไทยในการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **วารสารวิชาชีพบัญชี**. ฉบับที่ 25, 35-49.

เพ็ญธิดา พงษ์ธานี.(2557). ผลของความรู้ทักษะคุณค่าจรรยาบรรณและทัศนคติในวิชาชีพที่มีต่อสมรรถนะของผู้สอบบัญชีภาษีอากร. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, ปีที่ 28 ฉบับที่ 87 : 95-121.

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด

The Satisfaction of Thai Tourists on Resorts in Koh-Chang Trad Province

นิพนธ์ อังศุธีรกุล¹, ธนภุช สุวรรณ²

Nipon Aungsutheerakul¹, Tanakrit Suwan²

อาจารย์ประจำสาขาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Liberal Arts Bangkok Thonburi University Hotel Program

e-mail: n1pon789@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยศึกษาจากปัจจัยบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ว่ามีผลต่อระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ทในเกาะช้างหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาใช้บริการของรีสอร์ทในเกาะช้าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 95% สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) จากการวิจัยพบว่า

1. มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยคิดเป็นร้อยละ 52.8 และ 47.2 ตามลำดับ ซึ่งช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 60.7 มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนคิดเป็นร้อยละ 50.4 และมีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 55.0

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยมีระดับความพึงพอใจมากด้านสถานที่ตั้งและช่องทางจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ (Products) ด้านราคา (Price) ลดหลั่นลงมาตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, รีสอร์ท, นักท่องเที่ยวชาวไทย, เกาะช้าง

Abstract

The purpose of this research was to study The satisfaction of Thai tourists towards the resorts in Ko Chang, Trat province, based on different personal factors such as gender, age, education level Career and income That affects the level of

satisfaction of Thai tourists with resorts in Ko Chang or not. In which the sample used in the study is The number of Thai tourists that come to use the services of the resorts in Koh Chang is 400 people. It has 95% confidence. The statistics used for data analysis are Percentage, Mean and Standard Deviations.

1. having more females than males Which is 52.8% and 47.2% respectively, which the age range of most respondents aged 31-40 years is 42.2%, most of them have bachelor's degree, accounting for 60.7%. 50.4 percent and earn 15,001 - 25,000 baht per month or 55.0 percent

2. Overall satisfaction of Thai tourists towards resorts in Ko Chang, Trat province is at a good level, with a high level of satisfaction in terms of location and distribution channels, promotion (Promotion) , Product services, price, respectively.

Keywords: Satisfaction, Resort, Thai tourists, Koh-Chang

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย ที่สร้างรายได้มหาศาลจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมาอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติเติบโตประมาณร้อยละ 7.1 หรือมีจำนวน 38.12 ล้านคน แม้ว่าในช่วงครึ่งหลังของปีนักท่องเที่ยวต่างชาติจากหลายประเทศชะลอการเดินทางมาเที่ยวไทย เนื่องจากปัจจัยเฉพาะที่กระทบในแต่ละกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป แต่ในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปี 2561 นักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยกลับมาฟื้นตัวขึ้น เนื่องจากเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวและรัฐบาลไทยได้ออกมาตรการยกเว้นค่าธรรมเนียม Visa on Arrival ให้นักท่องเที่ยวจาก 21 ประเทศ ส่งผลให้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปีประมาณ 2.01 ล้านล้านบาท ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดว่าในปี 2562 ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติเที่ยวไทยน่าจะขยายตัวเป็นบวกได้ต่อเนื่องจากปีก่อน โดยมีจำนวนประมาณ 39.00-39.80 ล้านคน เติบโตร้อยละ 2.1-4.1 จากปี 2561 สร้างรายได้มูลค่าประมาณ 2.16-2.20 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9-8.9 จากปี 2561 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย , 2562)

จังหวัดตราด มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางทะเล มีหมู่เกาะน้อยใหญ่ 52 เกาะ เป็นการท่องเที่ยวที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งราชอาณาจักรกัมพูชาและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ทั้งนี้ในรอบปี 2559 ที่ผ่านมา จังหวัดตราดมีรายได้ จากการท่องเที่ยว 15,785.84 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้น จากในปี 2558 เป็นเงิน 1,340.79 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.28 จังหวัดตราดมีรายได้จากการท่องเที่ยว 15,785.84 ล้านบาท จำนวนนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน 1,978,498 คน

จำนวนโรงแรมและสถานที่พักในจังหวัดตราด ทั้งหมด 162 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดตราด ทั้งหมด 47 แหล่งท่องเที่ยว (จังหวัดตราด , 2560)

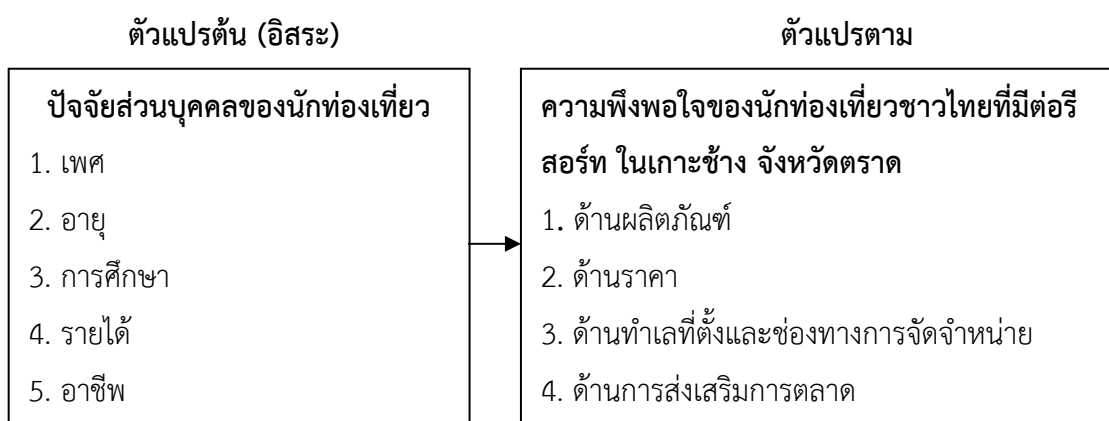
หมู่เกาะช้างเป็นอุทยานแห่งชาติที่ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยมากกว่า 40 เกาะ ทั้งยังมีเกาะที่เป็นโขดหินกลางทะเลอีกจำนวนมาก โดยมีเกาะช้างเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงของจังหวัดตราด ตั้งอยู่ในท้องที่กิ่งอำเภอเกาะช้างและกิ่งอำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด เกาะหลายแห่งมีทิวทัศน์สวยงาม หาดทรายขาว และน้ำทะเลใสสะอาด เช่น เกาะง่าม บางแห่งมีปะการังใต้น้ำที่คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ เช่น เกาะหวาย และหมู่เกาะรัง (สำนักอุทยานแห่งชาติ , 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า หมู่เกาะช้างเป็นอุทยานแห่งชาติ ที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก รวมถึงมีผู้ประกอบการที่พักทั้งโรงแรมและรีสอร์ทเป็นจำนวนมากในเกาะช้าง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด เพื่อศึกษาปัจจัยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มีผลต่อที่พักแบบรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายเปิดและปลายปิดโดยแบ่งโครงร่างคำถามออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และรายได้ ลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นส่วนที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงในความพึงพอใจของรีสอร์ทในเกาะช้าง จังหวัดตราด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการเก็บแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการรีสอร์ท เกาะช้าง จังหวัดตราด ที่ไม่ทราบจำนวนประชากร

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจาก วารสาร สิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและผู้ช่วยทำการวิจัยที่ได้รับการอธิบายรายละเอียดในแบบสอบถามอย่างชัดเจน จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการรีสอร์ท เกาะช้าง จังหวัดตราด ทั้งเพศชายและเพศหญิง สถานที่เก็บแบบสอบถาม ได้แก่ สถานที่ตั้งของรีสอร์ทต่างๆ ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษิตตามความสะดวก (Convenience) จากนั้นจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้คืนทุกฉบับ และทำการประมวลผลข้อมูลด้วยหลักการและกรรมวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยในส่วนของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการใช้บริการรีสอร์ทในเกาะช้าง จังหวัดตราดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่ามีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยคิดเป็นร้อยละ 52.8 และ 47.2 ตามลำดับ ซึ่งช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 60.7 มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชนคิดเป็นร้อยละ 50.4 และมีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 55.0

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยมีระดับความพึงพอใจมากด้านสถานที่ตั้งและช่องทางจัดจำหน่าย (Place)

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ (Products) ด้านราคา (Price) ลดหลั่นลงมาตามลำดับ

อภิปรายผล

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรแก่การอภิปรายดังนี้ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อรีสอร์ท ในเกาะช้าง จังหวัดตราด ด้านการ

บริการด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านทำเลที่ตั้งและด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อความพึงพอใจในระดับปานกลางทุกด้านซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ การบริการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญโดยเฉพาะด้านห้องที่พักลักษณะห้องพักสะอาด จัดวางตำแหน่งอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการเข้าพัก ระดับความเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ วิเชียร (2561) ได้การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อการเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ท ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนด้านราคาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในเรื่องแสดงราคาห้องพักชัดเจนและห้องพักมีหลายระดับราคาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชนนต์ ราชรุจิทอง (2556) ได้การศึกษา ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมบูรพาสามยอด ด้านทำเลที่ตั้งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญโดยเฉพาะในเรื่องทำเลสถานที่ตั้งโรงแรมเดินทางและ คั้นหาง่ายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองทอง อัมวงษ์ (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการและความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้กับการศึกษามาตรฐานเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการใช้บริการรีสอร์ทในเกาะช้าง จังหวัดตราดได้เป็นอย่างดีดังนี้

1. ด้านการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ (Products) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการควรจะทำให้ความสำคัญกับห้องพักมากที่สุดโดยเฉพาะเรื่องความสะอาดจะสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก
2. ด้านราคา (Price) ควรจะกำหนดอัตราค่าบริการให้ชัดเจนและมีหลายระดับราคาเพื่อเป็นการดึงดูดใจและสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเลือกใช้บริการ
3. ด้านสถานที่ตั้งและช่องทางจัดจำหน่าย (Place) จากการวิจัยพบว่าทำเลที่ตั้งมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการ เดินทางและ คั้นหาง่ายสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเลือกใช้บริการ
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ในการดำเนินการกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดควรที่ต้องลงสื่อโฆษณาทางอินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์ (Social Network) มากขึ้นจะช่วยสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเลือกใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง อัมวงษ์. (2548). พฤติกรรมการใช้บริการและความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการโรงแรมในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐชนนธ์ ราชรุจิทอง. (2556). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมบูรพาสามยอด. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต : วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ราณี อมรินทร์รัตน์. (2543). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าของโรงแรมใน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาสถิติศาสตร์บัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- วัฒนา ทงค์แพง. (2550). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานบริการโรงแรมที่พักขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2562). แนวโน้มอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยปี 2562. เข้าถึงได้จาก http://www.todayhighlightnews.com/2019/01/2562_28.html
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2553). การบริหารการตลาด. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร
- สืบชาติ อนันทะไชย. (2556). การจัดการตลาด. กรุงเทพฯ: โดเดียนสโตร์.
- สุรสิทธิ์ วิเชียร. (2561). การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อการเข้าพักโรงแรมและรีสอร์ท ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. คณะบริหารธุรกิจ. ประจวบคีรีขันธ์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค (ฉบับมาตรฐาน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิสิทธิ์ ฉัตรทนานนท์และ จิระเสกข์ ตริเมธสุนทร. (2553). หลักการตลาดเพื่อธุรกิจ. กรุงเทพฯ: เสริมมิตร.
- Herzberg, F. (1959). The Motivation to Work. 2nd ed. New York : John Willey.
- Kimes, S. E. (2010). Strategic Pricing through Revenue Management. Cornell University
- Kotler, P. (2000). Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control. 9th ed. New Jersey: Asimon & Schuster.
- Morse, N.C. (1955). Satisfaction in the White Color Job. Michigan: University Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับส่วนผสมทางการตลาด 7P's
ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
Relationship between behavior With 7P's marketing ingredients
in clean food eating for consumers in Bangkok

นราธิป แนวคำดี¹, ธนวัฒน์ ทีปะपाल² และณัชชา กริมใจ³

Narathip Naewkhumdee¹, Tanawat Teepapal² and Natcha Krimjai³

คณะบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Business Administration, Bangkok Thonburi University,

e-mail: narathip01@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษา ระดับ เปรียบเทียบ และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับ ส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ทำตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Alpha = 0.785) สถิติที่ใช้ ความถี่ และค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test, One-way ANOVA โดย วิธี LSD การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีนต่อสัปดาห์ 4-6 ครั้ง ร้อยละ 39.0 รับประทานอาหารคลีนเพื่อสุขภาพที่ดีของตนเอง ร้อยละ 36.3 ช่วงเวลาในการรับประทาน 17.01-20.00 น. ร้อยละ 63.8 ค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการรับประทานอาหารคลีน 301-400 บาท ร้อยละ 38.5 ส่วนการทดสอบเปรียบเทียบส่วนผสมทางการตลาดในการรับประทานอาหารคลีนของผู้บริโภคกับ คุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กับส่วนผสมทางการตลาด พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ในส่วน ของผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ส่วนผสมทางการตลาด ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภค กับ พฤติกรรม อันได้แก่ ความถี่ต่อสัปดาห์ เหตุผลที่เลือก ช่วงเวลา และ ค่าใช้จ่ายต่อ ครั้ง มีค่า Chi – square (χ^2) อยู่ระหว่าง 7.795- 356.429 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ (P-Value 0.01)

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ พฤติกรรม ส่วนผสมทางการตลาด อาหารคลีน

Abstract

This research is quantitative research. Use survey methods The purpose of the research is to study the comparative level and test the relationship between behavior and 7P's marketing ingredients in clean eating. Of consumers in Bangkok The sample consisted of 400 people. The instrument was a questionnaire. The content validity validation (IOC) was between 0.67 - 1.00 and the confidence of the whole questionnaire (Alpha = 0.785), statistics using frequency and Mean percentage and standard deviation of the test statistics. t-test, One-way ANOVA by LSD. Pearson product-moment correlation coefficient: Chi-square test. (χ^2) at statistical significance level 0.05.

The results showed that eating habits of clean food was 4-6 times a week, 39.0% eating clean food for their own good health 36.3%, eating period 17.01-20.00 hrs, 63.8% per expense The results showed that 38.5% of the clean eating habits were 301-400 baht. The comparison of the marketing of the clean eating behaviors of consumers with personal characteristics such as gender, age, education level, Monthly income and income With marketing ingredients, it was found that all aspects were significantly different at the level of 0.01 and 0.05 in the Pearson product-moment correlation coefficient: Chi - square test. No2) Market ingredients In clean eating of consumers and their behavior, including the frequency per week The reason for choosing the time period and cost per time is Chi - square (χ^2) between 7.795 - 356.429 which has a high level of relationship. With statistical significance (P-Value 0.01)

Keywords: Relationship, behavior, marketing mix, Clean food

บทนำ

ปัจจุบันกระแสนิยมของคนรัก“สุขภาพ”มีมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการเติบโตของธุรกิจสุขภาพในช่วง 4-5 ปี ที่ผ่านมา โดยในปี 2560 มูลค่าตลาดจะสูงถึง 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐหรือประมาณร้อยละ 15 ของมูลค่าตลาด อาหารเพื่อสุขภาพของไทยนั้นติดอยู่อันดับที่ 19 ของโลก (สุทธิรัตน์ รักรัตน์, 2559)

การรักษาสุขภาพประการหนึ่งที่สำคัญต่อร่างกาย คือ “อาหารคลีน” ที่กินเข้าไปแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกาย ถูกหลักโภชนาการ อาหารปลอดภัยไม่มีสิ่งปนเปื้อน และยังสามารถลดอัตราความเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆได้ด้วย (ภาวิณี เทพคำราม, 2557) ผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจในการบริโภคอาหารคลีน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องการปริมาณอาหารน้อย แต่จำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่

เพียงพอต่อปริมาณที่ร่างกายต้องการและได้สารอาหารที่ครบถ้วน อาหารคลีน จึงเป็นทางเลือกหลักๆ ของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันที่มีความเร่งรีบ ที่ต้องการสุขภาพดีและแข็งแรงอยู่ตลอดเวลา (อัมพู พวงไม้ และชุติมาวดี ทองจีน, 2018) ตลาดของอาหารคลีนยังมีโอกาสการเติบโตมากยิ่งขึ้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาให้อาหารมีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการผู้บริโภค จึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาดกระตุ้นกระบวนการตัดสินใจซื้อ

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทานอาหารคลีน ผลการวิจัยนี้จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยทางการตลาด เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนาธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม และส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม และส่วนผสมทางการตลาด 7P's ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด และทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (The Concept of Consumer behavior)

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) ไว้ดังนี้

Devellis (2003) กล่าวว่า เป็นการประเมินและเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้บริโภคก่อนที่จะตัดสินใจ DeLong (2004) กล่าวว่า เป็นรูปแบบการตอบสนองสิ่งเร้าของผู้บริโภคที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และกระบวนการตัดสินใจที่มีเหตุผล ส่วน Schiffman & Kanuk (2007) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การประเมินผลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการโดยคาดหวังว่าสิ่งเหล่านั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ Gilbert (2009) กล่าวว่า เป็นกระบวนการตัดสินใจของคนแต่ละคน ในการที่จะค้นหา ประเมิน จัดหา และใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของผู้บริโภคก่อนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ในส่วนของ Kueste (2012) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค คือ การศึกษาข้อมูลของบุคคล หรือองค์การ ใช้กระบวนการเลือกสรร สิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์บริการ ประสบการณ์ หรือแนวคิด เพื่อสนองความต้องการและผลกระทบที่กระบวนการเหล่านี้มีต่อผู้บริโภคและสังคม Kotler (1997) กล่าวว่า เป็นการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค และการซื้อของผู้บริโภคเพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการและพฤติกรรม ซึ่งข้อเท็จจริงที่ได้จะสามารถช่วยนักการตลาดนำมากำหนดกลยุทธ์และวางแผนการตลาดให้ตรงความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้เสนอรูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภค 7 ประการ โดยใช้ 6 W 1 H เพื่อหาคำตอบพฤติกรรมผู้บริโภค ดังนี้

(1). ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market) เพื่อต้องการทราบถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (Occupants) (2). ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy) เพื่อต้องการทราบถึงสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการได้จากผลิตภัณฑ์ และต้องการซื้อ (Objects) (3). ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy) เพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าเพื่ออะไร (4). ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Who participates in buying) เพื่อทราบถึงบทบาทของกลุ่มในการตัดสินใจ (5). ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy) เพื่อให้ทราบถึงโอกาสในการซื้อ (6). ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy) เพื่อทราบถึงช่องทางการการซื้อสินค้า และ (7). ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy) เพื่อทราบถึงขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ อันประกอบด้วย 1) การรับรู้ปัญหา 2) การค้นข้อมูล 3) การประเมินทางเลือก 4) การตัดสินใจซื้อ และ 5) ความรู้สึกหลังการซื้อ

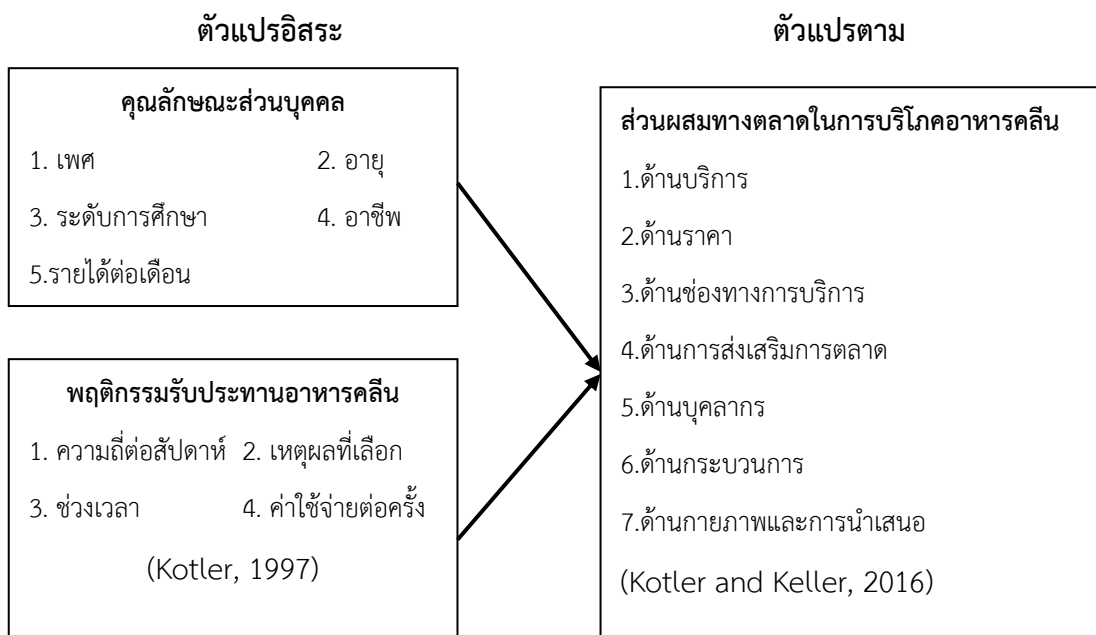
2. ทฤษฎีส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix Theory)

มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความหมายเกี่ยวกับ แนวคิดส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix Theory) ไว้ดังนี้

Bennett (1997) กล่าวว่า นักการตลาดจะใช้แนวคิดส่วนผสมทางการตลาดเพื่อวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ส่วน Kotler (1977) Armstrong andb Kotler (2000) กล่าวว่า เป็นเครื่องมือทางการตลาด ที่สามารถควบคุมได้ธุรกิจจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า ในส่วนของ Waheed and Asif (2012) ธุรกิจจะสำเร็จได้นั้น ต้องเข้าใจความต้องการลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ ส่วน Business Warning Center (2016) กล่าวว่า การใช้ส่วนผสมทางการตลาดนั้น เพื่อที่จะสามารถขายผลิตภัณฑ์หรือบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีมากขึ้น ส่วน Kotler and Keller (2016) กล่าวว่า เป็นตัวแปรทางการตลาดของธุรกิจที่ใช้เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ (1).ผลิตภัณฑ์ (Product) ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เสนอขายสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (2). ราคา (Price) จำนวนในการจ่ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่คุ้มกับเงินที่จ่ายไป (3). ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) รูปแบบหรือโครงสร้างของธุรกิจ ในการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์หรือบริการออกสู่ตลาด (4.) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อสร้างความพึงพอใจ โดยใช้การจูงใจให้ลูกค้าเกิดความต้องการในผลิตภัณฑ์หรือบริการ (5). บุคลากร (People) เป็นการคัดเลือกบุคลากรเพื่อฝึกอบรม การจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (6).กระบวนการ ให้บริการ (Process) เป็นวิธีและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่เสนอให้ผู้ใช้บริการด้วยความรวดเร็ว มีความถูกต้องและเกิดความประทับใจ และ (7). ภายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence/Environment and Presentation) เป็นการนำเสนอถึงความเด่นชัดของผลิตภัณฑ์และบริการ รวมถึงการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การบริการที่รวดเร็วด้วยความสุภาพอ่อนโยนที่มอบให้ผู้ใช้บริการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยเสนอกรอบการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้รับประทานอาหารคลีนในเขตกรุงเทพมหานคร ในการคำนวณตัวอย่างผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณแนวทางของ Cochran W. G. (1977) ได้ขนาดตัวอย่าง 400 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสำรวจ (Survey) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน อันได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ ส่วนผสมทางการตลาด 7 P's ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Scale) ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และ ทำการทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ (Alpha = 0.785)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การวิเคราะห์ด้วย t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA โดยวิธี LSD (Lest Significant Difference) และ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 259 คน (ร้อยละ 64.8) ด้านอายุมากที่สุด 41 ปีขึ้นไป 162 คน (ร้อยละ 40.5) อายุระหว่าง 31 – 40 ปี 153 คน (ร้อยละ 38.3) อายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า 85 คน (ร้อยละ 21.3) ด้านระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป 283 คน (ร้อยละ 70.8) ต่ำกว่าปริญญาตรี 117 คน (ร้อยละ 29.2) ด้านอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 152 (ร้อยละ 38.0) พนักงานบริษัทเอกชน 90 คน (ร้อยละ 22.5) ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-50,000 บาท 184 คน (ร้อยละ 46.0) 10,001-20,000 บาท 177 คน (ร้อยละ 44.3) มากกว่า 100,001 ขึ้นไป 21 คน (ร้อยละ 5.3) และ 50,001-100,000 บาท (ร้อยละ 4.0)

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน

พฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน	จำนวน (n=400)	ร้อยละ
1. ความถี่ต่อสัปดาห์		
4 ครั้งหรือต่ำกว่า	70	17.5
4-6 ครั้ง	156	39.0
6-8 ครั้ง	153	38.3
มากกว่า 8 ครั้ง	21	5.3
2. เหตุผลที่เลือก		
เพื่อสุขภาพที่ดีของตนเอง	145	36.3
ช่วยต้านโรคมัยต่างๆ	104	26.0
เป็นอาหารที่มีประโยชน์	69	17.3
ไม่ทำให้อ้วน	48	12.0
อร่อย สะอาด และถูกหลักอนามัย	34	8.5
3. ช่วงเวลา		
11.00-14.00 น.	50	12.5
14.00-17.00 น.	95	23.8
17.01-20.00 น.	255	63.8
4. ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง		
200 บาทหรือต่ำกว่า	37	9.3
201-300 บาท	48	12.0
301-400 บาท	154	38.5
401-500 บาท	39	9.8

จากตาราง พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีน ต่อสัปดาห์ 4-6 ครั้ง 156 คน (ร้อยละ 39.0) 6-8 ครั้ง 153 คน (ร้อยละ 38.3) 4 ครั้งหรือต่ำกว่า 70 คน (ร้อยละ 17.5) มากกว่า 8 ครั้ง 21 คน (ร้อยละ 5.3) เหตุผลในการเลือกส่วนใหญ่ รับประทานอาหารคลีนเพื่อสุขภาพที่ดีของตนเอง 145 คน (ร้อยละ 36.3) ช่วยต้านโรคร้ายต่างๆ 104 คน (ร้อยละ 26.0) เป็นอาหารที่มีประโยชน์ 69 คน (ร้อยละ 17.3) ไม่ให้อ้วน 48 คน (ร้อยละ 12.0) อร่อย สะอาด และถูกหลักอนามัย 34 คน (ร้อยละ 8.5) ส่วนใหญ่รับประทานอาหารคลีนในช่วงเวลา 17.01-20.00น. 255 คน (ร้อยละ 63.8) 14.00-17.00 น. 95 คน (ร้อยละ 23.8) และ 11.00-14.00 น. 50 คน (ร้อยละ 12.5) และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการรับประทานอาหารคลีน 301-400 บาท 154 คน (ร้อยละ 38.5) 501 บาท ขึ้นไป 122 คน (ร้อยละ 30.5) 201-300 บาท 48 คน (ร้อยละ 12.0) 401-500 บาท 39 คน (ร้อยละ 9.8) และ 200 บาทหรือต่ำกว่า 37 คน (ร้อยละ 9.3)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบส่วนผสมทางตลาดในการรับประทานอาหารคลีนของผู้บริโภคกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนผสมทางตลาด	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อเดือน
1.ด้านบริการ	4.478**	56.889**	5.897**	60.929**	16.133**
2.ด้านราคา	7.217**	9.774**	7.244**	17.560**	50.694**
3.ด้านช่องทางการบริการ	2.465**	20.285**	8.469**	91.104**	25.943**
4.ด้านการส่งเสริมการตลาด	2.193*	19.388**	0.734	52.613**	7.707**
5.ด้านบุคลากร	1.997*	3.953**	2.593**	171.756**	6.563**
6.ด้านกระบวนการ	6.159**	23.486**	1.379	45.685**	7.778**
7.ด้านกายภาพและการนำเสนอ	12.100**	26.283**	1.156	41.332**	8.726**

P<0.05*, P<0.01**

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบส่วนผสมทางตลาดในการรับประทานอาหารคลีนของผู้บริโภคกับคุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กับส่วนผสมทางตลาด พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ระหว่างพฤติกรรม กับ ส่วนผสมทางตลาดในการรับประทานอาหารคาวของผู้บริโภค

สมมุติฐาน : H_0 = ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

: H_1 = ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด กับ พฤติกรรม	Value	P-Value	ผลการทดสอบ
1.ด้านบริการ			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	97.488	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	7.795	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	19.289	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	157.533	0.00**	ยอมรับ H_1
2.ด้านราคา			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	78.448	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	83.544	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	156.623	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	102.652	0.00**	ยอมรับ H_1
3.ด้านช่องทางการบริการ			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	84.744	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	79.254	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	129.156	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	241.893	0.00**	ยอมรับ H_1
4.ด้านการส่งเสริมการตลาด			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	50.477	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	81.406	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	218.868	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	306.753	0.00**	ยอมรับ H_1
5.ด้านบุคลากร			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	74.577	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	26.549	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	102.593	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	356.429	0.00**	ยอมรับ H_1
6.ด้านกระบวนการ			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	71.754	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	60.236	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	215.645	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	341.825	0.00**	ยอมรับ H_1

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ระหว่างพฤติกรรม กับ ส่วนผสมทางตลาดในการรับประทานอาหารคลีนของผู้บริโภค (ต่อ)

สมมุติฐาน : H_0 = ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
: H_1 = ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด กับ พฤติกรรม	Value	P-Value	ผลการทดสอบ
7.ด้านกายภาพและการนำเสนอ			
- ความถี่ต่อสัปดาห์	52.689	0.00**	ยอมรับ H_1
- เหตุผลที่เลือก	56.738	0.00**	ยอมรับ H_1
- ช่วงเวลา	264.362	0.00**	ยอมรับ H_1
- ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง	305.864	0.00**	ยอมรับ H_1

P<0.05*, P<0.01**

จากตาราง ผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ส่วนผสมทางตลาด ในการรับประทานอาหารคลีน ของผู้บริโภค กับ พฤติกรรม อันได้แก่ ความถี่ต่อสัปดาห์ เหตุผลที่เลือก ช่วงเวลา และ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง มีค่า Chi – square (χ^2) อยู่ระหว่าง 7.795- 356.429 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-Value 0.01)

อภิปรายผล

ผู้รับประทานอาหารคลีน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีนต่อสัปดาห์ 4-6 ครั้ง เนื่องจากผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสนใจกับอาหารคลีนเพื่อสุขภาพที่ดี เป็นอาหารที่มีประโยชน์ ช่วยต้านโรคร้ายต่างๆ และไม่ทำให้อ้วน สอดคล้อง เจนจิรา สวนสี วริสา ธนาธร และเกตุดี สมบูรณ์ทวี (2561) กล่าวว่า มีค่าใช้จ่ายต่อครั้งในการรับประทานอาหารคลีน 301-400 บาท สอดคล้องกับ ณัฐณิชา สุริยะฉาย (2558) กล่าวว่า กระแสอาหารเพื่อสุขภาพ ทำให้มีการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้นจากเมื่อก่อน

ส่วนผสมทางตลาดในการรับประทานอาหารคลีนของผู้บริโภคกับคุณลักษณะส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน กับส่วนผสมทางตลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 เนื่องจากกระแสความรักสุขภาพของคนในปัจจุบัน และความต้องการรูปร่าง และสุขภาพที่ดีส่งผลให้การรับประทานอาหารคลีนเป็นทางเลือกหนึ่ง สอดคล้องกับ มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ (2559) กล่าวว่า ผู้บริโภคมีเหตุผลในการเลือกบริโภคอาหารคลีนมากขึ้น เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง

ผลการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient : Chi – square test. χ^2) ส่วนผสมทางตลาด ในการรับประทานอาหารคลีน

ของผู้บริโภค กับ พฤติกรรม อันได้แก่ ความถี่ต่อสัปดาห์ เหตุผลที่เลือก ช่วงเวลา และ ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-Value 0.01) เนื่องจากกระแสความนิยมและปัจจัยทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้พฤติกรรมในการรับประทานอาหารคลีนเปลี่ยนแปลงตาม ซึ่งสอดคล้องกับ ธิติมา พัทลม และ กุลเชษฐ์ มงคล (2558) ที่กล่าวว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับพฤติกรรมซื้ออาหารคลีนผู้คส์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อนำไปใช้

1. ผู้ประกอบการควรวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ โดยทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และทำการตลาดเพื่อกระตุ้นให้ ผู้บริโภคมีการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการวางแผนการตลาดในทุกมิติ โดยเน้นทำการตลาดในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของอาหารคลีน ในส่วนของ ปริมาณ ราคา รสชาติ รวมถึงบรรจุภัณฑ์ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ให้เกิดความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์และบริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณทำให้ได้ข้อมูลในภาพกว้างๆ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ จะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างและลุ่มลึกยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยในมิติอื่นๆ ที่งานวิจัยนี้มิได้นำมาศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- เจนจิรา สวนสี วริสา ธนาธร และเกตุวดี สมบูรณ์ทวี. (2561). **ค่านิยมและอิทธิพลจากบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบริโภคอาหารคลีน**. การประชุมวิชาการระดับชาติ สังคมศาสตร์วิชาการครั้งที่ 14 “สังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแส การเปลี่ยนผ่านสู่ยุค Thailand 4.0” มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 18 มกราคม 2561
- เชียน ไป. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้ออาหารแช่แข็งของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐนิช สุริยะฉาย. (2558). **การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชากรวัยทำงานของไทยและมาเลเซีย**.
- ธิติมา พัทลม และกุลเชษฐ์ มงคล. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนผู้คส์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรุงเทพมหานคร**. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา4(2): 6-21.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- ภาวิณี เทพคำราม. (2557). **คลื่นฟู้ด อีกมิติของการกินเพื่อสุขภาพ**. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://goo.gl/ppo4Uo>
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์. (2559). **พฤติกรรมการบริโภคอาหารส่งผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วารสารศรีวนาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560.
- สุทธิรัตน์ รักจิตร. (2559). **โอกาสของอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ**. เข้าถึงเมื่อ 31 สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก.
<http://www.manager.co.th/MutualFund/ViewNews.aspx?NewsID=95900000398>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนเสริมสร้างสุขภาพและสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2560). **คู่มืออาหารคลีน**. เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก
<http://resource.thaihealth.or.th/library/16142>.
- อัมพช พวงไม้ และชุตติมาวดี ทองจีน. (2018) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารคลีนในกรุงเทพมหานคร**. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2. “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. Vol 2, No 1 (2018).
- Armstrong, G., & Kotler, P. (2000). **Marketing an introduction (5th ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Bennett, A.R. (1997). **Marketing intelligence & planning**. Bradford West Yorkshire: MCB UP
- Business Warning Center, Chiangmai University. (2016). **Business Confidence Index in Chiangmai at first Quarter on 2559**. Available from <http://www.ba.cmu.ac/th>uploads.2020/11>
- Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques (3rd ed.)**. New York: John Wiley & Sons.
- DeVellis, R.F. (2003), **Scale Development: Theory and Applications**, (2nd ed.), Sage, Thousand Oaks, CA
- Delong, M., Bao, M., Wu, J., Chao, H., & Li, M. (2004). **Perception of US branded apparel in Shanghai**. *Journal of Fashion Marketing and Management*, 8(2), 141-153.
- Gilbert. P. (2009). **The Compassionate Mind: A New Approach to Life’s Challenges**. Constable-Robinson.
- Kotler, Philip.(1997). **Marketing management : analysis, planning, implementation and control**. 9th ed. New Jersey: A Simon & Schuster Company.
- Kotler, P., & Keller, K. (2016). **Marketing Management (15th ed.)**. New Jersey: Pearson Education.

Kuester, S. (2012). **MKT 301 : Strategic Marketing & Marketing in Specific Industry Contexts**, University of Mannheim, p. 110.

Lamb, M., (2002). Explaining successful language learning in difficult circumstances. *Prospect*, 17, 35-52.

Schiffman, L. G., and Kanuk, L. L. (2007). **Consumer behavior. (9th ed.)**. New Jersey: Prentice-Hall.

Waheed, R. and Asif, T. (2012). **Marketing Mix, Not Branding**. *Asian Journal of Business and Management Sciences*. ISSN: 2047-2528 Vol. 1 No. 11 [43-52]

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

Factors affecting service quality of primary health care at Pasicharoen District, Bangkok

ชุติดาจ มั่นคงธรรม¹, ชุติวรรณ ภัทรานุรักษ์กุล² และนุสรี ศิริพัฒน์³

Chutidaj Munkongtum¹, Chutiwan Phattranurakkul² and Nusaree Siripath³

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻³Faculty of Business Administration Bangkok Thonburi University,

e-mail: chutidaj999@gmail.com¹, Chutiwana@gmail.com², Nusaree_3@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้เข้ารับบริการศูนย์บริการสุขภาพเขตภาษีเจริญ จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t – test) รวมทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่าคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อยู่ระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ผู้รับบริการได้รับการตอบสนอง ความเป็นรูปธรรมของบริการ การให้ความเชื่อมั่น การรู้จักและเข้าใจลูกค้า และความเชื่อถือไว้วางใจ ของศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจัยด้านเพศ ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากช่วงอายุบางช่วงอายุยังสามารถค้นหาศูนย์บริการสุขภาพในเขตอื่นๆ ที่ใกล้เคียง หรือเข้าไปรับบริการกับศูนย์บริการของเอกชน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่โรงพยาบาลส่วนใหญ่หันมาเพิ่มคุณภาพการให้บริการเพื่อการแข่งขันมากขึ้นส่งผลให้การบริการของหลายๆ แห่งต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อผู้รับบริการเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : คุณภาพการบริการ บริการสุขภาพ ศูนย์บริการสุขภาพ

Abstract

The objective of this research is 1) to study the level of service quality of primary health care at Pasicharoen District, Bangkok. 2) to study the personal factors

that affect the service quality of primary health care at Pasicharoen District, Bangkok. The sample group in this study consisted of 400 service providers in Phasicharoen District in primary health care, using questionnaires as a tool for data collection. By using statistical analysis of data such as frequency, average, standard deviation and One-Way ANOVA was also used to analyze data.

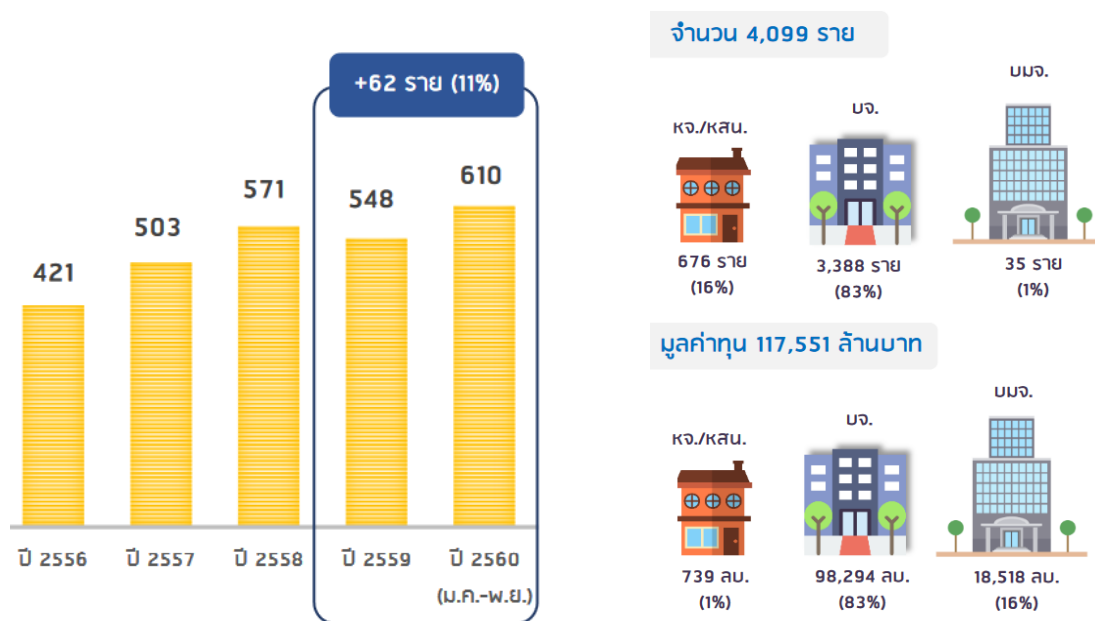
The results showed that the service quality of the primary health care at Pasicharoen District, Bangkok Highest level. Most of the clients receive the response. Materialization of service Assurance Knowing and understanding customers and trust, Which gender factors Affect the service quality that is not different. For the different age factors affecting the quality of services with statistical significance at the level of .05, This is because some age ranges can find health centers in other areas nearby or go to receive services from private service centers. Including the strategy change that most hospitals turn to increase the quality of service to be more competitive resulting in the services of many the need to adapt and develop in response to increased service recipients.

Keywords: Service Quality, Health service, primary health care

บทนำ

ธุรกิจด้านสุขภาพ คือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ โดยบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลและจากหน่วยบริการสุขภาพอื่นๆ โดยครอบคลุมถึงกิจกรรมดูแลสุขภาพ ตลอดจนการจัดการที่פקสำหรับการดูแลสุขภาพ การสังคมสงเคราะห์โดยไม่ต้องใช้บุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงการจัดบริการการดูแลรักษาในสถานที่ ที่มีที่פקและมีคนดูแลประจำร่วมกับการให้การพยาบาล การดูแลอำนวยความสะดวกหรือการดูแลประเภทอื่นๆ ตามความต้องการของผู้פקอาศัย การอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งกับจำนวนนิติบุคคลจัดตั้งใหม่ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2555-2560 ของธุรกิจด้านสุขภาพ พบว่า ในปี 2560 (ม.ค.-พ.ย.) มีจำนวนจัดตั้ง 610 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2559 จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 11 ตามภาพที่ 1ก. ทั้งนี้ ธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุมีจำนวนการจัดตั้งใหม่เพิ่มขึ้น 1.35 เท่า เทียบกับปี 2559 ขณะที่หมวดธุรกิจโรงพยาบาลจำนวนการจัดตั้งใหม่ลดลงเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 6 เทียบกับปี 2559 การจัดตั้งใหม่เดือน พ.ย. 2560 มีจำนวน 51 ราย เพิ่มขึ้น 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 32 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือน พ.ย. 2559 ตามภาพที่ 1ข. เมื่อพิจารณาภาพรวมการจัดตั้งธุรกิจด้านสุขภาพที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการหันมาดูแลสุขภาพ เทคโนโลยีทันสมัยที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ได้อย่างหลากหลาย ทำให้ธุรกิจด้านสุขภาพได้รับความสนใจมากขึ้น

ทั้งนี้จากข้อมูล ณ 30 พฤศจิกายน 2560 มีธุรกิจด้านสุขภาพ ที่ดำเนินกิจการอยู่ทั่วประเทศ 4,099 ราย โดยแบ่งเป็น บริษัทจำกัด 3,388 ราย คิดเป็นร้อยละ 83 ห้างหุ้นส่วนจำกัด / ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจำนวน 676 ราย คิดเป็นร้อยละ 16 บริษัท มหาชน จำกัด 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 1 โดยมีบริษัท มหาชน ที่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 66 ของบริษัท มหาชน กลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพมูลค่าทุนจดทะเบียนนิติบุคคลคงอยู่ 117,551 ล้านบาท แบ่งเป็น บริษัท จำกัด มูลค่า 98,294 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83 ห้างหุ้นส่วนจำกัด / ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล มูลค่า 739 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1 และ บริษัท มหาชน จำกัด มูลค่า 18,518 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 16 เมื่อพิจารณาช่วงทุนจดทะเบียน พบว่า นิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 5 ล้านบาท จำนวน 3,467 ราย คิดเป็นร้อยละ 85 ทุนจดทะเบียนมากกว่า 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 100 ล้านบาท จำนวน 450 ราย คิดเป็นร้อยละ 11 และทุนจดทะเบียนมากกว่า 100 ล้านบาท จำนวน 182 ราย คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การประกอบธุรกิจประเภทนี้ส่วนใหญ่จะจัดตั้งในรูปแบบของ บริษัท จำกัดที่มีขนาดเล็ก และมีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 5 ล้านบาท

ภาพที่ 1ก. จำนวนนิติบุคคลจัดตั้งใหม่

ภาพที่ 1ข. มูลค่าทุนจดทะเบียน

ที่มา : กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560

กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, (2560) อธิบายถึงจำนวนนิติบุคคลคงอยู่แบ่งตามพื้นที่ของธุรกิจด้านสุขภาพ จำนวน 4,099 ราย พบว่า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด จำนวน 2,074 ราย คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมา คือ ภาคกลาง จำนวน 704 ราย คิดเป็นร้อยละ 17 ภาคตะวันออก จำนวน 352 ราย คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับจังหวัดในภูมิภาคที่เป็นที่ตั้งของธุรกิจประเภทนี้สูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) นนทบุรี จำนวน 234 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 2) ชลบุรี จำนวน 209 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ 3) เชียงใหม่ จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.7 สำหรับ

มูลค่าทุนจดทะเบียน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 117,551 ล้านบาท โดยกรุงเทพมหานคร มีมูลค่ามากที่สุด 68,849 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมา คือ ภาคกลาง มูลค่า 19,907 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17 และภาคตะวันออกมูลค่า 10,075 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจนี้ การจัดตั้งหนาแน่นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ในภูมิภาคมักจะมีการจัดตั้งธุรกิจ ในบริเวณจังหวัดใหญ่ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค เช่น นนทบุรี ชลบุรี และเชียงใหม่ ภาพรวมของ ธุรกิจด้านสุขภาพมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง การหันมาใส่ใจสุขภาพ การส่งเสริมนโยบายของ รัฐบาลให้อุตสาหกรรมด้านสุขภาพสามารถแข่งขันในตลาดอาเซียนและตลาดโลกได้อย่างเข้มแข็ง ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมด้านสุขภาพที่มีมาตรฐาน ซึ่งทำให้สามารถ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้าน สุขภาพไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การแพทย์ วิตามิน อาหารเสริมต่างๆ ได้รับผลดีจากปัจจัยสนับสนุน ดังกล่าว อย่างไรก็ตามธุรกิจประเภทนี้ต้องอาศัยการลงทุนที่สูง มีองค์ความรู้ความสามารถและความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้ประกอบธุรกิจจึงควรมีการร่วมกลุ่มสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารเพื่อสามารถแข่งขันทั้งตลาดภายในและต่างประเทศได้อย่างยั่งยืน

จากอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องของธุรกิจด้านสุขภาพทำให้มีการแข่งขันค่อนข้างสูง ด้วยกลยุทธ์ทางด้าน ประเภทของการให้บริการ ราคา สถานที่บริการ และการส่งเสริมทางการตลาด เพื่อตอบสนองผู้มาใช้บริการ แต่ในปัจจุบันยังขาดการศึกษาถึง 5 มิติของคุณภาพการให้บริการ (Zeithaml, Parasuraman and Berry, 1990) ว่าผู้ให้บริการมีความคาดหวังในการบริการอย่างไร และมีการรับรู้ภายหลังจากที่ได้รับบริการไปแล้วอย่างไร ประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่ภาวะผู้สูงอายุ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ธุรกิจบริการด้านสุขภาพ ควรต้องยกระดับความมีมาตรฐานด้าน คุณภาพการให้บริการ การให้คำแนะนำ ขั้นตอนการบริการ และข้อจำกัดต่างๆ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก การดูแลเอาใจใส่คุณภาพการบริการ และการเก็บรวบรวมประวัติเวชระเบียนข้อมูลของ ผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการธุรกิจการบริการด้าน สุขภาพให้เกิดความแตกต่างในการสร้างจุดแข็งในการบริการ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกาย และจิตใจ ที่มีคุณภาพ และอยู่ร่วมกันในสังคมที่ยั่งยืน

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการ สุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขต ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐาน

อายุและเพศที่ต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีของคุณภาพการให้บริการ

ในแง่ของแนวคิดพื้นฐาน (Basic Concept) ในคุณภาพการให้บริการประกอบไปด้วย 3 แนวคิดหลัก ได้แก่ 1) แนวคิดความพึงพอใจของลูกค้า (customer satisfaction) 2) คุณภาพการให้บริการ (service quality) และ 3) คุณค่าของลูกค้า (customer value) จากที่กล่าวมาข้างต้น ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพบริการ เป็นพฤติกรรมเชิงจิตวิทยาที่บุคคลมีต่อบริการที่ได้รับหรือเกิดขึ้น (ซัชวาลย์ ทัดศิวิชัย, 2554)

5 มิติคุณภาพบริการ

แบบวัด SERVQUAL ที่เกี่ยวข้องกับ 5 มิติคุณภาพบริการ ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดถึงความคาดหวังในบริการจากองค์กรหรือหน่วยงาน

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดการรับรู้ภายหลังจากได้รับบริการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

โดยทั้งนี้ SERVQUAL สามารถแบ่งมิติได้เป็น 5 มิติหลัก และยังคงมีความสัมพันธ์กับมิติของคุณภาพการให้บริการ SERVQUAL ที่ปรับปรุงใหม่ประกอบด้วย 5 มิติหลัก (Zeithaml, Parasuraman and Berry, 1990: 28; Lovelock, 1996: 464-466 อ้างใน <http://www.impressionconsult.com> ประกอบด้วย

มิติที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อันได้แก่ สถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและสัญลักษณ์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าได้รับการดูแล ห่วงใย และความตั้งใจจากผู้ให้บริการ บริการที่ถูกนำเสนอออกมาเป็นรูปธรรมจะทำให้ผู้รับบริการรับรู้ถึงการให้บริการนั้นๆ ได้ชัดเจนขึ้น

มิติที่ 2 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการให้ตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้รับบริการ บริการที่ให้ทุกครั้งจะต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม และได้ผลออกมาเช่นเดิมในทุกจุดของบริการ ความสม่ำเสมอนี้จะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าบริการที่ได้รับนั้นมีความน่าเชื่อถือ สามารถให้ความไว้วางใจได้

มิติที่ 3 การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันท่วงที ผู้รับบริการสามารถเข้ารับบริการได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการใช้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง รวดเร็ว

มิติที่ 4 การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการจะต้องแสดงถึงทักษะความรู้ ความสามารถในการ

ให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ นุ่มนวล มีกิริยามารยาทที่ดี ใช้การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและให้ความมั่นใจว่าผู้รับบริการจะได้รับบริการที่ดีที่สุด

มิติที่ 5 การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการแต่ละคน

รายละเอียดตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 คุณภาพการบริการ 5 มิติ

ที่มา : impressionconsult, (2007)

การบริการด้านสุขภาพ

ประเทศไทยลงทุนทางด้านสุขภาพในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการขยายบริการทุกระดับ ทำให้ผู้ป่วยมาใช้บริการในระดับชุมชนถึงประมาณ 4 ใน 5 ของการใช้บริการ ผู้ป่วยนอกทั้งหมด แต่ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะระหว่าง กรุงเทพฯ กับภาคอื่นๆ ระบบบริการสุขภาพระบบบริการสุขภาพของไทย มีการขยายตัวของบริการให้บริการสุขภาพในระดับต่างๆ ทั้งในส่วนของบริการสุขภาพระดับต้น หรือระดับปฐมภูมิ (Primary care) ที่ให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมสุขภาพทั่วไป และการป้องกันโรค โดยเป็นสถานบริการสุขภาพ ที่อยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด และมีการกระจายที่ครอบคลุมทั่วถึงที่สุด ได้แก่ สถานีอนามัย ที่กระจายอยู่ทุกตำบล (9,000 กว่าแห่งทั่วประเทศ) และโรงพยาบาลชุมชน ที่กระจายอยู่ทุกอำเภอ (700 กว่าแห่งทั่วประเทศ) ไปจนถึงสถานบริการสุขภาพระดับสูง หรือระดับตติยภูมิ (Tertiary care) ที่เป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการรักษาพยาบาลในโรคที่มีความสลับซับซ้อน ต้องการความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีราคาแพง จากการขยายตัวดังกล่าว ทำให้การใช้บริการของประชาชนส่วนใหญ่เป็นการใช้บริการที่ระดับสถานีอนามัย และโรงพยาบาลชุมชนประมาณ 4 ใน 5 ของการใช้บริการผู้ป่วยนอกของภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในด้านความเท่าเทียมกันในการกระจายของโรงพยาบาลในภูมิภาคต่างๆ ยังคงมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับศักยภาพทางเศรษฐกิจสังคมของพื้นที่ โดยเฉพาะการตั้งโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งในกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนเป็น 2 ใน 3 ของโรงพยาบาลทั้งหมดในกรุงเทพฯ รองลงมา คือ ภาคกลาง มีโรงพยาบาลเอกชนประมาณร้อยละ 30 จากความแตกต่างด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการกระจายสถานบริการสุขภาพระหว่างภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนโรงพยาบาลและจำนวนเตียงของ

โรงพยาบาล โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเตียงต่อประชากรน้อยที่สุด กล่าว คือ มี 1 เตียง ต่อประชากร 740 คน ในขณะที่กรุงเทพมหานคร มี 1 เตียง ต่อประชากรเพียง 223 คน หรือ ต่างกันถึง 3 เท่า ส่วนหนึ่งของความแตกต่างเกิดขึ้นจากการมีโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพฯ มากกว่าภาคอื่นๆ และเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ที่มีเตียงมากกว่า 200 เตียง ถึง 1 ใน 4 ของโรงพยาบาลเอกชนทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ในภูมิภาค มีโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในระดับจังหวัดก็มีความแตกต่างในด้านการกระจายด้วยเช่นเดียวกัน โดยจังหวัดที่มีภาวะเศรษฐกิจต่ำ จะมีจำนวนโรงพยาบาลและจำนวนเตียงต่อประชากรต่ำกว่าจังหวัดที่มีภาวะเศรษฐกิจที่ดีกว่า ถึงแม้จะอยู่ในภาคเดียวกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากการมีโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของภาค การมีความแตกต่างของสถานบริการสุขภาพนั้น มีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างของการใช้บริการสุขภาพ โดยจังหวัดที่มีจำนวนเตียงมากกว่า จะมีจำนวนผู้ป่วยที่นอนในโรงพยาบาลที่มากกว่า หรือหมายถึง การเข้าถึงบริการและใช้บริการที่มากกว่านั่นเอง ซึ่งอาจจะสะท้อนถึงความไม่เสมอภาคของการเข้าถึงบริการได้ในระดับหนึ่ง (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2552)

งานบริการสุขภาพ

งานให้บริการสุขภาพเป็นงานสำคัญที่สุดในระบบสุขภาพ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่สุขภาพของประชาชน ซึ่งอาจมีรูปแบบที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ แต่มีองค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การมีเครือข่ายที่ให้บริการครอบคลุมตามความจำเป็นของประชาชนในกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงงานป้องกัน งานรักษา งานฟื้นฟูสุขภาพ และงานสร้างเสริมสุขภาพ มีการเข้าถึงบริการของประชาชนที่ปราศจากอุปสรรคในเรื่องค่าบริการ ภาษา วัฒนธรรมหรือภูมิประเทศ มีเครือข่ายการให้บริการไปถึงระดับชุมชน ระบบบริการสุขภาพนี้ต้องมีการกำหนดขอบเขตการคุ้มครองค่าบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนทุกคน มีความต่อเนื่องในกระบวนการรักษา ข้ามเครือข่ายเขตพื้นที่บริการได้ แยกบริการรักษาขั้นสูงเป็นระดับความซับซ้อน และยังครอบคลุมไปทุกกลุ่มอายุ คุณภาพงานบริการต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย เป็นไปตามความจำเป็นของผู้ป่วยอย่างเหมาะสม มีการประสานงานกัน ส่งต่อผู้ป่วยในเครือข่ายบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อ และต้องมีประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งมีการจัดการที่ดี เพื่อบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ดีไปพร้อมกัน และที่สำคัญต้องมุ่งเน้นที่ “คน” เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ไม่ใช่ “โรค” หรือตัวเงินเป็นหลัก ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการให้บริการและการประเมินผลด้วย จะได้เข้าใจถึงแหล่งที่มาของกองทุน ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในกระบวนการ ร่วมกันรับผิดชอบ ปลูกฝังให้ประชาชนดูแลสุขภาพก่อนที่จะป่วย (สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล, 2557)

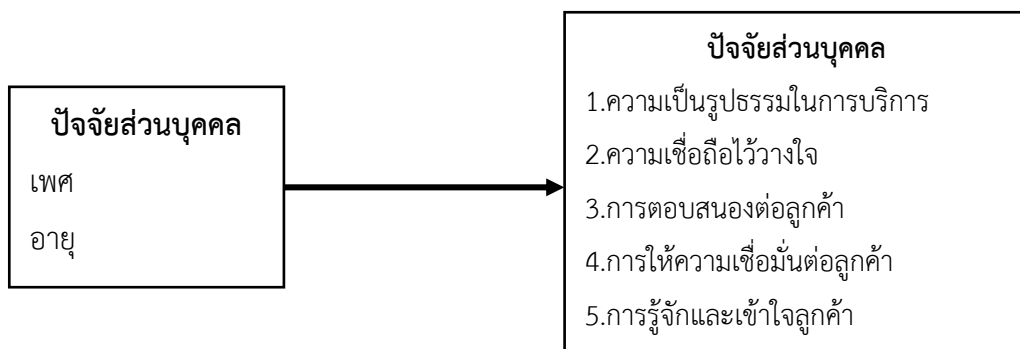
ศิริพร งามขำ และคณะ (2561) ได้อธิบายถึงการให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชากรสูงอายุในกรุงเทพมหานคร ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ในปี 2558 ยังไม่ครอบคลุมและยังคงเป็นประเด็นท้าทาย การวิจัยภาคตัดขวางเพื่อประเมินการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร และหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม ลักษณะการจัดบริการสุขภาพ และคุณภาพบริการกับการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้สูงอายุเขตทวีวัฒนาในภาพรวมมีการเข้าถึงบริการสุขภาพอยู่ในระดับดี ร้อยละ 63 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเข้าถึงบริการสุขภาพ ได้แก่ คุณภาพบริการด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ การจัดระบบบริการให้ดีและคุณภาพบริการด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการ รวมถึงการมีคู่สมรสและการมีบุตร หลานดูแลเมื่อเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ดังนั้น หากต้องการให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการสุขภาพได้มากขึ้น ผู้บริหารสถานพยาบาลควรพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อให้ผู้รับบริการมั่นใจ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งความรู้ บุคลิกภาพ ทักษะติดต่อการให้บริการ และการจัดระบบบริการที่เน้นครอบครัวและผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง

เพ็ญศรี หวานล้อม (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยกระบวนการบริหารและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) ผลการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับสูง 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ เพศ แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน และกระบวนการบริหารจัดการ โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 76.3 และ 4) ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ การพัฒนาฐานข้อมูลบริการ ยังไม่สมบูรณ์ ภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีความคาดหวังต่อการให้บริการสูง และไม่เห็นความสำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรใช้กระบวนการบริหาร แรงจูงใจ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นข้อมูลในการพิจารณาสนับสนุนหน่วยงานและบุคลากรในสังกัดอย่างต่อเนื่อง เช่น บุคลากร , การจ่ายค่าตอบแทน และควรพัฒนาระบบข้อมูลบริการที่เชื่อมโยงกันตั้งแต่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ผู้รับผิดชอบข้อมูลและทีมพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อให้การแสดงผลข้อมูลมีคุณภาพมากขึ้น สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ควรปรับระบบบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยการเน้นการมีส่วนร่วม การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการสร้างเสริมสุขภาพตามบริบทและสอดคล้องกับพื้นที่

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้คุณภาพการให้บริการ (ศิริพร งามขำ และคณะ, 2561; Berry, L. L., Zeithaml, V. A., & Parasuraman, A., 1990). สามารถแสดงตามภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1 ศึกษาคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ฐานข้อมูลออนไลน์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2. สร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาสำรวจคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยประยุกต์ในแนวคิดคุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้าน (Ziethaml, Parasuraman, and Berry, 1990) ได้แก่ 1) มิติที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) 2) มิติที่ 2 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) 3) มิติที่ 3 การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) 4) มิติที่ 4 การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) และ 5) มิติที่ 5 การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy)

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 กลุ่มประชากร และตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้เข้ามาใช้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

3.2 เครื่องมือในการวิจัย แบ่งส่วนประกอบของแบบสำรวจ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ มีลักษณะเป็นแบบ Check List

2) ส่วนที่ 2 แบบสำรวจประเมินความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะของแบบสำรวจ ประมาณค่า 5 ระดับ (Ranking Scale) ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

3.3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีคุณสมบัติ ตามรายละเอียด ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์การทำวิจัย อย่างน้อย 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการให้บริการตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 95) ดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้ ที่มีค่าตั้งแต่ค่า 0.51 – 1 ระหว่างข้อคำถามถึง จุดประสงค์ของการวัด โดยมีระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	เมื่อเห็นด้วย	ข้อคำถามนั้นมีความตรงตามจุดประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจ	ข้อคำถามนั้นมีความตรงตามจุดประสงค์
-1	เมื่อไม่เห็นด้วย	ข้อคำถามนั้นไม่มีความตรงตามจุดประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การพิจารณา ผู้วิจัยเลือกข้อความพิจารณาจากข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.50 และถ้าข้อความใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ต้องนำไปปรับปรุงหรือแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่นำไปทดลอง (Try Out) จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธี การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 95) เพื่อให้ได้ข้อความที่มีความเชื่อมั่น และสามารถนำไปใช้ในการเก็บแบบสำรวจได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับตัวแปรที่มีส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยการนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557: 75) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยสุด

ทั้งนี้สำหรับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ มีประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และลงรหัส ตรวจสอบรหัส เพื่อจำแนกประเภทข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีทางสถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้ได้แก่ ส่วนบุคคลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

การทดสอบข้อสมมติฐานใช้สถิติทดสอบ ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะใช้ค่าสถิติ t – test กับกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ได้แก่ เพศ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงระดับค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพเขตภาษีเจริญโดยรวม

รายการ	Mean	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.56	.29	มากที่สุด	2
ความเชื่อถือไว้วางใจ	4.51	.34	มากที่สุด	5
การตอบสนองต่อลูกค้า	4.56	.31	มากที่สุด	1
การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า	4.55	.34	มากที่สุด	3
การรู้จักและเข้าใจลูกค้า	4.54	.32	มากที่สุด	4
รวม	4.54	.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ระดับค่าเฉลี่ยคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพเขตภาษีเจริญโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่ การตอบสนองต่อลูกค้า อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา ความเป็นรูปธรรมของบริการ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 การรู้จักและเข้าใจลูกค้าอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 และความเชื่อถือไว้วางใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร

เพศ	N	Mean	S. D.	t	Sig.
ชาย	178	4.5517	.20376	.855	.393
หญิง	222	4.5363	.15506	.831	.407

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชาย และเพศหญิงที่แตกต่างกันมีระดับคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพ ไม่แตกต่างกัน โดยค่า Sig. มีค่ามากกว่า .05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ ศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร

คุณภาพการให้บริการ	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.286	3	.095	3.043	.029
Within Groups	12.400	396	.031		
รวม	12.686	399			

จากตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร โดยรวม พบว่า อายุที่ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีค่า Sig. 0.029 มีค่าน้อยกว่าระดับสำคัญทางสถิติ .05 ตามที่ตั้งข้อสมมติฐานไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการศูนย์บริการสุขภาพของเอกชนที่ดีกว่า

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนปัจจัยส่วนบุคคลของร้อยละของเพศ และอายุ

เพศ	อายุ				รวม
	ต่ำกว่า 30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	50 ปี ขึ้นไป	
ชาย	5 (1.25%)	18 (4.50%)	116 (29.00%)	39 (9.75%)	178 (44.50%)
หญิง	2 (0.50%)	66 (16.50%)	123 (30.75%)	31 (7.75%)	222 (55.50%)
รวม	7 (1.75%)	84 (21.00%)	239 (59.75%)	70 (17.50%)	400 (100%)

ผลศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพเขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการธุรกิจบริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 รองลงมา มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 อายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 และ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.05 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 1

อภิปรายผล

จากสถานะแนวโน้มสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้ประชาชนเข้าใช้บริการศูนย์สุขภาพของกรุงเทพมหานครมากขึ้น ผลการศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการธุรกิจบริการสุขภาพ

เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างการวิจัย พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการของศูนย์บริการสุขภาพ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร คุณภาพการบริการอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย พบว่า การตอบสนองต่อลูกค้า รองลงมาความเป็นรูปธรรมของบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า และความเชื่อถือไว้วางใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.56, 4.56, 4.55, 4.54 4.51 ตามลำดับจากอัตราการศูนย์บริการด้านสุขภาพที่มีมากขึ้น ส่งผลเกิดการแข่งขันคุณภาพการให้บริการ รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการรักษาทำให้ประชาชนมีอายุยืนยาวมากยิ่งขึ้น โดยผลศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการศูนย์บริการสุขภาพเขตภาษีเจริญ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านเพศที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอายุที่ต่างกันส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้พบว่า การตอบสนองต่อลูกค้า อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา ความเป็นรูปธรรมของบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า และ ความเชื่อถือไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ศิริพรงามขำ และคณะ (2561) ได้ศึกษาการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้อธิบายถึงคุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์เข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญสถิติ ($p < 0.001$) พบว่า การให้ความมั่นใจในการบริการที่สูงขึ้น เช่น การที่เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถามข้อสงสัยได้ ช่วยแก้ปัญหาสุขภาพต่างๆ ได้จะส่งผลให้เกิดความมั่นใจ และรู้สึกปลอดภัยในการเข้ารับบริการ ทั้งนี้คุณภาพบริการ ได้แก่ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ส่วนด้านความเห็นอกเห็นใจผู้รับบริการด้วยการรับฟัง และเข้าใจเหตุผล การทักทายด้วยหน้าตายิ้มแย้ม น้ำเสียงอ่อนโยน จะทำให้ตัดสินใจเข้ารับบริการที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกระทรวงสาธารณสุข, (2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของบุคคล ชุมชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคี เครือข่ายภาคประชาชนและภาคประชาสังคมด้านสุขภาพ ให้มีศักยภาพ มีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องด้าน พฤติกรรมสุขภาพ มีการเรียนรู้ มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพลดลง สามารถช่วยเหลือ ดูแลตนเองและชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสร้างและจัดการระบบสุขภาพ รวมทั้งเพื่อสร้างระบบสุขภาพเชิงรุก ที่มุ่งสร้างเสริมให้คนไทยทุกช่วงวัยมีสุขภาพดี มีระบบการป้องกันควบคุมโรคและปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ มีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี และเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และ สถานพยาบาล ให้มีความพอเพียงและเหมาะสมต่อการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี เข้าสู่สังคมสูงวัยได้อย่างมีความสุข โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยมีสุขภาพดี แข็งแรง มีนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ และลดปัจจัยเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ มีการสื่อสารสาธารณะ ในการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สุขภาพของประชาชน และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ และองค์กรด้านสุขภาพ ในการดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพ ป้องกัน ควบคุมโรค และคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการให้บริการ เช่น การเพิ่มจำนวนรถเข็นที่เพียงพอ การติดป้ายเตือนด้านปลอดภัยของสถานที่ และจัดการบริการที่เน้นผู้รับบริการโดยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเสมือนคนครอบครัว การบริการที่สอดคล้องกับปัญหาและตามความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12. สืบค้นได้จาก <http://dmsic.moph.go.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563)
- กองข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2560). ธุรกิจด้านสุขภาพ. สืบค้นได้จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2560/T26/T26_201711.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563)
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2552). ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. สืบค้นได้จาก http://hss.moph.go.th/info_act/ (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563)
- ชัชวาลย์ ทัดศิวิชัย. (2554). คุณภาพการให้บริการ : มุมมองในเชิงวิชาการ. สืบค้นได้จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=1285&pageid=4&read=true&count=true (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563)
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- ประภัสสร เจริญนาม พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน ในเขตบริการสุขภาพที่ 3 - 6. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 26(51) หน้า 316 - 341.
- เพ็ญศรี หวานล้อม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสาธารณสุขล้านนา*, 11(1), หน้า 30 - 38.
- ศิริธร มุ่งทอง อีระ ฤทธิรอด และรัชตวรรณ ศรีตระกูล. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการบริการเพื่อมุ่งสู่การรับรองมาตรฐานโรงพยาบาล และบริการสุขภาพ: กรณีศึกษาโรงพยาบาล BBB จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร โรงพยาบาลสกลนคร*, 21(3), 129 - 137.
- ศิริพร งามขำ นวรัตน์ สุวรรณอ่อน มธุรส ทิพยมงคลกุล และ จารุวรรณ หมั่นมี. (2561). การเข้าถึงบริการ สุขภาพของผู้สูงอายุเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารเกื้อการุณย์* 25(2), หน้า 91 - 104.
- โศทรีย์ แพน้อย อติญาณ ศรีเกษตริน และชุลีพร เอกรัตน์. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของหน่วยบริการปฐมภูมิ ตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนของสาธารณสุขเขต 6. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 22(2), หน้า 64 - 74.

- สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล. (2557). 6 เสาหลักของระบบสุขภาพ. สืบค้นได้จาก <https://www.hsri.or.th/researcher/media/issue/detail/5440> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563)
- เอกชัย อรุณฉลาด ชิงชัย เมธพัฒน์ และกุหลาบ รัตนสังธรรม. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการจัดการสถานบริการสาธารณสุขระดับตำบลให้บรรลุเกณฑ์ขึ้นทะเบียนหน่วยบริการปฐมภูมิ. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(1), หน้า 48 – 54.
- Berry, L. L., Zeithaml, V. A., & Parasuraman, A. (1990). Five imperatives for improving service quality. *MIT Sloan Management Review*, 31(4), 29.
- Impression. (2007). 5 มิติคุณภาพบริการ. สืบค้นจาก <http://www.impressionconsult.com/web/index.php/articles/1488-5> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2563).

การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อ เครื่องสำอางของผู้บริโภคในจังหวัดร้อยเอ็ด

Marketing Communication Acknowledgement and Buying Cosmetics Frequency of Consumers Behavior in Roi-Ed

ศุภชัย ประศิริ¹, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ²

Supachai Prasiri¹, Tarinee Kittikanjanasophon²

ดุษฎีบัณฑิตศึกษาศาสตร์-อาจารย์ผู้บรรยายภายนอก**นักวิชาการอิสระ

Doctor of Education, Speaker**Independent Academic

e-mail; Supachai.dr2014@gmail.com, Tarinee2004@outlook.co.th

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาด โดยศึกษาพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภค จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 597 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ ไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษาพบว่า

- (1) ผู้บริโภคมี การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
- (2) พฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางที่ซื้อมากที่สุดคือ ยาสีฟัน รองลงมาคือ ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดใบหน้า/ โฟมล้างหน้า ครีมบำรุงผิวหน้า
- (3) การทดสอบสมมติฐานการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ดในระดับต่ำ

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, การสื่อสารทางการตลาด, เครื่องสำอาง

Abstract

The relationship between marketing communication acknowledgement and buying cosmetics frequency of the consumers behavior in Mueng district of Roi-ed. The objective of the research were to study the relationship between marketing communication acknowledgement and buying cosmetics frequency of the consumer behavior, the samples was 597 people in Mueng district of Roi-ed. The instrument for

collected data were questionnaire and interview form. The data analysis by frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing by Chi-Square.

The result found that

1) The consumers have acknowledgement of marketing communications in overall were at moderate levels.

2) The most buying cosmetics frequency was toothpaste, secondary were facial foam and facial cream.

3) Hypothesis testing of marketing communication acknowledgement related buying cosmetics frequency of the consumer behavior in Mueng district of Roi-ed were at low levels.

Keywords: Relationship, Marketing Communication, Cosmetics

บทนำ

การสื่อสารการตลาดเป็นกลยุทธ์การส่งเสริมธุรกิจ ให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนช่วยให้เพิ่มยอดขายหรือความถี่ในการบริโภคสินค้า โดยเฉพาะเพื่อความงามหรือเพื่อสร้างความมั่นใจในบุคลิกภาพ ซึ่งในปัจจุบันเครื่องสำอางนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลในทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นวัยแรกเกิด หนุ่มสาว หรือวัยชรา จึงทำให้บริษัทผู้ผลิต และ/หรือผู้นำเข้าเครื่องสำอางมีการแข่งขันด้านการตลาดอย่างมาก เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของตนเข้าถึงผู้บริโภคมากที่สุด (ชูชัย สมิทธิไกร, 2559) ตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอางพ.ศ. 2535 กำหนดให้ เครื่องสำอาง หมายถึง วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ ทา ถู นวด โรย หยอด พ่น ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใด ต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม รวมถึงเครื่องประทีนผิวต่าง ๆ ปัจจุบันผู้บริโภคนิยมใช้เครื่องสำอางกันอย่างแพร่หลาย ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออกวางขายจำหน่ายและแข่งขันกันมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและไม่ได้มีการรับรอง

เครื่องสำอางจึงเป็นสินค้าที่มีความสำคัญประเภทหนึ่ง ที่อยู่ในความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มสุภาพสตรี จึงเกิดการแข่งขันที่รุนแรงหลายบริษัทให้ความสนใจที่จะลงทุนในธุรกิจนี้ แต่เนื่องจากปัจจุบันมีเครื่องสำอางหลากหลายยี่ห้อ ผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจเลือกซื้อตามกลยุทธ์ด้านการตลาดใหม่ๆ ที่ดึงดูดความสนใจลูกค้าการขยายตัวเครื่องสำอางที่ผ่านมาค่อนข้างสูงมาก (ดารา ทีปะपाल, 2562) โดยเฉพาะบริษัทเวชสำอางได้พยายามตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงสำหรับผู้บริโภคคือ การเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างมืออาชีพ จึงให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและผู้บริโภคจะเลือกตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจึงอยู่ที่เครื่องมือทางการตลาด ดังกล่าว

การส่งเสริมการตลาด จึงเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ลูกค้ามาซื้อสินค้า และรักษาไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลง ปัจจัยส่งเสริมการตลาดที่สำคัญจะเป็นสื่อของการสื่อสารการตลาด ซึ่งได้แก่ ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (promotion mix) ประกอบด้วย (1) การโฆษณา เพื่อให้ข่าวสารผู้บริโภคเกิดความรู้จักความเข้าใจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อและให้บริการสินค้า (2) การส่งเสริมการขาย เพื่อจัดทำรูปแบบของสินค้าให้น่าสนใจ เป็นการกระตุ้นลูกค้าให้เกิดความต้องการและสนใจเลือกซื้อสินค้า (3) การประชาสัมพันธ์ เพื่อเสนอข่าวเกี่ยวกับสินค้า (4) การขายโดยพนักงานขาย เป็นรูปแบบการขายแบบตัวต่อตัว และ (5) การรับรู้การตลาดทางตรง/การส่งเสริมการตลาดโดยตรงกับลูกค้า (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2556) การสื่อสารทางการตลาด มีความสำคัญต่อการตลาดที่จะช่วยเพิ่มส่วนแบ่งตลาด และผลกำไร สร้างความแตกต่างและความโดดเด่นให้กับสินค้าของตน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดของผู้ใช้เครื่องสำอาง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำข้อมูลไปประกอบในการดำเนินธุรกิจ และกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด

การทบทวนวรรณกรรม

เครื่องสำอาง หมายถึง วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ ทา ถู นวด โรย หยอด พ่น ใส่ อบ หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใด ต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม รวมถึงเครื่องประทีนผิวต่าง ๆ ปัจจุบันผู้บริโภคนิยมใช้เครื่องสำอางกันอย่างแพร่หลาย ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออกวางขายจำหน่ายและแข่งขันกันมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและไม่ได้รับการรับรอง (ฉัตรพร เสนอใจ, 2558)

เครื่องสำอางจึงเป็นสินค้าที่มีความสำคัญประเภทหนึ่ง ที่อยู่ในความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มสุภาพสตรี จึงเกิดการแข่งขันที่รุนแรงหลายบริษัทให้ความสนใจที่จะลงทุนในธุรกิจนี้ แต่เนื่องจากปัจจุบันมีเครื่องสำอางหลากหลายยี่ห้อ ผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจเลือกซื้อตามกลยุทธ์ด้านการตลาดใหม่ๆ ที่ดึงดูดความสนใจลูกค้าการขายตัวเครื่องสำอางที่ผ่านมามาก่อนข้างสูงมาก (ดารา ทีปะपाल, 2562) โดยเฉพาะบริษัทเวชสำอางได้พยายามตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่างๆ ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงสำหรับผู้บริโภคคือ การเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างมืออาชีพ จึงให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่อง

ทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด (ฉัตรพร เสนอใจ, 2558) สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและผู้บริโภคจะเลือกตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางจึงอยู่ที่เครื่องมือทางการตลาด

การส่งเสริมการตลาดในปัจจุบันเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ลูกค้ามาซื้อสินค้า และรักษาไว้ไม่ให้เปลี่ยนแปลง ปัจจัยส่งเสริมการตลาดที่สำคัญจะเป็นสื่อของการสื่อสารการตลาด ซึ่งได้แก่ ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (promotion mix) ประกอบด้วย (1) การโฆษณา เพื่อให้ข่าวสารผู้บริโภคเกิดความเข้าใจ โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อและให้บริการสินค้า (2) การส่งเสริมการขาย เพื่อจัดทำรูปแบบของสินค้าที่น่าสนใจ เป็นการกระตุ้นลูกค้าให้เกิดความต้องการและสนใจเลือกซื้อสินค้า (3) การประชาสัมพันธ์ เพื่อเสนอข่าวเกี่ยวกับสินค้า (4) การขายโดยพนักงานขาย เป็นรูปแบบการขายแบบตัวต่อตัว และ (5) การรับรู้การตลาดทางตรง/การส่งเสริมการตลาดโดยตรงกับลูกค้า (อดุลย์ จาตุรงค์กุล, 2556) การสื่อสารทางการตลาด มีความสำคัญต่อการตลาดที่จะช่วยเพิ่มส่วนแบ่งตลาดและผลกำไร สร้างความแตกต่างและความโดดเด่นให้กับสินค้าของตน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของลูกค้าในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด โดยจำแนกเครื่องสำอางออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) เครื่องสำอางควบคุมพิเศษ
- 2) เครื่องสำอางควบคุม
- 3) เครื่องสำอางทั่วไป

2. ด้านประชากร คือ กลุ่มลูกค้าที่ซื้อเครื่องสำอางเพื่อนำไปใช้เองในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด (สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 597 คน)

3. ด้านระยะเวลา การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน – สิงหาคม พ.ศ. 2562 โดยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและความช่วยเหลือจากญาติๆ ในจังหวัดฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิด (Closed-ended Question) คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คำถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดเป็นการเรียงลำดับคะแนนในการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภค โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended Question) ให้เลือกตอบ (Multiple Response Choice) ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางประเภทต่างๆ ของกลุ่มผู้บริโภคที่นำไปใช้เองมีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 12 ข้อ ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ โดยแบ่งเป็น 12 ข้อย่อยดังต่อไปนี้

เครื่องสำอางควบคุมพิเศษ แบ่งเป็นข้อย่อยให้เลือกตอบ ข้อ 1 – 4 ; เครื่องสำอางควบคุมแบ่งเป็นข้อย่อยให้เลือกตอบ ข้อ 5 – 8

เครื่องสำอางทั่วไป ; แบ่งเป็นข้อย่อยให้เลือกตอบ ข้อ 9 – 12

ข้อที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุในการซื้อเครื่องสำอาง มีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 5 ข้อซึ่งตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ข้อที่ 3 คำถามเกี่ยวกับผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอาง มีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 5 ข้อ ซึ่งตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ข้อที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการซื้อเครื่องสำอาง มีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 5 ข้อซึ่งตอบได้เพียงคำตอบเดียว

โดยข้อคำถามในข้อนี้ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด

ข้อที่ 5 คำถามเกี่ยวกับสถานที่ในการซื้อเครื่องสำอาง มีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 5 ข้อซึ่งตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ข้อที่ 6 คำถามเกี่ยวกับวิธีการในการซื้อเครื่องสำอาง มีข้อคำถามย่อยรวมทั้งสิ้น 5 ข้อซึ่งตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอาง

ผลการวิจัย

(1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 597 คน พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26–30 ปี ระดับการศึกษาในปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และรายได้ต่อเดือน 15,000 – 20,000 บาท

(2) การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดจากการศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด ใน 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้การโฆษณา ด้านการรับรู้การประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้การขายโดยพนักงานขาย ด้านการรับรู้การส่งเสริมการขาย ด้านการรับรู้การตลาดทางตรง จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 597 คน พบว่า ด้านการรับรู้การโฆษณาสื่อทาง

โทรทัศน์ อยู่ในระดับมาก ด้านการรับรู้การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีต่อตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการรับรู้การขายโดยพนักงานขายสร้างความสัมพันธ์และความเป็นกันเองในการนำเสนอขายอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ด้านการรับรู้การส่งเสริมการขาย ลดแลก การแจกของแถม อยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ส่วนด้านการรับรู้การตลาดทางตรงขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก

(3) พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางจากการศึกษาพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด พบว่า ชนิดของสินค้าที่ผู้บริโภคมักนิยมเลือกซื้อมากที่สุด คือ ยาสีฟัน รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดใบหน้า หรือ โฟมล้างหน้า ครีมบำรุงผิวหน้า และซื้อเครื่องสำอางระงับกลิ่นกาย ด้านสาเหตุในการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง โดยส่วนใหญ่คือ ต้องการดูแลรักษาสภาพผิว ด้านผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อของกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่คือ ตัดสินใจด้วยตนเอง และรองลงมาได้แก่ ใช้ตามคำแนะนำเพื่อน ด้านระยะเวลาในการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่คือ 1 ครั้งต่อเดือน ด้านสถานที่ซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่ คือ ห้างสรรพสินค้า รองลงมาคือซื้อจากร้านค้าในตลาด ด้านวิธีการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่ เลือกซื้อด้วยตนเอง

อภิปรายผล

(1) การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดจากการศึกษาการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด ใน 5 ด้าน คือ ด้านการรับรู้การโฆษณา ด้านการรับรู้การประชาสัมพันธ์ ด้านการรับรู้การขายโดยพนักงานขาย ด้านการรับรู้การส่งเสริมการขาย ด้านการรับรู้การตลาดทางตรง พบว่า ด้านการรับรู้การโฆษณาสื่อทางโทรทัศน์ อยู่ในระดับมาก ด้านการรับรู้การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีต่อตัวผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับปัทมา เตชะเกษม.(2557). ด้านการรับรู้การขายโดยพนักงานขายสร้างความสัมพันธ์และความเป็นกันเองในการนำเสนอขายอยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ด้านการรับรู้การส่งเสริมการขาย ลดแลก การแจกของแถม อยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ส่วนด้านการรับรู้การตลาดทางตรงขายผ่านทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรพร เสนอใจ (2558)

(2) พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางจากการศึกษาพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด พบว่า ชนิดของสินค้าที่ผู้บริโภคมักนิยมเลือกซื้อมากที่สุด คือ ยาสีฟัน รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดใบหน้า หรือ โฟมล้างหน้า ครีมบำรุงผิวหน้า และซื้อเครื่องสำอางระงับกลิ่นกาย ด้านสาเหตุในการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง โดยส่วนใหญ่คือ ต้องการดูแลรักษาสภาพผิว ด้านผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อของกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่คือ ตัดสินใจด้วยตนเอง และรองลงมาได้แก่ ใช้ตามคำแนะนำเพื่อน ด้านระยะเวลาในการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่คือ 1 ครั้งต่อเดือน ด้านสถานที่ซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่ คือ ห้างสรรพสินค้า รองลงมาคือซื้อจากร้านค้าในตลาด ด้านวิธีการซื้อของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ส่วนใหญ่ เลือกซื้อด้วยตนเอง

(3) ผลการทดสอบสมมติฐานการรับรู้การสื่อสารทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ร้อยเอ็ด โดยการทดสอบสมมติฐานในแต่ละด้านพบว่า

-ด้านการรับรู้การโฆษณาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางจากการทดสอบค่า Kendall's tau-b มีค่าเท่ากับ .002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่าระดับการรับรู้การโฆษณาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางลบ แม้ว่ากลุ่มผู้บริโภค จะมีการรับรู้การโฆษณาสูงหรือเพิ่มขึ้น ก็จะไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับปีทมา เตชะเกษม.(2557).

-ด้านการรับรู้การประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางจากการทดสอบค่า Kendall's tau-b มีค่าเท่ากับ .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 ระดับการรับรู้การประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางลบ หมายถึง แม้ว่ากลุ่มผู้บริโภคเมื่อได้มีการรับรู้การประชาสัมพันธ์สูงขึ้น จะไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางเพิ่มขึ้นเลย สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดุลย์ จาตุรงค์กุล (2556)

-ด้านการรับรู้การขายโดยใช้พนักงานขายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางจากการทดสอบค่า Kendall's tau-b มีค่าเท่ากับ 0.049 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าระดับการรับรู้การขายโดยใช้พนักงานขายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางลบ หมายถึง กลุ่มผู้บริโภคเมื่อเกิดการรับรู้การโฆษณาสูงขึ้น จะไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับ ฉัตรพร เสนอใจ (2558)

-ด้านการรับรู้การส่งเสริมการขายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางจากการทดสอบค่า Kendall's tau-b มีค่าเท่ากับ 0.102 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าระดับการรับรู้การส่งเสริมการขายไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อ

-ด้านการรับรู้การตลาดทางตรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางจากการทดสอบค่า Kendall's tau-b มีค่าเท่ากับ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่าระดับการรับรู้การตลาดทางตรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางลบ หมายถึง ผู้บริโภคที่เกิดการรับรู้การตลาดทางตรงสูงขึ้น จะไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปีทมา เตชะเกษม (2557)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การรับรู้การสื่อสารทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง ควรเจาะลึกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ เช่น วัยรุ่นน วัยทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยต่อไปควรเพิ่มรายละเอียดคุณภาพของสินค้าที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการ เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น

3. ผู้วิจัยอาจทำการศึกษาถึงอิทธิพลหรือความต้องการในกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่ผู้บริโภคให้ความสนใจ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง

ประโยชน์จากการวิจัย

ผลจากการวิจัยนี้เป็นการยืนยันว่าการสื่อสารการตลาดสำคัญมากในการสร้างกลยุทธ์การส่งเสริมธุรกิจ ให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนช่วยให้เพิ่มยอดขายหรือความถี่ในการบริโภคสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์เพื่อความงามหรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในบุคลิกภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ก่องกานดา วงศ์ธีระสุด. (2550). “ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าสำหรับสุภาพบุรุษ”. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2558). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ธรรมสาร. กรุงเทพฯ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ธรรมสาร. กรุงเทพฯ.
- ฉัตรพร เสนอใจ. (2558). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. จำกัด.
- ฉัตรพร เสนอใจ และฐิตินันท์ วารวิณิช. (2559). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. จำกัด.
- ชูชัย สมितिไกร. (2559). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. จำกัด (1991) จำกัด.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2560). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. จำกัด (1991) จำกัด.
- ดารา ทีปะปาล. (2562). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ธีรศักดิ์ พันธุ์จริยา. (2552). กลเม็ด เคล็ดลับ : เครื่องสำอางทำเงิน. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามพี. จำกัด.
- ธีรวัช ลิ้มปิสุข. (2550). การศึกษาทัศนคติ พฤติกรรมและปัจจัยที่มีต่อการใช้เครื่องสำอางของชายอายุ 18 – 30 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. โครงการสถิติ สาขาสถิติประยุกต์ ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัย : แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : บริษัท ยูแอนดีไอ อินเตอร์มีเดีย จำกัด
- ปัทมา เตชะเกษม.(2557). พฤติกรรมการรับรู้ของผู้บริโภคกับความถี่ในการซื้อเครื่องสำอางของผู้บริโภคในอำเภอเมือง นครราชสีมา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด) : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.

- พรทิพย์ นิมนานนิตย์และคณะ. (2557). **เครื่องสำอางในชีวิตประจำวัน**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ :
ซาเร็นการพิมพ์ จำกัด.
- พรพรรณ แก้วก่า. (2548). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอาง
ดูแลผิวหน้าของผู้ชายวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ปริญญา
เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรานิษฐ์ แซ่ตั้ง. (2553). **พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางของกลุ่มผู้ชายสำอางในเขต
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด) : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- รวีวรรณ อำนวยชัย. (2550). **ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และการสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม
ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้ายี่ห้อ OLAY ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตติยา อุบลบาน. (2548). **พฤติกรรมการซื้อเครื่องสำอางเพื่อบำรุงรักษาผิวหน้าของผู้ชายใน
จังหวัดขอนแก่น**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ : มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศรุตดา วงศ์วิเชียรชัย. (2555). **Branded Male: การตลาดผู้ชายสายพันธุ์ใหม่**. Marketeer
Magazine.
- ชมการ คำดี. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้เครื่องสำอางบำรุงผิวของผู้ชายวัยทำงานในเขต
กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2558). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี**. ปทุมธานี : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิ์ ชีรสรณ์. (2558). **การตลาด**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2556). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิรดี ธรรมสรณ์. (2552). **“แนวโน้มเครื่องสำอางสำหรับผู้ชายในประเทศไทย”**. การค้นคว้าแบบ
อิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนมัธยม สพม.35

Evaluation of Environmental Study Project for Creating Happiness on The Sufficient Economy Based in The 35 Secondary Educational Schools

ประสงค์ เขื่อนสูงวงศ์¹, เบนจอร์น รัญธรรนา² และอรรคพงษ์ ทิพศิริเศรษฐ์³

Prasong Kernsuwong¹, Benjaporn Ranrana² and Aukapong Tipsirases³

นักวิชาการสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University

e-mail: Tarinee2004@outlook.co.th:

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างความสุข (2) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียน สพม.35 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป ประกอบด้วย 4 ด้าน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 338 คน ประกอบด้วย ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน สพม.35 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและ แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างสุขที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สพม.35 พบว่า ด้านบริบท: บุคลากรของโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมโครงการมีความตระหนัก ในความสำคัญของโครงการและมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง ด้านปัจจัยนำเข้า: งบประมาณในการดำเนินงานมีอย่างเพียงพอ มีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านกระบวนการ : การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะตลอดการดำเนินกิจกรรม ด้านผลผลิต ทั้งด้านผลการดำเนินงานและด้านผลกระทบ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรมตามโครงการ ให้การยอมรับเป็นอย่างมาก การประเมินโครงการนี้เป็นการตรวจสอบโครงการที่ดำเนินงานทั้งหมดในทุกขั้นตอนการทำงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวางแผน พัฒนาปรับปรุงโครงการ ตามระบบควบคุมคุณภาพ PDCA ต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, สิ่งแวดล้อมศึกษา, การสร้างความสุข

Abstract

The purpose of this research were to (1) Study the evaluation of environmental study Project 2) The guidelines implementation of environmental study project for creating happiness on sufficient economy based in the 35 secondary educational schools. By using the CIPP Model, Including of four aspects. The sample selected as 338 purposive sampling, consisted of teachers, students and parents. Instruments of this study were questionnaire of the five-level Rating Scale& Interview document analysis. The statistic on data analysis were mean, standard deviation and content analysis.

The results of research were found; (1) Evaluation of environmental study project for creating happiness on sufficient economy based in the 35 secondary educational schools. Overall and each aspect were at high levels. (2) Guidelines implementation of creating happiness on sufficient economy based in 35 secondary educational schools. In aspects found that; The context: Personnel and related people recognized the importance of the project and were determine to accomplish the project. The input: the budget for the project was sufficient and had good cooperation between schools and communities. The process: all activities were carried out according to the plan, supervision, follow-up, and evaluation were conducted throughout the period of implementation. The productivity on the output and impact showed that students' behavior conformed to virtue based on sufficiency economic were increased. Communities and related were accepted and recognized the importance of carrying out all activities in project. The evaluation was in Checking Project all step, data of evaluation to planning, development of the PDCA System.

Keywords: Project Evaluation, Environmental Study, Creating Happiness

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว และให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ของ ส่งผลให้เยาวชนไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมทางด้านวัตถุสูงขึ้น ทำให้วิถีและการดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงจากความเรียบง่ายเอื้อเพื่อเพื่อแม่ ไปสู่ความสับสนวุ่นวาย มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ผู้คนมุ่งเน้นแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงกล่าวได้ว่าเจริญแต่เพียงวัตถุ แต่ขาดความเจริญ

ทางด้านจิตใจ ซึ่งจำเป็นต้องควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและสิ่งดีงามอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ลดปัญหาอาชญากรรม หนีเรียน ดิตยาเสพติด การลักขโมย การขายบริการทางเพศ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของเยาวชน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเยาวชนด้วยการสร้างความสุข เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ในการสร้างคน ซึ่งถือเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของผู้บริหาร ครู โรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษา ในการบริหารงานสิ่งสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร คือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังดำเนินการด้วยการประเมินโครงการ ที่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบโครงการที่ดำเนินงานทั้งหมดในทุกชั้นตอนของการทำงาน ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (D.L. Stufflebeam, 1997 , P. 261-265) ที่เป็นการประเมินเชิงระบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้ปรับปรุง การวางแผนพัฒนาปรับปรุงโครงการ และการดำเนินงานของโรงเรียน อันจะส่งผลดีต่อคุณลักษณะและคุณภาพของผู้เรียนในในอนาคตได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

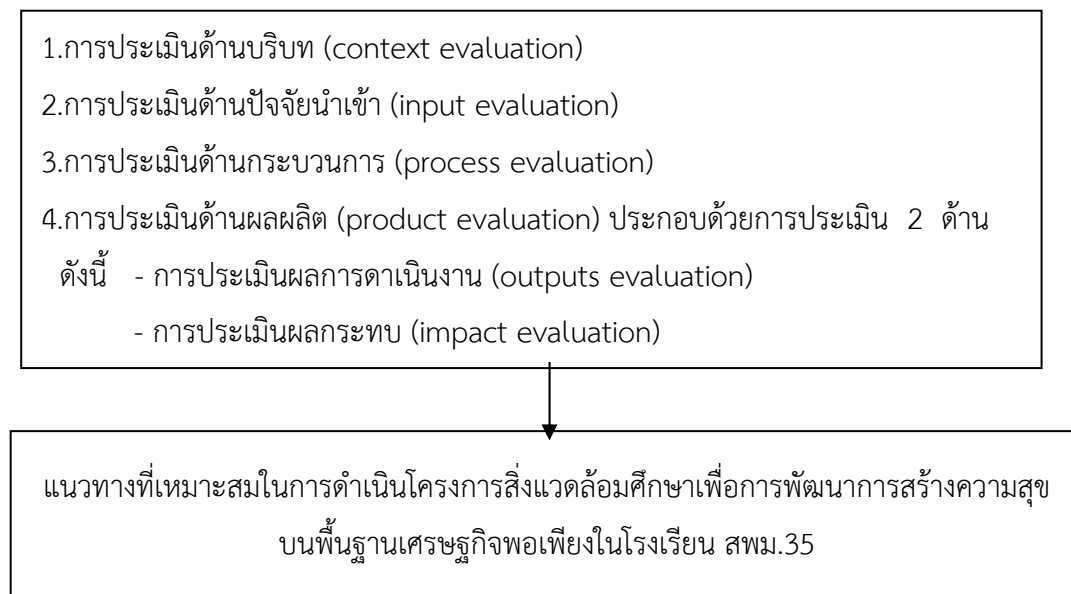
- 1) เพื่อประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน สพม.35
- 2) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการสร้างสุขที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

การทบทวนวรรณกรรม

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและสิ่งดีงามอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เข้าเรียนสาย หนีเรียน ดิตยาเสพติด การลักขโมย การขายบริการทางเพศ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550 หน้า 12). เน้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุล เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

จากการศึกษาผลงานกรณีศึกษา เคลือบวัฒนรัตน์. (2554). การประเมินโครงการเยาวชนคนดี ศรีสุพรรณ โรงเรียนประถมศึกษาในสุพรรณบุรี, ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา, ประเวศ ผ้าเจริญ. (2552). การประเมินผลโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรแกลง จังหวัดระยอง, พจนีย์ แผงศรีสาร. (2557). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปิ่นสร้อย แลลส์วิทยา อำเภอเมืองเชียงใหม่. และธวัชชัย สุวรรณาคะ. (2561). โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม. พบว่าการพัฒนาเยาวชน เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ การศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนา

ทั้งหมด โดยความสำเร็จทางการศึกษานั้น คือ การสร้างคน และการสร้างคนให้มีความสุข ยิ่งถือเป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของครู โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานทางการศึกษา สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการบริหารงาน การวางแผนงาน คือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังดำเนินการ คือ การประเมินโครงการ ที่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบโครงการที่ดำเนินงานทั้งหมดในทุกขั้นตอนของการทำงาน ตามแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (D.L. Stufflebeam, 1997 , P. 261-265) ที่เป็นการประเมินเชิงระบบจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาการสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียน สพม.35 ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (D.L. Stufflebeam,1997 , P. 261-265)

ระเบียบวิธีการวิจัย ได้มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาการสร้างสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียน สพม.35 จำนวน 2,800 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง **กำหนดกลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาการสร้างสุขฯ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 338 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย

การประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาฯ ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) ตามแนวคิดสตัฟเฟิลบีม (D.L. Stufflebeam, 1997 , P. 261-265) โดยมุ่งประเมินส่วนต่างๆ ดังนี้ 1. การประเมินด้านบริบท (context evaluation) 2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) 3. การประเมินด้านกระบวนการ (process evaluation) ตามกิจกรรมของ

โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา การนิเทศ ติดตามผลการประเมิน-แก้ไข และ 4. การประเมินด้านผลผลิต (product evaluation) ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้ 4.1 ผลการดำเนินงาน (outputs evaluation) 4.2 ผลกระทบ (impact evaluation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2562 พบว่า การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างความสุขที่ยั่งยืน โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และทักษะการใช้ชีวิต เน้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และความปลอดภัยเป็นจุดด้อยของโรงเรียน ผู้บริหารและคณะครูจึงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข โดยค้นหาความต้องการจำเป็น และความเร่งด่วน คือ โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษานบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนใน 4 ด้านแรก คือ ความรับผิดชอบ ความไม่เห็นแก่ตัว ความขยันหมั่นเพียร และการตรงต่อเวลา

ผลการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยแบบจำลองชิป (CIPP Model) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาได้แก่ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลผลิต

1. ด้านบริบท พบว่าผลการประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำหนดวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมา คือ กิจกรรมของโรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการโครงการ

3. ด้านกระบวนการ พบว่าผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ โรงเรียนได้ดำเนินการโครงการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมา คือ โครงการมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานของโครงการ ($\bar{X} = 3.81$)

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ นักเรียนดูแล รักษาความสะอาดของร่างกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา คือ นักเรียนรักและสามัคคีในหมู่คณะ ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักเรียนนำอาหารจากบ้านมารับประทานที่โรงเรียนโดยคำนึงถึงความประหยัดและความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.32$) (2) ด้านผลกระทบ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยมีคุณธรรมพื้นฐาน ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สะอาด สุภาพ สามัคคี และมีน้ำใจ เพิ่มมากขึ้น และยังสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ภายใต้งานไขความรู้อย่างคุณธรรม

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรมทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการตามโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรมมีความพร้อมในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการ มีรูปแบบขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ ส่งผลให้ด้านผลผลิตประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กล่าวคือ ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และมีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชชัย สุวรรณาคะ (2561) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาฯ และสอดคล้องกับกรณีศึกษา เคลือบวัฒนรัตน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องโครงการ มีความสอดคล้องระหว่างนโยบายกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ความต้องการความจำเป็นและความคาดหวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนีย์ แผงศรีสาร (2557, หน้า 49-50) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปรีณสรอยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายชัดเจนมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีดำเนินการ รวมทั้งการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนนั้นมีความเหมาะสมสามารถไปปฏิบัติได้จริง

ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจต่อโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เป็นอย่างมากในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม จึงสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียน ได้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ครูผู้สอนนำความรู้มาถ่ายทอดและจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และรูปแบบของการจัดกิจกรรมตามโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1997, P. 261-265 และ Worthen and Sanders, 1993) ที่กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น เรื่องของอาคารสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เวลา งบประมาณ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนีย์แพ่งศรีสาร (2557) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการศึกษา พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ บุคลากร สถานที่ฝึกอบรม และสื่ออุปกรณ์มีความเหมาะสมในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย สุวรรณนาคะ (2561) ที่พบว่าความพร้อมของปัจจัย จะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหรือหาวิธีการที่จะให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนดำเนินงานของโครงการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ การวางแผนดำเนินงานมีความชัดเจน บุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม เป็นไปตามระยะเวลา ที่กำหนด มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน และมีการประเมินผล สรุปผลการดำเนินงาน โดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม 4 ขั้นตอน คือ PDCA เพื่อให้การดำเนินของโครงการมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพจนีย์ แพ่งศรีสาร (2557, หน้า 105) ที่กล่าวว่า การดำเนินการของโครงการให้เป็นไปตามขั้นตอน ที่กำหนดไว้ ทำให้โครงการสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการประเมินด้านกระบวนการ พบว่ามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม มีการดำเนินการจัดรูปแบบของกิจกรรมได้หลากหลาย และมีการนิเทศติดตามกำกับ การดำเนินโครงการตามขั้นตอนที่กำหนดทุกระยะ สอดคล้องกับธวัชชัย สุวรรณนาคะ (2561) และประเวศ ผ่าเจริญ. (2552, หน้า 121) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานโดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงานและสถานศึกษาให้มีขวัญ กำลังใจ รู้จักวิเคราะห์ ข้อมูลที่เหมาะสม เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล

ด้านผลผลิตของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านผลการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นคุณธรรมพื้นฐาน 8

ประการ โดยนักเรียนมีความขยัน ตั้งใจเรียน รู้จักประหยัดออม และใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียนและสังคม มีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน และไม่ก้าวร้าวรู้จักดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายและจิตใจ มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจนนักเรียนมีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และนักเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนรู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ใช้ชีวิตเรียบง่าย ใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักหารายได้ระหว่างเรียน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว และนำหลักการทางศาสนามายึดเหนี่ยวจิตใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีความสนใจในกิจกรรม มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกิจกรรม การจัดกิจกรรมตามโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสม สามารถพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์ (2551, หน้า 78) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิตโดยรวมมีความเป็นจริงอยู่ในระดับมากและผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาพบว่า ในส่วนประเด็นการจัดกิจกรรมตาม ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น และ (2) ด้านผลกระทบของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อโครงการ เพราะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมในทางที่ดีขึ้น เป็นที่น่าพึงพอใจของทุกฝ่าย เนื่องจากเป็นโครงการที่จัดกิจกรรมสอดแทรกหลักธรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีตามหลักความพอเพียง โดยนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินโครงการโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคำนึงถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นสำคัญ มุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณธรรม ปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความขยันความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสะอาด ความสุภาพ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และนักเรียนมีความพอเพียง พอประมาณ ความมีเหตุมีผลและมีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุวรรณนาคะ (2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ ฉวีวงศ์ (2552) ที่ทำการศึกษาคำดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่และนำวัสดุที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ สามารถพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยีโดยการเลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษาหาข้อมูลและการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วและใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงพออยู่ พอกิน พอใช้ และดำรงชีวิตตามฐานะของตนเอง และดังที่

พจนีย์ แพ่งศรีสาร (2557) กล่าวว่า การประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปรีณสรอยแยลส์วิทยาลัย นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการและการนำไปใช้มาก เพราะหัวหน้าโครงการและคณะกรรมการดำเนินงานได้มีการวิเคราะห์ถึงกิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนโดยมุ่งถึงประโยชน์ที่นักเรียนพึงจะได้รับและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งต่อตนเองและส่วนรวมเป็นหลัก ดังนั้นจัดกิจกรรมดำเนินการโดยมุ่งถึงประโยชน์ที่นักเรียนพึงจะได้รับ

ส่วน แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยม สพม.35 ดังนี้

1. ด้านบริบท เพราะโรงเรียน บุคคลกรของโรงเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความตระหนักรู้ต่อความสำคัญของโครงการเป็นอย่างดี มีความทุ่มเทและตั้งใจในการทำงานสูงและมุ่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นหลัก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า จุดเด่น คือ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมตามโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เอื้อต่อการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามโครงการเป็นอย่างดี

3. ด้านกระบวนการ ในการจัดกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนได้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการประสานความร่วมมือระหว่างชุมชน บ้าน วัด และโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบปัญหาและอุปสรรค จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องในทันที ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

4. ผลผลิต นักเรียนให้ความสำคัญ เต็มใจเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมของโครงการส่งผลให้มีคุณลักษณะตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานอื่นและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่การยอมรับและพึงพอใจโรงเรียนของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และบุคคลอื่น ผู้ปกครองนักเรียนเต็มใจให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรม มีความมั่นใจว่าเมื่อบุตรหลานสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน จะเป็นบุคคลที่มีความรู้และเป็นคนดี จึงสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียน ส่งผลให้จำนวนนักเรียนของโรงเรียน มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย สุวรรณนาคะ (2561) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาฯ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายชัดเจนมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเหตุผล และวัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีดำเนินการ รวมทั้งการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนนั้น มีความเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ

ชัดเจนต่อเนื่องตามธรรมเนียมของโรงเรียน มีงบประมาณและจำนวนครูในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองทุกปี มีการวางแผนก่อนที่จะเริ่มดำเนินงานอย่างเหมาะสม กิจกรรมที่จัดในโครงการได้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน และมีการประสานงานกับบุคคล องค์กรภายนอกทั้งก่อนเริ่มดำเนินโครงการและระหว่างดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรมระดับมากและเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี รูปแบบของกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสม วิทยากรสามารถบรรยายได้อย่างชัดเจน มีความน่าสนใจ สนุกสนาน พร้อมกับสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม สามารถพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้ดีขึ้น ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ คือการรับฟังข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบริบท ควรชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการให้ชัดเจนและทั่วถึง เพื่อเชิญชวนให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
  2. ด้านปัจจัยนำเข้า ควรส่งเสริมพัฒนาครูในการสร้างสื่อ และการใช้สื่อตามความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการแนะนำผู้เรียนในการเรียนรู้ ให้มากขึ้น ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  3. ด้านกระบวนการและผลผลิต ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องดำเนินการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาการสร้างความสุขที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง
- การนำไปใช้ประโยชน์

เป็นการพัฒนาเยาวชนด้วยการสร้างความสุขที่สำคัญยิ่ง ในการสร้างคน และข้อมูลของโครงการสามารถนำไปใช้ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร คือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังดำเนินการด้วยการประเมินโครงการ ที่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบโครงการที่ดำเนินงานทั้งหมดในทุกขั้นตอนของการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ ฉวีวงศ์. (2552). การศึกษาการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรรณิกา เคลือบวัฒนรัตน์. (2554). การประเมินโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.

- ธวัชชัย สุวรรณาคะ. (2561). โครงการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนระยองวิทยาคม นิคมอุตสาหกรรม. **บทความการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 6 และระดับนานาชาติครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, หน้า 130-141**
- ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551). การประเมินโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวช ผ้ำเจริญ. (2552). การประเมินผลโครงการตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจภูธรแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พจนีย์ แผงศรีสาร. (2557). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนปิ่นสรวงแยลส์วิทยา อำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- Stufflebeam, D. L. (1997). **Systematic evaluation**. Boston: Kluwep ijhoffPublishing.
- Worthen, B. R., & Sanders, J. R. (1993). **Educational evaluation: Theory& practice**. Ohio: Charles and Joanes.

การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

Developing English Learning of Preschool Children Through Movement and Rhythmic Activities

हररररर रररररर

Hunsa Srimora

โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

Uvavit Kindergarten School, Dusit District, Bangkok

e-mail : Nitayasatit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย และเพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัด ประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้คือแผนการจัดประสบการณ์ ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 4 หน่วย หน่วยละ 5 แผน รวมทั้งหมด 20 แผน และแบบทดสอบภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ยร้อยละแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00

ผลการศึกษา

1. ได้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 4 หน่วย ได้แก่ Parts of body, Colors, Seven days in a week, Animals หน่วยละ 5 แผน รวม 20 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ได้

2. ผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย หลังจากนักเรียนชั้นอนุบาล 3 เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่สร้างขึ้น นักเรียนทุกคนได้คะแนน ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00 โดยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 98.13

คำสำคัญ: กิจกรรมการเคลื่อนไหว, พัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of study were to construct English experience learning plans by using movement and rhythmic activities for preschool children, and to study the results of using those plans. The target group was 26 Kindergarten 3/2 students in the second semester of 2009 academic year at Uvavit Kindergarten School, Dusit District, Bangkok. The instruments used in this study were 4 units of English experience learning plans by using movement and rhythmic activities for preschool children, which each unit consisted of 5 plans with the total of 20 plans, and 20 items of English test. The data was analyzed by computing percentages and then compared with the set criteria of 70.00%.

The results found that: 1. The 4 units; Parts of body, Colors, Seven days in a week, and Animals, of English experience learning plans by using movement and rhythmic activities for preschool children, which each unit consisted of 5 plans with the total of 20 plans were suitable to use with Kindergarten 3 students. 2. The results of implementing English learning experience plans by using movement and rhythmic activities showed that after Kindergarten 3 students learned with those plans, all students' scores were higher than the set criteria of 70.00 percents with the average of 98.13.

Keywords: movement and rhythmic activities ,Developing English Learning

บทนำ

ประเทศไทยปัจจุบันได้มีการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติกันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็น ในเชิงธุรกิจ การค้าขาย การท่องเที่ยว ทางการศึกษา และอื่นๆอีกมากมาย เราจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ คนไทยเราจำเป็นต้องพูดภาษาอังกฤษได้ไม่มากก็น้อยเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นภาษาอังกฤษก็เข้ามามีบทบาท และความสำคัญในการศึกษา ไทย ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนั้น มีจุดหมายเพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสาร และตามสภาพความต้องการและความจำเป็นของสังคม

ภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้แม้ว่าไม่จำเป็นต้องสอนภาษาที่สองในระดับปฐมวัย แต่ในปัจจุบันถ้าผู้ปกครองต้องการก็ สามารถจัดประสบการณ์ภาษาที่สองได้ตามสภาพความพร้อม ความสนใจเท่าที่สภาวะและกิจกรรม การเรียนรู้จะเอื้อให้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย สภาพเด็กที่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 2 กระบวนการในการจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ที่ครูต้องตระหนักในการจัดการเรียนรู้ผ่าน กิจกรรม เกม การเล่น เพลง นิทาน หรือ สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา (พิทยาภรณ์ มานะจตุติ,

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จึงนิยมสอนในระดับปฐมวัยเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็กโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบการเรียนรู้ภาษาโดยองค์รวม (Whole Language) ซึ่งครูสามารถทำให้เด็กคุ้นเคยกับภาษาโดยผ่านการร้องเพลงคำคล้องจองการเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัยนี้ที่ ชอบเต้น ชอบร้องเพลง การนำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมาประกอบการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้นอกจากการที่เด็กเรียนภาษาอังกฤษอย่างสนุกสนานยังจะ ทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษด้วย กิจกรรมการเคลื่อนไหว เป็นกิจกรรมที่เด็กต้องการออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง และจิตใจแจ่มใส ปลอดภัยไปรงกิจกรรมเคลื่อนไหวและการออกกำลังกายจะช่วยพัฒนาความฉลาดด้าน มิติสัมพันธ์และการใช้ร่างกาย หรือส่วนต่างๆ ของร่างกาย นอกจากความคิดสร้างสรรค์รวมถึง ทักษะในการแก้ปัญหา (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 169) ดังนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายจะมี ส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายแล้ว ยังสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านสติปัญญาด้วย การเคลื่อนไหวเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้แสดงว่าการเคลื่อนไหวร่างกายก็มีส่วน ช่วยให้เด็กจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้

เด็กจะเรียนรู้ที่จะร้องเพลงด้วยตนเองโดยการฟังเพลงและทำนองก่อน McDonald (อ้างใน นภเนตร ธรรมบวร, 2549 หน้า 167) กล่าวว่า เด็กจะซึมซับหรือได้ยินเสียงเพลงจากสิ่งรอบข้างของตัวเองตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นเสียงจากพ่อแม่ เสียงธรรมชาติเช่น เสียงฟ้าร้องฝนตกเสียงลม เสียงสัตว์ร้องเมื่อโตขึ้นก็จะซึมซับเสียงเพลงจากเทป ซีดีหรือครูและเพื่อนที่โรงเรียน เด็กจะเรียนรู้ เองโดยไม่รู้ตัวจึงทำให้เด็กชอบการร้องเพลง หลังจากที่เด็กคุ้นเคยเป็นพื้นฐาน เช่น ครูอาจให้เด็ก คิดท่าทางต่างๆ ประกอบเพลง หรือให้เด็กแต่งเพลงเนื้อเพลงใหม่โดยสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ และใช้ทำนองเพลงเดิมก็ได้

ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าเด็กปฐมวัยสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ตามสภาพความพร้อมและความสนใจของเด็กโดยใช้กิจกรรมที่เด็กชอบ คือการร้องเพลงการเคลื่อนไหว ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน และมีความสุขขณะที่ได้ร้องเพลงและเรียนไปพร้อมๆกันการร้องเพลงจะทำให้เด็กจดจำได้ดีกว่าการท่องจำ หรือการพูดบรรยาย ทำให้เด็กซึมซับเข้าไป ทำให้เด็กจำได้ผู้ศึกษาจึงได้นำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะมาประกอบการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมุ่งหวังว่าเด็กปฐมวัยจะจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษเบื้องต้นได้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและสามารถที่จะเรียนรู้อย่างสนุกสนานพร้อมกับสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ดีอีกทั้งทำให้เด็กมีเจตคติที่ดีกับภาษาอังกฤษ เพื่อให้เด็กเรียนกล้าที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับเจ้าของภาษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 จำนวน 26 คน โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

เนื้อหา

เนื้อหาภาษาอังกฤษที่นำมาจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยโดยมีแผนการจัดประสบการณ์ทั้งหมด 4 หน่วย 1 หน่วยละ 5 แผน รวม 20 แผน

หน่วย Parts of body

หน่วย Colors

หน่วย Seven days in a week

หน่วย Animals

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการรับรู้เด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลยแม้แต่ในระยะเวลาเสียงก็มีได้แปลงเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่นี้

Lieberman (อ้างใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 48)ตั้งสมมติฐานไว้ว่าการรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับแปลงเสียงจึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วยทำนองเดียวกับเด็กหูตึงการทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟัง พูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดแปลงเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory)

Chomsky (อ้างใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 48) นักภาษาศาสตร์อเมริกัน เป็นผู้คิดทฤษฎีนี้เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่าง ๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่าง ๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทาง ไวยากรณ์ต่าง ๆ นี้คือความรู้ในภาษา (Competence)นอกจากนี้ในการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กนั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ทั้งระดับเสียงและระบบเสียง(Phonetic and Phonology) ระดับความหมาย (Semantics) และระดับไวยากรณ์ (Syntax)

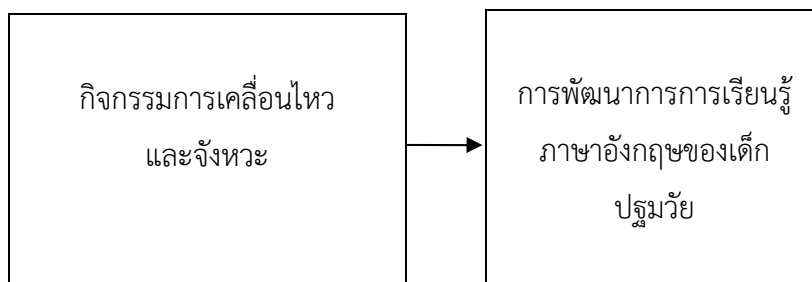
ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) มีนักสังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ และนักจิตวิทยา ศาสตร์กลุ่มหนึ่งเสนอขึ้นโดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมา ซึ่งทำให้คนผิดไปจากสัตว์อื่นแต่ไม่ใช่แอลเอ ดี สิ่ง นั้นคือความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive Knowledges) พร้อมทั้งมีความสัมพันธ์ต่อกันกับคนเด็กก็จะเกิดการเรียนรู้ภาษาขึ้นมา 16 ทฤษฎีนี้เห็นว่าพัฒนาการทางภาษาของคนเรานั้นจะต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพัฒนาการด้านความรู้เกี่ยวกับโลกและการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดจากการที่เด็กได้มีความสัมพันธ์กับ บุคคลในสังคมนั้น ๆ ตัว เด็กจะสร้างระบบการพูด ระบบภาษาของตนเองขึ้นมา

โดยมีแม่เป็นผู้ดูแลช่วยเหลือระบบภาษาของเด็กจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อพัฒนาการทางความรู้เกี่ยวกับ โลกมีมากขึ้น ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเพราะสมเหตุสมผลอยู่มาก

นิตยา ประพฤติกิจ (อ้างใน อรทัย เลาอุทธรณ์, 2546, หน้า 36) กล่าวว่าว่าการเคลื่อนไหวมีประโยชน์ต่อเด็กมากดังนี้ เป็นผลดีต่อสุขภาพทางกายและทางใจของเด็ก ช่วยให้เด็กได้ค้นคว้าสำรวจ แก้ปัญหาได้และประสบผลสำเร็จ. ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น และการคิดสร้างสรรค์เพราะเด็กอยากเข้าใจสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างการเรียนรู้ทางวิชาการ ขณะเด็กเคลื่อนไหวเด็กจะพัฒนาการใช้ประสาทสัมผัสไปพร้อมกัน การเคลื่อนไหวทำให้เด็กเข้าใจเรื่องเนื้อหาที่ เวลาการใช้แรงและน้ำหนักทำให้ สามารถพัฒนาด้านการบังคับร่างกายและทิศทาง เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ของทิศทาง ใกล้-ไกล หน้า-หลัง ซ้าย-ขวา

บน-ล่าง เด็กได้เข้าใจเกี่ยวกับความตึงเครียดและการผ่อนคลาย และ เด็กเกิดความเชื่อมั่นเมื่อเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ ดังนี้ 1. ได้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ สำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 4 หน่วย ได้แก่ Parts of body, Colors, Seven days in a week, Animals หน่วยละ 5 แผน รวม 20 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ได้ 2. ผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและ จังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย หลังจากนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ใช้แผนการจัดประสบการณ์ ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ที่ได้สร้างขึ้นนักเรียนทุกคนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 98.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอนุบาลยุววิทย์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าได้ แผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีความเหมาะสม และหลังเรียนด้วยแผนดังกล่าวนี้ นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00 และได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 98.13 ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ครั้งนี้ผู้ศึกษามีการวางแผนอย่างเป็นระบบ พัฒนา ตามลำดับขั้นตอน ซึ่งเริ่มจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ภาษาสำหรับเด็ก ปฐมวัย พัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็ก ความสนใจของเด็กกิจกรรมที่นำมาใช้ เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย

เราความสนใจ และเป็นการปฏิบัติมากที่สุด โดยพิจารณาตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย จากสาระที่ควรรู้นำมาเทียบกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษเรื่อง Parts of body อยู่ในสาระ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก, Colors อยู่ในสาระ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก, Seven days in a week อยู่ใน สาระ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก, Animals อยู่ในสาระธรรมชาติรอบตัวเด็กหลังจากนั้นได้นำแผนไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหาแล้วได้ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจึงนำแผนการจัดประสบการณ์ไปปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องจนเป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่สมบูรณ์และนำไปสอนจริงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทำให้แผนการจัดประสบการณ์ ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 52) กล่าวคือจัดให้ สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ จัดให้ สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของวัยเด็กจัดในรูปแบบ บูรณาการ จัดให้เป็นกระบวนการโดยในเด็ก ได้ลงมือกระทำ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับ ผู้ใหญ่จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็กให้มีโอกาสในการเคลื่อนไหวตลอดเวลาสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลง ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลงในแต่ละช่วง สัปดาห์มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้น ตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยมีพัฒนาสัมพันธ์ภาพของเด็กปฐมวัยจำแนก รายด้าน ได้แก่การพูด การแสดงท่าทาง การมีส่วนร่วมกับเพื่อนพบว่าคะแนนการพัฒนา สัมพันธ์ภาพทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนน รวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ นักเรียนทุกคนมีคะแนนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังการใช้แผนการจัดประสบการณ์ ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัยเฉลี่ยร้อยละ 98.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70.00 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ นักเรียนเรียนรู้จากแผนการจัด ประสบการณ์ที่วางขั้นตอนตามลำดับการออกแบบกิจกรรมใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การสอนภาษาที่สองให้แก่เด็กเพิ่มจากภาษาแม่จะต้องเริ่มต้นอย่างถูกต้องและมาตรฐาน ควรใช้การสอนโดย “วิธีธรรมชาติ” จากการพูดคุย สนทนา และให้เด็กปรับการรับรู้เข้ากับโครงสร้างของภาษาและคำศัพท์และค่อย ๆ ฝึกการโต้ตอบไปที่ละเล็กละน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lavatelli (อ้างใน พิทยาภรณ์ มานะจิติ, 2546, หน้า 49) เสนอแนะวิธีการฝึกการใช้ภาษาแก่เด็ก ดังนี้ ฝึกการฟังและการพูดโดย แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และใช้กระบวนการโต้ตอบระหว่างเด็กและครู (Two-Way Communication) ประโยคคำพูดของครูจะต้องเป็นต้นแบบในการใช้ภาษาที่ดีและถูกต้องแก่เด็ก การให้เด็กเลียนแบบคำพูดจะต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติทั้งในขณะที่เล่นหรือทำกิจกรรมและในการเข้ากลุ่มย่อยกับเพื่อนและครู ครูต้องคำนึงถึงระดับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กและความ เป็นไปได้ในการสอนโครงสร้างทางภาษากับระดับสติปัญญาของเด็กอยู่เสมอสภาพแวดล้อมในการสอนภาษาต้องอบอุ่นเป็นกันเองและเอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษาของเด็กอย่างเพียงพอและยังสอดคล้องกับคริสทีน วอร์ด (2549, หน้า,50) ยังกล่าวอีกว่า เพราะสมองได้ทำงานอย่าง สมดุลกัน ได้มีการเคลื่อนไหวร่างกายการปฏิบัติตามคำสั่งการเป็นผู้นำและผู้ตาม โดยใช้สมองซีกซ้ายการเรียนรู้บทเพลงภาษาอังกฤษควบคู่กับการใช้ท่าทางประกอบเพลงการใช้จินตนาการในการ คิดทำประกอบเพลงการปฏิบัติตามข้อตกลงโดยการใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์การใช้จังหวะ โดยใช้สมองซีกขวา อีกทั้งยังมีการเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมที่สนุกสนานทำให้ช่วยกระตุ้นเส้นทางเดินไฟฟ้าในสมอง ทำให้ข้อมูลเคลื่อนที่อย่างอิสระ สามารถจดจำคำศัพท์ต่างๆ ผ่าน กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะได้ดีทำให้การรับรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ถูกเชื่อมโยงกันทำให้การ รับรู้นั้นมีประสิทธิภาพ คงทนถาวรเกิดความจำระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอน การยืดหยุ่นในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การศึกษาของกิจกรรมอาจจะต้องใช้เวลานานมากขึ้น สถานที่ในการจัดกิจกรรม สามารถนำไปจัดนอกห้องเรียนได้ เช่น สนามหญ้าหรือลานกว้าง เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนไหวของนักเรียน และเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแผนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของ เด็ก เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางสังคม ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะด้านการคิด และแก้ปัญหา

2. ควรนำกิจกรรมต่าง ๆ มาพัฒนาการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษ เช่น กิจกรรม สร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2539). หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

คริสทีน วอร์ด. (2548). คู่มือครูสำหรับเสริมสร้างสมองของเด็กวัยเรียน. กรุงเทพฯ: แอปเปิ้ลแฟมิลี่
ธนาภรณ์ ธนดิษฐ์พันธ์. (2547). การพัฒนาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เคลื่อนไหว
และจังหวะประกอบเพลง. ปรินญาณิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นภเนตร ธรรมบวร. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภเนตร ธรรมบวร. (2549). การจัดกระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พิทยาภรณ์ มานะจตุติ. (2546). ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่

พิทยาภรณ์ มานะจตุติ. (2548). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. เชียงใหม่ : ' มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่.

อรทัย เลาอลงกรณ์. (2546). กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ. ลำปาง : สถาบันราชภัฏลำปาง.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี

Parental Involvement in Promoting Early Childhood Learning Child Development Center in Nontabury Province

วีณา ตีทะเนตร์

Weena Deetanate

โรงเรียนชลประทานวิทยา อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

Chonpratanvittaya Pragkead Nontabury province

e-mail: ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด จำนวน 1,136 แห่งจำนวน 495 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป เป็นแบบเลือกรายการ (Check List) และเติมข้อความ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้วัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในงานวิจัย เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพ ทำงานส่วนตัวร้อยละ 41.41 ส่วนพนักงานเอกชน ร้อยละ 32.12 รับราชการและ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 26.47 ตามลำดับ และระดับการศึกษาผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48 ส่วนระดับปริญญาตรี ร้อยละ 28 และ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 24 ตามลำดับ

2. การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีกัน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็น รายด้านพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก อยู่ในระดับมาก ส่วนการติดต่อ สื่อสาร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านการอาสาสมัครมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purpose of this research is to study the participation of parents in the promotion of children's learning. Population and sample Parents of young children in child development center in Nontabury Province From the total of 1,136 child development centers 495 person, the tools used in the research were questionnaires on general status. Check list and fill The Early Childhood Learning Involvement Questionnaire was rated 5 scales in accordance with Likert scale. The questionnaire was used to measure the causal factors affecting the participation parent. Statistics used in research. Descriptive statistics using percentage (%) mean scores And standard deviation (S.D.)

The results are as follows.

1. The study of the characteristics of parents of children in child development in child development center Nontabury Province found. Guardian Private employees 41.41%, private employees 32.12%, government employees and 26.47% respectively. Accounted for 48 percent, while the bachelor degree was 28 percent, and 24 percent was higher than the bachelor's degree, respectively.

2. A Study of Parental Involvement Behavior in Children's Learning Promotion in Child Development center in Nontabury Province as a whole. Participation is moderate. When classified on the basis of each. Parenting At a high level Communication Home learning, decision making, community involvement And the volunteers were at a moderate level

Keywords: the participation of parents, child development center

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งซึ่งเป็นสถานเริ่มต้นของการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยและเต็มศักยภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งแต่เดิมมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมอนามัย ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์การก่อตั้งแตกต่างกันไป แต่โดยหลักใหญ่แล้วก็เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมมีพัฒนาการ

ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง ที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูลูกหลานในช่วงเวลากลางวัน ต่อมาเมื่อปีพ.ศ.2544มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542ตามมาตรา16ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น นั้นๆ ฉะนั้น เมื่อการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสนใจ และร่วมกันสนับสนุนการเตรียมความพร้อม และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ถูกวิธีและทั่วถึง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. กระทรวงมหาดไทย, 2546)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และกฎหมายส่วนเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท พระราชบัญญัติดังกล่าวนำมาสู่การปฏิรูปการ เรียนรู้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นแนวทางใหม่ๆ ให้ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาจัดหลักสูตร และการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรม การเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น การลดทอน กรอบ กฎ ระเบียบ คำสั่งของส่วนกลาง เพื่อให้เกิด ความหลากหลายในการปฏิบัติ ดังนั้นหากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านการจัดการศึกษา ได้มีส่วนร่วมคิด วางแผน ร่วมปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผลกับโรงเรียน ส่งเสริม ความรู้ให้กับ บุตรหลานในความปกครองทั้งที่บ้านที่โรงเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอจะทำให้บุตร หลานประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษาสูงขึ้น และจะส่งผลให้บุตรหลานประสบผลสำเร็จในชีวิต ด้วยเช่นกัน (เจตน์สุดา ทศานนท์, 2546)

การศึกษาปฐมวัยเป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็ก ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ศักยภาพอย่างสมบูรณ์โดยการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ผ่านมาส่งผลให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเริ่มมีความกระตือรือร้นในคุณภาพ จึงเข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจทำได้หลายทาง เช่น การเข้าร่วมประชุม เป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหา ความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้การสนับสนุน ทำให้เกิดความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดี ระหว่างบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง และเป็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการมี ส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับความสนใจของ

ผู้ปกครอง รวมทั้งการได้รับโอกาส และการส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และยังเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยบิดา มารดา และผู้ปกครอง ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างยิ่ง จึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทาง และปรับใช้ในการส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน พัฒนารูปแบบและวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามคุณลักษณะของผู้ปกครองด้านอาชีพ ระดับการศึกษา พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parent Involvement) ตามกรอบทฤษฎี ของเฮปสไตน์ (Epstein) ใน 6 ด้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การตัดสินใจ (Decision Making) และการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด จำนวน 1,136 แห่ง ผู้ปกครองจำนวน 28,517 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 495 คน (กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan, 1970)

ทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการเรียนรู้ การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองต้องอาศัยการนำกระบวนการ

มีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 11 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการ พิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการ ทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อม จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วย ให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชน รักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครอง และชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

วิวรรณ สารกิจปรีชา (2553)ได้นำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามรูปแบบของ Epstein และJanson 6 ลักษณะ ได้นำมาเป็น แนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองดังนี้คือ

1.Parenting หรือ การดูแลเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว หมายถึง ภาระหน้าที่พื้นฐาน ของ ผู้ปกครองที่จะต้องจัดให้เด็กซึ่งควรรวมถึง การจัดหาที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ อนามัย อาหาร ที่มี คุณภาพ และความปลอดภัยให้แก่เด็ก นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน ที่ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย

2.Communication หรือ การสื่อสารหน้าที่รับผิดชอบพื้นฐานของสถานศึกษานั้นควร รวมถึงวิธีการสื่อสารอย่างหลากหลายจากสถานศึกษาไปยังบ้าน (เช่น ข่าวสาร จดหมายแจ้ง email สมุดสื่อสาร สมุดรายงานการเรียน การประชุม การโทรศัพท์) รวมถึงการให้ข้อมูลต่างๆ ด้วย

3.Volunteering อาสาสมัครหมายถึงการที่ผู้ปกครองอาสาสมัครสละเวลาและนำความ เชี่ยวชาญหรือความสามารถต่างๆ เข้ามาช่วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาครู บุคลากรพัฒนา สถานศึกษาและพัฒนาหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง

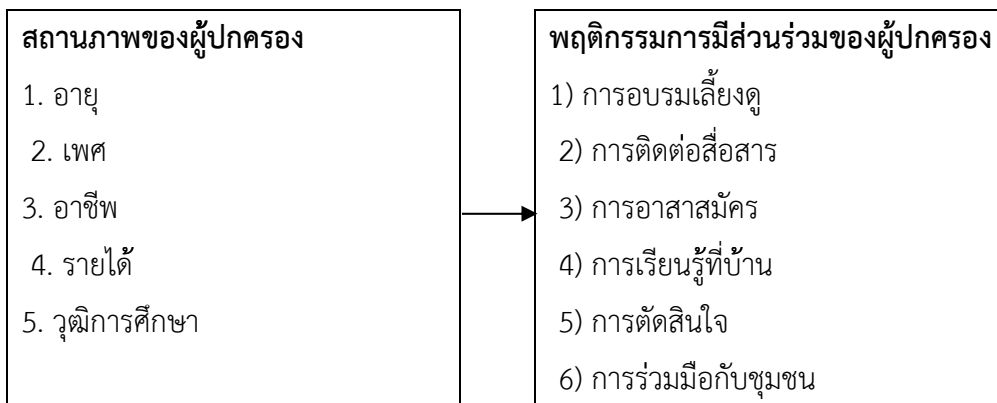
4.Learning at Home หรือ การเรียนรู้ที่บ้านหมายถึงผู้ปกครองช่วยเด็กๆ ในการทำ การบ้าน และตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็ก รวมถึงการเล่นเกม ทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เพื่อ เชื่อมโยงการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน

5.Decision – Making หรือ การตัดสินใจหมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในองค์กร ผู้ปกครอง เช่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หรือ สมาคมผู้ปกครอง และการตัดสินใจใน นโยบาย ภาวะ ผู้นำ และการประชาสัมพันธ์

6.Collaborating with Community หรือ การให้ความร่วมมือกับชุมชน หมายถึงการที่ ผู้ปกครองส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับทรัพยากร และการบริการของชุมชน

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้ 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครอง โดยจำแนกตามคุณลักษณะของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองประกอบอาชีพทำงานส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือพนักงานเอกชน และรับราชการและ รัฐวิสาหกิจ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอยู่ในระดับมาก 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อ จำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนรู้ที่บ้าน การ ติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ การอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

ผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนนทบุรี ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้ 1. ศึกษาคุณลักษณะของผู้ปกครอง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพทำงานส่วนตัวและเป็นแม่บ้านมี ส่วนน้อยมากที่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ใน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไปทั้ง ความรู้ความสามารถ ในการพัฒนานักเรียน

2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจ ด้านการอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การมีส่วนร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2.1 ด้านการเรียนรู้ที่บ้านพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตามแนวคิด ของเอปสไตน์ (Epstein. 1995. 705) ได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้

ปกครอง โดยวิธีการควบคุมดูแลและพูดคุยอภิปรายการเรียนรู้และการบ้านร่วมกับนักเรียนที่บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้นำมาเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ปกครองปฏิบัติสอดคล้องกับน้ำทิพย์ เสือลา รัด (2546: 80-81) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียน อนุบาล เอกชนกรุงเทพมหานครพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กที่บ้านโดยให้ เด็กทำการบ้านสนทนากับสิ่งที่เด็กๆ ได้เรียนรู้

2.2 ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นไป ตามแนวคิดของเอปสไตน์(Epstein.2002: 2) ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและจัดว่า เป็น ภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครองทุกคน และสอดคล้องกับ ไมตรี บณปาก (2549: 20) ที่มีช ้อสรุปถึงการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาการพัฒนาเด็กเพื่อเตรียมพร ้อมให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์ที่ดีพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทและหน้าที่ต่อลูกโดยการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่ ให้เด็กมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสารพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเป็นไป ตาม แนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein; et al. 1995: 704) ที่กล่าวไว้ว่าการประชุมกับผู้ปกครองปีละ ครั้งการส่งแฟ้มผลงานนักเรียนกลับบ้านทุกสัปดาห์เป็นการสื่อสารที่ดี สอดคล้องกับศุภลภา โอรวงค์ (2548: 48) ซึ่งได้กล่าวถึงวิธีการ สื่อสารที่เหมาะสมคือการประชุม การใช้สมุดรายงานประจำปี การ ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และการจัดนิทรรศการต่างๆ

2.4 ด้านการตัดสินใจพบว่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของทัศนาศวรงค์ดี. (2549: 148) ที่กล่าวถึงการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการพัฒนาการ เรียนรู้ของนักเรียนโดย การเข้าร่วมตามข้อตกลงตามกฎระเบียบของสถานศึกษาด้วยซึ่งทาง สถานศึกษาควรจะสร้าง สัมพันธภาพที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติมากกว่าความสัมพันธ์ที่เป็นแบบ ทางการเพราะจะช่วยเสริม บทบาทของผู้ปกครองในเรื่องของการตัดสินใจได้ดีขึ้น

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน พบว่าอะไรก็กับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ซึ่งตามทฤษฎีของ (Epstein; et al. 1997: 81) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปก ครองเป็นการเชื่อมโยงให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียน การเรียนรู้ของนักเรียนผู้ปกครองหรือเชื่อมโยงให้ เป็น โรงเรียนอาจช่วยเหลือชุมชนผู้ปกครองของนักเรียนด้วย

2.6 ด้านการอาสาสมัครพบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสะเดช กำแพงแก้ว (2547: 204) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองทางด้านอาสาสมัครยังเป็นเครื่องหมายของสังคมไทยดั่งนั้นศึกษาควรจัดทำคู่มือบทบาท หน้าที่ของผู้ปกครอง การสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมมีส่วนร่วมกับชุมชนและการอาสาสมัครให้มากขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาการส่งเสริมพฤติกรรมของผู้ปกครองให้มากขึ้น

2. ให้ความรู้ด้านพัฒนานักเรียน เป็นการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีและส่งผลให้ผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องและมีพัฒนาการที่ดีวิธีการให้ความรู้ความสามารถ ได้ยั้งหลากหลายส่วนการให้ความรู้ทั่วไปสามารถจัดเป็นรูปของวารสารการจัดอบรมสัมมนา การจัดปายนิเทศซึ่งควรเป็นการให้บริการทางวิชาการที่หลากหลายและน่าสนใจ

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีกิจกรรมที่กระตุ้น ร่วมกันวางแผน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในรูปแบบต่างๆ ให้หลากหลายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีความต้องการในการร่วมมือในการบริหารศูนย์เด็กเล็ก
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีความต้องการการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและ อบต. กรุงเทพมหานคร.

กรมวิชาการ (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2559 – 2568: กรุงเทพฯ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). รายงานวิจัย วิชาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองและ สารสนเทศ ที่ผู้ปกครองเด็กอนุบาลต้องการ การศึกษาปฐมวัย.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เกตุสุดช ก้าแพงแก้ว. (2547). การศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. ปริญญาโทปริญา การศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขา วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เจตน์สุดา ทศานนท์. (2546). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน อนุบาล เชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ทัศนาศาสตร์. (2539). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้น ช่างอุตสาหกรรม กรมอาชีวศึกษา. วิทยาลัยอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัช. (2546). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.มอ. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒศุภลาภ วรารักษ์. (2548). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการติดต่อสื่อสารของโรงเรียนสันติสุขสารนิพนธ์ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Epstein. (1995). Six Types of Parent Involvement in Schools. North Central Regional Educational Laboratory. Retrieved May 4, 2009,
- Epstein. (2001). School, Family and Community Partnership Preparing Educators and School U.S.A.: Westview Press

การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี

Human Resource Development in Institute of Private Education: Chonburi

กิตติพงษ์ จันทะชาติ, ธารินี กิตติกัญจนโสภณ

Kittipong Chantachart, Tarinee Kittikanjanasophon

นักวิชาการอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

Independent Academic in Educational Administration, Faculty of Education

E-mail : kitti_chan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน:ชลบุรี รวม 7 ด้าน ได้แก่ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และด้านการนิเทศภายใน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 61.42 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11- 15 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 56.19

2) การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อีก 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการศึกษาต่อ และด้านการนิเทศภายใน

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคลากร สถาบันศึกษาเอกชน

Abstract

The objective of this research was to study the human resource development in Institute of private education: Chonburi. In seven aspects; including personnel development, training, the academic seminar, the further education, the study visit, the pursuit self-knowledge and the internal supervision. The sample in this research were

210 teachers and educators in Institute of private education: Chonburi. The instrument used for data collection were five-level rating scale questionnaire. The statistical methods used to analyze data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1) Most of the respondents were 129 women, representing 61.42 percentage. The majority age between the ages of 41-50 years, with the number 150, representing 71.42 percentage. The work experience between 11- 15 years were 118 educators, representing 56.19 percentage.

2) The state of human resource development in Institute of private education: Chonburi. The overall were operating at the highest levels. Considering each aspect, found that; the pursuit of self-knowledge was at high level. Though, the other 6 aspects were at the highest levels. Ordered the average with descending, including the study visit, training, the seminar, personnel development, further educational study and internal supervision.

Keyword: Human Resource Development, Institute of Private Education

บทนำ

การพัฒนาบุคลากรเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เพราะการไม่หยุดนิ่งขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อองค์กรหรือสถานศึกษาของตนจะได้มีบุคลากรที่มีคุณภาพ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2550 / 2551 (2550: 4)ว่า การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาซึ่งควรถือเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก มีแต่การประชุม การฝึกอบรม การสั่งการจากส่วนกลาง ในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรควรมีการวางแผนที่ชัดเจน มีการติดตาม เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิเช่น การสอนงาน (Coaching) การเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) การประสานงานกับหน่วยงานอื่น (Attachment Working) การปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น (Secondment Working) การทำโครงการพิเศษ (Project Assignment) การดูแลอย่างใกล้ชิด (Work Shadowing) การเรียนรู้ทางไกล (Open / Distance Learning) สร้างระบบการเรียนรู้เป็นระบบ (Learning Package) การจัดอบรมภายใน (Internal Training Course) การส่งไปอบรมภายนอก (External Training Course) ในการดำเนินงานองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถ มีทักษะงานที่จำเพาะเจาะจงสำหรับตำแหน่งงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว องค์กรหรือสถาบันการศึกษา จึงต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร โดย การฝึกอบรม การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ที่เข้ามาในองค์กร

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่บุคลากรต้องศึกษาถึงงานใหม่ ๆ และงานที่เปลี่ยนแปลงเสมอ ต้องกำหนดการพัฒนาบุคลากรไว้เป็นนโยบายของสถานศึกษา มีแผนงานพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน โดยถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญ มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทั่วถึงทุกคน ตลอดจนบุคลากรต้องเห็นประโยชน์ของการพัฒนา จึงจะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเป็นอย่างดี อีกทั้ง บุคลากรทางการศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา สังคมและชาติบ้านเมือง ให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรครูทำให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ประการที่แรก เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของบุคลากร ทำให้มีสมรรถภาพในการสอนเพิ่มมากขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ดีขึ้น ประการที่สอง ช่วยทำให้ประหยัดเวลา ลดความสูญเสียทางวิชาการ เพราะผู้ที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นมีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำสิ่งใดผิดพลาดได้ง่าย ๆ ประการที่สามช่วยทำให้ได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่บรรจุใหม่หรือย้ายไปดำรงตำแหน่งงานใหม่ และ ช่วยให้บุคลากรมีความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถาบันการศึกษา มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในปัจจุบันการพัฒนาบุคลากรของสถาบันศึกษาเอกชน ยังพบปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน อาทิเช่นปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณในการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ปัญหาการไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเท่าที่ควร รวมไปถึงด้านขวัญและกำลังใจ บุคลากรส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง แต่เมื่อต้องฝ่าฟันอุปสรรคหลาย ๆ ด้าน ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเองของบุคลากรครูอาจารย์

จากความสำคัญและปัญหาในการพัฒนาบุคลากร ทีมผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทำให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาเอกชน (2556) ได้ระบุว่า ครูอาจารย์ ย่อมต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ตามที่ กริช สืบสนธิ์ (2553:184) กล่าวว่า บุคลากรจะมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่กันและกัน องค์การสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเสริมสร้างให้บุคลากรมีความพร้อมและสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ก่อนการเข้าไปสู่ภาคปฏิบัติ เข้าไปร่วมทำงานกับบุคลากรเก่าอย่างแท้จริง เป็นการสร้างและเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรใหม่ และไม่ให้เกิดไปอยู่ใต้วัฒนธรรมกลุ่ม

ย่อยมากเกินไป ส่วน ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2552 : 79- 82) ได้กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ หรือบุคลากร จะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความเชื่อถือนระหว่างกันให้มากขึ้น การเพิ่มผลผลิตโดยอาศัยความเห็นและการมีส่วนร่วม มุ่งผลระยะยาวให้บุคลากรในองค์กร มีความสุขกับการทำงาน มีขวัญกำลังใจที่ดี จินรู้สึว่า องค์กรนั้น ๆ เป็นสมบัติของทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จ บุคคลใน องค์กรจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อทำงานไปนาน ๆ ความเฉื่อยชา ความ แข็งแรง จะเกิดขึ้น ฉะนั้นองค์กร จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น จูงใจให้เข้าได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อ ไม่ให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาอายุมากแล้ว ปล่อยให้ได้กรุ่นหลังทำ จะต้องทำให้คนในองค์กรเกิดจิตสำนึก ว่าทุกคนไม่มีใครแก่เกิดเรียน ในทำนองเดียวกัน ศุภชัย ยาวะประภาษ (2546, อ้างในโสมนัส ทองงาม. (2556), หน้า 174) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ในห้วงเวลาที่กำหนด เพื่อเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในองค์กร มีสมรรถนะสูงขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมายได้เป็นผลดี อันเป็นผลต่อการเจริญเติบโตก้าวหน้าของบุคลากรและองค์กร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี ได้กำหนดกรอบแนวคิดการ วิจัย ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบุคลากร
2. ด้านการฝึกอบรม
3. ด้านการสัมมนาทางวิชาการ
4. ด้านการศึกษาต่อ
5. ด้านศึกษาดูงาน
6. ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง และ
7. ด้านการนิเทศภายใน

ระเบียบวิธีในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากประชากรที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันศึกษา เอกชน: ชลบุรี 23 แห่ง แห่งละ 20 คน รวม 460 คน

เทียบค่ากลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan เท่ากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการพัฒนา เครื่องมือ ดังนี้ (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร (2) ศึกษาวิธีการ สร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (3) สร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยการนำข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณากำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยและ จำนวนข้อคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา (4) เสนอเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อการปรับปรุง

แก้ไข (5) นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสมของภาษา ตลอดจนการใช้ถ้อยคำ เนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, หน้า 202-204) และนำผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ที่ต้องมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล (6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้วมาจัดพิมพ์ เป็นแบบสอบถาม ดังนี้ **ตอนที่ 1** สอบถามเรื่อง เพศ อายุ และ ประสบการณ์การทำงาน **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลบุคลากรในสถาบันการศึกษาเอกชน: ชลบุรีในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้
2. นำแบบสอบถามการพัฒนาบุคลากร จำนวน 210 ชุด โดยผู้วิจัยและทีมงานได้ทำการจัดส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนเอง ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2562 ถึง 31 สิงหาคม 2562
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ และ ประสบการณ์การทำงาน ด้วยการหาค่าความถี่และอัตราส่วนร้อยละ
2. วิเคราะห์การพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายโดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2542 ,หน้า 73)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ในการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือต่างๆ ด้วยการหาประเมินค่าความสอดคล้องสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สภาพการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 61.42 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11- 15 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 56.19

2) สภาพการพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อีก 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการศึกษาต่อ และด้านการนิเทศภายใน

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผล สรุปได้ดังนี้ การพัฒนาบุคลากรในสถาบันศึกษาเอกชน: ชลบุรี โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย ธารินี กิตติกาญจนโสภณ, วีระ วงศ์สรรค์. (2558). พบว่า การพัฒนาบุคลากรส่งผลให้หน่วยงานเกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานและเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษาเอกชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองที่จัดโดยหน่วยงานภายในของตน และได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ไพบุลย์ คุณชมพู่ (2555) พบว่า ในการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรผู้อำนวยการโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับธนภัทร จงหมุ่ง. (2555) พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ตลอดจนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ร่วมกับหน่วยงานอื่น รวมถึงการศึกษาของ สนิท สายปินตา (2554) พบว่า การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารได้ส่งเสริม ให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2554, หน้า 84 -85) ว่า คือ กลวิธีในการถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติ ที่ดีแก่ผู้เข้ารับการอบรม รวมถึง จินดา วรรณ ปาลเดชพงศ์ (2561). ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรมบุคลากร มีสามประการ ประการแรกคือเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ประการที่สองคือ เพิ่มทักษะการปฏิบัติงานและ ประการสุดท้ายคือสร้างทัศนคติและความคิดใหม่ ๆ สำหรับประเด็นที่ได้รับความเห็นน้อย คือ การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม รวมถึงไม่ได้จัดฝึกอบรมในช่วงที่ปลอดการเรียนการสอน ส่วน การศึกษาของ พันธุ์นิภา แยมชุตติ (2554) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ การได้รับ ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ การที่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนา เฉพาะสาขาวิชา การใช้ระบบสารสนเทศอินเทอร์เน็ต และการใช้ภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับ คำอธิบาย ของธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2557, หน้า 95) ว่า ปัจจุบันมีแหล่งความรู้อยู่มากมาย เช่น หลักสูตรการเรียน Online ทางระบบ Internet ทำให้บุคลากรมีโอกาส ทางเลือกที่เปิดกว้างในการพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ทักษะการปฏิบัติงานของตนเอง

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมไม่ตรงตามความต้องการของบุคลากร รวมถึงขาดแคลนงบประมาณ ควรสำรวจความต้องการในการจัดฝึกอบรมบุคลากร และจัดหางบประมาณ ให้เหมาะสม ควรมีการประชาสัมพันธ์และมีแผนงานโครงการในการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาบุคลากร ให้

สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาจังหวัดชลบุรี ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ โดยเข้ารับการศึกษาที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ ตลอดจนเป็นการเรียนรู้นอกสถานที่ (ธงชัย สันติวงษ์, 2557). โดยมีองค์ประกอบสามประการ ที่ควรคำนึงถึงประการแรกคือ ความเหมาะสมของหน่วยงานกับลักษณะงาน ประการต่อมาคือ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และประการสุดท้ายคือ การเขียนรายงานผลหลังเสร็จสิ้นการศึกษา และควรกำหนดระยะเวลาในการศึกษาที่เหมาะสม ควรส่งเสริมการศึกษาต่างประเทศและสำรวจความต้องการในการศึกษา (โสมนัส ทองงาม, 2556). ควรจัดงบประมาณให้เหมาะสม และควรจัดการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน โดยสำรวจความต้องการการสัมมนาทางวิชาการของบุคลากร และการจัดสัมมนาทางวิชาการ ในช่วงที่ปลอดการเรียนการสอน ควรจัดสัมมนาโดยเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมสัมมนา

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาต่อ ควรจัดงบประมาณให้เหมาะสม โดยการจัดทำกองทุนส่งเสริมบุคลากรสำหรับการศึกษาต่อ ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สถาบันการศึกษา ควรจัดให้มีห้องสมุด และอินเทอร์เน็ตสำหรับสืบค้น พัฒนา ความรู้ ความสามารถ และ ติดตามองค์ความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- กรีช สืบสนธิ์ (2553). การพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ.
- ชูชีพ พุทธิประเสริฐ. (2554). การพัฒนาองค์การ เทคนิคการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินดาวรรณ ปาลเดชพงศ์ (2561). การพัฒนาบุคลากรธนาคารกรุงไทยในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- จันทร์ธานี สงวนนาม (2554). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย.
- ฐิระ ประมวลพุกข์. (2553). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2557). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนภัทร จงหม่อง. (2555) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธารินี กิตติกาญจน์โสภณ, วีระ วงศ์สรรรค์. (2558). สภาพการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2557). บริหารคนอย่างไรให้ได้ใจและรักงาน. สมาคมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- นิยม สุวรรณพรหม. (2554). การจัดปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ปรีชา เต็งศิริวัฒนา. (2553). การพัฒนาบุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พันธุ์นิภา แยมชุตติ. (2554). การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครู ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- ไพบูลย์ คุณชมพู่. (2555). การบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฤกษ์ชัย ใจคำปัน. (2556). การบริหารบุคคลในสถานศึกษา อำเภอจอมทอง เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ 5. การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2553). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์.
- วีระ วงศ์สรรงค์. (2556). การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลฯ. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สนธิ สายปินดา. (2554). การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- สมควร ทิพย์จันทร์ (2554) การพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร ใจคำปัน. (2556). การบริหารงานบุคลากรของผู้อำนวยการโรงเรียน อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริณา เมธาธราธิป. (2555). ความต้องการการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- เสาวลักษณ์ กรโกวิท. (2552). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนโกวิทธารังจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสมนัส ทองงาม. (2556). แนวทางการบริหารบุคลากรครูของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

**การรับรู้ของบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**
**Awareness of Personnel on Integrated Learning Management Based on
Sufficiency Economy Philosophy in School Network for Educational
Development under Nan Educational Service Area 2**

นิตยา สิงตะนะ, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ

Nittaya Singtana, Tarinee Kittikanjanasophon

นักวิชาการอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

Independent Academic in Educational Administration, Faculty of Education

e-mail : Nittayasing@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การศึกษานี้ เพื่อศึกษาการรับรู้ของบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และนำผลการศึกษาไปพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 159 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีการรับรู้ต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ การประเมินผลและรายงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนในรายข้อ ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามประเด็นความพึงพอใจรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การทดลองใช้สื่อ นวัตกรรม ชุดฝึก เทคนิควิธีก่อนนำไปใช้ และการจัดห้อง / ศูนย์สื่อ นวัตกรรม ชุดฝึก เทคนิควิธี ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำวิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านมาร่วมจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objective of this research was to study the awareness of personnel on integrated learning management based on sufficiency economic philosophy in school network for educational development under Nan educational service area 2. This research sample was 159 teachers employed in school network for educational development under Nan educational service area 2. The instruments for data collection was five levels rating scale questionnaire. The statistics used in analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of studies were found that: the awareness of personnel on integrated learning management based on sufficiency economic philosophy in school network for educational development under Nan educational service area 2, overall were at the highest levels. Considering each aspect; the planning and the choice determined were found with the highest average. The evaluation and reporting were at the lowest average. Though in terms: the awareness of personnel on integrated learning management based on sufficiency economic philosophy in school network for educational development as a whole were at the highest level. When considering the sub-issue showed that the highest mean were the experimental use of innovative, training techniques before use, the room or media center, innovative training techniques. The sub-issue of lecturer to combined local wisdom learning was at moderate level.

Keywords: Integrated Learning Management, Sufficiency Economic Philosophy

บทนำ

จุดหมายของการศึกษา คือ มุ่งให้เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้และได้เรียนรู้ด้วยความสุข ได้เรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ในสิ่งที่ตนเองสนใจ เรียนรู้ในโลกกว้างตามแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีในท้องถิ่นที่ตนเองเรียนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหามากมายทั้งด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการศึกษาได้ให้สถานศึกษาได้ปรับหลักสูตรให้เหมาะสม บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ปลดปล่อยพลังสมอง เรียนรู้ด้วยความสุข มีวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มีบทบาทต่อการวางรากฐานในการพัฒนาคน ตั้งแต่วัยเรียนจนถึงวัยผู้ใหญ่ กลุ่มบุคคลที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เด็กและเยาวชนที่มีอายุ 6-18 ปี การที่จะขับเคลื่อนผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายนี้ให้มีความรู้ มีทักษะและมี

คุณธรรมจริยธรรมย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่ายได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง รวมถึงกระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีทิศทาง การพัฒนา และมีการประสานสัมพันธ์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและเสริมสร้างขวัญกำลังใจ

“บุคลากร” เป็นปัจจัยหรือทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ เมกกินสัน (Megginson) (อ้างถึงใน ประมวล ลากเจริญวงค์, 2558 :4) ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า “ มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น (ณัฐธินี วาดสูงเนิน, 2558: 107) ทำให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองในด้านการสอน การปฏิบัติตนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงริเริ่มปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่าหลายสิบปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล และตามเจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2561 : 1-3)

จากความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียน มีความตระหนักในปัญหา จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จึงได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบในการพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

“บุคลากร” เป็นปัจจัยหรือทรัพยากรที่สำคัญและจำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ เมกกินสัน (Megginson) (อ้างถึงใน ประมวล ลากเจริญวงค์, 2558: 4) ได้กล่าวยืนยันไว้ว่า “ มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ถึงแม้ว่าคุณค่าของมนุษย์จะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์กำหนดคุณค่าเช่นเดียวกับวัตถุหรือสินค้าอื่นๆ ได้ แต่ก็ยังถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่ดีทั้งคุณค่าและเกียรติภูมิ ” การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ เริ่มด้วยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคคลอย่างมีแผน เพื่อให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและความต้องการของตนอันจะนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาแล้วจะทำให้มีค่านิยม ทัศนคติ ความต้องการ และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการใน

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในหน่วยงานต่างๆ เมื่อบุคลากรในหน่วยงานได้รับการพัฒนาสูงขึ้น มีความรู้ความชำนาญมากขึ้น ก็มักจะเกิดความต้องการโครงการใหม่ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเสมอ (ณัฐฉิณี วาดสูงเนิน, 2558) ความต้องการส่วนมากของบุคลากรต้องการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ได้แก่ การฝึกอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การนิเทศ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การศึกษาดูงานและสังเกตวิธีการทำงาน การจัดทำเอกสารทางวิชาการเผยแพร่ ได้แก่ การจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำโครงการสอน จัดทำแผนการสอน จัดทำรายงานการใช้แผนการสอน จัดทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ ทำให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองในด้านการสอน การปฏิบัติตนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อีกทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงริเริ่มปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่าหลายสิบปี ด้วยสายพระเนตรที่ยาวไกล ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ต่างรู้จักและมีความเข้าใจเบื้องต้นในแนวคิดดังกล่าว และยังได้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และน้อมนำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามเจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2561 : 1-3)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาเรื่องการบริหารของบุคลากรโดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างเครื่องมือ 4) การปฏิบัติการ 5) การประเมินผลและรายงาน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู จำนวน 159 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งมีกรอบแนวคิดประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3. การสร้างเครื่องมือ 4. การปฏิบัติการ 5. การประเมินผลและรายงาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. การกำหนดประชากร

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ข้าราชการครูในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู จำนวน 159 คน

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบ 5 levels rating scale เกี่ยวกับการรับรู้ของบุคลากรครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2562 ถึง 31 กรกฎาคม 2562 โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อตอบแบบสอบถาม

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบและจัดจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามกรอบกิจกรรมโครงการ ตามกรอบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาก่อนดำเนินการพัฒนา
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของ บุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการพรรณนา
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม สังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายด้านพบว่า

ด้านที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านที่ 5 การประเมินผลและรายงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 2 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.77$) การวิเคราะห์ข้อมูลและจัดระดับความสำคัญของปัญหา และการสำรวจความต้องการของครูในการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.75$) การตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนเพื่อหาแนวทางและส่งเสริมหรือแก้ไขการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.72$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสำรวจความต้องการของครูในการพัฒนาตนเอง ($\mu = 4.61$)

2. การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อ ด้านการพัฒนาการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประชุมครูเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ($\mu = 4.83$) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู ($\mu = 4.81$) การกำหนดนโยบายการนิเทศภายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของครู และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ($\mu = 4.75$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของครู ($\mu = 4.64$)

3. การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อ ด้านการสร้างเครื่องมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดห้อง / ศูนย์สื่อ นวัตกรรม ชุดฝึก เทคนิควิธี ($\mu = 4.90$) การทดลองใช้สื่อ นวัตกรรม ชุดฝึก เทคนิควิธีก่อนนำไปใช้ ($\mu = 4.87$) การจัดอบรมครูในการสร้าง การพัฒนาและการใช้ สื่อ นวัตกรรม ชุดฝึก เทคนิควิธีจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.77$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำวิทยากรภูมิปัญญาชาวบ้านมาร่วมจัดการเรียนรู้ ($\mu = 2.47$)

4. การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อ ด้านการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประชุมวางแผน สร้างข้อตกลง, จัดปฏิทินการพัฒนา และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการ ($\mu = 4.77$) มีรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลาย และใช้สื่อที่ทันสมัย และการปฏิบัติเป็นไปตามปฏิทิน ($\mu = 4.75$) มีการนำครูและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปศึกษาดูงาน ($\mu = 4.66$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเฉพาะเรื่อง ($\mu = 4.65$)

5. การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อ ด้านการประเมินผลและรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีเครื่องมือ รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.80$) มีการวิเคราะห์ผล การเปรียบเทียบ ตามหลักวิชาการ ($\mu = 4.55$) มีการนำเสนอและรายงานผลต่อหน่วยงานบังคับบัญชา และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องทราบ ($\mu = 4.31$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำผลการนิเทศไปใช้เป็นข้อมูล เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 4.03$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ซึ่งมีประเด็น ข้อค้นพบและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

(1) การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าครูได้รับการพัฒนาซึ่งเกิดการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเป็นระบบ และการพัฒนา มีการทดลองใช้ เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบถูกต้องทุกขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษาแนวทาง วิธีการพัฒนาครู เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายในโรงเรียน แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การออกแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการวิจัยของของณัฐธิดา วาดสูงเนิน (2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วรนาถประชาสรรค์) อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร โดยใช้กระบวนการ PAOR ก่อนการดำเนินการพัฒนา ครู ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียน กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติการวิจัย และการนิเทศภายใน พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูให้ความสนใจมีความกระตือรือร้นต้องการพัฒนาตนเองให้มีความร่วมมือกับวิทยากรในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และครูมีความสามารถปฏิบัติการในขณะประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมในขณะประชุมเชิงปฏิบัติการ ในระดับมาก การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนครูสามารถปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้ คนละ 1 เรื่อง ผลการประเมินผลงานภาพรวมในระดับมาก การนิเทศภายใน ในวงรอบที่ 1 มีความมั่นใจในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนได้บ้าง แต่การใช้สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล ครูยังสับสนและทำได้ไม่ดี จึงต้องดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และคอยเสนอแนะในการใช้สถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการเขียนรายงานการวิจัย ทำให้ ครู สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ 5 คนในระดับ ดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประมวล ลากเจริญวงศ์ (2558) พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการในวงรอบที่ 1 โดยใช้ กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ผลปรากฏว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นครูผู้สอนทุกคน มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเพิ่มมากขึ้น โดยมีคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติ การรวมเฉลี่ย 11.71 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการรวมเฉลี่ย 17.14 คะแนน สามารถจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โดยเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.57$) ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$) แต่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาต้องการมีทักษะ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะ ขั้นตอนการกำหนดตัวแปรที่ต้องการศึกษา ขั้นตอนการออกแบบการทดลอง ขั้นตอนการประเมินผลและการอภิปรายผล และจากการประเมินผลโครงการ นักเรียน

พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.27 ผลการศึกษาค้นคว้าในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน หลังการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ ความเข้าใจสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้นครบทุกขั้นตอน ผลการประเมินการจัดกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$) และผลการประเมินโครงงานนักเรียนอยู่ในระดับดี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.14 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด จัยวัฒน์ (2558). พบว่า ครูผู้สอนโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายใน ตามภาระงานการบริหารจัดการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 4 ด้าน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ 4 ด้าน คือ กลุ่มอำนวยการ มีระดับความคิดเห็น ระดับมาก กลุ่มกิจการและพัฒนานักเรียน มีระดับความคิดเห็น ระดับมาก กลุ่มงานวิชาการ มีระดับความคิดเห็น ระดับมาก และกลุ่มบริการและส่งเสริมการจัดการศึกษา มีระดับความคิดเห็นระดับมาก

(2) รูปแบบของการพัฒนาบุคลากรประจำการที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรมากที่สุด ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมา คือ การฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะ การดูงานและทัศนศึกษานอกสถานที่ การประชุมอภิปราย การบรรยายและสาธิต การสัมมนา และกลุ่มปฏิบัติการ โครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญสนอง พลมาตย์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานกาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีสรุปผลวิจัย พบว่า 1. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานกาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับกลางและค่อนข้างมีปัญหาในทางปฏิบัติ ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับมาก และไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ เมื่อพิจารณารายด้าน ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านสมรรถภาพผู้เข้ารับการพัฒนา ขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าด้านกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อการพัฒนาบุคลากรมีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด และทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่า ด้านกิจกรรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรค่อนข้างมีปัญหาในทางปฏิบัติมากที่สุด

(3) รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรทั้ง 7 รูปแบบนั้น ผู้รับการพัฒนสามารถวางแผนในการพัฒนาตนเองได้ในระยะยาว โดยขั้นตอนการดำเนินการในแต่ละรูปแบบมีดังต่อไปนี้ มีการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาก่อนดำเนินการ มีการวางแผนกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิธีดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ โดยมีการประสานงานแผนการพัฒนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดวิทยากรดำเนินการอย่างเหมาะสม เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาผู้รับการพัฒนสามารถนำไปปฏิบัติในที่ทำงานของตนได้ มีการนำเทคนิควิธีการใหม่ๆ ผลการศึกษาผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ มีการประเมินผลการพัฒนาทุกครั้งอย่างเป็นระบบและประสานกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย บุญศรี (2559) พบว่า ครูที่เข้าร่วมศึกษาสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับ

ศักยภาพและธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเชื่อได้ว่า การพัฒนาครู ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้ศึกษาทำการศึกษานี้สามารถพัฒนาครูได้จริง

ประโยชน์จากการวิจัย

1. บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับบุคลากร นักเรียนโรงเรียนในสังกัดศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสถานศึกษาอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้
  - 1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการควรจัดให้มีการสำรวจความต้องการของครูในการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลและกรอบในการพัฒนาบุคลากร โดยจัดไว้ในแผนพัฒนาโรงเรียนและโครงการของโรงเรียนด้วย
  - 1.2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก ทางโรงเรียนจะต้องจัดทำแผนพัฒนาสมรรถภาพของครูไว้อย่างชัดเจนและปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่อง
  - 1.3 การสร้างเครื่องมือ ทางโรงเรียนจะต้องสำรวจและจัดทำทะเบียนวิทยากรภูมิปัญญาชาวบ้าน และเชิญร่วมจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและจริงจัง
  - 1.4 การปฏิบัติการ ทางโรงเรียนจะต้องจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง
  - 1.5 การประเมินผลและการรายงาน โรงเรียนจะต้องเน้นในเรื่องการประเมินผลงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างสม่ำเสมอ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 การพัฒนาบุคลากร อาจออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับการพัฒนารูปแบบอื่น เช่น ไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญมาบรรยายพิเศษ เป็นต้น
  - 2.2 การนำรูปแบบการพัฒนาครูโดยด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ควรศึกษาสภาพของชุมชน บริบทของโรงเรียน การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2561). **การวิเคราะห์จุดที่จะพัฒนาและการแสวงหานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2546). **การบริหารหลักการแนวคิด ทฤษฎี**. สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์
- ชนาธิป พรกุล. (2543). **CAFS : A student – Centered Instructional Model**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยวัฒน์ บุณตริก. (2553). **เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา**. อุบลราชธานี : พริกหวานกราฟฟิค
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2556). **การบริหารงานบุคลากรในองค์การทางการศึกษา**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัฐฉิณี วาดสูงเนิน (2558). **การพัฒนาครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน** โรงเรียนบ้านโคกกลาง (วรนารถประชาสรรค์) อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร. สถาบันราชภัฏรำไพพรรณีจันทบุรี
- นวลละออง ทองเลิศ. (2550). **การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ เรื่อง การเลี้ยงปลาทุกระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี** . อุบลราชธานี : วิทยานิพนธ์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- บุญสนอง พลมาตย์ (2559). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- ประมวล ลาภเจริญวงศ์ (2558). **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ** โรงเรียนเทศบาล 3 (สระกระเทียม) สังกัดเทศบาลนครนครปฐม).การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วินัย บุญศรี. (2559). **การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนราม อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมคิด จัยวัฒน์ (2558). **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายใน ของโรงเรียนในสังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอขามเฒ่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม**. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สภาพการพัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยเอกชน The State of Human Resource Development in Private University

กชกร สังแดง, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ

Kodchakorn Sungtaeng, Tarinee Kittikanjanasophon

นักวิชาการอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

Independent Academic in Educational Administration, Faculty of Education

e-mail : kotchakorn@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาศักยภาพในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร รวม 7 ด้าน ได้แก่ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และด้านการนิเทศภายใน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า :

1) ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 59.13 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11- 15 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

2) สภาพการพัฒนาศักยภาพในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อีก 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านการศึกษาต่อ และด้านการนิเทศภายใน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

The objective of this research was to study the human resource development in private university: Bangkok. In seven aspects; including personnel development, training, the academic seminar, the further education, the study visit, the pursuit self-knowledge and the internal supervision. The population in this research were 115 teachers and

educators in private university: Bangkok. The instrument used for data collection were five-level rating scale questionnaire. The statistical methods used to analyze data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1) Most of the respondents were 68 women, representing 59.13 percentage. The majority age between the ages of 51-60 years, with the number 50, representing 43.48 percentage. The work experience between 11- 15 years were 69 educators, representing 60.00 percentage.

2) The state of human resource development in private university: Bangkok. The overall were operating at high levels. Considering each aspect, found that; the pursuit of self-knowledge was at moderate level. Though, the other 6 aspects were at high levels. Ordered the average with descending, including the study visit, training, the seminar, personnel development, the further educational study and internal supervision.

Keyword: Human Resource Development, Private University

บทนำ

การพัฒนาบุคลากรเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เพราะการไม่หยุดนิ่งขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อองค์กรหรือสถานศึกษาของตนจะได้มีบุคลากรที่มีคุณภาพ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2550 / 2551 (2550: 4)ว่า การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาซึ่งควรถือเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก มีแต่การประชุม การฝึกอบรม การสั่งการจากส่วนกลาง ในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรควรมีการวางแผนที่ชัดเจน มีการติดตาม เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิเช่น การสอนงาน (Coaching) การเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) การประสานงานกับหน่วยงานอื่น (Attachment Working) การปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่น (Secondment Working) การทำโครงการพิเศษ (Project Assignment) การดูแลอย่างใกล้ชิด (Work Shadowing) การเรียนรู้ทางไกล (Open / Distance Learning) สร้างระบบการเรียนรู้เป็นระบบ (Learning Package) การจัดอบรมภายใน (Internal Training Course) การส่งไปอบรมภายนอก (External Training Course) ในการดำเนินงานองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความสามารถ มีทักษะงานที่จำเพาะเจาะจงสำหรับตำแหน่งงาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว องค์กรหรือสถาบันการศึกษา จึงต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร โดย การฝึกอบรม การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ที่เข้ามาในองค์กร เหตุผลอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่บุคลากรต้องศึกษาถึงงานใหม่ ๆ และงานที่เปลี่ยนแปลงเสมอ ต้องกำหนดการพัฒนาบุคลากรไว้เป็น

นโยบายของสถานศึกษา มีแผนงานพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน โดยถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญ มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ทั่วถึงทุกคน ตลอดจนบุคลากรต้องเห็นประโยชน์ของการพัฒนา จึงจะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรเป็นอย่างดี อีกทั้ง บุคลากรทางการศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา สังคมและชาติบ้านเมือง ให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรครูทำให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ประการที่แรก เป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของบุคลากร ทำให้มีสมรรถภาพในการสอนเพิ่มมากขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ดีขึ้น ประการที่สอง ช่วยทำให้ประหยัดเวลา ลดความสูญเปล่าทางวิชาการ เพราะผู้ที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นมีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำสิ่งใดผิดพลาดได้ง่าย ๆ ประการที่สามช่วยทำให้ได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้นโดยเฉพาะผู้ที่บรรจุใหม่หรือย้ายไปดำรงตำแหน่งงานใหม่ และ ช่วยให้บุคลากรมีความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถาบันการศึกษา มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในปัจจุบันการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยเอกชน ยังพบปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน ดังนี้ ปัญหาด้านการขาดแคลนงบประมาณในการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ปัญหาการไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงด้านขวัญและกำลังใจ บุคลากรส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเอง แต่เมื่อต้องฝ่าฟันอุปสรรคหลาย ๆ ด้าน ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเองของครูอาจารย์

จากความสำคัญและปัญหาในการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน ทีมผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทำให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาเอกชน (2556) ได้ระบุว่า ครูอาจารย์ ย่อมต้องการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ตามที่ กริช สืบสนธิ์ (2553:184) กล่าวว่า บุคลากรจะมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แกกันและกัน องค์การสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเสริมสร้างให้บุคลากรมีความพร้อมและสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ก่อนการเข้าไปสู่ภาคปฏิบัติ เข้าไปร่วมทำงานกับบุคลากรเก่าอย่างแท้จริง เป็นการสร้างและเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรใหม่ และไม่ให้เกิดไปอยู่ในวัฒนธรรมกลุ่มย่อยมากเกินไป ส่วน ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2552 : 79- 82) ได้กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรมนุษย์ หรือบุคลากรจะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความเชื่อถือระหว่างกันให้มากขึ้น การเพิ่มผลผลิตโดยอาศัยความเห็นและการ

มีส่วนร่วม มุ่งผลระยะยาวให้บุคลากรในองค์กร มีความสุขกับการทำงาน มีขวัญกำลังใจที่ดี จนรู้สึกว่องไวมากขึ้น ๆ เป็นสมบัติของทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จ บุคคลในองค์กรจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อทำงานไปนาน ๆ ความเฉื่อยชา ความแข็งแรง จะเกิดขึ้น ฉะนั้นองค์กร จำเป็นต้องจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น จูงใจให้เขาได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อไม่ให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาอายุมากแล้ว ปล่อยให้เด็กรุ่นหลังทำ จะต้องทำให้คนในองค์กรเกิดจิตสำนึกว่าทุกคนไม่มีใครแก่เกิดเรียน ในทำนองเดียวกัน ศุภชัย ยาวะประภาษ (2546, หน้า 174) ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาบุคลากร เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ในห้วงเวลาที่กำหนด เพื่อเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในองค์กร มีสมรรถนะสูงขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นผลดี อันเป็นผลต่อการเจริญเติบโตก้าวหน้าของบุคลากรและองค์กร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการพัฒนาบุคลากรมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบุคลากร
2. ด้านการฝึกอบรม
3. ด้านการสัมมนาทางวิชาการ
4. ด้านการศึกษาต่อ
5. ด้านศึกษาดูงาน
6. ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง และ
7. ด้านการนิเทศภายใน

ระเบียบวิธีในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากประชากรที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 115 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้ 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร 2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3. สร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยการนำข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณากำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยและจำนวนข้อคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา 4. เสนอเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงแก้ไข 5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสมของภาษาตลอดจนการใช้ถ้อยคำ เนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, หน้า 202-204) และนำผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ที่ต้องมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ซึ่งสามารถ

นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้วมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเรื่อง เพศ อายุ และ ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลบุคลากรในสถาบันการศึกษาของกลุ่มประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้
2. นำแบบสอบถามเรื่องสภาพการพัฒนาบุคลากร จำนวน 115 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการจัดส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนเอง ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2562 ถึง 31 สิงหาคม 2562
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์การพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แปลความหมายโดยพิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต, 2542 ,หน้า 73)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สภาพการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 59.13 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11- 15 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00
2. สภาพ การพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.10$, $\sigma = 0.64$) ส่วนด้านอื่นๆ อีก 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษาดูงาน ด้านการ

ฝึกอบรม ด้านการสัมมนาทางวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการศึกษาต่อ และด้านการนิเทศภายใน

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่องสภาพ การพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน: กรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายผล สรุปได้ดังนี้ สภาพการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัยเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย วีระ วงศ์สรรค์. (2556). การพัฒนาบุคลากรส่งผลให้หน่วยงานเกิดความพร้อมในการปฏิบัติงานและเป็นผลดีต่อการจัดการศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยเอกชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม พบว่า สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองที่จัดโดยหน่วยงานภายในของตน และได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ไพบุลย์ คุณชมพู่ (2555) พบว่า ในการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากรผู้อำนวยการโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับธนภัทร จงหมุ่ง. (2555) พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการสนับสนุนให้บุคลากรมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ตลอดจนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับหน่วยงานอื่น รวมถึงการศึกษาของ สนิท สายปินตา (2554) พบว่า การพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารได้ส่งเสริม ให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ ชูชีพ พุทธประเสริฐ (2554, หน้า 84 -85) ว่า คือ กลวิธีในการถ่ายทอดประสบการณ์ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติ ที่ดีแก่ผู้เข้ารับการอบรม รวมถึง จินดา วรรณ ปาลเดชพงศ์ (2561). ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรมบุคลากร มีสามประการ ประการแรกคือเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ประการที่สองคือ เพิ่มทักษะการปฏิบัติงานและ ประการสุดท้ายคือสร้างทัศนคติและความคิดใหม่ ๆ สำหรับประเด็นที่โรงเรียนได้รับความเห็นน้อย คือ การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม รวมถึงไม่ได้จัดฝึกอบรมในช่วงที่ปลอดการเรียนการสอน ส่วน การศึกษาของ พันธุ์นิภา แยมชุตติ (2554) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ การได้รับ ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ การที่ได้รับการฝึกอบรมพัฒนา เฉพาะสาขาวิชา การใช้ระบบสารสนเทศอินเทอร์เน็ต และการใช้ภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับ คำอธิบาย ของธำรงค์ศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ (2557, หน้า 95) ว่า ปัจจุบันมีแหล่งความรู้อยู่มากมาย เช่น หลักสูตรการเรียน Online ทางระบบ Internet ทำให้บุคลากรมีโอกาส ทางเลือกที่เปิดกว้างในการพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ทักษะการปฏิบัติงานของตนเอง

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมไม่ตรงตามความต้องการของบุคลากร รวมถึงขาดแคลนงบประมาณ ควรสำรวจความต้องการในการจัดฝึกอบรมบุคลากร และจัดหางบประมาณ ให้เหมาะสม ควรมีการประชาสัมพันธ์และมีแผนงานโครงการในการศึกษาดูงานเพื่อการพัฒนาบุคลากร ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอกเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ ตลอดจนเป็นการเรียนรู้นอกสถานที่ โดยมีองค์ประกอบสามประการ ที่ควรคำนึงถึงประการแรกคือ ความเหมาะสมของหน่วยงานกับลักษณะงาน ประการต่อมาคือ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และประการสุดท้ายคือ

การเขียนรายงานผลหลังเสร็จสิ้นการศึกษาดูงาน และควรกำหนดระยะเวลาในการศึกษาดูงานที่เหมาะสม ควรส่งเสริมการศึกษาดูงานต่างประเทศและสำรวจความต้องการในการศึกษาดูงาน (สิริฉนิทา เมธาธราธิป, 2555). ควรจัดงบประมาณให้เหมาะสม และควรจัดการศึกษาดูงานอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน โดยสำรวจความต้องการการสัมมนาทางวิชาการของบุคลากร และการจัดสัมมนาทางวิชาการ ในช่วงที่ปลอดการเรียนการสอน ควรจัดสัมมนาโดยเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมสัมมนา

ประโยชน์จากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน นอกจากนี้ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาต่อ ควรจัดงบประมาณให้เหมาะสม โดยการจัดทำกองทุนส่งเสริมบุคลากรสำหรับการศึกษาต่อ (ธงชัย สันติวงษ์, ธงชัย สันติวงษ์, 2557). 2557). ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สถาบันการศึกษา ควรจัดให้มีห้องสมุด และอินเทอร์เน็ตสำหรับสืบค้น พัฒนา ความรู้ ความสามารถ และ ติดตามองค์ความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กริช สืบสนธิ์ (2553). การพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ.
- ชูชีพ พุทธประเสริฐ. (2554). การพัฒนาองค์การ เทคนิคการบริหารการศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินดาวรรณ ปาลเดชพงศ์ (2561). การพัฒนาบุคลากรธนาคารกรุงไทยในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- จันทร์ธานี สงวนนาม (2554). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. บุ๊คพอยท์.
- ฐิระ ประवालพุกษ์. (2553). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2557). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนภัทร จงหม่อง. (2555) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธำรงค์ดี คงคาสวัสดิ์. (2557). บริหารคนอย่างไรให้ได้ใจและรักงาน. สมาคมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- นิยม สุวรรณพรหม. (2554). การจัดปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนจอมทองอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีชา เต็งศิริวัฒนา. (2553). การพัฒนาบุคลากรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พันธุ์นิภา แยมชุตติ. (2554). การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครู ภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- ไพบูลย์ คุณชมพู่. (2555). การบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฤกษ์ชัย ใจคำปัน. (2556). การบริหารบุคคลในสถานศึกษา อำเภอจอมทอง เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ 5. การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2553). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียเนสโตร์.
- วีระ วงศ์สรรค. (2556). การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลฯ. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สนิท สายปินตา. (2554). การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- สมควร ทิพย์จันทร์ (2554) การพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร ใจคำปัน. (2556). การบริหารงานบุคลากรของผู้อำนวยการโรงเรียน อำเภอฮอด จังหวัด เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- สิริณา เมธาธราธิป. (2555). ความต้องการการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย ม.เชียงใหม่.
- เสาวลักษณ์ กรโกวิท. (2552). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนโกวิทธารังจังหวัด เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสมนัส ทองงาม. (2556). แนวทางการบริหารบุคลากรครูของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

Parents's Participation in Educational Management of Child Development Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province

ปิติภัทร ลือพงษ์

Pitipat Louepong

โรงเรียนสมุทรสาครวุฒิชัย สมุทรสาคร, โทร. 098-959-4199

Samut Sakhon Wutthichai School, Samut Sakhon, Tel. 098-959-4199

e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 152 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า (1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ ของศูนย์ฯ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและมีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด (4) ด้านการให้บริการทรัพยากรแก่ศูนย์ฯ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (5) ด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญาและวิทยาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย (6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน

Abstract

The purpose of this research was to study the participation of parent in educational management of Child Development Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province. The sample were 152 parents in the Child Development Centers by using cluster random sampling method. The instrument used in this survey was a 5-level rating scale questionnaire . Such descriptive statistic as percentile, mean, and standard deviation were used in the study.

The research results reveal that the overall participation of parent in educational management of child development centers in Krathumban District were at a medium level and needs of participation were at a high level . Each aspect were as follows: 1) Participating in school goal, policy and plan: the actual practice of participation of parent were at a medium level and needs of participation were at a high level. 2) Participating in develop curriculum: the actual practice of participation of parent were at a low level and needs of participation were at a medium level. 3) Supporting in activities affairs: the actual practice of participation of parent were at a high level and needs of participation were at a highest level. 4) Resource service for school: the actual practice of participation of parent were at a medium level and needs of participation were at a high level. 5) Wisdom and knowledge resources: the actual practice of participation of parent were at a low level and needs of participation were at a low level. 6) Evaluation in school management: the actual practice of participation of parent were at a medium level and needs of participation were at a high level.

Keyword: Parents's participation, school administration

บทนำ

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 29 ระบุว่า...ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน... ซึ่งจากข้อกำหนดนี้โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย แต่การดำเนินการก็ยังคง

ประสบปัญหาอยู่มาก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ และคิดว่าการจัดการศึกษาให้แก่ลูกหลานของตนเป็นเรื่องของโรงเรียน ผลการวิจัยหลายงานก็ให้ผลว่า เป็นเช่นนั้นจริง เพราะผู้ปกครองโดยรวมจะมีส่วนร่วม กับโรงเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น (สัมพันธ์ อนุภา, 2541)

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็ก และเป็นการสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน ในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพประสิทธิภาพมากขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่ทำให้การจัดการหลักสูตรการศึกษามีคุณค่าต่อเด็กและมี ประสิทธิภาพในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถดำเนินการได้หลายแบบตามความเหมาะสมที่ครูและโรงเรียนจะเลือกใช้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2544: 36) ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเกิดความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนต่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะให้เป็นพลังเสริมให้การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (วีรณัฐ บินทวนิช, 2543: 19) นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจะ ก่อให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต ช่วยลดความขัดแย้งระหว่าง การปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายและทำให้มีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ มีความ กระตือรือร้น ในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเต็มที่ ผู้ศึกษาในฐานะเป็นบุคลากรที่ ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย จึงมีความสนใจ ต้องการศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งอยู่ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลโดยตรงสำหรับให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าวทราบ และ พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายแผนงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียนให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระที่นำไปสู่การกำหนด กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ คือ:

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 14-25)

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) กิตติ กรทอง (2552) พงศ์พันธ์ แก้วหาวงษ์ (2550) ได้ให้ความหมายในการทำงานเดียวกันว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม วางแผน นโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวเด็กทั้งโดยตรงและ ทางอ้อม โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่ผู้ปกครองแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน เช่น จากความคิด เงิน สิ่งของ หรืออื่น ๆ ซึ่งในที่นี้คือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สามารถกระทำเพื่อให้มีผลต่อ โครงการหรือนโยบายนั้นให้ประสบความสำเร็จเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในด้านต่าง ๆ

เอปสไตน์และคณะ (Epstein; et al. (1981) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครอง ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาพัฒนาเด็ก ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ดี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 6 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การ ตัดสินใจ (Decision Making) และการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

Cohen and Uphoff (1981) กล่าวว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วม มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นจะได้อาจมาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้จะรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษได้ทั้งต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (views) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectations)

พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2550) ได้กล่าวถึง สถานศึกษาและชุมชนว่า ควรมีบทบาทและหน้าที่ ต่อกัน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ร่วมกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนคือสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่สมาชิกใหม่ของชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตเป็นสมาชิกที่ดี ที่พึงปรารถนาของสังคม ชุมชนจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย/เป้าหมายของโรงเรียนด้วยเช่นกัน เพื่อให้โรงเรียนสามารถผลิตสมาชิกใหม่ได้สอดคล้องตรงตามความต้องการของชุมชน

2. ร่วมกำหนดนโยบายและแผนงาน ซึ่งเป็นกรอบในการดำเนินงานของสถานศึกษา ชุมชนมีหน้าที่ร่วมกำหนดกรอบและแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งการกำหนดนโยบายและแผนงานร่วมกันนี้ยังเป็นการแสดงออกซึ่งการรับรู้และยอมรับในการดำเนินงานต่างๆเพื่อรับการสนับสนุนด้วยเช่นกัน

3. ร่วมพัฒนาหลักสูตร กำหนดโครงการและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะคือขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ เสมือนหนึ่งการทำอาหาร สิ่งต่างๆเหล่านี้คือส่วนประกอบของอาหารทั้งหมด ชุมชนจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร หรือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสังคมโดยรวม

4. สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียน นอกจากการร่วมกำหนดกรอบการจัดการศึกษาในภาพรวมแล้ว ชุมชนควรให้การสนับสนุนโรงเรียนในการดำเนินงานต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ร่วมกันวางไว้ การให้การสนับสนุนสามารถทำได้ทั้งในรูปของการเข้าร่วมดำเนินการให้การยอมรับส่งเสริม การให้ความช่วยเหลือในแบบต่างๆ

5. ให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน ชุมชนคือแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของโรงเรียน เนื่องจากทรัพยากรและงบประมาณต่างๆที่โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางอาจไม่เพียงพอแก่การนำมาใช้จัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียนได้ การให้บริการของชุมชนด้านทรัพยากรต่างๆที่ชุมชนมีอยู่ ได้แก่งบประมาณ สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ฯลฯ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนและคนในชุมชนด้วยเช่นกัน

6. เป็นแหล่งภูมิปัญญา และวิทยาการ ให้แก่โรงเรียน มนุษย์เราทุกคนต่างมีความรู้ และความเชี่ยวชาญในตนเอง ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้เมื่อได้รับการสังเคราะห์เป็นเวลานานคือภูมิปัญญาที่ควรได้รับการนำมาถ่ายทอดให้แก่เยาวชนรุ่นหลังสืบไป อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆให้สูงขึ้นหากได้มีการนำภูมิปัญญาเหล่านี้มาผสมผสานต่อยอด อันจะยังให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และพัฒนาชุมชนด้วยเช่นกัน

7. ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เนื่องจากชุมชนมีบทบาทในการกำหนดกรอบจุดมุ่งหมาย นโยบาย แผนงาน การดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน ชุมชนจึงควรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำมาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดในการจัดการศึกษาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ของ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2550) เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดไว้สรุปได้ 7 ด้าน ดังนี้

1. ร่วมกำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนงาน
2. ร่วมพัฒนาหลักสูตร
3. สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียน
4. ให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน
5. เป็นแหล่งภูมิปัญญา และวิทยาการ
6. ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 21 ศูนย์ จำนวนผู้ปกครอง 152 คน ด้วยการดำเนินการจัดการศึกษาของแต่ละศูนย์มีลักษณะไม่ต่างกัน จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ส่วน**ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามสภาพ และความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ใน 6 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนงาน 2) การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร 3) การสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ 4) การให้บริการด้านทรัพยากร 5) การเป็นแหล่งภูมิปัญญาและวิทยาการ 6) การประเมินผลการดำเนินงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

และในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ผ่านกระบวนการต่างๆ ตามขั้นตอนทางวิชาการ เพื่อให้มี Validity อาทิ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของสาระ และความตรงเฉพาะหน้า (Face to face) ด้วยค่า IOC ซึ่งในแต่ละข้อสอบถามมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 และมี Reliability โดยใช้ค่า Alpha coefficient ของ Cronbach โดยในแต่ละด้านมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ของ เพ็ญแข แสงแก้ว (2541) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วม/ต้องการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีส่วนร่วม/ต้องการมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีส่วนร่วม/ต้องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีส่วนร่วม/ต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีส่วนร่วม/ต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน คือค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาแปลผล ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

(n = 152)

ด้าน	สภาพการมีส่วนร่วม				ความต้องการมีส่วนร่วม			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายนโยบายและแผนงาน	2.75	0.82	ปานกลาง	4	3.52	0.88	มาก	4
2. การมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร	1.89	0.84	น้อย	6	2.84	0.84	ปานกลาง	5
3. การสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ	3.81	0.78	มาก	1	4.36	0.78	มากที่สุด	1
4. การให้บริการด้านทรัพยากร	2.92	0.89	ปานกลาง	3	3.70	0.87	มาก	2
5. การเป็นแหล่งภูมิปัญญาและวิทยาการ	1.99	0.90	น้อย	5	2.47	0.84	น้อย	6
6. การประเมินผลการดำเนินงาน	2.93	0.88	ปานกลาง	2	3.63	0.85	มาก	3
รวมเฉลี่ย	2.72	0.86	ปานกลาง		3.41	0.88	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่าในภาพรวม ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

โดยในรายด้าน มีเพียงด้าน “การสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ” เท่านั้นที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับมาก และ 2 ด้านที่มีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ ด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลือมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์ ฯ ด้านที่มีมีความต้องการมากที่สุดได้แก่ด้าน การสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆ รองลงมาคือด้านการให้บริการด้านทรัพยากร ส่วนด้านที่ต้องการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญา และวิทยาการ

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยหลายท่าน อาทิ ผลการวิจัยของ กรองกาญจน์ เชิญชัยชिरากุล (2550 : 77) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเหตุผลสำคัญ คือ ประการแรกเห็นว่าตนเองมีระดับการศึกษาต่ำ ไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการจึงเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องของสถานศึกษา อีกประการหนึ่ง ผู้ปกครองก็อยู่ในชุมชนกึ่งเมือง ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว โดยส่วนใหญ่ออกไปทำงานรับจ้างทั่วไป บางส่วนก็ค้าขาย จึงมีฐานะอยู่ในระดับปานกลางจนถึงยากจน จึงไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาที่สถานศึกษา ยกเว้นจะเป็นวันหยุดไม่ได้ทำงาน ซึ่งสำหรับลูกจ้างจะเป็นวันเสาร์อาทิตย์ ดังนั้น

2. ผลการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุด จึงแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งลูกหลานมาเรียนอยู่ รายการที่มีผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้บุตรหลานมีความซื่อสัตย์สุจริต อาจเป็นเพราะผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถมีส่วนร่วมสนับสนุนในด้านนี้ได้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการต่ำสุด คือ การช่วยทำหน้าที่ในงานฝ่ายต่างๆ ที่จำนวนคนไม่เพียงพอหรือวันที่ครู/เจ้าหน้าที่ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ เช่น สอนแทนครู, ทำอาหารกลางวัน, ช่วยดูแลนักเรียนในกิจกรรมทัศนศึกษา ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ถ้าพึ่งหารายได้เลี้ยงครอบครัวก็แทบไม่พออยู่แล้ว คงไม่มีเวลาพอที่จะไปช่วยเหลือในเรื่องที่กล่าวถึงไม่ได้มากนัก อีกทั้งหน้าที่เหล่านี้ก็ไม่ใช่งานที่ของผู้ปกครอง หากไปก้าวก่าอาจไม่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนยังไม่เข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมว่าจะต้องมีร่วมในเรื่องใดอย่างไรบ้าง ซึ่งจะต้องให้ความรู้และทำความเข้าใจ

เข้าใจต่อไป รวมทั้งคงต้องมีการสื่อสารโดยใช้สื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ปกครองรับรู้และมีความรู้ความเข้าใจ เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองบางส่วน ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ด้วย เอปสไตน์ (Epstein; et al. 1997: 77) ได้กล่าวว่าการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญที่สุด เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่นเดียวกับ กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิ รากุล (2550: 124) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในกลุ่มสมาคม สหศึกษาสัมพันธ์ พบว่ามีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มวิธีการ หลากหลายและส่งข่าวให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และ ควรมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครอง ที่ทำงานประจำได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น และผลการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะร่วมมือกับชุมชน ดังนี้

1) จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วม บริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2) ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน จัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกัน

3) ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก เป็นต้น

4) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นควรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับทราบและคิดหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะควรดำเนินการตามผลการวิจัย และแนวทางในการดำเนินการที่ผู้วิจัยได้อภิปรายไว้ในตอนท้าย รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย นโยบายและแผนงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยให้ตัวแทนผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนโครงการและกิจกรรมที่

โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้การวางแผน โครงการและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนได้ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

2. ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้อาจจัดทำเอกสารชี้แจงกระบวนการจัดทำหลักสูตร การดำเนินการ และการประเมินผลการใช้หลักสูตรแจ้งให้ผู้ปกครองทุกคนรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำหลักสูตร และให้ผู้ปกครองได้เสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆในการจัดทำหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรจากข้อเสนอแนะตามมติของคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

3. ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งคณะกรรมการประสานงานและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองจะต้องประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และตัวแทนผู้ปกครอง เพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนควรมีช่องทางการสื่อสาร แจ้งข่าวแก่ผู้ปกครอง เมื่อต้องการขอความช่วยเหลือในการดำเนินงานตามภารกิจต่างๆของโรงเรียน

4. ด้านการให้บริการด้านทรัพยากรแก่โรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน โดยอาจใช้กลยุทธ์การระดมทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองและชุมชน เมื่อผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และมีความตระหนักในการมีส่วนร่วม แม้ขาดแคลนงบประมาณ ก็อาจร่วมระดมจัดหาผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือด้านกำลังแรงงานตามแต่จะสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้

5. ด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญาและวิทยาการ

ผลการศึกษาพบว่าสภาพการมีส่วนร่วมที่เป็นจริงของผู้ปกครองด้านการเป็นแหล่งภูมิปัญญาและวิทยาการ รายการที่มีส่วนร่วมระดับน้อยที่สุด และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นวิทยากรสอนหรืออบรมความรู้ต่างๆแก่นักเรียนโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครอง อาจร่วมประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานในชุมชน และประชุมวางแผน จัดทำฐานข้อมูลวิทยากรในชุมชน จัดสรรเวลาและงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อให้เหมาะสม

6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรให้ผู้ปกครองได้ร่วมประเมินผลการทำกิจกรรมทุกครั้งหลังจากการจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน และเชิญตัวแทนผู้ปกครองเข้าร่วมสรุปผลการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีหลายรูปแบบ หากมีการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาในแนวคิดอื่นบ้าง อาทิ ของเอปสไตน์ และคณะ (Epstein; et al. 1997) ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การ ตัดสินใจ (Decision Making) และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์ต่างๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน และหาข้อสรุปร่วมกันในการพัฒนาต่อยอด ซึ่งจะทำได้ประโยชน์ที่กว้างขวางและในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิรากุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสหศึกษาสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2541. **แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กิตติ กรทอง. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. 2550. **เอกสารประกอบการสอนวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับ ชุมชน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศ์พันธ์ แก้วหาวงค์. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาอำเภอหนองสองห้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพ็ญญา พิสมัย และ ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2556). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย กรณีศึกษาโรงเรียนสุเหร่าหะยีมิยา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 : กันยายน - ธันวาคม 2556**.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). **กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สัมพันธ์ อุปลา. (2541). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์ .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2552). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2552-2559) (ฉบับสรุป)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Cohen , J.M. and Uphoff , N.T. (1981). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies , Cornell University.
- Epstein, Joyce. L. (1 9 9 2). School and Family Partnership: n Encyclopedia of Educational Research 6 ed. New York: Mac Millan.
- Epstein. Joyce L.; and others. (1997). School, family, community partnerships: your hand book action. Thousand Oaks; Corwin Press.
- Epstein. (2001). School, Family and Community Partnership Preparing Educators and Improving School U.S.A.: Westview Press.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1
Factor Related the Personal Administration Competencies of
Primary School Administrators under the Nonthaburi Primary
Education Service Area Office 1

อรวรรณ นันทปัญญา¹, ประไพศรี ชาติทอง²

Orawan Nuntapanya¹, Praphaisri Chartthong²

^{1,2}นักวิชาการอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, โทรศัพท์ 081-513-0581

^{1,2}Independent Academic in Educational Administration, Tell. 081-513-0581

¹e-mail: orawan0135@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครู มีจำนวน 291 คน ซึ่งได้มาจากการกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได

ผลการศึกษา พบว่า 1) สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยได้แก่ การสรรหาบุคลากร การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาบุคลากร การให้คำปรึกษา และการแก้ไขปัญหาการทำงาน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ปัจจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์และการสื่อสาร ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศในสถานศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเกี่ยวข้องร่วมกันส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารบุคคล โดยรวม ได้ร้อยละ 77.5

คำสำคัญ: ปัจจัย, สมรรถนะ, การบริหารงานบุคคล

Abstract

The main purpose of this research were to study the factors related to the personnel administration competencies of the primary school administrators under

the Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1. The sample were 291 teacher, selected through specific primary school administrators under the Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1. by simple random samping. The instrument was a five – point questionnaires. The statistic used for analysis included percentage, mean score, standard deviation, Person’s Product Moment Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis Analysis

The research results revealed that: 1) The personnel administration competencies of primary school administrators under the Nonthaburi Primary Edcation Service Area Office 1. Were at high level for all factors. Considering of each factor found that levels form high to low appeared respectively as following: employee recruitment, human resource management for suitable duty, morale and reinforcemrent of working, human resource development, fixing problem of working and counseling. 2) The administrator ’s factors related to the personnel administration competencies were characteristic of administrator’s factor and environment factors with an average at 77.5 percent, namely emotional Intelligence and communication, participation management, school environment and information.

Keyword: Factor related Personal, Administration Competencies

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 39 กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาใน 4 ด้านได้แก่ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ปัจจัยการบริหารโดยบริบททั่วไป นับได้ว่า การบริหารงานบุคคลถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา และในทรัพยากรการบริหารทั้ง 4 มักจะเรียกย่อ ๆ ว่า “4 M S” ได้แก่ บุคลากร (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) นั้น บุคลากรได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร

บุคลากรเป็นสิ่งมีชีวิตไม่ใช่เครื่องจักร เพราะ “คน” เป็นมนุษย์ที่มีความคิด มีจิตใจ มีอารมณ์ต่าง ๆ ตามสถานการณ์ และมีความต้องการในระดับที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล การที่จะให้คนหรือมนุษย์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายอย่าง การ “บำรุงขวัญ” หรือ “ความพึงพอใจในการทำงาน” ก็เป็นปัจจัยสำคัญ และขวัญของผู้ปฏิบัติงานจะดีขึ้น ถ้าหากเขาได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถ มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ได้รับการยอมรับกับเพื่อนร่วมงาน ได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมจากหัวหน้า ได้รับการยกย่องชมเชยเมื่อทำดี มีส่วนทราบถึงนโยบายแผนงานการเปลี่ยนแปลงและความ

เคลื่อนไหวต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของเขา และขวัญกำลังใจของคนทำงานจะแย่ง ถ้าหากเขาทำดีแล้วไม่ได้ดี บรรยากาศภายในองค์กรมีการแตกร้างอิจฉาริษยา มีการจับผิดซึ่งกันและกัน ผู้บังคับบัญชาไม่ทำให้เสรีภาพในการทำงานตามสมควร มีการขัดแย้งกันในหมู่คนทำงาน ก่อให้เกิดการลาออกจากงานหรือแยกย้ายไปอยู่ที่อื่น (พร้อมรินทร์ พรหมเกิด 2539, อ่างโน สิริรักษา อมรไพศาล เลิศ 2555) รวมทั้งคำกล่าวของติน ปรัชญพฤทธิ์ (2534: 19) ซึ่งมีความเชื่อว่าปัจจัยที่สร้างประสิทธิภาพในการทำงานที่ถูกต้อง คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล ซึ่งเทคนิคและวิธีการบริหารงานบุคคลในองค์กร มีทั้งในระดับจุลภาค และระดับมหภาค เช่น การสร้างแรงจูงใจ ภาวะผู้นำ และความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้นซึ่งจะมีผลให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารงานในองค์กรทำให้บุคคลหรือมนุษย์ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น

ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แม้องค์กรจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานคล่องตัวขึ้น แต่ภารกิจทุกอย่างจะสำเร็จได้ด้วยดีก็เพราะคน เนื่องจากคนเป็นทั้งผู้ควบคุมและกำหนดระบบงานต่าง ๆ คนเป็นทรัพยากรที่สามารถพัฒนาให้มีศักยภาพได้ เพราะฉะนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องเข้าใจคน และให้ความสำคัญกับคน เพราะถ้าคนมีประสิทธิภาพแล้ว คนทำงานก็จะมีมีความสุข งานทุกอย่างในองค์กรก็จะประสบผลสำเร็จ ดังที่ สมานรังสีโยกฤษฏ์ (2535: อ่างอิงโน ฤกษ์ชัย ใจคำปัน, 2549 : 1-2) กล่าวถึง ปัจจัยในการบริหารว่า คนเป็นปัจจัยที่สำคัญใน การบริหาร เพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการบริหารอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุ และวิธีการจัดการ ดังนั้นหากองค์กรใดหรือหน่วยงานใดสามารถหาคนดีมีความรู้ มีความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน และสามารถดึงดูดผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ให้อยู่ปฏิบัติงานในองค์กรให้นานที่สุด ก็เป็นที่แน่ใจได้ว่า การบริหารในองค์กรหรือหน่วยงานนั้นจะต้องเจริญก้าวหน้า สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร ทั้งนี้เพราะบุคลากรเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรบริหารอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หน่วยงานใดก็ตาม ถ้าเริ่มต้นด้วยการมีบุคลากรที่มีความเก่งกล้าสามารถ แล้วปัจจัยอื่น ๆ ก็ จะดีตามมาเอง ส่วนเมธี ปิลาธรรานนท์ (2529: อ่างอิงโน จันจิรา อินตะเสาร์, 2550: 1-2) ได้กล่าวว่า บุคคลเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดขององค์กร ไม่มีงานใดจะยากลำบากและมีความไม่แน่นอน เท่ากับการทำงานร่วมกับบุคคล ทั้งนี้เพราะบุคคลยังมีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การบริหารบุคคล อันเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนกำลังคนเป็นอย่างดี การสรรหาและคัดเลือกให้ได้บุคคลที่เหมาะสม การพัฒนาบุคลากร การให้บุคลากรได้รับการชดเชยและการตอบแทนที่เหมาะสม การประเมินค่า การสร้างแรงจูงใจและอื่น ๆ และได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรว่า การบริหารงานบุคลากร หมายถึง ความเพียรพยายามจัดการให้บุคคลในหน่วยงานทุก ๆ ตำแหน่งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามทำให้บุคคลเหล่านั้นได้เห็นว่างานของเขามีทางที่จะทำให้เขาเจริญก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมายของเขา และขณะเดียวกันผู้บริหารก็พยายามที่จะทำให้จุดประสงค์ของบุคลากรได้บรรลุผล โดยให้เกิดความกลมกลืนและสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ทั้งความต้องการของบุคลากรและความต้องการขององค์กรหรือสถาบันด้วย ศิริวรรณ ลัญญ

ชานนท์ และเจริญ โชไชย (2529: อ้างอิงใน จันจิรา อินตะเสาร์, 2550: 2) ได้กล่าวว่า การบริหารบุคลากรหมายถึง การปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร นอกจากนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2526: อ้างอิงใน วรรณภา ฮมแสน, 2550: 2-3) กล่าวว่า การบริหารงานของหน่วยงานหรือองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจขั้นตอนกระบวนการบริหารงานบุคลากร อาทิเช่น กระบวนการวางแผนกระบวนการการจัดองค์กร กระบวนการประสานงาน และกระบวนการควบคุมงาน เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของกระบวนการบริหารทั้ง 5 กระบวนการนี้แล้ว กระบวนการบริหารงานบุคลากรจัดเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะกระบวนการนี้เป็นกระบวนการแห่งความพยายามที่จะให้มีบุคลากรที่ดี ๆ มีความรู้ความสามารถไว้ปฏิบัติงานและธำรงรักษาคนดี ๆ นี้ไว้ปฏิบัติงานนาน ๆ เมื่อกระบวนการนี้ได้มีการดำเนินงานอย่างดีแล้วการบริหารงานอื่นก็จะได้รับการแก้ไขหรือดำเนินการตามมา และฤกษ์ชัยใจคำปัน (2549: 1-2) กล่าวว่า ในทางการศึกษาสถานศึกษา ก็เป็นองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาและสร้างคนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของรัฐบาล การบริหารงานบุคลากรจึงเป็นงานที่สำคัญที่ต้องดำเนินการ เพื่อใช้คนให้ทำงานให้ได้ผลที่ดีที่สุด ในขณะที่เดียวกันคนทำงานนั้นมีความสุขมีความพึงพอใจที่จะทำงาน ดังนั้นคนหรือบุคลากรจึงมีความสำคัญและเป็นหัวใจของการบริหารที่ทุกองค์กรหรือหน่วยงานจะขาดมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

นักบริหารทรัพยากรบุคคลหลายคนมีความพยายามอย่างมากที่จะทำระบบบริหารบุคคลขององค์กรให้เข้าสู่มาตรฐาน และเป็นไปตามหลักการของการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการสรรหาคัดเลือก การฝึกอบรม การบริหารค่าจ้างเงินเดือน การประเมินผลงาน และการบริหารพนักงานสัมพันธ์ แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงก็คือ บางองค์กรฝ่ายบุคคลแทบจะทำอะไรกับสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เลยได้แค่เพียงทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการบริหารบุคคลมากกว่าที่จะเป็นการบริหารบุคคลในเชิงกลยุทธ์และทำให้เกิดผลอย่างที่ควรจะเป็นเกิดอะไรขึ้นกับการบริหารงานบุคคลในแต่ละขั้นตอนบ้าง อะไรเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามในการที่จะทำให้ระบบการบริหารบุคคล (ประคัลภ์ ปันพหลังกูร, 2555)

บริหารงานบุคคล เป็นภารกิจหลักของการบริหารงานของทุกหน่วยงาน เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 6) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานบุคคล ว่าเป็นงานที่สำคัญซึ่งความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการบริหารงานทุกงานก็ย่อมเกิดมาจากสภาพการทำงานของบุคลากรทั้งสิ้น ตรงกับวิจิตร ศรีสอ้าน (2536: 6) ที่ว่ามหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานด้านการศึกษา มีภารกิจหลักในการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การที่มหาวิทยาลัยจะกระทำภารกิจหลักให้ได้ดีมีคุณภาพนั้น มหาวิทยาลัยต้องมีบุคลากร ซึ่งได้แก่ ข้าราชการครู ข้าราชการครู และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพ ในปริมาณที่เหมาะสมกับงาน การบริหารงานบุคคลนั้น เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จึงต้องมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา เชิดชูและยกย่อง

ข้าราชการครู ดังคำกล่าวของนายจาตุรนต์ ฉายแสง ที่กล่าวไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษา เรื่องแรกที่ต้องทำคือ การพัฒนาข้าราชการครู พัฒนาวิชาชีพข้าราชการครู และส่งเสริมให้ข้าราชการครู เป็นอาชีพรที่มีเกียรติ มีสถานะ และมีความสุขรวมทั้งต้องปรับค่านิยมวิชาชีพข้าราชการครู ในทางที่ดี เพื่อให้คนดี คนเก่งต้องการเป็นข้าราชการครู มากขึ้น ดังนั้นเราควรให้ความสำคัญกับข้าราชการครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งการบริหารงานบุคคล นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การที่จะทำให้ องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทางด้านบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหมด เพราะสามารถที่จะจัดการหรือหาวิธีที่จะดำเนินการให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นบุคลากร จึงเป็นที่มาของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์การ ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ซึ่งก็คือครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาหรือ ก.ค.ศ. เป็นผู้ดูแล

จากการที่มีข้าราชการครู ลาออกอย่างต่อเนื่องดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสนใจว่ามีปัญหาอย่างไร ในปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้ จะสามารถนำมาใช้ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 5 ด้าน คือ ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีใน 5 ด้าน 1) ด้านการสรรหาบุคลากร 2) ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 5) ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงพรรณนา ในลักษณะของการศึกษาสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู ในสังกัดของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นบุรี เขต 1 จำนวน 291 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสรรหาบุคลากร 2) ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 5) ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย ใช้วิธีการของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2552) โดยค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีสมรรถนะมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง มีสมรรถนะมาก 2.50 – 3.49 หมายถึง มีสมรรถนะปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีสมรรถนะน้อย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีสมรรถนะน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา: ใน 5 ด้าน 1) ด้านการสรรหาบุคลากร 2) ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 5) ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน

1. สมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ การสรรหาบุคลากร การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาบุคลากร การให้คำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาการทำงาน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความฉลาดทางอารมณ์และการสื่อสาร ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม บรรยากาศในสถานศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องร่วมกันส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารบุคคลโดยรวม ได้ร้อยละ 77.5

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา ใน 5 ด้าน 1) ด้านการสรรหาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.84 2) ด้านการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.84 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.86 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.87 5) ด้านการให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงาน ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 มีปัญหาด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ขาดการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อการเรียนการสอนให้กับข้าราชการครู และบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงอาจมีผลทำให้การได้รับบริการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ได้สนองต่อความต้องการในการดำรงชีพของข้าราชการครู และบุคลากรในปัจจุบัน ดังนั้นอาจส่งผลให้ข้าราชการครู และบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถรักษาข้าราชการครู และบุคลากรให้ทำงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ต่อไปได้ สอดคล้องกับ สุดาศิริ วดวงศ์ (2552) ว่าบริการและประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ที่องค์กรจะจัดให้ตามความต้องการของบุคลากร เพื่อให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น และถือเป็นการบำรุงขวัญให้กำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้สามารถรักษาบุคลากรให้ทำงานกับองค์กรต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ต้องดำเนินการสรรหาบุคลากรบ่อย เนื่องจากมีผู้ขอย้าย หรือลาออกเป็นจำนวนมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้ การวางแผนการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญต่อการสรรหาบุคลากร สอดคล้องกับ พยอม วงศ์สารศรี (2544) ได้กล่าวถึง การวางแผนบุคลากรว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคล โดยจะต้องมีการพิจารณาเป้าหมาย สรรวจจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ พิจารณาถึงจำนวนและประเภทของบุคลากรที่องค์กรต้องการ เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการของฝ่ายงานบุคคล โดยสามารถจัดวางข้อมูลด้านบุคคลที่ควรจะเป็นไปในอนาคต ได้อย่างเหมาะสม เพื่อแนวทางปฏิบัติ และเป็นหลักประกันว่าองค์กรจะมีบุคลากรที่คุณภาพอย่างเพียงพออยู่เสมอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ขาดการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้จึงมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร แต่ไม่มีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างแท้จริง ซึ่งการพัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง และตรงกับทักษะหรือสาระต่าง ๆ ที่บุคลากรต้องการเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของการพัฒนามหาวิทยาลัย ดังนั้น การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรจะต้องมีการกำหนดความจำเป็นความต้องการกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน วางแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาตามแผน ประเมินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรซึ่งสามารถดึงเอาความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bartol and Matin, 1994)

การสรรหาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด3.84 เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ไม่มีการแจ้งเกณฑ์ในการพิจารณาการสรรหาบุคลากร ข้าราชการครู ทราบล่วงหน้า อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1 ให้ความสำคัญในด้านค่าตอบแทนไม่สัมพันธ์กับภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกับการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับชูศักดิ์ เทียงตรง (2537) ที่กล่าวว่า การกำหนดอัตรา

ค่าตอบแทนหรือเงินเดือนจำเป็นอย่างไรที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะมามีผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงาน โดยกำหนดอัตราเงินเดือนตามตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ คุณภาพ ความยากง่าย และความมากน้อยของงานหรือปริมาณงานที่ต่างระดับกัน ตลอดจนสอดคล้องกับอัตราค่าครองชีพซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอตามดัชนีค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นตามกาลเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต1 ควรมีการดำเนินการสำรวจความต้องการของข้าราชการครู อย่างทั่วถึง โดยให้แต่ละระดับชั้นร่วมกันสำรวจความต้องการของข้าราชการครู และบุคลากรด้วย เพื่อให้มีข้าราชการครู และบุคลากรเพียงพอและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต1 และผู้บริหารควรดำเนินการสำรวจความต้องการจำเป็นก่อนที่จะมีการส่งข้าราชการครู และบุคลากรไปเข้ารับการฝึกอบรม และควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ข้าราชการครู และบุคลากรได้ไปฝึกอบรมและพัฒนาตนเองกับหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต1 ควรประเมินผลการปฏิบัติงานโดยการแจ้งผลการประเมินให้ข้าราชการครู และบุคลากรทราบเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้มีการปรับปรุง พัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ สพป.นทบุรีเขต1 และควรมีระบบการประเมินที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จะช่วยให้ระบบการประเมินเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นผลประโยชน์แก่หน่วยงาน และตัวบุคคลไปพร้อม ๆ กัน

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และเป็นการยกคุณภาพชีวิตให้กับข้าราชการครูต่อไป

2. ควรมีการศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการครู เพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้สวัสดิการให้ตรงตามความต้องการของข้าราชการครูอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

จันจิรา อินตะเสาร. (2550). การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่.

การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2537). การประเมินผลการปฏิบัติงาน. เอกสารทางวิชาการหมายเลข 19

คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ติน ประชัญพฤทธิ. (2534). ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ประคัลภ์ปิ่นทพลังกูร. (2555). พนักงานกับความผูกพันต่อองค์กร (Employee Engagement).

[Online]. สืบค้นจาก <http://prakal.wordpress.com/2012/01/26>.

- พยอม วงศ์สารศรี. (2544). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พร้อมรินทร์ พรหมเกิด. (2539). **ปัญหาการลาออกจากองค์การ**. วารสารสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ 23 (กรกฎาคม - ธันวาคม).
- เมธี ปิณฑานนท์. (2529). **การบริหารงานบุคคลในวงการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิจิตร ศรีส้าน. (2539). **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล หน่วยที่ 1-7**.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณภา ฮมแสน. (2550). **การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนอนุบาลสว่างแดนดิน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี**.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุดาศิริ วศวงศ์. (2552). **พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2548. (พิมพ์ครั้งที่ 2)**.
กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **มาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร : CURSQA
- ศิริวรรณ ลัญชานนท์ และ เจริญ โชไชย. (2529). **การบริหารสำนักงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2)**.
กรุงเทพมหานคร : สุวรรณสารการพิมพ์.
- ฤกษ์ชัย ใจคำปัน. (2549). **การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา อำเภอจอมทอง เขตพื้นที่
การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**.
- Bartol and Matin. (1994). **Management**. New York : McGraw - Hill.

ภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
Coaching Leadership of Basic School Administrator Under
Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 2

จิววัฒน์ กิติพิเชษสรณ์

Jirawat Kittipichedsan

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา, โทร. 086-867-9889

Faculty of Education Northeastern University, Nakhon Ratchasima Province, Tel. 086-867-9889

e-mail : UB2493@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบปรมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Independent t-test

ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้าน การสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ การรับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ พฤติกรรมการแสดงออก และ ด้านการเป็นแบบอย่างได้อย่างเหมาะสม 2) ภาวะผู้นำการสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ (1) ด้านการรับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ ผู้บริหารควรศึกษากลยุทธ์ทางการพูดสามารถพูดไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในสถานศึกษา ผู้บริหารควรควบคุมอารมณ์ตนเองเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้บริหารควรมีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี ผู้บริหารควรมีไมตรีกับเพื่อนร่วมงานกับครูทุกคน (2) ด้านการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ผู้บริหารพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละคน ผู้บริหารควรทราบถึงความต้องการของครูแต่ละคน ผู้บริหารควรศึกษาข้อมูลครูเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรแสดงข้อมูลการพิจารณาผลตอบแทนที่ชัดเจนให้แก่ครูทุกคนโดยไม่ปิดบัง (3) ด้านการเป็นแบบอย่างได้เหมาะสม ผู้บริหารควรเสนอแนะกลวิธีในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและหลากหลาย ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ ผู้บริหารควรแนะนำให้ครูศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียน ผู้บริหารแสดงความสามารถในการแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้หลากหลาย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบสอนงาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aimed to study the executive leadership coaching of basic education, Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office. The samples comprised of school administrators and teachers, totaling 144 persons. The instruments was a rating scale questionnaire and data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test for Independent samples.

The results showed that 1) Executive Leadership coaching of basic education Primary Education Service Area Office 2 Ubon Ratchatani, overall behavior expressed at high level. When considering the behavior found expression level in all aspects ranked highest overall is in the low of encourage motivation .The problem with the intent to listen and the appropriate role models respectively behavior expression is moderate. 2) Status, school administrators and teacher with teachers. About leadership Coaching style of basic education is follows: Leadership executive coaching of basic education opinions by school administrators and teachers, overall there were significant difference at the .05 level. 3) approach in strengthening the leadership of the executive coaching basic education, (1) Listen with attention problem ,School administrators study strategies. Diplomatic mediation on to say in a situation of conflict in schools. School administrators should be able to control their own emotion. When confronted with the various school administrators should have good listening skill Speaking accurately capture the coworker to respect school administrators sincerely school administrator treat colleagues with fairness. School administrators are friendly with co- workers. (2) Support for the motivation , School administrators to respond . Needs of each attendee aware of the needs of individual participants. School administrators to study the properties of individual attendees and remuneration represents a clear approach .Do not cover or block with every member of the organization. (3) The exemplary properly ,School administrators should have suggested strategies to solve the problem correctly and diverse . School administrators urged colleagues to find a solution with the new method, aware of the needs of individual participants, recommended that participants study the needs of learners, school administrators the ability to solve the achievement of a wide range of students.

Keywords: Leadership Coaching

บทนำ

การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ของงานภายใต้สถานการณ์ที่เป็นพลวัต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของบุคลากรและสร้างทีมงานส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจผู้ร่วมงานซึ่งจะช่วยให้งานประสบผลสำเร็จ ผู้นำที่มีความเข้าใจกระบวนการทำงาน สามารถสอนงานโดยผสมผสานความรู้และทักษะที่เหมาะสม อาทิ เข้าใจคุณลักษณะ อาจสังเกตพฤติกรรม การสร้างความไว้วางใจ ปรับพฤติกรรมให้เหมาะกับบุคลากรและการสอนงานซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำแบบสอนงาน ซึ่ง ทองใบ สุดชาติ(2544: 81 – 89)ได้อธิบายไว้ว่า การสอนงานเป็นการให้คำแนะนำการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดการกับสถานการณ์ โดยวิเคราะห์งานในองค์กรและนำความรู้ที่มีและจากการแนะนำมาใช้ การส่งเสริมและให้กำลังใจในขณะปฏิบัติงาน ย่อมช่วยให้บรรยากาศในการทำงานให้ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้เร็วขึ้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงานให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นในทุกๆงาน ต่อไป

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coaching Leadership)

แซมมวล เซอร์โต (Samuel Certo) ได้ให้ความสำคัญและนำเสนอถึงภาวะผู้นำแบบสอนงาน ซึ่งเป็นผู้บริหารเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาถึงวิธีการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและท้าทายให้องค์กรต้องปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดความสำเร็จ และมีการประยุกต์ในส่วนของวิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ใช้ในการสอน แนะนำเพื่อให้ประสบความสำเร็จ อาทิ วิธีการแนะนำ การปรับปรุงพฤติกรรม การสอนงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ มีดังนี้

1. การรับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ (Listen Closely) ผู้บริหารพยายามมองปัญหาสองทาง คือ การรวบรวมข้อความจริงจากผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใส่ใจในความรู้สึกและอารมณ์ในขณะที่ผู้ให้ ข้อมูลแสดงออกมา ซึ่งจัดเป็นศิลปะการฟังที่ดีโดยไม่หลงประเด็นของผู้ใต้บังคับบัญชา

2. สนับสนุน จูงใจ (Give Emotional Support) ผู้บริหารจะต้องให้กำลังใจแก่บุคลากร ผู้ร่วมงาน จูงใจให้ทำงานและสนับสนุนการทำงานให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะ เป้าหมายของการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องจำแนกบทบาท ตำแหน่ง งานที่ชัดเจน และให้ผู้ร่วมงาน บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ สนับสนุนความร่วมมือของกลุ่มเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานตามที่ยุ่งหวัง และการให้ผลตอบแทนต้อง มีความชัดเจน เปิดเผย ไม่ปิดบัง

3. การแสดงพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (Show by Example) ผู้นำ แสดงออกถึงการทำงานที่ดีและเป็นแบบอย่างแก่ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เหมาะสม และใช้วิธีการ แก้ไขปัญหาในการทำงานที่เป็นเหตุเป็นผลตามหลักวิชาการและทักษะที่บ่งบอกถึงความเชี่ยวชาญอัน เป็นการสร้างความไว้วางใจ(trust) ความนับถือ(respect) ย่อมบ่งถึงการมีกลยุทธ์ในการแก้ไข การปฏิบัติงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ย่อมจะสร้างความสำเร็จแก่องค์กรได้ดี

คุณลักษณะผู้นำแบบสอนงาน	การปรับปรุงภาวะผู้นำ
1.เอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่น	1.รับฟังความคิดเห็นและทำความเข้าใจผู้อื่น
2.มีทักษะในการฟัง	2.ฝึกความอดทนในการฟังเป็นพิเศษ
3.มองผู้อื่น ด้วยความเข้าใจ	3.สังเกตคนเมื่อแรกพบและสังเกตในโอกาสต่อไป
4.มียุทธวิธีการพูดและปฏิบัติแบบนักการทูต	4.ศึกษาจรรยาบรรณและพิธีการนักการทูต
5.มีความอดทนต่อผู้อื่น	5.อดทนและสงบนิ่งเมื่อพบผู้อื่นทำผิด
6.จัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร	6.วิเคราะห์และช่วยเหลือบุคลากร
7.ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้อื่น	7.ต้องควบคุมอารมณ์ของตน
8.มีความมั่นคงทางอารมณ์และเชื่อมั่นตนเอง	8.สำรวจและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง
9.ไม่เป็นคู่แข่งในทีมงาน	9.สร้างความสามัคคีในทีมงาน
10.กระตือรือร้นในการทำงานเป็นทีม	10.ค้นหาความดีของบุคคลในทีมงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยอาศัยแนวคิดจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการวิจัย ประกอบด้วย การสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ด้านการรับ ฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ พฤติกรรมการแสดงออก และ ด้านการเป็นแบบอย่างได้อย่างเหมาะสม

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 144 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบสอนงาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรที่ศึกษา คือภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Descriptive statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน (Inferential statistic) ใช้ t-test

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า 1)ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coaching Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ด้านการรับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ ด้านพฤติกรรมการแสดงออก และ ด้านการเป็นแบบอย่างได้อย่างเหมาะสม 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1. ด้านการรับฟังปัญหาด้วยความตั้งใจ ผู้บริหารควรศึกษากลยุทธ์ทางการพูด สามารถพูดไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในสถานศึกษา ผู้บริหารควรควบคุมอารมณ์ตนเองเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้บริหารควรมีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี ผู้บริหารควรมีไมตรีกับเพื่อนร่วมงานกับครูทุกคน 2. ด้านการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ผู้บริหารพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานแต่ละคน ผู้บริหารควรทราบถึงความต้องการของครูแต่ละคน ผู้บริหารควรศึกษาข้อมูลครูเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรแสดงข้อมูลการพิจารณาผลตอบแทนที่ชัดเจนให้แก่ครูทุกคนโดยไม่ปิดบัง 3. ด้านการเป็นแบบอย่างได้เหมาะสม ผู้บริหารควรเสนอแนะกลวิธีในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและหลากหลาย ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ ผู้บริหารควรแนะนำให้ครูศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียน ผู้บริหารแสดงความสามารถในการแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้หลากหลาย

การอภิปรายผล

ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coaching Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ศรีเสนห์ (2542) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่น โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี ด้านบทบาทความเป็นจริงและบทบาทความคาดหวังของภาวะ

ผู้นำ พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบขายความคิด แบบมีส่วนร่วม แบบสั่งการและแบบมอบหมายงานตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในเรื่องของภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบสอนงานสูงกว่าครูผู้สอนในทุกด้าน และสอดคล้องกับ เคนหวัง บุญเทศ (2544) ได้วิจัย แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ โกสิน พูลวัน (2545) ได้วิจัยแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของผู้บริหารและครูเทศบาลเขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้บริหารและครูมีทรรศนะต่อแบบภาวะผู้นำที่ยืดการประสานผลประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1.ควรกำหนดให้มีนโยบาย แผนงาน โครงการ การฝึกอบรมหลักการบริหาร เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีพฤติกรรมแสดงออกถึงการสอนงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรวิจัยภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในเชิงคุณภาพ

2. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบสอนงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

โกสิน พูลวัน. (2545) การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของผู้บริหารและครูเทศบาลในเขตการศึกษา 10 วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี”

เคนหวัง บุญเทศ. (2544). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ธีระ รุญเจริญ. (2549). *สู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ. ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์.

วิชัย ศรีเสน่ห์ (2542).ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

Anderson, A.P.(2002).Transforming an elementary in to a professional learning
community through a top-down .Initiative Ed.D.Rowan University.

Bass Bernard M.(1985) .Leadership and Performance beyond. Expectations New
York:The Fee Press.

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

Satisfaction of teachers Toward the Administrator s' Administration in Sam Khok District Pathumthani Province

สมฤดี ตราชู

Somrudee Trachoo

ครู คศ.2 โรงเรียนชุมชนประชาธิปัตย์ จังหวัดปทุมธานี โทร. 02-959-4454

Teacher B.S.2 Community Prachathipat School Pathum Thani Province Tel. 02-959-4454

e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครู จำนวน 103 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน ใช้ Independent t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณตาม ตามลำดับ 2) ครูที่มีเพศและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของครู, การบริหารโรงเรียน

Abstract

This research aimed to study and comparison of teachers' satisfaction toward the administrator s' administration in Sam Khok district, Pathumthani province which classify by gender and work experience The respondents were 103 samples of teachers asnd the instruments used in research by 5-level rating scale questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics such as frequency, percentage, mean,

and standard deviation, and the inferential statistics by using independent t-test and One way ANOVA .

The research findings were as follows : 1) Satisfaction of teachers toward the management of administrator in Sam Khok, Pathumthani, the overall were at high level when considering in each aspect also found that at high all. The following order were the general administration, academic administration, personnel management, and budget administration, respectively.

2. Results comparing teachers with different gender and work experience, overall and each aspect, there were no significance different at .05

Keywords: Satisfaction of teachers, School Administration

บทนำ

ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามนโยบายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายดังกล่าวได้ บุคคลในหน่วยงานต้องมีความรักสามัคคี นอกจากนี้ทุกคนต้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้วย ความพึงพอใจในงานเป็นเรื่องของบุคคลเป็นความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคลในการทำงานต่อหน่วยงานต่อเพื่อนร่วมงาน และความคาดหวังทางจิตวิทยาในสภาพการทำงาน คนจะรู้สึกพอใจในงานที่ทาและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ เมื่องานนั้นได้ผลตอบแทนทั้งทางวัตถุและจิตใจซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้นถ้าคนจะเกิดความพึงพอใจในการทำงานได้ ต้องมีสภาพของคนที่ ซึ่งทั้งนี้เป็เพราะลักษณะงานที่ดีจะก่อให้เกิดสภาพทางสังคมดี และทำให้บุคคลสามารถปรับให้เข้ากับสภาพของสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์การได้ปัจจัยที่สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น ได้แก่ ความมั่นคงในอาชีพเงินเดือนหรือค่าจ้าง ค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน งานมีสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลสภาพการทำงานดี มีความก้าวหน้า มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นขึ้นค่าจ้างเงินเดือน และเพิ่มพูนคุณวุฒิ งานที่ทาเป็นงานอาชีพที่มีเกียรติในสังคม

ดังนั้นเมื่อบุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายในและภายนอกองค์การได้ก็ย่อมมีความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามนโยบายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่จะเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายดังกล่าวได้ การดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาซึ่งจากการที่ผู้บริหารต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆร่วมกับคณะครู นักการ นักเรียน และชุมชน ดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารจึงต้องใช้บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งการบริหารงานนั้นจะต้องอาศัยการบริหารงานพร้อมกันทั้ง 4 ด้าน (ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.

2545 มาตรา 39) คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารและการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ร่วมงานเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา

จากปัญหาต่างๆที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการวิจัยมาพัฒนาคุณภาพของการบริหารงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งเสริมให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Herzberg (2003) ได้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานโดยการสัมภาษณ์วิศวกรในเมืองพิทส์เบิร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้วิศวกรและนักบัญชีเกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานนั้น มี 2 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบกระตุ้น (Motivation Factors) หรือปัจจัยจูงใจ มีลักษณะสัมพันธ์กับเรื่องของการปฏิบัติงานโดยตรง เป็นสิ่งที่จูงใจบุคคลให้มีความตั้งใจทำงานและเกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อยๆ ได้แก่

- 1.1 ความสำเร็จของงาน หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จ

- 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากกลุ่มเพื่อน ผู้บังคับบัญชา หรือจากกลุ่มบุคคลอื่น

- 1.3 ลักษณะของงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีของบุคคลที่มีต่อลักษณะของงาน

- 1.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับการมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจรับผิดชอบอย่างเต็มที่

- 1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสถานะหรือตำแหน่งของบุคลากรในองค์กร

2. องค์ประกอบค้ำจุน (Hygiene Factors) หรือปัจจัยค้ำจุน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานหรือส่วนประกอบของงาน ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจใน

การทำงาน กล่าวคือ หากขาดปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานแต่แม้ว่าจะมีปัจจัยเหล่านี้ก็ยังไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยนี้ได้แก่

2.1 เงินเดือน หมายถึง ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในเงินเดือนหรืออัตราการเพิ่มเงินเดือน

2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตนอกจากจะหมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งภายในองค์กรแล้ว ยังหมายถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถได้รับความก้าวหน้าในทักษะหรือวิชาชีพของเขา ดังนั้นจึงหมายถึงการที่บุคคลได้รับสิ่งใหม่ ๆ ในการเพิ่มพูนทักษะที่จะช่วยเอื้อต่อวิชาชีพของเขา

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

2.4 สถานะของอาชีพ หมายถึง ลักษณะของงานหรือสถานะที่เป็นองค์ประกอบทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกต่องาน เช่น การมีรถประจำตำแหน่ง เป็นต้น

2.5 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การติดต่อพบปะกัน โดยกิริยาหรือวาจาแต่มิได้รวมถึงการยอมรับนับถือ

2.6 นโยบายและการบริหารงานขององค์กร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กร

2.7 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

2.8 สถานภาพการทำงาน ได้แก่ สถานภาพทางกายภาพที่เอื้อต่อความเป็นสุขในการทำงาน

2.9 ความเป็นส่วนตัว หมายถึง สถานการณ์ซึ่งลักษณะบางประการของงานส่งผลต่อชีวิตส่วนตัวในลักษณะของผลงานนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่องานของเขา

2.10 ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีความมั่นคงของงานความมั่นคงในองค์กร

2.11 วิธีการปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหารงาน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 39 ว่า ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา แบ่งของข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553:14) คือ

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร) ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อที่มีเพศ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

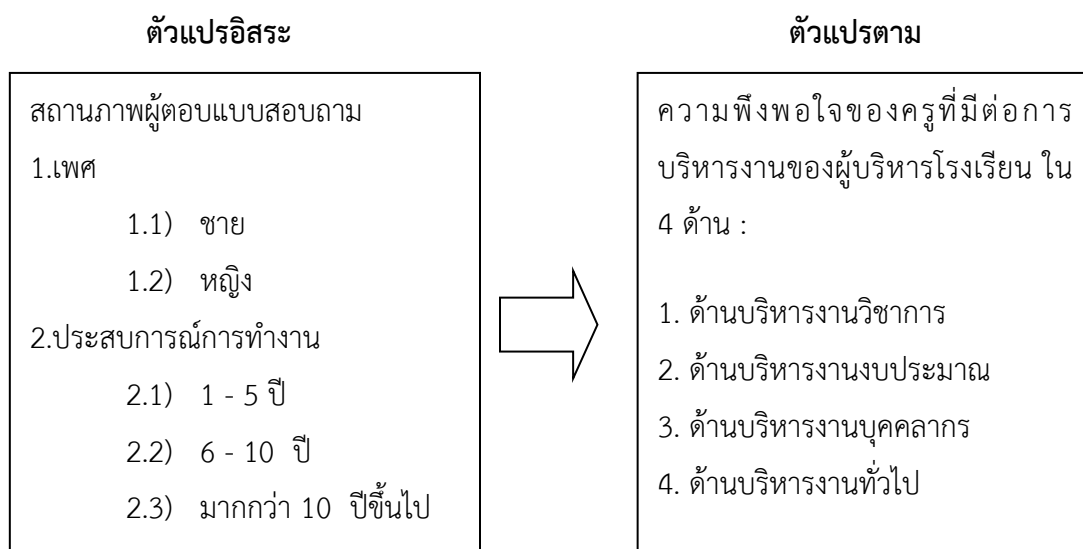
มนตรี ดวงสิน (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ งานด้านการบริหารงบประมาณ บริหารงานด้านการบริหารทั่วไป พบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน

กนกวรรณ ทองเรือง (2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนางานบุคลากรโรงเรียนในเครือข่ายศรีบัวบาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

จากการตรวจสอบเอกสารนี้ สรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียน ประกอบด้วยการบริหารงานใน 4 ด้าน คือ บริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยในการบริหารนี้ต้องอาศัยกำลังคนในการทำงาน ซึ่งในโรงเรียนกำลังคนส่วนใหญ่ที่สำคัญก็คือครูนั่นเอง และความพึงพอใจในงานจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ใน 2 ปัจจัยใหญ่ คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) กับ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ดังแสดงตามภาพข้างล่างนี้ คือ

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารตำรา ข้อมูล และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ นำไปทดลองใช้ ปรับปรุงคุณภาพ นำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 140 คน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมาจำนวน 103 คน สำหรับใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-level rating scale questionnaires) สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานในประเด็นต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน โดยมีการตรวจสอบความตรง และหาความเชื่อมั่น ตามหลักวิชาการ และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประมาณค่า Parameter ผู้วิจัยใช้สถิติอนุมาน สำหรับตัวแปรที่มีค่า 2 ค่า ใช้ Independent t-test ส่วนที่มีค่ามากกว่า 2 ค่า ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 42 คน โดยมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ 6-10 ปี และ 5-10 ปี ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานวิชาการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการบริหารงานงบประมาณในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ จึงเรียง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดทำแผนงบประมาณรวมถึงการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ 2) จำหน่ายพัสดุ ครุภัณฑ์ ให้ถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ครุภัณฑ์ของทางราชการ และ 3) จัดให้มีทะเบียนคุมพัสดุ และทะเบียนคุมครุภัณฑ์ตามระเบียบของทางราชการ ตามลำดับ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการบริหารงานบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ จึงเรียง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 2) มีการมอบหมายให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง และ 3) มีการวางแผนอัตรากำลังและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน ตามลำดับ

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านการบริหารงานทั่วไป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ จึงเรียง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดระบบการเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่และสะดวกต่อการค้นหาห้องสมุดไว้อย่างชัดเจน 2) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 3) ดำเนินงานสารบรรณตามระเบียบของโรงเรียนและข้อบังคับทางราชการ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบครูที่มีเพศ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่ามีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี ดวงสิน (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี ดวงสิน (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ตามขอบข่ายการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนตรี ดวงสิน(2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ตามขอบข่ายการบริหาร งานด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ทองเรือง(2550) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนางานบุคลากรโรงเรียนในเครือข่ายศรีบัวบาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมนตรี ดวงสิน (2553)ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ผล พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่ ตามขอบข่ายการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน พระสัมฤทธิ์ เตชบุณโญ (2554)ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษาเขต 1 (กรุงเทพมหานคร) ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อที่มี

เพศ และประสบการณ์การทำงานต่างกัน โดยภาพรวมและเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ครูของโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารงานโรงเรียนในระดับมาก ดังนั้นกิจกรรมที่ผู้บริหารได้เคยดำเนินการอย่างไร ก็ควรรักษาเอาไว้ และพยายามตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งๆขึ้นไป อย่าให้ต่ำกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

2. ผู้บริหารควรหาวิธีการจากประสบการณ์ตลอดทั้งเทคนิคต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารโรงเรียนและพัฒนาทางด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู

3. ผู้บริหารควรใช้เทคนิควิธีการต่างๆเพื่อเข้ากับครูและบุคลากรได้ดี เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ การจูงใจในการทำงาน และความมีคุณธรรม เป็นต้น เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เกิดขวัญและกำลังใจ ในการงานการบริหารงานโรงเรียนร่วมกัน

4. ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารงานโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ทองเรือง.(2550). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนในเครือข่ายศรีบัวบาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1.ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระสัมฤทธิ์ เตชปุณฺโญ.(2553). ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร).ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนตรี ดวงสิน.(2553). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า สังกัดเทศบาลเมืองกระบี่. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553).กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน กราฟฟิค.

Herzberg, F. M. (2003). The motivation to work. Retrieved June 30, 2012,from. Available: <http://www.dickson.edu/~jin/motivation.ht>

ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงาน ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

Some Factors Affecting Toward the Job Satisfaction and Successful Efforts of Teachers in Primary Schools

ปวันรัตน์ ยะธา¹, ดวงเนตร์ ยิ้มโสภา² และวรลักษณ์ คล้ายบุญนน³

Pawanratana Yata¹, Duangnet Yimsopa² and Voraluck Klaiboonnan³

¹ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านบางละมุง ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี,

^{2,3}นักวิชาการอิสระสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, โทร. 038-241-726

Teacher assistant at Bang Lamung School, Bang Lamung District Chonburi Province,

Independent Academic in Educational Administration, Tel. 038-241-726

¹e-mail: lamung-24640gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มบางละมุง 2 ในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาซึ่งได้แก่ครูในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 มีจำนวน 100 คน จากการสุ่มแบบจัดชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติพื้นฐาน อาทิ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมานใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับปัจจัยจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนงาน ควบคุม ดูแล สภาพการทำงาน นโยบายและการบริหารงาน และเงินเดือนสิ่งตอบแทน ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูที่มีความแตกต่างกันตาม เพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ทำงานของครู และขนาดโรงเรียน ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันในทางสถิติ

คำสำคัญ: ปัจจัย, ความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงาน

Abstract

The main objective of this research were to study some factors that affecting toward the job satisfaction and the successful efforts of teachers in primary schools of Banglamoung 2 group. The respondent were 100 teachers in primary schools of

Banglamoung 2 which sampling by stratified random sampling method. The data collected were 5 -level rating scale questionnaire, and the statistics used in data analysis were descriptive statistics such as percentage, mean and standard deviation, and t-test, F-test for the inferential statistics.

The results showed that: 1) The factors that affected toward job satisfaction and the successful efforts of teachers in primary schools were found overall and in each aspect at high level. The average sorted descending include; interpersonal relations, coaching, supervision, working conditions and management policies and salary, by respectively. 2) Comparison the factors that affect toward the job satisfaction and successful efforts of teachers in primary schools classified by gender the overall and in each aspect were difference statistically significant at the .05 meanwhile by working experience and school size were not statistical significant difference.

Keyword: Factors , job satisfaction and the successful efforts

บทนำ

บุคคลในสถานศึกษาต้องยอมรับว่า บางคนก็ทำงานอย่างขยันขันแข็ง ผลงานดีเด่นบางคนก็ทำงานอย่างเฉื่อยชา ให้เสร็จไปวันวัน ผลงานไม่ปรากฏชัดเจน สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นนักจิตวิทยาสังคมได้ศึกษาวิจัยทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงาน และทั้งพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากความพึงพอใจและแรงจูงใจ (Motive) แรงจูงใจในการทำงานนั้นอาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในหรือตัวแปรส่วนบุคคล (Individual Variables) คือ แรงจูงใจอาจจะเป็นแรงผลักดัน อารมณ์ แรงปรารถนา ความไม่สมหวัง ความขัดแย้งในจิตใจ ฯลฯ ซึ่งกระตุ้นให้อยากทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จผล นอกจากนี้ปัจจัยภายในก็อาจจะมีตัวแปรปัจจัยภายนอก หรือตัวแปรภายนอกตามสภาพการณ์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น รางวัลตอบแทน ตำแหน่งงาน การเลื่อนเงินเดือน อิทธิพลของเพื่อนร่วมงาน สภาพความสะอาดสบายในที่ทำงาน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานทั้งสิ้น (นิตยา โคตรศรีเมือง, 2546: 2) ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงานในองค์การของตนเพื่อรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานได้เป็นเวลานาน ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การมีผลต่อความสำเร็จของงานทำให้บุคลากรในหน่วยงานด้วยความเต็มใจ พุ่มเท กำลังกาย ความคิด อุทิศเวลาให้กับองค์การ และนำพาองค์การให้พัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง บุคคลที่มีความพึงพอใจ มีแรงจูงใจในการทำงานสูง ย่อมมีความตั้งใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ และทำงานอย่างมีความสุข และมีความพึงพอใจในอาชีพของตนเอง ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าย่อมจะส่งผลดี

ต่อผลสำเร็จของงาน ทำให้คุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาของโรงเรียนสูงขึ้นไปด้วย การพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งหาแนวทางในการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำปัจจัยโดยเฉพาะปัจจัยค้ำจุน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร ทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเต็มใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และเนื่องจากโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัด 7 แห่ง มีนักเรียนรวมกันทั้งสิ้น 2,664 คน มีบุคลากรรวมทั้งสิ้น 134 คน ซึ่งในสภาพปัจจุบันประสบปัญหาการแข่งขันทั้งด้านโรงเรียนของรัฐบาล และโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้บุคลากรทางการศึกษาเกิดความรู้ไม่มั่นคง ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ครูมีภาระที่รับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากจำนวนบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ และบุคลากรจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งไปกับการเพิ่มทักษะความรู้ทางวิชาการ ทำให้บุคลากรมีเวลาปฏิบัติงานไม่เพียงพอ การปฏิบัติงานไม่ได้คุณภาพตามที่คาดหวังไว้ บุคลากรไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายในการทำงาน วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และบางอย่างอยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ ซึ่งอาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่องปัจจัยค้ำจุนอิทธิพลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างแรงจูงใจ พัฒนาขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากร ให้มีผลสำเร็จของงานระดับที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มบางละมุง 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของครูประถมศึกษา จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลในองค์การ มีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย องค์การใดก็ตามหากบุคคลในองค์การไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง หากองค์การมีบุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง มีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ความพึงพอใจในการทำงานยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ ดังนั้น ถ้าหากหน่วยงานใดเห็นความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับคนในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจในปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

อีกทั้งตระหนกอยู่เสมอว่า ความรู้สึกพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนได้ตลอดเวลาตามสภาพการณ์หรือตามเวลา (Davis & Newstrom, 1985: 109-110)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจมีหลายทฤษฎี แต่ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1987) ซึ่งกล่าวถึงสิ่งจูงใจว่าอาจมีได้ทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ แต่มูลเหตุจูงใจอันสำคัญของบุคคล คือ ทุกคนมีความความต้องการ ทฤษฎีนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางโดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า :-

1) มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่าเรามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดตั้งแต่เกิดจนตาย

2) เมื่อความต้องการนั้น ๆ ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3) ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ (hierarchy of needs) กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองตามมา

ลำดับขั้นความต้องการตามแนวทฤษฎีดังกล่าวนี้ มีดังต่อไปนี้

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิต ร่างกายจะต้องได้รับการตอบสนองภายในช่วงระยะเวลาและสม่ำเสมอ ถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองชีวิตก็ดำรงอยู่ไม่ได้ ซึ่งก็คือ อาหารอากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ ฯลฯ ในขั้นแรกนี้องค์การทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคน โดยการจ่ายค่าจ้าง เพื่อคนงานหรือลูกจ้างจะได้นำเงินไปใช้จ่าย เพื่อแสวงหาสิ่งจำเป็นขั้นมูลฐานของชีวิตเพื่อการดำรงชีพของตน

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความปลอดภัยก็เข้ามามีบทบาทในพฤติกรรมของมนุษย์มีความปรารถนาที่จะได้รับความคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ ที่มีต่อร่างกาย เช่น อุบัติเหตุอาชญากรรม ฯลฯ มนุษย์ปรารถนาที่จะอยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบและสามารถคาดหมายได้(predictable world) ความต้องการความปลอดภัย รวมถึงความรู้ของแต่ละบุคคลถึงข้อจำกัดหรือขอบเขตของพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมในองค์การ ความปลอดภัยหรือความมั่นคงในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจของลูกจ้างทุกคน

3) ความต้องการเป็นเจ้าของและความรัก (Belongingness and love needs) เมื่อความต้องการสองประการแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงกว่าก็จะเข้าครอบงำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ความต้องการทางสังคมหมายถึง ความต้องการในขั้นนี้ของบุคคลเป็นความต้องการที่จะให้บุคคลหรือเพื่อนร่วมงานยอมรับในความสำคัญของตน องค์การย่อมตอบสนองความต้องการของลูกจ้าง โดยการให้ลูกจ้างสามารถแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นที่ได้รับการยอมรับ

ควรจะมีการยกย่องชมเชย และให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในองค์การ

4) ความต้องการมีชื่อเสียงสรรเสริญ (Self – esteem needs) ความต้องการให้ได้รับการยกย่องในสังคมรวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ การนับถือตนเองความเป็นอิสระและเสรีภาพ และรวมถึงความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย การมีตำแหน่งสูงในองค์การหรือการที่ได้เข้าไปใกล้ชิดกับบุคคลสำคัญๆ ล้วนแต่ทำให้ฐานะของตนเด่นเป็นที่ยกย่องในสังคม

5) ความต้องการความสมหวังและสามารถทำได้ด้วยตนเอง (Self-actualization needs) ความต้องการขั้นสูงสุดนี้เป็นความต้องการพิเศษ ซึ่งคนธรรมดาเป็นส่วนมากนี้ก็อยากจะเป็นนิกอยอยากจะได้ แต่ไม่สามารถเสาะหาได้ การที่บุคคลใดบรรลุถึงความต้องการในขั้นนี้ก็ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลพิเศษไป เช่น ความนึกคิดที่อยากจะเป็นนายกรัฐมนตรี หรือนักกีฬาที่มีความสามารถได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป แต่แต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันไป

ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮอริชเบอร์ก (Herzberg's motivation-hierarchy theory) ถือเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่น่าสนใจที่ใช้อย่างแพร่หลาย ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความรู้สึกที่ดีและความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงาน มี 2 ประการ คือ (Herzberg et al., 1959: 100-117

1. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factor) เป็นปัจจัยที่ใช้เป็นข้ออ้างถึงในการทำงานเมื่อเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงานหรือเมื่อเอาออกแล้วจะเกิดความไม่พอใจ และไม่มีความสุขในการทำงาน มี 5 ปัจจัยย่อย คือ

1.1 นโยบายและการบริหารงาน (Company policy and administration) หมายถึง การจัดการและการบริหารงานภายในองค์การ

1.2 การสอนงาน การกำกับดูแล (Supervision) หมายถึง การสอนงาน การฝึกอบรม การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Relationship with personal) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยา หรือวาจา ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดีกับบุคคลอื่น

1.4 สภาพการทำงาน (Work condition) หมายถึง สภาพทางกายภาพทั่วไปของสถานที่ทำงาน เช่น แสง เสียง อากาศ อุณหภูมิ กลิ่น รวมทั้งลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ

1.5 เงินเดือนและสิ่งตอบแทน (Salary) หมายถึง เงิน หรือสิ่งตอบแทนที่ใช้กระตุ้นการทำงาน ได้แก่ ความดีความชอบ เงินหรือสิ่งของตอบแทน ค่ายกย่องชมเชย เป็นต้น

2. ปัจจัยจูงใจ (Motivating factor) เป็นปัจจัยที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้มีความพยายามที่จะทำงานให้ได้ผลงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับงานโดยตรง ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย คือ

2.1 ผลสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เมื่อผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจและปลาบปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้น ๆ

2.2 การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ เมื่อได้ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดบรรลุผลสำเร็จ การยอมรับนับถือจะแฝงอยู่กับความสำเร็จในงานด้วย

2.3 ลักษณะงาน (Work itself) หมายถึง ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ

2.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ทำจนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ และมีอำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างดี ไม่มีการตรวจหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

2.5 ความเจริญก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับการเลื่อนเงินเดือนสูงขึ้นของบุคคลในองค์กร การมีโอกาสดำเนินการศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมหรือได้รับการฝึกอบรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้แนวคิดของเฮอริชเบอร์กม มุชเนอร์ และซินเดอร์แมน (Herzberg, Mausner & Synderman, 1959) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความเจริญก้าวหน้า และปัจจัยค้ำจุน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการสอนงาน ควบคุม ดูแล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสภาพการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยในเชิงพรรณนา (Descriptive research) ประชากรได้แก่ครูในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 จำนวน 134 คน ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบจัดชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน มาทำการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็น แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดความพึงพอใจและความสำเร็จของงาน เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและปัจจัยค้ำจุน 2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการวิจัยโดยวิเคราะห์จากจุดประสงค์ กรอบแนวคิดในการ

วิจัยเพื่อเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง 5) นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้ 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นไปตามเกณฑ์ 7) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .96 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการอ้างอิง ใช้ t-test และ F-test

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ ความเจริญก้าวหน้า ความสำเร็จของงาน และการยอมรับนับถือตามลำดับ

2. ปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านส่งผลอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสอนงาน ควบคุม ดูแล สภาพการทำงาน นโยบายและการบริหารงาน และเงินเดือนสิ่งตอบแทน ตามลำดับ

3. ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูชายระดับความพึงพอใจในงานมากกว่าครูเพศหญิง แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนพบว่าไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติ

อภิปรายผล

1) ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียน มีแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยผู้บริหารได้สนับสนุนครูให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน โดยมอบหมายงานที่ตรงตามความรู้ความสามารถ ทำให้ครูมีอิสระในการปฏิบัติงาน เกิดความมุ่งมั่นรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย จนได้รับการยอมรับ และเกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความพึงพอใจ

ในงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ นิสสัย (2554: 56) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติของครูโรงเรียนสหชาติ เดช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติของครูโรงเรียนสหชาติ เดช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ

2) ปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารได้บริหารงานตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่มีระบบการพัฒนาแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจ และแสดงศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ (Incentives and Rewarding System) โดยเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารงานโรงเรียน มีการแนะนำหรือสอนงานเมื่อมีการมอบหมายงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน จัดสภาพการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และมีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนด้วยความยุติธรรม จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความสำเร็จในงานของครูในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ด้านปัจจัยค้ำจุน โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี บรรณสาร (2551: 94) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติการสอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติการสอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกา มาศ สมัครการ (2554: 63) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 40(2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการเปรียบเทียบพบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 40(2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและผลสำเร็จของงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูชายระดับความพึงพอใจในงานมากกว่าครูเพศหญิง แต่ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และอยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเดช อ่างศิลา (2546: 73) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศากร สุขะกาศี (2548 : 65) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี พบว่า การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ

ครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียนที่ต่างกันโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านความสำเร็จของงาน ผู้บริหารควรกำหนด ตัวบ่งชี้และมาตรฐานความสำเร็จที่เป็นเลิศ เพื่อกระตุ้นการทำงานของครู ให้ทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มากยิ่งขึ้น
2. ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีวิธีการกระตุ้นการทำงานให้ครูสามารถทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดได้ โดยไม่ต้องอาศัยการควบคุม กำกับติดตาม ให้เกิดจิตสำนึกและทำเป็นนิสัย
3. ด้านลักษณะงาน ผู้บริหารควรมอบหมายงานรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงานอยู่เสมอ ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ให้ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้าน (Hygiene factors) และปัจจัยจูงใจ (Motivation factors)
2. ควรศึกษาวิธีการหรือ แนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการจูงใจการทำงานของบุคลากรที่อยู่ในระดับต่ำ โดยระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิจาก ครู ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ นิสสัย (2554). แรงจูงใจในการปฏิบัติของครูโรงเรียนสฤชดิเดช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กันธอร กุลบุตรดี (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรรยา นิลทรัพย์ (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา
- นงนารถ โส๊ะมณี (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ฐานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นิตยา โคตรศรีเมือง, (2546). *ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน สังกัดสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา*.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตากร สุขะกาตี. (2548). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนอนุบาลชลบุรี*.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตารัตน์ ฤทธิ์แสนตอ (2556) .*ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผกามาศ สมัครการ (2554). *แรงจูงใจในการทำงานของครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย 40 (2) สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร. : มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ปราณี บรรณสาร. (2551).*ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติการสอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต2*.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเดช อ่างศิลา. (2546). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*.งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 (2557). *ทิศทางการจัดการศึกษา สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 2 ปี 2557*. วันที่ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.ccs2.go.th/index.php>
- Davis, Keith; & Newstrom, J. W. (1985). *Human Behavior at Work : Organizational Behavior*. (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Synderman, B. (1959). *The motivation to work*. New York: John Wiley & Sons.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research, and practice* (4th ed.). New York: McGraw-Hill
- Maslow, A. H. (1987). *Motivation and Personality* (3rd edition) New York: Harper and Row.
- Murray, E. J. (1961). *Motivation and emotion*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ogomaka, U. J. (1986). *The factors which motivation California credentialed teacher to teach in Los Angeles archdiocesan high school*. *Dissertation Abstracts International*, 46(12), 3563-A.

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1
Internal Quality Assurance in Primary Private Educational Institute
Under Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล

Wilailuk Sereetrakul

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education Bangkokthonburi University

e-mail : wilailuks2555@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหาร รองผู้บริหาร และบุคลากรภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 16 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง 86 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีการดำเนินงานมากที่สุดในเรื่องการจัดทำสรุปรายงานและจัดทำรายงานประจำปี ส่วนภาพรวมปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายใน, การศึกษาระดับประถมศึกษา, สถานศึกษาเอกชน

Abstract

The research objectives were to study operational conditions and problems in operation of internal quality assurance of private educational institutions under Nonthaburi Primary Education Service Area Office 1. Data were collected from 86 samples of personnel-responsible for internal quality assurance in 16 private institutions. With a questionnaire about operating conditions and problems in the implementation of internal quality assurance of educational institutions. Data were analyzed by descriptive statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation. Research findings revealed that the operating condition of internal quality

assurance of the institution at the most level is in the preparation of the summary report and the preparation of the annual report. In general, the problem of conducting internal quality assurance is at moderate level. The most common problem is developed a plan for the development of education in line with the vision, mission and goals.

Keywords: Internal Quality Assurance, Primary education, Private Education Institutions

บทนำ

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับรู้ และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบ มีคุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม โครงการ ที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษา จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง แต่จากรายงานการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 (รายงานการติดตามประเมินผล, 2560: 26) ที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษา ได้ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามนโยบายและกรอบการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แต่ละขั้นตอนการดำเนินงานทั้งด้านการเตรียมการ ด้านการ ดำเนินการ และด้านการจัดทำรายงานตามกระบวนการ ตามแนวคิด PDCA แต่สถานศึกษายังจัดทำ ไม่เป็นระบบและไม่ครบวงจร ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน อย่างจริงจัง จะปฏิบัติงานเพื่อเตรียมเอกสารเพื่อรองรับการประเมินเท่านั้น ส่งผลให้การดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมทุกด้าน ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และเทคโนโลยี พร้อมทั้งจะพัฒนาตามกระบวนการของการ ประกันคุณภาพตามกระบวนการทำงานเชิงระบบ Plan, Do, Check, Act (PDCA) (Deming, W. Edwards., 1986) ให้มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัด หลายด้าน ทั้งด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่ และเทคโนโลยี ทำให้การดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ มีปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงานและสภาพปัญหาในการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

2) เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ให้บุคลากรที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ตอบด้วยตนเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 16 โรงเรียน ซึ่งมีประชากรรวมทั้งสิ้น 102 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ที่สุ่มมาเป็นตัวอย่าง หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการอ่านค่าจากตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ขนาดประชากร 110 คน ได้จำนวนตัวอย่าง 86 คน

เครื่องมือวิจัย/ วิธีการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ปัจจุบัน และประสบการณ์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีจำนวนข้อคำถามรวม 20 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบว่าสถานศึกษาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีจำนวนข้อคำถามรวม 16 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (5 points rating scale)

แบบสอบถามมีการตรวจสอบคุณภาพ โดยตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) ผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เกิน 0.5 ทุกข้อคำถาม ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปตรวจสอบค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์

ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมากกว่า 0.8 ทุกตัวแปร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรของกลุ่มตัวอย่าง สภาพและปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการสุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 86 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 79.06) ส่วนใหญ่มีอายุสูงกว่า 45 ปี (ร้อยละ 56.97) จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ปริญญาตรี ร้อยละ 50.00 และปริญญาโทร้อยละ 46.51) และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชนมากกว่า 5 ปี (ร้อยละ 88.37)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การดำเนินงานที่สถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ และ 3) เตรียมการและให้ความร่วมมือในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1) ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2) เผยแพร่ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนา และ 3) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน

ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

สถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ประสบปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) โดยปัญหาที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ 1) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา และ 3) กำหนดผู้รับผิดชอบและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และปัญหาที่พบน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้ายได้แก่ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบริบทของสถานศึกษา และ 3) สรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่สถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 มีการปฏิบัติตามที่ 3 อันดับคือ

1. ด้านสรุปและจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีสถานศึกษาที่ดำเนินการเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 88.37 ที่เป็นดังนี้ เนื่องมาจากการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 6 ที่ระบุให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยรายงานต่อสาธารณชน และข้อ 14 (7) ที่ระบุให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี

ผลการศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับ กฤษณา พลสิม (2558) ได้ศึกษา ถึงความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันภายนอก

2. ด้านนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบมีสถานศึกษาที่ดำเนินการเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 81.40 ที่เป็นดังนี้ เนื่องมาจากสถานศึกษามีความจำเป็นต้องนำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545) มาตรา 8 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชนที่มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน สอดคล้องกับ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2554:10) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ยึด หลักการ 3 ประการ คือ 1. การกระจายอำนาจ (Decentralization)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาประสบปัญหาการดำเนินงานด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มากเป็นอันดับ 1 ดังนั้น หน่วยงานระดับนโยบายควรสนับสนุนสื่อและเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพแก่สถานศึกษาอย่างทั่วถึง จัดทำสื่อเอกสารเชิงวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษามัธยมศึกษาแบบจริงเผยแพร่แก่สถานศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการ มีการจัดสรรงบประมาณดำเนินงานแก่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วางระบบวิจัยและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในร่วมกับสถานศึกษาอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ในบริบทที่เหมาะสมเฉพาะกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2556. **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี. (2561). **รายงานผลการตรวจติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา**. นนทบุรี: คณะกรรมการตรวจติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2556). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ (เล่ม ๑)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Deming, W. Edwards. (1986). **Out of the Crisis**. MIT Center for Advanced Engineering Study. ISBN 0-911379-01-0.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 607-610.

ผลของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่มีต่อความสามารถ
ด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
Spatial Development of Young Children Through
Outdoor Games Activities

ปิยกานต์ ปานอุไร

Piyakarn Parnurai

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-8516765

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-8516765

e-mail: piyakarn.mm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งและแบบประเมินความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองจัดกิจกรรมกลางแจ้งสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองในทุกด้าน

คำสำคัญ : กิจกรรมกลางแจ้ง, มิติสัมพันธ์, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the result of outdoor games activities to spatial development of young children. 2) To study level of spatial development before and after through outdoor games activities. Subjects were preschool children, 5 – 6 years old in kindergarten II , first semester , academic year 2019 at Watphomsuwansamakkee school , Bang Phai , Bang khae , Bangkok. The 12 lowest scored children were assigned for experimental group. The research instruments were Lesson plan of outdoor games activity and the evaluation of spatial

development from for young children. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows : The spatial development of young children after Outdoor game activities higher than before at .01 level. and the change increased from baseline in all aspects.

Keywords : Outdoor games activities, Spatial, Young children

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา ในเรื่องของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา เด็กในวัยนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม ซึ่งการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้นั้น เด็กปฐมวัยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปรับตัวให้เข้าสังคมหรือบุคคลและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ทั้งจากการสำรวจ การทดลอง จะทำให้เด็กสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองในอนาคต การเล่นนับว่าเป็นการเรียนรู้ของเด็กที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง บุคคลที่อยู่รอบตัว สิ่งต่างๆรอบตัว รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ (สนใจ ทิพย์ชัยเมธาและละออ ชูติกร, 2525: 166) กิจกรรมกลางแจ้งนับว่าเป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเต็มที่ ซึ่งการเล่นนี้จะทำให้เด็กจะได้เรียนรู้ ได้ทำการสำรวจ ค้นคว้าด้วยตัวเอง ภายใต้การที่ผู้ใหญ่จัดสภาพแวดล้อมรวมถึงสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นที่เตรียมไว้ ซึ่งจะนำไปสู่พื้นฐานของการพัฒนาในอนาคตต่อไป

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (2560:13) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมกลางแจ้งไว้ว่า การเล่นกลางแจ้งนั้นเป็นการตอบสนองความต้องการของเด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเด็กสามารถแสดงออกโดยการทดลอง หยิบ จับ เขย่า ฟังเสียง สำรวจโยนของหรือขว้างปา ด้านความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางอารมณ์-จิตใจ และเป็นการทดแทนความต้องการในตัวเด็กซึ่งเด็กจะแสดงออกมาโดยการเล่นสมมติ อีกทั้งการเล่นกลางแจ้งยังเป็นการเรียนรู้ของเด็กที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น เด็กสามารถเรียนรู้ เรื่องของขนาด น้ำหนัก สี รูปร่าง ความเหมือน ความแตกต่าง เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น เช่น การผลัดเปลี่ยนกันเล่นของเล่น การรู้จักรอคอย การแบ่งปันสิ่งของต่าง ๆ ให้แก่กัน การตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเรียนรู้ถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบของตัวเองที่มีต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เช่น หน้าที่ของบุคคลในครอบครัว คือ พ่อ แม่ ลูก ตำรวจ หมอ พยาบาล ซึ่งเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้มากจากการเล่นบทบาทสมมติและจากการสังเกตและกระทำตามตัวแบบ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งช่วยให้มีทัศนคติที่ดีต่อการออกกำลังกายและเพื่อเป็นแนวทางในการที่จะสนใจในการเล่นกีฬาประเภทอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

กิจกรรมการเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีการเล่นที่หลากหลายรูปแบบทั้งที่เล่นเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่และเล่นรายบุคคล ซึ่งการเล่นแต่ละรูปแบบนั้นจะช่วยพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่แตกต่างกันออกไป ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของความสามารถทางสมองที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์และเนื่องด้วยความสามารถด้านนี้จะเป็พื้นฐานของการเรียนรู้ในอนาคต รวมถึงความสามารถด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลีรัตน์ชื่น (2550: 8) ได้กล่าวว่า ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์นั้นเป็นความสามารถในการรับรู้ เข้าใจในเรื่องของการมองเห็น การจำแนกรวมถึงจินตนาการของเด็กในเรื่องของขนาด รูปร่าง รูปทรง ตำแหน่ง และมิติของสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในระนาบเดียวกันและหลายระนาบใน มุมมองของสิ่งต่างๆ รวมถึงความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของวัตถุรอบตัวที่มีทั้งวัตถุที่คงที่และวัตถุที่เคลื่อนที่ ลักษณะของวัตถุเมื่อเกิดการเปลี่ยนมุมมองของวัตถุ ตลอดจนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งของและต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในรูปแบบใหม่ที่ไมคงที่แล้วก็ตาม ซึ่งความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยนี้ จะเป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการแยกประเภทของวัตถุ สิ่งของและรู้จักสิ่งที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน รวมถึงสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด ทิศทาง ตำแหน่งของวัตถุ และการคาดคะเนเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในลำดับต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเล่นกลางแจ้งกับมิติสัมพันธ์มีความเกี่ยวเนื่องกัน ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง จากประสบการณ์จริงที่เด็กปฐมวัยได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองและนำการจัดกิจกรรมกลางแจ้งมาพัฒนาด้านมิติสัมพันธ์ให้เด็กได้เกิดการสังเกต จดจำภาพมองวัตถุในมุมมองต่าง ๆ และความสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมของวัตถุ ความเหมือนความแตกต่างของวัตถุ ตำแหน่งของวัตถุที่สัมพันธ์กับตำแหน่งของตนเอง ความสัมพันธ์ของวัตถุกับทิศทางและความสามารถในการที่จะสังเกต ทำการค้นหาวัตถุอย่างมีทิศทางได้ดีขึ้นผ่านกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้นำกิจกรรมไปปรับใช้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง ซึ่งการเล่นกลางแจ้งนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับเด็กปฐมวัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทั้งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยรวมถึงได้

ศึกษาเอกสาร ตำราจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในทุกด้าน

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 67 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

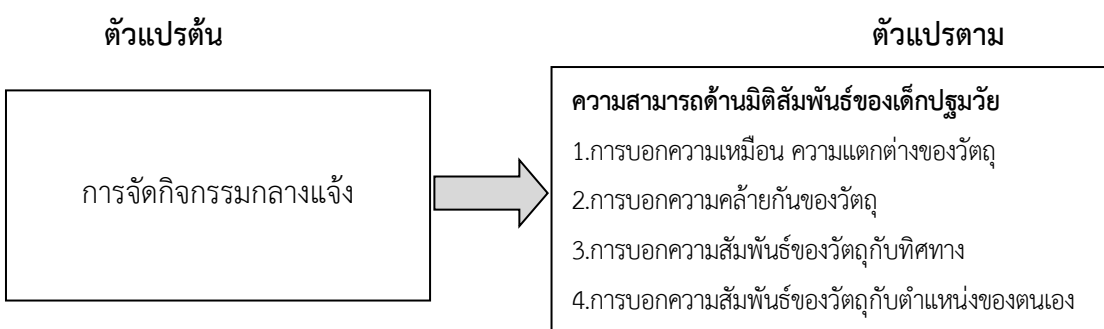
นิยามศัพท์เฉพาะ

1.เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพรหมสุวรรณสามัคคี แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน

2.กิจกรรมกลางแจ้ง หมายถึง กิจกรรมการเล่นนอกห้องเรียน ทั้งในสนามและใต้ร่มไม้ มีข้อตกลงในการเล่นและทำกิจกรรม มีข้อตกลงและกฎกติกาไม่ซับซ้อนมากนัก เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมทั้งการเล่นรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มย่อยและกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ประกอบกับอุปกรณ์หลากหลายชนิดที่ใช้ในการเล่น เช่น ลูกฟุตบอล กรวย ถุงทราย รวมถึงเกมการละเล่นไทยอีกด้วย

3.ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการใช้ทักษะต่าง ๆ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กับวัตถุ สิ่งของ เพื่อบอกได้ว่าวัตถุนั้น ๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งการบอกความเหมือน ความแตกต่าง สี รูปร่าง รูปทรง รูปแบบ ระยะทางใกล้ ไกล เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษา

แผนการจัดกิจกรรมกลางแจ้งและแบบประเมินความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประเมินผลของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบบันทึกการให้คะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ก่อน-หลังเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test)

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent sample t-test)

ผลการวิจัย

หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์โดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายชั้นความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ทุกด้านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยมีความชื่นชอบเป็นอย่างมาก เป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ อีกทั้งการเล่นกลางแจ้งกับวัสดุต่าง ๆ เช่น ลูกฟุตบอล ทราย ยังทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์อีกด้วย การจัดกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความสนุกและสร้างความสนใจของเด็กในการเล่น เด็กปฐมวัยนอกจากจะได้สนุกกับกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแล้ว เด็กยังได้พัฒนาตำแหน่งของตนเองกับวัตถุต่าง ๆ เช่น ลูกฟุตบอลที่อยู่ด้านหน้าเด็ก ทรายที่วางอยู่ด้านหลัง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการพัฒนาความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยซึ่งสอดคล้องกับปรีชา ปั้นเกิด (2557) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเล่นบอลเป็นการพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัยกับวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เช่น เมื่อเด็กทำการเลี้ยงลูกบอล เด็กจะเข้าใจถึงตำแหน่งของวัตถุ และความพันของวัตถุในตำแหน่งต่าง ๆ อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จึงควรมีการศึกษาในนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันออกไปของความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาผลของกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะทางสังคม การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
- ปรีชา ปั่นเกิด.(2557). **การใช้กิจกรรมการเล่นบอลเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย**: ปรินญาณิพนธ์ กศ.บ.การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ละออ ชูติกร.(2525). **“หน่วยที่4 การเล่นและเกมสำหรับเด็กปฐมวัยศึกษา”**. เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา . นนทบุรี.สาขาการศึกษาปฐมวัย.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อัญชลี รัตน์ชื่น.(2550). **ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะเครื่องแขวน**.ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.(การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อการพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

The Effect of Cooking Activities on Young Children Writing Development

ปิยกานต์ ปานอุไร

Piyakarn Parnurai

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-8516765

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-8516765

e-mail : piyakarn.mm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อการพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดศาลาแดง แขวง บางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารและแบบบันทึกการให้คะแนนการเขียนของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองจัดกิจกรรมประกอบอาหารสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองในทุกด้าน

คำสำคัญ : กิจกรรมประกอบอาหาร, พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the result of Cooking activities to young children writing development. 2) To study level of young children writing development after Cooking activities. Subjects were preschool children, 5 – 6 years old in kindergarten II , first semester , academic year 2019 at Watsaladaeng school , Bang Phai , Bang khae , Bangkok. The 10 lowest scored children were assigned for experimental group. The research instruments were Lesson plan of cooking activity and writing grading record form for young children. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows : The writing development of young children after Cooking activities higher than before at .01 level. and the change increased from baseline in all aspects.

Keywords : Cooking activities, Young children writing development, Young children

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม การจัดการศึกษาล้วนมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองดีและมีคุณภาพ โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของประเทศชาติ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.2545:3) จากสถานการณ์ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการพัฒนาคนในสังคมให้มีความรอบรู้เท่ากันมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2549)

เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งความเจริญงอกงาม การปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้กับเด็กในวัยนี้จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาในขั้นตอนต่อไป เพราะเด็กจะซึมซับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี เด็กควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา เพราะชีวิตของมนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับภาษาเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ความเกี่ยวข้องระหว่างกันอาจเกิดได้หลายรูปแบบ เช่น การช่วยเหลือพึ่งพากัน การเจรจาต่อรอง การบอกความต้องการของตนเอง เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ นอกจากนี้ภาษายังมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะภาษาช่วยให้มนุษย์สื่อความหมายและเข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น (ชลาริป สมหาทิโต.2556:2)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (2560:71) กล่าวว่า กิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นกิจกรรมการจัดประสบการณ์ที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวเด็ก กิจกรรมการประกอบอาหารเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทดลอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดสอบและปฏิบัติการด้วยตนเองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ต้ม นึ่ง ทอด ผัด เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหาร การรับรู้รสชาติ กลิ่นโดยการใช้ประสาทสัมผัสและการทำงานร่วมกัน

ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจในการขีดเขียน ขีดเขียนลงในสมุด หนังสือ หรือกระถังฝาผนังบ้าน ชลาริป สมหาทิโต (2556:42) กล่าวว่าทักษะการเขียนและการวาดภาพนั้นมีความเกี่ยวข้อง

สัมพันธ์กัน โดยที่เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 18 เดือน ถึง 4 ขวบ จะอยู่ในขั้นขีดเขียน ซึ่งในขั้นนี้เด็กปฐมวัย จะใช้กล้ามเนื้อจับต้องและขีดเส้นต่าง ๆ ตามที่ต้องการแต่เนื่องจากกล้ามเนื้อยังไม่แข็งแรงมากนัก เส้นที่เด็กเขียนจึงยังไม่มั่นคง ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มขีดเขียน ในขั้นนี้เด็กจะใช้จินตนาการในการเขียนมากขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นขีดเขียน เด็กจะสามารถเขียนรูปร่างคร่าวๆได้ เริ่มวาดรูปคนได้และในขั้นที่ 4 ขั้นวาดภาพ ของจริง เด็กจะสามารถวาดคนได้โดยมีองค์ประกอบครบถ้วน จากพัฒนาการทางการเขียนดังที่ได้ กล่าวมาแล้วนั้น จะพบได้ว่า การเขียนคืองานที่สำคัญของเด็กปฐมวัย ในการทำกิจกรรมประกอบ อาหาร ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์จากรายการอาหาร สูตรอาหาร ส่วนผสม ชื่อวัสดุ- อุปกรณ์ในการทำอาหาร ฯลฯ จากบัตรคำต่าง ๆ และกระดาษชาร์ทที่ครูเป็นผู้เขียนให้เด็กดู มีบัตร คำประกอบภาพที่เด็กเป็นผู้วาดร่วมกัน และให้เด็กช่วยกันวางบัตรคำให้ตรงกับอุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ ดังเช่น การเล่นเกม จับคู่สิ่งของกับคำศัพท์ จากนั้นเด็กจะได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติการประกอบอาหาร ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมการประกอบอาหาร เด็กจะสรุปโดยการบันทึกสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ใน กิจกรรมประกอบอาหารลงในสมุดของตนเอง ได้อย่างอิสระ ซึ่งจะตอบสนองพัฒนาการด้านการเขียน ของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของกิจกรรม ประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มี พัฒนาการทางด้านการเขียนที่เหมาะสมกับวัยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ของเด็กเข้ากับประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมประกอบอาหาร ซึ่งในกิจกรรมนี้เด็กปฐมวัยจะ ได้ทำการเขียนวัสดุ - อุปกรณ์ เครื่องปรุง ตลอดจนวิธีการทำอาหาร เมื่อเด็กทำอาหารเสร็จแล้วเด็ก จะได้ทำการบันทึกขั้นตอนการทำอาหารลงในสมุดบันทึกของตนเองอีกด้วย ผลของการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเขียนของเด็กปฐมวัยให้กับผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็ก ปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยหลังจากการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ประกอบอาหาร ซึ่งการเขียนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับเด็กปฐมวัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสาร ทั้งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยรวมถึงได้ศึกษาเอกสาร ตำราจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัย พบว่า เด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีขึ้น

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดศาลาแดง แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 154 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดศาลาแดง แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดศาลาแดง แขวงบางไผ่ เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน

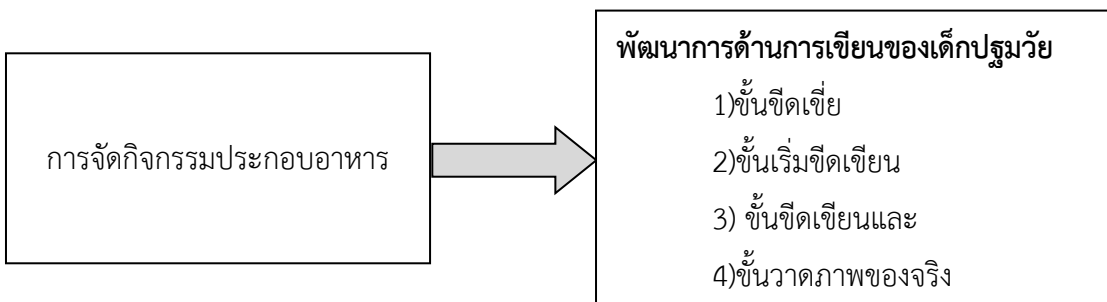
2.กิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการทดลอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทดสอบและปฏิบัติการด้วยตนเอง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของผัก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ต้ม นึ่ง ทอด ผัด เด็กจะได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหาร การรับรู้รสชาติ กลิ่นโดยการใช้ประสาทสัมผัสและการทำงานร่วมกัน ในขั้นตอนการประกอบอาหาร เด็กจะได้มีส่วนร่วมในการเขียนวัตถุประสงค์-อุปกรณ์ในการประกอบอาหารและเมื่อเสร็จกิจกรรมแล้วเด็กจะได้บันทึกขั้นตอนการประกอบอาหารลงในสมุดบันทึกของตนเอง

3.พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง พัฒนาการในการเขียนของเด็กปฐมวัย ที่แสดงออกทางพฤติกรรมการเขียน ซึ่งขั้นพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ 1)ขั้นขีดเขียน 2)ขั้นเริ่มขีดเขียน 3) ขั้นขีดเขียนและ 4)ขั้นวาดภาพของจริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

เครื่องมือในการศึกษา

แผนการจัดกิจกรรมประกอบอาหารและแบบบันทึกการให้คะแนนการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประเมินผลของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบบันทึกการให้คะแนนการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อน-หลังเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test)

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent sample t-test)

ผลการวิจัย

หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในรายชั้นพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ทุกด้านสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียน สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยมีความชื่นชอบ เป็นวิธีการเรียนปนเล่น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมประกอบอาหาร เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสวงหาความรู้พัฒนาทักษะการเขียนในชั้นต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมประกอบอาหารเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความสนุกและสร้างความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กปฐมวัยนอกจากจะได้สนุกกับกิจกรรมประกอบอาหารแล้ว เด็กยังได้ร่วมกันเขียนชาร์ทวัสดุ – อุปกรณ์ วิธีการทำอาหาร อีกทั้งยังได้เขียนสรุปบันทึกขั้นตอนต่าง ๆ ลงในสมุดอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับธิดารัตน์ จันทะหิน (2551) ที่กล่าวว่า การที่เด็กได้บันทึกผ่านกิจกรรมประกอบอาหารนั้น เป็นการพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในชั้นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เด็กจะได้เรียนรู้คำศัพท์ของอุปกรณ์ประกอบอาหารต่าง ๆ ได้ฝึกเขียนหรือนำคำศัพท์มาเล่นเกมจับคู่กับวัสดุอุปกรณ์จริง ทำให้เด็กรู้สึกท้าทายและสามารถทำให้เกิดพัฒนาการด้านการเขียนที่ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จึงควรมีการศึกษาในนักเรียนระดับชั้น

อื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันออกไปของพัฒนาการด้านการเขียน ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาผลของกิจกรรมประกอบอาหารกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะคณิตศาสตร์ และทักษะด้านสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ ฯ : กรมวิชาการ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค
- ชลธิป สมานีโต.(2556). **การพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ ฯ : พีเอส.พรินซ์.
- ธิดารัตน์ จันทะหิณ.(2551). **ผลของการบันทึกผ่านกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย** : ปรินญานิพนธ์ กศ.บ.การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาวินี แสนทวีสุข.(2538). **การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). **การวัดและประเมินผลแนวใหม่:เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- อุไรวรรณ มาตมุงคุณ.(2554). **พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากงานกระดาษ** : ปรินญานิพนธ์ กศ.บ.การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาเน้นภาษา Reading Skills of Young Children Playing Emphasized Language Didactic Games

พิจิตรา เกษประดิษฐ์

Pigitra Kadpradid

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 062-2945463

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 062-2945463

e-mail : nook-022@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้เล่นเกมการศึกษาเน้นภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กนักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุ 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเพชรเกษม (จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เกมการศึกษาเน้นภาษา และแบบทดสอบวัดความสามารถทักษะทางการอ่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาเน้นภาษามีทักษะทางการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะการอ่าน, เกมการศึกษาเน้นภาษา

Abstract

The purpose of the study was to compare reading skills of young children before and after playing emphasized language didactic games. Subjects were preschool children, 4 – 5 years old in kindergarten II , first semester , academic year 2019 at Petchkasem school , Bang khae , Bangkok. The 10 lowest scored children were assigned for experimental group. The research instruments were Language Didactic Games and The Reading Skills Test, reliability. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The reading skills of young children after playing emphasized language didactic games was significantly higher than before at .01 level and the change increased from baseline in all aspects.

Keywords: Reading skills, Emphasized language didactics games

บทนำ

ภาษาไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยและเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นไทย ถือเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนสองคน ภาษาไทยถือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อใช้ในการสื่อความคิดและความเข้าใจและการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ และมีความอยากรู้อยากเห็น การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง (ฉวีวรรณ คูหาภินนธ์ 2542:11)

เกมการศึกษาถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุกและยังช่วยกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้ เด็กจะได้เรียนรู้จากการเล่นที่เป็นรูปธรรม เกมการศึกษายังเป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยและเป็นตัวช่วยให้เด็กมีทักษะการอ่านดีขึ้น เกิดความคิดรวบยอดจากสิ่งที่เรียน อีกทั้งยังช่วยในการคิดแก้ปัญหา การสังเกตเปรียบเทียบ คิดหาเหตุผล การจัดหมวดหมู่ การจำแนก อันเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเกมการศึกษานั้นแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้ 1)การจับคู่ 2)การต่อภาพให้สมบูรณ์ 3)การวาง)ภาพต่อปลาย 4)การเรียงลำดับ 5)การจัดหมวดหมู่ 6)การสังเกตรายละเอียดของภาพ 7)การจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ 8)พื้นฐานการบวก 9)การหาความสัมพันธ์ตามลำดับที่กำหนด ซึ่งประเภทของเกมการศึกษานั้นจะมุ่งเน้นให้เด็กได้ใช้ทักษะทางการอ่านสำคัญและจำเป็นมากสำหรับเด็กปฐมวัย

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเกมการศึกษาจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้เด็กได้ฝึกทักษะการอ่านผ่านการเล่นเกมการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่เด็กปฐมวัย ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเพชรเกษม(จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
จำนวน 75 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเพชรเกษม(จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) เขตบางแค สังกัด
กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่
1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเพชรเกษม(จตุรงค์สงครามอนุสรณ์) เขตบางแค สังกัด
กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน

2.เกมการศึกษาเน้นภาษา หมายถึง เกมการศึกษาที่หาความสัมพันธ์ภาพกับสัญลักษณ์ โดยให้
เด็กได้สังเกต เปรียบเทียบภาพเป็นสัญลักษณ์ และสื่อความหมายของมาเป็นรูปภาพ และสัญลักษณ์
ออกมาเป็นถ้อยคำ เพื่อที่จะพัฒนาทักษะทางการอ่านของเด็กปฐมวัยโดยผ่านการเล่นเกมการศึกษาที่
ประกอบไปด้วยเกมการศึกษาเน้นภาษา

4 ประเภท ดังนี้

2.1 เกมเรียงประโยค เกมเรียงลำดับที่เป็นเกมการสังเกตจากภาพ สัญลักษณ์กับคำศัพท์
เด็กสามารถนำบัตรภาพกับคำศัพท์มาเชื่อมโยงเป็นประโยคที่มีความหมาย

2.2 เกมจับคู่ภาพกับคำศัพท์ เป็นเกมที่ช่วยฝึกเด็กในเรื่องของการสังเกตภาพกับ
คำศัพท์ที่เหมือนกัน และนำคำที่เหมือนกันมาเรียงต่อเข้าด้วยกันเป็นคู่

2.3 เกมภาพตัดต่อ เป็นเกมที่สังเกตรายละเอียดภาพกับคำศัพท์ รอยตัดต่อของภาพกับ
คำศัพท์ที่เหมือนกันหรือต่างกันในเรื่องของ สี รูปร่าง ขนาด จะมีจำนวนชิ้นตั้งแต่ 4 ชิ้นขึ้นไป

2.4 เกมลอตโต เป็นเกมฝึกการสังเกตรายละเอียดภาพกับคำศัพท์ เกมนี้จะ
ประกอบด้วยภาพที่เป็นแผ่นหลัก 1 ชิ้น และภาพที่เป็นชิ้นส่วนย่อย สำหรับเปรียบเทียบกับภาพแผ่นหลัก
จำนวน 4 ชิ้นขึ้นไป เด็กจะเลือกภาพชิ้นส่วนที่มีอยู่ในภาพหลักเท่านั้นแล้วนำมาวางให้ตรงกับภาพหลัก

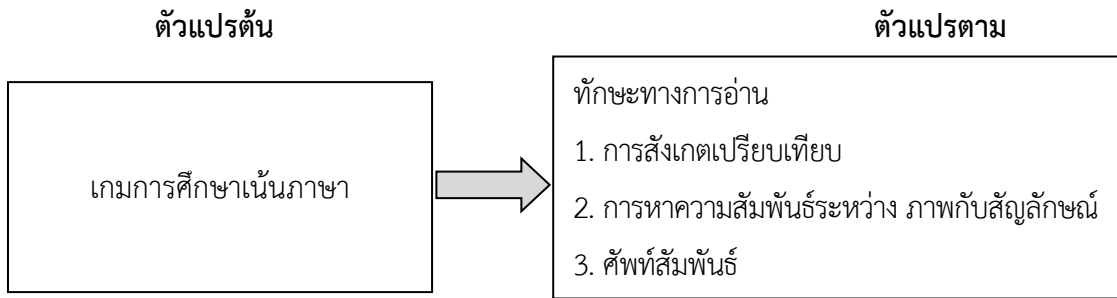
3.ทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถพื้นฐานของเด็กปฐมวัยในการรับรู้
คำศัพท์โดยรวม โดยไม่แยกออกเป็นทีละตัวอักษรหรือสระ แต่ละพยางค์เป็นการจำรูปแบบภายนอกของ
คำศัพท์แต่ละคำ ที่สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์กับภาพที่เป็นสื่อได้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้จำแนกทักษะ
ทางการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

3.1 การสังเกตเปรียบเทียบ หมายถึง การสังเกตเปรียบเทียบรายละเอียด ของภาพ
และคำศัพท์ ทิศทาง ระยะ ความเหมือนความแตกต่างของภาพและสัญลักษณ์

3.2 การหาความสัมพันธ์ภาพกับสัญลักษณ์ หมายถึง การสังเกตรูปภาพ สัญลักษณ์
ที่สัมพันธ์กันระหว่างภาพกับสัญลักษณ์หรือภาพกับคำในรูปแบบต่างๆ

3.3 ศัพท์สัมพันธ์ หมายถึง การเชื่อมโยงคำศัพท์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษา

1. เกมการศึกษาเน้นภาษา
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทักษะการอ่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประเมินผลทักษะด้านการอ่านของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยแบบบันทึกการให้คะแนนการอ่านของเด็กปฐมวัย ก่อน-หลังเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะด้านการอ่านของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษา ทั้งโดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การสังเกต การเปรียบเทียบ การหาความสัมพันธ์ภาพกับสัญลักษณ์และการหาคำศัพท์ที่สัมพันธ์กัน

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการเปรียบเทียบทักษะทางการอ่านของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษาเน้นภาษา

หลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษา เด็กปฐมวัยมีทักษะการอ่านโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

เด็กปฐมวัยมีทักษะการอ่าน สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษาเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยมีความชื่นชอบ สนุกสนานเวลาเล่น เป็นกิจกรรมที่เรียนปนเล่น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษา เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสวงหาความรู้ และเกิดทักษะการอ่านในชั้นต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษาเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความสนุกและสร้างความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษา เด็กปฐมวัยนอกจากจะได้สนุกกับกิจกรรมนี้แล้ว เด็กยังฝึกทักษะการอ่านคำศัพท์

เด็กจะได้เรียนรู้คำศัพท์จากการเล่นเกมการศึกษาเน้นภาษา ในเรื่องของการเรียนรู้คำศัพท์ การแต่งประโยคจากภาพ

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป**

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จึงควรมีการศึกษาในนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันออกไปของทักษะด้านการอ่าน ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาผลของกิจกรรมเกมการศึกษาเน้นภาษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ทักษะคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2543). การสอนแบบจิตรปัญญาแนวการใช้การสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์
- นที เกิดอรุณ (2538). การเปรียบเทียบความสามารถในการรับรู้ทางสายตาของเด็กในระดับก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ฝึกทักษะการเล่นเกมและการใช้แบบฝึก : ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บันลือ พฤกษ์วัน (2532). มิติใหม่ในการอ่าน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินผลแนวใหม่:เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุไรวรรณ มาตมุงคุณ.(2554). พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากงานกระดาษ : ปรินญา นิพนธ์ กศ.บ.การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การส่งเสริมความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา

Promotting generosity and sharing of elementary school age
children with educational game activities.

กิตติมา เฟื่องฟู

Kittima Fauongfoo

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 091-8804555

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 091-8804555

e-mail : annie-071@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ที่มีต่อความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พุทธประชาอุปถัมภ์) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับคะแนนการประเมินพฤติกรรมความมีน้ำใจ และการแบ่งปันต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 15 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา มีน้ำใจและการแบ่งปันสูงขึ้น

คำสำคัญ: กิจกรรมเกมการศึกษา

Abstract

The purposes of this research was to study the effects of educational game on kindness and sharing of preschool children . Male – Female age 5-6 years old who are studying in Primary 2,Year 1. Term 2 Academic Year 2562.Wat Phai Lom School,With a rating score of 15 behavioral

Considerations and sharing below the criteria. Children who receive organized educational game activities have higher kindness and sharing.

Keywords: Educational game activities.

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นแรงกดดันให้มนุษย์ดิ้นรน เพื่อความอยู่รอดผนวกกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและมีค่านิยมทางวัตถุสูง สังคมมีระบบแข่งขันสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับ

ตนเองและพรรคพวกมากกว่าส่วนรวม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความมีน้ำใจไมตรีที่ดีต่อกัน ความมีน้ำใจเป็นเรื่องที่ทุกคนทำได้โดยไม่ต้องใช้เงินทองมากมายเพียงแต่แสดงความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เป็นการแสดงน้ำใจได้ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2550)

ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่คือความเห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความใส่ใจ ความทุกข์สุขของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติการ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชนและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข จำเป็นจะต้องเป็นผู้มีน้ำใจ มีไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง ความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนสามารถทำได้ ด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา คิดถึงผู้อื่นและแสดงต่อผู้อื่นเหมือนที่ต้องการให้คนอื่นแสดงต่อตนเอง สามารถทำดีต่อผู้อื่นได้ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

เกมการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมการสอนชนิดหนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็ก คือ จัดให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และเล่นจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เกมการศึกษา จึงเป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยฝึกทักษะด้านต่างๆ อันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ซึ่งมุ่งให้เด็กได้ใช้ทักษะ ในการสังเกตคิดหาเหตุผล และแก้ปัญหา โดยใช้เวลาน้อยที่สุด ดังนั้น เกมการศึกษาเป็นกิจกรรม ที่มีคุณค่าแก่เด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน (วรรณพร ศิลาขาว, 2538) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเกมการศึกษายังช่วยให้เด็ก เพลิดเพลินผ่อนคลายความตึงเครียด ได้รับความสนใจของเด็กและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม รู้จักความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้เด็กมีความสามัคคีรู้จักการเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ แบ่งปัน มีน้ำใจยอมรับกันและรู้จักการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2526)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ที่มีต่อความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งความมีน้ำใจนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับเด็กปฐมวัย โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทั้งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พัฒนาการของเด็กปฐมวัยรวมถึงได้ศึกษาเอกสาร ตำราจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ซึ่งผลการวิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นเกมการศึกษามีน้ำใจและการแบ่งปันที่ดีขึ้น

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปฐมวัยปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พุลประชาอุปถัมภ์) อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

ตัวแปรตาม ความมีน้ำใจและการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือในการศึกษา

- แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
- กิจกรรมเกมการศึกษา
- แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความมีน้ำใจและการแบ่งปัน

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ ได้แก่

ค่าสถิติพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538)

สรุปผลการวิจัย

ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีน้ำใจและการแบ่งปัน 2.73 คิดเป็นร้อยละ 27.33 และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมความมีน้ำใจและการแบ่งปัน 8.60 คิดเป็นร้อยละ 86.00

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพัฒนาการส่งเสริมความมีน้ำใจ และการแบ่งปันของนักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 2/1 ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านความมีน้ำใจ และการแบ่งปัน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึง 4 พบว่าในแต่ละช่วงสัปดาห์เด็กมีพัฒนาการความมีน้ำใจ และการแบ่งปัน โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกัน ก่อนและหลังการทดลองที่เป็นเช่นนี้ เพราะเด็กในกลุ่มการทดลองได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งการเล่นกับสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ เกมโดมิโน ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และเล่นจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กจะได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน นอกจากนี้ เกมยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการความมีน้ำใจ การแบ่งปัน และทางด้านสติปัญญา เช่น การสังเกต การคิด วิเคราะห์ แยกแยะ คิดแก้ปัญหา ตั้งคำถาม เด็กรู้จักการยอมรับประกอบกับการกระตุ้นด้วยแรงเสริมจากครู เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางบวก จึงทำให้เด็กสังเกต และจะนำมาใช้ในการปฏิบัติ ขณะเล่นเกมการศึกษา เด็กมีโอกาสเรียนรู้ที่ดี จากคำพูดให้กำลังใจจากครู จะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการคิด ที่เปิดโอกาสให้เด็ก ได้

แสดงออกถึงการกระทำหรือคำพูด จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในด้านความมีน้ำใจ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การยอมรับในตัวเพื่อนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเด็กในระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย ครั้งต่อไป

1. การจัดกิจกรรมการเล่นเกการศึกษา ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กเล่นเอง ครูควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อพูดให้กำลังใจ และเสริมแรงบวก กระตุ้นให้เด็กกล้าคิด แก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูดในสิ่งที่ตนเองคิด

2. การจัดกิจกรรมการเล่นเกการศึกษา ครูควรใช้เวลาอยู่กับเด็ก เนื่องจากเด็กต้องปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบวิธีการเล่น กติกา ซึ่งระยะแรกครูต้องใช้ความอดทน และให้กำลังใจเด็ก ในการทำกิจกรรมตลอดเวลามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชนิตา อิศรเสนา. (2557). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมสังคม ด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ทิพมาศ เสวตวรโชติ. (2560). บทความการแบ่งปัน (Sharing). คณะศึกษาศาสตร์. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช.

Arnold, A. (1975). Your Child 's Play,. in Child Development series. London: Pan.

Bloom, B.S. (1964). Stability and Change Human Characteristics. New York: Jone Wiley and Son.

การพัฒนาลีลามือของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาด ภาพประกอบการพิมพ์ภาพ

The Development of Preschooler Handwriting Readiness With Drawing and Printing Activities

เพลงไพโร รัตตวงศ์

Plengprai Rattanawong

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 085-5539352

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 085-5539352

e-mail : plengprai.r@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลีลามือของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งหมด 30 คน ทำการจัดกิจกรรมในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนคลองบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมการศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ และแบบประเมินพัฒนาการด้านลีลามือเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ มีการพัฒนาลีลามือคะแนนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมในทุกด้าน

คำสำคัญ: กิจกรรมการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ, ลีลามือของเด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research was to study the result of the development of preschooler handwriting readiness with drawing and printing activities. Subjects were preschool children, 5 – 6 years old in kindergarten, studied in first semester, academic year 2019 at Klongbanggrateak school, Sam Pran, Nakhon Phathom. The research instruments were Lesson plan of drawing and printing activities and handwriting readiness observation form for young children. The statistics employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings were as follows: The handwriting readiness development of young children after drawing and printing activities were higher than before at .01 level. and the increased from baseline in all aspects.

Keywords: Handwriting readiness, Drawing and printing activities

บทนำ

พัฒนาการด้านร่างกายเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย ซึ่งกุกูลยา ตันติผลาชีวะ (2542) กล่าวว่า กล้ามเนื้อเล็กเป็นพัฒนาการทางกายอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก หมายถึง การสร้างเสริมความสามารถในการ หยิบจับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ ฝ่ามือ และข้อต่อ การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กเป็นพัฒนาการกล้ามเนื้อนิ้วมือ เพราะเด็กต้องการใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระทำ หยิบ จับ ปั่นแต่งสิ่งต่างๆ การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือไม่เพียงแต่พัฒนาการกล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความสามารถในการใช้สายตากับมือให้สัมพันธ์กันด้วย

การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กต้องพัฒนาควบคู่กันไปและเด็กต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย ทักษะการเขียน การหยิบ การจับจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก เด็กปฐมวัยต้องได้รับการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก มือ นิ้วมือ ในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยแต่ละคนจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการควบคุมและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ครูจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน (Huffman and Fortenberry, 2011) สอดคล้องกับเยาเวพา เตชะคุปต์ (2542) กล่าวว่า การพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากลีลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียนเพราะความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเขียนของเด็กซึ่งกิจกรรมหรืออุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ การร้อยลูกปัด ร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บกระดาษ รูดซิ่ว เรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ตอกตะปู เป็นต้น

การส่งเสริมกล้ามเนื้อมือของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น เครื่องเล่นกิจกรรมที่เด็กได้ หยิบจับสิ่งของ ตุ๊กตา เครื่องเล่น ตลอดจนการช่วยเหลือตนเองในการแต่งตัว การทำความสะอาดร่างกาย การรับประทานอาหารตลอดจนกิจกรรมศิลปะต่างๆ ที่เด็กได้ทำที่โรงเรียนเพื่อการพัฒนาของกล้ามเนื้อเล็ก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการควบคุมและการทำงานประสานสัมพันธ์ที่ระหว่างกล้ามเนื้อมือและตาในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องใช้มือและตาในการบังคับควบคุม เช่น การหยิบจับสิ่งของ การหิ้วหรือถือของ การร้อยพวงมาลัย การจับดินสอหรือสีในการวาดรูปหรือขีดเขียนในเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กที่จุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ ตา เพื่อพัฒนา

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของร่างกาย โดยมีการประสานสัมพันธ์กันอีกทั้งเป็นการวางรากฐานในการใช้มือด้านที่ถนัดและเตรียมความพร้อมที่จะเขียนและอ่านต่อไป แต่ครูและผู้ปกครองส่วนมากมักจะผลักดันให้เด็กฝึกการเขียนในขณะที่เด็กยังไม่พร้อมและกล้ามเนื้อเล็กของเด็กยังไม่พัฒนาจึงทำให้เด็กเกิดความเครียดและไม่มีความสุขในการเขียน และอาจมีผลในเชิงลบต่อการเรียนรู้ทักษะทางภาษาในอนาคตต่อไปด้วย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547)

กิจกรรมการพิมพ์ภาพเป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งในหลายกิจกรรมของศิลปะสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กทุกเพศทุกวัยกิจกรรมวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพหมายถึง กิจกรรมศิลปะศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง ค้นคว้า สำรวจด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยที่เด็กใช้แม่พิมพ์ที่มีอยู่จากธรรมชาติหรือแม่พิมพ์จากเศษวัสดุ ประทับลงบนแผ่นพิมพ์แล้วนำมาพิมพ์ลงบนกระดาษหรือวัสดุอื่นๆ โดยออกแบบลวดลายตัววัสดุอุปกรณ์เป็นแท่งสีเหลี่ยม แล้วใช้มีดตัดเป็นเส้นเฉียง เส้นตรง เส้นโค้ง นำสีที่เข้มพอเทบนกระดาษแข็งใช้ไม้ปาดให้เรียบร้อยนำกดบนแม่พิมพ์ลงให้ภาพติดกับวัสดุที่รองรับแม่พิมพ์นั้นๆ พิมพ์เป็นลายซ้ำๆ กันหรือเป็นลายกลับไปกลับมาตามความต้องการ เด็กก็จะนำภาพที่พิมพ์เสร็จแล้วมาวาดภาพประกอบเพิ่มเติมตามจินตนาการพร้อมทั้งบอกเล่าเรื่องจากภาพซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์จากการวาดภาพเด็กได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ในการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ อีกทั้งเด็กยังได้ผ่อนคลายอารมณ์ได้แสดงความคิดอย่างอิสระ เกิดความสนุกสนาน อีกทั้งได้ประสบการณ์ใหม่ๆ หลายด้านจากเทคนิคการพิมพ์ภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญทิพา อ่วมมณี (2547) เด็กได้ลงมือกระทำกับสี วัสดุ และได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนและครู มีโอกาสพูดเกี่ยวกับงานหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ นอกจากนั้น อีกประการที่สำคัญ คือการที่เด็กได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากครู โดยสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรม ให้เด็กแสดงออกถึงความต้องการของตนเอง และได้รับการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมพัฒนาลีลามือของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ เพื่อพัฒนาลีลามือและการประสานงานระหว่างมือกับตา อันเป็นการส่งเสริมพื้นฐานในการเรียน และการพัฒนาระดับความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในด้านการเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพที่มีผลต่อลีลามือของเด็กปฐมวัย

การดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนคลองบางกระทึก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม 2 ห้องเรียน จำนวน 57 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มตัวอย่างได้มาจากวิธีการจับสลาก 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน (Simple Random Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนคลองบางกระทึก จำนวน 30 คน

2. **ลีลามือ** หมายถึง ความสามารถของเด็กในการใช้กล้ามเนื้อมือและตาได้อย่างสัมพันธ์กัน ในการลากเส้น เป็นความสามารถในการบังคับกล้ามเนื้อในการลากเส้นในช่อง ตามทิศทางที่กำหนด มีลักษณะเส้นพื้นฐานแบบต่างๆ จำนวน 13 เส้น คือ เส้นจรวดขึ้น เส้นน้ำไหล เส้นขึ้นเขา เส้นลงเขา เส้นไม้ลิ้น เส้นเครื่องบินขึ้น เส้นหลังคาบ้าน เส้นกบกระโดด เส้นบ่อน้ำ เส้นยิงธนู เส้นยิงปืน เส้นล้อเกวียน เส้นล้อรถ เด็กนักเรียนอายุ 4-5 ปี ควรลากเส้นตามแบบ วงกลม สีเหลี่ยม สามเหลี่ยมได้ สามารถเขียนภายในกรอบที่กำหนด การต่อจุดให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ การลากเส้นตามแบบได้

3. **กิจกรรมการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ** หมายถึง การสร้างผลงานจากการวาดภาพ ในรูปแบบลายเส้นต่างๆ จากเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ประกอบการจับแม่พิมพ์กดพิมพ์ลงไปบนวัสดุรองรับจนเกิดเป็นภาพ พร้อมต่อเติมเส้นตามจินตนาการเพื่อมุ่งเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้รับการฝึกทักษะลีลามือด้วยการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาด
ภาพประกอบการพิมพ์ภาพ

ลีลามือ	
1. เส้นจรวดขึ้น	↑
2. เส้นน้ำไหล	↓
3. เส้นขึ้นเขา	↘
4. เส้นลงเขา	↗
5. เส้นไม้ลื่น	↙
6. เส้นเครื่องบินขึ้น	↗
7. เส้นหลังคาบ้าน	↘
8. เส้นกบกระโดด	⤿
9. เส้นบ่อน้ำ	⤿
10. เส้นยิงธนู	→
11. เส้นยิงปืน	←
12. เส้นล้อเกวียน	⦿
13. เส้นล้อรถ	⦿

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ
2. แบบประเมินพัฒนาการด้านลีลามือเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ประเมินผลของพัฒนาการด้านลีลามือของเด็กปฐมวัยด้วยแบบสังเกตลีลามือของเด็กปฐมวัย ก่อน-หลังเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านลีลามือของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test)

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการด้านลีลามือของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยของพัฒนาการด้านลีลามือของเด็กปฐมวัย มาเปรียบเทียบกับค่าทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

หลังได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพ มีการพัฒนาลีลามือคะแนนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมในทุกด้าน

การอภิปรายผล

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านลีลามือ สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม การที่เด็กมีการพัฒนาลีลามือสูงขึ้น เนื่องจากการวาดภาพประกอบการพิมพ์ภาพสามารถพัฒนาลีลามือของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ได้เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้การจะเขียนเส้น หรือวาดเส้นต่างๆ ได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมึกล้ามเนื้อเล็กที่แข็งแรง สอดคล้องกับ สุภาพ กิตติสาร (2530) กล่าวว่า พัฒนาการด้านลีลามือ เด็กในช่วง 2-4 ปี จะมีพัฒนาการลีลามือโดย หยิบจับ ขีดเขียนสะเปะสะปะเพราะยังไม่สามารถบังคับมือได้ จนกระทั่งประสาทมือเริ่มสัมพันธ์กับการควบคุมสายตาในการทำงานได้ จะเริ่มลากเส้นสะเปะสะปะไปสู่เส้นโค้ง มีการวนซ้ำเส้นเดิม มีทั้งเส้นตั้ง เส้นนอน และจะลากเป็นวงกลม ทั้งนี้เด็กจะพัฒนาความสามารถในการลากเส้นจากขั้นง่ายๆ ไปหาเส้นที่ยาก อีกทั้ง ھرรษา นิลวิเชียร (2535) กล่าวว่า ลีลามือเด็กจะพัฒนาความสามารถในการลากเส้นจากขั้นง่ายๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้น เด็กต้องการประสบการณ์ ทั้งนี้ภาพพิมพ์เป็นการถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดและอารมณ์ด้วยวัสดุอุปกรณ์ อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้มือในการหยิบจับ ขีดเขียน เพื่อฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จึงควรมีการศึกษาในนักเรียนระดับชั้น

อื่น ๆ เพื่อให้เห็นความแตกต่างกันออกไปของพัฒนาการด้านการเขียน ทำให้ได้ข้อมูลหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานการพัฒนาลีลามือ โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และกิจกรรมอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ.(2560).หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เอติเพรสโปรดักส์.
- จूरรัตน์ บุญรินทร์. (2547). **การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์สร้างสรรค์สำหรับเด็กด้อยโอกาส อายุระหว่าง 9-12 ปี กรณีศึกษานักเรียนที่สังกัดโรงเรียนเฉลิมมณีนายวิทยากร จ.สมุทรปราการ**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล เฉียบแหลม. (2545). **การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมะลิ. (2545). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: บริษัทเมธีทีปส์ จำกัด.
- พีรพงษ์ กุลพิศาล. (2538). **สมองลูกพัฒนาด้วยศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด.
- เพ็ญทิพา อ่วมมณี. (2547). **ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดกำมะหยี่ในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรพรรณ ร้าไพรุจิจงศ์. (2550). **ทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพประกอบการพิมพ์**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รวีพร ผาด่าน. (2557) . **ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). **ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- สุรพล ชันธศุภ. (2543). **การพิมพ์หนังสืออ่านประกอบอ้างอิงชุดศิลปะสำหรับเด็กประถม**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ

การส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกมการศึกษา

Promoting Mathematical Skills of Knowing Number 1-20 for Young Children by Using Educational Games

กฤษ วารีย์สกุล

Kris Wareesakul

สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 089-9549544

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 089-9549544

e-mail : max.btu2017@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1 – 20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา และ 2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้เกมการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยเพศชาย และเพศหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาลชั้นปีที่ 2/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง (แชนประชาอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษาและ แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้ค่าตัวเลขของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง

คำสำคัญ: ทักษะทางคณิตศาสตร์ , การรู้ค่าตัวเลข 1-2 , เกมการศึกษา

Abstract

The purposes of this research was to 1. To promote mathematical skills of numerical literacy 1 - 20 of young children by using educational games and 2. To compare mathematical skills of numerical literacy 1-20 of young children first. And after using educational games

The sample group used in this research is young children, male and female, aged between 5-6 years, currently studying in kindergarten, grade 2/4, semester 2,

academic year 2018, amount 20 people, Wat Srisamranratbamrung School (Cham Pracha Uthit) Samut Sakhon Educational Service Area Office The research instruments were the activity plans of mathematical skills in numeracy 1-20 for young children by using educational games and Quiz to measure the ability to know numbers of young children Statistics used in analysis Average percentage Standard deviation and t-test

The results of the research showed that Mathematical skills in literacy 1-20 of young children by using educational games were higher than before the experiment with statistical significance at the level of .01 and there was an increase from before the experiment.

Keywords: Mathematical Skills, Knowing Number 1-20, Educational Games

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1 – 20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้เกมการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับจำนวนและตัวเลข ซึ่งเด็กปฐมวัยควรได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยการใช้สื่อของจริงจะส่งผลให้มีทักษะการรับรู้เชิงจำนวน เนื่องจากธรรมชาติของเด็กได้สร้างให้สมองมีบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เชิงจำนวนส่วนองสมองอย่างน้อย 3 บริเวณที่เกี่ยวข้องสำหรับทักษะการรับรู้ เชิงจำนวน สองส่วนแรก อยู่ที่สมองซีกซ้ายและขวาที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ด้านตัวเลข และบริเวณที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเรื่องจำนวน และบริเวณสุดท้ายอยู่ที่สมองซีกซ้าย คือ มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนับปากเปล่าและเกี่ยวกับจำนวนการคำนวณ โดยสมองทั้ง 3 ส่วนจะทำงานร่วมกัน พัฒนาการด้านการรับรู้เชิงจำนวนและคณิตศาสตร์เริ่มตั้งแต่ปฐมวัยและมีพัฒนาเรื่อยไปจนถึงวัยผู้ใหญ่การพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก เป็นการเรียนรู้ด้วยการสร้างเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานสำหรับเด็กอายุ 6 ขวบ ซึ่งต่างจากคณิตศาสตร์ของผู้ใหญ่คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยเป็นความเข้าใจ จำนวน การปฏิบัติเกี่ยวกับจำนวน หน้าที่และความสัมพันธ์ของจำนวน ความเป็นไปได้ และการวัดทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย จะเน้นไปที่การจัดจำแนกสิ่งต่างๆ การเปรียบเทียบและการเรียนรู้สัญลักษณ์ของคณิตศาสตร์ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้จากกิจกรรมปฏิบัติการ (กุลยา- ตันติผลาชีวะ, 2551)ในการสอนคณิตศาสตร์สิ่งที่ครูควรคำนึงถึง คือ ภาษา ความรู้และทักษะพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นแนวทางของประสบการณ์และความเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตและเป็นแนวทางใน

การแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับความเข้าใจเรื่อง จำนวน หน้าที่ และความสัมพันธ์ในสิ่งของต่างๆ เมื่อเด็กเติบโตและมีพัฒนาการมากขึ้น เด็กควรจะต้องมีโอกาส ได้สำรวจ ได้เข้าร่วมกลุ่ม ศึกษา เปรียบเทียบ และเมื่อเด็กมีความพร้อมเรื่องความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ เด็กจะสามารถบันทึกและจดจำสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ ปณิชา มโนสิทธิ์ยากร (2553) สำหรับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์นั้นจำเป็นต้องเน้นเรื่องทักษะ กระบวนการแก้ปัญหาเป็นหลัก เนื่องจากในระหว่างที่มีการแก้ปัญหานั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการแสดงออกถึงการใช้เหตุผล การสื่อสาร สื่อความหมาย การนำเสนอ รู้จักเชื่อมโยงทักษะทางคณิตศาสตร์กับทักษะอื่นๆ และให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ควบคู่กันด้วย (สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550) กล่าวว่ นอกจากนั้นความสามารถในการบอกเหตุผลในการกระทำของตน การรู้จำนวนเลข การรู้จักการนับเป็นทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของคนตั้งแต่เกิด เช่น การแสดงออกด้วยการเอื้อมมือ การหยิบจับ การกระกระยะที่จะจับหน้าแม่ ความแรงในการดุนม การกะเวลาเล่นจ๊ะเอ๋ ซึ่งการเข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์นี้จะเพิ่มพูนเป็นลำดับจนพัฒนาเป็นการนับ การบวก การลบ การหาร และคิดคำนวณเมื่อโตขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) คณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มี ความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์สิ่งต่างๆ วางแผน ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์และพัฒนาการให้เด็กในช่วงวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างมาก การพัฒนาเด็กต้องครอบคลุมพัฒนาการทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์นับเป็นความสามารถทางสติปัญญาและเป็นทักษะด้านหนึ่งที่ต้องส่งเสริมความสามารถของเด็ก โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงและจัดประสบการณ์ให้เด็กรู้จัก คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ รู้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาต่างๆในการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของการเรียนรู้ได้ระดับต่อไปในปัจจุบันได้

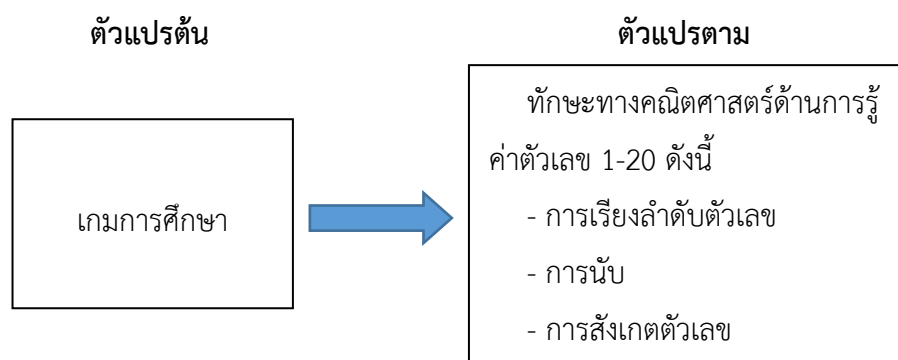
กิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมองก็เป็นวิธีสอนอีก รูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของนักเรียนเพราะเกมการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับการคิด และการคิดเป็นระบบ เป็นกระบวนการนำไปสู่ปัญญาเด็กวัย 3 - 6 ขวบ ให้ความสามารถในการคิดและสื่อสารออกมามากกว่าวัยก่อนหน้า นอกจากเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัวแล้วยังมีจินตนาการซับซ้อนมากขึ้นทำให้การเล่นเกม ยิ่งมีความหลากหลาย โดยเฉพาะการเล่นบทบาทสมมุติของเด็ก เช่น เล่นตุ๊กตา เล่นขายของ เล่นไม้บล็อก รวมถึงการเล่นเกมการศึกษา การเล่นเป็นการนำตัวเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนเองสนใจทำบทบาทหลายอย่าง ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เด็กกำลังซึกซ้อมท่าที่ต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาสร้างวงจรแห่งความคิดจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญควรนำเด็กเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านการจำลองสถานการณ์ การเรียนรู้ทามกลาง

จำลองสถานการณ์นี้เด็กจะเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Search for Meaning) และอารมณ์ถูกขับเคลื่อน (Emotional Brain) เพราะอยู่ในสถานการณ์คล้ายจริงทำให้สมองเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เกมการศึกษามาให้เด็กได้เล่นเป็นการพัฒนาการทางสติปัญญาบนพื้นฐานของการคิดของเด็ก เพราะการเล่น คือ การเรียนรู้ของเด็กการเล่นสามารถทำให้เด็กใช้สัญลักษณ์แทนความรู้สึกล่อโลกของเขาในรูปแบบที่หลากหลายการเล่นส่งเสริมการคิดให้เด็กรู้จักคิดยืดหยุ่นและคิดสร้างสรรค์ การเล่นช่วยให้เด็กสร้างความรู้จากเรื่องราวต่าง ๆ ที่ดำเนินอยู่ในชีวิตเด็กสามารถนำความรู้มาจินตนาการ เพิ่มเติมตัดต่อเรื่องราวจนเป็นความรู้ใหม่ ความคิดใหม่ๆ ขณะเล่นสมองเด็กได้เรียนรู้โดยใช้อารมณ์อันพึงพอใจเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในของสมองของเด็กผ่านการเล่นจึงเป็น “การเรียนรู้” ที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นวงจรที่มีพลัง ซึ่งสอดคล้องกับ วรณวิวัฒน์สวัสดิ์ (2552) การทำกิจกรรมเกมการศึกษาให้กับเด็กควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากเด็กเป็นคนตัดสินใจเองและลงมือปฏิบัติเองไม่ว่าจะทำหรือไม่ก็ตาม

จากปัญหาพบว่านักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/4 โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง (เข้มประชาอุทิศ) นักเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 อยู่ในระดับปานกลางและความหมายของจำนวน การนับรวม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างนวัตกรรมชุดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อให้เด็กพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ให้แม่นยำยิ่งขึ้นและส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย การส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบ / วิธีการวิจัย

ใช้แบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design โดยการเลือกแบบเจาะจง จากการทดสอบการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยเพศชาย และเพศหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาลชั้นปีที่ 2/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 20 คน โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง (เข้มประชาอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

เครื่องมือวิจัย / วิธีการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้ค่าตัวเลขของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบทักษะรู้ค่าตัวเลขของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้ค่าตัวเลขของเด็กปฐมวัย เป็นรูปภาพและตัวเลขจำนวน 40 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบทดสอบด้านการฝึกเขียนเรียงตัวเลข 1 – 20 จำนวน 10 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบทดสอบด้านการนับสัญลักษณ์และใส่ตัวเลข 1 - 20 จำนวน 15 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบทดสอบด้านการสังเกตตัวเลขกับสัญลักษณ์ 1 - 20 จำนวน 15 ข้อ

2. แบบวัดเชิงปฏิบัติการเรียงตัวเลขและจำนวน 1 - 20

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1 คะแนน หมายถึง เด็กตอบผิดหรือไม่ได้ตอบ

2 คะแนน หมายถึง เด็กตอบได้ถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้ค่าตัวเลขของเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยหาค่าร้อยละเพื่อตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาส่งผลให้การส่งเสริมทักษะรู้ค่าตัว 1 – 20 ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2/4 มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงของการส่งเสริมทักษะรู้ค่าตัวเลข 1 - 20 สูงขึ้นหรือไม่

2. ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและแผนภูมิ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกมการศึกษา สรุปได้ดังนี้

เด็กปฐมวัยจำนวน 8 คน มีการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ในภาพรวม พบว่าเด็กปฐมวัยมีคะแนนการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 59.37 และหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.75

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ส่งผลให้การส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 เป็นรายบุคคลสูงขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงของการรู้ค่าตัวเลข 1-20 อย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 ของกลุ่มตัวอย่างมีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการรู้ค่าตัวเลข 1-20 สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปานิตา กุดกรุง (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ความสัมพันธ์ด้านจำนวน การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ และสัญลักษณ์เป็นสิ่งที่เด็กต้องใช้ในชีวิตประจำวันทำให้เด็กเกิดประสบการณ์เรียนรู้ การค้นคว้าหาคำตอบ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาที่สูงขึ้นและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นวิธีการที่จะช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษาอังกฤษ ทักษะทางวิทยาศาสตร์ และทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหา
2. ควรนำกิจกรรมต่างๆมาพัฒนาการเรียนรู้ทักษะทางคณิตศาสตร์ เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คมขวัญ อ่อนบึงพร้าว. (2550). การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย** คู่มือกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ปฐมวัยพุทธศักราช 2546. สมุทรปราการ

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา**. คู่มือกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ปฐมวัย พุทธศักราช 2546. สมุทรปราการ
- ปณิชา มโนสิทธิ์ยากร. (2553). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษา** ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปานิตา กุดกรุง. (2553). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย** ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณิ วัฒนสวัสดิ์. (2552). **ทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา**. ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรินธร สิริเดชะ. (2550). **ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย** ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ บุตรกัตัญญ. (2553). **การจัดประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย**.วารสาร. สสวท.

การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้าง
ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
A Development of The Guidance Activities Package
to Enhance Student Emotional Quotient

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา

Apsprnsiri lampracha

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 093-465-6324

Branch Early Childhood Faculty of Educational Bangkokthonburi University, Tel. 093-465-6324

e-mail : misscream@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ และ 2) เปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 100 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และมีการจับฉลากแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน โดยกลุ่มแรกใช้เป็นกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มที่สองใช้เป็นกลุ่มควบคุม (Control Group) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอนุมาน ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษา พบว่า :

1. ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ประกอบด้วย 12 กิจกรรม
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ที่พัฒนาขึ้นมา มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : กิจกรรมแนะแนว, ความฉลาดทางอารมณ์

Abstract

The purpose of this quasi experimental research was to 1) develop the guidance activity package for enhancing student Emotional Quotient. 2) compare the result of a guidance activity package on Emotional Quotient of students in the experimental group and those in the control group.

The samples were 100 Mathayom Suksa 1 students who were studying in the first semester of 2019 academic year at Triamudomsuksanomklao School. They were randomly assigned to an experimental group and a control group, each group comprising of 50 students. The research instruments were the guidance activity package for enhancing student Emotional Quotient and the Emotional quotient Screening Test of the Department of Mental Health, Ministry of Public Health, Data was analyzed by using the descriptive statistics such as percentage, arithmetic mean, and standard deviation, and the inferential statistic by t-test.

Findings revealed as follows;

1. The guidance activity package for enhancing student Emotional Quotient was at good quality package of 12 activities.
2. Emotional Quotient scores of students in the experimental group who received the guidance activity package were significantly higher than those in the control group at .01 significant level.

Keywords : Guidance activities, Emotional Quotient

บทนำ

เด็กในวัยเรียน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ดีจะเป็นกำลังสำคัญการพัฒนาประเทศต่อไป การที่เด็กจะเรียนดี มีอนาคตที่ดี นอกจากความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ อีกมากโดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยสิ่งยั่วยุ พบว่า มีเด็กจำนวนไม่น้อยที่เผชิญปัญหาทางด้านอารมณ์ความรู้สึก จนทำให้เสียโอกาสทางการศึกษาไปอย่างน่าเสียดาย เช่น ปัญหาเสพติด ปัญหาการตั้งครมภ์ในวัยเรียน หรือปัญหาด้านพฤติกรรมอื่น ๆ ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้มีที่มาจากความอ่อนแอทางเชาวน์ปัญญา แต่มาจากความอ่อนแอทางอารมณ์ ที่ไม่สามารถรู้เท่าทันและจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่นได้ โดยเฉพาะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ดี เก่ง สุข ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เก่ง หมายถึง

ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ภูมิใจในตนเอง พึงพอใจในชีวิต และมีความสุขทางใจ (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 55)

การที่เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้นั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ โดยอาศัยความฉลาดทางปัญญา ร้อยละ 20 อีก ร้อยละ 80 เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เติบโตมามีชีวิตที่ประสบความสำเร็จในทุกด้านอย่างแท้จริง (Goleman, D.,1998) สอดคล้องกับชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงแนวทางการเลี้ยงดูลูกอย่างเหมาะสมว่า การพัฒนาให้ลูกมีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่ดี มักจะทำให้เป็นคนที่มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิตสูง การที่เด็กวัยเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่ดี จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตของเด็กเองและความเจริญก้าวหน้าของสังคมประเทศชาติด้วย ปัจจุบันสภาพแวดล้อมและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีการแข่งขันในการเรียนสูงมากขึ้น จนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ผลจากการสำรวจความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศ ในปี 2559 จำนวน 23,641 ราย โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 6-12 ปี (ฉบับย่อ) สำหรับครู ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยกรมสุขภาพจิต มีเด็กที่ได้รับการสำรวจ EQ ทั้งหมด 23,276 ราย พบว่ามี EQ อยู่ในระดับปกติขึ้นไป ร้อยละ 77 และ EQ อยู่ในระดับควรได้รับการพัฒนา ร้อยละ 23 (สถาบันราชานุกูล, 2560)

ปัจจุบันระบบการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าโดยเฉพาะด้านความฉลาดทางอารมณ์ และสถาบันการศึกษาควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางสติปัญญาควบคู่ ไปด้วยการที่บุคคลมีสภาพจิตใจที่เป็นสุขหรือเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีนั้นย่อมสามารถปรับตัว มีความสุขกับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพที่ดีงามกับบุคคลอื่น มีชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวก ซึ่งต้องอาศัยการปลูกฝัง พัฒนาตลอดเวลา โดยเฉพาะตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นมาและยังต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านที่เอื้ออำนวย ได้แก่ สภาพสมบูรณ์ของร่างกาย ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์และสิ่งแวดล้อมที่ดี เป้าหมายที่สำคัญของการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามที่สังคมปรารถนาและการศึกษาต้องสร้างให้เขาประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียน (study success) ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ (career success) และความสำเร็จในชีวิต (life success) ในยุคสมัยที่ผ่านมาระบบการศึกษาจะมองว่าคนที่ประสบความสำเร็จได้จะต้องเป็นคนเก่งความเก่งในสมัยก่อนเราจะมุ่งไปที่สติปัญญาโดยมีดัชนีชี้วัดระดับสติปัญญาของมนุษย์ว่า IQ (Intelligence Quotient) สถาบันการศึกษาจึงมุ่งจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อที่จะพัฒนาสติปัญญาของเด็กอย่างมาก เด็กต้องเรียนอย่างหนักเนื่องจากเกิดการแข่งขันอย่างสูงทางการเรียนคนเก่งเท่านั้นที่จะมีโอกาสเลือกเรียนคณะดีๆ เพื่อหวังความสำเร็จความก้าวหน้าในอนาคต ทำให้กลายเป็นเด็กที่ขาดความสุขมีความเครียดสูงเห็นแก่ตัวมากขึ้นและมักจะเข้ากับใครไม่ได้เมื่อไปประกอบอาชีพมักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จ จึงไม่สามารถรับประกันได้เลยว่า คนที่มีความคิดอ่าน

ที่ปราดเปรื่องมี IQ สูงเรียนเก่งจนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนสามารถผ่านการทดสอบคัดเลือก เข้าทำงานในตำแหน่งดีๆจะประสบความสำเร็จเสมอไปเพราะพบว่ากลุ่มคนพวกที่มี IQ สูงนี้ มักมีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์และด้านมนุษยสัมพันธ์ ทำให้นักจิตวิทยาเกิดความสนใจศึกษากันมากกว่ามีปัจจัยตัวใดที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตสูงกว่า IQ ซึ่งพบว่าความสำเร็จของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาเพียงด้านเดียวแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถทางอารมณ์ (EQ) ของเขาด้วยมีผลการศึกษาที่น่าสนใจ เช่น ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ที่ทำการศึกษาย้อนหลังเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงานโดยศึกษาจาก นักศึกษาที่เรียนในช่วงปี 1940 จำนวน 95 คนติดตามจนถึงวัยกลางคน พบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาและได้คะแนนดีในระดับสูงๆ มักไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ในด้านการทำงานและความสุขในชีวิตครอบครัวเมื่อเทียบกับนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า จากการศึกษาข้างต้นทำให้การศึกษาเรื่อง EQ แพร่หลายมากขึ้นโดยความเชื่อแนวใหม่จะเน้นว่า คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้นั้นต้องมีทั้ง IQ และ EQ ประกอบกัน และพบว่า IQ จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้แค่ 20 % และ 80 % ของความสำเร็จเป็นผลมาจาก EQ แทบทั้งสิ้น (Goleman, D.,1995)

การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้และมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะความฉลาดทางอารมณ์มิได้ถูกกำหนดมาจากพันธุกรรม และไม่ได้พัฒนาสมบูรณ์ตอนวัยเด็กเหมือนความฉลาดทางสติปัญญา หากแต่สามารถพัฒนาได้โดยการเรียนรู้ตลอดเวลา สอดคล้องกับทวิตศิลป์ วิษณุโยธิน กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องที่ยังสามารถพัฒนาได้ ไม่เหมือนความฉลาดทางสติปัญญาที่จะคงระดับเช่นนั้นไปตลอดชีวิต ซึ่งการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำได้หลายวิธี และยังมีการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ หรือโปรแกรม หรือสื่อที่เหมาะสมกับวัยที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้ ซึ่งหากได้รับการดูแลจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม ก็จะทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาดีขึ้น (ศิริวรรณ พิริยคุณธร และคณะ, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า หลังจากทีนักเรียนได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แล้ว นักเรียนจะมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างฉลาดทางอารมณ์

การทบทวนวรรณกรรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 2-3) ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ โดยอาศัยแนวคิดจาก Goleman, Bar-On, Mayer และ Salovey และหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งกรมสุขภาพจิต แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 การรู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

กรมสุขภาพจิต พัฒนาองค์ประกอบด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเองจากองค์ประกอบขั้นการรับรู้ การประเมิน และการแสดงออกซึ่งอารมณ์ (Identifying Emotions) ตามแนวคิดของ Mayer และ Salovey และจากองค์ประกอบด้านการควบคุมตนเอง โดยสามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความฉุนเฉียวได้ (Self-Control) ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบด้านการจัดระเบียบอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) ของแนวคิดของ Goleman อีกทั้งจากองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Emotion Self-Awareness) ซึ่งเป็นทักษะภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Skills) ตามแนวคิดของ Bar-On

1.2 ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น พัฒนาจากองค์ประกอบขั้นการเกื้อหนุนการคิดของอารมณ์ (Using Emotions) ตามแนวคิดของ Mayer และ Salovey และจากองค์ประกอบด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ตามแนวคิดของ Goleman อีกทั้งจากองค์ประกอบด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ซึ่งเป็นทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) ตามแนวคิดของ Bar-On

1.3 ความสามารถในการรับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักการให้รู้จักกับ

1.3.2 รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความรับผิดชอบ พัฒนาจากองค์ประกอบด้านการเกื้อหนุนการคิดของอารมณ์ (Using Emotions) ตามแนวคิดของ Mayer และ Salovey และจากองค์ประกอบด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อตนเอง (Conscientiousness) ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบด้านการจัดระเบียบอารมณ์ของ

ตนเอง (Self-Regulation) ตามแนวคิดของ Goleman อีกทั้งจากองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility) ซึ่งเป็นทักษะระหว่างบุคคล Interpersonal Skills) ตามแนวคิดของ Bar-On

2. ความเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง

- 2.1.1 รู้ศักยภาพของตนเอง
- 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
- 2.1.3 มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการรู้จัก และสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง พัฒนจากองค์ประกอบด้านการจูงใจตนเอง (Motivation) ตามแนวคิดของ Goleman

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

- 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
- 2.2.2 มีขั้นตอนการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 2.2.3 มีความยืดหยุ่น

องค์ประกอบของเขาวนอารมณ์ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา พัฒนจากองค์ประกอบขั้นการคิดใคร่ครวญและการควบคุมอารมณ์ของตน เพื่อพัฒนาความงอกงามด้านปัญญาและอารมณ์ (Managing Emotions) ตามแนวคิดของ Mayer และ Salovey และจากองค์ประกอบ ด้านความสามารถที่จะปรับตัวได้ดี ยืดหยุ่นในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง (Adaptability) ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบด้านการจัดระเบียบอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) ตามแนวคิดของ Goleman อีกทั้งจากองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหา (Problem Solving) ซึ่งเป็นความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ตามแนวคิดของ Bar-On

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

- 2.3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
- 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น พัฒนจากองค์ประกอบขั้นการคิดใคร่ครวญและการควบคุมอารมณ์ของตน เพื่อพัฒนาความงอกงามด้านปัญญาและอารมณ์ (Managing Emotions) ตามแนวคิดของ Mayer และ Salovey และจากองค์ประกอบด้านทักษะทางสังคม (Social Skills) ตามแนวคิดของ Goleman อีกทั้งจากองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) ซึ่งเป็นทักษะระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) ตามแนวคิดของ Bar-On

3. ความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ

3.1 ความภูมิใจตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าของตนเอง

3.1.2 เชื้อมั่นในตนเอง

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ด้านความภูมิใจในตนเอง พัฒนาจากองค์ประกอบด้านความมั่นใจในตนเอง โดยมั่นใจในความสามารถและคุณค่าของตน (Self-Confidence) ซึ่งเป็นองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบด้านการตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) ตามแนวคิดของ Goleman และจากองค์ประกอบด้านการนับถือตนเอง (Self-Regard) ด้านการบรรลุ ศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) ซึ่งเป็นทักษะภายในตัวบุคคล (Interpersonal Skills) ตามแนวคิดของ Bar-On

3.2 ความพึงพอใจในชีวิต

3.2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

องค์ประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความพึงพอใจในชีวิต พัฒนาจากองค์ประกอบด้านการมองโลกในแง่ดี ตามแนวคิดของ Goleman, Bar-On และหลักพระพุทธศาสนา

3.3 ความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

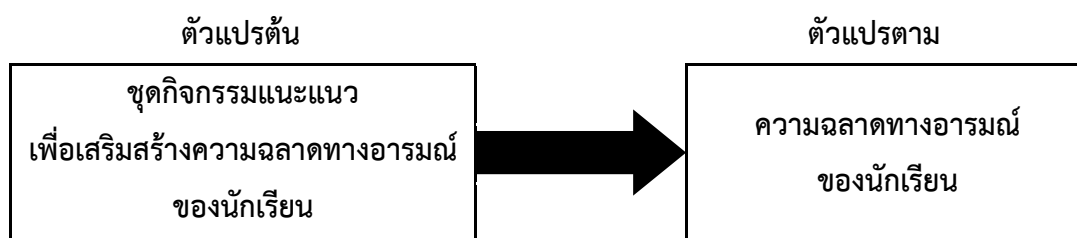
3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.2 มีความสงบทางจิตใจ

องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสงบทางใจ พัฒนาจากองค์ประกอบด้านความสุข (Happiness) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในสภาวะอารมณ์ทั่วไป (General Mood) ตามแนวคิดของ Bar-On และหลักพระพุทธศาสนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงทดลองแบบ quasi-experiment มีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา 2) การศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน 3) พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน 4) การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ และ 5) เปรียบเทียบผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 100 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในแผนการเรียนธรรมดา จำนวนทั้งหมด 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 400 คน และในแต่ละห้องเรียนลักษณะของนักเรียนไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างนักเรียนมาจำนวน 2 ห้อง จำนวน 100 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อใช้ในการทดลอง จับฉลากแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มควบคุม

ตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้นหรือตัวแปรจัดกระทำ (Treatment) ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งผ่านขั้นตอนการพัฒนาโดยผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จนมีคุณภาพตามเกณฑ์
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2543

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการเพื่อพัฒนาและทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ออกแบบชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน โดยมีการปรับปรุงพัฒนาเป็นลำดับร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จนมีคุณภาพอยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้ทดลองกับนักเรียนได้
3. ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมาไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน (Experiment Group) โดยก่อนทดลองได้ทำการประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้วยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2543 และเก็บคะแนนผลการประเมินครั้งนี้ไว้ (Pretest) จากนั้นจึงดำเนินการทดลองด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 12 ชุดย่อย ใช้เวลาชุดละ 30 นาที เป็นเวลานาน 12 สัปดาห์ หลังจากนั้นจึงทำการวัดระดับ

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้วยแบบประเมินชุดเดิมอีกครั้งหนึ่งและเก็บเป็นคะแนน Posttest ไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลการทดลองต่อไป

4. ในทำนองเดียวกันกับนักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน (Control Group) ที่ผู้วิจัยสอนด้วยตนเองร่วมกับครูแนะแนว โดยใช้วิธีการตามปกติ ก่อนสอนก็ได้ทำการวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้วยแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2543 เก็บคะแนนผลการประเมิน (Pretest) ไว้ จากนั้นดำเนินการสอนแบบปกติตามแผนการสอน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ จึงทำการประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอีกครั้งหนึ่งด้วยแบบประเมินชุดเดิม และเก็บเป็นคะแนน Posttest ไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลการทดลองต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ด้วยสถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics) ด้วยค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลองด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน และการสอนแบบปกติ ด้วยสถิติอนุมานโดยทดสอบด้วยค่าที (t-test) แบบ Independent t-test และ Dependent t-test ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ประกอบด้วย 12 กิจกรรม คือ 1) คุณคือใคร 2) โลกประจำตัว 3) คุณเป็นคนแบบไหน 4) ความภาคภูมิใจของฉัน 5) จดหมายถึงเพื่อน 6) เธอกับฉัน 7) ผู้นำสี่ทิศ 8) วาดรูปตามหัวข้อ 9) Mandala ระบายสีสร้างสมาธิ 10) อัดซีวประวัติ 11) เส้นชีวิต 12) ภารกิจพิชิตฝัน ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญในการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้

2. หลังการทดลอง นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์จะมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01

3. หลังการทดลอง นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน จำนวน 12 กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมา นี้ ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้พัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งมีสภาพและอยู่ในบริบทเดียวกันกับนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ เพราะได้

ถูกสร้างและพัฒนาโดยอาศัยกรอบแนวคิดที่ได้มาอย่างมีระบบ และการออกแบบกิจกรรมก็มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาเป็นลำดับจนถึงขั้นสุดท้าย

2. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นผลสืบเนื่องมาจากประสิทธิภาพของกิจกรรม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมแนะแนวได้ผ่านการสร้างขึ้นอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ คือ ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ ตลอดจนแบบเรียนมาตรฐานในวิชาแนะแนว เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาและนักเรียน ซึ่งผ่านการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์มาสร้างเป็นชุดของกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับระยะเวลาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลายจำนวน 12 กิจกรรม และครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญในการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543 : 2-3) ที่เสนอแนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ไว้โดยอาศัยแนวคิดจาก Goleman, Bar-On, Mayer และ Salovey และหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งกรมสุขภาพจิต แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความดี ด้านความเก่ง และด้านความสุข

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมพบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น และสนใจเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนนำเสนอสิ่งที่เป็นผลที่ได้รับและข้อค้นพบจากการทำกิจกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจในตนเอง และในแต่ละกิจกรรมก็มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้สามารถทำให้คะแนนระดับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนหลังการทดลองเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ กาญจนา สุพรรณคง (2550) ที่ทำการศึกษาคำใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ผลการวิจัยพบว่า หลังการทำกิจกรรมแนะแนวนักเรียนมีระดับความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ในทั้ง 3 ด้าน คือ เก่ง ดี และสุข

3. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะกิจกรรมที่ออกแบบในกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยทำกิจกรรมเช่นนี้มาก่อนในระดับประถมศึกษา และกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจอัตลักษณ์ บุคลิกภาพ มีการสำรวจความถนัด ความสนใจ กิจกรรมที่ชอบทำในเวลาว่าง ลักษณะเด่น และลักษณะด้อยของตนเอง รู้จักการยอมรับในความสามารถของตน ตลอดจนได้รับผลสะท้อนกลับจากกิจกรรมกลุ่มในลักษณะสังคมมิติ ทำให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจในตนเองและกลุ่มเพื่อนมากขึ้นกว่าเดิม สอดคล้องกับ ชูลี ศรีนวล (2550) ได้ทำการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และปัจจัยที่มีผลต่อ

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ความอบอุ่นในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง การได้รับการยอมรับจากเพื่อนนักเรียน และการได้รับการยอมรับจากครู/อาจารย์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ที่พัฒนาขึ้นมาจำนวน 12 ชุดย่อยนี้ไปใช้ในการพัฒนานักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีระดับความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นได้ เพราะได้ผ่านกระบวนการพัฒนา และมีการทดสอบแล้วว่าเป็นชุดกิจกรรมที่มีคุณภาพ
2. การสร้างและพัฒนากิจกรรม ซึ่งถือว่าเป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน มีวิธีการดำเนินการได้หลายวิธี หากมีการทำวิจัยในลักษณะนี้ในครั้งต่อไป อาจทดลองใช้วิธีอื่น และนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการยืนยันความถูกต้องและน่าเชื่อถือ
3. ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจเพิ่มเติมตัวแปรอื่นๆ เช่น เพศ ภูมิหลังของนักเรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งควรทำการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายขอบเขตของการศึกษาวิจัยให้มีความกว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์เด็ก**. กรุงเทพฯ : ชุมชนมนุษยธรรม การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2544). **คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพจิตเขต 10.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **คู่มือกิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-11 ปี**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **คู่มือฝึกอบรมสำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-11 ปี**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2550). **อิคิว : ความฉลาดทางอารมณ์ (ฉบับปรับปรุง)**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : ชุมชนมนุษยธรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา สุพรรณคง. (2550). **การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง**. การค้นคว้าแบบอิสระ (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- จันทร์ชลี มาพุทช. **สร้าง IQ EQ AQ สำหรับเด็ก ปฐมวัย** : วารสารศึกษาศาสตร์ 2546 มิ.ย.-
ต.ค.;15(1):7.
- ชูลี ศรีนวล. (2550). **ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวิทย์ รัตนพลแสนย์. **อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์กับการบริการที่เป็นเลิศ**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี 2550 กรกฎาคม - ธันวาคม ; 1(2) : 58-70.
- ดุชนี รัตนวราห. (2557). **ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
อีสาน.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น**.
- นงพงา ลิ้มสุวรรณ. (2542). **เลี้ยงลูกถูกวิธีชีวิตเป็นสุข**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : พรินท์ดีเพรส.
- นภาพร โกมลพันธ์. (2551). **ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร.ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย**.
- ศิริวรรณ พิริยคุณธร และคณะ. (2559). **การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเด็กวัยเรียนให้เป็นคนดี เก่ง
และสุข ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6**. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 36(3) :
150-171.
- อัมพร เบญจพลพิทักษ์และคณะ. (2559). **เชื่อมั่นเด็กไทย ไอคิวดี อีคิวเด่น “การสำรวจสถานการณ์
ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในเด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 พ.ศ.2559”**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชานุกูล.
- สถาบันราชานุกูล. **การสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)
เด็กไทย วัยเรียน และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก<https://th.rajanakul.go.th/>
(วันที่สืบค้นข้อมูล 2 ธันวาคม 2562).
- Bar-On, R. (1997). **EQ-I Bar-On Emotional Quotient Inventory : User’s Manual**.
Toronto : Multi-Health Systems.
- Bar-On, R., and J.D.A. Parker, eds. (2000). **The Handbook of Emotional Intelligence**.
San Francisco : Jossey-Bass.
- Goleman, D. (1995). **Emotional Intelligence : Why It Can Matter More Than IQ**.
New York : Bantam Books.
- _____. (1998). **Working with Emotional Intelligence**. New York : Bantam Books.
- Mayer, J.D., and P. Salovey. (1997). **“What is Emotional Intelligence?”** In Emotional
Development and Emotional Intelligence : Education Implication, 3-31. Edited
by Peter Salovey and David Sluyter. New York : Basic Book.

ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรม ของเด็กปฐมวัย

The Effects of Using Story Telling Activities on Moral and Ethical Development of Preschool Children

สุดารัตน์ เปรมชื่น

Sudarat Premchun

สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ , โทร. 065-293-5656

Branch Early Childhood Faculty of Educational Bangkokthonburi University, Tel. 0652935656

e-mail : krnoon_bkkthon@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนวัดปุณณาวาส อำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐม จำนวน 60 คน โดยการสุ่มอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเครื่องมือที่ใช้คือ 1) นิทาน 2) แบบทดสอบการพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย 3) แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่าคะแนนของผู้เรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเล่านิทาน, คุณธรรมจริยธรรม, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research were to study The effects of using story telling activities on moral and ethical development of preschool children. The samples of this research were 60 preschool children ranging in age from 4-5 years old .They were kindergarten level 3 class in first semester year of 2019 from Community of Puranavas Tempel Child Development Center. Subjects were randomly selected by using cluster sampling technique and were assigned into two group : the experimental group and the control group. The Instruments were 1) Stories 2) Early Childhood moral and ethics development test 3) Ethics story telling. Results revealed that posttest scores were higher than pretest scores of the experimental group at .05 level of significance.

Keyword Stories Telling, Moral and Ethics, Preschool Children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กที่มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นไหนก็ต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถในขั้นนั้นๆ ก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาได้อธิบายไว้ว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยเป็นพันธกิจที่สำคัญของโรงเรียน และครอบครัว เด็กที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความประพฤติที่ดี การพูดจาที่ดี และที่สำคัญการกระทำต้องดีด้วย การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กปฐมวัยนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น Piaget กล่าวว่า ความเป็นจริงเชิงจริยธรรม (Moral reality) ของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นผลจากการกระทำเท่านั้นไม่ได้เกิดจากการคิดไตร่ตรอง เด็กจะรับรู้ในส่วนของตนเองเท่านั้น เพราะเด็กยังไม่สามารถคิดในเชิงนามธรรม (มุกดาศรีรงค์, 2550)

การเรียนรู้ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมในระดับปฐมวัยนั้น อยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ เด็กจะเข้าใจนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ถ้าผู้สอนใช้วิธีการสอนโดยตรงหรือการท่องจำ เด็กจะไม่เข้าใจความสนใจของเด็กในวัยนี้ค่อนข้างสั้น ประมาณ 5-15 นาที ชอบดูรูปภาพสี ตัวการ์ตูน ชอบฟังคำคล้องจอง ชอบฟังคำพูดซ้ำๆ ดังนั้นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ การจัดกิจกรรมเล่านิทาน เนื่องจากนิทานเป็นสื่อกลางที่สามารถสื่อสารกับเด็กได้เป็นอย่างดี ตรงกับความสนใจของเด็กในวัยนี้ เด็กจะไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองกำลังถูกสั่งสอนหรือบังคับ นิทานช่วยให้เด็กเรียนรู้และสามารถจดจำได้นาน และเสนอตัวแบบผ่านตัวละครต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

นิทานไม่ใช่เพียงหนังสือเล่มหนึ่งซึ่งแต่งขึ้นมาเพื่อให้เด็กอ่านแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์ต่อเด็ก ได้แก่ ประโยชน์ต่อพัฒนาการทางด้านภาษา การสื่อสารและการเรียนรู้ ดังที่ นิรมัย คัมรักษาและอัจฉิมา ศิริไพบุลย์ผล (2552) กล่าวถึงนิทานกับพัฒนาการเด็กว่า นิทานเป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร การเล่านิทานเป็นการกระตุ้นให้เด็กรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี รวมทั้งเสริมสร้างจินตนาการและมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

การทบทวนวรรณกรรม

Piaget กล่าวว่า ความคิดทางพัฒนาการจริยธรรมจากการรู้การเข้าใจสังคม เชื่อว่าจริยธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ ระหว่างความรู้ ความรู้สึกรู้สีกและการสร้าง มีความเชื่อว่าความหมายทางจริยธรรม สำหรับเด็กนั้นมี 3 ประการ คือ

1. หน้าที่ (Duty) พฤติกรรมใดก็ตามที่แสดงถึงความเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือเป็นแต่คำสั่งสอนของผู้ใหญ่เป็นของดี

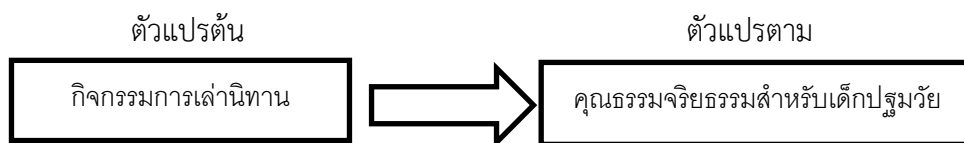
2. ลายลักษณ์อักษร (Letter) พฤติกรรมทางจริยธรรม คือ สิ่งที่ระบุเป็นตัวอักษรมากกว่าความเชื่อที่เป็นนามธรรม

3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความรับผิดชอบพฤติกรรมในลักษณะปรนัยจะลดน้อยลง โดยมีความสัมพันธ์ผกผันกับอายุของเด็ก

Piaget กล่าวว่า ความเป็นจริงเชิงจริยธรรม (Moral reality) ของเด็ก เป็นผลจากการกระทำเท่านั้นไม่ได้เกิดจากการคิดไตร่ตรอง เด็กจะรู้เฉพาะตัวเอง เพราะเด็กยังคิดในเชิงนามธรรมไม่ได้ เด็กจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ได้กระทำและเป็นจริง บุคคลแต่ละคนย่อมจะมีพัฒนาการที่เร็ว-ช้าต่างกัน แต่ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาทางจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมและอภิปรายร่วมกับผู้อื่นจะทำให้บุคคลที่มีเชิงเหตุผลทางจริยธรรมต่ำเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย มีกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้คือ

ขอบเขตของการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ใช้แบบแผนการทดลอง Pretest-Posttest Control-Group Design โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้องเรียน สุ่มเป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้อง สุ่มกลุ่มทดลอง 1 ห้อง ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Frankfort-Nachmias & Nachmias 1997 : 119 ; Cresswell 2003 : 170) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง (E)	O ₁	X ₁	O ₂
ควบคุม (C)	O ₁	X ₂	O ₂

- E แทน กลุ่มทดลอง
- C แทน กลุ่มควบคุม
- O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
- O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง
- X₂ แทน กิจกรรมการเล่นแบบปกติ
- X₁ แทน กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ

เครื่องมือวิจัย/วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. นิทาน
2. แบบทดสอบการพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัย
3. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

หาคะแนนเฉลี่ย(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย Pretest และ Posttest ของเด็กกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มควบคุมทั้งก่อนทดลอง(Pretest)และหลังการทดลอง(Posttest)ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลอง ทั้งก่อนทดลอง(Pretest)และหลังการทดลอง(Posttest)

(n=60)

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	t	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	12.04	2.17		29.55	1.28	
กลุ่มควบคุม	12.01	2.15	1.06	18.05	1.89	9.85*

*P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนของคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง(Posttest)ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 29.55 และ $\bar{X}$ = 12.04 ตามลำดับ)

สรุปผลของการวิจัย

พบว่า คะแนนของความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง (Pretest) และหลังการทดลอง(Posttest)ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 29.55$ และ $\bar{X} = 12.04$ ตามลำดับ)

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยและเพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่นิทาน ผลการวิจัยปรากฏว่าการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนทดลอง(Pretest)และหลังการทดลอง(Posttest) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเล่นิทานกับเด็กเป็นของคู่กัน เด็กส่วนใหญ่ชอบฟังนิทานเพราะนิทานให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผู้สอนสามารถสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการสอนเด็กลงไปนิทานได้ เป็นการเรียนรู้แบบแทรกซึม ผู้วิจัยจึงจึงได้สอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมไปในนิทาน เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน โดยไม่รู้สึกร่าวกบั้งคับ สอดคล้องกับ น้ำฝน ปิยะ (2541) กล่าวว่า นิทานนั้นสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการได้ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

อีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กปฐมวัยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นเพราะ ขณะเล่นิทานเด็กจะมีสมาธิในการฟัง บรรยากาศเต็มไปด้วยความสงบ ผ่อนคลาย สอดคล้องกับ นภเนตร ธรรมบรร (2544) เมื่อร่างกายของเด็กอยู่ในสภาพที่สงบ ผ่อนคลาย เด็กจะสามารถเรียนรู้และสามารถจดจำสิ่งต่างๆได้ดี เนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้ในการจัดกิจกรรมการเล่นิทานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม มีความลัดเจิ่น น่าสนใจ สนุกสนานและผ่อนคลาย เมื่อเล่นิทานจบจะต้องมีสรุปทุกครั้ง สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) กล่าวว่า ขั้นตอนสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน ควรมีการสรุปด้วยการใช้คำถาม เกี่ยวกับตัวละคร ว่ามีลักษณะอย่างไร เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น คำสอนที่ได้จากในเรื่อง เพื่อให้เด็กได้ทบทวน เป็นการย้ำให้เด็กๆได้จดจำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการทดลองทำให้ทราบว่าคุณธรรมจริยธรรมของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาด้วยกิจกรรมการเล่นิทานดังนั้นครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำเทคนิค หลักการและวิธีการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเล่นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

2. ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน ครูเป็นผู้จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ สร้างบรรยากาศให้เด็กปฐมวัยเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ

กิจกรรม คอยดำเนินกิจกรรมให้ขึ้นไปตามขั้นตอนที่เตรียมเอาไว้ คอยกระตุ้นความคิดของเด็กปฐมวัยด้วยคำถาม และส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

3. เด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุด เพราะเด็กถือเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างหนึ่งด้วย ควรพยายามให้เด็กคิดและได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิด วางแผน และลงมือกระทำด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กปฐมวัยจากการทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมกลางแจ้ง การทัศนศึกษา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาผลจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เช่น ความสามารถทางด้านการคิด ความเชื่อมั่นในตนเอง การให้ความร่วมมือ ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพนส.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **ปีนมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ซีเอสเอสมีเดีย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด : ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ/โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

จารุณี ทรัพย์ประเสริฐ. (2552). **ผลของการเสนอตัวแบบผ่านนิทานสร้างเสริมสุนิสัยโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.

จิรภรณ์ วสุวัต. (2540). **การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมของสังคมของเด็กอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: บุรพาสาสน์.

ทิตนา แคมมณี. (2540). **การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____. (2542). **การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____. (2544). **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.

_____. (2545). **กระบวนการเรียนรู้ความหมาย แนวทางพัฒนาและปัญหาข้อใจ**. ม.ป.ท

- _____ . (2546). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**, กรุงเทพมหานคร: เสริมสินพีรเพลส ชิสเท็ม.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2544). **การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2544). **การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมัย คุ่มรักษาและอัจฉิมา ศิริไพบุลย์ผล. (2552). **คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับพ่อแม่เด็กอายุ0-5ปี**. กรุงเทพฯ: ป๊ายอนด์ พับลิชชิงจำกัด.
- น้ำฝน ปิยะ. (2542). **การปลูกฝังวินัยด้วยนิทานที่ครูแต่งขึ้นเอง**. การศึกษาปฐมวัย.
- ปราณี ปรีนวาที. (2551). **การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผล**. (ปริญญาณิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). **การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริบรรณบุศย์. (2547). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พรินท์.
- มุกดา ศรียงค์. (2550). **จิตวิทยาเพื่อการสื่อสารและเข้าใจผู้อื่น**. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 8 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 11-17.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร และการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ พรสีมา. (2543) . **การคิด**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bee Helen. (1975). **Moral Development**. The Developing Child London. United States of America.

บรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1

The Organizational Climate and Performance Behaviors of Teachers in Schools under Lumpang Primary Educational Service Area Office 1

วีระ วงศ์สรรค¹, ชัยยงค์ พรหมวงศ์² และธารินี กิตติกาญจนโสภณ³

Weera Wongsan¹, Chaiyong Brahmawong² and Tarinee Kittikanjanasophon³

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ โทร.089 443 6941

²สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร.093 993 6359

³สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร.064 942 8262

¹Branch of Curriculum and Instruction, Education-Faculty, Tel 089 443 6941

²Branch of Educational Administration, Education-Faculty, Tel 093 993 6359

³Branch of Educational Administration, Education-Faculty, Tel 064 942 8262

e-mail: Tarinee2004@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) จำนวน 297 คน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 2 ฉบับ ที่ข้อความทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.65 และนำมาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - coefficient) พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งสองฉบับ เท่ากับ 0.91 และ 0.93 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย พบว่า (1) บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความ สัมพันธ์ ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บรรยากาศองค์การของโรงเรียน, พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research objectives were to (1) study the organizational climate in schools under Lumpang primary educational service area office 1 (2) study the performance behaviors of teachers in schools under Lumpang primary educational service area office 1 and (3) to study the relationship between organizational climate and performance behaviors of teachers in schools under Lumpang primary educational service area office 1. The samples were 297 teachers in schools under the office of primary educational service area 1. The instrument were two parts questionnaires. The first part was on organizational climate and the second was performance behaviors of teachers in schools under the office of educational service area 1 which discriminations were at 0.36-0.65 and reliability at 0.91 and 0.93, respectively. The statistical techniques used for analyzing the data were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

Results of the research were found that;

(1) Organizational climate in schools under Lumpang primary educational service area office 1 overall were at high levels.

(2) The performance behaviors of teachers in schools under Lumpang primary educational service area office 1, overall were at high levels.

(3) The relationship between organizational climate and performance behaviors of teachers in schools under Lumpang primary educational service area office 1, overall were positive related with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Organizational Climate in Schools, Performance Behaviors of Teachers

บทนำ

โรงเรียนคือจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา เป้าหมายของการปฏิรูปที่สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้นกระแสหลักด้านทุกด้านจึงมุ่งไปที่โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การทำโรงเรียนให้มีคุณภาพทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตจะเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา ในด้านคุณภาพของโรงเรียนเป็นประเด็นสำคัญ (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543, หน้า 17) คุณภาพของโรงเรียนคือความร่วมมือจากผู้ปกครองและปัจจัยภายในโรงเรียนคือ บทบาทของผู้บริหารและครูในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนที่โรงเรียนสามารถกำหนดเองได้คือ ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ การบริหารโรงเรียนด้วยวิธีการหรือแนวคิดดั้งเดิมนั้น โรงเรียนจะถูกควบคุมโดยส่วนกลางหรือหน่วยงานตัวแทนจากส่วนกลาง การบริหารมักไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง สมาชิกในโรงเรียนมักไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดการบริหาร เปลี่ยนมาเป็นการกระจาย

อำนาจการบริหารงานไปสู่ระดับโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป การกระจายอำนาจสู่ระดับปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบันเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกระทบกระเทือนต่อการบริหารงานของโรงเรียนโดยรวม จึงเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับครูและบุคลากรภายในโรงเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของครูทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวโดยรวมๆ ว่า บรรยากาศองค์การในโรงเรียนที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนแล้วส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน และยังมีผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาความคิดและคุณธรรม บรรยากาศองค์การเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานขององค์การเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญของบุคคลในการทำงาน (วิไลวรรณ นามเขต, 2558) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์พบว่า แบบของผู้นำมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศองค์การในโรงเรียน และแบบของผู้นำแต่ละแบบยังส่งผลให้บรรยากาศองค์การในโรงเรียนแตกต่างกัน และยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับบรรยากาศองค์การของโรงเรียน (ลัดดา ชูศักดิ์, (2557) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบรรยากาศในห้องเรียนกับการมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษาพบว่า การจัดบรรยากาศในห้องเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย และยังเป็นตัวพยากรณ์ พฤติกรรมการมีวินัย

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการบริหารการศึกษาที่จะเสริมสร้างบรรยากาศองค์การให้ครูในโรงเรียน ได้ปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกที่จะทำงานอย่างแท้จริงทำให้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้ก้าวหน้า ผู้บริหารจำเป็นต้องทำหน้าที่ทั้ง “บริหาร” และ “นิเทศ” จึงจะถือได้ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ในฐานะนักบริหารโดยเฉพาะการนิเทศงานวิชาการที่เปรียบเสมือนหัวใจสำคัญ ในอันที่จะกระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพในด้านการเรียน การสอน ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถบริหาร และการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้และสามารถจัดทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการปฏิรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมกรปฏิบัติงานคือ การยอมรับนับถือในด้านพฤติกรรมกรปฏิบัติงานด้านการสอน ผู้บริหารควรให้โอกาสครูเตรียมการสอน ด้านสนับสนุนการสอนควรอำนวยความสะดวกในการจัดทำสื่อ และด้านการพัฒนาตนเองควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาทางวิชาการ จากงานวิจัยที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมกรปฏิบัติงานของครูจะประสบผลสำเร็จมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับปัจจัยจูงใจในรูปของความรู้สึกผลตอบแทนและพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของครู อาจส่งผลต่อความเครียดของบุคลากรและครูในโรงเรียนในการปรับตัว ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง อาจมีผลทำให้เกิดกระทบต่อคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้บรรยากาศองค์การเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน ซึ่งหากครูไม่สามารถยับยั้งหรือปรับตัวให้เข้ากับภาวะเครียดนั้น ก็อาจถ่ายทอดและแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมีผลกระทบต่อกรจัดการเรียนการสอน และยังบั่นทอนอารมณ์จิตใจ ทำให้เกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายในการทำงานได้ (ธารินี กิตติกาญจนโสภณ, 2561)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยมุ่งหวังที่จะหาข้อมูลบรรยากาศองค์การที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นเพื่อการผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมของสังคมและนโยบายของประเทศ อันจะส่งผลให้การพัฒนากำลังคนของชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
3. เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การทบทวนวรรณกรรมในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่

1. บรรยากาศองค์การที่ได้รวบรวมสรุป จากทฤษฎีของ Forehand, Halpin และ Crofts และจากการศึกษาแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2553, หน้า 84-85) ใน 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านนโยบายการบริหารจัดการ (2) ด้านคุณลักษณะของผู้นำ (3) ด้านวิทยาการที่ใช้ภายในโรงเรียน (4) ด้านความพอใจในงานที่ปฏิบัติ และ (5) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ
2. ตัวแปร พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูซึ่งสรุปจากแนวคิดของ พิชัย ไชยสงคราม (2553, หน้า 22-27) ใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการสอน (2) พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านสนับสนุนการสอน และ (3) พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)	ตัวแปรตาม (Dependent Variables)
บรรยากาศองค์การ	พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู
1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการ	1. พฤติกรรมด้านการสอน
2. ด้านคุณลักษณะของผู้นำ	
3. ด้านวิทยาการที่ใช้ภายในโรงเรียน	2. พฤติกรรมด้านสนับสนุนการสอน
4. ด้านความพอใจในงานที่ปฏิบัติ	
5. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3. พฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเอง

ที่มา : ฟอห์แฮนด์ ฮาลพินและครอฟท์ (Forehand, Halpin & Crofts) อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2553. *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 จำนวน 1,298 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) จำนวน 297 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ผลจากการวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับบรรยากาศองค์การและพฤติกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1
2. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การในโรงเรียนกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 สามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เป็นผลดีต่อผู้เรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน หลังจากประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ด้วยอัตราส่วนร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 บรรยากาศองค์การของโรงเรียน และ ตอนที่ 3 พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้กำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 33-35)

4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้วยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และ แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

เกณฑ์ 0.71 – 1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูง
เกณฑ์ 0.31 – 0.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในทางบวกปานกลาง
เกณฑ์ 0.01 – 0.30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันในทางบวกต่ำ
เกณฑ์ 0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน)

ผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่าบรรยากาศองค์การของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านวิทยาการที่ใช้ในโรงเรียน ด้านนโยบายการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านคุณลักษณะของผู้นำ และด้านความพอใจในงานที่ปฏิบัติตามลำดับ ($\bar{x}$ = 4.20, 4.13, 4.08, 4.05, 4.00) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนฯ โดยภาพรวม

บรรยากาศองค์การ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านนโยบายการบริหารจัดการ	4.13	0.39	มาก
2. ด้านคุณลักษณะของผู้นำ	4.05	0.30	มาก
3. ด้านวิทยาการที่ใช้ในโรงเรียน	4.20	0.23	มาก
4. ด้านความพอใจในงานที่ปฏิบัติ	4.00	0.34	มาก
5. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.08	0.29	มาก
รวม	4.09	0.31	มาก

2. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีข้อคิดเห็นต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ พฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเอง พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการสอน พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการสอน ตามลำดับ ($\bar{x}$ = 4.10, 4.03, 4.00) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียน โดยภาพรวม

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการสอน	4.03	0.39	มาก
2. พฤติกรรมการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการสอน	4.00	0.30	มาก
3. พฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเอง	4.10	0.23	มาก
รวม	4.04	0.30	มาก

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การในโรงเรียนกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของครู

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน	บรรยากาศ องค์การในโรงเรียน					รวม
	ด้านนโยบายการบริหารจัดการ	ด้านคุณลักษณะของผู้นำ	ด้านวิทยาการที่ใช้ภายในโรงเรียน	ด้านความพอใจงานที่ปฏิบัติ	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	
ด้านการสอน	1.00**	0.159**	0.06	0.07	0.30**	0.39**
ด้านสนับสนุนการสอน	0.15**	1.00**	0.12**	0.18**	0.42**	0.61**
ด้านการพัฒนาตนเอง	0.06	0.12*	1.00**	0.09	0.03	0.44**
รวม	0.66**	0.49**	0.54**	0.19**	0.03	0.82**

* $p < .05$, ** $p < .01$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนโยบายการบริหารจัดการของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้กำหนดแนวทางในการบริหารโรงเรียน การปฏิบัติงานตามแผนและโครงการ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูภายในโรงเรียน ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้เป็นแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งทุกโรงเรียนได้มีการจัดอบรม สัมมนา ดูงานเพื่อ

สร้างแนวคิดและนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนเป็นนิติบุคคล มีการบริหารงานทั้งด้านงบประมาณ การจัดการทรัพยากรสิ้นเป็นไปอย่างคล่องตัว ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับองค์กร และบุคลากรต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (ธงชัย สันติวงษ์, 2553, หน้า 85) ผู้บริหารจะมีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่ดีแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีอัธยาศัยไมตรีกับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของพิชัย ไชยสงคราม (2553, หน้า 54) บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการบริการสถานศึกษาว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จทุกคนจะเข้าสังคมกับบุคลากร อาจารย์ นักเรียน ประชาชน ได้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณี กิตติกาญจนโสภณ (2561, หน้า 79) เมื่อผู้บริหารสามารถตอบสนองความต้องการ โดยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้พอเพียง จึงทำให้บรรยากาศองค์กร อยู่ในระดับมาก

2. พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญศรี สิติ (2550, หน้า 89) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความชำนาญด้านการสอนของครูจะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ในการสอน และสอดคล้องกับ ศิริธัญญา ศรีประมวล (2549, หน้า 87-90) เรื่องประสิทธิภาพการสอนของครู พบว่า เพศ วุฒิ และขนาดโรงเรียน ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู แต่ประสบการณ์ในการสอนมีผลต่อประสิทธิภาพการสอนทำให้มีความสามารถในการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีตำแหน่งสูงขึ้น มีการเพิ่มศักยภาพในการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐด้านการจัดระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง สู่วิทยาลัยต่าง ๆ อย่างทั่วถึงส่งผลให้พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก

3. บรรยากาศองค์กรกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของยุภาพร ทองลาภ (2550, หน้า 94) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในทุกด้านที่ศึกษาทั้ง 15 ด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และสอดคล้องกับ วิไลวรรณ นามเขต (2558) รวมทั้งงานวิจัยของ ธาณี กิตติกาญจนโสภณ (2561) ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์กรกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากครู มีทัศนคติทางบวกกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ถ้าได้รับการตอบสนองทางด้านบรรยากาศองค์กรที่เหมาะสม พฤติกรรมการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพงานจึงสูงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพทางการศึกษาดีขึ้น และยังส่งผลให้พฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูอยู่ในทางบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการประสานงาน ส่งเสริมให้ครูรู้จักเป็นนักวิเคราะห์ รู้จักวิเคราะห์ปัญหา งานที่ต้องปฏิบัติในแต่ละวัน โดยจัดหาวิทยากรกระตุ้นการนำความรู้ใหม่ ๆ มา

เผยแพร่ในการจัดบรรยากาศองค์การที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูแสวงหาความรู้ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- เจริญศรี สิตติ. (2550). **สมรรถภาพการสอนของครูมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 2 ตามการประเมินของนักเรียน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. (2550). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2553). **พฤติกรรมองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธารินี กิตติกาญจนโสภณ. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2**. บทความวิจัยใน วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย 2561. ปีที่ 9 (2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2561.
- นิตยา ศรีมกุฏพันธ์.(2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต2. บทความวิจัย. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.**
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ยุภาพร ทองลาภ. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลัดดา ชูศักดิ์. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบรรยากาศในห้องเรียนกับการมีระเบียบวินัยในห้องเรียนของนักเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิไลวรรณ นามเขต. (2558). **ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดสุรินทร์ เขต 1**. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในต้น ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- พิชัย ไชยสงคราม. (2553). **ความเป็นครู**. อุบลราชธานี:สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). **การศึกษาและความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร:โอ. เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว. (2542). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร:พิทักษ์อักษร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร:วัฒนาพานิช.

ศิริัญญา ศรีประมวล. (2549). **การวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิภาพการสอนของครู
ประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. NewYork Harper Collins.

Daft. L.R. (2008). **Management**. 10th Ed. Thomson South-West. Tennessee.

Drucker. F. P. (1999). **Management Challenges for the Century**. NewYork Harper
Collins.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1977). **Determining Sample Size for Research
Activity**. Educational and Psychological Measurement. 30(3), pp.607-610.

องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อ การสื่อสารในองค์การ

Elements of Transformational Leadership Development Toward Communication in Organization

วีระ วงศ์สรรค¹, ธารินี กิตติกาญจนโสภณ² และเมธาวี อุดมธรรมานูภาพ³

Weera Wongsan¹, Tarinee Kittikanjanasophon², and Methawee Udomthumanupap³

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ โทร.089 443 6941

²สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร.064 942 8262

¹Branch of Curriculum and Instruction, Education-Faculty, Tel 089 443 6941

²Branch of Educational Administration, Education-Faculty, Tel 064 942 8262

e-mail: Tarinee2004@outlook.co.th, laocup@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์การ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการกระตุ้นและจูงใจการทำงาน, ด้านการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ และด้านการสร้างความเข้าใจให้บุคคลภายนอก

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 312 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ส่วนการสื่อสารในองค์การ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อธิบายจากความแปรปรวน ได้ร้อยละ 68.30 ($R^2 = 0.683$) เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ, ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังสมการ $Y_{tot} = 1.004 + 0.402I_M + 0.203I_S + 0.164I_C$ ($R^2 = 0.683$)

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การสื่อสาร

Abstract

The purposes of this research were to study the elements of transformational leadership development of school administrators affecting communication in the organization. In 4 aspects: Problem solving. Stimulation and motivation to work, Changes in opinions and attitudes, and Building understanding for outsiders. Sample groups in the research were 312 personnel in the school under the Office of Kanchanaburi Educational Service Area 2. Collected by using questionnaires. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results of the research showed that school administrators under the Office of Kanchanaburi Educational Service Area 2, were at high levels of transformational leadership. Though the communication in the organization were at high levels, and the elements of transformational leadership development explained from the variance at 68.30 percentage ($R^2 = 0.683$), in order of importance: Inspiration, Intellectual stimulation and The regard to individuality with statistical significance at 0.01 level. as the equation; $Y_{tot} = 1.004 + 0.402I_M + 0.203I_S + 0.164I_C$ ($R^2 = 0.683$)

Keywords: Elements, Transformational Leadership Development, Communication

บทนำ

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมระหว่างพฤติกรรมในการสื่อสารของผู้นำ สมาชิก และ สถานการณ์ในการปฏิบัติงาน หรือ เราอาจจะกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารของผู้นำ การติดต่อสื่อสารในองค์กรหนึ่งๆ อาจกระทำได้หลากหลายวิธี ขึ้นกับค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กรนั้นๆ ว่า ต้องการมีวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบเปิดหรือแบบปิดมากน้อยเพียงใด และหากพิจารณาหน้าที่หลักทางการบริหารทั้งสี่หน้าที่ คือ หน้าที่ทางการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม แม้การติดต่อสื่อสารจะมีความสำคัญกับหน้าที่ทุกหน้าที่ แต่กับเรื่องการนำ (Leading) ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อบรรลุจุดหมายที่คาดหวังแล้ว การติดต่อสื่อสารถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับหน้าที่ทางการบริหารนี้มากกว่า เพราะแม้จะมียุทธศาสตร์ที่ดีเยี่ยมเพียงใด หากขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีแล้ว ก็ยากจะนำไปสู่ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ที่ดีนั้นได้

การติดต่อสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทในสถานศึกษาทุกรูปแบบ ถือกันว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการจัดการขององค์กร (Chester Barnard, 2016) หน้าที่ประการแรกที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร คือ จะต้องสร้างระบบสื่อสารขึ้นในองค์กร ปกติทั้งผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา มี

การติดต่อสื่อสารด้วยการพูด การเขียน และสื่ออื่นๆ ดังนั้นความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการทำงานที่จะทำให้ทุกคนเข้าใจซึ่งกันและกัน และนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมในการสื่อสารของผู้นำ การติดต่อสื่อสารในองค์กร หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นแล้ว มักทำให้ระบบที่ได้รับผลกระทบเกิดผลกระทบที่ซับซ้อนและรุนแรงต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายรูปแบบ และก่อให้เกิดผลกระทบที่เกี่ยวข้องซับซ้อน สร้างความสับสน บ่อยครั้งอาจทำให้เกิดความขัดแย้ง ความรุนแรงเกินกว่าจะควบคุมได้ ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาทั้งในเชิงโครงสร้าง และจิตใจ (ธงชัย สันติวงษ์, 2560, หน้า 13) ในอนาคตเราจะมั่นใจในศักยภาพของคนไทยได้ เพราะ คนไทยแต่ดั้งเดิม จากรุ่นต่อรุ่น เราก็มีพัฒนาการมาอย่างดี ส่วนใหญ่เป็นนักเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ที่ทุ่มเทความพยายาม อย่างกล้าคิดกล้าทำ สิ่งที่กำลังล้ำสมัย เป็นกระบวนการใหม่ทางการศึกษาที่ก้าวหน้า เราในยุคปัจจุบัน และรุ่นต่อๆ ไปในอนาคต ก็คงจะสืบทอดเจตนารมณ์การเป็นนักเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอีกต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้น จึงเป็นสิ่งท้าทาย ที่ไม่น่าจะเหลือบ่า กว่าแรงพลังของคนไทยในยุคปัจจุบันและในอนาคตทุกรุ่นทุกวัย บางคนเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการใหม่ทางการศึกษาที่ เกิดขึ้น และเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งล้ำสมัยในยุคปัจจุบัน ที่ต้องนำมาใช้ ให้เป็นประโยชน์กับประเทศชาติ แม้จะมีอุปสรรคปัญหาหรือความไม่พร้อม ก็เป็นผลจากการเกิดขึ้นของสิ่งใหม่ๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าท้าทายต่อการเริ่มใต้ บันไดขั้นที่ 1 แห่งศตวรรษที่ 21 นี้ไปด้วยกัน อย่างตระหนักด้วยตนเองโดยไม่ต้องรอนโยบายหรือคำสั่งจากส่วนกลางหรือต้นสังกัด (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2560) จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกที่เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ประชากรของประเทศเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจ บ้างก็มีการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ โดยไม่จำกัดขอบเขต ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต คุณภาพของการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้า และความมั่นคงของประเทศด้วย (ธงชัย สันติวงษ์, 2560)

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร คือ คุณภาพของผู้นำ เพราะผู้นำเป็นเสมือนหลักชัยขององค์กร ผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำงานได้ตรงตามเป้าหมาย ด้วยการสร้างระบบการสื่อสารที่ดีในองค์กรการทำงานส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในองค์กรได้ ซึ่งเราเรียกว่า ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ (Leadership) จึงมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร (ธงชัย สันติวงษ์, 2560) การบริหารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่ง การบริหารโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพและดำเนินไปได้โดยได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ผู้บริหารต้องรู้จักดำเนินบทบาท พฤติกรรมภาวะผู้นำของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการบริหารการปฏิบัติงานใด ๆ หากคาดหวังจะให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลแล้วจำเป็นที่ผู้นำต้องมีความชำนาญอย่างดีในสิ่งที่ตนปฏิบัติ นั่นก็คือ มีทักษะใน การปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้าง

แรงบันดาลใจการกระตุ้นเขาวนปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการคิดเชิงระบบ นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารงาน และความสามารถเอาชนะปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขสาเหตุแห่งปัญหาที่ทำให้อารมณ์ไม่ปกติได้ ยังส่งผลต่อการทำงานด้านการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้สามารถรักษาความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ทำให้บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสามารถประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำรงรักษาความเจริญของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด” (วิโรจน์ สารรัตน์, 2560, หน้า 5) ในกระบวนการจัดการศึกษานั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาเยาวชน ที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป และให้ความสำคัญกับหน้าที่อย่างแท้จริงและตัวครูเองต้องประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับการเป็นแม่พิมพ์ที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ย่อมมาจากความศรัทธาในวิชาชีพครูที่ทำอยู่ ความศรัทธาในวิชาชีพครูนั้นส่วนหนึ่งย่อมเกิดจากคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณครู เพราะคุณภาพชีวิตการทำงานสามารถพิจารณาได้จากความพึงพอใจและความตั้งใจในการทำงานของบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กร บุคคลที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานดีจะมีความรู้สึกว่างานมีความสำคัญและมีคุณค่า ตนเองมีความผูกพันกับงาน มีแรงจูงใจ เสียสละและทุ่มเทให้กับงาน การได้มีส่วนร่วมในการสื่อสารแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในเป้าหมายและวิธีการทำงาน มีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร รวมถึงการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีร่วมกันระหว่างบุคคลในองค์กร ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาเยาวชน รวมทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงาน และลักษณะการบริหารงานตามทฤษฎีของแบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio), อ้างอิงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2560) ที่กล่าวว่า การรับรู้ถึงความต้องการของสิ่งแวดล้อมว่ามีมากกว่าความสามารถหรือความต้องการของบุคคล หรือการรับรู้งานที่มากเกินไป และความขัดแย้งในบทบาท เมื่อเรารับรู้ถึงสิ่งเหล่านี้พบอุปสรรค เช่นนั้นอยู่บ่อย ๆ จึงจำเป็นต้องนำระบบการสื่อสารในองค์กรมาสร้างเสริมให้มีความสุขจากการทำงาน (วิโรจน์ สารรัตน์, 2560)

จากเหตุผลและความเป็นมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์กร ที่ส่งผลกระทบต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ว่าเป็นเช่นไร เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในองค์กร และผู้สนใจทั่วไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ สำหรับจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพองค์กร และนำไปใช้ในการแสวงหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสาเหตุของการสื่อสารในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

- 1.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. การสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)	ตัวแปรตาม (Dependent Variables)
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร (Xtot)	การสื่อสารในองค์การ (Ytot)
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X1)	1. การแก้ปัญหาในงาน (Y1)
2. การสร้างแรงบันดาลใจ (X2)	2. การกระตุ้นและจูงใจการทำงาน(Y2)
3. การกระตุ้นเขาวานปัญญา (X3)	3. การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ (Y3)
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X4)	4.การสร้างความเข้าใจบุคคลภายนอก (Y4)

ที่มา : แบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio) อ้างใน ธงชัย สันติวงษ์, 2560. **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

การทบทวนวรรณกรรม

ขอบเขตของเนื้อหา ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ของแบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio) และการสื่อสารในองค์การ สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการกระตุ้นและจูงใจการทำงาน.ด้านการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ และด้านการสร้างความเข้าใจให้บุคคลภายนอก

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ธงชัย สันติวงษ์ (2560) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกองค์การในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีมากมาย อาทิ การปฏิรูประบบราชการ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การออกนอกระบบการร่วมทุน การรวมกิจการ รวมทั้งการนำเทคนิคการจัดการใหม่ๆ มาใช้ในองค์การ โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ตามแนวคิดของแบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio) ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์, การสร้างแรงบันดาลใจ, การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร ในองค์การ

ซาแรมบ่า (Zaramba, 2003 : 5) กล่าวถึง การสื่อสารในองค์การว่า การสื่อสารในองค์การ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การและช่วยให้บุคลากรในองค์การได้รับทราบ กิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ส่วนแดเนียล และสไปเกอร์ (Daniels and Spiker, 1994) กล่าวว่า การสื่อสารคือ ความหมายที่บุคคลสองคนหรือมากกว่าสองขึ้นไปสร้างขึ้นร่วมกันโดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา และเกิดการรับรู้และแปลความหมายนั้นๆ โดย วิลเบอร์ แชมมป์ (Wibur Schramm, 1971) กล่าวว่า การสื่อสารหมายถึง การแลกเปลี่ยนสัญญาณข่าวสารระหว่างบุคคลโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ดังนั้น การสื่อสาร จึงหมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทาง ต่าง ๆ เพื่อมุ่งหมายโน้มน้าวจิตใจให้เกิดผลในการให้เกิดการรับรู้ หรือเปลี่ยน ทัศนคติ หรือเพื่อให้เปลี่ยน พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง แดเนียล

และสไปเกอร์ (Daniels and Spiker, 1994) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร ดังนี้ 1. เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการ**แก้ปัญหาการบริหารงาน** เพราะการสื่อสารภายในองค์กรจะช่วยให้สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 2. เป็นเครื่องมือที่ช่วย**กระตุ้นและจูงใจการทำงาน** ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรต่างๆ ภายในองค์กรเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน 3. **การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติที่ดี** สามารถช่วยกันปฏิบัติภารกิจขององค์กรและ ผู้บริหารสามารถใช้การสื่อสารในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวภายในองค์กรให้ได้ 4. **การสร้างความเข้าใจแก่บุคคลภายนอก** การสื่อสารช่วยให้เกิดการพัฒนาและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาองค์กรได้ โดยเฉพาะพลังขับเคลื่อนที่นำโดยผู้บริหารที่รู้จักการสื่อสารภายในองค์กรสู่บุคคลภายนอกได้เป็นอย่างดี **การสื่อสารในองค์กร** จึงเป็น เครื่องมือสร้างความเข้าใจ และสร้างวัฒนธรรมตลอดจนสามารถสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรนั้นๆ เป็นศูนย์รวมให้องค์กรนั้นๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ใช้จะต้องเข้าใจและเข้าถึงกระบวนการสื่อสารเป็นอย่างดี เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลในองค์กร มีลักษณะเป็นเครือข่าย (Network) ซึ่งอาจกระทำได้โดยใช้เครื่องมือในการสื่อความหมายด้วยการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้อื่นรับทราบและเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในองค์กรสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในวิจัยนี้ ได้แก่ บุคลากรครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2562 (1,680 คน) **กลุ่มตัวอย่าง** ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) จำนวน 312 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ด้วยอัตราส่วนร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และ ตอนที่ 3 การสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้กำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 33-35)

4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการบริหารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) แล้วนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และ แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 – 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง/ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 – 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง /ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 – 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ /ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์กร

ประโยชน์ที่ได้รับ ผลจากการวิจัยนี้ คาดว่าจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบถึงภาวะผู้นำในการบริหารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. องค์ประกอบหรือผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการแสวงหา แนวทางป้องกันและแนวทางลดระดับปัญหาการสื่อสารในองค์กร

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ส่วนการสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อธิบายจากความแปรปรวนได้ร้อยละ 68.30 ($R^2 = 0.683$) เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังสมการ $Y_{tot} = 1.004 + 0.402_{IM} + 0.203_{IS} + 0.164_{IC}$ ($R^2 = 0.683$)

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	4.42	0.53	มาก
2.ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.43	0.55	มาก
3.ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.38	0.53	มาก
4.ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.41	0.54	มาก
รวม	4.41	0.50	มาก

ตารางที่ 2 การสื่อสารในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

การสื่อสารในองค์กร	($\bar{X}$) $\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การแก้ปัญหาในงาน	4.45	0.50	มาก
2. การกระตุ้นและจูงใจการทำงาน	4.58	0.50	มากที่สุด
3. การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ	4.50	0.50	มาก
4. การสร้างความเข้าใจบุคคลภายนอก	4.48	0.49	มาก
รวม	4.50	0.50	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นต่อผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญๆ ดังนี้

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีความพร้อมในการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และปรับปรุงทัศนคติ ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร สมลือแสน. (2559). ที่พบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ส่งผลดีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบด้านอื่นๆขององค์กรด้วยเสมอ

2. การสื่อสารในองค์กรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D.=0.50)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นและจูงใจการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.58, SD.=0.49) การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ ($\bar{X}$ = 4.50, SD.=0.50) การสร้างความเข้าใจบุคคลภายนอก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.=0.50) และการแก้ปัญหาในงาน ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.50) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความสามารถในการสื่อสารกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการกระตุ้นและจูงใจบุคลากรในการทำงาน เช่น ทักษะ ความนึกคิด บุคลิกภาพ การสื่อสารที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2560) และงานวิจัยของธารินี กิตติกาญจนโสภณ (Kittikanjanasophon,T. 2018) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ย่อมต้องมีการกระตุ้นและจูงใจบุคลากร และ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดให้บุคลากรสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และมีเจตคติที่ดีใน

การทำงาน เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงาน มีสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และจุดเน้นพิเศษในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา และติดตามการทำงานโดยที่มิเทศเติมพิกัด และผู้บริหารมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ดี ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการโดยยึดระบบคุณธรรม

3. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสื่อสารในองค์การสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 2 พบว่าองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อธิบายจากความแปรปรวน ได้ร้อยละ 68.30 ($R^2 = 0.683$) เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ, ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความจำเป็นของบุคคลพบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารมีการกระตุ้นและจูงใจสม่ำเสมอให้บุคลากรปรับปรุงทัศนคติที่ดี ต่อความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผลรวมจากการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ของบุคลากร เช่น ทักษะการสื่อสาร ความนึกคิด บุคลิกภาพ การสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจ เป็นต้น (วิโรจน์ สารรัตน์, 2560). ซึ่งยังสอดคล้องกับ สุนทร สมลือแสน. (2559) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อทัศนคติที่ดีของบุคลากรอาจารย์สามารถทำได้โดยการสร้างวัฒนธรรมที่ดีด้วยการฝึกอบรม และปรับโครงสร้างภายในองค์การ กระจายความสามารถในการตัดสินใจให้กับกลุ่มงานต่างๆ ให้มากที่สุดและต้องบริหารการเปลี่ยนแปลงในองค์การเพื่อความเจริญก้าวหน้าที่ทำนายและมีอิทธิพลต่อความอยู่รอดขององค์การเป็นอย่างมาก (ธงชัย สันติวงษ์, 2560) และการสื่อสารที่ดี ได้แก่ การกระตุ้นและจูงใจการทำงาน การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติ ส่งผลดีต่อการแก้ปัญหาในงาน และการสร้างความเข้าใจบุคคลภายนอก ซึ่งจากการศึกษาของธงชัย สันติวงษ์และ ธารินี กิตติกาญจนโสภณ (2561) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในการสื่อสารเพื่อประสิทธิผลการบริหารเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านใดก็ตามย่อมจะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นๆ ขององค์การด้วยเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- เทพพนม เมืองแมนและ สวิง สุวรรณ. (2550). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2560). **พฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2560). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในต้น ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สุนทร สมลือแสน. (2559). **การสื่อสารองค์การในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

- Ahmad, A.R., and Marinah, A. (2013). Learning organization and organizational commitment in schools. *Journal of Research, Policy & Practice of Teachers & Teacher Education*. 3(1), 18-25.
- Atak, M. (2011). A research on the relation between organizational commitment and learning organization. *African Journal of Business Management*. 5(14), 5612-5616.
- Bass & Avolio. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Thousand Oaks : Sage Publications.
- Bass Bernard M. (1985). *Leadership & Performance Beyond Expectations*. New York: Free Press.
- _____. (1999). Two Decades of Research and Development in Transformational Leadership. *European Journal of work and Organizational Psychology*. 8(1), 12.
- Chester. Barnard (2016). **Management Challenges for the Organization**. New York: Harper.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper.
- Collins. Daft. L.R. (2008). **Management**. 10th Ed. Thomson South-West. Tennessee.
- Drucker. F. P. (1999). **Management Challenges for the Century**. New York Harper Collins.
- Daniel & Spiker. (1994). **Change management that helps Communication**. New York: McGraw-Hill.
- Kittikanjanasophon T. (2018). Transformational administration of administrators affecting communication in organization under the office of Chonburi Primary Education Service Area 2. **Journal of Mahachulalongkorn Rajavidyalaya Buddhist University**. 8(1), 118-129.

องค์ประกอบคุณธรรมการจัดการศึกษากับความพึงพอใจต่อคุณภาพ
การให้บริการทางการศึกษาบัณฑิต: นักศึกษาจีนในสถาบันศึกษาเอกชน
Moral Components of Educational Management and Satisfaction
With The Educational Services Quality ; Chinese Students in
Private Educational Institutions

วีระ วงศ์สรรค¹, ชัยยงค์ พรหมวงศ์², และธารินี กิตติกาญจนโสภณ³

Weera Wongsan, Chaiyong Brahmawong, and Tarinee Kittikanjanasophon

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ โทร.089 443 6941

²สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร.093 993 6359

³สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร.064 942 8262

¹Branch of Curriculum and Instruction, Education-Faculty, Tel 089 443 6941

²Branch of Educational Administration, Education-Faculty, Tel 093 993 6359

³Branch of Educational Administration, Education-Faculty, Tel 064 942 8262

e-mail Tarinee2004@outlook.co.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษา (1) ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน (2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุและคณะที่ศึกษา (3) องค์ประกอบคุณธรรมการจัดการศึกษากับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ได้แก่ นักศึกษาจีนระดับบัณฑิตในสถาบันศึกษาเอกชน ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) จำนวน 296 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน, การให้บริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก,การให้บริการด้านวิชาการ และการให้บริการด้านห้องสมุด (2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา พบว่า จำแนกตามเพศและอายุของนักศึกษาจีนในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ศึกษา (3) องค์ประกอบคุณธรรมการจัดการศึกษาที่สำคัญคือเมตตาธรรมและความเอาใจใส่อย่างจริงใจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาจีนในด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ ได้แก่ ความต้องการหนังสือการรับรองหลักสูตรเป็นภาษาจีนเพื่อใช้

แสดงกับองค์กรที่นักศึกษาทำงานอยู่ในประเทศจีน ควรมีป้ายแนะนำขั้นตอนการให้บริการต่างๆ เป็นภาษาจีน หรืออย่างน้อยเป็นภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: องค์ประกอบคุณธรรม การจัดการศึกษา คุณภาพการให้บริการทางการศึกษา

Abstract

The purpose of this research were to study (1) the satisfaction of Chinese students towards the educational services quality in educational management. (2) comparison the satisfaction of Chinese students with the service quality of the educational management classified by gender, age and faculty of study (3) the moral component of the educational management and the satisfaction of Chinese students towards quality service in educational management of private educational institutions. The sample in this study were 296 Chinese graduate students in private educational institutions. The sample size was determined by using the table of Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) with simple random sampling.

The results showed that (1) the satisfaction of Chinese students towards the educational services quality in educational management, overall and each aspect were at high level ($\bar{X} = 3.92$). In descending order as follows: providing educational media services, building and facility services, academic services and library services (2) comparison the satisfaction of Chinese students with the services quality in educational management found that, classified by gender and age of Chinese students as a whole were significantly different at 0.05 levels. (3) Moral components, the important things for educational management were compassion and sincere attention, affecting the satisfaction of Chinese students towards the educational services quality in educational management. Suggestions for providing educational services for international students include the need for a certificate of Chinese language certification for use with organizations that students work in China. There should be signs to guide the process of providing services in Chinese or at least in English.

Keywords: Moral Components, Educational Management, Educational Service Quality

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหาร การศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมและผลักดัน ให้ กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่ง ไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูป การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งเป้าหมายของการปฏิรูป การศึกษาที่สำคัญคือคุณภาพของนักศึกษาและบัณฑิต ดังนั้นกระแสผลักดันทุกด้านจึงมุ่งไปที่สถาบัน ศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตจะเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา ในด้านคุณภาพของสถาบันศึกษาเป็น ประเด็นสำคัญ (ธงชัย สันติวงษ์, 2560, หน้า 17) คุณภาพจะเกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้ปกครอง และปัจจัยภายในคือ บทบาทของผู้บริหารและบุคลากรครู อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ รวมทั้งคุณภาพด้านการบริการ การบริหาร ด้านคุณภาพการบริการมักไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง สมาชิกหรือนักศึกษามักไม่มีส่วนร่วมใน การกำหนดการบริการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

การศึกษาไทยในอนาคตจะต้องมีคุณภาพ ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษานี้เื้อื่อต่อประโยชน์ ให้ผู้เรียน นักศึกษามีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามความคาดหวังของหลักสูตร ประชาชนเกิดความมั่นใจในการ ที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาที่มีคุณภาพการศึกษาอยู่ใน ระดับ มาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยอุดมศึกษาเอกชน ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศและสนองศรัทธาของชุมชน และประชาชนทั่วภูมิภาคในการสืบ สานสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบภายใต้ปณิธานที่จะให้สถาบันการศึกษาเป็นที่รวม องค์กรความรู้วิชาการแขนงต่างๆ อันล้ำเลิศ ทันสมัยและบุคลากรที่มีความสามารถเชี่ยวชาญด้าน การศึกษา โดยการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนา กำลังคนให้มีความรู้ความสามารถควบคู่กับการมีคุณธรรม จรรยาบรรณในวิชาเรียน และดำรงตนให้ เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และ ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมด้วยความรู้สึกรของ คณาจารย์ที่จะทำงานให้ความรู้ด้วยเมตตาธรรมแก่นักศึกษาอย่างแท้จริงทำให้เป็นแนวทางในการ พัฒนางานให้มีคุณภาพด้านการบริการที่ดี เสมือนหัวใจสำคัญ ในอันที่จะกระตุ้นเตือนบุคลากรครูให้ คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพในด้านการเรียน การสอน ผู้บริหารในหน่วยงานที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสามารถบริหาร และการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้และ สามารถจัดทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผู้รับบริการเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักศึกษาจากต่างประเทศจึงต้องการทราบถึงองค์ประกอบใน สภาพการจัดการศึกษาของคณาจารย์ กับการรับรู้คุณภาพในการให้บริการของมหาวิทยาลัยหรือ สถาบันศึกษาเอกชนต่อนักศึกษาต่างประเทศโดยเฉพาะนักศึกษาจากประเทศจีนเพื่อการผลิตบัณฑิต ให้มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมและนโยบายของประเทศให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน
- 2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน จำแนกตาม เพศ อายุและคณะที่ศึกษา
- 3 เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะสำหรับการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ

การทบทวนวรรณกรรม

เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญคือคุณภาพของนักศึกษาและบัณฑิต ดังนั้น กระแสผลักดันทุกด้านจึงมุ่งไปที่สถาบันศึกษาซึ่งมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ ปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตจะเป็นจุดเริ่มต้นของคุณภาพการศึกษา ในด้านคุณภาพของสถาบันศึกษาเป็นประเด็นสำคัญ (ธงชัย สันติวงษ์, 2560, หน้า 17) คุณภาพจะเกิดขึ้นจากความร่วมมือของผู้ปกครองและปัจจัยภายในคือ บทบาทของผู้บริหารและบุคลากรครู อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ รวมทั้งคุณภาพด้านการบริการ การบริหารด้านคุณภาพการบริการมักไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง สมาชิกหรือนักศึกษามักไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดการบริการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน เกี่ยวกับการบริการทางการศึกษาใน 4 ประเด็นคือ- การบริการด้านวิชาการ- การบริการด้านสื่อการเรียนการสอน - การบริการด้านห้องสมุด - การบริการด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)	ตัวแปรตาม (Dependent Variables)
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	คุณภาพด้านการบริการ
1. เพศ	1. การบริการด้านวิชาการ
2. คณะที่ศึกษา	2. การบริการด้านสื่อการเรียนการสอน
3. อายุ	3. การบริการด้านห้องสมุด
	4. การบริการด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่มา : ศิริনারถ สายอ่อง.(2550) *ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป*.มหาวิทยาลัยพระนคร.

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยตามรูปแบบของการเปรียบเทียบตัวแปร โดยกำหนดให้ตัวแปร ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

- 1) เพศ จำแนกเป็น เพศชาย และ เพศหญิง
- 2) คณะที่นักศึกษาจีนศึกษาอยู่ จำแนกเป็น- คณะศึกษาศาสตร์ - คณะบริหารธุรกิจ

- 3) อายุ จำแนกเป็น- อายุระหว่าง 20 – 30 ปี - อายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน เกี่ยวกับการบริการทางการศึกษาใน 4 ประเด็นคือ- การบริการด้านวิชาการ- การบริการด้านสื่อการเรียนการสอน - การบริการด้านห้องสมุด - การบริการด้านอาคารสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ที่ใช้ในวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตในสถาบันศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,256 คน **กลุ่มตัวอย่าง** ได้โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1977, pp.607-610) จำนวน 296 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษานำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ดำเนินการหลังจากประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และอายุ ด้วยอัตราส่วนร้อยละ
2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้กำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายของคะแนน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 33-35)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย การวิจัยนี้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับคุณภาพการบริการกับความพึงพอใจของบัณฑิตในสถาบันศึกษาเอกชน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการกับความพึงพอใจ สามารถเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการการเรียนการสอนที่เป็นผลดีต่อผู้เรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้พบว่า

(1) ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา ของสถาบันศึกษาเอกชน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน, การให้บริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก, การให้บริการด้านวิชาการ และ การให้บริการด้านห้องสมุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาสถาบันศึกษาเอกชนในภาพรวม

ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาจีน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการให้บริการด้านวิชาการ	3.89	0.64	มาก
2. ด้านการให้บริการด้านห้องสมุด	3.84	0.59	มาก
3. ด้านการให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน	3.98	0.53	มาก
4. ด้านการให้บริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.96	0.55	มาก
รวม	3.92	0.57	มาก

(2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษา จำแนกตามเพศและอายุของนักศึกษาจีนในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การทดสอบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา จำแนกตามเพศของนักศึกษาจีน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อการบริการ	เพศ				t	P
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	3.89	0.63	3.82	0.67	0.64	0.12
2. ด้านห้องสมุด	3.84	0.74	3.56	0.73	1.32	0.02*
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.97	0.53	3.88	0.60	1.18	0.09
4. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.93	0.63	3.58	0.63	0.88	0.00*
รวม	3.91	0.63	3.71	0.66	1.01	0.02*

*P < 0.05

ตารางที่ 3 การทดสอบความพึงพอใจของนักศึกษาจีนต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา จำแนกตามอายุของนักศึกษาจีน

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาจีน ต่อการบริการ	อายุ				t	P
	20 – 30 ปี		ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านวิชาการ	4.42	0.73	3.59	0.57	0.64	0.02*
2. ด้านห้องสมุด	3.74	0.64	4.04	0.63	1.32	0.03*
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.89	0.53	4.05	0.50	1.18	0.04*
4. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.34	0.43	3.58	0.53	0.88	0.04*
รวม	4.09	0.58	3.74	0.56	1.01	0.04*

*P < 0.05

(3) องค์ประกอบคุณธรรมการจัดการศึกษาที่สำคัญ คือ เมตตาธรรมและความเอาใจใส่อย่างจริงจัง ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาจีนในด้านคุณภาพการบริการในการจัดการศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการให้บริการทางการศึกษานักศึกษาต่างประเทศ ได้แก่ ความต้องการหนังสือการรับรองจากหลักสูตรเป็นภาษาจีนเพื่อใช้แสดงกับองค์กรที่นักศึกษาทำงานอยู่ในประเทศจีน ควรมีป้ายแนะนำขั้นตอนการให้บริการต่างๆ เป็นภาษาจีน หรืออย่างน้อยเป็นภาษาอังกฤษ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาจีน ต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (1) ด้านการให้บริการด้านวิชาการ (2) ด้านการให้บริการด้านห้องสมุด (3) ด้านการให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน และ (4) ด้านการให้บริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก สาเหตุที่ผลจากการวิจัยปรากฏดังนี้ เนื่องจากการรับนักศึกษานักศึกษาจีนเข้าศึกษาในสถาบันศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ผู้บริหารระดับสูงมีนโยบายให้คณะบริหารธุรกิจ และคณะศึกษาศาสตร์เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาจีนอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย พร้อมกันนี้ยังได้สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนการสอน เพื่อให้ห้องเรียนและแหล่งค้นคว้าอื่นๆ มีความสมบูรณ์ที่จะรองรับนักศึกษาต่างประเทศ เช่น การจัดคลินิกวิจัยและอาจารย์ประจำที่มีความสามารถทางการสื่อสารกับนักศึกษาต่างประเทศไว้คอยให้คำปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินารถ สายอ่อง (2552) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการให้บริการการศึกษาของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนคร พบว่า การให้บริการการศึกษาโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในประเด็นย่อยก็อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนเพศชายต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา แตกต่างกับ ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนเพศหญิงต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักศึกษาจีนอย่างไม่เป็นทางการทำให้พบว่า ในกลุ่มของนักศึกษาจีนที่เดินทางออกมาศึกษาต่างประเทศได้เรียนรู้เรื่องความเท่าเทียมระหว่างเพศ จึงมีความคิดพื้นฐานว่าชายและหญิง มีความสามารถ และการแสดงออกทางความคิดได้อย่างเสมอภาพกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรชาติ สุพิพัฒน์ (2550, 13) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนและความผูกพันต่อองค์การของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้าน บริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปโดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มาก และเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนและความผูกพันต่อ องค์การของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคณะที่ศึกษา สามารถสรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา ไม่แตกต่างกับ ความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่กำลังศึกษาอยู่คณะศึกษาศาสตร์ต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นย่อยพบว่าทั้งนักศึกษาจีนคณะบริหารธุรกิจและนักศึกษาจีนคณะศึกษามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันในทุกๆด้าน เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาจีนทั้ง 2 คณะมีความเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนโยบายของผู้บริหารระดับสูงต่อการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาจีนที่ศึกษาอยู่ทั้ง 2 คณะทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุ สามารถสรุปได้ว่านักศึกษาจีนที่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปีมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา แตกต่างกับ นักศึกษาจีนที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาจีนทั้ง 2 ช่วงอายุมีภูมิหลังด้านอาชีพแตกต่างกัน กล่าวคือ ในกลุ่มที่อายุน้อยเป็นนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับมัธยมปลายยังไม่มีประสบการณ์ในด้านอาชีพจึงมักจะให้ความเห็นตามความนึกคิดของตนเองที่ในบางกรณียังไม่ใช้โลกแห่งความเป็นจริง แต่สำหรับนักศึกษาในกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไปทั้งหมดมีประสบการณ์ในด้านอาชีพมาแล้วโดยส่วนใหญ่เป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนระดับมัธยมหรือมหาวิทยาลัยในจีน จึงให้ความเห็นโดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมของตนเอง กล่าวคือส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาที่สถาบันศึกษาเอกชนจัดให้ในระดับสูง และมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติที่คณาจารย์แสดงออกอย่างมีคุณธรรมด้านเมตตาธรรม เอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน มีแนวข้อเสนอดังต่อไปนี้

1. คุณภาพการให้บริการทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาจีน ของสถาบันศึกษาเอกชน ทั้ง 4 ด้านคือ การบริการด้านวิชาการ การบริการด้านสื่อการเรียนการสอน การบริการด้านห้องสมุด และการบริการด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จากผลการวิจัยนักศึกษาจีนมีความพึงพอใจในระดับมาก ดังนั้นของสถาบันศึกษาเอกชน ควรตรวจสอบคุณภาพการให้บริการอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาระดับคุณภาพที่ดีไว้

2. จากข้อเสนอแนะของนักศึกษาจีนในประเด็นที่มีคำร้องละเอียดอยู่ในระดับสูง คือ (1) เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาแล้ว นักศึกษาต้องการหนังสือการรับรองหลักสูตรเป็นภาษาจีนเพื่อใช้แสดงกับองค์กรที่นักศึกษาทำงานอยู่ในประเทศจีน (2) ควรมีป้ายแนะนำขั้นตอนการให้บริการในประเภทต่างๆเป็นภาษาจีน หรืออย่างน้อยเป็นภาษาเป็นภาษาอังกฤษ (3) ควรมีการให้ทุนกับนักศึกษาต่างประเทศที่มีผลการเรียนดี มหาวิทยาลัยควรใส่ใจและหาวิธีการตอบสนองความต้องการของนักศึกษาว่าจะสามารถดำเนินการได้แค่ไหนเพียงใด เพื่อชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการด้านคุณภาพของการบริการในการจัดการศึกษาของสถาบันศึกษาเอกชน กับนักศึกษาไทยซึ่งเป็นนักศึกษากลุ่มหลักของสถาบันศึกษา เพื่อรักษาระดับหรือเพิ่มชื่อเสียงให้สูงขึ้นซึ่งจะเป็นปัจจัยผลักดันให้สถาบันสามารถยืนอยู่ในตลาดแห่งการแข่งขัน

2. ควรใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย ตลอดจนระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ มาร่วมบูรณาการในงานวิจัยเพื่อเป็น Mix Methodology จะทำให้งานวิจัยมีความน่าสนใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มต่างๆ ได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง

เอกสารอ้างอิง

กิตติยา ฝาชัยภูมิ. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการบริหารโรงเรียนสอนภาษาไทยสำหรับชาว ต่างประเทศในกรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 7(1), 1965-1976.

ชมนาด ม่วงแก้ว.(2555). ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการงานกิจกรรมนักศึกษาและงานทะเบียนนักศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ธงชัย สันติวงษ์. (2560). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- บั้งอร รัตน์มณี และกันยา เจริญศักดิ์.(2553). “ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่องานบริการ
การศึกษาวิทยาลัย
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ”.วารสารวิชาการ
ครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 1, 1 (ม.ค. -มิ.ย. 2553), 21 – 28.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในต้น ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : ทิพย์
วิสุทธิ์.
- วีระชาติ สุพิพัฒน์ .(2550). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและ
ความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิรินารถ สายอ่อง.(2550) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป.บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Chester I. Barnard (2016). **Management Challenges for the Organization**. NewYork
Harper.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. NewYork Harper.
- Daft. L.R. (2008). **Management**. 10th Ed. Thomson South-West. Tennessee.
- Drucker. F. P. (1999). **Management Challenges for the Century**. NewYork Harper
Collins.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1977). Determining Sample Size for Research Activity.
Educational and Psychological Measurement. 30(3), pp.607-610.
- Park, C.W. (2010). Beyond Attitude: Attachment and Consumer Behavior. **Seoul
National Journal**, 12(2), 23-36
- Zeithaml, V.A., Parasuraman, A. (1996). The Behavioral Consequences of Service
Quality. **The Journal of Marketing**, 60(2), 31-46.

ผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร

The Effect of Using Story-Telling Activities on Moral Development of Pre-School Pupils in Bangkok.

สุดาพร วิชิตชัยชาคร

Sudaporn Wichitchaichakorn

สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์, โทร. 0897679438

Brach Program in early childhood education

Department Faculty of Education, Tel 0897679438

e-mail : Sudaporn.wi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานซึ่งประกอบด้วยนิทานเป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง ซึ่งนำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งแสดงว่า “ใช้ได้” และ แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัย จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.64/94.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง โดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มีค่าเท่ากับ 0.9138 ซึ่งหมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.38

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์, คุณธรรมจริยธรรม, ดัชนีประสิทธิผล

Abstract

This independent study was designed 1) to organize experiential learning management plans incorporated with story-telling activities for developing Kindergarten 1 pupils' morality of Wichutit School in Bangkok to be efficient based on the 80/80 criteria and 2) to examine the effectiveness index of experiential learning management plans incorporated with story-telling activities for developing Kindergarten 1 pupils' morality of Wichutit School in Bangkok.

By using purposive sampling , the study sample were 22 Kindergarten 2 pupils morality of Wichutit School in Bangkok. The instruments used for collecting the data included experiential learning management plans incorporated with story-telling activities for developing pre-school pupils' morality , containing 10 morality stories and a test to measure pre-school pupils morality . The statistics used for analyzing the collected data were percentage , mean , standard deviation and t-test.

The study results revealed that :

1. The developed experiential learning management plans incorporated with story-telling activities for developing pre-school pupils' morality of Wichutit School in Bangkok attained the efficiency at 85.64/94.53 which was higher than the 80/80 criteria determined.

2. The effectiveness index of experiential learning management plans incorporated with story-telling activities for developing pre-school pupils' morality was 0.9138 . This indicated that the morality of Kindergarten 1 pupils morality of Wichutit School increased after the instruction accounting for 91.38 % .

Keyword: Moral Development, Efficiency of the experience management plan, Morality and ethics, Effectiveness index

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี มีความมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรก่อนประถมศึกษาหรือหลักสูตรปฐมวัย มีความมุ่งหมายสอดคล้องกันคือ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยมุ่งหวังให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในการดำรงชีวิตนั่นเอง

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน มาตรฐานการศึกษา และตัวบ่งชี้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน 2) ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต 3) ผู้เรียนมีความกตัญญูต่อบุคคล 4) ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น 5) ผู้เรียนมีความประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม 6) ผู้เรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549, หน้า 57) การจัดประสบการณ์ในด้านการสร้างวินัย อันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพ ค่านิยม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณธรรม และให้รู้จักปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม การให้คุณธรรม และจริยศึกษาแก่เด็กมิใช่ของง่าย เพราะค่านิยมของเด็กเกิดจากโรงเรียน บ้าน ศาสนาและชุมชนเป็นผู้สร้างให้ ค่านิยมและการสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็ก ครูมีส่วนช่วยให้เด็กคิดและตัดสินใจเลือกค่านิยม (เบญจจา แสงมลิ, 2545, หน้า 34-34)

กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน เป็นที่ชื่นชอบของเด็กและผู้ใหญ่นิทานบางเรื่องเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอดๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน และเนื้อเรื่องของนิทานที่นำมาเล่านั้นเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กเมื่อได้ฟังนิทานทำให้เกิดความรู้ นิทานสำหรับเด็กควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีงาม นอกจากนี้นิทานยังเป็นตัวสร้างความสัมพันธ์ ความใกล้ชิดผูกพันระหว่างผู้เล่ากับเด็กทำให้ผู้เล่าเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของเด็ก ขณะที่เล่าเด็กจะคิด จินตนาการ เข้าใจ ซึมซับ รับรู้ แยกแยะ ในสิ่งต่างๆด้วยตนเอง คุณค่าของนิทาน คือ สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ผ่อนคลายความคับข้องใจของเด็ก ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ให้ความสนใจมีมากขึ้น ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ส่งเสริมการกล้าพูด กล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความใกล้ชิดกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน (สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2541, หน้า 137)

เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้านกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนกลับบ้านแบบปกติมีวินัยแตกต่างกัน เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบภาพ

ควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือและเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือ มีพฤติกรรมแตกต่างกัน (วาโร เห่งส์สวัสดิ์, 2544, หน้า 150-151)

ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กอนุบาลเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยการร่วมมือกันระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูและตัวของเด็กเอง เช่น ปัญหาด้านร่างกาย เด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย และการแต่งกาย ขาดสุขนิสัยที่ดี ปัญหาด้านสังคม เช่น เด็กขาดความมั่นใจไม่สามารถร่วมทำกิจกรรมกับครู ชอบเล่นคนเดียว ขโมยของในห้องเรียน เด็กขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัยในตนเอง ปัญหาด้านจิตใจอารมณ์ เช่น เด็กต้องการความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ผู้ปกครอง แสดงอาการร้องไห้ขาดเหตุผล มีอารมณ์ร้าย พุดจาไม่สุภาพ ชอบรังแกเพื่อน ชอบรังแกสัตว์ ปัญหาด้านสติปัญญา เช่น ไม่สามารถทำงานด้วยตนเองได้ เรียนรู้ซ้ำปฏิบัติตามคำสั่งของครูไม่ได้ หรือปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ไม่สามารถแยกแยะพฤติกรรมที่ควรหรือไม่ควรได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก และเป็นปัญหาต่อพัฒนาการเด็กอนุบาลในทุกด้าน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อเป็นสื่อในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพัฒนาการในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์จนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิดและทฤษฎีของสกินเนอร์ (ณัฐพนธ์ อนุสรณ์ทรางกุล, 2555) เรื่องเทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ โดยใช้การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ มาใช้ในการทำวิจัย ซึ่งการเสริมแรงทางบวก เป็นการให้สิ่งเสริมแรงที่ผู้เรียนพึงพอใจ และการเสริมแรงทางลบ เป็นการนำเอาสิ่งที่ไม่พึงพอใจออกไป ซึ่งการเสริมแรงเป็นการทำให้ผู้เรียนมีอัตราการตอบสนองพฤติกรรมความรับผิดชอบในเรื่องการเข้าเรียนตามเวลา การทำกิจกรรมในชั้นเรียน ความตั้งใจในการเรียน การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย และการส่งงานครบตามกำหนดเพิ่มขึ้น ส่วนการ

เสริมแรงทางลบ ใช้การปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย เป็นรูปแบบของกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน นักศึกษาเรียนรู้แบบการลงมือกระทำ รวมทั้งให้ความสำคัญเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา เพื่อนำมาพิจารณาในการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน หมายถึง การดำเนินการออกแบบกิจกรรมและจัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม 8 ด้าน คือ 1) ความมีวินัย 2) ความมีสติ - สมาธิ 3) ความกตัญญู 4) ความเมตตา 5) ความอดทน 6) ความซื่อสัตย์ 7) การประหยัดและออม และ 8) ความขยันและพึ่งตนเอง โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่

- 1.1 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องนกยูงกับสุนัขจิ้งจอก ปลูกฝังความเชื่อมั่นในตนเอง
- 1.2 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องน้องฝนคนเก่ง ปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีวินัย
- 1.3 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องกบขี้ไม้ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีสติ - สมาธิ
- 1.4 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องลูกหมูชอบวิ่ง ปลูกฝังคุณธรรมด้านมีสติ - สมาธิ
- 1.5 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องลูกนกกตัญญู ปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญู
- 1.6 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องลูกสุนัขของหนูดี ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตา
- 1.7 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องทนรอได้ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความอดทน
- 1.8 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องกระรอกเทาเจ้าเล่ห์ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 1.9 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องลูกไก่ขาย ผัก ปลูกฝังคุณธรรมด้านการประหยัดและออม
- 1.10 กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่องผึ้งขยัน ปลูกฝังคุณธรรมด้านความขยันและพึ่งตนเอง

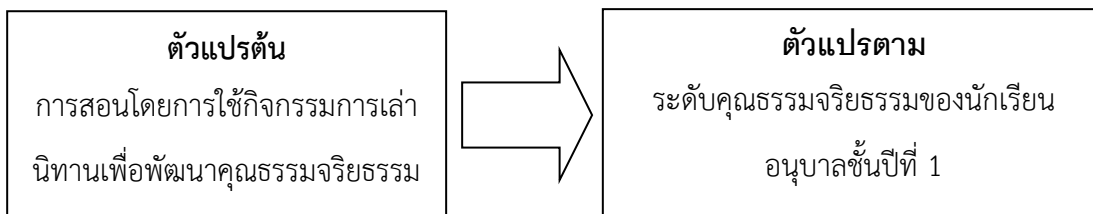
2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง คุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง ซึ่งสร้างขึ้นตามเกณฑ์ 80 / 80

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน และแบบวัดกิจกรรมระหว่างเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป

3. คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมอันพึงประสงค์ของผู้เรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง ได้แก่ ความมีวินัย ความมีสติ - สมาธิ ความกตัญญู ความเมตตา ความอดทน ความซื่อสัตย์ การประหยัดและออม ความขยันและพึ่งตนเอง

4. ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็ม หรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ที่มีอายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิสุทธิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีนักเรียนทั้งสิ้น 95 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ปี ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวิสุทธิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 22 คนโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานซึ่งประกอบด้วยนิทานเป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยของแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 มีความเหมาะสมที่สุด ซึ่งแสดงว่า “ใช้ได้”

2. แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัย ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบ แบบปรนัย 3 ตัวเลือก มีคำถามทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิสุทธิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิสุทธิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอน ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัย โดยผู้วิจัยเป็นคนอ่านคำสั่งและคำถามให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนทำแบบวัดคุณธรรมจริยธรรมไปทีละข้อ จนครบ 15 ข้อ

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 10 แผนๆละ 1 วัน วันละ 5 ชั่วโมง แล้วใช้หนังสือนิทานประกอบภาพจำนวน 10 เรื่อง ประกอบแผนการจัดประสบการณ์

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดคุณธรรมจริยธรรมชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และปฏิบัติเช่นเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทานของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.64/94.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน มีค่าเท่ากับ 0.9138 ซึ่งหมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.38

การอภิปรายผล

1. แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.64/94.53 แสดงว่า จำนวนคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.64 และคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนของนักเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 94.53 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามความมุ่งหมายทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดทำอย่างเป็นระบบ และวิธีเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม โดยศึกษาจากหลักสูตร คู่มือครู เนื้อหา เทคนิค วิธีการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้ผ่านการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผ่านการตรวจสอบประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเพื่อปรับปรุงใหม่ให้มีความสมบูรณ์ 2 ครั้ง โดยนำเอาผลการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองจริง เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ อุบลรัตน์ มูลแก้ว (2543, หน้า 111) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เรื่องผลไม้แสนอร่อย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า การจัดประสบการณ์ที่มีบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ ไม่เคร่งเครียด มีกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติให้นักเรียนได้เล่นปนเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการเรียน อยากเรียน อยากร่วมกิจกรรม จดจำสิ่งที่เรียนได้รวดเร็ว โดยเฉพาะจัดกิจกรรมที่ใช้เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทายและนิทานนักเรียนจะชอบมากที่สุด และจดจำ

เรื่องราวเหล่านั้นได้นาน ไม่ลืมง่าย และ วิจิตรา อุดมมุขลินท์ (2543, หน้า 58-59) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเล่านิทานที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้และความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเด็กกลุ่มอาการดาวน์ระดับก่อนประถมศึกษา พบว่ากิจกรรมการเล่านิทานที่ใช้หนังสือนิทานประกอบภาพสื่อประสมรูปภาพ ภาพจำลอง น้ำเสียงที่ใช้ในการเล่าประกอบเพลงและกิจกรรมการเคาะจังหวะ เป็นกิจกรรมที่มีผลต่อเด็กกลุ่มอาการดาวน์ช่วยให้มีพัฒนาการทางด้านภาษาดีขึ้น ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการใช้สื่อความหมาย ทักษะทางสังคม ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ควรมีการนำหนังสือนิทานมาศึกษาค้นคว้าพัฒนาการทางด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการฝึกความสัมพันธ์ระหว่างมือและสายตา (Eye-hand-Co-ordination) ได้แก่ การเขียน การวาดภาพประกอบ การระบายสี กิจกรรมการเล่านิทานเป็นสื่อที่ใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ควรเลือกนิทานที่มีคุณภาพมีการปรับเนื้อหาที่เข้ากับยุคสมัยทันต่อเหตุการณ์ ควรสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กด้วย

1.2 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่สามารถปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง นกยูงกับสุนัขจิ้งจอก ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเชื่อมั่นในตนเอง กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง น้องฝนคนเก่ง ปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีวินัย กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง กบขี้ไม้ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีสติ - สมานิจ กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกหมูชอบวิ่ง ปลูกฝังคุณธรรมด้านความมีสติ - สมานิจ กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกนกตัญญู ปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญู กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกสุนัขของหนูดี ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตา กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ทนรอได้ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความอดทน กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง กระรอกเทาเจ้าเล่ห์ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกไก่ขาย ผัก ปลูกฝังคุณธรรมด้านการประหยัดและออม กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ผึ้งขยัน ปลูกฝังคุณธรรมด้านความขยันและพึ่งตนเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรจิต แท้สูงเนิน (2542, หน้า 118) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานอิงปรัชญาจากหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่มีต่อมโนทัศน์ทางคุณธรรมพบว่า นิทานเป็นสื่อประกอบการสอนคุณธรรมที่น่าสนใจทำให้เด็กตื่นตัวและพร้อมที่จะเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของรีออล (Reall, 1993, p. 1860-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์การพัฒนจริยธรรมของนักศึกษาธุรกิจชั้นสูง ในระหว่างการพัฒนาทั้ง 3 ระยะ หรือชั้น คือ ชั้นคาดหวัง ชั้นมีส่วนร่วม และชั้นแสดงพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาธุรกิจ 2 ห้องเรียน จำนวน 118 คน ของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือในการทดสอบ คือ แบบทดสอบวินิจฉัยปัญหา (Defining Issues Test DIT) และแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Participant Reasons Per Round) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมการทดสอบมีคะแนนจากแบบทดสอบ DIT ต่ำกว่าคะแนนของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยทั่วไป แต่นักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิง มีการพัฒนจริยธรรม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือความประพฤติปฏิบัติเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ ไม่มีผลทำให้

นักศึกษามีความประพฤติดีปฏิบัติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันในระหว่างการทำกิจกรรม แต่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันหลังการทำข้อสอบ DIT

2. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มีค่าเท่ากับ 0.9138 ซึ่งหมายถึง เด็กมีคะแนนด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้จากแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งประกอบด้วยนิทาน จำนวน 10 เรื่อง คือ นิทานเรื่องนกยูงกับสุนัขจิ้งจอก นิทานเรื่องน้องฝนคนเก่ง นิทานเรื่องกบขี้ไม้ นิทานเรื่องลูกหมูชอบวิ่ง นิทานเรื่องลูกนกคตัญญู นิทานเรื่องลูกสุนัขของหนูดี นิทานเรื่องหนอรอดได้ นิทานเรื่องกระรอกเทาเจ้าเล่ห์ นิทานเรื่องลูกไก่ขายผัก นิทานเรื่องผิงขยัน ที่ได้ผ่านการสร้างและหาคุณภาพอย่างมีระบบ สอดคล้องผลการศึกษาของสุปราณี สุราอามาตย์ (2544, หน้า 145) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เรื่อง ผีเสื้อแสนสวย สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีพัฒนาการการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในเกณฑ์ดี สรุปได้ว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เรื่อง ผีเสื้อแสนสวยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอนุบาลทั้ง 4 ด้าน อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาการสร้างแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร เรียงลำดับตามคะแนนสูงสุดไปคะแนนต่ำสุดจากผลการสังเกตพฤติกรรมและการประเมินผลกิจกรรมใบงานของนักเรียนนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนวิชูทิศ จากแผนที่ 1-10 ได้ผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แผนการสอนที่ 5 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกนกคตัญญู หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกคตัญญู ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความกตัญญูทเวทิจ คิดเป็นร้อยละ 83.33 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 93.18

2. แผนการสอนที่ 8 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง กระรอกเทาเจ้าเล่ห์ หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องกระรอกเทาเจ้าเล่ห์ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2 ด้านความซื่อสัตย์ คิดเป็นร้อยละ 80.30 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 91.36

3. แผนการสอนที่ 7 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง หนอรอดได้ หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องหนอรอดได้ ผู้วิจัยได้

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความอดทน คิดเป็นร้อยละ 78.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 89.09

4. แผนการสอนที่ 6 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เรื่อง ลูกสุนัขของหนูดี หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกสุนัขของหนูดี ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความเมตตา คิดเป็นร้อยละ 78.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออกความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 87.73

5. แผนการสอนที่ 3 แผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เรื่อง กบขี้ไม้ หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องกบขี้ไม้ ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความมีสติ – สมาธิ คิดเป็นร้อยละ 74.33 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็น ร้อยละเฉลี่ย 85.45

6. แผนการสอนที่ 2 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เรื่อง น่องฝนคนเก่ง หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องน่องฝนคนเก่ง ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความมีวินัย คิดเป็นร้อยละ 75.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 85

7. แผนการสอนที่ 10 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เรื่อง ผึ้งขยัน หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องผึ้งขยัน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความขยันและพึ่งตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 93 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 84.55

8. แผนการสอนที่ 4 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เรื่อง ลูกหมูชอบวิ่ง หลังจากที่คุณครูได้จัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกหมูชอบวิ่ง ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความมีสติ - สมาธิ คิดเป็นร้อยละ 69.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 100 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่นิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 83.64

9. แผนการสอนที่ 9 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง ลูกไก่ขายผัก หลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกไก่ขายผัก ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านการประหยัดและออม คิดเป็นร้อยละ 66.67 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 84 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 78.64

10. แผนการสอนที่ 10 แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง น้องฟ้ามารโรงเรียน หลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องน้องฟ้ามารโรงเรียนลูกนกกตัญญู ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ด้านความมีวินัย คิดเป็นร้อยละ 65 พฤติกรรมด้านการแสดงออก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คิดเป็นร้อยละ 88.5 พฤติกรรมด้านการรู้จักแบ่งปัน คิดเป็นร้อยละ 97.5 โดยสรุปการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกกลับบ้าน นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละเฉลี่ย 76.82

จากผลการศึกษาค้นคว้าที่กล่าวมา การเรียนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนวิชูทิศ สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร มีความสนใจกิจกรรมการเล่านิทานและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกนกกตัญญู กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องกระรอกเทาเจ้าเล่ห์ กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องหนอรอดได้ กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกสุนัขของหนูดี กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องกบขี้ไม้ กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องน้องฝนคนเก่ง กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องผึ้งขยัน กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกหมูชอบวิ่ง กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องลูกไก่ขายผัก กิจกรรมการเล่านิทานเรื่องน้องฟ้ามารโรงเรียน ดังนั้นการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการฟังครูเล่านิทาน การระบายสีลงในภาพโครงร่างตัวละครในหนังสือนิทาน การฝึกฝนสมาธิในการฟังนิทาน การฝึกจินตนาการตามเนื้อเรื่องของนิทานที่แฝงด้วยคุณธรรมจริยธรรมที่คอยอบรมบ่มนิสัยให้เด็กเป็นคนดีมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานไปใช้แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 10 แผน ได้ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้ว โดยผู้วิจัยทำการทดลองสอนด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับครูที่นำแผนการจัดประสบการณ์นี้ไปใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายดังนี้

1.1 การใช้กิจกรรมการเล่านิทานนี้นอกจากจะใช้ในหน่วยปฐมนิเทศแล้วยังสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้ทุกหน่วยการเรียนรู้ เพราะว่าเด็กชอบฟังนิทาน และจดจำเรื่องราวในนิทานได้ดี ครูสามารถสอดแทรกและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ครูควรเตรียมสื่อการเรียนให้พร้อมตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์ เช่น หนังสือนิทานประกอบภาพ หุ่นนิ้วมือ ใบงานสำหรับการระบายสี เป็นต้น จะช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูปฐมวัยควรมีการนำกิจกรรมการเล่านิทานไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านอื่นๆ เช่น ด้านสังคม ด้านร่างกาย เป็นต้น
2. ควรปรับเปลี่ยนเรื่องนิทานในท้องถิ่นที่จะสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
3. ควรนำเรื่องราวของนิทานในท้องถิ่น ชุมชน มาจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานอนุรักษ์ค่านิยมที่ดีงามของท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาปฐมวัย” ใน ปันสมองของชาติ. หน้า 62. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส.
- ณัฐวัฒน์ ทองเกลียว. (2545). การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่องเที่ยวงานแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บังอร แค้นจันทร์. (2544). การสร้างหนังสือและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่องเที่ยวงานพนมรุ้ง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). แผนการจัดประสบการณ์ก่อนประถมศึกษาแบบบูรณาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เผชิญ กิจระการ. (2544). “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E1/E2)” ในการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. หน้า 46-51. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- . (2542). ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรจิต แท้สูงเนิน. (2542). ผลของการใช้นิทานอิงปรัชญาจากหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่มีต่อมโนทัศน์ทางคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสมัย สระคูพันธ์. (2544). การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ หน่วยธรรมชาติรอบตัวชั้นอนุบาลปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เพลินพิศ ธนสีลังกูร. (2544). การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ เรื่องธรรมชาติรอบตัวชั้นอนุบาลปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Bonawitz, Mary Feeney. (2002). "Analysis and Comparison of the Moral Development of Students Required to Graduate with an Ethics Course," Dissertation Abstracts International. 63(4) : 1433-A ; October, 2002.

Johnson, Constance Ellen. (1997). "Effects of Interdisciplinary Teams and Teacher Advisory Groups On Middle School Discipline," Dissertation Abstracts International. 57(7) : 2769-A ; January, 1997.

การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาในการเรียน รายวิชา EC202
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ
Development of Students Responsibility Behaviors in EC202
Course, Early Childhood Education Curriculum, With The
Operated Conditioning Technique.

ชิตเวทย์ จันทสร

Chitawate Juntasorn

สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์, โทร. 0817955739

Brach Program in Early Childhood Education Department Faculty of Education, Tel 0817955739

e-mail : chitavate@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำในการจัดการเรียนการสอน EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน ทั้งสองกลุ่มเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ โดยทั้งสองกลุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา 5 ด้าน เกณฑ์ที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ สถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำในการจัดการเรียนการสอน EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบมากกว่ากลุ่มควบคุมหลังจากการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

คำสำคัญ: วางเงื่อนไขแบบการกระทำ

Abstract

The purpose of this research were the effects of operant conditioning teaching technique of EC202 course, early childhood education curriculum and development of students responsibility behaviors. The control group 20 students and the experimental group 20 students were sophomore program in early childhood education, faculty of education, Bangkokthonburi University and divided by using simple random. The instruments used were operant conditioning and observation

form for responsibility behavior of students were 5 sections used operant conditioning teaching force. The observation form were of 4 - rating scale. The statistical values were the frequency and standard deviation. The finding of the research were found as following the effects of operant conditioning teaching technique of EC202 Early Childhood Education Curriculum 5 sections were responsibility behavior of the experimental group was significantly better than that in the control group.

Keyword : Operant conditioning

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบัน เป็นโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในทุก ๆ ด้าน มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างแพร่หลาย เพราะ ทำให้ผู้คนสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่าง คนครอบครัว เพื่อน การทำธุรกิจ รวมทั้งการศึกษา สำหรับประเทศไทยก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเน้นให้คนไทยคิดเป็น สร้างสรรค์ได้ รวมทั้งสร้างและนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้ทุกคนต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ทุกสิ่งเกิดขึ้นได้ก็คือ คนในประเทศต้องได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง นอกจากความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาแล้วนั้น ประเด็นทางการศึกษาที่มีการพูดถึง และให้ความสำคัญ คือ เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สถาบันอุดมศึกษามีภาระหน้าที่อันสำคัญในการใช้กระบวนการทางการศึกษา ปลุกฝังแนวความคิด ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจ ความเป็นไปของสังคมที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ถูกระบุอยู่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ที่ว่าด้วยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษา ในมาตรา 23 โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยเฉพาะเน้นความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก นอกจากนี้ในกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551 - 2565) ได้กล่าวถึง ทิศทางการพัฒนาเยาวชน นักศึกษา และบัณฑิตในอนาคตว่า นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้ว ความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่นก็เป็นสิ่งสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) สิ่งที่สำคัญที่จะทำให้เยาวชน และนักศึกษา เกิดความรับผิดชอบต่อได้ก็คือเมื่อ เขาเหล่านั้นมีวินัย ซึ่งวินัยเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบของการมีคุณธรรม และการเป็นคนดี รวมทั้งเป็นสิ่งสำคัญ และทำให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้าม การขาดวินัยจะทำให้สังคม เกิดความปั่นป่วนวุ่นวาย รวมทั้งบุคคลก็ไม่สามารถดำรงตนได้เป็นปกติสุข (รัตนารักษ์ สมบัติตรา, 2552)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มักพบปัญหาในชั้นเรียนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะปัญหาการเข้าเรียนสายหรือขาดเรียนของนักศึกษา ปัญหาของนักศึกษาที่ขาดเรียนมากกว่าจำนวนครั้งที่อนุญาตให้ขาดได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่มีผลต่อการเรียนการสอนทั้งในส่วนของอาจารย์ผู้สอน และส่วนของตัวนักศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ตามมาอีกด้วย อาทิเช่น การเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่เข้าใจในเนื้อหา ขาดการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไม่มีคะแนนเก็บเนื่องจากการขาดเรียนและจากการทำงานในชั้นเรียน ไม่ส่งงานหรือส่งงานเลยกำหนดที่อาจารย์ผู้สอนได้มอบหมาย รวมทั้งไม่มีคะแนนสอบระหว่างการเรียน ดังนั้น หากผู้เรียนไม่สนใจหรือไม่มาเรียนขณะที่มีการเรียนการสอน ก็จะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของผู้เรียน ทำให้ผลการเรียนไม่ดี สาเหตุของปัญหาการขาดเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากตัวนักศึกษา และเกิดจากการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน (จินทนา กาญจนภมม, 2553)

สำหรับปัจจัยที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการสอนของครู คือ การสร้างแรงจูงใจโดยใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ดังที่ Brown (1981) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจว่า มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนของผู้เรียน เพราะ แรงจูงใจเป็นกุญแจของการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Littlewood (1990) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นพลังสำคัญที่กำหนดได้ว่า ผู้เรียนจะมีความมุ่งมั่นให้กับการเรียนรู้หรือไม่ ผู้เรียนจะอุทิศตนทุ่มเทร่างกาย และจะมีความพยายามมากน้อยเพียงใดในการเรียนรู้ ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบและการปรับพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเป้าหมายโดยการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ จะทำให้ผู้เรียนได้รับแรงเสริมด้วยการเสริมแรง ส่งผลให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายและการเสริมแรงยังทำให้พฤติกรรมเป้าหมายคงอยู่ได้นาน จะเห็นได้ว่าการวางเงื่อนไขแบบการกระทำโดยการเสริมแรง จึงมีความสำคัญมากในการนำมาใช้ปรับพฤติกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) โดยทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรุงแต่งพฤติกรรมให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ การเพิ่มหรือคงพฤติกรรมเดิมที่เหมาะสมเอาไว้ การเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ และการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534)

จากความสำคัญดังกล่าว การทำให้นักศึกษาสนใจในการเรียนนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องสร้างแรงศรัทธา ในการทำให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษา และมีแรงจูงใจในการมาเรียนด้วยความตั้งใจ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการทำวิจัย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาในการเรียน รายวิชา EC202 หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอน และนำผลการวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจในการนำเทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำในการจัดการเรียนการสอน EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา

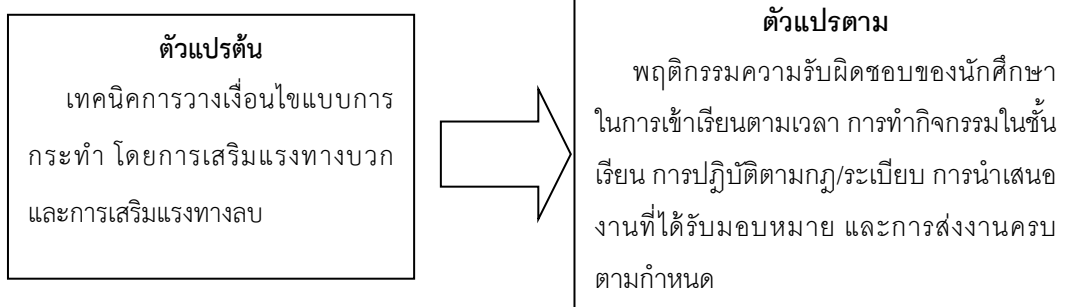
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิดและทฤษฎีของสกินเนอร์ (ณัฐพนธ์ อนุสรณ์ทรงกุล, 2555) เรื่อง เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ โดยให้การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ มาใช้ในการทำวิจัย ซึ่งการเสริมแรงทางบวก เป็นการให้สิ่งเสริมแรงที่ผู้เรียนพึงพอใจ และการเสริมแรงทางลบ เป็นการนำเอาสิ่งที่ไม่พึงพอใจออกไป ซึ่งการเสริมแรงเป็นการทำให้ผู้เรียนมีอัตราการตอบสนองพฤติกรรมความรับผิดชอบในเรื่องการเข้าเรียนตามเวลา การทำกิจกรรมในชั้นเรียน ความตั้งใจในการเรียน การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย และการส่งงานครบตามกำหนดเพิ่มขึ้น ส่วนการเสริมแรงทางลบ ใช้การปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย เป็นรูปแบบของกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน นักศึกษาเรียนรู้แบบการลงมือกระทำ รวมทั้งให้ความสำคัญเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา เพื่อนำมาพิจารณาในการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำงานวิจัยของ สยมภู อุณยะพันธ์ (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มาใช้ในการทำวิจัย โดยงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของ กลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการทดสอบ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น นักศึกษาแต่งกายตามระเบียบข้อตกลงในการแต่งกาย รวมถึงจะเห็นได้ว่าการที่อาจารย์ให้การเสริมแรงด้วยการให้สิ่งจูงใจ ในการเรียนการสอนนั้น นักศึกษามีพฤติกรรมในการแต่งกาย และการส่งงานดีขึ้น มีกำลังใจในการเรียนการสอนดีขึ้นและสามารถลดพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบในการทำงานได้อย่างดี และอีกประการคือ การประกาศให้นักศึกษาได้ทราบถึงคะแนนและดาวที่ได้รับ ทำให้เกิดการแข่งขัน ซึ่งส่งผลดีต่อการใช้วิธีการเสริมแรง ในการจูงใจ เป็นอย่างมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานเอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำมากำหนดกรอบแนวคิดในวิจัย ดังนี้

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เรื่องการทำกิจกรรมในชั้นเรียน กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย 2.39 และกลุ่มทดลองมี ค่าเฉลี่ย 2.61 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เรื่องการปฏิบัติตามกฎ/ระเบียบ กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย 2.20 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.51 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เรื่องการนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย 2.43 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.71 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และเรื่องการส่งงานครบตามกำหนด กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย 2.50 และกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 2.77 จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า ภาพรวมหลังการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกด้าน

อภิปรายผล

หลังการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำในการจัดการเรียนการสอน รายวิชา EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย นักศึกษากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเข้าเรียนตามเวลา การทำกิจกรรมในชั้นเรียน การปฏิบัติตามกฎ/ระเบียบ การนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย และการส่งงานครบตามกำหนด เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำทุกด้าน และมีค่าเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มควบคุมในทุกด้าน เนื่องจาก การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ โดยการเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ เป็นสิ่งที่นักศึกษาที่ได้รับนอกเหนือจากการเรียนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคะแนน การชมเชย การให้ของรางวัล การให้สิทธิ์ในการสอบแก้ตัวเมื่อมีคะแนนสอบกลางภาคไม่เป็นไปตามเกณฑ์ รวมทั้งรูปแบบในการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรม การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ รวมทั้งคำนึงถึงแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดและทฤษฎีของสกินเนอร์ (ณัฐพนธ์ อนุสรณ์ทรงกุล, 2555) ในการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สยมภู อุณยะพันธ์ (2555) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยใช้การเสริมแรงทางบวก พบว่า นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการทดสอบ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น นักศึกษาแต่งกายตามระเบียบ ข้อตกลงในการแต่งกาย รวมถึงจะเห็นได้ว่าการที่อาจารย์ให้การเสริมแรงด้วยการให้สิ่งจูงใจ ในการเรียนการสอนนั้น นักศึกษามีพฤติกรรมในการแต่งกาย และการส่งงานดีขึ้น มีกำลังใจในการเรียนการสอนดีขึ้นและสามารถลดพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบในการทำงานได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. การศึกษาผลการใช้เทคนิคการเสริมแรงในการจัดการเรียนการสอน รายวิชา EC202 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ควรศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการเสริมแรง

2. การกำหนดสิ่งเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ ควรใช้วิธีการศึกษาสิ่งที่น่าสนใจให้นักศึกษาพึงพอใจและไม่พึงพอใจ เพื่อให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาจากเสริมแรง มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายผลการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำในการจัดการเรียนการสอน ในการศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ระเบียบวินัย การแต่งกาย เป็นต้น
2. ควรพัฒนาการใช้เทคนิคการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ โดยเพิ่มการลงโทษทางบวก และทางลบ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักศึกษาให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา กาญจนกุล. (2553). การปรับพฤติกรรมของนักศึกษาที่ขาดเรียนบ่อย วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประจำปีภาคเรียนที่ 1/53. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณัฐพันธ์ อนุสรณ์ทรงกุล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้พื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างงานออกแบบของผู้เรียนที่มีพื้นฐานด้านการเรียนที่แตกต่างกัน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร.
- รัตนาภรณ์ สมบัติตรา. (2552). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนอักษรบริหารธุรกิจ จังหวัดระยอง. ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สยมภู อุนยะพันธ์. (2555). การศึกษาการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก (Online). ค้นเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.tim.lpru.ac.th/file/6884361226.doc>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติ เรื่อง “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ: การพัฒนารายละเอียดของหลักสูตรและรายวิชาให้มีคุณภาพ” วันที่ 30 กันยายน – 2 ตุลาคม 2552 ณ โรงแรมเรติสัน กรุงเทพมหานคร.
- Brown, H. Douglas. (1981). *Effective Factors in School Language Learning*, in *The Second Language Classroom: Direction for the 1980's*. New York: Oxford University.

Littlewood, William T. (1990). **Foreign and Second Language Learning**. New York:
Cambridge University Press.

การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการ
โรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร
A Study of Conditions, Problems and Solution Guidelines
of Academic Administration in Early Childhood Education
of Private Schools in Bangkok.

นิตยา ศรีมกุฎพันธ์

Nitaya Srimakutphun

โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tell.081-813-3778

e-mail :Nitayasatit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานครวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการกลุ่มตัวอย่างคือครูวิชาการระดับปฐมวัยจำนวน 165 คน เครื่องมือคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คนเครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานครในภาพรวมพบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานครในภาพรวมพบว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากและ 3) แนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานครแนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญได้แก่ผู้บริหารควรทบทวนความสำคัญและสร้างความตระหนักให้ตัวเองเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์กับในทุกเรื่อง และการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานของครู

คำสำคัญ: สภาพ, ปัญหา, งานวิชาการ

Abstract

This research aimed to study conditions, problems and solution guidelines of academic administration in early childhood of private schools in Bangkok. The research methodology consisted of 2 steps: 1) studying conditions and problems of academic administration including 165 teachers who were in charge of academic affair in early childhood as samples, the tool was a questionnaire and the data were analyzed by mean and standard deviation, and 2) studying solution guidelines of academic administration including 10 school administrators as samples, the tool was a question interviews and the data were analyzed by the content analysis.

The results revealed that : 1) As a whole, the academic administration in early childhood of private schools in Bangkok was at a moderate level. 2) As a whole, the solution of academic administration in early childhood of private schools in Bangkok was at a high level. 3) The important problem of academic administration was the experience management for early childhood. The solution guidelines were that the school administrators should revise importance and create awareness, plan and participate in workshops. They should make teachers hand in lesson plans, hold trainings and workshops, and invite speakers so that teachers and school administrators understand in the same way related to learning management and experience corners so that they can apply for authentic environment of schools.

Keywords: Conditions, Problems, academic administration

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพเป็นการจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพราะจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยนั้น มีความแตกต่างจากการบริหารงานวิชาการ ในระดับการศึกษาอื่นๆ คือ ในการบริหารงานวิชาการในระดับที่สูงขึ้นไปจะเน้นเรื่องเนื้อหาสาระทางงานวิชาการแต่สำหรับเด็กปฐมวัยนี้มุ่งพัฒนาการเตรียมความพร้อมด้าน ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นสูงต่อไป

งานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผน การจัดทำเนื้องาน การจัดบริการสอน สื่อการสอน ตลอดจนการวัด และประเมินผล รวมทั้งติดตามผล รวมไปถึงการพัฒนาตัวผู้สอนตลอดจนการดำเนินงานกิจการของโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบวิธีการของการเรียนการสอน ที่จะต้องเปลี่ยนแปลง

หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมด้วยการจัดเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย บางครั้งก็มีการเพิ่ม วิชาการใหม่ ๆ เข้าไปด้วย ดังนั้น เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนก็จำเป็นต้องอบรมครูตามไปด้วย เพราะการใช้ หลักสูตรในโรงเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดชั้นเรียน จัดตารางสอน วิธีสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ การสอนและการวัดประเมินผลด้วย ถ้ามองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การ จัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่ งาน วิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพสถานศึกษา จะเห็นได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อัน จะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน

ดวงเดือน วังสินธุ์ (2549) ได้กล่าวถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในระดับปฐมวัยของรัฐ ไว้ ดังนี้ คือครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรหรือแนวทางการจัดประสบการณ์ เอกสาร หลักสูตร หรือแนวทางการจัดประสบการณ์ไม่เพียงพอ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ หลักสูตรหรือแนวทางการจัดประสบการณ์หน่วยงาน ต้นสังกัดขาดการติดตาม และประเมินผลการใช้ หลักสูตร ขาดการนิเทศการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็ก ดำเนินการจัดหา อุปกรณ์และสื่อการสอนไม่ทันกับความต้องการห้องสมุดและแหล่งวิชาการไม่ได้มาตรฐาน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาปฐมวัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการใน โรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานครเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้ ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาแนวทางแก้ปัญหการบริหารวิชาการโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ครูวิชาการระดับปฐมวัยที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาล เอกชน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 165 คน ในปีการศึกษา 2561

ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย

- 1)ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2)ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 3)ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้
- 4)การวัดและการประเมินผลพัฒนาการ
- 5) ด้านการนิเทศภายใน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

- 1)ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร
- 2)ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร
- 3)แนวทางแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) สภาพการบริหารงานวิชาการ มี 25 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)
- 3) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ มี 25ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการ เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการแก้ปัญหการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด มีประเด็นการสัมภาษณ์ 5 ประเด็น คือด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการ และด้านการนิเทศภายใน

ทบทวนวรรณกรรม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ทุกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดโปรแกรมการศึกษา ซึ่งงานเหล่านี้เป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา

อำภา บุญช่วย(2537, หน้า 9) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารวิชาการควรมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความต้องการ
2. ขั้นตอนการวางแผน
3. ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนงาน
4. ขั้นตอนการประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ(2540, หน้า 32)ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล
และเทียบโอนผลการเรียน ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ
เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนว
การศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้ด้าน
วิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา ด้านการ
สนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นๆ

แนวคิดของ กุลิคและเออร์วิก (Gulic and Urwick ;1937 อ้างถึงในปรียาพร วงศ์อนุตร
โรจน์,2543)

ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่เรียกว่าPOSDCORB 7ประการดังนี้

P (Planning) การวางแผนการปฏิบัติงาน

O(Organizing) การแบ่งส่วนงาน

S (Staff) การจัดตัวบุคคล

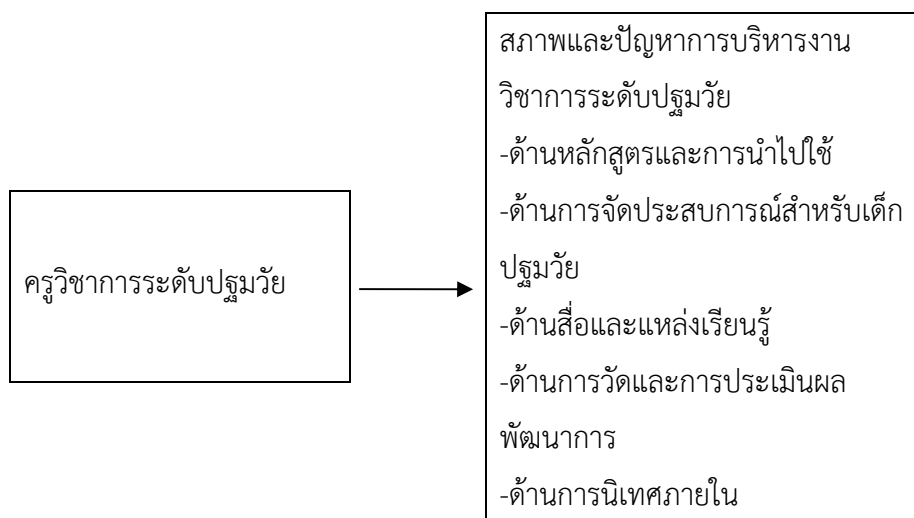
D (Directing) การควบคุมการปฏิบัติงาน

Co (Co- ordinating) การประสานงาน

R (Reporting) การรายงานการปฏิบัติงาน

B (Budgeting) การจัดทำงบประมาณ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1.สภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมพบว่าครูวิชาการระดับปฐมวัยมีความคิดเห็นว่ามี
ระดับสภาพอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน

สภาพการบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	2.67	0.76	ปานกลาง
2. ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	2.74	0.70	ปานกลาง
3. ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้	2.55	0.74	ปานกลาง
4. ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการ	2.66	0.69	ปานกลาง
5. ด้านการนิเทศภายใน	2.75	0.68	ปานกลาง
รวม	2.85	0.71	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้พบว่าทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการพบว่าทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการนิเทศภายในพบว่าทุกรายการมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนปฐมวัยเอกชน กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมพบว่าครูวิชาการระดับปฐมวัยมีความคิดเห็นว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านดังนี้

ปัญหาทางวิชาการ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	4.27	0.72	มาก
2. ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	4.34	0.74	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.28	0.72	มาก
4. ด้านการวัดผลและประเมินพัฒนาการ	4.33	0.73	มาก
5. ด้านการนิเทศภายใน	4.12	0.70	มาก
รวม	4.18	0.72	มาก

2.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้พบว่าทุกรายการมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าทุกรายการมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้พบว่าทุกรายการมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการพบว่าทุกรายการมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก 2.5 ด้านการนิเทศภายในพบว่าทุกรายการมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางแก้ปัญหาสภาพการการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเสนอแนวทางการแก้ปัญหาสรุปได้ 5 ด้านคือ 1)ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมประชุมสัมมนาให้บุคลากรในสังกัดที่รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจครูปฐมวัยควรเชิญวิทยากรท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและผู้บริหารควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องต่อไป 2)ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรจัดอบรมประชุมสัมมนาให้บุคลากรในสังกัดที่รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครูปฐมวัยควรจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยผู้บริหารและครูควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ขณะเดียวกันครูปฐมวัยควรวางหาวิธีการที่หลากหลายและนำเทคนิคใหม่ๆมาปรับใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งต่อไป 3)ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ครูวิชาการระดับปฐมวัยควรจัดทำเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอโดยมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดหาสื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดจนพัฒนาสื่อเทคโนโลยีอยู่เสมอ 4)ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กและนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการจัดประสบการณ์ต่อไปและ 5)ด้านการนิเทศภายในผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำผลการนิเทศมาพัฒนางานวิชาการตลอดจนมีสื่อเครื่องมือเพื่อใช้ในการประกอบการรับการนิเทศภายในได้อย่างเพียงพอ

อภิปรายผล

1.สภาพการการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครในภาพรวมพบว่า มีระดับสภาพอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี เขตนิมิต (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยทั้ง 12 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผลระดับปฐมวัย 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย 5) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาปฐมวัย 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ปฐมวัย 7) ด้านการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย 8) ด้านการแนะแนวการศึกษาปฐมวัย 9) ด้านการประกันคุณภาพปฐมวัย 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ปฐมวัยแก่ชุมชน 11) ด้านการประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการปฐมวัย 12) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการปฐมวัยโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานวิชาการทั้ง 12

ด้านโดยรวมและรายด้านทุกด้านพบว่าไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษามีปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัญหาสภาพการการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครในภาพรวมพบว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุโรลักษณ์โกมล(2548)ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 มีการดำเนินการใช้หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการนิเทศและด้านการวัดและประเมินผล ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ใน 5 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. แนวทางแก้ปัญหาสภาพการการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางดังนี้ 1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมประชุมสัมมนาให้บุคลากรในสังกัดที่รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจ 2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรจัดอบรมประชุมสัมมนาให้บุคลากรในสังกัดที่รับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3. ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ครูวิชาการระดับปฐมวัยควรจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอโดยมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดหาสื่อและผลิตสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดจนพัฒนาสื่อเทคโนโลยีอยู่เสมอ 4. ด้านการวัดและการประเมินผลพัฒนาการผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กและนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการจัดประสบการณ์ต่อไป และ 5. ด้านการนิเทศภายในผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำผลการนิเทศมาพัฒนางานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนพรัตน์ สังข์ทอง ธนินาฏ ฤกษ์สุนทร และกาญจนา ภักธราวิวัฒน์(2554)ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการสูงสุด 3 อันดับแรกคือ 1) ควรจัดให้มีการอบรมเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนระดับปฐมวัย 2) ควรจัดให้มีการอบรมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครูปฐมวัยและ 3) ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการที่ได้รับรางวัลหรือประสบความสำเร็จในการบริหารงาน

2.ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกับสังกัดอื่นในกรุงเทพมหานคร

3.ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยด้านอื่นๆเช่นด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2550). “รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 7 ประจำปีการศึกษา 2550.

จุไรลักษณ์ โภมล.(2548). “ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ดวงเดือน วังสินธ์.(2548). “สอนแบบแก้ปัญหา :การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน...ครบเครื่องเรื่อง การคิด”, ดวงกลมสมัย.

นพรัตน์ สังข์ทอง, ธนินาฏ ณสุนทรและกาญจนา ภัทราวิวัฒน์.(2554). “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2”, วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.ไ.

ปรียาพร วงศ์อนุตริโรจน์. (2543) การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ.ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1.(2551). “ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 ระดับปฐมวัย”.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, “การจัดการศึกษาปฐมวัย”, ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.edu.ehula.ac.th /sqa/download>.

อรุณี เขตนิมิต.(2548). “การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 3”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Information Technology Using Behavior of Undergraduate Students
Educational Technology and Communication Program
Bangkokthonburi University

อชิตพล มีมัย

Achitpol Meemuy

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-478-9997

Branch of Educational Technology and Communication, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-478-9997

e-mail : achitpol.m@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากร ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นข้อมูล คือ Smartphone ในการเชื่อมโยงระบบอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้เว็บเบราว์เซอร์ เป็น Google Chrome นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ต มากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 3-4 ชั่วโมงต่อครั้ง ช่วงระยะเวลาที่เข้าใช้งานอินเทอร์เน็ต เป็นช่วงเวลา 18.00 น.-00.00 น. ส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ต ที่บ้านหรือหอพัก และปัญหาการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ ความล่าช้าของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (2) ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูล ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกจากการเรียนในชั้นเรียน (3) ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาใช้ในการดูหนัง ฟังเพลง (4) ด้านการค้นคว้าข้อมูล นักศึกษาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงาน (5) ด้านการติดต่อสื่อสาร นักศึกษาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและอาจารย์ทาง Social Network และ E-mail

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

Abstract

This survey research the objective is to survey information technology behavior of undergraduate students. Educational Technology and Communication Program

Bangkok Thonburi University, this research collected data with the population. Who are undergraduate students Educational Technology and Communication Program Bangkok Thonburi University, consisting of 86 people. The instrument used in this research was a survey questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average and standard deviation.

The results of the research are as follows: (1) The device that students use to search for information is a Smartphone to connect to the internet. Most of the students use the web browser Google Chrome. Students use the internet more than 4 times a week. Use the time to use the internet 3-4 hours per time. The period of access to the internet is from 18:00 - 00:00 hrs. Most of them use the internet. at home or dormitory and the problem of internet usage is the delay of the internet network system (2) Internet use for education Students use the internet to search for information and search for additional knowledge other than studying in the classroom. (3) Information Technology Experience Students use it to watch movies and listen to music. (4) Information research Students use it to research and create reports. (5) Communication Students use it to communicate with friends and teachers via Social Network and E-mail.

Keywords: Information Technology Behavior, Educational Technology and Communications

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง (Winslow, 1994) องค์กรมีบทบาทสำคัญในการแนะนำการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในวัฒนธรรม วิชาการการศึกษาด้านไอทีและองค์กรต่าง ๆ ได้ดำเนินการสองแนวทางหลัก ศูนย์แห่งหนึ่งเกี่ยวกับ บทบาทของเทคโนโลยีในการกำหนดค่าขององค์กรและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Meyer & Boone, 1987) วิธีที่สองพิจารณาว่าเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงบนรากฐานได้อย่างไรองค์กร ถูกสร้างขึ้น (Galbraith, 1973, 1977; Perrow, 1967; Thompson, 1967; Woodward, 1965) และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรและเทคโนโลยี (Scott, 1990) ในขณะที่เทคโนโลยีถูก สร้างขึ้นโดยความต้องการความก้าวหน้าหรือรูปแบบการยอมรับของสังคมหรือกลุ่มการเปลี่ยนแปลงที่ เทคโนโลยีนำมามีส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนองค์กรพฤติกรรม

เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสาร โทรคมนาคมที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูล และการสื่อสารนับตั้งแต่การสร้างการนำมามาวิเคราะห์หรือ ประมวลผลการรับและส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำไปใช้งานใหม่เทคโนโลยีเหล่านี้ หมายถึง คอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบด้วยส่วนอุปกรณ์ ส่วนคำสั่ง ส่วนข้อมูล และระบบการสื่อสารต่าง ๆ (ศูนย์

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2545) และ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลากหลาย รวมทั้งงานด้านการท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดที่สำคัญอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถทั้งในด้านของผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรให้การส่งเสริมในด้านการใช้คอมพิวเตอร์แก่ประชาชนทั่วไป ในขณะที่ธุรกิจท่องเที่ยวควรส่งเสริมและอบรมพนักงานทุกระดับให้มีความรู้ และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างชำนาญ ซึ่งก็หมายรวมถึงบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

มีการศึกษาหลายเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีในองค์กรของสหรัฐอเมริกาผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อการตั้งคำถามการเปลี่ยนแปลงองค์กรและลักษณะโดยธรรมชาติ การศึกษาเหล่านี้ได้ตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมืองของเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการข้อมูล (Broderick & Bourdreau, 1991; Davenport, Eccles, & Prusak, 1993) Bohn (1994) และ Kovacevic และ Majluf (1993) ศึกษาการจัดการด้านไอที Christie และ McEwan (1985) และ Long (1987) สำนวจพลวัตการสื่อสารในหมู่พนักงานและผู้บริหารที่ประสบนวัตกรรมไอที สรุปว่าการยอมรับวิธีปฏิบัติทางเทคโนโลยีได้รับผลกระทบจากวิธีการองค์กรถูกควบคุมภายใน Fligstein (1990) พบว่าโครงสร้างองค์กรไม่ใช่ฟังก์ชันของสภาพแวดล้อมของสถาบันและข้อจำกัดทางการเมือง แต่ยังได้รับอิทธิพลจากบุคคลภายใน บริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเปลี่ยนวิธีการดำเนินธุรกิจขององค์กร Thompson and Cats-Baril (2003) สรุปว่า ความก้าวหน้าในเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารเปลี่ยนแนวคิดดั้งเดิมของเวลาและระยะทางโดยใช้ตัวอย่างการเจรจาธุรกิจหลาย ๆ สถานที่ของโลก รับรู้ข้อมูลว่าเทคโนโลยีส่งเสริมการผลิตและลดต้นทุนอุตสาหกรรมที่สำคัญได้ลงทุนในเทคโนโลยีนี้ ซึ่งการลงทุนในเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทศวรรษที่ผ่านมา

พฤติกรรม (Behavior) คือ การแสดงหรือการกระทำที่มองเห็นและสังเกตได้ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเรียกว่า “พฤติกรรมภายนอก” (Overt Behavior) เช่น พูด เดิน กิน นอน ร้องไห้ เล่น เรียน ฯลฯ เป็นต้น และในกรณีที่ไม่เห็นหรือสังเกตไม่ได้เพราะเป็นกระบวนการของจิต อาจใช้เครื่องมือทดสอบหรือทดลองได้เรียกว่า “พฤติกรรมภายใน” (Covert Behavior) เช่น การรับรู้ ความคิด การจำ และการรู้สึก ฯลฯ เป็นต้น (บทความออนไลน์, 2553)

จากสภาพความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะสำรวจ เรื่อง พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชั้นเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

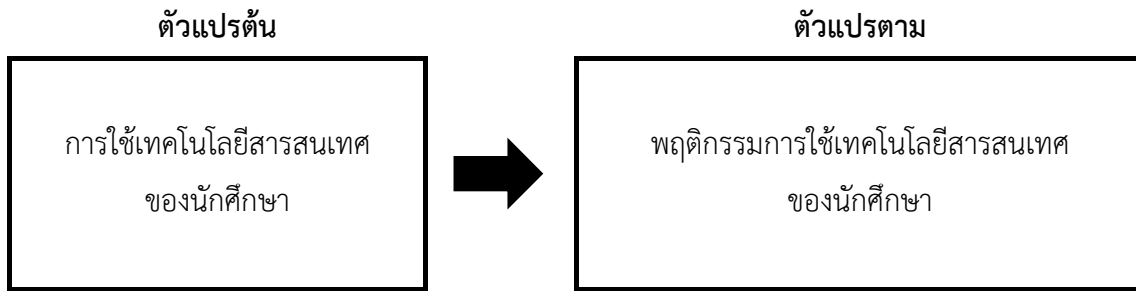
การทบทวนวรรณกรรม

เทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวคือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสารสนเทศ เริ่มจากการจัดเก็บประมวลผลแสดงผลและเผยแพร่สารสนเทศทั้งการส่งผ่านและรับสารสนเทศด้วยวิธีการอันรวดเร็วองค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลและระบบการจัดการข้อมูลเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นั้นจะใช้สำหรับการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการอย่างถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือกการจัดหาการวิเคราะห์เนื้อหาหรือการค้นคืนสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลจะช่วยให้การสื่อสารหรือเผยแพร่สารสนเทศไปยังผู้ใช้ในที่ต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วถูกต้องครบถ้วนและทันต่อเหตุการณ์เช่นข้อมูลซึ่งอาจอยู่ในรูปของตัวเลขตัวอักษรภาพและเสียงโดยเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารหรือเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่ เทคโนโลยีที่ใช้ในระบบสื่อสารข้อมูล เช่นระบบโทรศัพท์ โทรเลขวิทยุโทรทัศน์และเทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์การสร้างสารสนเทศให้ผู้ใช้ซึ่งไม่สามารถทำได้หากยังขาดข้อมูลที่เป็นวัตถุดิบในการสร้างสารสนเทศสิ่งที่สำคัญตามมาคือการนำข้อมูลเข้าระบบที่จะจัดระเบียบข้อมูล จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการค้นคืนบำรุงรักษาปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลรวมทั้งการดูแลความปลอดภัยของข้อมูลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาระบบสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การใช้สื่อคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์รวมในการทำงานเพื่อประมวลผลข้อมูลจัดเก็บอย่างเป็นระบบสืบค้นสารสนเทศ นำเสนอสารสนเทศ รวมถึงการใช้เครือข่ายและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการสื่อสารความเร็วสูงเพื่อรับส่งสารสนเทศด้วยความรวดเร็วเพื่อนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น วงการแพทย์ การบริหารจัดการการศึกษา บันเทิงธุรกิจ ฯลฯ อย่างไรก็ตามการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารอาจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแต่เพียงอย่างเดียวโดยไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีการสื่อสารร่วมด้วยก็ได้ (กิตานันท์ มลิทอง, 2548)

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกในการแสวงหาความรู้ ข่าวสาร ซึ่งบุคคลแต่ละบุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมความต้องการการบริโภคข้อมูลที่แตกต่างกัน ตามความสนใจ ทักษะคิดและพื้นฐานความรู้ของตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง (เขมิกา กลิ่นเกษร, 2553)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research)
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ที่เป็นนักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 86 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน (พิมพ์ใจ อินทรวีตร, 2553) ; (เขมิกา กลิ่นเกษร, 2553) ดังนี้

ตอนที่ 1 สำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สำรวจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา	มีจำนวน 8 ข้อ
2) ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	มีจำนวน 5 ข้อ
3) ด้านการค้นคว้าข้อมูล	มีจำนวน 5 ข้อ
4) ด้านการติดต่อสื่อสาร	มีจำนวน 5 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยได้นัดหมายกับนักศึกษาในการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจไปแจกให้กับนักศึกษา จำนวน 86 ฉบับ และผู้วิจัยเก็บแบบสำรวจคืน โดยแบบสำรวจได้ส่งคืน จำนวน 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป พบว่า แบบสำรวจสมบูรณ์ทุกฉบับ และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2.2 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา บุญชม ศรีสะอาด (2554) ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับพฤติกรรม
5.00 – 4.50	มากที่สุด
4.49 – 3.50	มาก
3.49 – 2.50	ปานกลาง
2.49 – 1.50	น้อย
1.49 – 1.00	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ มีผลการวิจัย ดังนี้

1.1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ตอบแบบสำรวจเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.47 เป็นเพศชาย ร้อยละ 39.53

1.2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่ตอบแบบสำรวจ ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 37.21 รองลงมา กำลังศึกษาอยู่ ชั้นปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 23.26 และ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 20.93

1.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า ส่วนใหญ่ อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นข้อมูล คือ Smartphone คิดเป็นร้อยละ 45.35 รองลงมา คือ Desktop คิดเป็นร้อยละ 23.26 ในการเชื่อมโยงระบบ Internet ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้ Web Browser เป็น Google Chrome คิดเป็นร้อยละ 36.05 รองลงมา เป็น Firefox คิดเป็นร้อยละ 22.09 นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ต มากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 65.12 รองลงมา 4 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 24.42 นักศึกษาใช้ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 3-4 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.23 รองลงมา 1-2 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.91 ช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ต เป็นช่วงเวลา 18.00 น.-00.00 น. คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมา เป็นช่วงเวลา 12.00 น.-18.00 น. คิดเป็นร้อยละ

37.21 ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ต ที่บ้านหรือหอพัก คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมาคือ ที่
โรงอาหาร คิดเป็นร้อยละ 26.74 และ ปัญหาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา คือ ความล่าช้าของ
ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 22.09 รองลงมา คือ ความไม่สะดวกในการใช้งานผ่าน
เครือข่ายไร้สาย (Wi-fi) คิดเป็นร้อยละ 19.77 และ ปัญหาการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย คิดเป็น
ร้อยละ 18.60 ตามลำดับ แสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(N=86)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
1. อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นข้อมูล		
1.1) Personal Computer (PC)	18	20.93
1.2) Desktop	20	23.26
1.3) Tablet	9	10.47
1.4) Smartphone	39	45.35
2. ในการเชื่อมโยงระบบ Internet ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้ Web Browser ใด		
2.1) Internet Explorer (IE)	12	13.95
2.2) Firefox	19	22.09
2.3) Google Chrome	31	36.05
2.4) Microsoft Edge	14	16.28
2.5) Safari	10	11.63
3. นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ตบ่อยครั้งมากน้อยเท่าไรต่อสัปดาห์		
3.1) 1 ครั้ง/สัปดาห์	0	0.00
3.2) 2 ครั้ง/สัปดาห์	2	2.33
3.3) 3 ครั้ง/สัปดาห์	7	8.14
3.4) 4 ครั้ง/สัปดาห์	21	24.42
3.5) มากกว่า 4 ครั้ง/สัปดาห์	56	65.12
4) นักศึกษาใช้ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตนานเท่าใด		
4.1) 1 ชั่วโมง/ครั้ง	5	5.81
4.2) 1-2 ชั่วโมง/ครั้ง	24	27.91
4.3) 3-4 ชั่วโมง/ครั้ง	26	30.23
4.4) 5-6 ชั่วโมง/ครั้ง	18	20.93
4.5) มากกว่า 6 ชั่วโมง/ครั้ง	13	15.12

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ต่อ)

(N=86)			
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		จำนวน	ร้อยละ
5. ช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ต			
5.1)	6.00 น. – 12.00 น.	13	15.12
5.2)	12.00 น. – 18.00 น.	32	37.21
5.3)	18.00 น. – 00.00 น.	36	41.86
5.4)	0.01 น. – 5.59 น.	5	5.81
7. สถานที่ใดที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตบ่อยครั้งที่สุด			
7.1)	บ้าน/หอพัก	36	41.86
7.2)	ห้องสมุด	21	24.42
7.3)	โรงอาหาร	23	26.74
7.4)	ห้องน้ำ	6	6.98
8. ปัญหาการใช้งานอินเทอร์เน็ต			
8.1)	ความไม่สะดวกในการใช้งานผ่านเครือข่ายไร้สาย (Wi-fi)	17	19.77
8.2)	ความล่าช้าของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	19	22.09
8.3)	ปัญหาการเชื่อมต่อกับระบบเครือข่าย	16	18.60
8.4)	ปัญหาจากการใช้ภาษาอังกฤษในการใช้งาน	9	10.47
8.5)	สถานที่ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต	12	13.95
8.6)	ปัญหาจากการดาวน์โหลดข้อมูล	13	15.12

2. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกรายการ ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้งานมากที่สุด คือ นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกจาก การเรียนในชั้นเรียน ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.65$) รองลงมา คือ นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านตำราอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic book) และการเรียนออนไลน์ (E-learning) ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.76$) และน้อยที่สุด คือ ผู้กศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสอบถามปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.55$) แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา)

(N=86)

พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	พฤติกรรมการใช้งาน		
	μ	σ	ระดับ พฤติกรรมการใช้
ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา			
1. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมนอกจาก การเรียนในชั้นเรียน	4.13	0.65	มาก
2. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อดาวน์โหลดข้อมูล ต่าง ๆ สำหรับทำรายงาน การบ้าน งานที่ได้รับ มอบหมาย	3.71	0.76	มาก
3. นักศึกษาใช้ข้อมูลจากการค้นหาทาง อินเทอร์เน็ตแทนการค้นคว้าจากห้องสมุด	3.85	0.42	มาก
4. นักศึกษาสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจาก ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ	3.72	0.62	มาก
5. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านตำรา อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic book) และ การเรียนออนไลน์ (E-learning)	3.91	0.76	มาก
6. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสอบถาม ปรีกษา กับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา	3.53	0.55	มาก
7. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการลงทะเบียน สืบค้นข้อมูลผลการเรียนของนักศึกษา	3.83	0.65	มาก
8. นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อรับทราบ ติดตาม ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ของ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษา	3.78	0.74	มาก
รวม	3.81	0.64	มาก

2.2 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกรายการ ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ นักศึกษาที่มีพฤติกรรมใช้งานมากที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการดูหนัง ฟังเพลง ($\mu = 4.28$,

$\sigma = 0.73$) รองลงมา คือ นักศึกษาใช้เพื่อเล่นเกมออนไลน์ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.65$) และน้อยที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการสร้าง Web board ของตนเอง ($\mu = 3.71$, $\sigma = 0.51$) แสดงไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ)
(N=86)

พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	พฤติกรรมการใช้งาน		
	μ	σ	ระดับ พฤติกรรมการใช้
ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ			
1. นักศึกษาใช้ในการดูหนัง ฟังเพลง	4.28	0.73	มาก
2. นักศึกษาใช้เพื่อเล่นเกมออนไลน์	4.10	0.65	มาก
3. นักศึกษาใช้ในการดาวน์โหลดข้อมูล หนังสือ เพลง เกม และโปรแกรมต่าง ๆ	3.85	0.60	มาก
4. นักศึกษาใช้ในการสร้าง Web board ของตนเอง	3.71	0.51	มาก
5. นักศึกษาใช้ในการสร้าง Social Network ของตนเอง เช่น Facebook, Instagram, Twitter เป็นต้น	3.94	0.73	มาก
รวม	3.98	0.64	มาก

2.3 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านการค้นคว้าข้อมูล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายข้อ นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้งานมากที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงาน ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.66$) รองลงมา คือ นักศึกษาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ของตนเอง ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.64$) และน้อยที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการแลกเปลี่ยนผลงานทางด้านคอมพิวเตอร์ ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.49$) แสดงไว้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (ด้านการค้นคว้าข้อมูล)

(N=86)

พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	พฤติกรรมการใช้งาน		
	μ	σ	ระดับ พฤติกรรมการใช้
ด้านการค้นคว้าข้อมูล			
1. นักศึกษาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงาน	4.33	0.66	มาก
2. นักศึกษาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อการทวิวิจัย	4.08	0.76	มาก
3. นักศึกษาใช้ในการพัฒนาทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์	4.13	0.61	มาก
4. นักศึกษาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ของตนเอง	4.14	0.64	มาก
5. นักศึกษาใช้ในการแลกเปลี่ยนผลงานทางด้านคอมพิวเตอร์	3.94	0.49	มาก
รวม	4.12	0.63	มาก

2.4 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักศึกษาที่มีพฤติกรรมใช้งานมากที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและอาจารย์ทาง Social Network และ E-mail ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.70$) รองลงมา คือ นักศึกษาใช้ในการพูดคุยสื่อสาร ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.54$) และน้อยที่สุด คือ นักศึกษาใช้ในการสมัครงาน ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.63$) แสดงไว้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยี
และสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (ด้านการติดต่อสื่อสาร)

(N=86)

พฤติกรรมการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	พฤติกรรมการใช้งาน		
	μ	σ	ระดับ พฤติกรรมการใช้
ด้านการติดต่อสื่อสาร			
1. นักศึกษาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและ อาจารย์ทาง Social Network และ E-mail	4.29	0.70	มาก
2. นักศึกษาใช้ในการส่งงานอาจารย์	4.08	0.51	มาก
3. นักศึกษาใช้ในการซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต	4.20	0.59	มาก
4. นักศึกษาใช้ในการสมัครงาน	4.09	0.63	มาก
5. นักศึกษาใช้ในการพูดคุยสื่อสาร	4.27	0.54	มาก
รวม	4.20	0.59	มาก

2.5 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า โดยรวมในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\mu = 4.20, \sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\mu = 4.20, \sigma = 0.59$) รองลงมา คือ ด้านการค้นคว้าข้อมูล ($\mu = 4.12, \sigma = 0.63$) และน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ($\mu = 3.81, \sigma = 0.64$) แสดงไว้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกเป็นรายด้าน

(N=86)

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	พฤติกรรมการใช้งาน		
	μ	σ	ระดับพฤติกรรมการใช้
ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา	3.81	0.64	มาก
ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.98	0.64	มาก
ด้านการค้นคว้าข้อมูล	4.12	0.63	มาก
ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.20	0.59	มาก
รวม	4.03	0.63	มาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผู้วิจัยมีการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาส่วนใหญ่ อุปกรณ์ที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้นข้อมูล คือ Smartphone ในการเชื่อมโยงระบบ Internet ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้ Web Browser เป็น Google Chrome นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ตมากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์ นักศึกษาใช้ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 3-4 ชั่วโมงต่อครั้ง ช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ต เป็น 18.00 น.-00.00 น. ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้งานอินเทอร์เน็ต ที่บ้านหรือหอพัก และปัญหาการใช้งานอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา คือ ความล่าช้าของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา พบว่า นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นข้อมูลค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกจาก การเรียนในชั้นเรียน และ

นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเพื่ออ่านตำราอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic book) และการเรียนออนไลน์ (E-learning) ด้านประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาใช้ในการดูหนัง ฟังเพลง และ นักศึกษาใช้เพื่อเล่นเกมออนไลน์ ด้านการค้นคว้าข้อมูล พบว่า นักศึกษาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงาน และนักศึกษาใช้ในการเผยแพร่ความรู้ของตนเอง และด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า นักศึกษาใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและอาจารย์ทาง Social Network หรือ E-mail และ นักศึกษาใช้ในการพูดคุยสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับกิตติยา ชุมทอง (2546) พบว่า พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ ค้นหารายละเอียดเพิ่มเติมจากที่เรียน ศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ สืบค้นสารสนเทศระบบออนไลน์ภายในประเทศ สืบค้นสารสนเทศระบบออนไลน์จากต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ติดตามข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ สูงส่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา คือ การจัดสรรสื่อต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศเพิ่มขึ้น จากการวิจัยของจิตติยา เนตรวงษ์ (2547) พบว่า นักศึกษาใช้ประเภทของสื่อสารสนเทศทางการศึกษามากที่สุด ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ดังนั้น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์มาใช้เพื่อรองรับการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสถานทูตทูเอ้ออำนวยความสะดวกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม การฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย มีการปรับปรุงพัฒนาสื่ออย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมส่งเสริมด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเป็นสูงที่ช่วยให้นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของชญตพร แจ่มชุม และกานดา จันทร์แยม (2556) ; และประวิทย์ เครือทรัพย์ (2554) ได้ศึกษาพบว่า ควรได้ให้ความสำคัญกับสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างไร้ข้อจำกัดโดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วตอบสนองความต้องการของผู้เรียนสนใจใฝ่เรียนรู้ในลักษณะพึ่งพาตนเอง เทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้จัดเตรียมไว้ควรตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองในการแสวงหาความรู้โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยในการเรียน และการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้เพิ่มมากขึ้น ควรสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการช่วยทบทวนบทเรียนในทุก ๆ รายวิชาและบูรณาการความรู้จากหลาย ๆ สาระความรู้เข้ามาไว้ในสื่อการเรียนรู้เดียวกัน และควรสนับสนุนให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการเรียนการสอนหรือทบทวนบทเรียนประจำวัน ให้อาจารย์ผู้สอนควรมีส่วนช่วยสนับสนุนในการให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา และควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตานันท์ มลิทอง. (2548). **ไอซีทีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- กิตติยา ชุมทอง. (2546). **พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร.
- ชมนุดพร เจ็ยชุม และกานดา จันทร์แย้ม. (2556). **พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงจังหวัดพัทลุง**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา).
- เขมิกา กลิ่นเกษร. (2553). **พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร).
- ณรงค์ สมพงษ์. (2551). **ICT เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- ทัศนีย์ อุ่นนิม. (2551). **สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของบุคลากรสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- บทความออนไลน์. (2553). **ทฤษฎีความต้องการ**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก<http://www.kmitnbxmie8.com>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประวิทย์ เครือทรัพย์. (2554). **พฤติกรรมการเรียนคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร).
- พิมพ์ใจ อินทรวัตร. (2553). **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน**. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร).
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2545). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพมหานคร : จีระวิชาการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 3 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Bohn, R. E. (1994, Fall). **Measuring and managing technological knowledge.** Sloan Management Review, 61-73.

Broderick, R., & Bourdreau, J. W. (1992). **The evolution of computer use in human resource management: Interviews with ten leaders.** Human Resource Management, 30, 485-508.

Christie, B., & McEwan, J. (1985). **Introduction.** In B. Christie (Ed.), **Human factors of information technology in the office** (pp. 1-23). New York: John Wiley and Sons.

Davenport, T. H., Eccles, R. G. & Prusak, L. (1992, Fall). **Information politics.** Sloan Management Review, 53-65.

Kovacevic, A., & Majluf, N. (1993, Summer). **Six stages of IT strategic management.** Sloan Management Review, 77-87.

Meyer, N. D., & Boone, M. E. (1987). **The information edge.** New York: McGraw-Hill.

Galbraith, J. R. (1973). **Designing complex organizations.** Reading, MA: Addison.

Welsley. Galbraith, J. R. (1977). **Organization design.** Reading, MA: Addison-Welsley.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
Relationship Between Online Gaming Behavior on Smartphones
and student achievement Private Vocational College in Bangkok

อชิตพล มีมู๋

Achitpol Meemuy

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-478-9997

Branch of Educational Technology and Communication, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-478-9997

e-mail : achitpol.m@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร 3 วิทยาลัย จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคร้สแควร์ (Chi-Square test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน เป็นประโยชน์ (ร้อยละ 49.33)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์, นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา

Abstract

This survey research the objectives were to 1) Study the relationship between online gaming behaviors on smartphones and academic achievement of private vocational college students. 2) Study the opinions about the benefits and disadvantages of playing online games on smartphones of private vocational college students. In Bangkok This research collected data from students in private vocational colleges. in Bangkok, 3 colleges comprising 150 people. The research instrument was a questionnaire.

The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Chi-Square test.

The results of the research revealed that 1) Online gaming behavior on smartphones There is a correlation between student achievement and private vocational college. in Bangkok with statistical significance at .05. 2) Private Vocational College Students in Bangkok There were opinions that playing online games on smartphones was useful (49.33%).

Keywords: Online Gaming Behavior, Vocational College Students

บทนำ

การศึกษาในสายอาชีวศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความชำนาญ ทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการผลิตและพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อประกอบอาชีพโดยตรงรวมทั้งผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพควบคู่กับการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพมาตรฐาน และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาดแรงงาน (บัณฑิต นราอนุสรณ์, 2551)

เด็กที่ติดเกมออนไลน์จะทำให้ร่างกายขาดการเคลื่อนไหว ซึ่งแตกต่างจากการออกไปวิ่งเล่นนอกบ้าน เมื่อเด็กขาดการเคลื่อนไหวที่เหมาะสม ก็อาจทำให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับข้อกระดูก และการทำงานของกล้ามเนื้อในรูปแบบต่าง ๆ ได้รวมถึงการเสื่อมประสิทธิภาพของดวงตาซึ่งไปกว่านั้น เด็กที่เล่นแต่เกม จะขาดการเรียนรู้การเข้าสังคม ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับคนอื่น ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ และหากเด็กคนไหนชอบเล่นเกมที่มีความรุนแรง ก็อาจจะติดนิสัยรุนแรงจากเกม นำไปสู่การเกิดปัญหาสังคมในอนาคตได้ด้วย (ยุพิน สามาอาพัฒน์, 2550) เกมที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเล่นของเด็กในวัยที่ต่างกัน จะส่งผลต่อปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ในช่วงวัยเด็กประถมศึกษา จะเล่นเกมจนลืมทำการบ้าน แต่ในช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงอุดมศึกษา จะเล่นเกมแบบมีการพนัน (สุรางคณา วายุภาพ, 2546) ทำให้เด็กติดเกมได้ง่าย เป็นโลกที่เด็กมองว่าเป็นโลกในจินตนาการ ไม่มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย น่าอยู่ มีความท้าทาย อยากเอาชนะ เล่นง่าย เรียนรู้ได้เอง ซึ่งทำให้เด็กไม่คิดถึงโลกแห่งความเป็นจริง ซึมซับความรุนแรงมาก (ยีน ภูววรรณ, 2550) ปัญหาที่เกิดขึ้นถ้าปล่อยไว้นาน จะทำให้เป็นปัญหาต่อเนื่องและแก้ไขได้ยาก

สาเหตุต้น ๆ ของการติดเกมออนไลน์นี้ มีด้วยกันหลาย ๆ สาเหตุแต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาทางด้านตัวเด็กเองและพ่อแม่ส่วนใหญ่ก็มักจะพบปัญหากันทั่วประเทศ ส่วนสาเหตุของการติดเกมนั้นเนื่องจากว่าเนื้อหาของเกม มีผลต่อการดึงดูดความสนใจผู้ที่ได้สัมผัสกับมันมาก ๆ และอีกสาเหตุหนึ่งที่คาดกันไม่ถึงเลยจริง ๆ คือการขาดความรับผิดชอบหรือการรู้จักบริหารเวลาอย่างถูกต้อง

และได้ประโยชน์สูงสุดถึงแม้เกมจะมีประโยชน์ก็ตามแต่ ถึงอย่างไรก็ดี ก็ยากที่จะได้รับ การแก้ไขอย่างสมบูรณ์ (ณัฐวุฒิ นามณีวงศ์, 2548:18)

วัยรุ่นในปัจจุบันนิยมเล่นเกมออนไลน์ และได้รับความสนใจมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากนักที่วัยรุ่นจะถูกเทคโนโลยีครอบงำ แล้วมักจะแทรกซึมเข้ามาสู่การใช้เวลาว่างของวัยรุ่นอีกด้วย และเทคโนโลยีเพื่อความบันเทิงตัวอย่างหนึ่งที่เข้ามาครอบงำวัยรุ่น ก็คือเกมออนไลน์ จึงเป็นเรื่องง่ายที่เด็กจะรับการเล่นเกมออนไลน์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในช่วงเวลาว่าง ความสนุกสนานของการเล่นเกมออนไลน์ การได้ร่วมเล่นพร้อมกันได้ทีละหลาย ๆ คน จึงทำให้เกิดภาวะ “เด็กติดเกม” ในคอลัมน์หน้าต่างความคิด หัวข้อเรื่องปัญหาเยาวชนกับธุรกิจเกมออนไลน์ ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ได้กล่าวไว้ว่า เรื่องเด็กติดเกมไว้ว่าพฤติกรรมของเด็กติดเกมออนไลน์นั้นคือไม่ได้เล่นเกมออนไลน์ตามธรรมดาทั่วไป แต่มีความต้องการเล่นเกมออนไลน์สูง และทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เล่นเกมออนไลน์ นอกจากนี้ ผู้ที่เล่นเกมออนไลน์ยังสามารถสร้างโลกส่วนตัว เป็นฮีโร่ในเกมได้เป็นคนเก่งได้ในโลกไซเบอร์ ที่สำคัญเกมออนไลน์ทำให้เกิดสังคมใหม่ เพราะขณะเล่นเกมก็สามารถสนทนา หรือ แชทกับเพื่อน คนอื่นได้อีกด้วย ดังนั้นการจะช่วยกันแก้ปัญหาการติดเกมของเยาวชนจึงต้องอาศัย ความร่วมมือของหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ใช่การออกกฎระเบียบ ในด้านการควบคุมร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ที่ บริการเกมออนไลน์ และร้านเกมออนไลน์คาเฟ่ เพียงอย่างเดียว แต่ผู้ปกครองควรหันมาใส่ใจกับเยาวชน และส่งเสริมการใช้เวลาว่างร่วมกันในครอบครัว สอนให้เยาวชนรู้จักการแบ่งเวลาที่เหมาะสม และมีความรับผิดชอบกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อที่เยาวชนจะได้ไม่หมกมุ่นอยู่กับเกมออนไลน์เพียงอย่างเดียว

อุปกรณ์พกพาหรือสมาร์ทโฟน มีการออกแบบและถูกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับการใช้งานที่แตกต่างกันออกไป สามารถเคลื่อนย้ายติดตัวผู้ใช้งาน และมีความสามารถในสื่อสารข้อมูลแบบไร้สาย ทำให้สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา เพิ่มความสะดวกสบาย ซึ่งความสามารถของอุปกรณ์พกพาเหล่านี้เอื้อประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้กับงานต่าง ๆ ของการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระเกี่ยวข้องเป็นอาจารย์ผู้สอน โดยส่วนใหญ่ นักศึกษา จะเป็นเจ้าของอุปกรณ์พกพา หรือสมาร์ทโฟน ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งหากมีการนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้สามารถเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์พกพา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้ได้ ทุกที่ทุกเวลา เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (นพดล ผู้มีจรรยา, 2557)

จากปัญหาที่เกิดจากการเล่นเกมออนไลน์ จะเห็นได้ว่าเด็กที่เล่นเกมออนไลน์ จะซึมซับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวจนกลายเป็นปัญหาต่อไป เช่น ปัญหาทางด้านการเรียน ปัญหาการเข้าสังคม ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้อาจจะลุกลาม จนกลายเป็นปัญหาด้านอาชญากรรม ปัญหาระดับประเทศหรือ ระดับโลก (สนธยา สีแดง, 2551)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

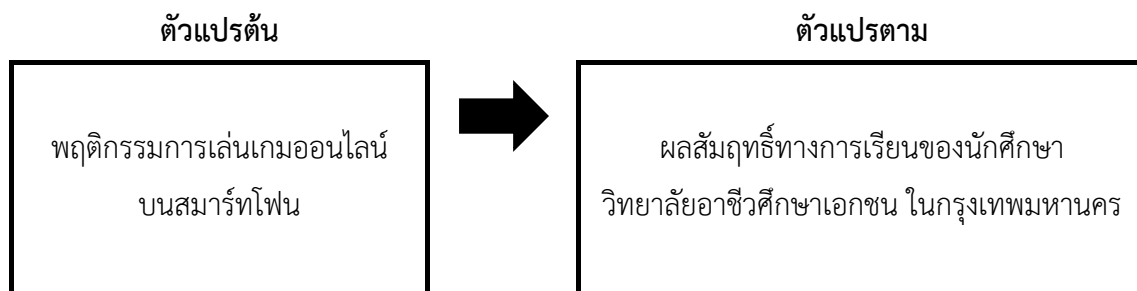
พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดอันดับการเล่นเกมออนไลน์ขึ้นเพื่อแบ่งกลุ่มของผู้เล่นตามช่วงวัยและช่วงอายุ โดยผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการควบคุมการเล่นเกมของบุตรหลานตนด้วย แต่ก็ยังมีข่าวจำนวนมากเกี่ยวกับเด็กหนีเรียนไปเล่นเกมที่ร้านเกม ขโมยเงินผู้ปกครองไปเล่นเกม ซึ่งผู้ปกครองบางท่านก็ซื้อคอมพิวเตอร์มาให้บุตรหลานเล่นที่บ้านไม่ต้องออกไปวิ่งเล่นนอกบ้าน เพราะกลัวว่าเพื่อนจะพาไปติดยาเสพติด แต่การเล่นเกม ในเด็ก ที่สามารถแบ่งเวลาในการเล่นได้ก็จะทำให้ผลการเรียนไม่ตก เช่น เด็กที่ชอบเล่นเกม ทำให้เกิดความสนใจอยากเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ครูไทย, 2550) และข่าวที่เยาวชนได้ไปแข่งขันไซเบอร์เวิลด์เกมชนะเลิศการเล่นเกมอันเรียล ทัวนาแมนท์ โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เวลาเล่นเกมควรแบ่งเวลาเล่นให้เหมาะสมทำให้ผลการเรียนไม่ตก” (เอกรัตน์ สาธุธรรม, 2550) โดยรัฐบาลของไทยควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกมคอมพิวเตอร์หรือเกมออนไลน์ โดยให้นักเรียนที่สนใจเกมคอมพิวเตอร์หรือเกมออนไลน์ หันมาเป็นผู้พัฒนาเกม และนำไปสู่การประกอบอาชีพในตลาดแรงงานทั่วโลก

พฤติกรรม เป็นการกระทำของบุคคลนั้นไม่รวมเฉพาะสิ่งที่แสดงปรากฏภายนอก แต่ยังรวมถึงสิ่งที่อยู่ภายในใจของบุคคล ซึ่งคนภายนอกไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เช่น ค่านิยมที่ยึดถือเป็นหลักการประเมินสิ่งต่าง ๆ ทศนคติ หรือ เจตคติ ที่เขามีต่อสิ่งต่าง ๆ ความคิดเห็น ความเชื่อ รสนิยม และสภาพจิตใจ ที่ถือว่าเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น (ชูดา จิตพิทักษ์, 2525) การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกิดจากการรู้ตัว หรือไม่รู้ตัวของผู้กระทำ และอาจสังเกตเห็นได้ หรือสังเกตไม่ได้จากผู้อื่น (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research)
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 3 วิทยาลัย จำนวน 150 คน

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2562

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 150 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, & Morgan (1970) สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของนักศึกษา และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน (สนธยา สีแดง, 2551) ดังนี้

ตอนที่ 1 สืบหาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สืบหาพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ และโทษจากการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 วิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร หลังจากได้รับการอนุญาตจากผู้อำนวยการ วิทยาลัยทั้ง 3 แห่งแล้ว ผู้วิจัยจึงนัดหมายกับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานในการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่ประสานงานเป็นผู้แจกแบบสอบถาม ให้กับนักศึกษา จำนวน 150 ฉบับ และผู้วิจัยมาเก็บแบบสอบถามคืนจากอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ ผู้ประสานงานต่อมาจากนั้น อีก 5 วันแบบสอบถามส่งคืน จำนวน 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปพบว่า แบบสอบถามสมบูรณ์ทุกฉบับ และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- 2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบไคส์สแควร์ (Chi-Square test)
- 2.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลการวิจัย ดังนี้
  - 1.1 นักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.00 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.00 ซึ่งนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 52.17 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 51.85 แสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และระดับชั้น

(n=150)

เพศ	นักศึกษาระดับชั้น		นักศึกษาระดับชั้น		รวม	
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ		ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	33	47.83	39	48.15	72	48.00
ชาย	36	52.17	42	51.85	78	52.00
รวมทั้งหมด	69	100.00	81	100.00	150	100.00

1.2 นักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุช่วง 17-18 ปี ร้อยละ 39.33 โดยที่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 19-20 ปี ร้อยละ 51.85 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีอายุช่วง 17-18 ปี ร้อยละ 55.07 แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และระดับชั้น

(n=150)

อายุ	นักศึกษาระดับชั้น		นักศึกษาระดับชั้น		รวม	
	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ		ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15 - 16 ปี	19	27.54	0	0.00	19	12.67
17 - 18 ปี	38	55.07	21	25.93	59	39.33
19 - 20 ปี	12	17.39	42	51.85	54	36.00
20 - 21 ปี	0	0.00	18	22.22	18	12.00
รวมทั้งหมด	69	100.00	81	100.00	150	100.00

1.3 นักศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มกลาง ร้อยละ 37.00 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มเก่ง เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 8.67 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มกลาง เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 9.33 และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มอ่อน เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 8.00 แสดงไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้น และกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(n=150)

ระดับชั้น	กลุ่มเก่ง		กลุ่มกลาง		กลุ่มอ่อน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1	12	8.00	10	6.67	12	8.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	8	5.33	11	7.33	8	5.33
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	6	4	8	5.33	6	4.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1	11	7.33	12	8.00	8	5.33
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2	13	8.67	14	9.33	11	7.33
รวมทั้งสิ้น	50	33.33	55	37.00	45	30.00

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความถี่ใน 1 ปีที่เล่นเกมออนไลน์ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับชั้นและช่วงวันที่เล่นเกมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงไว้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สมาร์ตโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

(n=150)

การเล่นเกม ระดับชั้น	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1	12	10	12	34		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2	8	11	8	27		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3	6	8	6	20		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1	8	12	11	31		
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2	11	14	13	38		
รวม					3.222	0.910

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สมาร์ทโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

(n=150)

การเล่นเกม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	สูง	กลาง	ต่ำ			
ความถี่ใน 1 ปีที่เล่นเกมออนไลน์						
ทุกวัน	18	7	19	44		
วันเว้นวัน	12	24	10	46		
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	7	16	14	37		
เดือนละ 1 ครั้ง	6	5	4	15		
ไม่ได้เล่นเลย	2	3	3	8		
	รวม				23.992	0.001*
ช่วงวันที่เล่นเกม						
วันจันทร์-วันศุกร์	19	12	19	50		
วันเสาร์-วันอาทิตย์	14	23	21	58		
วันหยุดนักขัตฤกษ์	6	8	4	18		
ช่วงวันหยุดปิดภาคเรียน	6	12	6	24		
	รวม				10.568	0.102

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาในการเล่นเกมนอนไลน์บนสมาร์ทโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้เวลาในการเล่นเกมนอนไลน์บนสมาร์ทโฟนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงไว้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาในการเล่นเกมนอนไลน์บนสมาร์ทโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

(n=150)

การเล่นเกม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
ช่วงเวลา						
06.00 – 13.00 น.	0	4	5	9		
13.00 – 21.00 น.	23	26	22	71		
21.00 – 06.00 น.	2	6	7	15		
ไม่มีเวลาที่แน่นอน	20	19	16	55		
	รวม				2.977	0.711

ที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาในการเล่นเกมนอนไลน์บนสมาร์ตโฟนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

(n=150)

การเล่นเกม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
จำนวนชั่วโมงที่เล่นเกมติดต่อกันนานที่สุด						
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง-2 ชั่วโมง	25	33	24	82		
3 - 6 ชั่วโมง	15	14	19	48		
7 -10 ชั่วโมง	2	4	0	6		
มากกว่า 10 ชั่วโมง	3	4	7	14		
	รวม				3.177	0.762
* มี จำนวนครั้งที่เล่นเกม						
1-2 ครั้ง	29	35	32	96		
3-4 ครั้ง	12	13	13	38		
5-6 ครั้ง	2	5	4	11		
มากกว่า 7 ครั้ง	2	2	1	5		
	รวม				1.144	0.990

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและกิจกรรมยามว่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานที่เล่นเกมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่บุคคลที่ร่วมเล่นเกมกับนักศึกษา และกิจกรรมยามว่างไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงไว้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและกิจกรรมยามว่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

(n=150)

สถานที่และกิจกรรม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
สถานที่						
บ้านตนเอง	32	36	38	106		
บ้านเพื่อน	0	5	1	6		
ห้างสรรพสินค้า	8	14	10	32		
สถานศึกษา	5	0	1	6		
	รวม				18.307	0.014*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนและกิจกรรมยามว่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร (n=150)

สถานที่และกิจกรรม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
	กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
บุคคลที่ร่วมเล่นเกมด้วย						
คนเดียว	20	25	24	69		
เพื่อน	20	17	10	47		
บิดา มารดา/พี่น้อง	4	10	13	27		
สมาร์ทโฟน	1	1	1	3		
ไม่ทราบบนเครือข่าย	0	2	2	4		
	รวม				13.200	0.101
กิจกรรมยามว่าง						
อ่านหนังสือและดูโทรทัศน์	24	32	29	85		
ฟังเพลงและทำอาหาร	13	15	16	44		
เล่นกีฬาและงานประดิษฐ์	1	0	2	3		
เล่นเกมและไม่ทำกิจกรรมใดเลย	7	8	3	18		
	รวม				3.533	0.725

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมไม่ฟังประสงค์และพฤติกรรมฟังประสงค์ในขณะที่เล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟน ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีพฤติกรรมไม่ฟังประสงค์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีพฤติกรรมไม่ฟังประสงค์ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงไว้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมไม่ฟังประสงค์และพฤติกรรมฟังประสงค์ในขณะที่เล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร (n=150)

ระดับชั้น	พฤติกรรม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
		กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
ประกาศนียบัตร	ไม่ฟังประสงค์	7	11	10	28		
วิชาชีพ (ปวช.)	ฟังประสงค์	11	18	12	41		
		รวม				3.176	0.187

ระดับชั้น	พฤติกรรม	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			รวม จำนวน	χ^2	Sig.
		กลุ่มอ่อน	กลุ่มกลาง	กลุ่มเก่ง			
ประกาศนียบัตร	ไม่พึงประสงค์	8	18	10	36		
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	พึงประสงค์	12	20	13	45		
รวม						24.070	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนว่าเป็นประโยชน์ ร้อยละ 49.33 แสดงไว้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นประโยชน์	74	49.33
เป็นโทษ	52	34.67
ไม่แน่ใจ	24	16.00
รวม	150	100.00

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนอยู่ในระดับเห็นด้วย ว่าเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟน เป็นประโยชน์ แสดงไว้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ทโฟนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

(n=150)

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					รวม
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
เป็นประโยชน์	35	49	6	11	0	101
เป็นโทษ	10	24	5	7	3	49

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความถี่ใน 1 ปีที่เล่นเกมออนไลน์ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับชั้นและช่วงวันที่เล่นเกมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เวลาในการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานที่เล่นเกมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่บุคคลที่ร่วมเล่นเกมกับนักศึกษา และกิจกรรมยามว่างไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิพร นิราพาธ (2547) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการเล่นเกมไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของไพริญญา ศรีจันทวงศ์ (2553) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลพื้นฐานในด้านเพศ อายุ รายรับประจำเดือนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสถานภาพทางครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ในด้านความถี่ในการเล่น เกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นเกมออนไลน์บนสมาร์ตโฟนว่าเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา สีแดง (2551) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นว่าการเล่นเกมคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ส่วนใหญ่นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มกลางจะเล่นเกมออนไลน์ ติดต่อกันนานที่สุด โดยเล่นเกมช่วงเวลา 21.00 - 06.00 น. จะส่งผลกระทบต่อให้นักศึกษานอนไม่ตรงเวลา มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และส่วนใหญ่จะเล่นเกมวันเว้นวัน และเล่นในวันเสาร์-อาทิตย์ จะเป็นนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในกลุ่มกลาง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์กับกฎหมายการให้บริการ และควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์กับเพศ และช่วงอายุของนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ครูไทย. (2550). **นักเรียนไทยคว่ำ 1 ทอง 3 เงิน คอมพิวเตอร์โอลิมปิกที่โครเอเชีย.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.kruthai.info/kaow/show.php?Category=edu&No=544
- ชูดา จิตพิทักษ์. (2525). **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- ณัฐวุฒิ นามณีนวงศ์. (2548). **สร้างเกมออนไลน์ สไตล์ Siam Warrior Online.** กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นพดล ผู้มีจรรยา. (2557). **ระบบการเรียนรู้ภาควันตภาพแบบสร้างศักยภาพโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการรับรู้บริบท.** (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).
- นันทวิมล สหชัยรุ่งเรือง. (2549). **พฤติกรรมและสาเหตุการเล่นเกมออนไลน์ของผู้เล่นวัยต่าง ๆ กรณีศึกษาร้าน N-Sing อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บัณฑิต นราอนุสรณ์. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนสาขางานธุรกิจค้าปลีกระบบทวิภาคีของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการบางนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). **ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพริญญา ศรีจันทวงศ์. (2553). **พฤติกรรมการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวิทยา 2 กรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- ยุพิน สามาอาพัฒน์. (2550). **พาลูกเล่นกลางแจ้งแก้ปัญหาติดเกม.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.thaisafenet.org/article.php?id=783
- ยีน ภู่วรรณ. (2550). **สอนลูกควบคุมตัวเองหนทางแก้เด็กติดเกม.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.thaiparents.net/articles/title.php?t=416
- สนธยา สีแดง. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเล่นเกมนคอมพิวเตอร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.** (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- สุทธิพร นิราพาธ. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.** (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- เอกรัตน์ สารธรรม. (2550). **เปิดตัว เปิดใจ คนเก่งจากสนามไซเบอร์เวิลด์เกม.** (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/scitech/2003/0911/index.php?news=p7.html

Krejcie and Morgan. (1970). **Determining Sample Size for Research activities.**
Educational and Psychological Measurement.

การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

Development of E-learning courses for lower secondary school students Schools under Bangkok

อชิตพล มีมูย

Achitpol Meemuy

สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-478-9997

Branch of Educational Technology and Communication, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-478-9997

e-mail : achitpol.m@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90 2) เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ 3) สอบถามความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ การวิจัยนี้ทดลองกับประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน จำนวน 261 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เท่ากับ 92.77/94.73 2) คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ เป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มากขึ้น 2) ด้านประโยชน์ มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว 3) ด้านการเข้าถึงข้อมูล สามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องเป็นเวลาและสถานที่

คำสำคัญ: อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

This experimental research with the objective to 1) develop E-learning courses for lower secondary school students Schools under Bangkok in order to find the quality and efficiency according to the 90/90 criteria. 2) Compare the test scores before learning with the scores of the lower secondary school students. Schools under Bangkok from learning with e-learning courses. 3) Ask for feedback. Of lower secondary school students Schools under Bangkok About learning with e-learning courses This research experimented with the population. Which is a junior high school student There are 261 schools in Bangkok under 4 schools. The instrument used in this study was e-learning courses. Test before learning and the achievement test and opinion questionnaire the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of the research found that 1) E-learning courses Effective according to benchmarks Equal to 92.77/94.73. 2) Test scores for achievement of lower secondary school students. Schools under the jurisdiction of Bangkok that are learning by e-learning courses Higher than before test scores With statistical significance at the level of .01 and 3) the students have the opinions about learning with e-learning courses in the following areas: 1) Learning Is to encourage students to know, study and search for knowledge by themselves And learn more. 2) The benefits are up to date. Can access the content easily and quickly 3) Information access Able to learn unlimited Both time and place.

Keywords : E-learning Courses, Junior High School Students, Schools in Bangkok

บทนำ

อีเลิร์นนิง (E-learning) ซึ่งย่อมาจากการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกกำหนดโดยเว็บของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีอีเลิร์นนิง (E-learning) หมายถึง การศึกษาและการฝึกอบรมที่จัดส่งข้อมูลโดยผู้สอนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองจากฐานข้อมูลหลักสูตรที่จัดเก็บในพื้นที่ท้องถิ่นขององค์กรเครือข่าย (Berry, 2000) หมายถึง สิ่งที่เปิดใช้งานหรือเป็นสื่อกลางทางอิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ อย่างชัดเจน (Hicks, 2000) มีความเป็นไปได้ของการเรียนรู้จากข้อมูลที่ส่งถึงทางอิเล็กทรอนิกส์ (Honey, 2001) มันเป็นเว็บที่ใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ส่วนบุคคล และให้ผลลัพธ์ที่วัดได้ (Rich, 2001) ให้คำจำกัดความที่กว้าง หมายถึง โหมดการเรียนทางไกลอื่น ๆ นอกเหนือจากการโต้ตอบ แนนอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ (Mantyla, 2001) ให้คำจำกัดความที่ชัดเจนที่สุด พบได้ในหนังสืออีเลิร์นนิง

การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) ได้ถูกนำมาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อสนับสนุน และเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถาบันการศึกษา สามารถเข้าถึงผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล โดยไม่จำกัด สถานที่ และเวลา (Anywhere-anytime learning) และสนับสนุน ระบบการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Learning) ผู้เรียนสามารถควบคุมจังหวะการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง (Self-paced Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบอีเลิร์นนิ่ง จึงเป็นช่องทางสำคัญทางหนึ่งของการเรียนรู้ของบุคคลในยุคนี้ การเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิ่ง หรือการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จัดเป็นการศึกษาในระบบทางไกลประเภทหนึ่ง (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา, 2557)

อีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน (Blended-learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งในด้านการนำเสนอเนื้อหา การเข้าร่วมกิจกรรม และการวัดและประเมินผล ในบริบทของอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานดังกล่าว การจัดการกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ จะเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงของผู้เรียน เพื่อน และผู้สอน รวมไปถึงเป็นการบูรณาการเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2553; Bonk & graham, 2006; Waterhouse, 2005; Wilson & Smilanich, 2005; Sloan consortium Foundation, 2005)

การสอนในรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เป็นรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ต้องเรียน เพราะเป็นภาคบังคับของโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งจะเน้นการสอนภาคทฤษฎีมาก ผู้วิจัยพบปัญหาว่า เนื้อหาในรายวิชามีปัญหาในการเรียนมากวิชาหนึ่ง และจากการวิเคราะห์สาเหตุ พบว่านักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเรียน เนื่องจากเป็นทฤษฎีส่วนมาก ดังนั้นจึงไม่สามารถนำความรู้ไปต่อยอดในการเรียนเนื้อหาต่อไป ที่ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากเนื้อหาเบื้องต้นหรือเนื้อหาเดิม นักเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีความคิดรวบยอดในเนื้อหานั้น จึงจะสามารถนำความรู้นั้น ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนเนื้อหาต่อไปได้ และอีกประการหนึ่ง เนื้อหาที่ค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจได้โดยเร็วในชั่วโมงเรียน ต้องอาศัยการทบทวนหลาย ๆ ครั้ง จึงจะเกิดความเข้าใจ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัย จึงสนใจนำอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ที่เป็นสื่อการสอนทางเลือกใหม่ที่มีความยืดหยุ่น มาใช้กับนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในการวิจัยนี้ และผู้วิจัยจึงต้องการอยากศึกษาข้อมูลว่า ถ้ามีการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ นักเรียนจะมีความคิดเห็นต่อการใช้อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมการใช้อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอนต่อไป และเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์
3. เพื่อสอบถามความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์

การทบทวนวรรณกรรม

อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) ถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งในบริบทของแบบอะซิงโครนัสซิงโครนัสและการเรียนรู้แบบผสมผสาน การเรียนรู้แบบอะซิงโครนัสช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวกของผู้เรียน อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) เป็นทางเลือกให้เลือกรับรู้อย่างรวดเร็ว ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนมีทางเลือกกว่าควรเลือกเรียนเมื่อใดและที่ไหนในบทเรียน (Beamish, 2002) เนื้อหาสามารถแบ่งออกเป็นโมดูลขนาดเล็ก และผู้เรียนสามารถเลือกโมดูลที่ต้องการเรียนได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเวลาการเรียนรู้ความยาวของโมดูลสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมด้วยตนเองให้ดีมากที่สุด อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) ช่วยให้ผู้เรียนประเมินความรู้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมุ่งเน้นไปที่พื้นที่ที่ต้องการการปรับปรุง ในทางตรงกันข้ามในสภาพแวดล้อมในห้องเรียนความเร็วของผู้สอนอาจจะเร็วหรือช้าเกินไปสำหรับผู้เรียนบางคน (Hartley, 2001)

คอร์สแวร์ คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (คอมพิวเตอร์) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอ บทเรียน

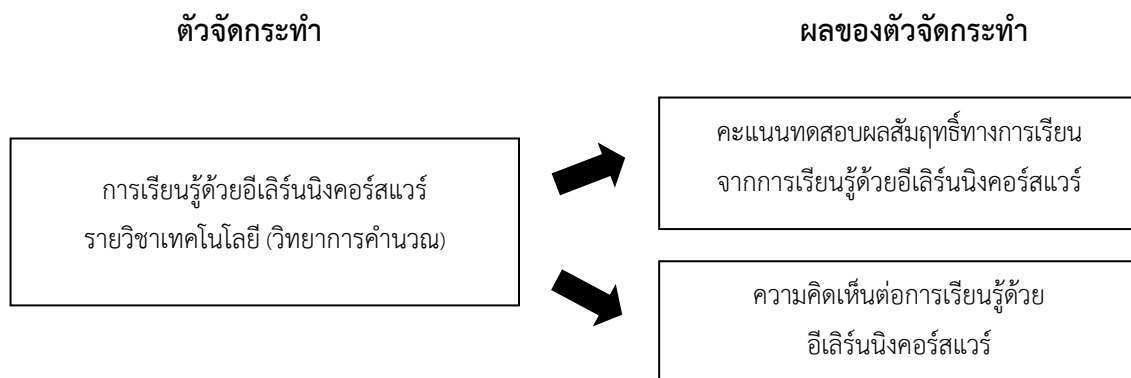
จากเอกสารตำราให้อยู่ในรูปของสื่อการเรียนการสอนทางด้านการนำเสนอสื่อประสม(Multimedia) และในด้านการให้ผลป้อนกลับแก่ผู้เรียนโดยทันที (immediate response) โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการในลักษณะที่ไม่เป็นเชิงเส้นตรง (non-linear) และมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการโต้ตอบกับเนื้อหา รวมทั้งมีแบบทดสอบและแบบฝึกหัด ให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2545 : 91) นอกจากนี้ คอร์สแวร์ยังหมายถึง เนื้อหาและเทคนิคการเรียนรู้ที่ถูกแปลงให้อยู่ในลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(E-learning) คือ กลยุทธ์สำหรับการส่งมอบความรู้ในยุคดิจิทัลที่ผู้เขียนกล่าวว่าอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) หมายถึง การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพื่อให้บริการโซลูชันที่หลากหลายที่ช่วยเพิ่มความรู้อะไรก็ตาม โดยโซลูชันมีเครือข่าย ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงทันที การดึงข้อมูล การกระจายและการส่งมอบให้กับผู้ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาตรฐาน (Rosenberg, 2001 : 28-29) แอปพลิเคชันอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) รวมถึงการศึกษาด้วยตนเอง ผู้สอนนำการฝึกอบรมผ่านเว็บเพื่อการจัดการความรู้และการสนับสนุนการปฏิบัติงาน (Broadbent, 2000)

การออกแบบและรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนด้วยอีเลิร์นนิ่งค่อนข้างมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนแบบดั้งเดิม การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมถูกผูกติดไว้ด้วยการเรียนรู้ในระบบปิดที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตที่มีการกำหนดขนาดของห้องเรียน โรงเรียน หนังสือและตำราเรียน รวมไปถึงการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ฯลฯ (Greg Kearsley, personal communication, 2000) การเรียนแบบดั้งเดิมครูผู้สอนมักจะมอบหมายงานให้ผู้เรียนเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่อยู่ในห้องสมุด การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์นั้น ๆ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการบริการการเรียนรู้และขยายการริเริ่มการเรียนรู้ของผู้เรียนออกนอกห้องเรียนสู่โลกกว้าง โขดไม้ดีที่ห้องเรียนส่วนใหญ่ยังถูกจำกัดด้วยขอบเขตของกำแพงห้องเรียนทั้งสิ้น และความรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากครูผู้สอนและหนังสือ ตำราเรียน และการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมยังจำกัดการเข้าถึงของผู้เรียน เช่น การต้องเดินทาง มาเรียนในห้องเรียนตามช่วงระยะเวลาที่ถูกกำหนดไว้ (Janis Taylor, personal communication, 2004)

การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมผสานระหว่างคุณสมบัติที่ดีที่สุดของอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) และห้องเรียนการเรียนรู้ (Voci & Young, 2001) IBM Basic Blue เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้แบบผสมผสานแอปพลิเคชันที่โปรแกรมการพัฒนาความเป็นผู้นำฝึกอบรมผู้จัดการทั่วโลก มั่นรวมโมดูล อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) ที่กว้างขวางเข้ากับการสนับสนุนออนไลน์การฝึกสอนและการทำงานร่วมกันเซสชันห้องเรียน 5 วันเต็มเต็มอีเลิร์นนิ่ง (E-learning) เพื่อออกรอบการเรียนรู้ประสบการณ์ (Henderson, 2003 : 8)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ระเบียบวิธีวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)
2. ทดลองกับประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดม่วง จำนวน 64 คน โรงเรียนนาหลวง จำนวน 66 คน โรงเรียนวัดทุ่งครุ จำนวน 67 คน และ โรงเรียนวัดสุเหร่าซีร้อ จำนวน 64 คน รวมประชากรที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด จำนวน 261 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
  - 3.1 อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ)
  - 3.2 แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) จำนวน 30 ข้อ
  - 3.3 แบบสอบถามความคิดเห็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ)
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดม่วง จำนวน 64 คน โรงเรียนนาหลวง จำนวน 66 คน โรงเรียนวัดทุ่งครุ จำนวน 67 คน และ โรงเรียนวัดสุเหร่าซีร้อ จำนวน 64 คน รวมประชากรที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 261 คน โดยขอใช้เวลาหลังเลิกเรียนเพื่อทำการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มทดลองทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จากนั้นให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ โดยในการวิจัย ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบก่อนเรียน 30 นาที และสัปดาห์ต่อไปให้กลุ่มทดลองในการวิจัยเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ใช้เวลาในการเรียนรู้ 50 นาที หลังจากการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ เสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 30 นาที และผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นในการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ โดยตอบแบบสอบถามให้แล้วเสร็จ ใช้ระยะเวลา 30 นาที ในการตอบแบบสอบถาม การแจกแบบสอบถาม จำนวน 261 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 261 ฉบับ ซึ่งตรวจสอบแล้วพบว่า เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไป เมื่อทำการวิจัยเสร็จ จึงนำข้อมูลจากผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (เปรี๊อง กุมุท, 2519 อ้างถึงใน มนตรี แยมกสิกร, 2551) ของอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 93.75/95.83 แสดงไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ จากการทดลองใช้ภาคสนาม (Try out)

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน	คะแนนเฉลี่ยนักเรียนทั้งกลุ่ม	จำนวนนักเรียนที่ผ่านตามเกณฑ์ทุกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
90/90	92.77	94.73

2. คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร หลังเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	μ	σ	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	30	11.52	3.14	-42.55	260	.000*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	30	25.08	3.95			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ในอันดับรองลงมา คือ มีความน่าสนใจกว่าการเรียนแบบปกติ

3.2 ด้านประโยชน์ นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ว่า การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ในอันดับรองลงมา คือ นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความชอบและความสนใจ

3.3 ด้านการเข้าถึงข้อมูล นักเรียนส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ ในอันดับรองลงมา คือ เป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ ที่ผู้เรียนสมัยใหม่ จะใช้เวลาและความสนใจในเวลาสั้น ๆ เพื่อศึกษาเนื้อหา

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ผลจากการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 92.77/94.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 90/90 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจากการสร้างอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ได้มีการวางแผนและเตรียมการในกระบวนการผลิตตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคตลอดจน ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ประทิน คล้ายนาค (2541) ที่ได้วางแผนไว้ จึงได้เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร มีความถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งมีภาพความคมชัดและเสียงที่ชัดเจน (กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญชนก อนุรักษ์จันทร์ (2555) พัฒนาอีเลิร์นนิ่งออบเจกต์ เรื่องการคูณและการหาร และสอดคล้องกับ นवलสวาสดี มณีมัย (2555) พัฒนาอีเลิร์นนิ่งออบเจกต์บนแท็บเล็ต เรื่องงานประดิษฐ์ของฉันทที่มีต่อผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้เช่นกัน

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สามารถสร้างความสนใจให้กับนักเรียนมีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น เพราะ อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีการเนื้อหาที่กระชับ เนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาที่ดี ปริมาณของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม เนื้อหาที่มีความถูกต้อง การอธิบายเนื้อหาที่มีความชัดเจน มีรูปภาพกราฟิก ตัวอักษร เสียง และภาพเคลื่อนไหว ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ที่สามารถช่วยเสริมให้นักเรียนจำได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นवलสวาสดี มณีมัย (2555) ; ดลวรรณ พวงวิภาต (2554) ; อรณุช สมภักดี (2553) และ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2550) สรุปได้ว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ง่าย และมีความสนใจในการเรียนรู้ เนื่องจากอีเลิร์นนิ่งออบเจกต์ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ มีเนื้อหาที่กระชับ การนำเสนอที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ทำให้นักเรียนมีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ด้านการเรียนรู้ คือ เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รุจโรจน์ แก้วอุไร (2545) การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตาม

ความสามารถ และทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นได้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ด้านประโยชน์ คือ มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เสกสรร สายสีสด (2545) นักเรียนมีการยอมรับประโยชน์และความสะดวกของการเข้าถึงข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการเรียนของตน ซึ่งถือว่าการนำประโยชน์ของอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์มาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดมีประสิทธิภาพ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล คือ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับ เสกสรร สายสีสด (2545) นักเรียนมีการยอมรับประโยชน์และความสะดวกของการเข้าถึงข้อมูล สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ถือได้ว่าการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เพราะเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งก็คือ อุปกรณ์พกพา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจำและการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีความน่าสนใจว่าการเรียนแบบปกติ ดังนั้น ผู้สอนควรพิจารณาการใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในการสนับสนุนกิจกรรมในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ จากการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ของนักเรียน สามารถนำอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ไปใช้ในการทบทวนเนื้อหา หรือสอนเพิ่มเติมจากในห้องเรียนได้ เพราะนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัด ทั้งเรื่องของเวลาและสถานที่ และเป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ ที่ผู้เรียนสมัยใหม่ จะใช้เวลาและความสนใจในเวลาสั้น ๆ เพื่อศึกษาเนื้อหา และการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก ดังนั้น โรงเรียนควรกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป มีประเด็น ดังนี้

2.1 ควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพของผู้เรียนอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ในเวลาที่ใช้นาน ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ผ่านอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ผ่านอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ที่แท้จริง

2.3 อาจจะศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค การยอมรับ รูปแบบการเรียนที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และอาจารย์ ยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาหรือวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านไมโครเลิร์นนิ่ง โดยการเก็บข้อมูลแยกนักเรียนตามชั้นปี เพื่อจัดการเรียนผ่านอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ได้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาหรือวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ โดยการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือหลาย ๆ ประเภท เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2556). **อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ : แนวคิดสู่การปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งในทุกระดับ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). **E-Instructional Design วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545). **Designing e-learning หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). **อีเลิร์นนิ่ง : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- นพดล ผู้มีจรรยา. (2557). **ระบบการเรียนรู้ภาคควันทภาพแบบสร้างศักยภาพโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาและการรับรู้บริบท**. (วิทยานิพนธ์
- ปรัชญาดุขุฎิบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประทีน คล้ายนาค. (2541). **การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เป็รื่อง กุมุท. (2519). **เทคนิคการเขียนบทเรียนโปรแกรม**. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มนตรี แยมกสิกร. (2550). **เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและพัฒนาสื่อการสอน:ความแตกต่าง 90/90 Standard และ E1/E2**. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, ปีที่ 19 (1 ตุลาคม 2550- มกราคม 2551).
- รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2543). **การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม**. (ปริญญา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- เสกสรร สายสีสอด. (2545). **การพัฒนารูปแบบระบบการเรียนการสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับสถาบันราชภัฏ**. (ปริญญา นิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).
- Bonk, C. J., & Graham, C.R. (2006). **The handbook of blended learning: global perspectives, local designs**. San Francisco, CA: Pfeiffer publishing.

Henderson, A. (2003). **Parents are A school's Best Friend.** Phi Delta Kappan. 70 (2) 147-153.

Likert. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale.** In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

Wilson, M, Sloane, K. (2000). **From principles to practice: An embedded assessment System.** Applied Measurement in Education, 13: 181–208.

การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 7

The Administrators' Motivation Reinforcement Toward
The Teachers and Educational Officers in Banna District,
Na-Kron-Na-Yok Province Under The Secondary
Educational Service Area Office 7

พรหมพิริยะ พนาสนธิ์

Plengprai Rattanawong

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 095-747-3458

Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 095-747-3458

e-mail : ppanarson@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 (2) เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนาจังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหารและอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) โดยการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ LSD

ผลการการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ดังนี้ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้านหลักธรรมาภิบาล ด้านวาจา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และด้านรางวัลและผลตอบแทน

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหารและอายุ โดยพิจารณา 6 ด้าน คือ ด้านวาจา

ด้านรางวัลหรือผลตอบแทนด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการดูแลเอาใจใส่ และด้านธรรมเนียมปฏิบัติ พบว่า

2.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมสนับสนุนแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหาร,ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to (1) to study the Administrators' motivation reinforcement toward the teachers and educational officers in Banna District, Na-Kron-Na-Yok Province under The Secondary Educational Service Area Office 7. (2) to compare the administrators' motivation reinforcement towards the teachers and Educational officers in Banna District, Na-Kron-Na-Yok Province under the Office Secondary Educational Service Area Office 7 by classifying the administrators' experiences and ages. All sample in this research were 123 people. The instruments of the research were 5 levels rating scale questionnaire. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and one-way ANOVA by using LSD in pair difference test.

The results of the research were as following .:

1. The result of the study of the Administrators' motivation reinforcement toward the teachers and educational officers in Banna District, Na-Kron-Na-Yok Province under the Na-Kron-Na-Yok Mattayom Educational Service Area Office 7 was at moderate level. When the researcher considered in each aspect, it was found that motivation reinforcement with supporting was at high level. The other motivation reinforcement was at moderate level which had priority as the following, doing as a good type , good governance, good speech, good care taking , prizes and benefits.

2. The result of the comparison for the administrators' motivation reinforcement toward the teachers and educational officers distinguished experiences and age which considered in every aspects including, good speech, good care taking, prizes and benefits, doing as a good type and supporting. It were found that :

2.1 The administrators who had different experiences, were not use the different way of motivation reinforcement both in overall and each aspects.

2.2 The administrators who had different ages, used the same way of motivation reinforcement in overall but when we considered in each aspect, supporting aspect was different. Moreover, the other ones were not different.

Keywords: Enhancing executive motivation, Teacher civil service and Educational personnel

บทนำ

การบริหารองค์กรทุกองค์กร ในปัจจุบันปัจจัยที่ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดได้แก่ ทรัพยากรบุคคลขององค์กร ทรัพยากรบุคคลถือเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรในทุกด้านเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ เนื่องจากบุคลากรขององค์กรจะเป็นผู้ที่ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นการดำเนินงานจะสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรขององค์กรเป็นหลัก ดังที่ Megginson (อ้างถึงใน กรองแก้ว สรนนท์, 2550 หน้า 3) กล่าวถึง ความสำคัญของคนว่า “มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหาร ถึงแม้ว่าคุณค่าของมนุษย์จะจับต้องไม่ได้ และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์กำหนดคุณค่าเช่นเดียวกับวัตถุแต่ก็ยิ่งถือว่ามีมนุษย์เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีคุณค่าและเกียรติภูมิ ถ้าองค์กรใดมีบุคลากรที่มีความสามารถสูง มีประสิทธิภาพแล้วทุกสิ่งทุกอย่างจะบ่งบอกถึงความสำเร็จตลอดจนปัจจัยด้านต่าง ๆ ก็จะตามมา”

ภารกิจของผู้บริหารหรือหัวหน้างานที่ต้องรับผิดชอบงานบริหารบุคคลในองค์กร มีอยู่มากมายหลายประการ สมพงษ์ เกษมสิน (2551, หน้า 303) กล่าวว่า วิธีการที่จะผสมผสานจิตใจของผู้ร่วมงานให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรง และร่วมใจกันปฏิบัติภารกิจเพื่อให้งานองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นมีหลายวิธี แต่วิธีที่ได้รับความนิยมและนิยมมากที่สุดวิธีหนึ่ง คือ การจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Zwoell, 1984 หน้า 64 (อ้างถึงใน เมธี ปลันธนานนท์, 2552 หน้า 9) ที่ว่า “ในการบริหารงานที่จะให้งานได้ผลออกมาตามที่ประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเอาใจใส่ในงานสวัสดิภาพของปัจเจกบุคคลและให้บุคคลได้มีชื่อเสียงและได้รับการยกย่อง สิ่งนี้มีใช่เป็นเพียงสิ่งที่ดีงาม เป็นความใจบุญ และเป็นประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังเป็นธุรกิจที่ดี เพราะจะเพิ่มผลผลิตของการสอนของการลงทุนทั้งหมด โดยอาศัยนโยบายการบริหารงานบุคคลนั่นเอง”

ในโรงเรียนก็เช่นเดียวกันโรงเรียนใดที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้นต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบแห่งความสำเร็จ 3 ประการคือ ประสิทธิภาพ (efficiency) ประสิทธิผล (effectiveness) และ ความพึงพอใจ (satisfaction) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ทำงานหรือทำอะไรบางอย่างสำเร็จไปได้นั้นเริ่มมาจากแรงจูงใจ (motivation) ดังจะเห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครนายก บางคนทำงานหรือทำกิจกรรมใด ๆ อย่างมีพลัง มี

ชีวิตชีวา ตั้งอกตั้งใจ ขยันขันแข็งมีความกระตือรือร้น ฯลฯ แต่ขณะเดียวกันข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 บางคนไม่ยอมทำงานไม่ยอมจะทำกิจกรรมใด ๆ หรือทำโดยผ่านไปวัน ๆ ในสภาพที่เฉื่อยชา เศร้าหมอง และไม่ได้สนใจว่าผลงานจะออกมาดีหรือไม่ดี แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นผลมาจากแรงจูงใจของบุคคลแต่ละคน ทั้งแรงจูงใจจากภายในตัวบุคคลและเป็นผลมาจากแรงจูงใจจากภายนอกตัวบุคคลอันเกิดจากสิ่งเร้าภายนอก คือสภาพการณ์ต่าง ๆ ขององค์การทั้งทางกายภาพและสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจเป็นสาเหตุหนึ่งในการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตาม อายุและประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีอายุแตกต่างกันเห็นว่าการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันเห็นว่าการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่างกัน

วิธีการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาใน 6 ด้านตามทฤษฎีของ Herzberg (1996, p. 385 อ้างถึงใน เศรษฐศักดิ์สุนทรวิ, 2555) ประกอบด้วย 1) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจา 2) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลหรือผลตอบแทน 3) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง 4) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ 5) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุน 6) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมาภิบาล

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร

ประชากร ที่ศึกษาในครั้งนี้เป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอำเภอ บ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 124 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต7 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 97 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W, 1970) แล้วดำเนินการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

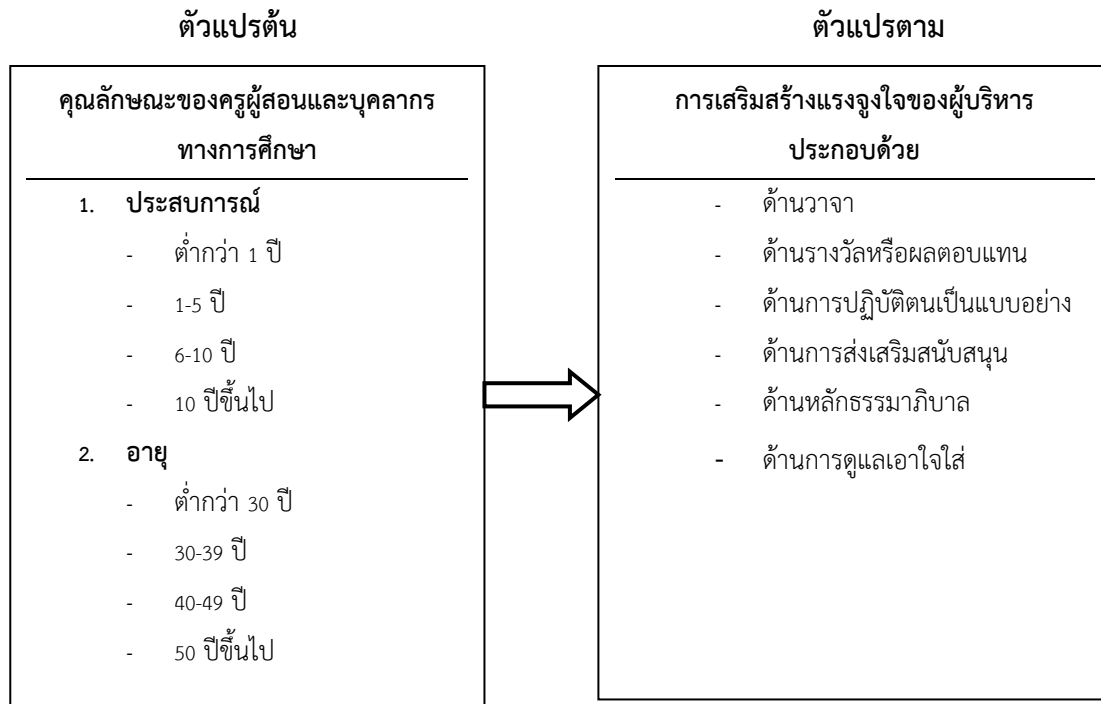
4.3 ด้านตัวแปร

4.3.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และอายุของครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.3.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหาร ที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ใน 6 ด้านได้แก่ได้แก่ 1) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจา 2) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลหรือผลตอบแทน 3) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง 4) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ 5) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุน 6) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมาภิบาล

กรอบความคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิด ในการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีแรงจูงใจและการเสริมแรงของ Herzberg (1996, p. 385 อ้างถึงใน เศรษฐศักดิ์ สุนทรวิ, 2555) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ใน 6 ด้าน 1) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจา 2) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลหรือผลตอบแทน 3) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง 4) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ 5) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุน 6) การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 มีประเด็นสำคัญที่ผู้ศึกษาสามารถนำมาสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเสริมสร้างแรงจูงใจด้านการส่งเสริมสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ส่วนการเสริมสร้างแรงจูงใจด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านหลักธรรมาภิบาล ด้านวาจา ด้านการดูแลเอาใจใส่ และด้านรางวัลและผลตอบแทน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้

1.1 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหาร มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุนต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหาร มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ตามลำดับได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้วยการทำวิทยฐานะ

1.2 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในระดับปานกลางทั้ง 6 ข้อ ตามลำดับได้แก่ ผู้บริหารแสดงความเป็นมิตรกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารไม่แสดงอาการที่มีอคติ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหารงาน ผู้บริหารปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายและผู้บริหารรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา

1.3 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารเสริมสร้างแรงจูงใจด้านหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก 2 ข้อได้แก่ผู้บริหารเสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วม และผู้บริหารตัดสินใจหรือปัญหาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยความยุติธรรม และอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อได้แก่ ผู้บริหารจัดสรรและมอบหมายงานให้ข้าราชการครูได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ผู้บริหารปกครองโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนขั้นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านวาจา ผู้บริหาร มีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร มีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารให้คำยกย่องชมเชยในเวลาที่เหมาะสม ผู้บริหารให้เกียรติและยกย่อง และผู้บริหารคอยให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานไม่ได้ตามความคาดหวัง

1.5 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านการดูแลเอาใจใส่ ผู้บริหาร มีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้านดูแลเอาใจใส่อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้คำชี้แนะแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ ตามลำดับได้แก่ผู้บริหารมีความห่วงใยเอาใจใส่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารเอาใจใส่เรื่องสวัสดิการต่างๆสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารยื่นมือช่วยเหลือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารคอยช่วยแก้ไขปัญหามาโดยไม่ตำหนิข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.6 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านรางวัลและผลตอบแทน ผู้บริหาร มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลและผลตอบแทน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลและผลตอบแทนอยู่ในระดับมาก 1 ข้อได้แก่ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น งานเลี้ยงปีใหม่ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อตามลำดับได้แก่ ผู้บริหารมอบของที่ระลึกเนื่องในโอกาสสำคัญ ๑ ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานมิใช่วิธีการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีรางวัลตอบแทนผลความดีความชอบในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารมีการจัดอบรมสัมมนาออกสถานที่ ให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหารและอายุ สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่การเสริมสร้างแรงจูงใจด้านวาจา ด้านรางวัลและผลตอบแทน ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้านการดูแลเอาใจใส่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้วยหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีกับผู้บริหารที่มีอายุ 30-39 ปี และผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีกับผู้บริหารที่มีอายุระหว่าง 40-49 ปีและผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีกับอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป สามารถสร้างแรงจูงใจด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผู้บริหารที่มีอายุ 30 – 39 ปี อายุ 40 – 49 ปีและผู้บริหารที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้านการส่งเสริมสนับสนุน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 มีประเด็นสำคัญที่ผู้ศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ส่วนการเสริมสร้างแรงจูงใจด้านอื่นๆอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้วยหลัก ธรรมาภิบาล ด้วยวาจา ด้วยการดูแลเอาใจใส่ และด้วยรางวัลและผลตอบแทน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนโดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก 2 ข้อตามลำดับได้แก่ 1) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้วยการทำวิทยฐานะ และ 2) สนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น เพื่อนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำวิทยฐานะที่สูงขึ้นเพื่อความมั่นคงทางอาชีพและยืนหยัดกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Claton Elderfer (อ้างถึงใน เศรษฐศักดิ์ สุนทรวิ, 2555) ที่กล่าวว่า ความต้องการเจริญเติบโต (growth needs) คือความต้องการภายใน เพื่อการพัฒนาตัวเองเพื่อความเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ เปรียบได้กับความต้องการชื่อเสียงและการเติมความสมบูรณ์

1.2 ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารแสดงความเป็นมิตรกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารไม่แสดงอาการที่มีอคติต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีไม่จะเป็นการครองตน ครองคน และครองงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการปฏิบัติงานร่วมกับใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง ผู้บังคับบัญชาจะทำหน้าที่ในการวางแผนและการกำหนดนโยบายต่างๆ ส่วนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามแผนและนโยบายที่วางไว้ โดยมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานให้องค์กรประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Claton Elderfer (อ้างถึงใน เศรษฐศักดิ์ สุนทรวิ, 2555) ที่กล่าวว่า ความต้องการความสัมพันธ์ (relatedness needs) คือความต้องการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ และต้องการความเป็นมิตรระหว่างบุคคล

1.3 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อและระดับปานกลาง 6 ข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ผู้บริหารเสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในลักษณะการมีส่วนร่วม ผู้บริหารตัดสินใจหรือปัญหาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยความยุติธรรมและผู้บริหารจัดสรรและมอบหมายงานให้ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีการแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่ายประกอบด้วยฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคลและฝ่ายบริหารงานทั่วไป จึงมีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานสามารถรับผิดชอบงานของตนเองได้อย่างเต็มที่ และทางผู้บริหารได้มีนโยบายเกี่ยวกับการหมุนเวียนและสับเปลี่ยนการปฏิบัติงานให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่เสมอ ผู้บริหารจึงมีการสร้างเสริมแรงจูงใจด้วยหลักธรรมาภิบาลด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสหประชาชาติ (UN ESCAP : united nations economic and social commission for asia and the pacific อ้างถึงใน สมหวัง วิทยาปัญญา นนท์, 2555) ที่กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหา ยุติธรรม เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

1.4 การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้านวาทา ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยวาทา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาทาอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ผู้บริหารให้คำยกย่องชมเชยในเวลาที่เหมาะสม ผู้บริหารให้เกียรติและยกย่อง และผู้บริหารคอยให้กำลังใจเมื่อปฏิบัติงานไม่ได้ตามความคาดหวัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนย่อมมีความต้องการกำลังใจจากผู้บริหารในขณะที่ทำงานหรือเมื่อดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้เข้าร่วมแข่งขัน ถึงแม้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ประสบผลสำเร็จก็ตาม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาย่อมอยากได้ยินคำชื่นชม ยินดีหรือขวัญกำลังใจจากผู้บริหารอยู่เสมอๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ของ Maslow ที่กล่าวว่า ความต้องการมีเกียรติยศมีศักดิ์ศรีในสังคม (esteem needs หรือ egoistic needs) เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของตนเองว่าตนเองมีประโยชน์มีคุณค่า และต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของตน ยอมรับนับถือยกย่องตนว่าเป็นผู้มีชื่อเสียง มีเกียรติยศ และมีศักดิ์ศรีด้วย

1.5 ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยการดูแลเอาใจใส่ ผู้บริหารมีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยการดูแลเอาใจใส่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารมีการสร้างเสริมแรงจูงใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ อยู่ในระดับมาก 1 ข้อและระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้คำชี้แนะแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารมีความห่วงใยและเอาใจใส่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารเอาใจใส่เรื่องสวัสดิการต่างๆสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารที่ดีย่อมมีการสอบถามทุกข์สุขดิบของผู้ใต้บังคับบัญชาไม่

ว่าความเป็นอยู่ทางด้านครอบครัวหรือแม่กระทั่งหน้าที่การงาน ผู้บริหารจะต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอโดยไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ของ Maslow ที่กล่าวว่า คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน ต้องการการดูแลเอาใจใส่จากคนรอบข้าง การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่มความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (esteem needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเองขึ้นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ

1.6 ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยรางวัลและผลตอบแทน ผู้บริหารใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้วยรางวัลและผลตอบแทนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารมีการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยรางวัลและผลตอบแทนอยู่ในระดับมาก 1 ข้อและระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกได้แก่ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น งานเลี้ยงปีใหม่ ผู้บริหารมอบของที่ระลึกให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเนื่องในโอกาสสำคัญๆ และผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ผลงานมีใช้วิธีปฏิบัติงาน เป็นธรรมชาติของบุคลากรทุกคนในโลกนี้ที่ทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันคือคนทำดียอมได้ดีหรือคนทำดียอมได้รับผลตอบแทนไปในทางที่ดีดังนั้นคนเราจึงมุ่งสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ ของ Maslow ที่กล่าวว่า ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) คือ เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงานต่อไปและการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ด้านการบริหารและอายุ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจา ด้วยรางวัลและผลตอบแทน ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้วยการดูแลเอาใจใส่ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุน ด้วยหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิกัญ เลิศวาสนา (2552) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของบุคลากรครูที่มีต่อการเสริมสร้างสวัสดิการและขวัญกำลังใจของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ลำดับของความพึงพอใจของบุคลากรครูที่มีต่อการเสริมสร้างสวัสดิการและขวัญกำลังใจของสถานศึกษา มีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ลำดับที่ 1สวัสดิการที่ช่วยเหลือใน

เรื่องค่าครองชีพ เช่น เงินช่วยเหลือยามเจ็บป่วย งานศพ การจัดชุดทำงาน รถรับส่ง โบนัส ลำดับที่ 2 สวัสดิการที่มุ่งพัฒนาบุคลากร เช่น การส่งเสริมการศึกษาทั้งในและนอกเวลาทำงาน ลำดับที่ 3 การพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีผลงานหรือบุคลากรที่มีคุณภาพ ลำดับที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรที่มีศักยภาพสูงให้มีโอกาสประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในตำแหน่งอย่างรวดเร็ว ลำดับที่ 5 มาตรการสร้างขวัญกำลังใจของสถานศึกษา ลำดับที่ 6 สวัสดิการที่ส่งเสริมความมั่นคง เช่น เงินรางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติราชการได้ 25 ปี ลำดับที่ 7 การจัดให้มีรางวัลสำหรับผู้มีผลงานดีเด่นหรือเงินรางวัลตอบแทนผู้ที่มีผลงานและนำชื่อเสียงมาสู่วิทยาลัย ลำดับที่ 8 มาตรการการลงโทษของสถานศึกษา ลำดับที่ 9 สวัสดิการนันทนาการและสุขภาพอนามัย เช่น ทัศนศึกษา การออกกำลังกาย การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์บุคลากร สภากาแฟ ห้องรับประทานอาหารและห้องพักครู ลำดับที่ 10 สวัสดิการด้านอาหารและค่าพาหนะสำหรับครูเวร ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรครู โดยรวมจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะงาน ประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันใช้วิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจ ในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยวาจา ด้วยรางวัลและผลตอบแทน ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ด้วยการดูแลเอาใจใส่ ด้วยหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเสริมสร้างแรงจูงใจด้วยการส่งเสริมสนับสนุน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติมา เทียงคำ (2557) (อ้างถึงใน สานิตย์ ต้นสูงเนิน, 2554) ศึกษาเรื่อง *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักบัญชีและนักการเงินของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)* ผลการวิจัยพบว่า นักบัญชีและนักการเงินของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า หน่วยธุรกิจไม่มีผลทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการทำงานและประสบการณ์การทำงานมีผลทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรสและประสบการณ์การทำงานมีผลทำให้ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยรางวัลและผลตอบแทน ผู้บริหารควรมีการพิจารณาเรื่องการปรับอัตราเงินเดือน (การเลื่อนขั้น) ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

2. การเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารด้วยการดูแลเอาใจและด้วยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารควรจัดสรรเรื่องที่พักและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อย่างเป็นธรรม

3. ด้านนโยบายในการบริหารงานทุกฝ่าย ผู้บริหารควรพิจารณาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน รวมถึงการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

2. ควรมีการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจของผู้บริหารที่มีต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้แบบประเมินระดับการรับรู้ ทุก 6 เดือน หรือ 1 ปี ในโรงเรียน เพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารมีการเสริมสร้างแต่ละด้านอย่างไรบ้าง

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

เอกสารอ้างอิง

จตุพร ศรีแก้ว. (2555). **ธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียน**. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2558, จาก <http://gotoknow.org/blog/goodgovernance/278251>

จรัสศรี สิ้นทอง. (2551). **ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอ็น. ที. พี. ซัพพลาย แอนด์เซอร์วิส จำกัด**. ค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ชูเกียรติ ก่อเกิด. (2548). **ขวัญของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนกันตาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

นิยม สุวรรณพรหม. (2547). **การจัดปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนจอมทอง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาณิน มณียศ. (2550). **การวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานในบริษัทลานนาโปรดักส์ จำกัด**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พจมาน ศักดิ์อ่อนันต์. (2552). รายงานการสร้างและพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ผลงาน
ทางวิชาการ.

อภิรักษ์ เลิศวาสนา. (2550). ความพึงพอใจของบุคลากรครูที่มีต่อการเสริมสร้างสวัสดิการและ
ขวัญกำลังใจของสถานศึกษา. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต. คณะ
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

siwaphon28. (2555). ทฤษฎีการเสริมแรง. จาก <http://siwaphon28.blogspot.com/>

Dann, A. o. (1999). **Job Satisfaction and work motivation of Connecticut school
Superintendents.** Dissertation Abstracts International, 31 (5), 3298-A (UMI
No.1572558)

Guthrie, Y. M. (1999). **Employee motivation. Satisfaction and productivity a study
of The workplace.** Dissertation Abstracts International, 83, 1286-A (UMI
No.2458766)

ภาวะผู้นำและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน พื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Leadership and Guideline to Development of the School Administrators in Academic Service Area of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University.

พรเทพ เมืองแมน¹, พินิจ หนูเกต²

Pornthep Muangman¹, Pinit Nookate²

^{1,2}สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-543-5715

^{1,2}Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-543-5715

e-mail : mporm2495@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2)เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 3)ศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นครูในสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 5 แห่ง จำนวน 181 คนและกลุ่มที่ 2 ใช้ในการศึกษาหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารการศึกษาจำนวน 6 คน เพื่อทำ Connoisseurship เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย มีภาวะผู้นำ ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยวิธีการหลักในการพัฒนาแต่ละคุณลักษณะ ได้แก่ การบรรยาย การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การประชุมทางวิชาการ กิจกรรมพัฒนาจิต การฝึกฝนตนเอง และการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนการพัฒนา

ประกอบด้วย การเตรียมการก่อนดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา การประเมินหลังดำเนินการ และ การปรับปรุง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research is descriptive research. The objective of this research were to 1) Study leadership of school administrators in academic service area of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University. 2) Compare leadership of school administrators between those who had difference experiences in administrating. 3) Study guideline for leadership development of the school administrators. Population of this research were two groups. Group 1 used for studying leadership of the school administrators were the 181 teachers in 5 schools in the Faculty of Education, Bangkokthonburi University's academic service area. Group 2 used for studying leadership development guideline of the school administrators, they were 6 experts in educational administration. Research equipment was 5 rating scale questionnaire about leadership of the school administrator. Statistics used for data analysis were frequency, percent, mean and standard deviation.

The findings were as follows: 1) The leadership of the school administrators in academic service area of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University in 6 aspects (knowledge, skill, attitude, ethic, personality and administration) as a whole was at high level. 2) The school administrators who had low experiences and those who had high experiences in administrating were no difference. 3) The guideline for leadership development consist of main method in developing each characteristic: lecture, on the job training, seminar, moral activity, self practice and training. The process of leadership development consist of 4 steps: pre-proceeding, proceeding, evaluation and improve.

Keywords: Leadership, Leadership Development, School Administrator.

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การค้า เทคโนโลยีและเศรษฐกิจ และสิ่งอื่นๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาของไทยต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่

เหมาะสมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553 ที่มุ่งเน้นถึงความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และยึด “คน” เป็นศูนย์กลางพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกด้าน ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ นำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ให้มีการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการศึกษาทั้งอำนาจหน้าที่ ภารกิจ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจในการบริหารงานจากกระทรวงลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และยังสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงเสริมสร้างการมีความสามารถและมีการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

การบริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพในปัจจุบัน สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำและความเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีความรู้ ความสามารถ สติปัญญาดี และมีประสบการณ์ในการทำงานจะบริหารงานขององค์กรให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อผลสำเร็จของโรงเรียน การทำงานให้บรรลุความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ หรือบทบาทที่เหมาะสมในการบริหารงาน ซึ่งให้เห็นว่าผู้นำที่ดี มุ่งความเป็นเลิศ ต้องมีลักษณะที่ดีต่องาน ต่อสังคม ซึ่งผู้นำต้องมีความพร้อมทางกาย วาจาและใจ มีความพร้อมด้านความรู้ มีพฤติกรรมที่กล้าหาญ มองการณ์ไกล ตัดสินใจให้ดีและถูกต้อง มีการวางแผนทางการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และวางตัวในสังคมอย่างดี ผู้บริหารมืออาชีพสามารถปฏิบัติภารกิจให้ครบถ้วนตามความมุ่งหมายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ผู้บริหารโรงเรียนคือกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนที่ดี คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดที่จะอธิบายถึงความเจริญงอกงาม การพัฒนา หรือความถดถอยของครูในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่มีพลังมากที่สุดในการสร้างสรรค์บรรยากาศภายในโรงเรียน หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพ ในทางกลับกันหากผู้บริหารโรงเรียนปราศจากภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพโรงเรียนจะไม่มีประสิทธิภาพไปด้วย ความรู้และความสามารถในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ และนอกจากนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายังมีส่วนสำคัญกับคุณภาพและคุณค่าของสถานศึกษาที่จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของสถานศึกษานั้นๆ ด้วยเหตุนี้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนจอมทัพสำคัญที่จะพาสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่กระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างภาคภูมิใจ และกล้าเผชิญกับสิ่งใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางบริบทต่างๆ ในสังคมตลอดเวลา

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นกลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ ผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหาร และประสิทธิผลขององค์กรทางการศึกษา นักวิชาการ

หลายท่านมีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จและความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ผู้บริหารนับว่าเป็นตัวแปรสำคัญเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย คุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษาจะแปรปรวนไปตามผู้นำเสมอ (รุ่ง แก้วแดง, 2546) หน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำที่สำคัญนั้นจะต้องจัดการภายในองค์กรเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวบุคคลและวัสดุสามารถทำงานเข้ากันด้วยดี ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร (วาโร เฟิงส์วส์ดี, 2549: 60) การดำเนินงานเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลสูงสุดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยในการใช้ทรัพยากรที่หามาได้อย่างคุ้มค่า มีการบริหารงานที่ดี และความสามารถในการจัดการองค์กร (Steers, 1977: 46) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาจะเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่า สถานศึกษาได้ดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ซึ่งเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและอื่นๆ เช่น บรรยากาศของสถานศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการในแนวคิดของ Mott (1972: 97) กล่าวว่า การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จาก 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติในทางบวก 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นผู้บริหารคือกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ เพราะผู้บริหารมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจภายใต้สถานการณ์และตามบทบาทหน้าที่ต่างๆ จนเป้าหมายสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ซึ่งถ้าผู้บริหารมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการกับคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบ และสามารถนำไปพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการสร้างสิ่งเร้า การพัฒนาการทำงานกับคนในองค์กร เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับคน ใช้มนุษยสัมพันธ์ หรือปฏิสัมพันธ์ในองค์กรสื่อสารระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศในองค์กร ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ความเจริญงอกงามและการพัฒนาภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติการขององค์กร จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในจุดหมาย การตัดสินใจเลือกทางเลือกใหม่ การสนับสนุนส่งเสริมการบริการการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น การนำหลักการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในองค์กรและปัจจัยต่างๆ ซึ่งสร้างความพึงพอใจหรือบางครั้งมีผลในทางตรงกันข้ามคือสร้างความไม่พึงพอใจของมนุษย์ในองค์กร ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้น มีการปฏิบัติงานอย่างไร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถด้านความเป็นผู้นำในการบริหารงาน เพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์จากบุคลากรที่มีอยู่ให้ดำเนินการต่างๆเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายโดยให้บุคลากรผู้ร่วมงานเกิดความพึงพอใจและก่อให้เกิดความร่วมมืออย่างเต็มที่ หากภาวะผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคาดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงใด ผลผลิตขององค์กรจะสูงมากเท่านั้น (Stogdill, 1974: 311) การบริหารสถานศึกษาผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ดังนั้นผู้บริหารต้องอาศัยการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อเจตคติในการทำงานเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันเพราะได้รับความพึงพอใจและมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ผู้บริหารและครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ วิธีการวิสัยทัศน์ในการทำงานตามทฤษฎีของ Bass และ Avolio (1994) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงว่า สามารถเห็นได้จากผู้นำที่มีลักษณะการกระตุ้นให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงานและบุคลากรต่างๆ ให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมต่างๆ ให้ตระหนัก รู้เรื่องภารกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision) ภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงจึงเป็นที่สนใจของนักวิชาการทางการบริหารทั้งในวงอุตสาหกรรม รัฐบาล ธุรกิจ โรงพยาบาล มีการเสนอว่าควรมีการพัฒนาผู้นำให้มีภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550: 2)

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากร

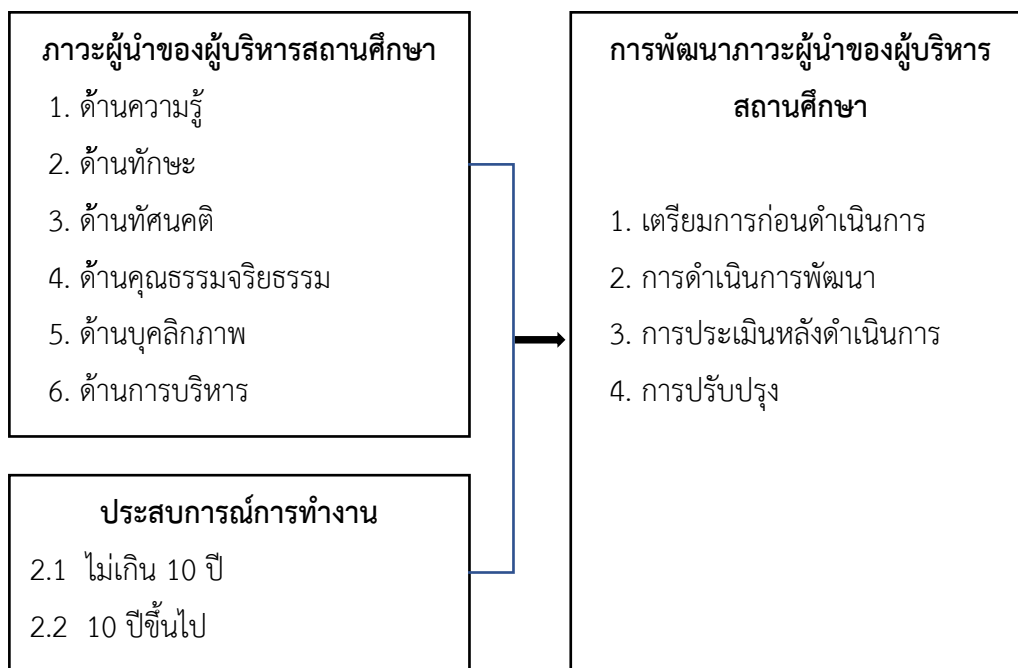
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นครูในสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 5 แห่ง จำนวน 181 คนและกลุ่มที่ 2 ใช้ในการศึกษาหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารการศึกษาจำนวน 6 คน เพื่อทำ Connoisseurship

ด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ Bass & Avolio (1990) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามทฤษฎีของ Bass & Avolio (1990) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาประมวลโดยจำแนกภาวะผู้นำออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านทัศนคติ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการบริหาร โดยมีตัวแปรที่ศึกษาแสดงดังกรอบข้างล่างนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวิจัยเป็นแบบพรรณนา (Descriptive research) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา โดยสอบถามครูในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา โดยวิธีการอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship)

ผลการวิจัย

1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.26) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.35) รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ (ค่าเฉลี่ย = 4.31) ด้านทัศนคติ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) ด้านการบริหาร (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = 3.92) และด้านทักษะ (ค่าเฉลี่ย = 3.87) ตามลำดับ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานสูง และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำ มีภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยวิธีการหลักในการพัฒนาแต่ละคุณลักษณะ ได้แก่ การบรรยาย การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การระดมสมอง การประชุมทางวิชาการ กิจกรรมพัฒนาจิต การฝึกฝนตนเอง และการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย การเตรียมการก่อนดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา การประเมินหลังดำเนินการ และการปรับปรุง โดยมีรายละเอียดในวิธีการพัฒนาแต่ละด้านดังนี้

3.1 คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความรู้ ควรพัฒนาโดยการบรรยาย รองลงมาคือ การระดมสมอง

3.2 คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านทักษะ ควรพัฒนาโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รองลงมาคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.3 คุณลักษณะผู้นำด้านทัศนคติ ควรพัฒนาโดยการบรรยาย รองลงมาคือ การฝึกฝนตนเอง

3.4 คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรพัฒนาโดยกิจกรรมพัฒนาจิต รองลงมาคือ การฝึกฝนตนเอง

3.5 คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ควรพัฒนาโดยการฝึกอบรม รองลงมาคือ การฝึกฝนตนเอง

3.6 คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการบริหาร ควรพัฒนาโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รองลงมาคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่บริการทางวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทุกคน ล้วนได้ผ่านการคัดเลือกมาทั้งด้วยวิธีการสอบ และการสัมภาษณ์ นอกจากนั้นยังดูประวัติและการทำงานมาพอสมควร ดังนั้น จึงมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก เผือกพริ้ง (2556) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และพบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานสูง และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำ มีภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปีลงมา ดังนั้น ผู้บริหารบางคนก็อาจมีประสบการณ์ในการทำงานนานพอสมควร เช่นใกล้เคียงกับ 10 ปี เป็นต้น จึงมีการพัฒนาตนเอง และมีการเรียนรู้ นอกจากนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารอาจจะเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนตนเอง และจากการเรียนรู้ โดยวิธีการอื่นๆ นอกจากการได้จากการมีประสบการณ์จากทำงานก็ได้

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยวิธีการหลักในการพัฒนาแต่ละคุณลักษณะ ได้แก่ การบรรยาย การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การระดมสมอง การประชุมทางวิชาการ กิจกรรมพัฒนาจิต การฝึกฝนตนเอง และการฝึกอบรม สำหรับขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย การเตรียมการก่อนดำเนินการ การดำเนินการพัฒนา การประเมินหลังดำเนินการ และการปรับปรุง ที่เป็นดังนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา จึงมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในต่างจังหวัดทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา โพธิสินธุ์. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี.

เรียมจิต พันพิทักษ์. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายอำเภอคลองหาด. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: อักษราพิพัฒน์.
- สุกัญญา เรือรัตน์. (2554). **การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเลาขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาวดี จันทะลับ. (2553). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สมลักษณ์ รูปชิต. (2554). **การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, B. M. (1985). **Leadership and performance beyond expectation**. New York: The Free Press.
- _____.(1991). **Transformational leadership: Industrial, military and educational impact**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bass, B.M., & Avolio, B.J. (1990). Developing transformational leadership: 1992 and beyond. **Journal of European Industrial Training**, 5(10),21-27.
- Stogdill, R. M. (1974). **Handbook of Leadership : A Survey of Theory and Research**. New York : The Free Press.
- Yukl, G.A. (2001). **Leadership in organization**. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall. Th.

สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

The Competencies of School Administrators in the Academic Network of Bangkok Thonburi University

ปราการ เกิดมีสุข, กรปภา เจริญชันษา

Prakarn Kertmeesuk, Kornpapa Charoenchansa

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โทร. 081-685-1918

Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-685-1918

e-mail : k.gerdmeesuk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 144 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีตามความคิดเห็นของครูมีในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ สมรรถนะด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ : สมรรถนะ, ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The main objectives of this research was to investigated the competency of school administrators in the academic network of Bangkok Thonburi University. The respondents of this study were 144 teachers who have taught in these schools The instrument used in this research was the 5-level rating scale questionnaire and data were analyzed by using descriptive statistics namely frequency, percentage, average and standard deviation

The research results revealed that: the core competency of the school administrators at school network, overall at a high level, on rank order its comprised of the aspect of achievement motivation, service mind, self-development, and teamwork

Keywords: Competency, school administrators

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการวิวัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม และก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ ขึ้นทุกวัน เป็นผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ตลอดเวลา การศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในสังคมที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการให้การศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้คนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทำให้คนรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักหาหนทางแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีในชีวิต มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) ส่วนที่ 4 ว่าด้วย นโยบายด้านศาสนา สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ภูมิหายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญว่าประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา จึงเร่งพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ศึกษา ด้วยการปรับเปลี่ยนแนวคิด และกระบวนการบริหารจัดการศึกษาใหม่ โดยได้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นผลให้สถานศึกษามีสถานะภาพเป็นนิติบุคคลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ในขอบเขตของวัตถุประสงค์ตามบทบัญญัติของระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประมวล ภูมิหายแพ่งและพาณิชย์และภูมิหายอื่นๆ ซึ่งกำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีผู้บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการด้วยความอิสระคล่องตัว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีลักษณะเฉพาะตน มีความอิสระในการบริหาร ใช้วิธีแห่งปัญญา มีการศึกษาสูงพอ มีองค์การวิชาชีพตรวจสอบและมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโดยเฉพาะและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในระดับมืออาชีพ สถานศึกษาที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลที่สามารถดำเนินงานได้อย่างดีนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกระตือรือร้นและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

ความรู้ความสามารถ และทักษะหรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (Competencies) ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่เตรียมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษา และการบริหารการศึกษาใน

ด้านต่างๆด้วยความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำสำคัญในการกำหนดนโยบายเป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ และต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลต่อการศึกษา ซึ่งการบริหารโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับบุคลากรหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็นผู้มีสมรรถนะเพียงพอ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร องค์กรต่างๆจึงพยายามเอาสมรรถนะมาใช้เป็นปัจจัยในการบริหารองค์กร ในด้านต่างๆ เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การพัฒนางานบริการ หรือการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ด้วยความสำคัญของสมรรถนะดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งในชุมชนที่อยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยมีสถานศึกษานาความสำคัญของเรื่องสมรรถนะ (Competencies) อย่างมาก โดยเฉพาะสมรรถนะตามแนวคิดของ McClelland, D. C. (1987). และของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2554) ที่กำหนดเป็นสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่พึงมี ใน 4 ด้าน คือด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และ การทำงานเป็นทีม ในกรณีนี้ผู้วิจัยได้รับทราบว่าสถานศึกษาที่มหาวิทยาลัยเข้าไปให้การบริการทางวิชาการ ยังไม่เคยมีการศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน ดังนั้นหากได้มีการศึกษาและพบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังมีสมรรถนะที่สำคัญๆ ในการบริหารจัดการโรงเรียนยังไม่เพียงพอในด้านใด ก็จะได้้นำเอาข้อมูลสารสนเทศที่ได้ นำเสนอแก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบคิดในการวิจัย (Theoretical framework) ครั้งนี้ มีสาระหลักได้แก่ :

สมรรถนะ (Competency) มีบทบาทและความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและทุกองค์กร กล่าวคือ ช่วยสนับสนุนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร รวมทั้งสามารถใช้เป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การพัฒนาฝึกอบรม การเลื่อนระดับปรับตำแหน่งงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น (ณรงวิทย์ แสนทอง, 2547: 89)

จากผลการศึกษาจากสถาบันการศึกษา (School Credentials) หรือการทดสอบความถนัด (Aptitude Test) และการทดสอบความรู้ทางวิชาการ (Knowledge Academic Test) สมรรถนะจะเป็นตัวทำนายความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรในตำแหน่งหนึ่ง ๆ ได้ดีที่สุดและมีความเที่ยงเบนหรืออคติน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับวิธีการคัดเลือกแบบดั้งเดิม (David C. McClelland, 1975 : 57)

ไบรอัน และพอสตี (Bryant and Poustie, 2001) ได้นำแนวคิดของ McClelland (1987) มาศึกษาเพิ่มเติม และจัดแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่คุณคลารู้และเข้าใจ เช่น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ด้านการบริหาร 2) ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่เป็นต่อการปฏิบัติงานซึ่งช่วยทำให้บุคคลนำความรู้ที่นำไปใช้ได้ เช่น ผู้บริหารต้องมีทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษย และทักษะด้านเทคนิควิธี 3) เจตคติและค่านิยม ที่เหมาะสม หมายถึง สิ่งที่คุณคลแสดงออกมาเป็นคุณลักษณะด้านพฤติกรรมซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ความรู้และทักษะของคุณคลนั้น เป็นองค์ประกอบที่ทำให้คนมีความอดทนหรือเกิดความท้อถอยต่อการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548 : 25) ได้กล่าวถึงสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement motivation) 2) การบริการที่ดี (Service mind) 3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) 4) จริยธรรม (Integrity) และ 5) ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) ทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Trait) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives /Attitude)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ความเป็นผู้นำโดยเฉพาผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและมีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ความร่วมแรงร่วมใจ 1) ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่คุณคลทำได้ดี และสามารถแสดงให้ผู้อื่นเห็นได้ถึงความสามารถ เช่น ความสามารถในการนำเสนอ (Presentation) ความสามารถในการเจรจาต่อรอง (Negotiation) ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นต้น 2) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลที่คุณคลได้สะสมไว้จนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ความรู้ด้านการวางแผน ความรู้ด้านการบริหารงานบุคคล ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ 3) อัตมโนทัศน์ (Selfconcept) ได้แก่ การมีเจตคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับตนเองหรือสิ่งที่คุณคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น การมองตนเองว่าเป็นคนซื่อสัตย์ กล้าหาญ รับผิดชอบ ฯลฯ 4) ลักษณะนิสัย (Trait) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะประจำตัวบุคคลที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้ เช่น ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ความยืดหยุ่น ความเมตตา กรุณา ฯลฯ 5) แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง ความคิดที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิด พฤติกรรม เช่น คนที่คาดหวังในความสำเร็จสูงจะเกิดแรงขับเพื่่อมุ่งสู่ความสำเร็จ หรือคนที่ไม่มีความต้องการเพื่อนอย่างมาก ก็จะเกิดแรงขับเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548: 46) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ได้กำหนดสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ 4 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม โดย

“การมุ่งผลสัมฤทธิ์” หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และมี

การพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

“การบริการที่ดี” หมายถึง ความตั้งใจในการจัดรูปแบบและปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้

“การพัฒนาตนเอง” หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการและวิชาชีพเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

“การทำงานเป็นทีม” หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนเสริมแรง ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น หรือแสดงบทบาทผู้นำ ผู้ตามได้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดหลักของ McClelland, D. C. (1987) และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2554) กำหนดเป็นตัวแปรหลักในการศึกษา (Conceptual framework) ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงมี มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ (1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) ด้านการบริการที่ดี (3) ด้านการพัฒนาตนเอง และ (4) ด้านการทำงานเป็นทีม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี การดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครูของโรงเรียนต่างๆ ซึ่งจำกัดขอบเขตเฉพาะในโรงเรียนคลองทวีวัฒนา โรงเรียนวัดบูรณาวาส และโรงเรียนมัธยมบูรณาวาส ซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการกันและกันกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีจำนวนครูทั้งหมด 114 คน เนื่องจากมีจำนวนไม่มาก จึงใช้ทั้งหมดในการศึกษาโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือหลักสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดบในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ผ่านกระบวนการต่างๆ ตามขั้นตอนทางวิชาการ เพื่อให้มี Validity อาทิ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของสาระ และความตรงเฉพาะหน้า (Face to face) ด้วยค่า IOC. (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งในแต่ละข้อสอบถามมีค่าไม่ต่ำ

กว่า 0.5 และมี Reliability โดยใช้ค่า Alpha coefficient ของ Cronbach โดยในแต่ละด้านมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในการแปลความหมายระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ได้กำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีสมรรถนะในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีสมรรถนะในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีสมรรถนะในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีสมรรถนะในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีสมรรถนะในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อจำแนกเป็นรายการ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความรู้ความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และการมีระบบสนับสนุนการทำงาน เรื่องระเบียบการทำงาน สถานที่ อุปกรณ์ในการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79

2. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อจำแนกเป็นรายการ 3 อันดับแรก ได้แก่ การปรับปรุงและพัฒนาให้แก่ผู้รับบริการ มีการศึกษาความต้องการของผู้รับบริการและให้คำแนะนำ และการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน

3. สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อจำแนกเป็นรายการ 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาสถานศึกษา มีการพัฒนาตนเองทางด้านข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้อย่างเหมาะสม และความสามารถรับมือกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ ได้

4 สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนด้านการทำงานเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อจำแนกเป็นรายการ 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม การสนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสม และความสามารถชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาสถานศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนตามความเห็นของครูในโรงเรียนซึ่งเป็นเครือข่ายทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

1. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ คือ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการบริการที่ดี ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งยังมีการบริการที่ดีในสำนักงาน ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา และทำให้ครูสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดนั่นเองนอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลง จึงได้ตระหนักถึงบทบาทของการเป็นผู้นำยุคใหม่เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีการวางแผน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ค้นหาโอกาส อุปสรรคของการทำงานเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยนี้มีสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551 : ง) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และด้านการสื่อสารและการจูงใจ ตามลำดับ เช่นเดียวกับกับงานวิจัยของ วชิราภรณ์ พรหมนาท (2553 : 105) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 โดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ พัศนียา โภยสกุล (2556 : 120-125) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะหลักของผู้บริหารด้านการการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการศึกษาอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารส่งผลต่อการดำเนินงานตาม มาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร ประกอบด้วย การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ มีความสำคัญในการบริหารจัดการจัดการโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพ

2. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยยึดเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งมีความรู้ความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และมีระบบสนับสนุนการทำงาน เรื่องระเบียบการทำงาน สถานที่ อุปกรณ์ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันชัย บุญทอง (2548: 111 -113) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ เนื่องจาก ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551 : ง) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจาก ผู้บริหารมีการวางแผนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ พัศนียา โกยสกุล (2556 : 120-125) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีการแก้ไขปัญหาและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพที่ดีอยู่เสมอ

3. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริการที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมากพบว่าผู้บริหารจัดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งมีการศึกษาความต้องการของพร้อมทั้งให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551 : ง) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจาก ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้กับข้าราชการครูในการแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากร อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราภรณ์ พรหมนาท (2553 : 105) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนาให้กับทุกคน เพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรให้มีความยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ วันชัย บุญทอง (2548: 111 -113) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา พบว่า พบว่า ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการในการพัฒนามากที่สุดใน 3 ลำดับแรก คือ มาตรฐานการบริการที่ดี เนื่องจาก ผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการแก่ผู้ให้บริการอยู่เสมอ มีการให้คำแนะนำที่ดีอีกด้วย

4. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากพบว่าผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีการพัฒนาตนเองทางด้านข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้อย่างเหมาะสม และสามารถรับมือกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิศ อินทะสุระ (2551 : ง) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจาก ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความรู้และสามารถนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธินิยา โกยสกุล (2556 : 120-125) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีการพัฒนาความรู้ตนเองอยู่เสมอ และให้ความรู้ในด้านต่างๆ แก่บุคลากรอยู่เสมอ สอดคล้องกับ วชิราภรณ์ พรหมนาท (2553 : 105) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 โดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนด้านการทำงานเป็นทีม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม ซึ่งมีการสนับสนุนให้กำลังใจ ยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสม และสามารถชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิศ อินทะสุระ (2551 : ง) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550 : 148) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึด หลักการทำงานเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการมีพฤติกรรมและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบทบาทผู้นำทางวิชาการและบริบทของ สถานศึกษา บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ขั้นตอนการทำงานเป็นทีม สามารถจัดกิจกรรมตามขั้นตอนการทำงานเป็นทีมได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ พัทธินิยา โกยสกุล (2556 : 120-125) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สมรรถนะหลักของผู้บริหาร ด้านการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะหลักของ

ผู้บริหารด้านการทำงานเป็นทีม ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการศึกษาอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนในเขตบริหารของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมมีสมรรถนะหลัก (Core competency) อยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเหมาะสมแล้ว แต่ก็มีบางรายการที่มียังไม่มากพอ ก็ควรได้มีการพิจารณาทบทวน เพื่อพัฒนาเพิ่มเติมให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น อาทิ สมรรถนะเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม ควรมีการบริหารจัดการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การบริหารเงิน การบริหารคน สู่หน่วยงานระดับล่าง เพื่อให้สามารถทำงานบรรลุผลได้อย่างเหมาะสม
2. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเอง ในด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน ให้ความชื่นชมบุคลากร และสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียน
3. ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นยอมรับข้อติของทีมงานด้วยคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำทฤษฎี หลักการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ด้วยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในภาพรวม หากมีการทำวิจัยในลักษณะนี้ควรมีการจำแนกตามโรงเรียน จะทำให้ทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนใด มีสมรรถนะมากน้อยแตกต่างกัน จะได้นำผลการวิจัยไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาในแต่ละโรงเรียนได้ตรงประเด็นมากขึ้น
2. ควรมีการวิจัยในเชิงลึก โดยระยะแรก ศึกษาว่ามีสมรรถนะใดบ้างที่ผู้บริหารยังมีในระดับต่ำ และศึกษาหาวิธีการในการพัฒนาสมรรถนะนั้นๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2547. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรพิศ อินทะสุระ. (2551). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พัศนียา โกยสกุล. (2556). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วชิราภรณ์ พรหมนาทม. (2553). การบริหารวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ปรินญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชัย บุญทอง. (2548). รายงานการวิจัย : ความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน . 2545. สมรรถนะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ : ข้อค้นพบจากการวิจัย. กรุงเทพฯ : หจก.ศรีสมบุญรณคอมพิวเตอร์ การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2548. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McClelland,D.C. 1975. *A Competency Model for Human Resource Management Specialists to be Used in the Delivery of the Human Resource Management Cycle*. Boston: Mober.
- _____. 1982. *The Competent Manager: A Model of Effective Performance*. Retrieved January 15, 2008, from www.competency.com.

การศึกษาสมรรถนะหลักของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

A Study of the Instructors's Core Competency of the Faculty of Education, Bangkokthonburi University

ปราการ เกิดมีสุข, กรปภา เจริญชันษา

Prakarn Kertmeesuk, Kornpapa Charoenchansa

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 081-685-1918

Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 081-685-1918

e-mail : k.gerdmeesuk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำแนกตามเพศ โดยศึกษากับอาจารย์จำนวนทั้งหมด 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะของของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านก็พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ การทำงานเป็นทีม การบริการที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ 2) สมรรถนะของอาจารย์เมื่อจำแนกตามเพศพบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

คำสำคัญ: สมรรถนะหลัก, อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์

Abstract

The purpose of this research was to investigated and compared the instructor's competency of the Faculty of Education , Bangkokthonburi University by gender. A respondent were 105 instructors were used to study . The data, collected from the 5-level rating scale questionnaire. , and were analyzed by using descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation

The research result reveal that : 1) the instructor's competency of the educational faculty, Bangkokthonburi in overall were at high level, also in each aspect. Rank order from high to low were teacher's ethics and integrity, team work, service mind, working achievement motivation, and self-development respectively.

2) the instructors' competency as classify by gender found that there were only low of difference.

Keyword: Core competency, educational faculty's instructors

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่า การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาช่วยพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุน ของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็ง อย่างต่อเนื่อง ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญในระดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจากคนเป็นเป้าหมายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่ เป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา การจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นระดับชาติตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในช่วงระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมาทุกประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการ ปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มาตรฐานสามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นหน้าด่านและกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการเรียนรู้ และวิธีแสวงหาความรู้ กำลังปรับเปลี่ยนไปจากระบบการเรียนแบบดั้งเดิมที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอด เพียงฝ่ายเดียวไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพิ่มมากขึ้น ท่ามกลางสถานะเช่นนี้จึงเป็นสิ่งท้าทายยิ่งสำหรับครูในการจัดองค์ความรู้ให้บังเกิดผล ต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และนำสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และสามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2551 : 1) ในการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า “ภายในปี พ.ศ. 2556 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีศักยภาพ คุณภาพมาตรฐานและการรับรองวิชาชีพที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม และทันต่อการพัฒนาและการแข่งขันของ

ประเทศ” (สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2551:1) ซึ่งสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ และเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ โดยเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตร และเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า โดยกำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูป การศึกษาและเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ ใน 4 ด้าน คือ พัฒนาคูณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคูณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคูณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้อยุคใหม่ และพัฒนาคูณภาพการบริหาร จัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดสมรรถนะวิชาชีพครูที่จะใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของและบุคลากรทางการศึกษา คือ สมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมี และ สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่งตามสายงานครู ส่วนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของครู โดยใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา เลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ การขอรับหรือต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การเลื่อนขึ้นเงินเดือน และการยกย่องเชิดชูเกียรติ อีกส่วนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียน คือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น และได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และส่วนสุดท้ายเพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา คือ การพัฒนาครู เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาขีดความสามารถของครู ให้โดดเด่น มีสมรรถนะที่ดีอยู่ในระดับสมรรถนะสูง และสูงมากยิ่งขึ้นตามอายุการทำงาน พิจารณาจากสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น ถ้าครูส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินสมรรถนะแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็น่าจะดีขึ้น แต่ปัจจุบันนี้ยังพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของเด็กไทยต่ำกว่าเกณฑ์และนับวันจะต่ำลงอีกเรื่อย ๆ ถ้าไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่ถูกจุด (วนิดา ภูวนารณรักษ์, 2551 :77) จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างครู ที่มีคุณภาพตามนโยบายของรัฐบาลในการที่จะพัฒนาครูเป็นคนดีมีคุณธรรม และมีวิทยฐานะสูงขึ้น (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2553)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคูณภาพบุคลากรให้มีความสามารถในทุกด้านมาโดยตลอด เพื่อให้มีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อการปฏิรูปการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และให้มีความสามารถในการออกแบบระบบการเรียนการสอนจากสภาพและปัจจัยดังกล่าว แต่ยังไม่ได้มีการวิจัยออกมาว่าสมรรถนะหลักของอาจารย์ที่ได้พัฒนามานั้นอยู่ในระดับใด ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในคณะศึกษาศาสตร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้ เพราะข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการประคูณภาพการศึกษา ซึ่งต้องมีการตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา ให้การดำเนินการในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

จำแนกตาม เพศ ของอาจารย์

การทบทวนวรรณกรรม

Mitrani, Dalziel & Fitt, (1992) ได้กล่าวถึงสมรรถนะว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Spencer & Spencer (1993) ที่กล่าวว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และหรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้กล่าวถึงการกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำกลุ่มงานขึ้น โดยเชื่อว่าการกำหนดสมรรถนะตามคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานที่โดดเด่น

McClelland (1998: 331) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ (competency) ไว้ว่า หมายถึง บุคลิกลักษณะที่เป็นพื้นฐานของปัจเจกบุคคลซึ่งมีส่วนในการทำนายผลการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยแรงขับ (motives) ลักษณะ (traits) ความคิดของตน (self - concepts) ทักษะ (attitude) หรือคุณค่า (values) ความรู้ในเนื้อหา (content knowledge) หรือ ความรู้-ความคิด (cognitive) หรือทักษะเชิงพฤติกรรม (behavioral skills) ที่สามารถวัดได้หรือเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบกันทำให้บุคคลแต่ละคนประสบความสำเร็จในงานที่ต่างกัน ในความหมายที่ใกล้เคียงกัน อาทิ สมรรถนะเป็น ทักษะ ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น (Mc Shane & Glinow, 2008) ส่วน Dubois and Rothwell (2004) กล่าวว่า หมายถึง พฤติกรรม (Behaviors) แรงจูงใจ (Motivations) และความรู้ (Knowledge) ที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานในองค์กรนั้น ๆ และ Hellriegel, Jackson, and Slocum (2008) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะ เป็นการรวมเอาความรู้ ทักษะพฤติกรรม และทัศนคติอัน เป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

ไบรอัน และพอสตี (Bryant and Poustie, 2001) ได้นำแนวคิดของ McClelland (1987) มาศึกษาเพิ่มเติม และจัดแบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่คุณคณารู้และเข้าใจ เช่น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ด้านการบริหาร 2) ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่จะต้องการปฏิบัติงานซึ่งช่วยทำให้บุคคลนำความรู้ที่นำไปใช้ได้ เช่น ผู้บริหารต้องมีทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิควิธี 3) เจตคติและค่านิยม ที่เหมาะสม หมายถึง สิ่งที่คุณคณแสดงออกมาเป็นคุณลักษณะด้านพฤติกรรมซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ความรู้และทักษะของคุณคณนั้น เป็นองค์ประกอบที่ทำให้คนมีความอดทนหรือเกิดความท้อถอยต่อการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548 : 25) ได้กล่าวถึงสมรรถนะหลักของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement motivation) 2) การบริการที่ดี (Service mind) 3) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) 4) จริยธรรม (Integrity) และ 5) ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) ทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Trait) แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives /Attitude)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของ McClelland (1987) และ Bryant and Poustie, (2001) ซึ่งได้นำแนวคิดของ McClelland มาพัฒนาต่อ รวมทั้งของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) มากำหนดเป็นกรอบคิดในการวิจัย โดยมีสมรรถนะ ตัวบ่งชี้และรายการพฤติกรรมที่บ่งบอกสมรรถนะนั้นๆ ใน 5 สมรรถนะหลัก ดังนี้

- 1) สมรรถนะที่ 1: การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working achievement motivation)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
1.1 ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การวิเคราะห์สังเคราะห์ ภารกิจงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 2. กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน 3. กำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน
1.2 ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้คุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2. ริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3. แสวงหาความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง
1.3 ความสามารถในการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง
1.4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง/พัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น 2. พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2) สมรรถนะที่ 2: การบริการที่ดี (Service mind)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
2.1 ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ	1. ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมีโอกาส 2. เต็มใจ ภาคภูมิใจ และมีความสุขในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
2.2 การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ	1. ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง 2. ปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ

3) สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self - development)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
3.1 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ	1. ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3.2 การสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรวิชาชีพ	1. รวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้ จัดเป็นหมวดหมู่ และปรับปรุงให้ทันสมัย 2. สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้องค์กร และวิชาชีพ
3.3 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่าย	1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน 2. ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น 3. มีการขยายผลโดยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

4) สมรรถนะที่ 4: การทำงานเป็นทีม (Team work)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
4.1 การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน	1. สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3. ช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
4.2 การเสริมแรงให้กำลังใจ เพื่อนร่วมงาน	1. ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน ในโอกาสที่เหมาะสม
4.3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคน หรือ สถานการณ์ที่หลากหลาย	1. มีทักษะในการทำงานงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคล ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา และในสถานการณ์ต่าง ๆ
4.4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	1. แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส
4.5 การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่น ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	1. แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีมงาน 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน 3. ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

5) สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's ethics and integrity)

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
5.1 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	1. สนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 3. ยกย่อง ชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ 4. ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ
5.2 มีวินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ	1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด 2. ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร 3. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และมุ่งมั่นพัฒนาการประกอบวิชาชีพให้ก้าวหน้า 4. ยอมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค

ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
5.3 การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตน/ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับสถานะของตน 2. รักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 3. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
5.4 การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ และสถานการณ์ 2. มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ 3. ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ 4. เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครูและพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มุ่งอธิบายลักษณะของตัวแปรสมรรถนะตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นอาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์? จำนวน 105 คน เนื่องจากมีจำนวนมากจึงใช้ทั้งหมดในการศึกษาโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือหลักสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะหลักของอาจารย์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของอาจารย์ ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณ ในแต่ละข้อให้ผู้ตอบเลือกแสดงความคิดเห็นว่ามีอยู่ในระดับใด จาก 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนการตอบ คือ 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 1 คะแนน หมายถึง มีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหลักการ มีการตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ด้วยค่า IOC ได้ค่าสูงกว่า 0.5 และหาค่าความ

เชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach ในแต่ละด้านของสมรรถนะมีค่าสูงกว่า 0.80

ตอนที่ 2

ในการอธิบายลักษณะของข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในรายการที่ถามน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในรายการที่ถามน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในรายการที่ถาปนากกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเห็นด้วยในรายการที่ถาพมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยในรายการที่ถาพมากที่สุด

ผลการวิจัย

จากการพิจารณาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินตนเองของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ที่มีต่อสมรรถนะหลักของตนเอง จำแนกในภาพรวมและรายสมรรถนะ

สมรรถนะ (ด้าน)	ค่าคะแนน	ส่วนเบี่ยงเบน	ระดับ	อันดับ
	เฉลี่ย	มาตรฐาน	สมรรถนะ	
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.22	.48	มาก	4
2. การบริการที่ดี	4.35	.44	มาก	3
3. การพัฒนาตนเอง	4.18	.46	มาก	5
4. การทำงานเป็นทีม	4.44	.48	มาก	2
5. จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.46	.52	มาก	1
โดยรวม	4.33	.48	มาก	

จากตารางที่ 1 นี้ แสดงว่าสมรรถนะหลักของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านของสมรรถนะที่มีอยู่ ก็อยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน โดย 3 อันดับแรกที่มีมากที่สุดได้แก่ สมรรถนะด้าน จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ การทำงานเป็นทีม และการบริการที่ดี ตามลำดับ

และเมื่อนำคำตอบของกลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็นอาจารย์เพศชาย จำนวน 46 คน และเพศหญิง จำนวน 69 คน มาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น (เนื่องจากเป็นค่า Parameter จึงไม่จำเป็นต้องทดสอบด้วย Inferential statistics) ผลการเปรียบเทียบ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถนะหลักของอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ในภาพรวมและรายสมรรถนะ จำแนกตามเพศของอาจารย์

สมรรถนะ (ด้าน)	เพศชาย		เพศหญิง	
	μ	σ	μ	σ
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.20	.48	4.28	.52
2. การบริการที่ดี	4.32	.44	4.36	.45
3. การพัฒนาตนเอง	4.18	.46	4.28	.42
4. การทำงานเป็นทีม	4.42	.48	4.45	.46
5. จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.43	.52	4.49	.50
โดยรวม	4.31	.48	4.37	.47

จากตารางที่ 2 แสดงว่าสมรรถนะหลักของอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ที่มีเพศต่างกัน มีสมรรถนะหลักโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับเดียวกัน โดยอาจารย์เพศหญิงมีสมรรถนะมากกว่าอาจารย์ชายเล็กน้อยเท่านั้น

อภิปรายผล

1. สมรรถนะหลักของอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้าน จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ การทำงานเป็นทีมการบริการที่ดี การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาตนเอง นั้นทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะอาจารย์ทั้งหมดสำเร็จการศึกษาทางด้านศึกษาศาสตร์ มีประสบการณ์เป็นเวลานานในการประกอบอาชีพครู จึงมีความตระหนักในการทำงานและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับคณะ และมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่าน อาทิ อีสหาก นุ้ยโสภา (2556 :119 – 120;นราภรณ์ วงศ์พระคุณ, 2556 : 36; ญาณี ล้วนประเสริฐ; 2553 : 102; กัญญ์วรา ผลเจริญ,2559:บทคัดย่อ; และ อริยา คุณา,หริรักษ์ แก้วกับทอง, 2559:ก) สำหรับสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนาตนเอง ที่อยู่ในระดับมาก แต่ค่อนข้างไปทางระดับปานกลางนั้น ก็คงเป็นไปได้ว่า อาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในระดับปริญญาตรี (สาขาวิชาการศึกษามัธยมศึกษา และดนตรีศึกษา) และมีประสบการณ์การสอนไม่มากนัก ส่วนที่เหลือเป็น

อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาโทและเอกทางด้านบริหารการศึกษา ซึ่งมีเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณวุฒิ และประสบการณ์สูง ดังนั้นจึงเป็นข้อสังเกตว่า การจะทำให้อาจารย์มีสมรรถนะในด้านการมุ่งสัมฤทธิ์ ในการปฏิบัติงาน จึงต้องใช้เวลา และต้องมีวุฒิหรือประสบการณ์ในการสอนบริหารการศึกษา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าผู้ที่เป็นครูจะมีสมรรถนะที่ใกล้เคียงกัน สามารถใช้เป็นแบบอย่างให้กับผู้ทำงานที่ไม่ได้ เรียนวิชาชีพรูมาก่อนได้ และการเพิ่มเติมสมรรถนะบางด้าน จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์

2. สมรรถนะของอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่พบว่าเมื่อจำแนก ตามเพศ จะมีความแตกต่างกันไม่ชัดเจนนัก อริยา คูหา อาจารย์ ตรีรักษ์ แก้วกับทอง (2559: ก) ซึ่งได้ศึกษากับนักศึกษาครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็ได้ผลสอดคล้องกัน และในการศึกษานี้เพศหญิงจะมีสมรรถนะมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ซึ่งตามหลักการน่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะเพศหญิง เป็นเพศที่มีพฤติกรรมเน้นไปทางสุนทรีย์หรือความอ่อนหวานมากกว่าชาย โดย ธรรมชาติเพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมแตกต่างกัน คือเพศหญิงจะมีความละเอียดลออ ความ อ่อนโยน และมีความอดทนมากกว่า โดยทั่วไปแล้วเพศหญิงมักมีความไม่แน่นอนทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรม มากกว่าเพศชายจนบางครั้งดูว่าขาดเหตุผล เพศหญิงสามารถทำงานด้านการบริหาร ได้ดีกว่าเพศชาย งานบริหารหลาย ๆ ประเภทจึงมีแต่เพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ และในด้านสติปัญญา (IQ) ยังไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่าแตกต่างกัน (พลูสุข สังข์รุ่ง, 2550 : 51) ดังนั้นในการพัฒนาสมรรถนะ ของผู้ทำงานเป็นครู วิธีการในการพัฒนาให้แก่ชายและหลัง จึงสามารถใช้วิธีการที่ไม่แตกต่างกันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้วยสมรรถนะหลักของอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่มากที่สุด ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาต่อไปได้อีก โดยเฉพาะในด้านที่มีค่าเฉลี่ยใน 2 อันดับ สุดท้าย คือ การพัฒนาตนเอง และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

2. อาจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติงานสอนในศาสตร์ที่แตกต่างกัน สำหรับอาจารย์ที่ ไม่ได้มีประสบการณ์ในการบริหารหรือมีวุฒิการศึกษาทางด้านการบริหาร ควรมีการจัดระบบงานเริ่ม ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดเตรียมปัจจัยในการทำงานตามวัตถุประสงค์ให้ครบถ้วน และ นำมาบูรณาการเป็นรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดผลดีที่สุุดตาม เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อปฏิบัติงานผ่านไปก็สามารถติดตามตรวจสอบได้ว่าผลเป็นเช่นไร ผล ที่ได้พอดี หรือไม่ดี และค่อยกลับมาวิเคราะห์ว่าเป็นเช่นนั้นมิสาเหตุจากสิ่งใด จากปัจจัยนำเข้า หรือ จากกระบวนการ

3. สมรรถนะ เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญๆ หลายปัจจัย โดยเฉพาะในเรื่องของประสบการณ์ และการทำงานต่างๆ ดังนั้น อาจารย์ที่ยังมีอายุไม่มาก หรือยังมีประสบการณ์น้อย จึงต้องอาศัยการ ทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายให้มากขึ้น รวมทั้งการสร้างงานใหม่เพิ่มเติม ซึ่งในการทำงานที่ได้ผล ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถนะตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้อื่น ที่มีความแตกต่างจากกรอบคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้
2. ควรศึกษารูปแบบสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของอาจารย์ จำแนกตามหลักสูตรที่อาจารย์แต่ละท่านประจำอยู่
3. เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทุกภาคส่วน ในอนาคตจึงควรทำการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงนำผลการวิจัยมาพิจารณาเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และประการสุดท้ายสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่ผู้สนใจต้องการศึกษาและการวิจัยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อริยา คูหา อาจารย์ ตรีรักษ์ แก้วกับทอง (2559). **สมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. ปัตตานี, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- พรทิพย์ บุญผดุง. (2555). การพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สกศ.
- วนิดา ภูวนารณรักษ์. (2551). สมรรถนะของครูไทย. วารสารรามคาแหง, 26(1), 17 - 18.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พูลสุข สังข์รุ่ง. (2550). มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กร. กรุงเทพฯ: พี เค อินเตอร์พรีน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- อริยา คูหา อาจารย์ ตรีรักษ์ แก้วกับทอง (2559) . **สมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. ปัตตานี, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- อิสหาก นุ้ยไธยะ. (2556). **สมรรถนะครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษาอิสลาม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bryant, J. and Poustie, K. (2001) **Competencies Needed by Public Library Staff**: Bertelsmann Foundation.
- Dubois, D. and Rothwell, W. J. (2004). **Competency-Based Human Resource Management**. California: Davies-Black Publishing.
- Hellriegel, Don, Jackson, Susan E., & Slocum, John W. (2008). **Management A Competency Based Approach**. Ohio: Thomson South-Western
- McClelland, D. C. (1998). **Identifying competencies with behavioral-event interviews**. *Psychological Science*, 9(5), 331-339
- Mc Shane, S. L., & Glinow, M. A. V. (2008). **Organization Behavior (4th ed)**. New York: McGraw - Hill.
- Mitrani, A., Dalziel M., and Fitt, D. (1992). **Competent base human resource management: Value driven strategies for recruitment, development, and reward**. London: McGraw - Hill.
- Patterson,s,and others. (1996). **Health instruction responsibilities for elementary classroom teachers in Pennsylvania**. *The Journal of School Health*, 66(1), 13 - 17.
- Shermon, G. (2004). **Competencies based HRM: A strategic resource for teacher in South Australia**. New Delhi: Tata McGraw - Hill.
- Spencer, L. M. & Spencer, S. M.(1993). **Competence at work: Model for superior performance**. New York.

การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
School Environment Administration of Schools
in Taweewathana District, Bangkok

จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์, ทศพร วรรณทอง

Chulapunporn Thanapat, Tosaporn Wanthong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 090-963-6545

Branch of Educational Administration and Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 090-963-6545

e-mail : chuladino@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจาก ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 135 คน เครื่องมือหลักที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ 4) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข และ 5) ด้านการทบทวนการจัดการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดถึงต่ำสุด ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม (2) ด้านการทบทวนการจัดการ (3) ด้านการวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม (4) ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ และ (5) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข

คำสำคัญ: การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในของโรงเรียน, เขตทวีวัฒนา

Abstract

This study was designed to ascertain environmental management of schools in Taweewathana District, Bangkok, it comprised of 5 aspects: (1) determination environmental policy (2) planning operation (3) implement - operation (4) checking and solved, and (5) reviewed management. The population of the study consisted of 135 administrators, teachers and guardians. The instrument were questionnaires with a five – point rating scale. Data was analyzed by descriptive statistic such as percentage, mean and standard deviation.

The research results reveal that :

The environmental management of the schools in Taweewathana District, Bangkok were found at “high” level of all aspects. Based on each aspect by descending as followed (1) determination environmental policy, (2) reviewed management, (3) planning operation, (4) implement – operation. and (5) checking and solved.

Keywords: School environment management, Taweewatana district

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็นปัญหาระดับโลกที่ทุกประเทศกำลังเร่งหาวิธีแก้ไข การพัฒนาแบบไม่ยั่งยืนที่คำนึงแต่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมนั้น จะส่งผลทำให้สิ่งแวดล้อมทรุดลงไปทุกขณะ และส่งผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น และจากการวิเคราะห์ก็พบว่าตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมนั้นก็คือนุขยัณนัองเอง ดังจะเห็นจากการเพิ่มของประชากรโลกนับเป็นหนทางหนึ่งนำไปสู่ปัญหาการขยายตัวของเมือง และกิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรม รวมถึงการคิดค้นนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้โดยการขาดการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม และมนุษย์ก็เป็นผู้รับผลจากการกระทำดังกล่าว จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีหน้าที่ในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และการที่จะให้มนุษย์สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ด้นั้นก็จำเป็นต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ การมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งที่เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่คนในเรื่องสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ก็คือ “การศึกษา”

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะให้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน โดยเน้นให้สอนสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นให้ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการอนุรักษ์ การเสริมสร้าง การนำไปใช้อย่างคุ้มค่าและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็หมายความว่าความถึงการนำปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ศึกษาวิธีการแก้ไขและป้องกัน โดยการนำเหตุการณ์จริงหรือสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนมาให้นักเรียนได้ศึกษา และวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขก็จะเป็นการสร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป นอกจากนี้สาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวนประชากรในโลกเพิ่มมากขึ้นได้สร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกให้เสื่อมโทรมลง ประเทศไทยจึงต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศ ด้วยการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ

สูงสุดภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และปรับปรุงแบบการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกันต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือกเพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

ผู้วิจัยทำงานทางด้านการศึกษา และให้บริการวิชาการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมให้ความสำคัญอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตดังกล่าว โดยคาดว่าผลการศึกษาคั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศที่โรงเรียนต่าง ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้ และเพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาให้แก่โรงเรียนในเขตทวีวัฒนาซึ่งอยู่ในเขตให้บริการทางวิชาการของ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี รวมทั้งโรงเรียนอื่น ๆ ในบริบทเดียวกันหากสนใจ ก็สามารถนำเอาผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ กล่าวคือ :

สิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับทุกองค์กร ด้วยปัจจุบันโลกมีการเจริญเติบโต มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ มากขึ้นๆ ตามลำดับ ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นๆ ตามไปด้วย จนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของผู้คนทุกคนในสังคมประเทศ และโลก อาทิ สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับสภาพอากาศ ฝุ่นพิษ ขยะต่างๆ ซึ่งปัญหาทั้งหมดนั้นล้วนมาจากการกระทำของคนทั้งสิ้น

เสถียร เลิศอวาส (2554 : 1) กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาความรู้ ความคิด การเห็นความสำคัญและสร้างเสริมจริยธรรม ตลอดจนจิตสำนึกของประชาชนทุกระดับของสังคมโลก การพัฒนาและสร้างเสริมสิ่งเหล่านี้ สามารถกระทำได้ด้วยกระบวนการทางการศึกษา โดยจัดดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกัน และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะให้แก่เยาวชนในวัยเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) จึงได้มีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยหลักสูตรขั้นพื้นฐานได้มีการกำหนดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษา และกลุ่มพลศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งในหลักสูตรได้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของ ทรัพยากร ธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก สามารถนำความรู้ ไปใช้ในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

การดำเนินการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีระบบ ทำให้เกิดระบบ มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 ขึ้น ซึ่ง สยาม อรุณศรีมรกด. (2551: 69-70) ได้กล่าวว่า เป็นระบบบริหารที่มีโครงสร้างขององค์กร ความรับผิดชอบในการทำงาน ขั้นตอน กระบวนการ ทรัพยากร การกำหนดนโยบายไปปฏิบัติ โดยมุ่งที่จะปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่กำหนดนี้สามารถนำไปใช้ด้วยความสมัครใจ ในเรื่องนี้ สุเทพ ธีรศาสตร์ (2540 9-10) ได้ ทำการศึกษาและกล่าวว่า มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 นี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้กับทุกองค์กร โดยตามแนวทางนี้ มีการดำเนินการใน 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดนโยบาย สิ่งแวดล้อม 2) การวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม 3) การดำเนินการและการปฏิบัติการ 4) การ ตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข และ 5) การทบทวนการจัดการ

ดังนั้นโรงเรียนต่างๆ ในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเป็นองค์กรหนึ่งทางการศึกษา จึงต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง ของกระทรวงศึกษาธิการด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการ บริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตามนโยบาย และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยเลือกศึกษาการบริหาร จัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวผู้เรียนเป็น สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้าง อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โรงอาหาร รวมถึง สภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียนทั้งสิ้น ทั้งนี้มุ่ง ศึกษาโดยอาศัยแนวคิดหลักของ สุเทพ ธีรศาสตร์ (2540 9-10) และตามแนวของมาตรฐาน ISO 14000 ซึ่งมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมใน 5 ด้าน สำหรับเป็นกรอบตัวแปรหลักในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ คือ

- 1) การกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม
- 2) การวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม
- 3) การดำเนินการและการปฏิบัติการ
- 4) การตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข และ
- 5) การทบทวนการจัดการ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนใน 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง นักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตทวีวัฒนา.ในปีการศึกษา 2562 โดยเจาะจงเลือกมาศึกษาทั้งสิ้น 135 คน จากโรงเรียนที่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ให้บริการวิชาการ ได้แก่ โรงเรียนวัดบูรณาวาส โรงเรียนคลองทวีวัฒนา และโรงเรียนคลองบางพรหม

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วน

ตอนตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยสอบถามความคิดเห็นใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการดำเนินการ และการปฏิบัติการ 4) ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข และ 5) ด้านการทบทวนการจัดการ เครื่องมือนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น จาก 1 แทน มีความเห็นว่าได้มีการดำเนินการในระดับน้อยที่สุด จนถึง 5 แทนมีความเห็นว่าได้มีการดำเนินการในระดับน้อยระดับมากที่สุด

โตบในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตามขั้นตอนทางวิชาการ เพื่อให้มี Validity อาทิ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของสาระ และความตรงเฉพาะหน้า (Face to face) ด้วยค่า IOC. ซึ่งในแต่ละข้อสอบถามมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 และมี Reliability โดยใช้ค่า Alpha coefficient ของ Cronbach โดยในแต่ละด้านมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนโดยรวมได้มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาผลการดำเนินการเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านที่ทำการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน สามารถจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงอันดับจาก 3 อันดับแรก คือ “นโยบายแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารที่จะสนับสนุน ดำเนินการ ปรับปรุง ป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม” “กำหนดนโยบายการ

บริหารสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน” และ “นโยบายการบริหารสิ่งแวดล้อมมีความสอดคล้องกับขนาด ขอบเขต ปัญหา และลักษณะโรงเรียน”

2. ด้านการวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม” อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “นำข้อมูลกฎหมาย นโยบาย แนวทางการดำเนินงาน หรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสภาพ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ๆ มากำหนดวัตถุประสงค์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ” อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “ประชุมประสานแผนเพื่อทำความเข้าใจ การดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อมกับกลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน” อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “กำหนด ขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรม คู่มือการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าบุคลากรสามารถ ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบาย” อยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “กำหนดวิธีการดำเนินการกับข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไข ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน” อยู่ในระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ “ให้บุคลากร ภายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง” อยู่ในระดับปานกลาง

5. ด้านการทบทวนการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงอันดับจาก 3 อันดับแรก คือ “บันทึกข้อสรุป ผลการประชุม ทบทวนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร” “ให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประชุมทบทวนเพื่อพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม” และ “ นำข้อมูลจากการดำเนินงานของผลการตรวจสอบ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มาประชุมทบทวนการบริหารสิ่งแวดล้อม”

การอภิปรายผล

การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอยู่ของโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพราะว่าสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีผลกระทบโดยตรงต่อครู นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ หากโรงเรียนใด มีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลกระทบออกมาในทางที่ดี และในทางตรงกันข้ามหากโรงเรียนมีสภาพ สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ย่อมส่งผลกระทบออกมาในทางที่ไม่ดีเช่นกัน ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ดีของ โรงเรียนมีผลโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภาพร ผิว งาม (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สุวนีย์ กาญจนฉายา (2548 : บทคัดย่อ)

ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

1. ด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับด้านการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม เพราะต้องกำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรลักษณ์สว่างศรี (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการนำร่อง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติตามกระบวนการของมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ในโรงเรียนทั้งในการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนสองกลุ่ม การวิจัยและการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสามกลุ่มในแต่ละกลุ่มการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนสองกลุ่มการวิจัยไม่แตกต่างกัน ในแต่ละกลุ่มการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ด้านการวางแผนการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม การร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้น่าอยู่ น่ามอง เหมาะสมกับการเรียนการสอนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัตตรา แทนขำ (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับประถมศึกษาผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อมดีเด่น มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น มีสถานที่รองรับขยะ และมีกิจกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าและน้ำ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3. ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรมการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมต่างๆ ร่วมกันประชุมประสานแผนงานเพื่อทำความเข้าใจกับบุคลากรในทุกฝ่าย และจัดหาทุนสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินตรา ผริตะโกมล (2548 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี พบว่า 1) ความพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคาดหวังต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านกายภาพ ตามลำดับ 3) ความพอใจและความคาดหวังต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี ไม่มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงานและแก้ไข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการตรวจสอบการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดแผนงานและวิธีการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ และให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ วงษ์เจริญ (2549 : 76) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ควรให้โรงเรียนกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ของการบริหารสิ่งแวดล้อม

5. ด้านการทบทวนการจัดการ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการเรียกประชุมทบทวนนโยบาย วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และบันทึกสรุปผลการประชุมทบทวนตลอดอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี ราชพัฒน์ (2549 , บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการดำเนินงานในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนทุกชนชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเน้นการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด รมรื่น สวยงาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนา โดยรวมดำเนินการอยู่ในระดับมาก ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติอยู่จึงควรรักษาเอาไว้ แต่เนื่องจากว่ายังไม่ได้อยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรได้มีการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้ดียิ่งๆขึ้นไป

2. จากการศึกษาที่พบว่าในบางรายการ อาทิ การนำข้อกฎหมาย นโยบาย แนวทางการดำเนินงาน หรือมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ข้อมูลสภาพ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญๆ มากำหนดวัตถุประสงค์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน กิจกรรม คู่มือการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าบุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบาย การให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง ซึ่งโรงเรียนยังดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการระดมสมองจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา เพื่อการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการ เพื่อจะได้ทำการวิจัยต่อยอดถึงแนวทางในการพัฒนา ในลักษณะ

การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เป็นรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพราะหากรู้ชัดเจนว่าปัจจัยใดส่งผลสูงสุด ก็จะทำให้การหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเขตทวีวัฒนาทั้งหมด ทั้งในสังกัดของหน่วยงานรัฐบาล และเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ . (2552) . **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

ณัฐตรา แทนขำ. (2549). **การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พรลักษณ์ สว่างศรี. (2547). **ผลกระทบที่เกิดขึ้นในการนำมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการนำร่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.2547 .

ศุภาพร ผิวงาม .(2549). **การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.** บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

สยาม อรุณศรีมรกต. (2551). **ISO 14001 : 2004 ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพฯ: คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เสถียร เลิศอวาส. (2554). **การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2.** ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สุเทพ อีระศาสตร์. (2540) . **ISO 14000 มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย ญี่ปุ่น).

สำเร็จ วงษ์เจริญ. (2549). **การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 .** วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราช-ภัฏราชนครินทร์.

สุจินตรา ผริตะโกมล. (2548) . **การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี.** บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนีย์ กาญจนฉายา. (2548) . **การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

อรุณี ราชพัฒน์. (2549). การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการ
ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
Factors Affecting Early Childhood Educational Management
of Child Development Centers in Krathumban District,
Samutsakorn Province

สุภา สุขวิบูลย์, จุฑารัตน์ เสงี่ยมเฉย

Supa Sookviboon, Jutharast Sa-angamchoew

สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 063-421-065

Branch Early Childhood, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 063-421-065

e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีจำนวนทั้งสิ้น 70 คน จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริหาร 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศภายใน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศองค์การ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครู 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดชั้นเรียน 2). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ

คำสำคัญ: ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The main purposes of this research was to find the factors that affected the Early Childhood Educational Management of Child Development Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province. The sample in this study were 70 teachers who had been teaching in those Child Development Centers by simple

random sampling technique. The instrument used for collecting the data was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and the Pearson's Correlation Coefficient.

The results of this study reveal that 1) the 3 administrative factors of the administrators were performed at high level such as leadership, internal supervision and organizational climate respectively, and the 4 teachers factors were also performed at high level, the aspects listed in order including teachers' exemplification, performing learning experience, taking care of children and classroom management. 2) the factors that affecting the Early Childhood Educational Management of Child Development Centers in Krathumban District, Samutsakorn Province were administrators' leadership, internal supervision and organizational climate,

Keywords: Factors affected the educational management, Child Development Centers

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในการ สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นเตือน ให้คำแนะนำ และประสานงานให้ครูทุกคนเกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้ การบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ แต่จะมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการรวบรวมพลัง อำนาจของตนเองและของบุคลากรทุกคนมาทำงาน เพื่อความสำเร็จของสถานศึกษาโดยรวม นักวิจัย เป็นจำนวนมากได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพทางการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน และ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลอย่างมากในการเป็นต้นแบบพฤติกรรมของครูซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา (พรมาลี สนิสมบุญ, 2554; Maneth, 2011; Kijai, 2013) ถ้าสถานศึกษาใดมีผู้บริหารที่มี ประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลภาวะผู้นำต่อผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงาน หรือทำ กิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสถานศึกษาได้ ผู้บริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะไม่สามารถสั่งการได้ ซึ่งจะเป็นผลทำให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ใน สถานศึกษาประสบความล้มเหลวได้เช่นกันเพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความเป็น ผู้นำที่เข้มแข็งจึงจะสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นคงให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการยอมรับของครูและบุคลากรในโรงเรียนและมีความเต็มใจที่จะทำงานได้ ยุทธศักดิ์ ไชยสีหา (2556) ได้ทำการศึกษา และพบว่าปัจจัยทางการบริหารจัดการ ที่ส่งผลทำให้ผู้บริหารสามารถบริหาร สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนั้นก็มี ด้านครูผู้สอน บรรยากาศภายในองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และการนิเทศภายใน ก็เป็นปัจจัยที่ ส่งผลให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จเช่นกัน

ด้านครูผู้สอน ก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในอันดับถัดต้น เนื่องจากเป็น ผู้อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน ย่อมมีอิทธิพลอย่างมากที่จะสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน เพราะ ครูมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ คือ จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ เตรียมการสอน เตรียมอุปกรณ์การ สอน ดำเนินการสอน ออกข้อสอบ ควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่เสมอ รักษาเวลา ในการเข้าสอนและออกจากห้องสอน หากความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และตรวจงานเด็ก ตลอดจนแก้ไข ข้อผิดพลาดอยู่เสมอ ในปัจจัยด้านนี้ ระเบียบวิธี อีสมาแอล (2557: 5-6) ได้ทำการศึกษาและพบว่า พฤติกรรมการจัดการสอนของครูที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียน คือ การเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน ซึ่งเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องอาศัยความทุ่มเท เอาใจใส่ของผู้บริหารสถานศึกษาและ ความร่วมมือของครู อาจกล่าวได้ว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในพัฒนากำลังคนของชาติ ดังนั้น การ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการปฏิบัติงานของครู อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยจำนวนน้อยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารและครูที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดเป็น สถานศึกษาหนึ่งที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กหรือเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระ ด้านการจัดการศึกษาของรัฐการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นของ ชีวิตมนุษย์เป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดเพราะเป็นวัยแห่งการวางรากฐานและเป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิตใน อนาคต และเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต (จิรวรรณ กาละดี, 2552: 7) ผู้วิจัยในฐานะที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางด้านปฐมวัย ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร มี ภาระในการสอน นิเทศการสอนเพื่อฝึกฝนนักศึกษาให้ออกไปเป็นครูสอนเด็กปฐมวัย จึงมีความ ตระหนักและมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ในส่วนของปัจจัย ทางด้าน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การดำเนินการนิเทศภายใน บรรยากาศองค์การของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ปัจจัยที่เกี่ยวกับครูผู้สอนและดูแลเด็กเล็ก อาทิ การเป็นแบบอย่าง การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดชั้นเรียน ว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อการจัด การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กหรือไม่เพียงใด โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาวิจัยในบริบทนี้จะทำให้ได้ ข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กของอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป รวมทั้งยังสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กของหลักสูตร สาขาการศึกษาปฐมวัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยบางประการในการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัย จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปว่าสถานศึกษาเป็นองค์การที่มีความสำคัญยิ่งในการสร้างและพัฒนาคน ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพเพราะความสำเร็จของการบริหารการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (จันทรานี สงวนนาม, 2545, น.123) ดังนั้นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารในการนำทรัพยากรต่างๆ มาดำเนินการให้ได้ประโยชน์สูงสุด

การศึกษาของ Stuart, Kotze and Roskin (1983, 3-5); Hoyand Miskel (2001, 301); Gray, Patrick Sean (2013); Gumus, Sedat, Okan Bulut and Mehmet Sukru Bellibas (2013). ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการไว้หลายปัจจัย แต่ที่สอดคล้องกันได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่การแสดงพฤติกรรมในการบริหารของผู้บริหาร และพฤติกรรมในการสอนของครู

สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารที่สำคัญก็คือ ด้านภาวะผู้นำ กิติพันธ์ รุจิรกุล (2559 : 12) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ด้านการนิเทศภายใน (ไพโรจน์, 2557: 45-47) และด้านบรรยากาศองค์กร ซึ่ง ชาญชัย อาจิณสมจารย์ (2551 : 41) และ เพลินตา พูลจักร์. (2559) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าเป็นปัจจัยด้านการบริหารประการหนึ่ง ที่ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในองค์การเป็นสำคัญ ผู้บริหารต้องรู้จักใช้แรงจูงใจ การประสานงาน ความร่วมมือและความจริงใจ ในการรวมพลังเป็นทีมงานหรือหมู่คณะ เพื่อร่วมกันทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้ก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Gray, Patrick Sean (2013) ที่เห็นว่า ภาวะผู้นำ การนิเทศให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ หรือการติดตาม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการจัดการของครู นำไปสู่บรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ส่วนปัจจัยด้านครูผู้สอน บัญญัติ คุ่มภัย (2550 : 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรที่สำคัญทางการศึกษาที่ผู้บริหารต้องใช้ในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ พฤติกรรมการสอนของครู ดังกล่าวประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญ 4 ประการ คือ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการดูแลเด็ก และด้านการจัดชั้นเรียน

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ใหม่ ในการบริหารจัดการของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ว่าปัจจัยดังกล่าวจะเกี่ยวข้องส่งผลหรือไม่อย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีทั้งหมด 21 แห่ง ได้แก่: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลอ้อมน้อย 1 (พงษ์ศิริชัย 1), ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลอ้อมน้อย 2 (สิวารัตน์ 3), ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลอ้อมน้อย 3 (คลองแค), ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลอ้อมน้อย 4 (เพชรเกษม 130), ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนประตู่หน้าอ่างทอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าใหม่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนวัดดอนไก่อี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตลาด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคลองภาษีเจริญ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไต้ลิ่ง หมู่ 2, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่ายกำแพงเพชรอัครโยธิน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนไก่อี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปล่องเหล็ก, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดอ่างทอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่ากระบือ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบางยาง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคลองอ่อนใจ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวัดหนองนกไข่, และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าเสา

2. ปัจจัยด้านการจัดการชั้นเรียนของครูคปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกของครูที่สอนเด็กระดับอนุบาล ประกอบด้วย 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่

2.1 การเป็นแบบอย่าง หมายถึง การแสดงออก การประพฤติ และปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

2.2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ให้เด็กได้มีประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

2.3 การดูแลเด็ก หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กปฐมวัย สังเกต ฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การจัดชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.5 ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง การแสดงพฤติกรรมออกมาในการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามการรับรู้ของครู เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพียง 3 ด้านได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศองค์การ และการนิเทศภายใน

2.6 ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ศิลปะความเป็นผู้นำโน้มน้าวบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม ให้เกิดการคล้อยตามยอมรับที่จะทุ่มเทความสามารถอย่างเต็มที่ ให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2.7 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งดำเนินการอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

ทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนางานสอนของครูให้มีคุณภาพและการสอนของครูมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านตามที่หลักสูตรได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.8 บรรยากาศองค์การ หมายถึง สภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นคุณลักษณะที่เฉพาะของแต่ละองค์การ ที่บุคคลในองค์การรับรู้หรือมีความรู้สึกทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมและเป็นแรงกดดันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในการทำงาน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยแนวคิดจากการตรวจเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังได้กล่าวโดยสรุปในตอนต้น โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารของหัวหน้าศูนย์ ได้แก่
  - (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
  - (2) การนิเทศภายใน
  - (3) บรรยากาศองค์การ
- 2) ปัจจัยด้านครู ได้แก่
  - (1) การเป็นแบบอย่าง
  - (2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
  - (3) การดูแลเด็กปฐมวัย
  - (4) การจัดการชั้นเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) มีระเบียบวิธีในการดำเนินการดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ศึกษาเพื่อสะท้อนว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการจัดการระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 21 แห่ง มีครูหมด 85 คน สุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยสำหรับศึกษา จำนวน 70 คน

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูมาก
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการสอนของครูใน 4 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติอย่างบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติเมื่อมีโอกาส
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัตินานๆครั้ง
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในการสอนเด็กปฐมวัยมีการปฏิบัติน้อยมาก

สำหรับการการสร้าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักวิชาการ มีการตรวจสอบ Validity จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละกลุ่มคำถามมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.88 ซึ่งสูงเพียงพอสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้โปรแกรมเครื่องคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการอธิบายลักษณะของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ; ส่วนสถิติอนุมานเพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และอธิบายความหมายของ r โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2551)

- ค่า $r = 0.91 - 1.00$ หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าความสัมพันธ์สูงมาก
- ค่า $r = 0.71 - 0.90$ หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าความสัมพันธ์สูง
- ค่า $r = 0.31 - 0.70$ หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าความสัมพันธ์ปานกลาง
- ค่า $r = 0.01 - 0.30$ หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าความสัมพันธ์ต่ำ
- ค่า $r = 0.91 - 1.00$ หมายความว่า ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าความสัมพันธ์ต่ำมาก

และได้กำหนดเกณฑ์ (Relative criteria) ว่า ปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กันและกันอยู่ในระดับสูง จึงจะถือว่าปัจจัยนั้นส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหาร

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ: สถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ผลดังนี้

1. พฤติกรรมการจัดการสอนของครู ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการเป็นแบบอย่าง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดชั้นเรียน ตามการรับรู้ของครู ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวม และรายด้าน

(n = 70)

ข้อที่	พฤติกรรมทางการบริหาร	ระดับพฤติกรรม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การนิเทศภายใน	3.77	0.44	มาก
2	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	3.69	0.53	มาก
3	บรรยากาศองค์การ	3.52	0.43	มาก
โดยรวม		3.66	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่าพฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และในแต่ละด้านทั้ง 3 ด้าน ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การนิเทศภายใน การแสดงภาวะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศองค์การ

2. พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ตามการรับรู้ของครู การนิเทศภายใน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และบรรยากาศองค์การ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพฤติกรรมจัดการในการสอนของครู โดยรวม และรายด้าน

(n = 70)

รายการพฤติกรรม		ระดับพฤติกรรม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	การเป็นแบบอย่าง	4.18	0.65	มาก
2.	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.10	0.40	มาก
3.	การดูแลเด็ก	4.06	0.32	มาก
4.	การจัดชั้นเรียน	3.96	0.32	มาก
โดยรวม		4.07	0.41	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่าครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอกะทู้มแบบ โดยรวมเห็นว่าตนเองมีการแสดงพฤติกรรมในการจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD. = 0.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่ามีการแสดงพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการดูแลเด็ก และด้านการจัดชั้นเรียน ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการบริหารกับพฤติกรรมจัดการในการสอนของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกะทู้มแบบ จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างพฤติกรรมการบริหารและ พฤติกรรมจัดการในการสอนครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอกะทู้มแบบ

(n= 70)

	Exempli.	Exp	Care	Class	Lead	Sup
Exp	.357**					
Care	.287**	.400**				
Class	.191	.621**	.526**			
Lead	.018	.209	.320**	.425**		
Sup	-.026	.296**	.355**	.378**	.772**	
Env	-.060	.097	.264**	.230	.646**	.649**

หมายเหตุ: ** p-value < 0.01

Exempli แทน การเป็นแบบอย่าง

Exp แทน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

Care แทน การดูแลเด็ก

Lead แทน ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

Sup แทน การนิเทศภายใน

Env แทน บรรยากาศองค์กร

จากผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2 แสดงว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกะทู้มแบบ จังหวัดสมุทรสาคร: ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์กร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการของครูในด้าน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นการเป็นแบบอย่าง

การอภิปรายผล

พฤติกรรมการบริหาร: ภาวะผู้นำ การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์กร) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดชั้นเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่การวิจัยนี้ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมทางการบริหารทั้ง 3 ด้านคือ ภาวะผู้นำ การนิเทศภายใน

และบรรยากาศ มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษาได้แสดงบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำคือการใช้อำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อประสานสัมพันธ์บทบาทต่างๆในกลุ่มตลอดจนการควบคุมชี้แจงกิจกรรมของกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมาย (มาซีเต๊ะ ปีมา, 2559: 77-79) ยิ่งไปกว่านั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหารในแง่ผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ใช้ภาวะผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มครูเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตลอดจนมีขวัญและกำลังใจดีพร้อมที่จะทำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุข ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของบูชิตา จันท์สิงค์โท (2560: 76) ซึ่งทำการศึกษาด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในของผู้บริหารในระดับมากโดยแสดงความคิดเห็นว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำมีบทบาทในการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ให้แก่ครูในการจัดการเรียนการสอน สร้างขวัญกำลังใจที่ดีแก่ครู และสร้างบรรยากาศอันดีและเป็นกันเองในหมู่ครู ซึ่งนำมาสู่ผลการวิจัยนี้คือ ปัจจัยทางการบริหารด้านบรรยากาศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากการแสดงความคิดเห็นของครูของศูนย์ฯ ก็พบว่า ครูแสดงความคิดเห็นว่าโรงเรียนของตนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะบรรยากาศของการทำงานที่มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งทำให้เกิดความผูกพันที่จะทำในสิ่งที่ตนเองได้มีส่วนร่วมบรรยากาศที่ดีในองค์การทำให้ครูทุกคนรู้สึกที่โรงเรียนน่าอยู่และมีความสุขในการทำงานและยอมเป็นเหตุให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างดีและโรงเรียนมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุกด้าน ดังที่ ฮอย และคณะ (Hoy, et al., 1990 : 260-270) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศองค์การและสุขภาพโรงเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตผูกพันของครู โดยใช้โรงเรียนมัธยมศึกษา 58 โรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลปรากฏว่าทั้งบรรยากาศองค์การและสุขภาพโรงเรียนสามารถทำนายจิตผูกพันของครูได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบรรยากาศองค์การ โดยเฉพาะข้อ “ผู้บริหารมีความเป็นกันเองยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี” และ “การมีโอกาสและได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมการอบรม ศึกษางาน สัมมนา หรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางนั้น ผู้บริหารจึงควรใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้โอกาสครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้เกิดการยอมรับ อันจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติ และควร

สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม สัมมนาหรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู

1.2 ปัจจัยทางการบริหาร: ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การนิเทศภายใน และบรรยากาศองค์การ) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการสอนของครูในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การดูแลเด็ก และการจัดการชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น สถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ความสำคัญในการสร้างเสริมภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมบรรยากาศองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารของศูนย์ฯ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กนักเรียนปฐมวัยในศูนย์ฯ

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาหรือของศูนย์ฯ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการสอนของครู

2.3 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสุขในการเรียนของเด็ก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เรืองมนตรี และธีระ รุญเจริญ. (2558). องค์ประกอบภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิติพันธ์ รุจิรกุล. (2559). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- _____. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : บุ๊คพอยท์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2556) "หน่วยที่ 5 ความสำคัญของพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของจิรวรรณ กาละดี.(2544) คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน).
- ชาญชัย อาจิมสมาจารย์. (2551). “บรรยากาศและการเปลี่ยนแปลงในองค์การ”. วารสารวิทยาการจัดการ. 72 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 17-58.
- บัญญัติ คุ่มภัย. (2550). พฤติกรรมการสอนของครู : กรณีศึกษาโรงเรียนลาดทิพรสพิทยาคมกรมสามัญศึกษา. งานวิจัยคณะกรรมการวิจัยการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2557). การนิเทศการศึกษา: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เพลินตา พูลจักร. (2559). “บรรยากาศองค์กรที่ส่งผลต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มมร** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559 : 53-62.
- ระวียา อีสมาแอล. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2551). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2552). **การศึกษาปฐมวัยในอนาคต**. เอกสารประกอบการบรรยาย. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Eyal, Ori and Guy Roth. (2010). “**Principals’ Leadership and Teachers’ Motivation: Self-Determination Theory Analysis**”.The paper presented at the American Educational Research Association (AERA) Annual Meeting, Denver, CO, May 2, 2010.
- Fuller, Elizabeth Mechem. (1961) **About the Kindergarten**. Washington, D.C. Department of Classroom Teacher American Educational Research of the National Education Association.
- Gray, Patrick Sean. (2013). **Factors That Affect Administrator-Teacher Relationships**. Dissertation submitted to the Graduate School of the University of Southern Mississippi.
- Gumus, Sedat, Okan Bulut and Mehmet Sukru Bellibas. (2013). “The Relationship between Principal Leadership and Teacher Collaboration in Turkish Primary Schools: A Multilevel Analysis”. **Educational Administration**. 36 (9) : 110-121.
- Hoy, W.K. et al. (2008). “Organizational Climate: School Health, and Effectiveness: A Comparative Analysis.” **Educational Administration Quarterly**. 26 (3) : 266-279.
- Krejcie, R.V.&Morgan, D.W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Education and Psychological Measurement, 30(3).
- Stuart–Kotze, Robin & Roskin, R. (1983). **Success guide to managerial lachievmnt**. Virginia : A Prentice–Hall.

Tanner, Jamer Roland. (2012). “**Effect of Leadership, Climate and Demographic Factors of School Effectiveness: An Action Research Project in Leadership Development**”. Dissertation Abstracts International. 43(02) : 333-A ; August.

Thompson, Kenneth Ervin. (2011). The **Relationship of Leadership Behavior of Educational Experience Variables**. Dissertation Abstracts International. 41(12) : 4926-A ; June.

แนวทางในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนให้ประสบผลสำเร็จ The Guidelines for Business Succession of Private Schools

พีรพงศ์ ทิพนาค, อาลิสา กสิณธร

Peerapong Tipanark, Alisa Kasintorn

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 092-959-6065

Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 092-959-6065

e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาแนวทางในการสืบทอดกิจการของโรงเรียนเอกชนในประเทศไทยให้ประสบผลสำเร็จ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ระยะแรกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดกรอบตัวแปรแนวทางในการสืบทอดกิจการโรงเรียน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) และการใช้เทคนิคเดลฟายกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 18 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนระยะที่สอง เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทยไปใช้ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเจ้าของโรงเรียนเอกชนที่กระจายอยู่ตามภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ ที่ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) จำนวน 360 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบ One sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า:

1. แนวทางในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย พบว่ามี 7 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การสร้างแผนการสืบทอด (2) การสื่อสารเพื่อสร้างผู้สืบทอด (3) การส่งเสริมการปกครองในครอบครัว (4) การจัดวางตัวทายาทผู้สืบทอด (5) การพัฒนาความพร้อมของทายาทผู้สืบทอด (6) การปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ (7) การส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินแก่ผู้สืบทอด

2. ความเป็นไปได้ในระดับมาก สำหรับนำแนวทางการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งในภาพรวม และในแต่ละส่วนย่อย

คำสำคัญ: แนวทางสู่ความสำเร็จ การสืบทอดกิจการ โรงเรียนเอกชน

Abstract

This research was designed to examine the guidelines for business succession of private schools in Thailand. The mixed methodology were design in this study, the process was comprised of two phases : first phase consisted of documentary analysis concerning family business succession and interpretation of data analysis in order to figure out the guidelines for business succession of private schools via Delphi Technique with the 18 key informants . The data were analyzed in this stage by contents analysis and statistical using median, mode and interquartile range. The second phase was studied the guideline for business succession of private schools. The sample were 360 owners of private schools which selected by proportional stratified random sampling method. The instrument was 5-level rating scale questionnaire. Data were analyzed by mean, standard deviation and one sample t-test.

The research findings were as follows:

1. There were 7 major guideline for business succession of private schools in Thailand: (1) business succession planning; (2) communication for generating business successor; (3) family governance; (4) determining business successor; (5) developing business successor's readiness; (6) changing roles of business successor and business owner and (7) transferring business control and ownership of assets.

2. The level of the results obtained from study the possibility of implementing the guideline for business succession of private schools in Thailand was highly statistical significant at .05 as a whole and in each element.

Keywords: Guidelines for success, Succession, Private Schools

บทนำ

กิจการโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ จะเป็นธุรกิจหนึ่งในครอบครัว ซึ่งมักเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกันคือการขาดแคลนทายาทมารับช่วงดำเนินกิจการต่อ ทั้งที่โรงเรียนก็มีการพัฒนาจนมีคุณภาพ แต่ในหลักการ เข้าใจว่าหากเจ้าของโรงเรียนมีแนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการที่ดีแล้ว ก็เชื่อว่าจะสามารถป้องกันปัญหาดังกล่าวได้

โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนในระบบประเภทสามัญศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร่วมกับโรงเรียนรัฐบาลภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเจ้าของโรงเรียนจะเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ได้ทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการต้องใช้กลยุทธ์ที่มุ่งคุณภาพตั้งแต่เริ่มเปิดโรงเรียนเป็นต้นมา และยัง

ต้องมีกลยุทธ์หรือแนวทางในการสืบทอดกิจการเพื่อให้โรงเรียนเจริญเติบโตโดยไม่หยุดยั้ง แต่ปัจจุบันเริ่มมีความเสี่ยงที่จะไม่มีผู้สืบทอดกิจการต่อ ต้องทยอยปิดตัวเองลงเป็นลำดับ ดังที่หนังสือพิมพ์มติชน (2558) รายงานว่าในปี พ.ศ.2540-2556 เฉพาะในกรุงเทพฯ เพียงจังหวัดเดียวมีโรงเรียนเอกชนเล็กกิจการไปแล้วมากถึง 225 แห่งจากทั้งหมด 800 กว่าแห่ง ทั้งนี้เหตุสำคัญอันดับแรกคือการขาดทายาทมาสืบทอดกิจการ (คณะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน: 2560) ที่เป็นเช่นนั้นพบว่ามีสาเหตุจากหลายประการ อาทิ (1) มีการศึกษาไม่สอดคล้องธุรกิจของครอบครัว (2) ขาดการเตรียมความพร้อม (3) ขาดความใกล้ชิดกับครอบครัว (ธีระ กนกกาญจน์รัตน์, 2557) นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในหลายประเทศ มีเจ้าของกิจการเพียงร้อยละ 41 เท่านั้นที่ตั้งใจจะให้บุตรหลานสืบทอดกิจการต่อ ร้อยละ 25 ให้เป็นเจ้าของโดยไม่ต้องบริหารงานเอง ส่วนที่เหลือกว่าครึ่งยังไม่แน่ใจว่าบุตรหลานจะสืบทอดกิจการได้สำเร็จ (Pricewaterhouse Coopers, 2014: 4)

ในการนี้ เจ้าของโรงเรียนเอกชนจึงควรมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมหาผู้ที่จะมารับช่วงสืบทอดกิจการ เพราะในการนี้อาจต้องใช้เวลาอันยาวนานดังนั้นจึงควรมีกลยุทธ์หรือแนวทางในการสืบทอดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่จะตามมาภายหลังอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงาน และกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะในระบบประเภทสามัญศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้เจ้าของโรงเรียนได้พิจารณานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสืบทอดกิจการโรงเรียนจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่องสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย
2. เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำแนวทางที่ศึกษานี้ไปใช้ในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

1. **แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียน** เนื้อหาสาระที่ใช้ในการศึกษาได้มาจาก :

- 1.1 ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ
- 1.2 การใช้เทคนิคเดลฟาย โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ประกอบด้วย เจ้าของโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษาที่เคยใช้กลยุทธ์สืบทอดกิจการของตนเอง จำนวน 9 คน, เจ้าของธุรกิจที่ทราบกลยุทธ์สืบทอดกิจการเป็นอย่างดี จำนวน 9 คน และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์สืบทอดกิจการ จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน

1.3 สาระในการวิจัย ได้แก่ กลยุทธ์หรือแนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์มาจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ Churchill and Hatten (1987), Lea (1991), Aronoff and Ward (1992), Handler (1994), Floren (2002), Venter,

Boshoff and Maas (2005), Poza (2010), กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ (2554), เอกชัย อภิศักดิ์กุล (2557ก), และดนัย เทียนพุ่ม (2558) เป็นต้น สรุปได้กลยุทธ์หรือแนวทางสู่ความสำเร็จหลักๆ จำนวน 7 ด้านเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการวิจัยเบื้องต้น

2. การตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำแนวทางที่ศึกษาได้ไปใช้สืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา จำนวน 3,901 คน เนื่องจากมีจำนวนมากจึงสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้นภูมิเป็นสัดส่วน มาศึกษาจำนวน 360 คน

2.2 สาระหลักได้แก่ แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่ได้ในระยะแรก

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสรุปเป็นกรอบคิดเบื้องต้น จากนั้นศึกษาต่อด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ในแต่ละกลุ่ม จำนวน 27 คน แสดงความคิดเห็น และหาความเห็นสอดคล้องของคำตอบทั้งหมด 3 รอบ และได้กลยุทธ์หรือแนวทางในการสืบทอดกิจการโรงเรียนที่เหมาะสมในที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งได้จากการศึกษา ตรวจสอบและพัฒนา จนมีความเหมาะสม สำหรับการวิจัย

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลหลักในรอบที่ 1-3 ด้วยสถิติค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และในการตอบคำถามแต่ละข้อมีการพิจารณาค่าต่าง ๆ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน จากการตอบแบบสอบถาม 1 น้อยที่สุด ถึง 5 มากที่สุด ใช้เกณฑ์ mid-point ในการแปลความหมาย ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หากไม่เกิน 1.5 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกัน (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม, 2555: 12)

ส่วนการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม หากมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (สุนนตรี ประจวบเหมาะ, 2556: 44)

ระยะที่ 2

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นเจ้าของโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษา มีจำนวน 360 คน ซึ่งคำนวณได้จากสูตรของ Taro Yamane (1973: 125) มีความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนจากประชากรในแต่ละภาค ซึ่งมีจำนวนรวมกันทั้งหมด 3,901 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2559: 1-453)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สารระเหยที่ถามได้มาจากการศึกษาในระยะแรก ได้พัฒนาจนมีความเหมาะสมและมีค่าความเชื่อมั่นในการนำไปใช้วิจัย (ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค โดยรวมเท่ากับ 0.97)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมาณค่า พารามิเตอร์ (Parameter) หรือจากค่า Statistics สูตรค่า Parameter เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการนำแนวทางการสืบทอดกิจการไปใช้ โดยเปรียบเทียบค่าสังเกตได้กับเกณฑ์ค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าระดับความเห็นปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) เป็นการประเมินโดยใช้ Point Criteria ได้ใช้การทดสอบค่า t (One sample t-test) ของค่าเฉลี่ยแต่ละคู่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกระบวนการของ Documentary Research และ Delphi Technique พบว่า แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนของประเทศไทย ตามความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก มีทั้งหมด 68 รายการ จาก 7 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การสร้างแผนการสืบทอด (2) การสื่อสารเพื่อสร้างผู้สืบทอด (3) การส่งเสริมการปกครองในครอบครัว (4) การจัดวางตัวทายาทผู้สืบทอด (5) การพัฒนาความพร้อมของทายาทผู้สืบทอด (6) การปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ (7) การส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินแก่ผู้สืบทอด

2. เจ้าของโรงเรียนเอกชนที่กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย มีความเห็นในระดับมากที่แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการของโรงเรียนเอกชน จำนวน 50 รายการที่สามารถนำไปใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าเกณฑ์ ($\bar{x} = 3.41$) ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. การวางแผนการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน หากสามารถเตรียมการโดยสร้างแผนการไว้อย่างน้อย 5 ปีก็จะทำให้ผู้ที่รับช่วงต่อมีเวลาเพียงพอพร้อมในการสืบทอดกิจการได้อย่างเต็มตัว โดยควรศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวางแผน เช่น จะต้องเตรียมการในเรื่องใดบ้าง ทำอะไรอย่างไร ใช้เวลา ทรัพยากรเท่าใด หากทราบตัวอย่างการสืบทอดกิจการจากองค์กรหรือโรงเรียนเอกชนอื่น อาจพิจารณาว่าจะนำแนวทางจากที่อื่นมาปรับประยุกต์ใช้ได้ผลหรือไม่ ควรเขียนแผนที่มีการกำหนดกรอบเวลาในการดำเนินการต่างๆไว้ เช่น ระยะเวลาแต่ละขั้นตอน การเตรียมการให้แผนสำเร็จ ดำเนินการแต่ละเดือนอย่างต่อเนื่อง จนสามารถระบุปีที่คาดว่าจะมอบตำแหน่งผู้บริหารตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตให้แก่ทายาทหรือผู้ที่สืบทอดกิจการและระบุเวลาเกษียณ หรืออาจระบุเวลาที่จะเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Lea (1991: 182) ที่กล่าวว่าเจ้าของต้อง

รับหน้าที่ทำให้กระบวนการสืบทอดสำเร็จ จัดตารางเวลาในการส่งต่อ นอกจากนี้พบว่าควรสร้างแผนสำรองหรือแผนฉุกเฉิน เช่น หากเกิดอุบัติเหตุที่แผนสืบทอดไม่สำเร็จ ทายาทไม่รับช่วงต่อ อาจคิดแผนสำรองที่จะสรรหาแต่งตั้งผู้บริหารจากคนนอกครอบครัวมาทำงานไปพลางๆ ก่อน สอดคล้องกับ Aronoff and Ward (1992: 15) และ Handler (1994: 137) ที่กล่าวว่าอาจมีภาวะฉุกเฉินที่ทายาทผู้จะสืบทอดมาเสียชีวิตก่อน และถึงแม้จะพบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นปานกลางที่ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ของโรงเรียน และสถานการณ์ของเจ้าของโรงเรียนเพื่อทราบโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน แต่หากเจ้าของโรงเรียนวิเคราะห์ดังกล่าวด้วย จะช่วยในการจัดทำแผน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2552: 3) กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เริ่มแรกจะมีการวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม หรือคือการวิเคราะห์ SWOT นั่นเอง

2. แนวทางการสื่อสารสร้างผู้สืบทอด ควรให้กำลังใจหรือให้ความชื่นชมแก่ทายาทได้รับรู้ว่าไม่เกินความสามารถที่จะพัฒนาตนให้มีความพร้อมและ เหมาะสมที่จะดำเนินกิจการโรงเรียนต่อไป ซึ่งก็สอดคล้องกับ Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007: 34) ที่ได้กล่าวถึงการสื่อสารที่สำคัญ เช่น เรื่อง ค่านิยมครอบครัว คำพูดแสดงความรัก และให้กำลังใจ หลีกเลี่ยงการสื่อสารอย่างกำกวม ไม่เปลี่ยนไปมา หากบอกว่าให้บุตรหลานไปทำงานอื่นที่ขอได้ ไม่สำคัญว่าต้องมาทำงานกิจการครอบครัวต้องหมายความว่าตามนั้น ไม่ผิดหวัง เสียใจหรือโกรธที่บุตรหลานไม่เข้ามาทำงานกิจการครอบครัว นอกจากนี้ควรสื่อสารความต้องการให้ทายาทแบ่งเบาภาระ เช่น ขอให้มาช่วยทำงานตามความถนัด ในช่วงปิดภาคเรียนหรือในวันหยุดบางวัน และขอให้พิจารณาสืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไป และเมื่อมีโอกาสต่างๆ ที่สมาชิกครอบครัวได้มาพบอยู่กันพร้อมหน้า ก็ควรสนทนาเรื่องการค้าเนินกิจการโรงเรียน บอกความน่าสนใจในการดำเนินกิจการต่อ เพื่อให้มีทายาทสนใจสืบทอดกิจการ และได้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ เพื่อสรรหาเลือกผู้สนใจสืบทอดกิจการ และในการสนทนากับทายาทหรือสมาชิกครอบครัวที่สนใจสืบทอดกิจการ ควรบอกรางวัลที่จูงใจ ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุน เช่น การศึกษา การฝึกงาน เป็นต้น อีกทั้งควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การเลือกผู้สืบทอดที่ชัดเจนและเป็นธรรม เช่น มีการประเมินโดยคณะกรรมการ ผลงาน ทักษะ ความสามารถในการพัฒนาสู่เป้าหมาย เป็นต้น ควรแจ้งให้ครอบครัวทราบว่ามีผู้นำคนใหม่ของโรงเรียน โดยอาจเปิดเผยว่าจะมีการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เช่น ผู้นำคนเก่าจะบริหารควบคู่กับผู้นำใหม่จนกว่าสิ่งต่างๆ จะเข้าที่ และเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาหรือเกษียณ และในประเด็นนี้ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจะเห็นด้วยเพียงระดับปานกลางว่าผู้ที่จะสืบทอดกิจการต่อไม่จำเป็นต้องสื่อสารให้บุคลากรโรงเรียนทราบความมุ่งมั่นตั้งใจ ภูมิใจหรือยินดีที่ได้เป็นผู้สืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไป แต่ Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007: 36) ก็กล่าวถึงการสื่อสารให้บุคลากรทราบความมั่นคง การประกาศจากผู้จะสืบทอดจะทำให้ไม่เกิดความคาดเดา ชาวถือว่ากิจการจะเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่มั่นคง ทำให้เข้าใจความมุ่งหมายของการดำเนินกิจการต่อไป ซึ่งจะทำให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจ และปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเท นำไปสู่ความสำเร็จของกิจการ

3. แนวทางในการส่งเสริมปกครองครอบครัว พบว่า ควรปลูกฝังสมาชิกครอบครัวด้านคุณธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมส่งเสริมโรงเรียน การเห็นแก่ส่วนรวมก่อนส่วนตน รักพี่น้องครอบครัว อีกทั้งควรสอนและส่งเสริมความรักความสามัคคี สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก และให้การสนับสนุนกันและกัน ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นผู้นำคนใหม่ สอดคล้องกับ สิริรัฐ บุญรักษา (2559: 16) กล่าวถึงหลักการให้สวัสดิการของกิจการครอบครัว สำหรับสมาชิกครอบครัว ประกอบด้วยสวัสดิการทางการศึกษา การรักษาพยาบาล ด้านยานพาหนะ ข้อตกลงหรือกฎที่เคารพร่วมกันของครอบครัวก็มีความสำคัญ เพื่อให้สมาชิกยึดถือต่อไป แม้เจ้าของโรงเรียนปัจจุบันไม่อยู่ เพื่อสืบทอดกิจการและจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกพบว่า ควรจัดทำเกณฑ์การให้ผลประโยชน์ที่ยุติธรรม เหมาะสม และสร้างความเข้าใจยอมรับเหตุผล เช่น ผู้สืบทอดและสมาชิกครอบครัวที่เข้ามาทำงานในตำแหน่งต่างกัน จะได้รับผลประโยชน์ต่างกัน หรือผู้สืบทอดที่เข้ามาทำงานจะได้รับประโยชน์ต่างจากสมาชิกครอบครัวที่ไม่ได้ทำงานในโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ควรกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์และที่ควรพัฒนาของผู้ที่จะสืบทอดกิจการในด้านต่างๆ เช่น ความเป็นผู้นำ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ มนุษยสัมพันธ์ ความรักในครอบครัว อีกทั้งควรฝึกฝนให้ระดมความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้คุ้นเคยที่จะปรึกษากัน และเจ้าของโรงเรียนปัจจุบันอาจชี้แนะแนวทางว่าควรตัดสินใจอย่างไร ทั้งข้อกำหนดของครอบครัวและโรงเรียน ดังที่ ดนัย เทียนพุ่ม (2558: 207) กล่าวถึงควรมีการเตรียมทีมความเป็นเจ้าของ ผู้นำปัจจุบันต้องเตรียมส่งผ่านความเป็นเจ้าของไปยังกลุ่มลูกพี่ ลูกน้อง ลูกหลาน พัฒนาทีมให้สนับสนุนผู้นำ นอกจากนี้ พบว่า ควรมีการหารือกำหนดกฎเกณฑ์ของแผนสำรองในการเปลี่ยนแปลงผู้สืบทอดให้สมาชิกครอบครัวคนอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสม หากมีเหตุฉุกเฉินหรือหากจะบริหารจัดการโรงเรียนร่วมกันหรือจ้างผู้บริหารภายนอก

4. แนวทางในการเน้นวางตัวทายาท พบว่าควรปลูกฝังจิตสำนึกเป็นประจำว่าการบริหารจัดการที่ดี ทำให้สมาชิกครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีตาม จึงควรสืบทอดดำเนินการโรงเรียนให้ดีต่อไป ซึ่ง Aronoff, McClure and Ward (2011 อ้างถึงใน ดนัย เทียนพุ่ม, 2558: 113) ว่าในฐานะของบิดามารดา ท่านเตรียมผู้สืบทอดได้ตั้งแต่วันที่เขาก่อเกิดมา ปลูกฝังคุณค่า ทักษะ ทศนคติ เพื่อเตรียมเขาตลอดชีวิต เช่นเดียวกับ Floren (2002: 44) ที่เห็นว่าการเตรียมการเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาานกว่าจะทำให้ทุกอย่างพร้อม นอกจากนี้ควรแสดงให้เห็นข้อดีของการรับผิดชอบดำเนินการโรงเรียนต่อ ขณะเดียวกันเจ้าของโรงเรียนก็ควรเป็นแบบอย่างของการเป็นเจ้าของว่าได้ประโยชน์ สุขภาพ สำเร็จ สอดคล้องกับ Venter, Boshoff and Maas (2005: 297-299) กล่าวถึงรุ่นบุตรหลานจะไม่สนใจเข้าทำงานหากเห็นคนรุ่นก่อนหน้าต้องทำงานหนัก เครียด นอกจากนี้ยังพบว่า ควรปลูกปั้นทายาท โดยฝึกฝนให้รู้และถนัดในงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ทายาทรับรู้ว่าเป็นเจ้าของหวังให้สืบทอดกิจการต่อไปเมื่อฝึกจนถนัดและทำได้ดี อีกทั้งควรทำให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจว่ามีส่วนเป็นเจ้าของ ต่อไปต้องดูแลโรงเรียน เป็นการสร้างความผูกพันให้สมาชิกครอบครัวรัก และมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการ นอกจากนี้ควรสั่งสอน บอกกล่าว ชื่นชม ให้รางวัล และส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวรับผิดชอบการทำงานเพื่อครอบครัว และควรแสวงหาแนวร่วมส่งเสริมสนับสนุนให้ทายาทสืบทอดกิจการโรงเรียนต่อไปโดยแนวร่วมอาจเป็นสมาชิกครอบครัว ครูอาจารย์ หรือ บุคลากรในโรงเรียน เป็น

ต้น เพื่อเกื้อกูลสมาชิกครอบครัวให้ได้รับผลประโยชน์ต่อไป ซึ่งควรฝากความหวังให้สมาชิกครอบครัวช่วยกันสืบทอดกิจการหากมีทายาทผู้ที่สืบทอดหลายคน ก็อาจตั้งผู้ที่จะเป็นผู้นำอันดับหนึ่งและผู้นำร่วม สอดคล้องกับ เอกชัย อภิศักดิ์กุล (2557: 55) กล่าวว่าหากมีทายาทหลายคนต้องพิจารณาว่าคนไหนเก่งด้านไหน และวางตัวให้เหมาะกับตำแหน่ง

5. แนวทางการพัฒนาความพร้อมของทายาท พบว่าควรให้ความรู้แก่ทายาทและสมาชิกครอบครัวตั้งแต่เด็กจนโต ให้รับรู้เรื่องราวต่างๆของโรงเรียน เป็นระยะ เพื่อให้เห็นว่างานมีความหมายสำคัญ น่าสนใจ เช่น สถานการณ์ต่างๆ เป้าหมายต่างๆ ผลดีต่างๆ ควรมอบหมายให้ทายาทและสมาชิกครอบครัว ที่อาจจะเป็นผู้สืบทอด ได้คลุกคลีมีประสบการณ์กับกิจการ ผู้คน ตั้งแต่เยาว์วัย โดยอาจให้ช่วยงานแต่เล็ก โดยควรมอบหมายให้ช่วยทำงานบ้าง ในช่วงวันหยุด ปิดภาคเรียน หรืออนุญาตให้ฝึกงานอื่นๆที่จะมาช่วยโรงเรียนได้ โดยไม่ทำให้งานโรงเรียนน่าหนักหนึ่ สอดคล้องกับ Churchill and Hatter (1987: 62) กล่าวถึง เด็กได้เริ่มฝึกพัฒนาสู่การทำงานในกิจการตั้งแต่เด็กได้ ยินผู้ใหญ่อยุ่กันเรื่องงานระหว่างรับประทานอาหาร ได้ทำงานเป็นกะชั่วคราว และทำงานในกิจการครอบครัวช่วงหยุดภาคเรียน นอกจากนี้ พบว่า ควรให้โอกาสทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน เช่น หลักสูตรปริญญาทางการบริหารการศึกษา ภาษาต่างๆ เทคโนโลยี หรือหลักสูตรอื่นที่ทายาทถนัด และสามารถช่วยงานโรงเรียนได้ แม้ไม่ได้มาดำเนินกิจการโรงเรียน อีกทั้ง ควรแสดงให้เห็นข้อดีของการทำงานโรงเรียน ที่ได้ประโยชน์กว่าการทำงานที่อื่น เช่น ผลตอบแทน ความคุ้นเคย การให้ความร่วมมือ เพื่อนร่วมงานที่ดี ความสะดวกต่างๆ และควรให้ทายาทมีประสบการณ์ เริ่มเข้าทำงานในด้านต่างๆ เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติหลากหลายหน้าที่ จนเกิดความรู้ เข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ ซึ่ง Poza (2010: 86) กล่าวว่า นอกจากประเมินความสามารถ ความสนใจของทายาทแล้ว ยังควรประเมินความพึงพอใจในอาชีพที่ทายาททำงานในกิจการ อีกทั้งควรให้ทายาทฝึกงานจนเลื่อนขั้นเป็นระดับหัวหน้า เพื่อฝึกความเป็นผู้นำ เช่น การสื่อสาร การควบคุมสั่งงาน การจูงใจ การทำให้ลูกน้องพัฒนางานก้าวหน้าและควรให้ทายาทสั่งสมการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้า บุคลากร ผู้ปกครอง ผู้ติดต่อสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

6. แนวทางการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ พบว่า ควรให้ผู้สืบทอดฝึกฝนการเป็นผู้นำสูงสุด โดยยังมีเจ้าของโรงเรียน หรือมีผู้บริหารมืออาชีพเป็นที่เล็ง บริหารจัดการคู่กันกับผู้สืบทอดในช่วงปีแรกๆ เช่น การประชุม การวางแผนโครงการ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจซึ่ง ธงชัย สินติวงษ์ (2546 อ้างถึงในกิตติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์, 2554: 156) กล่าวว่า ในช่วงส่งผ่านธุรกิจ เจ้าของรุ่นเก่าไม่ควรเกี่ยวข้องกับการบริหารมากนัก ควรดูแล กำกับห่างๆ ค่อยๆวางมือ เป็นเพียงผู้ช่วยให้คำแนะนำ ปรึกษาแก้ไขปัญหาและประสานงาน ซึ่งพบว่า เจ้าของโรงเรียนไม่ทำให้ผู้สืบทอดรู้สึกว่าเป็นเจ้าของจะยังเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาดไปทุกเรื่องดังเดิม ยังพบอีกว่าเจ้าของโรงเรียนเริ่มให้ผู้สืบทอดตัดสินใจบริหารจัดการแทนในบางเรื่อง ควรให้คำปรึกษาก่อนตัดสินใจ ในขณะที่เดียวกันเจ้าของโรงเรียนก็ต้องยอมรับการตัดสินใจของผู้สืบทอด ซึ่งอาจแตกต่างจากเจ้าของ เพราะมีความเป็นไปได้ที่สิ่งที่ใช้ได้ในอดีต อาจใช้ไม่ได้ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ พบว่าควรจัดการความขัดแย้งความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าของกับผู้สืบทอด ระหว่างผู้สืบทอดกับครูบุคลากร หรือระหว่างผู้สืบ

ทอดกับสมาชิกครอบครัว ซึ่ง Kenyon-Rouvinez and Gabs (2007: 40-44) กล่าวถึงความขัดแย้งมีส่วนดีที่ช่วยให้แต่ละฝ่ายได้โอกาสบอกความคิดเห็นแก่กัน สามารถนำมาพิจารณาเพื่อปรับเข้าหากัน และช่วยให้ตัดสินใจไปทางดีขึ้น ควรจัดการความขัดแย้งด้วยการวางกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงความคาดหวังในสิ่งที่ยู่นอกกฎ ควรช่วยเหลือสมาชิกที่ไม่ได้เป็นผู้นำ ให้ทำงานในบทบาทที่เหมาะสม ไม่รู้สึกโดนทอดทิ้งเสียกำลังใจ ควรเคารพความสัมพันธ์มีอาชีพ ไม่มองว่ายังเป็นเด็ก เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน สนับสนุนสมาชิกใหม่ เช่น ลูกสะใภ้ ลูกเขยที่ยินยอมเข้าครอบครัวโดยเซ็นสัญญาไม่เรียกร้องทรัพย์สินเมื่อหย่าร้าง นำการตัดสินใจแก้ปัญหาความขัดแย้งมาร่วมแก้ด้วยกัน และแสวงหาความสมานฉันท์ เช่นเดียวกับ รวีดา วิริยกิจจา (2559: 16) กล่าวถึงกลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งว่า อาจหลีกเลี่ยงเผชิญหน้า โดยคุยสองต่อสอง เจรจาต่อรอง แก้ปัญหาร่วมกัน หรือใช้คนกลางไกล่เกลี่ย

7. แนวทางการส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สิน โดยควรส่งเสริม สนับสนุน ให้สมาชิกร่วมมือช่วยเหลือ ให้ความคิดเห็น แนะนำแก่ผู้นำโรงเรียนคนใหม่ นอกจากนี้ควรสร้างความเข้าใจในครอบครัว ตามข้อกำหนดหรือธรรมนูญครอบครัว เช่น การให้ผลประโยชน์ตามลำดับ ยุติธรรมตามความเหมาะสม อีกทั้งควรกำหนดอำนาจบทบาทหน้าที่ของผู้สืบทอด และสมาชิกครอบครัว ถ้ามีทำงานให้โรงเรียน เช่น ด้านอำนาจการบริหารจัดการ ผู้สืบทอดมีสิทธิสูงสุด ขณะที่ผู้ที่ไม่ทำงานให้โรงเรียนไม่สามารถชี้ขาดได้ ส่วนด้านผลประโยชน์ ผู้ทำงานจะได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้ที่ไม่ทำงานให้โรงเรียน นอกจากนี้เจ้าของโรงเรียนสามารถส่งมอบทรัพย์สินโดยแจ้งให้สมาชิกครอบครัวทราบและเข้าใจถึงวิธีการจัดสรรทรัพย์สิน แบ่งมรดก ผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ไม่ลำเอียง มีความเหมาะสม และควรยืนยันข้อตกลงครอบครัวที่ตั้งไว้ เช่น ข้อกำหนดในการโอนกิจการ ระบุว่าเมื่อผู้สืบทอดได้รับโอนกิจการแล้วให้ดำเนินกิจการต่อ คงไว้ซึ่งกิจการที่เป็นมรดก ให้เกื้อกูลสมาชิกครอบครัวให้ได้รับผลประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป อีกทั้งพบว่าควรมีการแนะนำส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวช่วยเหลือกันต่อไป เช่น อาจจัดตั้งกองทุนกองกลาง บริษัท สมาคม หรือสหกรณ์ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนปัจจุบันอาจริเริ่มให้ นอกจากนี้ ควรจัดทำเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พินัยกรรม การจัดการทรัพย์สินส่วนกลาง เพื่อดำเนินการส่งมอบทรัพย์สินต่างๆ หากเจ้าของไม่ทันดำเนินการเสร็จสิ้น อาจมีผู้ทำแทนหรืออาจจะบุในพินัยกรรม มีผู้สืบทอดสำรอง ถ้าเกิดกรณีทายาทที่รับสืบทอดเสียชีวิตก่อน หรือเปลี่ยนใจไม่สืบทอดกิจการ อีกทั้งควรกำหนดระยะเวลาการโอนกิจการ ทั้งด้านใบอนุญาตต่าง ๆ กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.), กรมที่ดิน อีกทั้งพบว่า ควรดำเนินการส่งต่ออำนาจและมอบทรัพย์สินตามเวลาที่กำหนดตามข้อกำหนดที่ได้ประชุมชี้แจง และถึงแม้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นปานกลางเรื่องความจำเป็นต้องทำพินัยกรรม ที่ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง เช่น อาจระบุในพินัยกรรมว่า หากผู้ใดฟ้องร้องในคดีมรดกตามพินัยกรรมจะมีมาตรการตัดสิทธิประโยชน์ แต่ สอาด นาวิเจริญ (อ้างถึงในกิติพงค์ อรุณีพัฒน์พงศ์, 2554: 112) กล่าวถึง หากไม่ต้องการให้ทายาทฟ้องร้องกันเอง อาจเขียนในพินัยกรรมในการตัดมิให้รับมรดก ซึ่ง กิติพงค์ อรุณีพัฒน์พงศ์ (2554: 105-107, 116) กล่าวว่าบางคนเชื่อผิดๆว่าการทำพินัยกรรมเป็นการแข่งตัวเอง เมื่อเสียชีวิต เกิดปัญหาฟ้องร้อง ความจริงแล้วการทำ

พินัยกรรมเป็นเรื่องการเตรียมตัววางแผนกิจการครอบครัวที่ดี อาจทำพินัยกรรมโดยเขียนหรือพิมพ์ และมีพยานอย่างน้อย 2 คนที่เป็นบุคคลที่ไม่ได้รับมรดกหรืออาจทำพินัยกรรมแบบลับ เขียนแล้วปิดผนึกส่งให้อำนาจการเขตหรือนายอำเภอเก็บ ควรจัดทำพินัยกรรมตามคำแนะนำของทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย สามารถให้ทนายที่ไว้ใจเก็บ พินัยกรรมคงไม่ใช่ทางออกสุดท้ายในการแก้ไขข้อพิพาท การทำความเข้าใจระหว่างสมาชิกครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การสื่อสาร และการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมอย่างเป็นธรรมต่างหาก จะจัดข้อพิพาทของสมาชิกครอบครัวได้

แนวทางสู่ความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งแต่ละครอบครัวอาจเลือกใช้ต่างกัน ดังที่ กิติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์ (2554: 164) กล่าวว่ากลยุทธ์หรือวิธีการในแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกันและไม่สามารถใช้เป็นสูตรสำเร็จ จึงต้องพิจารณาและเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. เจ้าของโรงเรียนควรเตรียมการเขียนแผนไว้ล่วงหน้าและอำนาจการให้สำเร็จ โดยระบุกิจกรรมและเวลาให้สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมาย และควรมีแผนสำรอง หรือแผนฉุกเฉินเอาไว้ด้วย หากแผนแรกไม่สามารถดำเนินไปตามที่คาดหวังไว้

2. เจ้าของโรงเรียนควรให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความน่าสนใจในการดำเนินกิจการต่อ ควรบอกความต้องการให้บุตรหลานช่วยแบ่งเบาภาระและสืบทอดกิจการต่อ รวมทั้งควรให้ความชื่นชม กำลังใจ และให้รางวัลในการจูงใจที่เหมาะสม และหากสามารถทำให้ทายาทเริ่มรู้จักและเข้ามาช่วยงานกิจการตั้งแต่วัยเยาว์ จะส่งผลทำให้เกิดความผูกพันกับกิจการ รวมทั้งควรแจ้งเกณฑ์การเลือกผู้สืบทอด แจ้งให้บุคลากรได้ทราบการดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ เพื่อให้เข้าใจ ยอมรับ และรู้สึกมั่นคงที่จะทำงานต่อไป

3. เจ้าของโรงเรียนควรปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความกตัญญู ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ส่งเสริมกิจการโรงเรียน ให้รักพี่น้องครอบครัว มีความสามัคคี เห็นประโยชน์ส่วนรวม ควรสร้างข้อตกลงหรือกฎให้ทุกคนยึดถือร่วมกัน เช่น กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ที่ควรพัฒนาผู้ที่จะสืบทอด การส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวช่วยทำงานด้วยความสมัครใจ โดยจะสนับสนุนเตรียมความพร้อมและให้ผลประโยชน์ที่ยุติธรรม และเหมาะสม ทำให้ทุกคนเข้าใจยอมรับเรื่องการให้ผลตอบแทนที่เหมาะสม สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกครอบครัว ให้ช่วยเหลือสนับสนุนกัน ไม่ว่าใครจะเป็นผู้นำ

4. เจ้าของโรงเรียนควรบ่มเพาะ ปลูกจิตสำนึกให้แก่บุตรหลานตั้งแต่วัยเยาว์เป็นประจำถึงการดำเนินกิจการโรงเรียนเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับประโยชน์ โดยหวังให้ทายาทมาสืบทอดกิจการต่อ โดยหากทายาทได้ฝึกฝนในหลายหน้าที่จนถนัด จะทำได้ดีมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเจ้าของโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจและทำให้สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ควรเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งอาจหาแนวร่วมสนับสนุนให้ทายาทสืบทอดกิจการต่อไป เช่น เครือญาติ ครูอาจารย์ บุคลากรโรงเรียน เป็นต้น

5. เจ้าของโรงเรียนสามารถเตรียมบุคลากรตั้งแต่้วยเยาว์โดยให้ความรู้ รับรู้เรื่องราวต่างๆ ของกิจการโรงเรียนเป็นระยะ และให้โอกาสศึกษาในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน พร้อมทั้งให้เริ่มเข้ามาเรียนรู้ ฝึกงาน คลุกคลีกับผู้คนต่างๆ โดยมอบหมายให้ช่วยทำงานบางอย่าง ในช่วงวันหยุด ปิดภาคเรียน หรือให้ฝึกงานที่อื่นที่จะมาช่วยโรงเรียนได้ ได้รับการเลื่อนขั้นขึ้นเป็นระดับหัวหน้างาน เพื่อฝึกความเป็นผู้นำ เช่น การสื่อสาร การควบคุมสั่งงาน การจูงใจ การทำให้บุคลากรพัฒนางานก้าวหน้า และให้ทายาทได้สั่งสมการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าบุคลากร ผู้ปกครอง ผู้ติดต่อที่เกี่ยวข้อง

6. เจ้าของโรงเรียนควรให้ผู้สืบทอดฝึกฝนการเป็นผู้นำสูงสุด โดยเจ้าของหรือผู้บริหารมีอาชีพเป็นที่เลี้ยงในช่วงแรก ให้ผู้สืบทอดปรึกษาก่อนการตัดสินใจ หรือให้ตัดสินใจบริหารจัดการแทนในบางเรื่อง และควรมีการจัดการความขัดแย้งของทุกฝ่ายที่อาจเกิดขึ้นได้ในช่วงการเปลี่ยนบทบาทผู้สืบทอดและเจ้าของ

7. เจ้าของโรงเรียนสามารถส่งต่ออำนาจโดยส่งเสริมสนับสนุน ให้คำแนะนำแก่ผู้นำโรงเรียนคนใหม่ สร้างความเข้าใจตามข้อกำหนดหรือธรรมเนียมครอบครัว รวมทั้งแจ้งให้สมาชิกครอบครัวทราบ และเข้าใจถึงวิธีการจัดสรรทรัพย์สิน มรดก หรือผลประโยชน์อย่างยุติธรรม เหมาะสม ให้ช่วยเหลือกัน เช่น อาจจัดตั้งกองทุนกลาง บริษัท สมาคม หรือสหกรณ์ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนอาจริเริ่มให้ นอกจากนั้นควรจัดทำเอกสารทางกฎหมาย เช่น พินัยกรรม ป้องกันปัญหาความขัดแย้ง อาจระบุผู้สืบทอดสำรองกรณีทายาทที่รับสืบทอดเสียชีวิตก่อนหรือสืบทอดไม่สำเร็จ อีกทั้งกำหนดระยะเวลาโอนกิจการทั้งด้านใบอนุญาตต่างๆ เช่น สำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.), กรมที่ดิน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยแนวทางหรือกลยุทธ์สืบทอดกิจการสำหรับเจ้าของธุรกิจโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในพื้นฐานตามความยากง่ายของธุรกิจ
2. ควรทำวิจัยรูปแบบหรือ Model การสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชนที่มีรูปแบบวิธีการแตกต่างกัน ให้เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละครอบครัวเจ้าของโรงเรียน
3. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางสู่ความสำเร็จหรือกลยุทธ์สืบทอดกิจการโรงเรียนที่มีขนาดและสถานที่ตั้ง แตกต่างกัน
4. ควรทำวิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงเรียนเอกชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ มหาวิทยาลัย ควรจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม หรือสัมมนา ในการเตรียมความพร้อมให้เจ้าของกิจการโรงเรียนเอกชนและทายาทเกี่ยวกับการสืบทอดกิจการ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ละเอียดมีความยากในการดำเนินการ และต้องใช้ระยะเวลา

2. หน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลโรงเรียนเอกชนควรให้ความสนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินงานในอนาคตในด้านความรู้ และการสืบทอดกิจการ เพื่อให้ทายาทผู้จะสืบทอดกิจการโรงเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือให้ดำเนินกิจการโรงเรียน แบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิติพงศ์ อรุณพัฒน์พงศ์. (2554). **วางแผนสืบทอดธุรกิจครอบครัวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, สำนักงาน (2552). **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามแนวทางของสำนักงาน ก.พ.ร. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2560 จาก คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**: http://www.pharmacy.cmu.ac.th/unit/unit_files/files_data/2013-07-24strategic-plan-technic-2552.pdf
- คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2559, 8 มิถุนายน). **รายชื่อโรงเรียนเอกชน**. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2559 จาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน: <https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/list-name-school>
- คณะผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2560). **แนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. สไลด์ประกอบการประชุมสัมมนาขับเคลื่อนการศึกษาเอกชนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. โรงแรมรามาร์กเด้นส์, 29 กันยายน.
- ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. (2555). การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย: การใช้มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก. **วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**, 1-13.
- พระเทพวิสุทธิเมธี. (ไม่ปรากฏปี). **หน้าที่นักบริหาร (ผู้มีคุณสมบัติพิเศษ) ปัญญานันท์ทิกขุ-ชมกะเรียบเรียง**. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- दनัย เทียนพุด. (2558). **ก้าวอย่างสานต่อธุรกิจครอบครัว**. กรุงเทพฯ: โครงการ Human Capital.
- ธีระ กนกกาญจน์รัตน์. (2557). **สืบทอดธุรกิจอย่างไรให้ยั่งยืน**. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2558 จาก ไทยรัฐออนไลน์: <http://www.thairath.co.th/content/443190>
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2550). **หลักการทำวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รวิดา วิริยกิจจา. (2559). **การจัดการกลยุทธ์ธุรกิจครอบครัว**. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการจัดการธุรกิจครอบครัวเพื่อความยั่งยืนสำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเอกชน, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยการเรีนรู้
- สิริรัฐ บุญรักษา. (2559). **ธรรมนุญครอบครัว ปฐมบทแห่งความยั่งยืน**. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการจัดการธุรกิจครอบครัวเพื่อความยั่งยืนสำหรับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเอกชน, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยการเรีนรู้

- หนังสือพิมพ์มติชน. (2558, 2 มกราคม). **โรงเรียนเอกชนวิกฤต! ปิดแล้ว 400 ขาดครู-ค่าใช้จ่ายสูง-รัฐเมิน**.สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน, 2558, จาก มติชนออนไลน์: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1420172401
- เอกชัย อภิศักดิ์กุล. (2557 ก). การวางแผนสืบทอดธุรกิจรุ่นต่อรุ่น. **นิตยสารเศรษฐกิจและธุรกิจรายเดือน Thailand Economic and Business Review**, 10(11), 53-57
- Aronoff, C. E. & Ward, J. L. (1992). **Family Business Succession: The Final Test of Greatness**. Marietta, GA: Family Enterprise Publishers.
- Churchill, N.C., & Hatten, K.J. (1987). Non-market -based transfers of wealth and power: a research framework for family businesses. **American Journal of Small Business**, 11(3), 51-64.
- Flören, R. H. (2002). **Crown prince in the clay: An empirical study on the tackling of succession challenges in Dutch family farms**. Assen, The Netherlands: Royal Van Gorcum.
- Handler, W. C. (1994). Succession in Family Business: A Review of the Research. **Family Business Review**, 133-157.
- Kenyon-Rouvinez, D. & Gabs. (2007). **Who, Me? Family Business Succession. A Practical Guide for the Next Generation**. Georgia: Family Enterprise Publishers.
- Lea, J. W. (1991). **Keeping It in the Family: Successful Succession of the Family Business**. New York: Wiley & Sons.
- Poza, E. J. (2010). **Family Business 3rd ed**. Mason: South-Western.
- PricewaterhouseCoopers. (2014, April 15). **Bridging the gap: Handing over the family business to the next generation**. Retrieved September 7, 2015, from pwc: <http://www.pwc.com/gx/en/pwc-family-business-survey/next-gen/assets/nextgen-survey.pdf>
- Venter, E., Boshoff, C., & Mass, G. (2005). The influence of succession process in small and medium-sized family businesses **Family Business Review**, 18(4), 283-303.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis 3rd Ed**.New York: Harper and Row.

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร
กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 จังหวัดราชบุรี
A Study of the Factors that Influencing the Works Quality of
Personnel in the Education Quality Development Network 8
School Group, Ratchaburi Province

พีรพงศ์ ทิพนาค, จุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์

Peerapong Tipanark, Chulapunporn Thanapat

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 063-421-6065

Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 063-421-6065

e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 175 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน เลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่นำมาศึกษาทุกด้านมีค่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และด้านความขัดแย้ง เช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนก็อยู่ในระดับมากด้วย (2) ทั้ง 4 ปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรได้มากถึงร้อยละ 60 ($R^2 = 0.6$) โดยเฉพาะปัจจัยด้านด้านสุขภาพจิตเพียงปัจจัยเดียวสามารถอธิบายได้มากถึงร้อยละ 48

คำสำคัญ : ปัจจัย คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน

Abstract

The main purpose of this research was to study the factors that influence the quality of work life of the personnel in the School Education Development Network 8 under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The samples in this study were 175 personnel who have been worked in those schools. The instrument for gathering the data was a questionnaire and data were analyzed by using descriptive statistics namely percentage, arithmetic mean, and standard deviation, and the inferential statistics using the Pearson Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression.

The results of this research revealed that (1) All factors that lead to study were concerning with school personnel indicated at high level, that were aspect of personality, motivation, mental health, conflicts, and quality of working Life of the personnel was indicated at high level. (2) Four factors were moderate level statistical significant positive correlation with the quality of work life of the personnel and could be explain the quality of work life of the personnel at 60%, especially the mental health could be 48% explained.

Keyword: Factors, quality of work life of the personnel in school

บทนำ

สถานการณ์โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางเศรษฐกิจอย่างมาก มีการแข่งขันกันสูง บุคคลจึงแวดล้อมไปด้วยความเครียด ส่งผลต่อสภาพจิตใจและความสุขส่วนบุคคลจนเกิดความกดดันภายในจิตใจได้ง่าย (พิสมัย วัฒนาวรสกุล 2551:1) ทรัพยากรบุคคลที่ดีเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในองค์การ เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของการบริหาร และเป็นผู้วางรากฐานให้องค์การมีความแข็งแกร่งและมั่นคง เป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของโรงเรียนโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องนี้ เพราะบุคลากรทุกคนมีความเป็นอิสระสามารถคิดหรือกระทำการใดๆ ตามมโนธรรมและอุดมการณ์ของตน ซึ่งต้องมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับ 4 ด้านคือ ด้านส่วนตัว เป็นความสมบูรณ์ของร่างกาย สุขภาพกาย สุขภาพจิต สติปัญญาและอารมณ์ ด้านครอบครัว ซึ่งมีความรัก ความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวอยู่อย่างมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้านชีวิตการทำงาน ได้แก่ การมีอาชีพและได้ประกอบอาชีพตามความถนัด มีรายได้มั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าด้านชีวิตและสังคม เป็นผู้ที่สังคมยอมรับเป็นบุคคลที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ต่อกันอย่างมาก ซึ่งบุคลากรที่ได้รับการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นที่ชื่นชอบและยอมรับของสังคมได้ โดยการพูด อาศัยการศึกษาเรียนรู้ทั้ง

ทางจิตวิทยา สังคมวิทยาและหลักวิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข จากการศึกษาพบว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกด้านและยิ่งในภาวะคับขัน ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อน จิตวิทยาจึงเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและคุณลักษณะของบุคลากรในการดำเนินชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่ทำงานในปัจจุบัน โดยมีองค์ประกอบหรือตัวแปรจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องหลายประการ คือ 1) แรงจูงใจ 2) สุขภาพจิต 3) บุคลิกภาพ และ 4) ความขัดแย้ง จะเห็นได้ว่าในการปฏิบัติงานในองค์กร สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือคุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ เป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่าที่สุด คนส่วนใหญ่ต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐานเมื่อคนต้องทำงานในที่ทำงานเป็นส่วนใหญ่ จึงควรมีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสุขทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ ปัจจัยที่จะทำให้บุคลากรนั้นปฏิบัติงานให้แก่องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพปัจจัยหนึ่ง ก็คือแรงจูงใจในการทำงานซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำองค์กรประสบความสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความรัก ความผูกพันต่อองค์กรนั้น ในแต่ละองค์กรก็จะมีกลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งองค์ประกอบที่มักใช้ในหลายๆองค์กรในปัจจุบัน จนสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั้น ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบในงานและความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (เกวลี พวงศรี, 2558) อีกสิ่งหนึ่งที่อาจจะมีผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานก็คือ ความขัดแย้งภายในองค์กร เนื่องจากทรัพยากรขององค์กรที่มักมีจำกัดรวมทั้งงานที่พนักงานแต่ละคนต้องรับผิดชอบนั้นมักมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งขอบเขตเนื้อหาและปริมาณงาน ทั้งในแง่ของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนก็มีความแตกต่างกันไป เช่น ความรู้ความสามารถ บุคลิก ทักษะ ค่านิยม การรับรู้ ความเชื่อ และความชอบต่าง ๆ จึงอาจนำไปสู่ปัญหาของความไม่เข้าใจกัน มีความคิดเห็นและมุมมองที่แตกต่างกัน จนเกิดเป็นการกระทบกระทั่งกัน กลายเป็นไม่ชอบหน้ากัน ไม่ลงรอยกัน และเกิดเป็นความขัดแย้งในที่สุด จึงต้องมีการบริหารจัดการในส่วนนี้อย่างดี (สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) การศึกษาตัวแปรจิตวิทยาจึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการให้ดียิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อระบบราชการในภาพรวมต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักอย่างยิ่งว่าการจัดการศึกษาและการดำเนินภารกิจต่างๆ ของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพของทางชุมชนและสังคม จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพร่วมกันพัฒนาโรงเรียน โดยบุคลากรทุกคนจะต้องมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ส่งผลทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เมื่อนำมาศึกษาในสถานการณ์ใหม่นี้ มีปัจจัยทางจิตวิทยาใดบ้างที่เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ทั้งนี้มีความคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโรงเรียนเครือข่าย สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมบุคลากรเพื่อทำการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหาร หรืออาจใช้

เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและโครงการได้ตอบสนองความต้องการและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานและพฤติกรรมการสอนของบุคลากรให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แรงจูงใจ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และความขัดแย้ง และศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

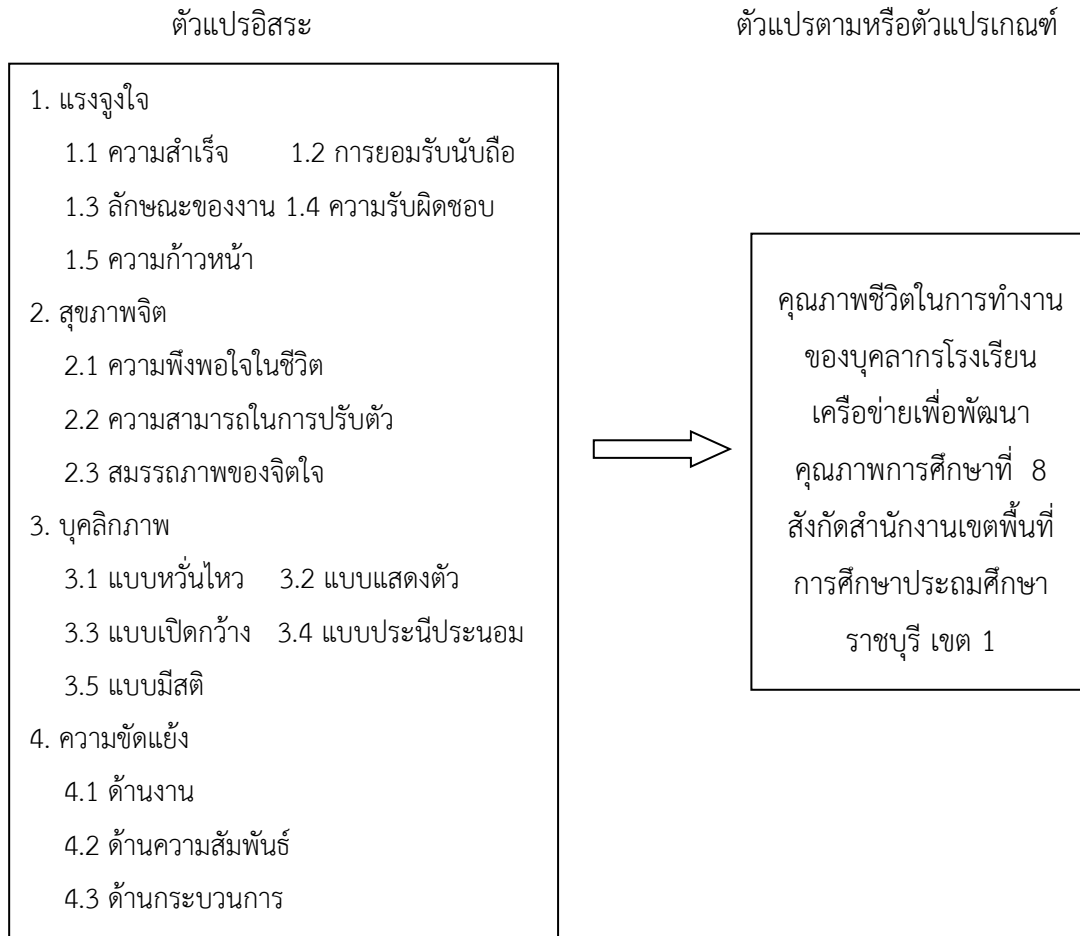
2. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

อย่างน้อยมี 2 ปัจจัยจากปัจจัยด้าน แรงจูงใจ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ หรือ ความขัดแย้ง มีอิทธิพลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรบางประการที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้แนวคิดจากตัวแปรจิตวิทยา ได้แก่ แรงจูงใจของเฮร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) สุขภาพจิต ของรัชนี ว่องวิวัฒน์ไวยุทธะ (2549) บุคลิกภาพของ Costa and McCrae (1985) ความขัดแย้งของสุพานี สฤกษ์วานิช (2552) ส่วนคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร ตามแนวคิดของ ฮิวส์และคัมมิงส์ (Huse & Cumming, 1985: 235-238) สังเคราะห์ได้คุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย ด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านบูรณาการทางสังคม ด้านระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม โดยมีตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์กัน แสดงเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) ที่มุ่งอธิบายลักษณะของตัวแปรพยากรณ์หลายตัวแปรกับตัวแปรเกณฑ์เพียง 1 ตัวแปร โดยดำเนินการดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content analysis) เพื่อกำหนดกรอบตัวแปรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะตัวแปรต่างๆ จากขั้นตอนแรกและใช้วิธีการทางสถิติเพื่อหาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นตัวพยากรณ์หรือมีอิทธิพลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์

ประชากรหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 21 โรงเรียนมีจำนวนทั้งสิ้น 321 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้บุคลากรจำนวน 175 คน เป็นตัวแทนในการวิจัย ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าขั้นต่ำตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5%

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert เพื่อสอบถามความคิดเห็น โดยกำหนดเป็นคะแนนในการตอบคำถาม ดังนี้

5 หมายถึง รับรู้ว่ารายนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รับรู้ว่ารายนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับมาก

3 หมายถึง รับรู้ว่ารายนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รับรู้ว่ารายนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับน้อย

1 หมายถึง รับรู้ว่ารายนั้นๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามในแต่ละตอนได้ผ่านกระบวนการพัฒนาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ได้ค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ในแต่ละด้านดังนี้ ด้านแรงจูงใจ เท่ากับ 0.91 ด้านสุขภาพจิต เท่ากับ 0.88 ด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ 0.89 ด้านความขัดแย้ง เท่ากับ 0.83 และคุณภาพชีวิตในการทำงาน เท่ากับ 0.91 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยรวม เท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่น (Reliability) สูงเพียงพอสำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยค่า ประสิทธิภาพสัมพันธ์ของเพียร์สัน สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบ่งตามเกณฑ์ของประคอง กรรณสูตร (2541) และ Cohen (1998) ให้ระดับความสัมพันธ์ ดังนี้ r 0.1 ถึง 0.3 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ $r=0.3$ ถึง 0.7 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง r สูงกว่า 0.7 แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์สูง และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีค่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และด้านความขัดแย้ง

2. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยตัวบ่งชี้ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบูรณาการทางสังคม ด้านการปฏิบัติงานในสังคม ด้านความก้าวหน้า และความมั่นคงในงาน

3. ปัจจัย 4 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับ คือ ด้านสุขภาพจิต ด้านแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพ และความขัดแย้ง

4. ทั้ง 4 ปัจจัยร่วมกันส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรได้มากถึงร้อยละ 60 โดยเฉพาะตัวแปรด้านสุขภาพจิตสามารถอธิบายความแปรปรวนได้สูงถึงร้อยละ 48

อภิปรายผล

1) บุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .18) แต่ก็ค่อนข้างไปทางระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าจำนวนตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิต ที่นำมาศึกษา 47 รายการ บุคลากรโรงเรียนเห็นว่าตนเองมีการกระทำในระดับปานกลางมากถึง 15 รายการ โดย 3 รายการแรก ได้แก่ (1) “เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความรู้อุ้ ความสามารถ” (2) “ความพึงพอใจกับตำแหน่งหน้าที่ การงาน และสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ในขณะนี้” และ (3) “เงินเดือนที่ได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายแต่ละเดือน” ดังนั้นจึงยังสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อีก หากผู้บริหารโรงเรียนได้มีการตรวจสอบและพบว่าเป็นจริง และได้มีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและ พัฒนาตนเอง ก็จะทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งก็จะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนให้เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เดเนียล (Daniel, 1983: 1-6) ที่ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า คือ กระบวนการดำเนินงานขององค์กร สมาชิกทุกระดับมีส่วนร่วม ในกิจกรรม เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานและเพิ่มผลผลิต คุณภาพชีวิตการทำงานจึงประกอบไปด้วย การพัฒนา การยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การที่จะทำให้บุคลากรในองค์กรมีคุณภาพ ชีวิตการทำงานที่ดีได้นั้น ควรจะสนองให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า Walton (1974, 12) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่สำคัญคือ ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมคุณภาพมีการพัฒนาความสามารถของ บุคคล มีความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การบูรณาการด้านสังคม ธรรมเนียมในองค์กร ความ สมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น ๆ และการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งหากบุคลากรใน องค์กรได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจตามองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน จะ ทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีความสุขกับการทำงาน และส่งผลไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงานทำให้ พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจนส่งผลไปสู่องค์กรที่จะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

2) ปัจจัย 4 ด้าน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับบุคลากรโรงเรียน อยู่ในระดับมากทั้งสิ้น โดยเฉพาะตัวแปรด้านบุคลิกภาพมีอยู่ในระดับมากกว่าทุกด้าน รองลงมาคือด้านแรงจูงใจ ด้านสุขภาพจิต และ ด้านความขัดแย้ง ดังนั้นหากเพิ่มความเข้มข้นของตัวแปรจิตวิทยาดังกล่าวให้มีการดำเนินการ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของบุคลากรโรงเรียนก็ย่อมจะเกิดผลดีต่อโรงเรียนมากยิ่งขึ้น เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปราย ผลได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของบุคลากรโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากบุคลากรได้แสดงนิสัยและพฤติกรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ แบบห้วนไหว แบบแสดง ตัว แบบเปิดกว้าง แบบประนีประนอม และแบบมีสติ มีความเสถียรเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่บุคลิกภาพ ที่สมบูรณ์ยังพยายามสร้างความตระหนักรู้และรับผิดชอบเกี่ยวกับตน สามารถหาวิธีเพิ่มคุณค่าแก่ตน และนำศักยภาพส่วนตนออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็สามารถยอมรับและปรับตัว ต่อสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รู้จักหาวิธีผลักดันให้

ตนเองบรรลุเป้าหมายชีวิตที่ตั้งไว้ได้โดยไม่ต้องพึ่งพิงคนอื่นและสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมสามารถนำไปปรับตัวในสถานการณ์การทำงาน และกับการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับ ชำเลียง สุขประวิทย์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์กระบวนการทำงาน และจิตวิทยาในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตปทุมวันกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบุคคลในองค์กรของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านลักษณะบุคคล ด้านลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์นั้น พนักงานทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ดังนั้น องค์กรจำเป็นต้องทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานที่ทำ ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีด้วย และหากผลการทำงานดี ผลประกอบการดี จะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและร่างกายของพนักงานในองค์กรให้ดีขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจของบุคลากรโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าบุคลากรของโรงเรียนมีความภูมิใจกับความสำเร็จในงานที่ทำ ถึงแม้ว่าจะมีปริมาณมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ แต่เมื่อผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญและชมเชย เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือกันร่วมกันทำงาน และมีการยอมรับ ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้การทำงานของบุคลากรมีการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวีณรัตน์ สิงห์วิวัฒน์ (2557:บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุระหว่าง 25-35 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี เงินเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ระดับแรงจูงใจของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความต้องการความผูกพัน ด้านความต้องการความสำเร็จและด้านความต้องการอำนาจ ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการรักษาวินัย และด้านผลการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง ได้แก่ ด้านความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความผูกพัน และความต้องการอำนาจ สอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ David McClelland (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539: 369) กล่าวว่าบุคคลที่ต้องการความสำเร็จจะมีลักษณะชอบแข่งขัน ชอบทำงานที่ท้าทาย ความต้องการความผูกพัน (Need For Affiliation) เป็นความต้องการความรัก ความเป็นพวกพ้อง เป็นความปรารถนาเพื่อความเป็นมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่สนิทชิดชอบกัน เป็นความต้องการเพื่อสร้างและรักษาสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การยอมรับจากบุคคลอื่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

2.3 ปัจจัยด้านสุขภาพจิตของบุคลากรโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นรายการเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ “ มีความรู้สึกยุ่งยากใจเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น ปรับเปลี่ยนหน้าที่ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย” ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าบุคลากรโรงเรียนบางท่านน่าจะมีปัญหาสุขภาพจิตไม่คอยตื่น มีความคิดในการทำงานที่สนองต่อนโยบายรัฐบาล นโยบายด้านการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งผู้บริหารควรหมั่นตรวจสอบบุคลากรใน

หน่วยงานของท่านว่าเป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่ และหากพบว่าเป็นจริงก็ควรหาสาเหตุที่แท้จริงและส่งเสริมสุขภาพจิตของบุคลากรโรงเรียน ซึ่งสามารถทำได้โดย (ลิขิต กาญจนภรณ์, 2549) การส่งเสริมสุขภาพจิตควรจึงควรเป็นนโยบายที่นำไปปฏิบัติได้จริง โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสมรรถภาพการสอนของครู การสร้างขวัญและกำลังใจจากการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ครู ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการป้องกันปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพจิตครูคือ ให้ครูตระหนักในความจริงว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่า เป็นอาชีพที่สร้างอนาคตให้แก่เด็กและเยาวชน เป็นการสร้างอนาคตของประเทศชาติ เหล่านี้เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจของครู เพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้นต่ออาชีพ มีการปรับปรุงวิธีการสอนอย่างทันสมัยและมีความต่อเนื่อง หมั่นหาความรู้และวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการสอน เพื่อให้มีการตื่นตัวในการจัดหาสิ่งจูงใจและการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียน

2.4 ปัจจัยด้านความขัดแย้งของบุคลากรโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ บัวทอง (2559:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนดงขุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนดงขุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 86 คน พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน ด้านสภาพองค์การ และด้านการปฏิบัติงาน ตามลำดับและสอดคล้องกับ วิเชียร จิณะมูล (2548) ได้ทำการศึกษาความขัดแย้งและการแก้ไขความขัดแย้งในการบริหารสถานศึกษาระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวผู้บริหารสถานศึกษาเองกับประธานกรรมการสถานศึกษา อันมีสาเหตุหลักๆ มาจากการใช้อำนาจและบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น การไม่ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การแสดงความคิดเห็นคัดค้าน การเข้ามาหาผลประโยชน์ภายในสถานศึกษาของประธานกรรมการสถานศึกษา ฯลฯ บทเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาคือต้องศึกษาสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกสถานศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิต ปานอ่อน ปภาวดี มนตรีวัต และจิระ ประทีป (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 อยู่ในระดับมาก (2) คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในเรือนจำทั้ง 8 แห่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ปัจจัยทุกตัวได้แก่ ความหลากหลายของงาน ความเป็นหนึ่งเดียวกับงาน ความสำคัญของงาน ความมีอิสระในการ การมีโอกาสรับรู้ผลการปฏิบัติงานมี ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับที่สูงมากกับคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุดได้แก่ความมีอิสระในการทำงาน (4) แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของ ข้าราชการ ควรมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อให้

บุคลากรเกิดความรู้ หลากหลายและมีให้เกิดความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติหน้าที่ควรเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บังคับบัญชาควรให้อำนาจในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาในระดับต้นเพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด และควรจัดระบบการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค และสอดคล้องกับ กัลยา รัตน์ มีลาภ (2553) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน ธนาคารกรุงไทย พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสม ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านการพัฒนาตนเอง

4. ปัจจัยที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 คือ ด้านสุขภาพจิต ด้านแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพและความขัดแย้ง และทั้ง 4 ด้านนี้สามารถร่วมกันอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 ได้มากถึงร้อยละ 60 โดยเฉพาะด้านสุขภาพจิตด้านเดียวส่งผลได้ร้อยละ 48 สอดคล้องกับแนวคิดที่หลายท่านได้กล่าวไว้ อาทิ งานวิจัยของ นันทา โสรรัตน์ และ สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ (2559:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องแรงจูงใจในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าแรงจูงใจในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานมีผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำเลียง สุขประวิทย์ (2557) ได้ศึกษาลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์กระบวนการทำงานและจิตวิทยาในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบุคคลในองค์กรของพนักงานในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะของบุคคล โดยพนักงานได้ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ดังนั้นองค์กรจำเป็นต้องทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานที่ทำ ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดีด้วย และหากผลการทำงานดี ผลประกอบการดี จะส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตของพนักงานดีตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลูธานส์ และคณะ (Luthans et al., 2005 : 1740-1776) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของ “ทุนทางจิตวิทยาส่วนบุคคล” ซึ่งประกอบไปด้วย ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ กับผลการปฏิบัติงาน โดยศึกษากับคนงานในประเทศจีนจำนวน 422 คน และวัดผลการปฏิบัติงานจากคะแนนการประเมินของผู้บังคับบัญชาและอัตราการขึ้นเงินเดือนตามผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า ความหวังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.17$) การมองโลกในแง่ดี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.16$) และความยืดหยุ่นทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงาน ($r = 0.24$) และเมื่อนำตัวแปรแต่ละตัวมาศึกษา รวมกันเรียกว่า “ทุนทางจิตวิทยาส่วนบุคคล” พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ในรายละเอียดพบว่ามีบางรายการ (ตัวแปรที่สังเกตได้) มีค่าตอบอยู่ในระปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการตรวจสอบตนเองว่ายังขาดในเรื่องใด และเรื่องใดที่ติดอยู่แล้วก็ควรคงไว้ และปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพราะบุคลากรโรงเรียนมีคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรตรวจสอบบุคลากรในโรงเรียนว่ามีคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร ถ้าบุคลากรยังมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลางหรือระดับมากก่อนไปทางปานกลาง ก็ควรนำข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ มาปรับปรุงพัฒนาให้มีมากขึ้น

3. ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต รายการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับไม่สูงมากนัก คือตัวแปรด้านความขัดแย้ง อาทิ “ความตระหนักและรับรู้ได้ถึงความขัดแย้งในเรื่องเกี่ยวกับงานในกลุ่มที่ท่านทำงานด้วยกัน” และ “การมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย” แสดงว่าบุคลากรมีการทำงานที่มีความสัมพันธ์ที่ดี ไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งมากนัก

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ในรายการที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ “การมีความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ” แสดงว่าบุคลากรยังมีความอดทนต่อการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะจะเป็นเศรษฐกิจ นโยบายรัฐบาลหรือนโยบายทางการศึกษา เป็นต้น ก็ควรหาแนวทางพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า ไม่ใช่การพัฒนาหรือปรุงแต่งร่างกาย และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สวยงาม หูหระ และ ประณีตตามกระแสนิยม การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต้องเริ่มที่การพัฒนาจิตใจให้มีสติสัมปชัญญะอยู่กับปัจจุบันและรู้เท่าทันความคิดที่ปรุงแต่ง เพื่อสร้างสรรค์ ปรับเปลี่ยนให้เกิดพุทธปัญญาในการมองโลก มองชีวิตและการปรับตัวที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างตนภายในกับตนภายนอกระหว่างตัวตนกับสภาพแวดล้อมและระหว่างความดี ความเก่งและความสุขแห่งชีวิต ตัวแปรจิตวิทยาต้านแรงจูงใจ ในรายการที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ “การมีความยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานอย่างเร่งด่วนและนอกเวลาราชการ” “การได้รับพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม” และ “มีความยินดีที่จะทำงานด้านอื่นนอกเหนือจากสายงานตามที่อยู่บังคับบัญชา” แสดงว่าบุคลากรยังขาดในเรื่องการเสียสละและอุทิศตนในการทำงานนอกเวลาอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรมีการหาวิธีการให้บุคลากรตระหนักถึงการทำหน้าที่ มีการสนับสนุน กล่าวชมเชยและพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ก็พอจะเป็นแนวทางสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และส่งผลให้บุคลากรมีปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ

ปัจจัยด้านสุขภาพจิต ในรายการที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ “มีความรู้สึกยุ่งยากใจเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น ปรับเปลี่ยนหน้าที่ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย” แสดงว่าบุคลากรมีคุณสมบัติทางจิตไม่ปกติ อาจจะเป็นผู้ที่มีปัญหาทางอารมณ์ การแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ หากตรวจสอบแล้วเป็นเช่นนั้นจริง ก็ควรได้พิจารณาปรับปรุงและแก้ไขด้านอารมณ์ ให้เป็นผู้ที่มีอารมณ์ แจ่มใส เบิกบาน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่น เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิจัย (Consensus) จัดทำเป็น Norm) นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารของโรงเรียนเรียน รวมทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาตนเองของบุคลากรโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมจาก 4 ปัจจัยนี้ รวมทั้งปัจจัยด้านสถานภาพของบุคลากรโรงเรียน เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบุคลากรโรงเรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ควรเพิ่มศึกษาจากกลุ่มอื่นด้วย เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองที่อยู่โดยรอบ เพื่อถ่วงเฉลี่ยคำตอบ ไม่ให้เกิดความลำเอียง รวมทั้งการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็เช่นเดียวกัน ที่ไม่ควรใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว อาจเป็นแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น
4. ควรมีการวิจัยต่อไปอีกว่า บุคลากรโรงเรียนเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 ที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และความแตกต่างกันนี้ มีอะไรเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตร่วม หรือมีตัวบ่งชี้ใดเป็นตัวเด่น ตัวด้อย ก็จะได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต.สถาบันสุขภาพจิต. (2537).สรุปรายงานการวิเคราะห์นิยามความหมายสุขภาพจิต และองค์ประกอบสุขภาพจิต. นนทบุรี:ม.ป.ท.
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมการแพทย์. (2546). “สุขภาพจิต” ใน คู่มือสุขภาพจิตสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข,3. นนทบุรี โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2546). กรมสุขภาพจิต.สำนักพัฒนาสุขภาพจิต.คู่มือการให้การปรึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ:สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เกวลี พ่วงศรี (2558). การศึกษาปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล แรงจูงใจ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีต่อความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษา บริษัท วนิสน์ กรุ๊ป.วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- กัลยารัตน์ มีลาภ. (2553). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน บมจ.ธนาคารกรุงไทย เขตพระปิ่นเกล้า . มหาวิทยาลัยศิลปากร/นครปฐม.
- ชำเลื่อง สุขประวิทย์. (2557). การศึกษาลักษณะบุคคลและความสัมพันธ์ กระบวนการทำงาน และจิตวิทยาในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- นันทา โสรัตน์ และสุพัตริ์นันทน์ พรหมสุวรรณ.(2558). **การศึกษาด้านแรงจูงใจในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความขัดแย้งระหว่างบุคคลส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประคอง กรรณสูตร. (2541). **สถิติเพื่อการวิจัยคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป.** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ปวีณรัตน์ สิงห์วัฒน์. (2556). **แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง.** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- พิสมัย วัฒนาวรสกุล. (2551). **ปัจจัยพยากรณ์ความสุขในชีวิตของพนักงานองค์การรัฐบาลและเอกชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัชณี ว่องวิวัฒน์ไวยทยะ.(2549). **สุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลิขิต กาญจนภรณ์. (2549). **พื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, งามอาจ ปทะวานิช, ปริญญา ลักษิตานนท์ และ ศุภร เสรีรัตน์. (2541). **การบริหารการตลาดยุคใหม่.** กรุงเทพฯ : เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). **องค์การและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: บริษัทวิสิทธิ์ จำกัด.
- สาธิต ปานอ่อน ปภาวดี มนต์รีวัต และ จีระ ประทีป. (2556) . “คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7”. **วารสารการจัดการสมัยใหม่.** ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 หน้า : 95-106 ปีพ.ศ. : 2556
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2552). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ :แนวคิดและทฤษฎี.** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิทย์ บัวทอง. (2559). **การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนตงขุยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.** การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน” 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อ าเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- อัมพร ไตรระกุล. (2538). **สุขภาพจิต.** กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- Cohen, J. (1998). **Statistical power analysis for the behavioral science.** Hillsdale, New Jersey :Lawrence Erlbaum Associates.
- Costa, p. T. and R. R. McCrae. (1985). **The NEO Personality Inventory Manual** Odessa. FL: Psychological Assessment Resource.

- Costa, P. T. Jr., & McCrae, R. R. (1992). **Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual.** Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Daniel J. Skrovan. (1983). **Quality of work life: Perspectives for Business and the PublicSector.** United States of America: Addison-Wesley.
- Huse, E.F. and Thomas G. Cummings. (1985). **Organization development and change.** (3rd ed.). Minnesota: West Publishing.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.
- Luthans,F.,Avolio,B.J.,Walumbwa, F.O. and Li W. (2005). **The Psychological Capital of Chinese Workers : Exploring the Relationship with Performance.** Management and Organization Review ,1(2) , 1740-1766.
- McClelland (1940). **Motivation: Theory and Research:** New York: Wiley.Schmerhorn , J. R., Hunt , J. G., & Osborn, R. N. (2010). **Organizational Behavior.** New York: Wiley.
- Walton G. (1974, 12), **Social Psychology: Issues and Insights.** Philadelphia:Lippincott.

**การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย : กรณีศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร**
**A Study of Parents' Participation in Early Childhood Education:
A Case Study in Watpuranavas Child Development Center,
Taweewathana District Office, Bangkok**

สุภา สุขวิบูลย์, พีรพงศ์ ทิพนาค

Supa Sookviboon, Peerapong Tipanark

สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย และสาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, โทร. 063-421-6065
Branch Early Childhood and Branch of Educational Administration, Faculty of Education Bangkokthonburi University, Tel. 063-421-6065
e-mail : ptipnak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา 2) ศึกษาแนวทางให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เรียนอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส มีจำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ การร่วมดำเนินการ และการร่วมประเมินผล ส่วน ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ และการร่วมวางแผน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางในการทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาสมากขึ้น โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรแจ้งข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองทราบด้วยวิธีการต่างๆ คณะกรรมการบริหารควรมาจากหลายอาชีพ มีผู้ปกครองเป็นกรรมการเครือข่าย ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดและปิดภาคเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ ควรให้ตรงกับวันหยุด ให้คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมสรุปผลหลังการจัดกิจกรรม ควรเชิญผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งผลการประเมินในวันประชุมก่อนปิดภาคเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนา, การมีส่วนร่วม, การจัดการศึกษา

Abstract

The purposes of this study were: 1) to investigate a degree of participation among parents in management of Watpuranavas Child Development Center Taweewathana District Office, Bangkok. 2) to formulate the guidelines for parents' participation in management of Watpuranavas Child Development Center. The population used in this study was 180 parents of students who were studying at Watpuranavas Child Development Center. The tool used for collecting data was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used to data analysis were mean, and standard deviation.

The findings of the study reveal that 1) The overall parents' participation in management of Watpuranavas Child Development Center was at the moderate level. Considering by each aspects, it was found that there were 2 aspect at a moderate level such as the operating participation and participation in evaluation; whereas the aspect of participation in thinking and making a decision and of participation in planning were at the low level. 2) The guidelines for parents' participation in management of Watpuranavas Child Development Center can be concluded as follows: the school is required to inform parents about school affairs through diverse methods, to have members of educational institution committee coming from different careers, to have a parental network committee, to hold a meeting of parents both before opening and closing the academic semester, to arrange various activities on the weekends, to have a parental network committee participate in a meeting for concluding the result after the activities arrangement, to invite parents to participate in activity offered in anytime, and to inform parents of the evaluation result in the day of meeting among the parents before closing the semester.

Keywords : Development, Participation, Educational Management

บทนำ

การจัดการศึกษาในอดีตเป็นภาระหน้าที่ของชุมชน ความหลากหลายรูปแบบของการจัดการศึกษาที่เคยมีอยู่ในชุมชนได้สูญหายไปโดยรัฐได้เข้ามาควบคุมการศึกษาและ นำเอาระบบการศึกษาของประเทศทางตะวันตกมาใช้แทน ระบบการศึกษาแบบใหม่นี้มีลักษณะ เป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศโรงเรียนและครูในฐานะ ตัวแทนรัฐบาล และเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษา ก่อให้เกิด ผลที่ไม่พึงปรารถนาหลายประการต่อผู้คนและชุมชนและ ไม่สอดคล้องกับความ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยุคโลกาภิวัตน์ หรือ โลกไร้พรมแดนอย่างไรในปัจจุบัน การทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาจะทำให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษา ดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) มาตราที่ 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2552: 5) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาล ที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย ร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้านตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (สำนักงาน คณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 14-25)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่เน้นการส่งเสริม และพัฒนา รวมทั้งการสร้างเสริมการเรียนรู้ การจัดการศึกษาต้องเป็นความต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียน และโรงเรียนสู่บ้าน ครอบครัวเหมือนงานการศึกษาเพราะครอบครัวเป็นแหล่งสถานศึกษาแรกของทุกคน พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก (กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 36) การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและโรงเรียน ทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนถึงเพียงผู้รับข้อมูลข่าวสาร วิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนได้ เช่นกิจกรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน กิจกรรมการฝึกอบรม กิจกรรมการแสดงของนักเรียน กิจกรรมสานสัมพันธ์ ได้แก่ การประชุมปรึกษาการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสื่อสารสนเทศ ได้แก่ การโทรศัพท์ จดหมายข่าว แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมการบริการและกิจกรรมการตัดสินใจในการวางนโยบายโรงเรียนร่วมกับทางโรงเรียนแต่ละกิจกรรมคือการสนับสนุนการเรียนรู้จากโรงเรียนสู่บ้านและจากบ้านสู่โรงเรียนทั้งสิ้นดังนั้นผู้ปกครองนักเรียน จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมเด็กในทุกๆ ด้าน

หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กทุกประเภทที่มีอายุระหว่าง 3 ถึง 6 ปี โดยจัด ในลักษณะของการเตรียมความพร้อม ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อให้เด็กสามารถนำไปดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และเป็นการพัฒนาเด็ก โดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม (กรมวิชาการ. 2546 : 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติในเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 8 (2) คือการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งในสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้ปกครองชุมชนวัดบูรณาวาส พบว่ามีเพียงบางด้านเท่านั้นเนื่องจากพ่อแม่

ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วม ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554–2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย พบว่าคณะกรรมการชี้ให้เห็นถึงความเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาได้แก่ สถานศึกษาควรจัดสัมมนาให้ ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และองค์กรเอกชนให้มีความเข้าใจถึงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา สถานศึกษาและด้านเอกลักษณ์ของสถานศึกษา จากความสำคัญและปัญหาดังที่กล่าวมาและเพื่อเป็นการตอบสนองการปฏิรูปการศึกษาในทุกระดับของประเทศ ผู้วิจัยในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ด้วยผู้หนึ่ง จึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นชุมชนในเขตบริการวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาสให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ คือ :

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 87 ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 14-25)

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) กิตติ กรทอง (2552) พงศ์พันธ์ แก้วหาวงษ์ (2550) ได้ให้ความหมายในการทำงานเดียวกันว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม วางแผน นโยบายต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวเด็กทั้งโดยตรงและ ทางอ้อม โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่ผู้ปกครองแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน เช่น จากความคิด เงิน สิ่งของ หรืออื่น ๆ ซึ่งในที่นี้คือการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สามารถกระทำเพื่อให้มีผลต่อ โครงการหรือนโยบายนั้นให้ประสบความสำเร็จเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในด้านต่าง ๆ

เอปสไตน์ และคณะ (Epstein; et al. 1997) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่พื้นฐานของผู้ปกครองทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาพัฒนาเด็ก ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ดี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมใน 6 ด้าน คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การตัดสินใจ (Decision Making) และการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยอาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และตามมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน 4 ด้าน คือ

- 1) ร่วมคิดและตัดสินใจ
- 2) ร่วมวางแผน
- 3) ร่วมในการดำเนินการ และ
- 4) ร่วมในการประเมินผล

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส จำนวน 180 คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (ตอบ 1 หมายความว่า มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด - 5 หมายความว่า มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด) เพื่อสอบถามการมีส่วนร่วมใน 4 ด้าน คือ ร่วมคิดและตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมในการดำเนินการ และร่วมในการประเมินผล

และในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ผ่านกระบวนการต่างๆ ตามขั้นตอนทางวิชาการ เพื่อให้มี Validity อาทิ การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของสาระ และความตรงเฉพาะหน้า (Face to face) ด้วยค่า IOC. ซึ่งในแต่ละข้อสอบถามมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.5 และมี Reliability โดยใช้ค่า Alpha coefficient ของ Cronbach โดยในแต่ละด้านมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ถูกครอบงำนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา จำนวน 180 คน ซึ่งตอบคำถามมา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ปรากฏดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เท่านั้น โดยพบว่าในรายด้าน 2 ด้านแรก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คือ ด้านการร่วมดำเนินการ และด้านการร่วมประเมินผล ส่วนที่เหลืออีก 2 ด้าน คือ การร่วมคิดและตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย และ การร่วมวางแผน มีส่วนร่วมในระดับ น้อย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส สำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวม

(N = 180)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้าน	μ	α	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ	2.40	0.56	น้อย
2. ด้านการร่วมวางแผน	2.38	0.54	น้อย
3. ด้านการร่วมดำเนินการ	3.15	0.64	ปานกลาง
4. ด้านการร่วมประเมินผล	2.82	0.63	ปานกลาง
รวม	2.69	0.59	ปานกลาง

โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแต่ละด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมคิดและตัดสินใจ ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับน้อย นั้น พบว่า 3 รายการแรกที่มีส่วนร่วม ได้แก่ การกำหนดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนการสอน การแสดงความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหาร

1.2 ด้านการร่วมวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3 รายการแรกที่มีส่วนร่วม ได้แก่ การวางแผนเตรียมอาคารสถานที่ การเสนอโครงการการจัดกิจกรรมของเด็ก และ การกำหนดความต้องการในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย

1.3 ด้านการร่วมดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการแรกที่มีส่วนร่วม ได้แก่ การเป็นวิทยากร การประสานหาแหล่งทุนสนับสนุนการศึกษา การปรับปรุงอาคารสถานที่ จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และ

1.4 ด้านการร่วมประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการแรก ได้แก่ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการติดตามประเมินผลของโครงการต่างๆ การดำเนินการติดตามประเมินผลตามขั้นตอนและวิธีการที่วางไว้ และการรับทราบผลการประเมินจากองค์การภายนอก

2. แนวทางในการทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ของคณะครูและตัวแทนผู้ปกครองของศูนย์พัฒนา ได้สรุปผลไว้ว่า ... ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองได้รับทราบโดยใช้วิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม โดยเฉพาะสื่อบุคคล เสียงตามสาย จดหมาย หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น คณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็กควรมาจากกลุ่มอาชีพต่างๆ มีเครือข่ายผู้ปกครองร่วมเป็นกรรมการ มีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเป็นประจำโดยเฉพาะในช่วงก่อนปิดและเปิดภาคเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้ตรงกับวันหยุดเพราะผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมได้ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองควรเข้าร่วมประชุมสรุปผลภายหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น และมีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง รวมทั้งมีการแจ้งผลการประเมินดังกล่าวในวันที่มีการประชุมผู้ปกครอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ที่พบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งก็น่าจะเป็นไปได้ เพราะ (1) ผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนแห่งนี้มีฐานะยากจน ต้องออกไปประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และอยู่ในสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กมากนัก รวมทั้งอาจมีความคิดว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษา และตนเองก็ไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว นอกจากเรื่องการทำมาหากินเท่านั้น จึงคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย (จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองบางท่าน) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรองกาญจน์ เขิญชัยชिरากุล (2550 : 77) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี และมีอาชีพ รายได้ที่ดีกว่าจะมีความคิดเห็นในเชิงบวกมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่ำกว่า รวมทั้งไม่ได้รับข่าวสารจากทางโรงเรียน จึงมีข้อเสนอแนะว่าให้โรงเรียนแจ้งข่าวสารให้ทราบล่วงหน้าโดยผ่านทางสื่อต่างๆ ควรจัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น รวมทั้งควรมีการจัด กิจกรรมในวันเสาร์อาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครองที่ทำงานประจำได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น

2. แนวทางในการทำให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดปุณณาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ของคณะครูและตัวแทนผู้ปกครอง ได้มีข้อสรุปว่า ...ให้ศูนย์มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ โดยใช้วิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่นใช้สื่อบุคคลร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น เสียงตามสาย จดหมายเวียน หรือทางไลน์ เป็นต้น ในการบริหารจัดการควรมีคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากหลายอาชีพผสมกัน โดยเฉพาะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครอง ก่อนเปิดภาคเรียนและปิดภาคเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ ควร ให้ตรงกับ

วันหยุดที่ผู้ปกครองไม่ได้ไปทำงาน ให้คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองเข้าร่วม ประชุมสรุปผลหลังการจัดกิจกรรม มีการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นทุกครั้ง และแจ้งผลการประเมินกิจกรรมที่จัดในวันประชุมผู้ปกครอง ซึ่งผลการแสดงความเห็นนี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอปสไตน์ (Epstein; et al. 1997: 77) ที่กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญที่สุด เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่นเดียวกับ กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิ รากุล (2550: 124) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ในกลุ่มสมาคมสหศึกษาสัมพันธ์ พบว่ามีข้อเสนอแนะคือ ควรเพิ่มวิธีการ หลากหลายและส่งข่าวให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และ ควรมีการจัดกิจกรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์เพื่อให้ผู้ปกครอง ที่ทำงานประจำได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ก็มีความสอดคล้องกับการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546) และได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะร่วมมือกับชุมชน ดังนี้

1) จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2) ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน จัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกัน

3) ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก เป็นต้น

4) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นจึงเห็นควรที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับทราบและคิดหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะควรดำเนินการตามผลการวิจัย และแนวทางในการดำเนินการที่ผู้วิจัยได้อภิปรายไว้ในตอนท้าย

2. ผลงานวิจัยนี้ หากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดที่มีลักษณะหรืออยู่ในบริบทเดียวกัน สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพิจารณาและปรับใช้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม เกิดทฤษฎีและรูปแบบมากมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพียง 4 ด้านเท่านั้น หากมีการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาในแนวคิดอื่นบ้าง อาทิ ของเอปสไตน์ และคณะ (Epstein; et al. 1997) ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (Parenting) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) การอาสาสมัคร (Volunteering) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) การ ตัดสินใจ (Decision Making) และด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Collaborating with Community)

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์ต่างๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน และหาข้อสรุปร่วมกันในการพัฒนาต่อยอด ซึ่งจะทำได้ประโยชน์ที่กว้างขวางและในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). **หลักสูตรปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : ศุภสภา ลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544**. กรุงเทพฯ : ศุภสภา ลาดพร้าว.
- กิตติ กรทอง. (2552). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิรากุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสหศึกษาสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- กิตติ กรทอง. (2552). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.
- นิตยา กอบนิลพรรณ. (2548). **สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน อัสสัมชัญคอนแวนต์ ลำานารายณ์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ชนมธิตา ยาแก้ว และคณะ . (2560) . **รายงานวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตพื้นที่ภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**

- มานี โชติมา. (2546). **การศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมาเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- พงศ์พันธ์ แก้วหาวงศ์. (2550). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาอำเภอหนองสองห้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต3. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- เพ็ญญา พิสมัย และ ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2556). **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย กรณีศึกษาโรงเรียนสุเหร่าหะยีมิยา สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ; ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 : กันยายน - ธันวาคม 2556.**
- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). **กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2552). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2552-2559) (ฉบับสรุป). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.**
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- องอาจ นิลสุวรรณ. (2551). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.**
- Epstein, Joyce. L. (1 9 9 2). **School and Family Partnership: n Encyclopedia of Educational Research 6 ed. New York: Mac Millan.**
- Epstein. Joyce L.; and others. (1997). **School, family, community partnerships: your hand book action. Thousand Oaks; Corwin Press.**
- Epstein. (2001). **School, Family and Community Partnership Preparing Educators and Improving School U.S.A.: Westview Press.**

**การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
บุคลากรสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร**
**Application of Buddha-dhamma for Efficiency Development of
Personnel In Thawiwatthana District Office Bangkok**

ณภัทร ศิลปมา

Napath Sillapama

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์, โทร. 0885646694

Branch:Public AdministrationFaculty of Political Science, Tel. 0885646694

e-mail: Napathsi@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 112 คน ซึ่งเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ จากประชากรซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 155 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.962 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นบุคลากรสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ด้านฉันทะด้านวิริยะด้านจิตตะ และด้านวิมังสาพบว่าบุคลากรสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพบุคลากร

สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนบุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) ปัญหาและอุปสรรคของประสิทธิภาพการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ 1) ด้านฉันทะ เวลาในการดำเนินงานไม่เพียงพอ 2) ด้านวิริยะ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถที่ตรงตามสายงาน 3) ด้านจิตตะ ขาดการประสานงานภายในองค์กร 4) ด้านวิมังสา ขาดการตรวจสอบแผนงานที่ดำเนินการแล้ว ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ จัดทำแผนงานให้เป็นระบบ กำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมกับงาน 2) ด้านวิริยะ จัดอบรมบุคลากรและทดสอบความรู้ความสามารถเป็นประจำ 3) ด้านจิตตะ ประชุมวางแผนงานเป็นประจำเพื่อให้เกิดการประสานงานในองค์กร ๔) ด้านวิมังสา ตรวจสอบติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ,หลักอิทธิบาท,พัฒนา

Abstract

The objectives of this research wereto study application of Buddha-dhamma for efficiency development of personnel in Thawiwatthana District Office Bangkok,- to compare the opinions of personnel on application of Buddha-dhamma for efficiency development in Thawiwatthana District Office Bangkok,andto study the problems, obstacles and suggestions about the working efficiency according to Application of Buddha-dhamma for efficiency development of personnel in Thawiwatthana District Office Bangkok.

This research was a mixed methods approach. The quantitative research was conducted by studying the samples of 112 respondents which selected by stratified random sampling of 155 persons who were personnel of Thawiwatthana District Office Bangkok. The sample size derived from the Taro Yamane's formula. The tool used for data collection was 5 levels rating scale questionnaire at reliability level of 0.962. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, One Way Analysis of Variance and Least Significant Different: LSD. The quantitative research was conducted by In-depth interviewing the 7 key

informants who were personnel of Thawiwatthana District Office Bangkok which selected by Purposive sampling and analyzed by using content analysis technique.

The research findings were as follows:

1) Application of Buddha-dhamma for efficiency development of personnel in mapping technology division Department of Lands in overall were at a high level ($\bar{X} = 3.62$). After considering each side, and found that it was also at high level.

2) The comparison of personnel opinions of application of Buddha-dhamma for efficiency development of personnel in mapping technology division Department of Lands separating by different factors of each person, including sex, age, educational level duration of work and income found that the samples who were different in sex and duration of work had not different opinions, but the samples who were different in age, educational level and income had different opinions at 0.05. So it was accepted hypotheses

3) The problems and obstacles application of Buddha-dhamma for efficiency development of personnel in mapping technology division Department of Lands were 1) Chanda aspect, lack the time for working, 2) Viriya aspect, lack personnel who had knowledge and experience in line, 3) Citta aspect, lack coordinating in organization and 4) Vimamsa aspect, lack checking the plan of work. Obstacles were 1) Chanda aspect, planed the work system and allocated time for work, 2) Viriya aspect, trained and evaluated personnel regularly 3) Citta aspect, Meeting Planning Coordinator in side organization 4) Vimamsa aspect, monitored and evaluated regularly.

Keyword: Efficiency, Principle of influence, Development

บทนำ

คุณธรรมและจริยธรรมของการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามภารกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมอาศัยระบบงานและการบริหารจัดการที่ดีบนพื้นฐานของระเบียบกฎหมายที่ชัดเจน ทั้งบุคลากรภายในองค์กรต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ เป็นผู้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตทวีวัฒนา เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพัฒนาเขต การบริหารการปกครองภายในเขตทวีวัฒนา งานทะเบียนภายในเขตเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเขตทวีวัฒนา การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และศิลปจารีต ประเพณีในท้องถิ่น การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ การสาธารณสุขปโภค การสาธารณสุขการ การควบคุม

ตลาดเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การก่อสร้าง การส่งเสริม การฝึก การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ การจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด การส่งเสริมความเสมอภาคให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมของราษฎร ให้เกิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในพื้นที่ จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมการกีฬา การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว การรักษาความสะอาด ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การควบคุมการฆ่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ การรักษาความปลอดภัยการควบคุมสุสานการฃาปนสถาน การอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ การดูแลบำรุงรักษา

คุ้มครอง และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดิน การผังเมือง การวิศวกรรมจราจร การดูแลรักษาที่สาธารณะ การควบคุมอาหาร การป้องกันและการบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การจัดเก็บรายได้ การบังคับให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ ของกรุงเทพมหานคร และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย 10 ฝ่าย (ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียนฝ่ายโยธา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ่ายรายได้ ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ฝ่ายการศึกษาฝ่ายการคลัง ฝ่ายเทศกิจ และฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม)

แรงจูงใจที่ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สามารถสร้างขึ้นด้วยหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติงาน พระพุทธเจ้านั้นพระองค์ได้ทรงวางแผนหรือวางหลักการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เอาไว้ ด้วยเหตุนี้หน้าที่ความรับผิดชอบหรือการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่นำไปสู่ความสำเร็จด้วยหลักอิทธิบาท 4¹ ได้แก่ (1) ฉันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป (2) วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อทอย (3) จิตตะ คือ ความคิดมุ่งไป ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลหายไป (4) วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ-ตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น-มีการวางแผน-วัดผล-คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เมื่อนำหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติกับการปฏิบัติงานก็ทำให้เกิด ความรักงาน ขยัน รับผิดชอบ และรู้จักไตร่ตรอง ในงานที่ทำ ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (หลักอิทธิบาท 4) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

¹อภิ. วิ. (ไทย) 35/505/292.

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
- 2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3 ศึกษาปัญหาและแนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในบทนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

คำว่า “พัฒนา” ในภาษาไทยนั้นมาจากคำว่า “วฑฺฒน” ในภาษาบาลีและ “วรุณ” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความเจริญ ทำให้เจริญ² เป็นกระบวนการของการให้ได้มาซึ่งความเจริญเติบโตมั่นคงของความสามารถของระบบ ในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ต่อไปเรื่อยๆ ให้บรรลุความสำเร็จที่ก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจและวัตถุประสงค์การพัฒนา³

2. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพว่า หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน⁴ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและปัจจัยนำออก-โดยใช้ทรัพยากรต้นทุนต่ำ⁵-เป็นการใช้คนน้อยกว่างานแต่สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จไม่ว่าจะเป็นการบรรลุความสำเร็จในรูปแบบภารกิจ นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ แต่ผลงานสำเร็จได้ใช้คนและทุนพอดีกับงานและยังผลงานสำเร็จได้ใช้เงินและทุนต่ำมากเท่าใด ยิ่งถือว่าเกิดประสิทธิภาพมากเท่านั้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน หมายถึง การทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลสำเร็จอย่างดีที่สุดของงาน⁶ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงานประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จักโลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงได้ดีว่าอะไรเป็นอะไร จะต้องมีการทำหน้าที่ของตนให้ดี โดยเฉพาะ เช่น การทำอาชีพให้ลุล่วงไปได้ด้วยดีเสียก่อนการที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มีมลทินต่างพร้อม ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่าง

²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), หน้า 779.

³สุเทพ ทองประดิษฐ์, เอกสารประกอบการเรียนวิชา 0501701, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545), หน้า 28 – 29.

⁴ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), หน้า 667.

⁵พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท)ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน, 2552), หน้า 91.

⁶Good, Mary L., Integrating the Individual and the Organization, (New York : Wiley, 2006), p.414

ยิ่ง “ก็จะรู้จักชีวิตจิตใจตนเอง” หมายความว่าอย่างไรหมายความว่า คนเราเมื่อรู้จักตนเองดีแล้วก็สามารถทำให้รู้จักคนอื่นได้เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ควรยึดถือไว้เป็นแบบอย่าง-ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริงๆ-จริงๆ-ให้ดีที่สุด-ให้ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้นๆ แล้ว มันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์ เป็นต้น⁷

4. แนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 (ทางแห่งความสำเร็จ)⁸

ฉันทะ (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

วิริยะ (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ท้อ

จิตตะ (ความคิด) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป

วิมังสา (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

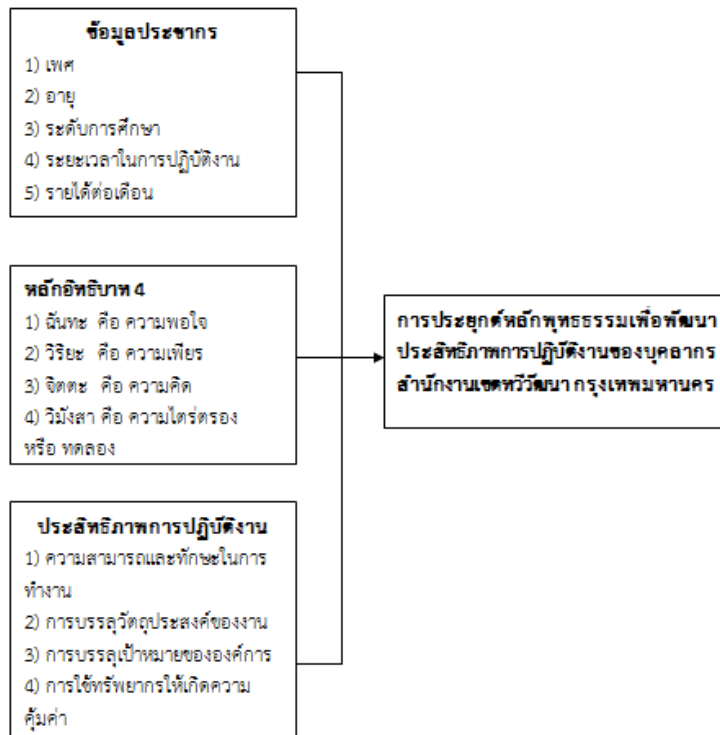
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขตทวีวัฒนา เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองการทะเบียน การจัดทำแผนพัฒนาเขต การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดให้มีและควบคุมตลาดเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ การสาธารณสุขการส่งเสริม การฝึก การพัฒนาคุณภาพชีวิต การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การจัดให้มีพิพิธภัณฑสถาน การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมการกีฬา การส่งเสริมประชาธิปไตยความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน การควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์ การรักษาความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ การคุ้มครอง ดูแลบำรุงรักษา

⁷พุทธทาสภิกขุ, คู่มือมนุษย์ (ฉบับคำสมบุรณ์), (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, 2543), หน้า 253.

⁸พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ธรรมสภา, 2549), หน้า 30.

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 และการวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักที่สุ่มแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนประชากรของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

เครื่องมือวิจัย / วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ต่อเดือน

แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ฉันทะ (ความพอใจในงานที่ทำ) 2) วิริยะ (ความเพียรพยายามในงานที่ทำ) 3) จิตตะ (ความตั้งใจในงานที่ทำ) และ 4) วิมังสา (ความไตร่ตรองในงานที่ทำ)

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิดให้เลือกตอบแบบเสรี

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ 2. ด้านวิริยะ 3. ด้านจิตตะ 4. ด้านวิมังสา สรุปได้ดังนี้

1. ด้านฉันทะ สรุปได้ว่า บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจมุ่งหวังในผลสำเร็จของงานแม้จะมีปัญหา เมื่อพบปัญหายินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมงาน และให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกันซึ่งนำไปสู่ความพอใจที่จะปฏิบัติงานในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของหน้าที่งานที่ได้รับ

2. ด้านวิริยะ สรุปได้ว่า บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติงานด้วยความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ละทิ้งงาน แม้งานนั้นจะมีความยากลำบาก ก็มีความมานะบากบั่นต่องาน ทุ่มเทเวลาความสามารถที่ตนเองมี และพยายามหมั่นเพียรที่จะหาประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักความสำเร็จเป็นที่ตั้ง

3. ด้านจิตตะ สรุปได้ว่า บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจใส่ใจรายละเอียดของงาน ใฝ่รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน มีจิตใจจดจ่ออยู่กับงาน รับผิดชอบผิดชอบในงาน และเอาใจใส่สิ่งรอบข้างไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานหรือเพื่อนร่วมงาน เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไขด้วยจิตใจที่อ่อนโยนไม่ใช้ความรุนแรงจนเกิดความขัดแย้ง เพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

4. ด้านวิมังสา สรุปได้ว่า บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติงานด้วยความรอบครอบ ไตร่ตรองตรวจสอบข้อบกพร่อง โดยอาศัยเหตุผลตามภาระหน้าที่งาน ค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รู้แนวทางการแก้ไขปรับปรุงงานตามแผนงานการปฏิบัติงานจากความรู้จากการทำงานครั้งที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงงานครั้งต่อไป เพื่อสร้างระบบขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนครั้งต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร บุคลากรส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) และรายด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านฉันทะ บุคลากรในหน่วยงานยินดีรับผิดชอบและพร้อมให้คำแนะนำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาของงานนั้นๆ ด้วยความเต็มใจอยู่ในระดับมาก 2) ด้านวิริยะ บุคลากรในหน่วยงานของท่านสามารถปฏิบัติงานตามโครงการหรือแผนงานที่วางไว้ได้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก 3) ด้านจิตตะ บุคลากรในหน่วยงานตั้งมั่นและตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านวิมังสา บุคลากรในหน่วยงานไตร่ตรองทำความเข้าใจเนืองงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติทำ อยู่ในระดับมาก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ตั้งใจ⁹ ที่ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4” ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ 1) ด้านฉันทะ 2) ด้านวิริยะ 3) ด้านจิตตะ และ 4) ด้านวิมังสา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

ด้านฉันทะ ควรกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมเพื่อให้บุคลากรมีความพอใจในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกำหนดแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจำนวนบุคลากร และระยะเวลาที่กำหนดในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวคตินำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านวิริยะ ควรจัดอบรม และทดสอบความรู้ ความสามารถ ให้บุคลากรที่ได้มอบหมายเกิดความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพ

ในการปฏิบัติงานจัดโครงการอบรม พัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เกิดแรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวคตินำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁹ ไพบุลย์ ตั้งใจ, “ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษา บริษัทแอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554).

ด้านจิตตะ ควรจัดทำระบบงานให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากร คอยติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรมีความตั้งใจ มีจิตใจที่จดจ่อในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน จัดกิจกรรมโครงการให้บุคลากรมีใจจดจ่อกับงาน เอาใจใส่ต่อหน้าที่งานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นแนวคิดนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านวิมังสา ควรศึกษา พิจารณา วางแผนการปฏิบัติงานก่อนการกำหนดนโยบายเพื่อกำหนดข้อปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขงาน เพื่อให้บุคลากรมีความไตร่ตรองในการปฏิบัติงาน ทำให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพิจารณางานที่ได้รับมอบหมายก่อนลงมือปฏิบัติทำ ให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบแล้วนำมาแก้ไขในข้อผิดพลาด เพื่อเป็นแนวคิดนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์-(ป.อ.ปยุตโต),-**พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์**,-(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ธรรมสภา,-2549),-หน้า-30.-
- พิเชษฐ์-วงศ์เกียรติ์ขจร,-**แนวคิด-ยุทธศาสตร์-การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น-(อปท)ในยุคโลกาภิวัตน์**,-(กรุงเทพมหานคร:-ปัญญาชน,-2552),-หน้า-91.
- พุทธทาสภิกขุ,-**คู่มือมนุษย์-(ฉบับคำสมบูรณ์)**,-(กรุงเทพมหานคร :-สำนักพิมพ์ธรรมสภา,-2543), หน้า-253.-
- ไพบูลย์-ตั้งใจ,-“ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท-4:-กรณีศึกษา-บริษัท แอมพาส-อินดัสตรี-จำกัด-จังหวัดสมุทรปราการ”,-**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, -สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย:-มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,-2554).-
- ราชบัณฑิตยสถาน,-**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**,-(กรุงเทพมหานคร:-นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์,-2546),-หน้า-779.-
- ราชบัณฑิตยสถาน,-**พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**,-(กรุงเทพมหานคร:-นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์,-2546),-หน้า-667.
- สุเทพ ทองประดิษฐ์,-**เอกสารประกอบการเรียนวิชา 0501701**,-(มหาสารคาม:-มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,-2545),-หน้า-28 – 29.
- อภี.-วิ.- (ไทย)-35/505/292.
- Good, Mary L., **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006), p.414

การศึกษาเปรียบเทียบทรรศนะของ “ความตาย” ระหว่างปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา

A Comparative Study of Death Perspectives between Existentialism and Buddhist Philosophy

พระมหาสมศักดิ์ ธมฺมโชติโก

Phrmaha Somsak Dhammajotiko

สาขาวิชาปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, โทร. 085-590-5469

Major in Philosophy, Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Tel. 085-590-5469

e-mail: dhammachotiko@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความตายในทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยม 2) เพื่อศึกษาความตายในทัศนะของพุทธปรัชญา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความตายในทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจากเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตายตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญาเพื่อนำมาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความตายในทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยม เป็นความตายที่มีทัศนะมาจากชีวิตหรือการมีอยู่เป็นความตายจากการมีเสรีภาพที่สมบูรณ์ถูกครอบงำไว้ไม่ให้แสดงเสรีภาพได้อย่างเต็มที่อันทำให้ชีวิตที่เกิดขึ้นมาไร้สาระและว่างเปล่า

2) ความตายในทัศนะของพุทธปรัชญา สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นความตายโดยการสืบทอดเป็นไปตามหลักอิทัปปัจจยตาหรือหลักกฎจสมุปบาท ส่วนอีกลักษณะคือเป็นการตายโดยการแตกดับของกายและจิต ความตายที่เป็นจุดหมายสูงสุดคือ การตายโดยไม่กลับมาเกิดอีก (นิพพาน)

3) ความตายระหว่างปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญามีลักษณะคล้ายกันคือ การตายกับชีวิตเป็นสิ่งเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างกันคือ การตายที่สมบูรณ์ในพุทธปรัชญาคือการตายโดยไม่กลับมาเกิด ส่วนการตายที่สมบูรณ์ในทรรศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมคือ คือการตายที่ไม่สามารถใช้เสรีภาพได้อย่างเต็มที่อันทำให้ชีวิตไร้สาระและว่างเปล่า

คำสำคัญ: ปรัชญาอัตถิภาวนิยม พุทธปรัชญา การเปรียบเทียบทรรศนะเรื่อง “ความตาย”

Abstract

This research has the following objectives: 1) to compare the views of death perspectives between and existential philosophy, 2) to study death in Buddhist philosophy. This research is a qualitative research. The study of documents and research related to death as according to the existential philosophy and Buddhist philosophy are reviewed and analyzed.

The results of the research showed that:

1) Death from the existential philosophy is a death that comes from life or existence. It is the death of complete freedom that is possessed from freedom. It causes life to be vain and empty.

2) Death from the perspective of Buddhist philosophy can be classified into 2 types which are death by continuation according to the principles of causes and effects. The other characteristic is the death of the body and mind. The ultimate destination of death is death without resurrection (Nirvana).

3) The death between existential philosophy and Buddhist philosophy is similar. Death and life are the same. The different complete death in Buddhist philosophy is death without reincarnation. The complete death is a death that cannot be fully exercised and makes life useless and empty.

Keywords: Existential philosophy, Buddhist philosophy, Comparative Studies on “Death”

บทนำ

ความตายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพร้นพรึงต่อสรรพสัตว์ เป็นความหวาดผวาของสรรพสัตว์ในโลกที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา ความตายยังเป็นเครื่องเตือนใจของมนุษย์ผู้มีใจสูง ให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท เมื่อความตายไม่ได้เข้ามาใกล้ตัวก็ทำให้มนุษย์เพลิดเพลินและหลงอยู่กับวัตถุอันน่าเพลิดเพลินจนทำให้การดำเนินชีวิตไม่ได้เป็นไปด้วยความมีค่า การดำเนินชีวิตจะต้องต้องมีคุณค่า เพื่อให้ก่อนตายคนเราจะเข้าใจและลดความหวาดผวาลงทำให้จิตขั้นสุดท้ายสามารถไปสู่ในภพภูมิที่ดีได้ ผู้เข้าใจความตายและคุ้นชินกับความตายย่อมมีจิตไม่เศร้าหมอง ย่อมสามารถเตรียมการก่อนตายได้อย่างเหมาะสม

การเตรียมการสำหรับการตายเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้จะตายไม่หวาดหวั่นพร้นพรึงต่อความตายตรงหน้า มีจิตใจกล้าแข็งที่จะเผชิญในสิ่งที่กำลังจะเป็น ไม่หงุดหงู อีกทั้งไม่ทำให้ผู้แวดล้อมเกิดความกังวลใจ เพราะการตายเป็นเรื่องธรรมชาติของชีวิต ทุกชีวิตเกิดมาก็ต้องตาย ผู้พิจารณาความตายเป็นปกติวิสัยย่อมมีใจไม่ประสาทเลินเล่อ ไม่หมกมุ่นอยู่กับอบายมุขที่จะทำให้ตนมัวหมอง ทำให้ผู้

ที่พิจารณาความตายสามารถลดละความโกรธ เกลียด ชิงชัง ความหลงในใจลงได้ ดังนั้น การเตรียมการสำหรับการตายจึงเป็นสิ่งที่ผู้กลัวความตายพึงพิจารณาเป็นนิจ

การตายเป็นสิ่งที่ใครๆ ไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีพ้น ไม่ว่าจะเป็นครชฐี ยาจก หรือชนชั้นไหน จะเทพไท้เทวา หรือเทวดาอินทร์พรมล้วนแล้วแต่มีอายุไขเป็นของตนเอง มีการสิ้นสุดหรือการตายด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นการตายจึงเป็นการสิ้นสุดกิจกรรมของชีวิต กล่าวคือ ร่างกายและจิตได้แตกสลายหรือแยกจากกันโดยสิ้นเชิงส่งผลให้ ร่างกายที่ปราศจากจิตเริ่มเปื่อยเน่าและผุพังตามกาลเวลา และส่งกลิ่นเหม็นเป็นที่น่าสะอิดสะเอียนของผู้พบเห็น นอกจากความตายจะน่าสะอิดสะเอียนของผู้พบเห็นแล้วยังเป็นที่น่าพิจารณาของพระโยคาวจรผู้ปรารถนาจะพิจารณาเพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความตาย เป็นกระจกส่องมุมที่ฉายภาพความน่าสะอิดสะเอียนน่าเกลียดโสโครก แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งความตายเป็นเหมือนดอกกุหลาบที่สวยงามของพระโยคาวจรผู้ต้องการหลุดพ้นจากทุกข์

ภาวะใกล้ตายหรือภาวะก่อนตายเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นกับคนป่วยระยะสุดท้ายหรือผู้ป่วยวิกฤติที่นอนรอความตายอย่างสิ้นหวังและรอกาลเวลาในอันตักดับของกาย ส่งผลให้ผู้แวดล้อมเช่นญาติได้รับความทุกข์ทรมาน เศร้าโศก เสียใจ เป็นบรรยากาศแห่งความทุกข์ระทมขมขื่น เป็นบรรยากาศแห่งความเจ็บปวดของญาติผู้ใกล้ชิด เช่น แม่ดูแลลูกที่ป่วยระยะสุดท้ายก็น่าเวทนา ลูกดูแลแม่ป่วยระยะสุดท้ายก็น่าเวทนา ดังนั้น ภาวะใกล้ตายจึงเป็นภาวะแห่งความทุกข์ เจ็บปวด และทรมาน และมีความแตกต่างกัน สรรพสัตว์บางเหล่าบางคนมีสภาวะใกล้ตายแตกต่างกันกล่าวคือ บางคนไม่เจ็บปวด บางคนเจ็บปวดทรมานแสนสาหัส ซึ่งเป็นเป็นผลของกรรม ดังพุทธภาษิตว่า “คนเรามีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ใครจักทำกรรมอันใดไว้ ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น”

แม้ว่าความตายจะเป็นเรื่องธรรมดาและเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้คนรู้สึกหดหู่ เสียใจ เป็นทุกข์เมื่อได้ยิน แต่ในแง่มุมของปรัชญาอติถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญายังมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความตายในทัศนะของปรัชญาอติถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา เพื่อให้สามารถเข้าใจความตายทั้งสองทัศนะให้ละเอียดยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเข้าใจความตาย และการเตรียมตัวตายอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตายในทัศนะของปรัชญาอติถิภาวนิยม
2. เพื่อศึกษาความตายในทัศนะของพุทธปรัชญา
3. เพื่อเปรียบเทียบความตายในทัศนะของปรัชญาอติถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา

การทบทวนวรรณกรรม

ความตายตามทัศนะของปรัชญาอติถิภาวนิยม

ภมร ชูคันหอมและคณะได้ศึกษา แนวคิดของอัลแบร์ กามูส์ Albert Camu (1913-1960) พบว่า ความตายเป็นเพียงความเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ภายในเส้นทางอันยาวไกล ความตายจึงเป็นเรื่องสำคัญของชีวิตกล่าวคือ มนุษย์สามารถให้ความหมายและสร้างคุณค่าให้กับความตายด้วยตนเอง ซึ่ง

มากามูส์มองว่า ความตายเป็นเรื่องของชีวิต การเข้าใจความตายว่ามีความหมายอย่างไร ย่อมหมายถึงความเข้าใจชีวิตทั้งหมด เพราะชีวิตคือ “ความตาย” มนุษย์มีเสรีภาพที่สร้างความหมายและให้คุณค่าต่อตนเอง ความหมายของความตายในทัศนะของกามูส์ก่อให้เกิดความเข้าใจว่า เสรีภาพของมนุษย์เป็นกระบวนการอันเกิดจากการดำรงชีวิต การตระหนักรู้ถึงความมียู่ โดยเนื้อแท้แล้วไร้สาระ กามูส์ยังย้ำเตือนความหมายของชีวิตคือความตาย มนุษย์เป็นสิ่งที่ต้องตาย

ซาร์ค(Satre) มองว่า มนุษย์ที่ตายแล้วคือ ตัวตนของมนุษย์ถูกสร้างขึ้นโดยวัฒนธรรม มิได้มีเจตจำนงเสรี มิได้มีเสรีภาพที่แท้จริง

ความตายเป็นสภาวะที่เป็นความจริงของทุกชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดมาพร้อมกับชีวิตเปรียบได้กับเงาที่เกิดขึ้นเสมอเมื่อมีแสงส่องกระทบวัตถุ สร้างความรู้สึกสะอึก หวาดกลัวให้กับมนุษย์ทุกครั้งที่ได้ตระหนักถึง แต่ชีวิตและความตายมิได้หมายถึงสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวมนุษย์ เพราะความตายเป็นสิ่งที่คู่กันหรือเป็นสิ่งที่เดียวกันกับชีวิต ความหมายของความตายก็คือความหมายของชีวิต ชีวิตและความตายคือภาวะเดียวกัน ความตายที่มีอยู่ในทุกๆ ขณะ และมีอยู่ก่อนปรากฏการณ์ของตัวมันเองในฐานะปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของชีวิต ความตายเป็นเพียงการสิ้นสุดลงของกระบวนการสร้างความหมายและคุณค่าต่าง ๆ ของมนุษย์การให้ความหมายแก่ความตายมีค่าเท่ากับการให้ความหมายและคุณค่าแก่ชีวิต

ความตายในทัศนะของพุทธปรัชญา

ความตายในรูปของการเปลี่ยนแปลง

ความสิ้นไปแห่งเหตุปัจจัย เป็นเพียงมิติหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงเพราะเกิดขึ้นตลอดเวลาอันเป็นไปตามหลัก “ปฏิจสมุปบาทหรืออิทัปปัจจยตา” เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงดับ ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดเวลาแม้ขณะมีชีวิต เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดดับสลับกันไป มองในแง่นี้ในชีวิตก็มีทั้งการเกิดการดับอยู่ตลอดเวลา การเกิดและการดับในลักษณะเช่นนี้ไม่ได้ทำให้ชีวิตหมดไป คือ ไม่ตาย ในความหมายที่เข้าใจกันทั่วไป แต่ก็แน่นอนว่าย่อมทำให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ดังจะเห็นได้จากหน้าตาและร่างกายของเราเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ถ้าถือว่าเป็นการตาย ก็คือการตายจากสภาวะหนึ่งไปสู่อีกสภาวะหนึ่ง เช่น จากเด็กเล็กไปเป็นวัยรุ่น เป็นผู้ใหญ่ เป็นคนชรา ในความตายแบบนี้เหตุปัจจุบันแห่งชีวิตไม่ได้หมดและชีวิตก็ได้สิ้นไปจริงๆ เพียงแต่เปลี่ยนแปลงสภาวะไปเท่านั้น แต่ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงชนิดที่ทำให้สิ่งที่เป็นเหตุปัจจัยของชีวิตหมดไปก็ถือว่าเป็นความตายตามหลักความเชื่อในพระพุทธศาสนา ความเปลี่ยนแปลงของเหตุปัจจัยที่ทำให้ชีวิตหมดไป (คือตาย) อาจเกิดได้ในกรณีต่อไปนี้ (พระมหาบุญมี มาลาวิชโร, 2547; พระคุณฐิติ เมธังกูโร, 2544; ชาย โปธิสิตา, ม.ป.ป.)

1. การสิ้นอายุขัย (อายุขยมรณะ) คือ ตายเพราะสิ้นบุญ ซึ่งเป็นไปตามกฎธรรมชาติของสรรพสิ่งที่เกิดมา กล่าวคือทุกสิ่งตกอยู่ในกฎแห่งการเกิดขึ้น ดำรงอยู่และดับไป ชีวิตของมนุษย์ที่เกิดมานั้น แม้จะไม่มีโรคภัยหรือเหตุอื่นให้เสียชีวิตไปก่อนวัยอันควร ก็ดำรงอยู่ได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ถ้าจะเปรียบก็คงจะเหมือนชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ชิ้นหนึ่ง ซึ่งมีอายุการใช้งานจำกัดอยู่ระยะหนึ่ง เมื่อพ้นจากนั้นไป ชิ้นส่วนนั้นก็หมดสภาพ คือ ไม่สามารถทำหน้าที่ของมันได้ต่อไป ชีวิตของคนเราก็คคล้ายกัน

นั่นคือมีอายุขัยที่จำกัด นอกจากนี้ อายุขัยของคนเรายังไม่เท่ากัน และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยที่สนับสนุนและเอื้ออำนวยหลายด้าน เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์ สภาพแวดล้อมในการทำงานและรูปแบบตลอดจนพฤติกรรมดำรงชีวิต เป็นต้น

การตายเพราะสิ้นอายุขัยนั้นอาจเปรียบได้กับตะเกียงที่ไส้หมด แม้น้ำมันจะยังเหลืออยู่ แต่ก็ไม่สามารถจะให้เปลวไฟที่มีแสงสว่างต่อไปได้

2. สิ้นกรรม (กัมมัชขยมรณะ) คือ ตายเพราะสิ้นกรรม กรรมนั้นคือการกระทำซึ่งมีผลสืบเนื่องตามมมาอาจเป็นกรรมที่ทำในอดีตซึ่งอาจไกลออกไปจนถึงอดีตชาติ หรืออาจเป็นกรรมที่ทำในปัจจุบัน เช่น การดูแลอนามัย เป็นต้น และอาจเป็น กุศลกรรมหรืออกุศลกรรม ก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกระทำที่ได้ทำลงไปนั้นเป็นฝ่ายดีหรือไม่ดี กรรมที่ทำไว้นั้นมีหน้าที่ช่วยสนับสนุนรูปธรรม (ชีวิต) ในภพที่เราเกิดมา เมื่อผลกรรมสิ้นไป ชีวิตก็สิ้นไปเปรียบเสมือนตะเกียงที่น้ำมันหมด แม้ไส้ตะเกียงจะยังเหลืออยู่ เปลวไฟและแสงสว่างก็หมดไป

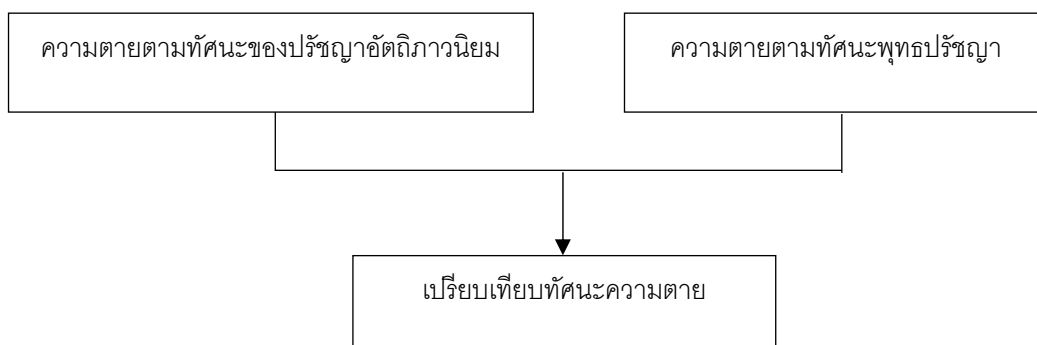
3. สิ้นทั้งอายุและกรรม (อุภยักขยมรณะ) คือ ทั้งอายุขัยและกรรม สิ้นไปในเวลาเดียวกัน การตายในกรณีเช่นนี้จะเห็นได้เช่น การตายของผู้สูงอายุที่แก่หง่อม รูปและนาม (ร่างกายและจิตใจ) หมดสภาพ อีกทั้งกรรมคือการกระทำที่จะเป็นแรงสนับสนุนให้รูปและนามทำหน้าที่ของมัน ก็หมดไปเปรียบเหมือนตะเกียงที่ทั้งน้ำมันและไส้หมดไปด้วยกัน

4. มีเหตุหรือกรรมอย่างอื่นมาตัดรอน (อุปปัจเจทมรณะ) ทำให้ชีวิตสิ้นไปกะทันหัน ทั้งที่น่าจะอยู่ต่อไปได้ ในกรณีนี้ ทั้งอายุและกรรมยังไม่หมด แต่เกิดเหตุทำให้เสียชีวิตกะทันหัน เช่นการตายด้วยอุบัติเหตุ หรือโรคระบาดเฉียบพลันร้ายแรง ท่านเปรียบเทียบการตายในกรณีเช่นนี้เหมือนกับตะเกียงที่ทั้งน้ำมันและไส้ยังคงมีอยู่ แต่ไฟดับไปเพราะเหตุอื่น เช่นมีลมพัดมาแรง (เหตุภายนอก) จนทำให้เปลวไฟดับไป เป็นต้น

ไม่ว่าความตายจะเกิดขึ้นในกรณีใด สิ่งที่เหมาะสมกันก็คือ ในทุกกรณีล้วนมีเหตุปัจจัยที่สามารถอธิบายได้ และความตายในทุกกรณีเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ “ความตาย” ตามทัศนะของปรัชญาอรรถิถาวนิยมและพุทธปรัชญาที่มีนักวิชาการได้ศึกษาค้นคว้าไว้แล้ว ดังนี้ Albert Camu (1913-1960) Jean-Paul Sartre (1905-1980) พระมหาบุญมี มาลาวชิโร (2547) พระคุณฐิติ เมธังกูโร (2544) ชาย โพธิ์สิตา (ม.ป.ป.) แล้วนำมาพัฒนาสร้างเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปฐมภูมิ และทุติยภูมิทั้งจากห้องสมุดและเว็บไซต์บนระบบออนไลน์ แล้วทำการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาตีความข้อมูลและเปรียบเทียบความตายในทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมและพุทธปรัชญา

ผลการวิจัย

ความตายตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยม

ความตายตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมเป็นการคงอยู่ของชีวิตที่ถูกกลืนโดยสรีรภาพที่แท้จริงซึ่งถูกปัจจัยแวดล้อมภายนอกหล่อหลอมให้เป็นไปตามบริบทของสังคม ทำให้ชีวิตที่มีอยู่ไม่สามารถใช้สรีรภาพได้อย่างสมบูรณ์ เพราะมนุษย์เกิดมาพร้อมสรีรภาพ และถูกพระเจ้าสาปให้เป็นผู้มีสรีรภาพที่สมบูรณ์แล้ว แต่เมื่อสังคมกำหนดให้สรีรภาพของมนุษย์ถูกจำกัด ทำให้มนุษย์ไม่สามารถใช้สรีรภาพทางการคิด การเขียน การกระทำที่แสดงออกถึงความมีสรีรภาพที่สมบูรณ์ จึงเท่ากับว่ามนุษย์ตายโดยสิ้นเชิง เป็นการตายจากการใช้สรีรภาพได้ไม่เต็มที่ที่เป็นผลให้ชีวิตที่ดำเนินไปในชีวิตประจำวันมีสภาพไร้สาระ ว่างเปล่า และไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง ความตายในแง่นี้เป็นการตายที่สมบูรณ์

ความตายตามทัศนะของพุทธปรัชญา

ความตายตามทัศนะของพุทธปรัชญาเป็นการสืบทอดหรือการดับของสภาวะธรรมแห่งสังขารคือมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป เป็นไปตามหลักอิทัปปัจจยตา คือ สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี สิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ เป็นหลักปฏิจกสมุปบาท คือ ว่าด้วยการเกิดดับติดต่อกันตั้งแต่ อวิชชา สังขาร วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา ตัณหา อุปทาน ภพชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส อุปายาส การเกิดดับหรือตายมีภาวะต่อเนื่องกันไป เป็นการตายโดยการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะหนึ่งไปสู่สภาวะหนึ่ง เกิดขึ้นตลอดเวลา

การตายที่มีสภาวะของกายและจิตแตกดับ ดังพระบาลีว่า กาลิ อกาสิฯ เป็นการตายจากกายสังขารมีภาวะแตกดับกล่าวคือมีภาวะการแตกดับของธาตุขันธ์ดังพระบาลีว่า “เปื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก” ซึ่งส่งผลให้จิตแยกตัวออกจากกาย เมื่อจิตแยกตัวออกจากกายโดยสมบูรณ์แล้ว ร่างกายย่อมเปื่อยเน่า มีน้ำหนองไหลเยิ้ม มีหนอนมาเจาะไซกิน กายตายในรูปแบบนี้ธาตุ 4 อันได้แก่ ดิน น้ำ ไฟ และลม ย่อมกลับคืนสู่สภาพเดิมของมันเอง

การตายโดยสมบูรณ์ตามทัศนะของพุทธปรัชญาคือการตายจากกิเลสแล้วไม่กลับมาเกิดอีกหรือกลับมาเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ อันเป็นการตายที่อุดมสูงสุด ซึ่งการตายในลักษณะนี้จะมีแก่พระอริยเจ้าชั้น พระอรหันต์เท่านั้น

เปรียบเทียบ “ความตาย” ตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา

ความตายตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมเป็นการตายจากการถูกกลืนโดยสรีรภาพที่มีมาพร้อมแต่การเกิดเนื่องจากพระเจ้าเป็นผู้สาปให้มนุษย์มีสรีรภาพมาโดยการเกิด ดังนั้น การถูกกลืนหรือถูกจำกัดสรีรภาพจากบริบทของสังคมจึงถือว่าการตายโดยสนิทหรือโดยสมบูรณ์ ซึ่งพุทธ

ปรัชญาที่ทัศนะว่า การตายจากกิเลสตัณหาโดยสมบูรณ์จะทำให้ไม่กลับมาเกิดอีกต่อไปจึงถือว่าเป็นการตายโดยสมบูรณ์

ความตายในแง่ที่เหมือนกันคือ การตายเท่ากับชีวิต ตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมการตายคือชีวิตที่ไร้สาระ ว่างเปล่า ไร้ซึ่งความหมาย ตามทัศนะของพุทธปรัชญาเห็นว่า ความตายคือการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งคือ สภาวะเด็กเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะวัยรุ่น ผู้ใหญ่ ผู้ชรา เป็นการเกิดดับที่ต่อเนื่องกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ความตายตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมเกี่ยวข้องกับชีวิตที่ขาดเสรีภาพ ทำให้ชีวิตไร้สาระ ว่างเปล่า ไร้ความหมาย (Albert Camu (1913-1960) อย่างไรก็ตาม ความตายก็เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์รู้จักเตรียมการที่เหมาะสมโดยการตระหนักรู้และรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง (Kenneth A. Harris, 1972) เพื่อให้สามารถใช้เสรีภาพได้อย่างเต็มที่ซึ่ง Sartre (1980) ชี้ให้เห็นว่าการใช้เสรีภาพจะใช้ได้อย่างเต็มที่ที่จะต้องพ่วงมาพร้อมกับความรับผิดชอบ เพราะการรับผิดชอบเป็นช่วยให้มนุษย์สามารถใช้เสรีภาพได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ส่งผลให้ชีวิตมนุษย์เป็นไปด้วยสาร์ตละมีสาระ ไม่ว่างเปล่า และไร้ความหมาย สำหรับความตายตามทัศนะของพุทธปรัชญาเป็นความตายมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการอันได้แก่ การตายคือการเปลี่ยนแปลงการสืบต่อของการเกิดดับการสิ้นอายุขัย การนิพพาน เป็นต้น (พระมหาบุญมี มาลาวชิโร, 2547; พระคุณภูมิ เมธังกุโร, 2544; ชาย โปธิสิตา, ม.ป.ป.)ซึ่งความตายที่มีความหมายสำคัญที่สุดคือการตายจากกิเลสตัณหา อันเป็นการตายที่ทรงคุณค่าและถาวรหรือไม่ต้องกลับมาเกิดอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ความตายในทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมเป็นความตายจากเสรีภาพอันสมบูรณ์ไม่ได้มีความหมายที่เป็นการตายหรือเสียชีวิต ดังนั้น การเข้าใจความหมายหรือทัศนะของการตายที่แท้จริงตามทัศนะของปรัชญาอัตถิภาวนิยมจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ปรัชญาอัตถิภาวนิยมเป็นปรัชญาที่สามารถนำมาใช้ในการตีความ วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ความจริง เพราะการนำปรัชญาอัตถิภาวนิยมมาใช้ในการสร้างความหมายภายใต้บริบทของสังคมจะช่วยให้สังคมได้เข้าใจความซับซ้อนของสังคม และหาแนวทางในการรับมือ จัดการสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่พึงประสงค์ได้ ทำให้สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาในเชิงลึกได้

2) การเข้าใจความตายตามทัศนะของพุทธปรัชญาอย่างดีแล้ว ย่อมทำให้สามารถเตรียมการภาวะใกล้ตายได้ สามารถจะสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ป่วยระยะสุดท้าย และสร้างมโนทัศน์ที่ดีในการดำเนินชีวิตเพื่อที่ว่า พอถึงคราวใกล้ตายแล้วจะไม่หลงตาย จิตใกล้ตายเป็นช่วงเวลาสำคัญที่จะกำหนดได้ถึงสุดดีและทุกดี ดังนั้นการพิจารณามรณานุสติอยู่เสมอย่อมทำให้จิตใจผ่องใสในคราวมรณวิถี

3) การใช้วิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นที่ศึกษาเป็นอีกวิธีหนึ่งในการแสวงหาความรู้ความจริงในบริบทของสังคมที่มีความแตกต่างกัน การใช้วิธีการเปรียบเทียบจะช่วยให้ประจักษ์แจ้งถึงความเหมือนและความแตกต่าง ผู้ใฝ่ศึกษาจะต้องแยกแยะระหว่างความเหมือนและความแตกต่างในเรื่องเดียวกัน เพื่อเพิ่มพูนปัญญาให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเปรียบเทียบความไร้สาระของปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบเสรีภาพของปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา
- 3) ควรศึกษาเปรียบเทียบความว่างเปล่าในปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพรสิตา. (ม.ป.ป.). **ชีวิตและความตายในทัศนะของพระพุทธศาสนา**. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระเกษมพันธ์ สุธีโร (ตรงสุริย์พร). แนวคิดการยอมรับของมนุษย์ในทัศนะของอัลแบร์ กามูส์. **วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์**.ปีที่ 13 ฉบับที่ 25 มกราคม-มิถุนายน 2561.
- พระดุษฎี เมธังกุโร. (2544). “**ปาฐกถาเรื่อง ความตายในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**,” ใน**ความตายในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**. เครือข่ายชาวพุทธเพื่อพรพุทธศาสนาและสังคมไทย (รวบรวม). กรุงเทพฯ: เคล็ด ไทย.
- พระมหาบุญมี มาลาวชิโร. (2547). **พระพุทธศาสนากับความตาย**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการจำกัด.
- ภูมร ชูคันทอม ชัยณรงค์ ศรีมนตะ และสกุล อ้นมา. ความไร้สาระของชีวิตมนุษย์ในปรัชญาของอัลแบร์ กามูส์. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** ปีที่ 27 ฉบับที่ 55 กันยายน-ธันวาคม 2562.
- Sartre, J-P., (1980). *Existentialism Is Humanism*. London. อ้างถึงใน พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). **เปรียบเทียบแนวคิดพุทธทาสกับชาตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Harris, K. A. (1972). The Political Meaning of Death: An Existential Overview. **OMEGA - Journal of Death and Dying**, 2(4), 227–239.

ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

Public Service Performance Proficiency At Nonghee Sub-District Municipality, Nonghee District, Roi Et Province

วิลาวรรณ กมลสินธุ์

Wirawan Kamonsin

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและประมวล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, โทร. 084-3423372

Educator Office of Academic Affairs and Processing Roi Et Rajabhat University, Tel. 084-3423372

e-mail : puttrawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคลากรจำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาฯด้านการจัดระเบียบชุมชนหรือสังคมและการรักษาความสงบด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตและมีความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือ ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน และพาณิชย์กรรมฯ

คำสำคัญ : ความสำเร็จ บริการ สาธารณะ

Abstract

This study aims to study and to compare on public service performance proficiency at Nonghee Sub-District Municipality, Nonghee District, Roi Et Province. The data was collected from 257 populations. The instrument was questionnaires. The statistical procedures employed to examine the data Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

Results of the study were the following : Public service performance proficiency at Nonghee Sub-District Municipality, Nonghee District, Roi Et Province indicated at

high level. To consider at each aspect indicated at high level on 4 aspects of infrastructure, culture and tradition and local wisdom, community/social regulated and safety, quality of life development whereas other 2 aspects indicated on management and natural environment, planning and investment and commercial.

Keyword: Performance proficiency; Public; Service

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และกำหนดให้การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นและต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม (มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284) ส่วนในด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญโดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มี 4 รูปแบบ รวมทั้งสิ้น 7,853 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 9 มีนาคม 2562 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง เทศบาล จำนวน 2,440 แห่ง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเทศบาลนคร จำนวน 30 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 178 แห่ง ตำบล จำนวน 2,232 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,335 แห่ง และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีก จำนวน 2 แห่ง ซึ่งก็คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

เทศบาลตำบล เป็นองค์กรให้บริการที่ถือเป็นหน้าที่สำคัญ โดยจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะได้แก่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อยด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีความสนใจที่จะศึกษาความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ในการนำไปปรับนโยบายและวิธีการดำเนินการให้บริการสาธารณะให้มีความเหมาะสมในพื้นที่ต่อไป

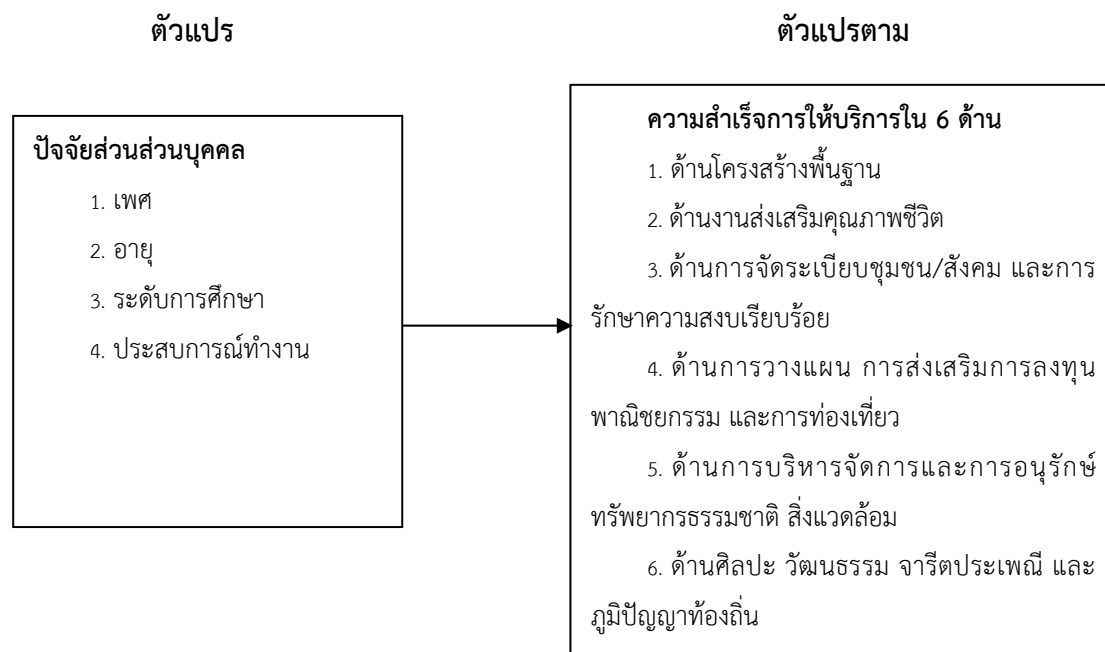
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จการให้บริการสาธารณสุขของของ เทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสำเร็จของการให้บริการสาธารณสุขของของ เทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสำเร็จของการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด คือ 1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณสุข 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงาน 3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จ และ 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของระดับความสำเร็จการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลหนองฮี

อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการวิจัยโดย ประชากรคือ บุคคลากรเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 257 คน (แผน อัตรากำลัง 3 ปี 2561 – 2563) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.36 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.64 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.69 รองลงมา ได้แก่ อายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.96 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.23 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.12 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 61.09 รองลงมาได้แก่ อนุปริญญาหรือปวส. หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20.23 มัธยมหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 10.12 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 8.56 มีประสบการณ์การทำงานมากที่สุด คือ ตั้งแต่ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.30 รองลงมา ประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.79 มากกว่า 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.18 และประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.73 ตามลำดับ

2. ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$)เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมา ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาฯ ($\bar{x} = 3.88$)ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบ ($\bar{x} = 3.86$)ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\bar{x} = 3.78$)และความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติฯ ($\bar{x} = 3.38$)และ ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมฯ ($\bar{x} = 3.35$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาที่ควรนำมาอภิปรายผล มีดังนี้

จากการศึกษาพบว่า ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอเมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีการส่งเสริม พัฒนา

ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาฯด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบ และ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่สนองต่อความต้องการของประชาชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวย ตามั่น (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก จันทรจิรา อินตะนนท์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพ การให้บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ระดับ คุณภาพการให้บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลแจ้ห่ม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ธิดารัตน์ คำภามูล (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการสาธารณสุขของพนักงานเทศบาลตำบล บางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการให้บริการสาธารณสุข ของพนักงานเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ ให้มีสภาพที่ดีมีความสะดวกในการคมนาคมสำหรับเชื่อมต่อระหว่างตำบล มีการจัดสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่ทั่วถึง ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจ บุคลากรจึงเห็นว่าเทศบาลได้รับความ สำเร็จอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรจิรา อินตะนนท์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัด ลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการสาธารณสุขเทศบาลตำบลแจ้ห่ม โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับ มาก

ด้านศิลปวัฒนธรรม จาริตประเพณีและภูมิปัญญาฯ พบว่า มีความสำเร็จในการให้บริการ สาธารณะ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลจัดให้มีการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสาน ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรมอันดีของครอบครัว และ ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้ศิลปะ วัฒนธรรม จาริตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนผู้รับบริการมี ความพึงพอใจ บุคลากรจึงเห็นว่าเทศบาลได้รับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สิทธิศักดิ์ กว้างวงษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการให้บริการสาธารณสุขของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการ สาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบพบว่า มีความสำเร็จในการ ให้บริการสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลจัดให้มีการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย มีการส่งเสริมประชาธิปไตย และสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีการส่งเสริมและสนับสนุน กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ มีการส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางการ แก้ไขปัญหาความยากจน และมีการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ทำให้ประชาชนผู้รับบริการมี ความพึงพอใจ บุคลากรจึงเห็นว่าเทศบาลได้รับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สิทธิศักดิ์ กว้างวงษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการให้บริการสาธารณสุขของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการ สาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า มีความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลจัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพภาคประชาชนเพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจที่ดีส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันของโรคติดต่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพสำหรับประชาชน ทำให้ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจ บุคลากรจึงเห็นว่าเทศบาลได้รับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิศักดิ์ กว้างวงษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการวางแผน ส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวพบว่า มีความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลจัดให้มี แหล่งท่องเที่ยว และจัดทำโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึงการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรยังมีน้อยยังขาดการวางแผนส่งเสริมการลงทุน

พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจึงทำให้ความสำเร็จในการให้บริการด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิศักดิ์ กว้างวงษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม พบว่า มีความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนยังไม่ทั่วถึง ขาดการส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม รวมทั้งอาจขาดการสนับสนุนกิจกรรมการปลูกป่าและปลูกไม้เศรษฐกิจ จึงทำให้ความสำเร็จในการให้บริการด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสิทธิศักดิ์ กว้างวงษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้**

1. เทศบาลควรจัดให้มี แหล่งท่องเที่ยวและจัดทำโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวให้ทั่วถึง
2. เทศบาลควรมีการส่งเสริมการพัฒนาด้านการเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างทั่วถึง
3. เทศบาลควร มีการวางแผนส่งเสริมการลงทุนผู้ประกอบการอย่างทั่วถึงพาณิชย์กรรม และการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
4. เทศบาลควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลหนองฮี อำเภอมืองหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จากการค้นพบ มีปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะอยู่มาก ผู้วิจัยได้เลือกนำมาศึกษาเพียงส่วนหนึ่ง จึงอาจทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ครบถ้วนในด้านของเนื้อหา การศึกษาครั้งต่อไปจึงควรศึกษาในประเด็นที่แตกต่างออกไป รวมทั้งมีการศึกษาเปรียบเทียบกับ เทศบาลที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย**. ค้นวันที่ 23 มีนาคม 2560 จาก <http://www.dla.go.th/work/abt>.
- การุณย์ คล้ายคลึง. (2550). **ปัญหาการทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์จีรา อินตะนนท์. (2551). **คุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. ลำปาง : มหาวิทยาลัยลำปาง.
- ชนันพร บัวมาศ. (2550). **คุณภาพการให้บริการสาธารณะของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลโคกพระ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาสารคาม ช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณรงค์ วิบูลย์มา. (2553). **การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประจำปี พ.ศ. 2552 ของเทศบาลตำบลหนองหอย อำเภอมืองเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์. (2547). “แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ในการบริการสาธารณะ” ใน **ประมวลสาระชุดวิชา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์**. นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ธนากร รุจิระกุล. (2552). **คุณภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคู อำเภอฟักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2545). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540 = 100 years of local Government in Thailand, 1987-1997**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2539). “สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล” ในเอกสารชุดปฏิบัติการ **ปกครองท้องถิ่น ลำดับที่ 6 โครงการศึกษาการปกครองท้องถิ่น**. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธิดารัตน์ คำภามูล. (2552). **คุณภาพการให้บริการสาธารณะของพนักงานเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2543). **หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- ประภาพรรณ เพ็งวงศ์. (2551). **การพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : อี.เค.บุ๊คส์.
- ประยูร กาญจนดุล. (2540). **แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2540). “บริการประชาชนทำได้ไม่ยาก (ถ้าอยากทำ)” ใน **เอกสารวิชาการ ส่งเสริมการบริการประชาชนของรัฐ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2542). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรจันทร์ มิตรมุสิก. (2549). **การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ภคพร หงส์ไทย. (2552). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพานพร้าว อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2547). “การบริหารท้องถิ่น”. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารภาครัฐ หน่วยที่ 7 หน้า 58-138**. นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันเพ็ญ ทรัพย์ส่งเสริม. (2539). **การจัดระบบองค์การมหาชนอิสระในกระบวนการจัดทำบริการสาธารณะในประเทศ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิชชุกร นาครชน. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. พระนครศรีอยุธยา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. (2547). **ศึกษาผลกระทบต่อนักประชาชนจากการจัดบริการสาธารณะ: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)**. รายงานการวิจัยเสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รูปแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government)**. สืบค้นวันที่ 23 มีนาคม 2557. จาก <http://www.opdc.go.th>.
- สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. (2546). **รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สิทธิศักดิ์ กว้างวงศ์. (2554). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดหลวง อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สิริพร มณีพันธ์. (2538). **การจัดทำบริการสาธารณะท้องถิ่นประเทศไทย : ศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีเทศบาลและกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุปกรณ ดิเสมอ. (2547). **ปัญหาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนวยการ ตาแม่่น. (2550). **การให้บริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต บริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนา โรงเรียนตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน Public-Private Collaboration School Administrator Development in Terms of School Development Strategy According To the Concept of School's Preparation Towards Asean Community

ณัฐพงษ์ จันทนะศิริ¹, รัชชัญญา ภูษาแก้ว² และ สุทธิศรี สมิติเวช³

Nutthapong Chandanasiri and Rabkwan Poosakaew And Suthisri Smitaveja

¹ คณะการสร้างเจ้าของธุรกิจและการบริหารกิจการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ค.ม. บริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), โทร. 0802333455

¹ Branch: Faculty of Business Owners Generation and Business Management Bangkok University, Tel. 0802333455
(M.Ed. Chulalongkorn University)

² คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ค.ศ. บริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) โทร. 0898891230

² Branch: Faculty of Education, Chulalongkorn University (Education Administration Committee), Tel. 0898891230
(Chulalongkorn University)

³ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (สส.ม. สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) โทร. 0897891235

³ Branch: Samsen Wittayalai School Bangkok (Social Work Social Education Foundation Thammasat University) Tel. 0897891235
e-mail: Nuttthaong_c@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน ตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.116$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.360$) สภาพที่พึงประสงค์พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.723$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารมีนโยบายบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.799$) จากผลการจัดลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่าในภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ ($PNI_{\text{modified}} = 0.516$) เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาทักษะภาษาและการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{\text{modified}} = 0.621$)

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน, โรงเรียนพระราชรัฐ, การเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน, การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน

Abstract

This research is a survey research using quantitative research methodology. The purposes of this descriptive research were to study the current status and the desirable condition for school administrator development in terms of school development strategy according to the concept of school's preparation towards ASEAN Community. Using the synthesis of related documents. Content analysis was used to analyze the information given by the administrators and teachers of the public-private school. The research found that current status of public administration development was moderate ($\bar{X} = 3.116$). All components are in the same level. The highest average component was administrators develop curriculum and learning management processes that aim to continually develop students into the ASEAN Community ($\bar{X} = 3.360$). The desirable condition was found at the highest level ($\bar{X} = 4.723$). All components are in the same level. The highest average component was administrators have a policy to manage education and develop educational institutions ready to continue to ASEAN ($\bar{X} = 4.799$). It was found that all elements required improvement at a low level ($PNI_{\text{modified}} = 0.516$). The components with the highest need index was administrators create an environment suitable for the development of language skills and the use of technology ($PNI_{\text{modified}} = 0.621$).

Keywords: School Administrator Development, Public-Private Collaborationschool, School's Preparation Towards Asean Community, School Development Strategy

บทนำ

ในส่วนของโครงการโรงเรียนประชารัฐ อรพรรณ ฤทธิมัน และ นวรัตน์ รามสูต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร(2559) กล่าวว่า เป็นหนึ่งในโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงที่เกี่ยวข้องได้ ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MoU) “สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ” ร่วมกับภาคประชาสังคมและภาคเอกชนกว่า 25 องค์กรชั้นนำระดับประเทศ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น โดยเปิดรับสมัครโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็กเข้าร่วมพัฒนาตามโครงการ ซึ่งมีโรงเรียนสนใจสมัครกว่า 10,000 โรงเรียน และมีโรงเรียนผ่านการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบโครงการโรงเรียนประชารัฐ ระยะที่ 1 จำนวน 3,342 โรงเรียน ที่จะได้รับการพัฒนาตามโครงการภายใต้การดูแลและให้ความช่วยเหลือของ School Partners และ School Sponsor โดยสิ่งที่จะได้รับการเป็นต้นแบบโรงเรียนประชารัฐ มีหลายประการ คือ 1) ครูได้รับความรู้และประสบการณ์จากกระบวนการจัดการ ตลอดจนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่าง ๆ 2) โรงเรียนได้รับการเติมเต็มจากภาคเอกชน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สื่อการเรียนการสอน ระบบ

ฐานข้อมูล เป็นต้น 3) ผู้บริหาร ได้รับการพัฒนาคุณสมบัติและสมรรถนะความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ 4) ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น จึงฝากให้ผู้บริหารทุกคน ร่วมดำเนินงานตามบทบาทของภาครัฐใน 2 ส่วน ดังนี้ 1) Do คือ สิ่งที่ต้องทำ : ขอให้ผู้บริหารทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่โครงการและปฏิบัติตามแผนงานโครงการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายสูงสุดคือ การที่โรงเรียนสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง นั่นก็หมายถึงความยั่งยืนนั่นเอง และ 2) Don't คือ สิ่งที่ไม่ควรทำ : ขออย่าได้ปิดความรับผิดชอบในการพัฒนาโรงเรียนไปให้โครงการโรงเรียนประชารัฐ รวมทั้งไม่ร้องขอรับการสนับสนุนอื่นตามความต้องการของตนเอง แต่ควรที่จะปฏิบัติตามแผนโครงการ

ส่วนการเตรียมโรงเรียนสู่อาเซียนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมในการเข้าสู่อาเซียน เช่น โครงการตอบปัญหาทางวิชาการอาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเข้าชิงรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศโดยมีประกาศหนังสือเลขที่ ศธ04001/ว1014 นอกจากนี้ ศิริบุญญา เหมวัชรสุวรรณ (2559) ยังได้ประกาศข่าวเรื่องสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารการศึกษา โดยให้เรียนผ่านโปรแกรมสอนภาษาอังกฤษไดเนด (DynEd) ซึ่งณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และ วิภาดา สุทธิโรจน์ และ วีรวิทย์ องค์กรเจริญวรรณ (2560) ได้กล่าวถึงความสอดคล้องของโปรแกรมดังกล่าวกับหลักสูตรแกนกลางต่อตระกูล บุญปลุก (2556) กล่าวถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ตัวชี้วัด ที่ผู้บริหารต้องมีสิ่งเหล่านี้ คือ การเรียนรู้อย่างมีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน ความสามารถในการจัดการสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัด ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การประสานเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในด้านของการจัดการการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และการติดต่อภายในกลุ่มประชาคมอาเซียนโดยใช้เทคโนโลยี

จากข้อมูลข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนถือว่าการเพิ่มศักยภาพของตัวผู้บริหาร เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนในหลายด้าน จึงจำเป็นต้องหาการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ เนื่องจากประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของประชาคมอาเซียน จึงต้องการหา “การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน ตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน” เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนในประเทศไทยเพื่อเตรียมพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน ตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

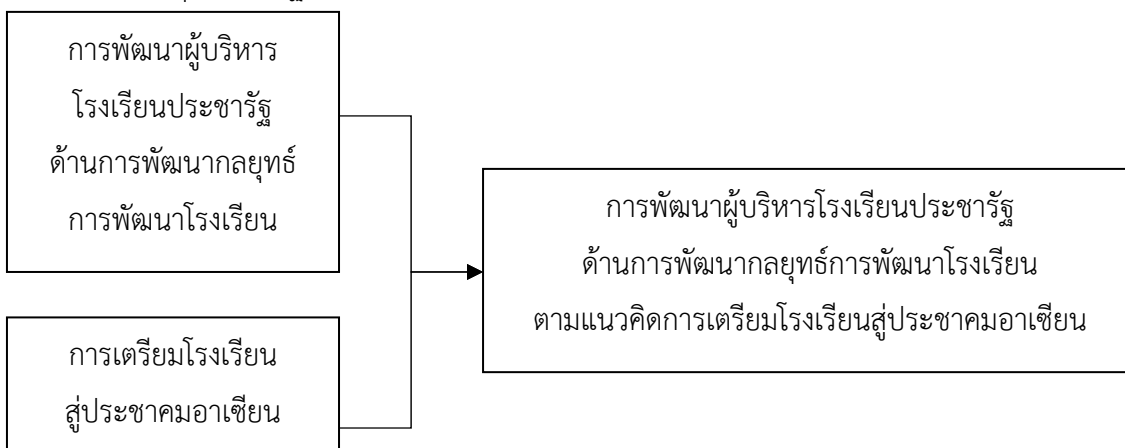
การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ มีดังต่อไปนี้กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษา ของณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และบุญฤทธิ์ บุญมา (2559) มีความสอดคล้องกับ ยุพา เวียงมกล อัดโตดดร (2554) และ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2552) และ สุวดี อุปปินใจ(2553) จากการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1) กระบวนการในการพัฒนา 2) กลยุทธ์การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 3) การพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ และ 4) ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน นำมาจากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้ 1) ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน 2) ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร 3) ผู้เรียนเป็นพลเมืองอาเซียนดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 4) ผู้เรียนภูมิใจในความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองอาเซียน 5) ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 7) สถานศึกษามีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน และ8) สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554)สอดคล้องกับอ่องจิต เมธยะประภาส (2554) กล่าวถึงมาตรฐานคุณภาพด้านการจัดการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น 4 ด้าน คือ ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประยุกต์จากณัฐพงศ์ จันทนะศิริ (2561)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) โดยหน่วยการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีประชากร คือ โรงเรียนพระราชรัฐ จำนวน 3,322 แห่ง โดยกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก Yamane (1973) โดยใช้ค่าความเชื่อมั่นที่

95% ยอมรับความคลาดเคลื่อน 5% จึงได้เป็น 358 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ 358 คน และครูโรงเรียนพระราชรัฐ 358 คน มีการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงบรรยาย มีค่าสถิติพื้นฐานประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) จากแบบสอบถามมีการตรวจสอบความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม รวมถึงความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Item Objective congruency: IOC) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยผ่านระบบเครือข่ายแบบออนไลน์หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการตรวจสอบความถูกต้องมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

พบว่าสภาพปัจจุบันในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.116$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.360$) รองลงมา คือ ผู้บริหารแสวงหาความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.293$) และผู้บริหารมีนโยบายบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.212$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาทักษะภาษาและการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 2.922$)

สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.723$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้บริหารมีนโยบายบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.799$) รองลงมา คือ ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจแก่ครูที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน ($\bar{X} = 4.768$) และผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.763$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญของประเทศในอาเซียนให้แก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.570$)

จากผลการจัดลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนพบว่าในภาพรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ ($PNI_{Modified} = 0.516$) เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาทักษะภาษาและการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{Modified} = 0.621$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน ($PNI_{Modified} =$

0.560) และผู้บริหารพัฒนาให้นักเรียนร่วมกันแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (PNI_{modified} = 0.558) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ (PNI_{modified} = 0.417)ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประเด็นคำถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

ประเด็นคำถาม	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{modified}
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผู้บริหารส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญของประเทศในอาเซียนให้นักเรียน	2.986	0.801	4.570	0.669	0.530
ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การพัฒนาทักษะภาษาและการใช้เทคโนโลยี	2.922	0.816	4.735	0.594	0.621
ผู้บริหารพัฒนาให้นักเรียนร่วมกันแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	3.034	0.788	4.726	0.611	0.558
ผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน	3.022	0.770	4.715	0.619	0.560
ผู้บริหารเสริมสร้างกำลังใจแก่ครูที่มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียน	3.095	0.804	4.768	0.569	0.541
ผู้บริหารมีนโยบายบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง	3.212	0.795	4.799	0.544	0.494
ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ประชาคมอาเซียนให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ	3.360	0.807	4.763	0.547	0.417
ผู้บริหารแสวงหาความร่วมมือกับเครือข่ายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง	3.293	0.817	4.707	0.571	0.429

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้ดังนี้

1) ผู้เรียนโรงเรียนพระราชรัฐ ได้พัฒนาด้านภาษาและเทคโนโลยี เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาไทย และความเป็นพหุวัฒนธรรมอาเซียน เนื่องจากผลวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาผู้บริหารนั้นคือ ให้ผู้บริหารอบรมเรื่องนวัตกรรมมาใช้กับนักเรียน สอดคล้องกับ พุณภัทธา พูลผล (2554) ในการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาเพื่อเตรียมผู้เรียนในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ วจิพร สุขสมบุรณ์ (2550) และ วันเพ็ญ ห่อทอง (2551) พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ชุดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใจอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีอิสระในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางภาษา การนำเสนองาน การแสดงบทบาทสมมติด้วยกระบวนการกลุ่ม ที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงทำให้นักเรียนมีความสุขและสนุกไปกับการเรียน ทำให้เกิดความรักและภูมิใจในการเผยแพร่สถานที่สำคัญของจังหวัดตน

2) ครูโรงเรียนพระราชรัฐ มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ในเรื่องอาเซียนที่มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าแนวทางอบรมความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหาร โดยเฉพาะในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียน การกระทำผิดกฎหมาย รวมถึงตรวจตราการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล จะทำให้ครูผู้สอนได้รับรู้สิ่งที่ผู้บริหารถ่ายทอด สอดคล้องกับ ชยกร สุตะโคตร (2556) พบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีดัชนีประสิทธิผลร้อยละ 69 ทำให้ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นที่สุด และควรมีแนวทางส่งเสริมผู้บริหารให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความพร้อมสู่อาเซียน เสริมสร้างความรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหาร โดยเฉพาะในเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับอาเซียน การกระทำผิดกฎหมาย รวมถึงตรวจตราการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และจัดอบรมผู้บริหารโรงเรียนเรื่องการใช้นวัตกรรมด้านภาษาและเทคโนโลยีกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาไทย และความเป็นพหุวัฒนธรรม

4) โรงเรียนพระราชรัฐ มีหลักสูตรและได้รับการสนับสนุน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ส่งเสริมผู้บริหารให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความพร้อมสู่อาเซียน ซึ่งทำให้โรงเรียนจะได้รับนวัตกรรม

ต่าง ๆ เข้ามามากขึ้น ตัวอย่างนวัตกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น DLIT, DynEd โดยพบว่าผู้บริหารที่นำโปรแกรมดังกล่าวไปใช้ในโรงเรียน สามารถพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมพร้อมสู่อาเซียนได้ (ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และ รับขวัญ ภูเขาแก้ว, 2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันหลากหลายจากหลักสูตรที่มีอยู่ เช่น แนวคิดการศึกษา 4.0 แนวคิด STEM แนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21
- 2) ศึกษาแนวทางการเตรียมสถานศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันออกไป เช่น สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา สถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ
- 3) ศึกษาแนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในเรื่องของโรงเรียนพระราชรัฐ และ/หรือ แนวคิดการเตรียมโรงเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 4) ศึกษาแนวทางการนำศาสตร์อื่นมาบูรณาการ (Integration) กับศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษา (Educational Administration) เช่น การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) จิตวิทยา (Psychology)
- 5) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เรียน หรือการพัฒนาครู ในการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- ชยกร สุตะโคตร. (2556). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย เรื่อง “การเรียนรู้อาเซียนผ่านภาษาอังกฤษ” เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ. (2561). การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และ บุญฤทธิ์ บุญมา. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษา. ใน คณะทำงานด้านพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการพระราชรัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (บ.ก.). หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ. (24-27) กรุงเทพมหานคร: ทูคอร์ปอเรชั่น.
- ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และ รับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2561). การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ตามแนวคิดการเตรียมโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 13(4), 219-231.

- ณัฐพงษ์ จันทนะศิริ และ วิภาดา สุทธิโรจน์ และ วีรวิทย์ องค์กรเจริญวรรณ. (2560). **ความสอดคล้องของโปรแกรมไคเนตกับหลักสูตรแกนกลาง (ระดับประถมศึกษา)**. กรุงเทพมหานคร: ทีชชิ่งทอยส์
- ณัฐพงษ์ จันทนะศิริ และ วิภาดา สุทธิโรจน์ และ วีรวิทย์ องค์กรเจริญวรรณ. (2560). **ความสอดคล้องของโปรแกรมไคเนตกับหลักสูตรแกนกลาง (ระดับมัธยมศึกษา)**. กรุงเทพมหานคร: ทีชชิ่งทอยส์
- ต่อตระกูล บุญปลุก. (2556). **การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- พูนภัทรา พูลผล. (2554). **การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ยุพา เวียงกมล อัดโตดดร. (2554). **กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วชิพร สุขสมบูรณ์. (2550). **การสร้างชุดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้เกมทางภาษาเรื่อง Local products in my sub-district สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- วันเพ็ญ ห่อทอง. (2551). **ชุดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2552). **การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุวดี อุปปินใจ. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่สูงภาคเหนือ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วี.พี. (1991).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (14 พฤษภาคม 2558). ศธ 04001/ว 1014. **โครงการตอบปัญหาทางวิชาการอาเซียนศึกษา**.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554).**แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน.(พิมพ์ครั้งที่1)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

อรพรรณ ฤทธิ์มั่น และ นวรัตน์ รามสูต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2559). **โรงเรียนประชารัฐ คืออะไร**.สืบค้นจาก https://data.bopp-obec.info/emis/news/news_view.php?ID_New=32363

อ่องจิต เมธยะประภาส. (2554). **การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน**.สืบค้นจาก<http://social.obec.go.th/library/document/asean/>

Yamane, T. (1973).**Statistics: An Introductory Analysis**.Third edition.Newyork: Harper and Row Publication.

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกรณีศึกษา วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด

Satisfaction with the work performance of employees in Onewhite House Co.,Ltd.

นवल โมครัตน์

Nawaphon Mokkharat

สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์โทร.087-0755621

Branch:Public AdministrationFaculty of Political ScienceTell 0870733621

Nawaapol@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัดในด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านนโยบาย ด้านการบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านผลตอบแทนที่ได้รับ

ประชากรที่ใช้ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและด้านผลตอบแทนที่ได้รับ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำสุดตัวอย่างที่ได้ในการวิจัยได้แก่ พนักงานบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่าพนักงานบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัดมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจในด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานสูงสุด

คำสำคัญ: ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน, ความพึงพอใจ, ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Abstract

This research aims to study the level of Satisfaction with the work performance of employees in One white House Co.,Ltd. In successful operation, recognition, the job characteristics, policies, command, interpersonalites, security of work and return income.

Population used in this study were employees in One white House Co.,Ltd., 40 samples tested by the questionnaires. The statistical data analysis included percentage, mean and standard deviation. Analyzing data and processes with the statistics program.

The results showed that the employees in One white House Co.,Ltd. has satisfaction to work at overall score at 8 or average level. The success of the operation were satisfied with highest score, following by the relationship between individuals and return income has minimum satisfaction of performance respectively.

Keyword: Success in work, Satisfaction, Interpersonal relations.

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารงานขององค์กร มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้มีสาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและการบริหารบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรอย่างมาก ดังนั้นผู้บริหารหลายท่านจึงได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ อีกทั้งยังเห็นว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ จึงนับได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญของการพัฒนาทักษะในระดับองค์กร และในระดับชาติ กล่าวคือ ถ้าหากพนักงานในองค์กรมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และพร้อมที่จะพัฒนา และมีการพัฒนาอย่างพร้อมเพียงกันแล้ว ย่อมทำให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรได้รับการพัฒนาอย่างแข็งแกร่ง และเมื่อหลายๆองค์กรได้รับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างแข็งแกร่งรวมกันเข้าก็จะเป็นพลังสำคัญของประเทศ นั้นย่อมหมายความว่าประเทศนั้นก็จะมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถแข่งขันในสังคมโลกได้ (Lorriman, Young and Kalinauckas), 1995 : 83)

สภาพปัญหาของทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับปัจจัยกำลังคน หากองค์กรมีบุคลากรที่ขาดคุณภาพและปริมาณ ย่อมประสบปัญหาอันจะนำไปสู่ความล้มเหลวได้ ในทางตรงกันข้ามหากองค์กร มีบุคลากรที่มีพร้อมทั้งคุณภาพและปริมาณแล้วก็จะสามารถใช้งานและได้ประโยชน์สูงสุด อีกทั้งองค์กรนั้นย่อมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้น และเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม (บุญทัน ดอกไทรสง และเอ็ด สาระภูมิ, 2529 : 155) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์กรมักจะเป็นสิ่งที่ถูกมองข้าม และผู้บริหารจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรของตน โดยการทำให้บุคคลในหน่วยงานมีความตั้งใจและพึงพอใจในการทำงานอย่างเต็มกำลังและความสามารถ จะส่งผลให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดในงานนั้นๆ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้านประกอบกัน เช่น บุคคลจะมีความพึงพอใจในการทำงานก็ต่อเมื่องานที่ทำนั้นให้ผลตอบแทนทั้งทางด้านวัตถุ ร่างกายและด้านจิตใจ หรือการทำงานนั้นสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลได้ (จำเนียร จวงตระกูล, 2547 : 24) นอกจากนี้ความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่องานก็เป็นส่วนช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ดังนั้นองค์กรใดที่จะบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพก็ต้องมาจากการที่มีบุคลากรมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานที่ทำอยู่ ความพึงพอใจในการทำงานจึงมีความสำคัญทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานเพราะว่าบุคคลทั้งสองระดับต้องมี

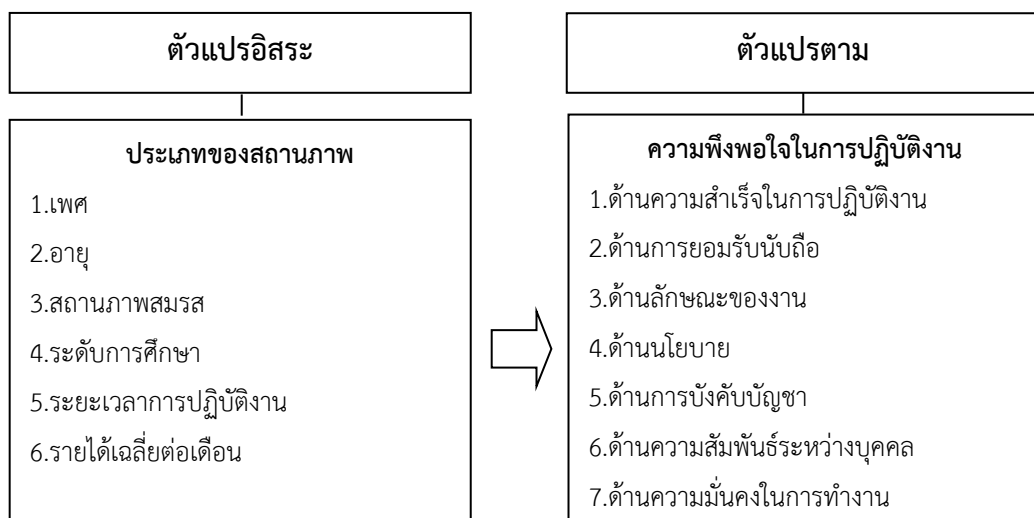
ความสัมพันธ์ตลอดการทำงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเข้าใจและสามารถโน้มน้าวจิตใจรวมทั้งนำบุคคลที่อยู่ในระดับปฏิบัติงานให้ทุ่มเทกับงานและร่วมมือร่วมใจกันที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เพราะหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและผู้ร่วมงานในองค์กรขาดความพึงพอใจในงานแล้วก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างมากต่อการทำงาน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือความพึงพอใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นๆ

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติของพนักงานได้ปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและได้ให้ความสนใจในการศึกษา ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการวิเคราะห์ วางแผน ปรับปรุง พัฒนาบุคลากร การสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่างๆ ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาขีดความสามารถทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้ได้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด
2. เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด
3. เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการวางแผนงานและนโยบายของผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

การที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน เกิดความพึงพอใจในการทำงานและร่วมแรงร่วมใจกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น หรือองค์การนั้นจำเป็นจะต้องหาวิธีการชักนำพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นให้ประพฤติปฏิบัติตามแต่พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากแรงจูงใจอันมาจากความต้องการของมนุษย์ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นนั่นเอง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงานนี้มีอยู่หลายทฤษฎีแต่ทฤษฎีที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy)
2. ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอริเบิร์ก (Herberg "s Two Factor Theory)
3. ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของแมคเกรเกอร์ (Mc Gregor)
4. ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (Mc Clelland)
5. ทฤษฎี EGR ของ อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer)

ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Maslow' sNeed Hierarchy)

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ
3. ความต้องการของมนุษย์จะมีลักษณะเป็นลำดับชั้น จากต่ำไปหาสูงตามลำดับความต้องการ ในขณะที่ความต้องการชั้นต่ำได้รับการตอบสนองบางส่วนแล้วความต้องการชั้นสูงถัดไป ก็จะตามมาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกรณีศึกษา บริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการใน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 7 ด้าน

วิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) องค์ประกอบของแบบสอบถามได้แก่

ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือด้านลักษณะของงานด้านนโยบายด้านการ
บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้านความมั่นคงในการทำงานด้านผลตอบแทนที่ได้รับ

ผลการวิจัย

1. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.54
2. ระดับความพึงพอใจด้านการยอมรับนับถือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43
3. ระดับความพึงพอใจในด้านลักษณะของงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.30
4. ระดับความพึงพอใจในด้านนโยบาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.30
5. ระดับความพึงพอใจในด้านการบังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.34
6. ระดับความพึงพอใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.48
7. ระดับความพึงพอใจในด้านความมั่นคงในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมี
ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.10

อภิปรายผล

การวัดระดับความพึงพอใจของพนักงานบริษัทพบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นอยู่ใน
ระดับที่ปานกลาง หมายความว่าส่วนมากของพนักงานบริษัทนั้นต้องการการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี
ขึ้นเพื่อยกระดับความพึงพอใจของตนเองให้เกิดขึ้น 1.ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 2.ด้านการ
ยอมรับนับถือ 3.ด้านลักษณะของงาน 4.ด้านนโยบาย 5.ด้านการบังคับบัญชา 6.ด้านความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคล 7.ด้านความมั่นคงในการทำงานเมื่อวัดระดับทั้ง 7 ด้านออกมาแล้วนั้นทำให้ทราบถึง
ระดับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีต่อบริษัท ในกระบวนการทำงานที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทัศนคติและสิ่งจูงใจต่อความคาดหวังในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีต่อการ
ปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัท วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด
2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรค ที่มีผลกระทบในการปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัท
วัน ไวน์ เฮาส์ จำกัด

เอกสารอ้างอิง

- จันทนาหงส์ลดาสุวรรณ. (2545). **ความพึงพอใจ ของพนักงานที่มีต่อการทำงาน ในบริษัท 3 เอ็ม (ประเทศไทย) จำกัด**. สารนิพนธ์บัณฑิต. (การจัดการ): มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชิตารัจศรีบัณฑิต. (2545). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การตลาดหลักทรัพย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์บัณฑิต. (การจัดการ) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระศักดิ์กำบรรณรักษ์. (2527). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภาพรอัสวภาญจน์. (2545). **ความพึงพอใจในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกรณีศึกษาธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)**. สารนิพนธ์บัณฑิต. (การจัดการ): มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
โครงการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย

คำสั่งมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ที่ 120/2561

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติครั้งที่ 4
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

The Eighth National Symposium and the Fourth International Symposium
Bangkokthonburi University

“งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”

“Research and Innovation for the Development of Society toward Sustainability”

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีกำหนดให้มีการจัดการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8 และ
นานาชาติครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี “งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”
ประกอบด้วย

1. งานวิจัยและสร้างสรรค์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Humanities and Social Sciences)
2. งานวิจัยและสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)
3. งานวิจัยและสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Health Sciences)

กำหนดจัดงานประชุมวิชาการผ่านระบบออนไลน์ ในวันอาทิตย์ที่ 26 เมษายน 2563 เวลา 09.00 –
17.45 น. เพื่อให้การจัดการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติดังกล่าว เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดประชุมวิชาการฝ่ายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เบ็ญจาธิกุล	อธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	ประธาน
2. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	รองประธาน
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ	รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและบริการ วิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	ที่ปรึกษา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เบ็ญจาธิกุล	รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย กรุงเทพธนบุรี	ที่ปรึกษา
5. อาจารย์ชัยสิน สุขวิบูลย์	รองอธิการบดี ฝ่ายงบประมาณและการเงิน	ที่ปรึกษา
6. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ์ ศิริรักษ์	อธิการบดี วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์	ที่ปรึกษา
7. รองศาสตราจารย์สุมาลี ไชยศุภรากุล	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	ที่ปรึกษา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิวะ วสุนธราภิวัฒก์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	ที่ปรึกษา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลธนี ศิริรักษ์	รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร วิทยาลัย เทคโนโลยีพนมวันท์	ที่ปรึกษา
10. นางสาววิภารัตน์ ตีอ่อง	รองผู้อำนวยการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
11. นายก้องศักดิ์ ยอดมณี	ผู้ว่าการ การกีฬาแห่งประเทศไทย	ที่ปรึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนแก่คณะกรรมการทุกฝ่าย

2. คณะกรรมการอำนวยการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ	รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยา เบ็ญจาทิกุล	รองอธิการบดี ฝ่ายบริหาร รักษาการคณบดีคณะนิติศาสตร์	รองประธาน
3. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการ
4. ศาสตราจารย์ พล.ต.ทพ.รังษิต บุญแต้ม	คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง	คณบดีคณะดุริยางคศาสตร์	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ทพ.ทองนารถ คำใจ	คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์	กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร กัลยามิตร	คณบดีคณะรัฐศาสตร์	กรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทัย อึ้งเจริญ	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์	กรรมการ
9. ดร.กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา	รักษาการคณบดีคณะศึกษาศาสตร์	กรรมการ
10. ดร.สุพัตรา จันทร์นะศิริ	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ	กรรมการ
11. ดร.หฤทัย ปัญญาวัชรตระกูล	คณบดีคณะนิเทศศาสตร์	กรรมการ
12. ดร.สุวิมล จอดพิมาย	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	กรรมการ
13. ดร.ประกิต หงษ์แสนยาธรรม	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การกีฬา	กรรมการ
14. ดร.สุชาลีณี วิทยาภรณ์	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
15. ดร.ชลิดา ลิ่นจี	คณบดีคณะบัญชี	กรรมการ
16. อาจารย์เมธาสิทธิ์ อัดดก	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์	กรรมการ
17. อาจารย์ฉัตรปวีณ อัมภา	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
18. ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ให้การสนับสนุนการดำเนินงานและประสานงานติดตามคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
2. กำหนดรูปแบบวิธีการจัดงาน ระหว่างมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี หน่วยงานภาคีร่วมจัดงานประชุม ตลอดจนการเชิญคณะกรรมการจัดงานประชุม เพื่อสรุปความก้าวหน้าการดำเนินงานตลอดช่วงการจัดเตรียมการจัดการประชุม
3. ให้การเสนอแนะระบบการจัดประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย
4. เสนอกรอบแนวคิดในการประชุมวิชาการ
5. เสนอแนะการจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการติดตามและประเมินผลงาน
6. เสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์งานการประชุม
7. วางแผนและเตรียมการจัดงานการประชุมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
8. ติดตามผลและประเมินการดำเนินงาน

3. คณะกรรมการจัดการประชุม**3.1. คณะกรรมการดำเนินงานประสานงานและพิธีการ**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อย่าง	หัวหน้าสาขาภาษาอังกฤษ	ประธาน
2. ดร. เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	รองประธาน
3. ดร.โอฬาร กาญจนากาศ	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษานานาชาติ	กรรมการ
4. ดร.สุธาสนี. วิทยาภรณ์	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
5. นายอาลี เส็มเกอ	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักวิจัย	กรรมการ
6. นางสาวกัณดินันท์ จิตรระออน	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักวิจัย	กรรมการ
		และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. สรรหาผู้บรรยายต่างๆ อาทิ ผู้บรรยายนำ และผู้บรรยายรับเชิญ
2. จัดโปรแกรมการขึ้นบรรยาย
3. วางแผนและเตรียมการประชุมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
4. จัดทำกำหนดการ พิธีการของงานประชุม
5. เสนอขออนุมัติโครงการ ติดต่อประสานงานเพื่อเรียนเชิญวิทยากร วิทยากรบรรยายพิเศษ วิทยากรแสดงปาฐกถาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความวิชาการ
6. ออกหนังสือเชิญกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมนำเสนอทั้งภาคบรรยาย โปสเตอร์ตลอดจนตอบข้อซักถามทั่วไป และตอบรับการพิจารณาบทความ
7. จัดหาของที่ระลึกให้วิทยากรบรรยายพิเศษ และประธานที่มาเปิดงาน
8. จัดหาของที่ระลึกให้ผู้ร่วมงาน (กระเป๋าคอมพิวเตอร์)
9. จัดทำคู่มือบัตรผู้นำเสนอมผลงานทุกคน จัดลำดับผู้เข้ารับบูธบัตร
10. ทำหนังสือเชิญอธิการบดีกล่าวรายงานและเปิดงาน
11. ประสานงานฝ่ายต่างๆ
12. ติดตามทวงถามบทความจากผู้นำเสนอบทความ
13. สรุปผลโครงการเสนอต่อที่ประชุมกองบรรณาธิการและคณะกรรมการจัดประชุม

3.2. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และเว็บไซต์

1. ดร.หฤทัย ปัญญาวุฒตระกูล	คณบดีคณะนิเทศศาสตร์	ประธาน
2. ดร.ศิริชญาณ์ การะเวก	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
3. อาจารย์วรินทร์ แจ้งโรจน์	อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์	กรรมการ
4. อาจารย์สยาม เจริญอินทร์พรหม	อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์	กรรมการ
5. อาจารย์กฤติญา กวีจารุกรณ์	ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ออกแบบโปสเตอร์และไวนิล แผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์
2. ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งเว็บไซต์ วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียงคลื่นต่าง ๆ
3. จัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่การประชุม และจัดทำระบบลงทะเบียนเข้าร่วมส่งผลงานออนไลน์
4. บันทึกภาพและวิดีโอการจัดประชุมวิชาการ
5. ทำหนังสือเชิญผู้สื่อข่าวมาทำข่าวการจัดงานประชุมวิชาการ
6. ดูแลต้อนรับสื่อมวลชนในการประชุม
7. จัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่สื่อมวลชนวันประชุม (Press Release)
8. ส่งภาพข่าวพิธีเปิดการประชุมเผยแพร่แก่สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ
9. จัดเตรียมของที่ระลึกแก่สื่อมวลชน
10. ออกแบบป้าย แผ่นพับ และ ป้ายหน้างาน ป้ายบอกทาง
11. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3.3 คณะกรรมการฝ่ายศิลปกรรมและจัดนิทรรศการ

1. อาจารย์เมธาสิทธิ์ อัดดก	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์	ประธาน
2. อาจารย์นพอนันต์ บาลีสี่	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์	กรรมการ
3. อาจารย์ชุตินา งามพิพัฒน์	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ออกแบบแบครอปและตกแต่งฉากบนเวที
2. ออกแบบการจัดตำแหน่งวางบอร์ด ติดตั้งและร้อยถอนโปสเตอร์
3. ติดโปสเตอร์ผลงานของผู้นำเสนองาน
4. ดูแลการจัดวางและตกแต่งสถานที่
5. ออกแบบปก Proceeding และ ปก CD Proceeding
6. ออกแบบประติมากรรม (กระเป๋าคาด)

3.4 คณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่และรักษาความปลอดภัย

1. อาจารย์สมภพศรี สัมพันธ์	ผู้อำนวยการฝ่ายอาคารสถานที่	ประธาน
2. นายภาณุ มาลาทอง	หัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	กรรมการ
3. นายเอก แซ่กั้ง	เจ้าหน้าที่สำนักกิจการนักศึกษา	กรรมการ
4. นายพิชัย สันโดษ	เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	กรรมการ
5. นางสาวเอกอนงค์ เพ็ชรขุนทด	เจ้าหน้าที่สำนักประธาน	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ติดโปสเตอร์ป้ายบอกทาง ประชาสัมพันธ์งานประชุม
2. จัดตกแต่งห้องประชุมเล็ก และห้องประชุมใหญ่ ดูแลความสะอาดและความพร้อมของสถานที่จัดงาน
3. ติดตั้ง ทดสอบระบบเครื่องเสียงบริเวณภายในงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
4. จัดทำแผนด้านรักษาความปลอดภัยและงานจราจร

3.5 คณะกรรมการฝ่ายเอกสาร

1. อาจารย์สิทธิพร โพธิ์ระหง	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาตำราและสื่อ ทางวิชาการ	ประธาน
2. นายอาลี เส็มเกอ	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักวิจัย	กรรมการ
3. นางสาว กันตินันท์ จิตรระออน	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักวิจัย	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. จัดทำ Proceeding เผยแพร่บทความวิชาการ ทั้งภาคบรรยายและโปสเตอร์

3.6 คณะกรรมการฝ่ายบริการด้านการปฐมพยาบาล

1. ดร.สุวิมล จอดพิมาย	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์.ดร.สุลี ทองวิเชียร	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	กรรมการ
3. ดร.สุวิมล แสนเวียงจันทร์	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. มีหน้าที่จัดเตรียมบุคลากร อุปกรณ์เครื่องใช้และยาสำหรับการปฐมพยาบาล
2. กำหนดสถานที่ตั้งหน่วยปฐมพยาบาลให้เหมาะสม สะดวกรวดเร็วต่อการให้บริการ

3.7 คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติต้อนรับ และจัดเตรียมอาหาร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี โหล้ายอง	อาจารย์ประจำสถาบันภาษาต่างประเทศ	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทริยา รวยสำราญ	อาจารย์ประจำสถาบันภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
3. ดร.จุฬารัตน์ วัฒนทรัพย์	ผู้อำนวยการสำนักศึกษานานาชาติ	กรรมการ
4. อาจารย์ฉัตรปวีณ อัมภา	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
5. อาจารย์พลโทชูชีพ สุขหมื่น	อาจารย์ประจำสถาบันภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
6. อาจารย์วิษสุดา ร้อยพิลา	หัวหน้าสาขาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
7. อาจารย์กิตติคุณ เกร็งกำจรกิจ	อาจารย์ประจำสาขาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
8. อาจารย์ปญญ์นิรันดร์ อังศุธิรกุล	อาจารย์ประจำสาขาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
9. อาจารย์พรรณปพร จันทร์ฉาย	อาจารย์ประจำ สาขาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
10. อาจารย์ณัฐกร เดชา	อาจารย์ประจำสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ	กรรมการ
11. อาจารย์กานต์สิริ เฝื่อนาครธรรมรัตน์	อาจารย์ประจำสาขาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
12. อาจารย์วิลาวัลย์ ดีเลิศ	หัวหน้าสาขาภาษาไทย	กรรมการ
13. อาจารย์ดาราวรรณ เกตวัลย์	อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย	กรรมการ
14. อาจารย์วิภาพ คัญทัพ	อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย	กรรมการ
15. นางสาวฮายาติ สาหะ	เจ้าหน้าที่สถาบันภาษาต่างประเทศ	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ต้อนรับ ดูแลวิทยากร ผู้นำเสนอผลงาน และผู้เข้าร่วมสัมมนาเข้าที่ประชุม
2. รับลงทะเบียนแจกเอกสารและของที่ระลึกในการประชุม
3. จัดเตรียมดอกไม้ อาหารและเครื่องดื่มสำหรับผู้นำเสนอผลงาน
4. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย(ตามความเหมาะสม)
5. จัดโต๊ะรับลงทะเบียน ติดผ้าประดับเวที

4. กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	รองประธาน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เบ็ญจาทิกุล	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร คณบดีคณะนิติศาสตร์	กรรมการ
4. ศาสตราจารย์.พล.ต.ทพ.รังษิต บุญแต้ม	คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร กัลยาณมิตร	คณบดีคณะรัฐศาสตร์	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์.ทพ.ทองนารถ คำใจ	คณบดีคณะทันตกรรม	กรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทัยอิงเจริญ	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์	กรรมการ
9. ดร.กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา	รักษาการคณบดีคณะศึกษาศาสตร์	กรรมการ
10. ดร.หทัย ปัญญาวุฒตระกูล	คณบดีคณะนิเทศศาสตร์	กรรมการ
11. ดร.สุวิมล จอดพิมาย	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	กรรมการ
12. ดร.สุพัตราจันทนะศิริ	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ	กรรมการ
13. ดร.ประกิต หงษ์แสนยาธรรม	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การกีฬา	กรรมการ
14. ดร.สุชาสินี วิทยาภรณ์	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
15. ดร.ชลิดา ลั่นจี	คณบดีคณะบัญชี	กรรมการ
16. อาจารย์เมธาสิทธิ์ อัดตก	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์	กรรมการ
17. ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	กรรมการ และเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. กำหนดรูปแบบ วิธีการรับลงทะเบียน
2. จัดทำหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยาย และภาคโปสเตอร์
3. คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินผลงานวิจัย
4. ติดตามผลและประเมินการดำเนินงาน

4.1 คณะอนุกรรมการพิจารณาผลงาน

4.1.1 คณะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงาน กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดีคณะคณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์ นิยมญาติ	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ	รองประธาน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เบ็ญจาทิกุล	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รักษาการคณบดีคณะนิติศาสตร์	รองประธาน
4. ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา คุณารักษ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ พิเศษ พลโท ดร.วีระ วงศ์สรรค์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง	คณบดีคณะดุริยางค์	อนุกรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อายอง	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์	อนุกรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร กัลยาณมิตร	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ทักษิณี ลักขณาภิชนภัช	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ศรีจักรวาล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะดังกุล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.พิรพงศ์ ทิพนาค	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สมหญิง จันทุไทย	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
14. รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มพล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ดาราทวี ปะปาล	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
17. รองศาสตราจารย์ อรรพรรณ บรรจงศิลป์	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
18. รองศาสตราจารย์ ศิริพร สัจจานนท์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
19. รองศาสตราจารย์ วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
20. รองศาสตราจารย์ พิบูล ทีปะปาล	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา หอวัฒนกุล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม วรรณศิริ	อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์	อนุกรรมการ
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรพร กำบุญ	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประณต มีสอน	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน นพเกตุ	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรินทร์ สอนแก้ว	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ เมืองแมน	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ศรีมกุฎพันธ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ

32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
33. ดร.กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา	รักษาการคณบดีคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
34. ดร.สุธาสินี วิทยาภรณ์	คณบดีคณะศิลปศาสตร์	อนุกรรมการ
35. ดร.สมพงษ์ สุเมธกชกร	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์	อนุกรรมการ
36. ดร.จุฑาศิริ ยอดวิเศษ	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์	อนุกรรมการ
37. ดร.อุไรวรรณ พงศ์สุภากุล	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์	อนุกรรมการ
38. ดร.หทัย ปัญญาอุตรตระกูล	คณบดีคณะนิเทศศาสตร์	อนุกรรมการ
39. ดร.จุฑาศิริ ยอดวิเศษ	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
40. ดร.กฤษฎา ดาวเรือง	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์	อนุกรรมการ
41. ดร.สุพัตรา จันทนะศิริ	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
42. ดร.ชลกนก โขจิตคณิน	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
43. ดร.ศิริชฎานันท์ การะเวก	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
44. ดร.ทิพย์ลาวัลย์ แก้วนิล	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
45. ดร.สุชาติ ปรัชญานนท์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
46. ดร.กฤษฎาภรณ์ รุจิธำรงกุล	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
47. ดร.นภัทร จันทารมย์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
48. ดร.ประพัฒสอน เปี้ยกสอน	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
49. ดร.ณัฐภูมิ สรีเพชร	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
50. ดร.ณัชชา กริมใจ	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
51. ดร.ลาวัลย์ ต้นสกุลรุ่งเรือง	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
52. ดร.นราธิป แนวคำดี	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
53. ดร.เพชรราภรณ์ วงศ์หลวง	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
54. ดร.พรประภา ศรีราพร	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
55. ดร.ภูริธรรม หอมอุดมทรัพย์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
56. ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
57. ดร.ปริญ วีระพงษ์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
58. ดร.ชนิตาภา ดีสุขอนันต์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
59. ดร.เบญจจรรยา วัฒนกุล	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
60. ดร.วันเพ็ญ เพ็งสมบูรณ์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
61. ดร.อารียา ภูวศิริวิวัฒน์	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
62. ดร.คมสิงห์ วิวัฒน์ภูษิต	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
63. ดร.ณิชาภา คุณพระเนตร	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
64. ดร.สุรเชษฐ์ โล่ทองคำ	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ	อนุกรรมการ
65. ดร.กัญญาณัฐ ไฟคำ	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
66. ดร.อุไรวรรณ พงศ์สุภากุล	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
67. ดร.อดุลย์ เลหาพล	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
68. ดร.ชนะ รัตนภักดี	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
69. ดร.เถลิงศักดิ์ เสนาคำ	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
70. ดร.ธวัชชัย แสงวงทรัพย์	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ

71. ดร.สมชาย รัตนภูมิภิญโญ	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
72. ดร.ปรียาพร เหนือระกูล	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
73. ดร.นพคุณ ทอดสนิท	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
74. ดร.บรรจง โช้ะมณี	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
75. ดร.ณัฐชานันท์ จัตุปาอิตธิวัฒน์	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
76. ดร.ชิง แขวงวิเศษชัยชาญ	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
77. ดร.ประถมาภรณ์ รัตนภักดิ์	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
78. ดร.พีระ อินทรทุด	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
79. ดร.เกียรติศักดิ์ กัลยาสิริวัฒน์	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
80. ดร.จเร พันธุ์เปรื่อง	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์	อนุกรรมการ
81. ดร.ป้อมฤดี กุมพันธ์	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์	อนุกรรมการ
82. ดร.บุญทริกา โอทกานนท์	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์	อนุกรรมการ
83. พลโท ดร. สมัยรบ สุทธิวาทนฤพุดิ	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์	อนุกรรมการ
84. ดร.ฉวีวรรณ ปุราณี	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
85. ดร.ชูศักดิ์ จึงพานิช	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
86. ดร.ญาติมา นุชแดง	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
87. ดร.วรางคณา โพธิ์กุล	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
88. ดร.บุษรา มัยอึ้ง	อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์	อนุกรรมการ
89. ดร.ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
90. ดร.สุขุม มูลเมือง	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
91. ดร.พรหมพิริยะ พนาสนธิ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
92. ดร.ชัยวัฒน์ อุทัยแสน	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
93. ดร.จุฬาพรรณภรณ์ธนะแพทย์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
94. ดร.จุฑารัตน์ นีรันดร	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
95. ดร.สมคิด สกฤษสถาปัตย์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
96. ดร.ธนาถ สมบูรณ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
97. ดร.ปราภากร เกิดมีสุข	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
98. ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
99. ดร.เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
100. ดร.โสภณ โสภากิมุข	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
101. ดร.สมใจ เดชบำรุง	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
102. ดร.สมบัติ เดชบำรุง	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
103. ดร.ธารณี กิตติกาญจนโสภณ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
104. ดร.เพชรรัตน์ ฮิมินกุล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
105. ดร.รสรินทร์ อรอมรัตน์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ
106. ดร.โอฬาร กาญจนากาศ	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์	อนุกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาจุฬาลงกรณมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	อนุกรรมการ
2. ศาสตราจารย์ สำเรียง เมฆเกรียงไกร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อนุกรรมการ
3. Professor Dr.TerryE.Miller	Kent State University,USA	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งภาพ คงฤทธิ์ระจัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
5. Associate Professor Dr.AndrewShahriari	Kent State University,USA	อนุกรรมการ
6. Assistant Professor Dr. Marc Voelker	Mahidol University, Bangkok, Thailand	อนุกรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงษ์ สีสากิจไพศาล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สุภมาส อังสุโชติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	อนุกรรมการ
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรช โศภีรักษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพัฒน์กุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ขันธศิริ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	อนุกรรมการ
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ม่วงแก้ว	ข้าราชการบำนาญ	อนุกรรมการ
14. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไล ตั้งจิตสมคิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	อนุกรรมการ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขเขียว	มหาวิทยาลัยศิลปากร	อนุกรรมการ
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลั่นฤทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	อนุกรรมการ
17. รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	อนุกรรมการ
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ทองฟู ศิริวงศ์	ข้าราชการบำนาญ	อนุกรรมการ
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ภาณุจारी	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	อนุกรรมการ
21. รองศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ ภิญโญนนตพงษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	อนุกรรมการ
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนารถ บุญมีพิพิธ	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ	อนุกรรมการ
23. รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อนุกรรมการ
24. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ ประเสริฐสรวย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
25. รองศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ชมชัยยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	อนุกรรมการ
26. รองศาสตราจารย์ ดร. พรเพ็ญ ไตรพงศ์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
27. รองศาสตราจารย์ ไพรัช พันธุ์ชาติรี	ข้าราชการบำนาญ	อนุกรรมการ
28. รองศาสตราจารย์ ขุภาพร ชีฆาอุตมากร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
29. รองศาสตราจารย์ ธีโสธร ตู้อองคำ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	อนุกรรมการ
30. รองศาสตราจารย์ จงกล แก่นเพิ่ม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น	อนุกรรมการ
32. รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ดาดวง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ มีใจซื่อ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรม ไชยานนท์	ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่	อนุกรรมการ
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	อนุกรรมการ

36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต รัชตพิบูลภพ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนารถ เล็กกลอสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา แสนสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์	อนุกรรมการ
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต บุญสนอง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติมา ไห้ถ้อย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี ศักดิ์คุลยธรรม	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร ปัจฉิมม์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนากร ปักษา	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิช นักปี	มหาวิทยาลัยนเรศวร	อนุกรรมการ
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา สุขสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	อนุกรรมการ
46. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกษก บรรลือฤทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	อนุกรรมการ
47. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์	อนุกรรมการ
48. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ วนาพิทักษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	อนุกรรมการ
49. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล เชนะโยธิน	มหาลัราชภัฏราชชนครินทร์	อนุกรรมการ
50. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลธรรม เกื้อบุตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อนุกรรมการ
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อนุกรรมการ
52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิวัฒน์ วาทะวัฒน์	วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	อนุกรรมการ
53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อนุกรรมการ
54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ พลูชอบ	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
55. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พราหม อินพรม	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว	มหาวิทยาลัยศิลปากร	อนุกรรมการ
57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์ สุขแก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดา ผ่องพิทยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	อนุกรรมการ
59. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ จันทร์ดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
60. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อานุกาฬ รัชสุวรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ ฤกษ์เมธ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	อนุกรรมการ
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้ำผึ้ง ไชว์พันธ์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิบูลย์ ลีอมงคล	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวไลย์	อนุกรรมการ
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภัทรพร ปุณะตุง	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วารี ศรีสุรพล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิไลวรรณศิริเมฆา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	อนุกรรมการ
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาศิรา ราชเวียง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพดล ธีรวงศ์ภิญโญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	อนุกรรมการ

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภภัทร อัมพันธ์สุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	อนุกรรมการ
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐธิกานต์ ปิ่นจู่ไร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	อนุกรรมการ
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนต์รี พานิชยานุวัฒน์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
73. ดร.เจษฎา บุตรดำ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
74. ดร.ฐปนพัฒน์ รัชญาเมธีธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	อนุกรรมการ
75. ดร.ศศิธร เดชพรหม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
76. ดร.รวมพล จันทศาสตร์	วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก	อนุกรรมการ
77. ดร.วิศรดา เชนะโยธิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์	อนุกรรมการ
78. ดร.ธงชัย เหมทานนท์	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	อนุกรรมการ
79. ดร.วรุพงษ์ ลาภเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
80. ดร.รัตนา วงศ์ศรีมีเดือน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	อนุกรรมการ
81. ดร.อำนาจ แก้วใส	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	อนุกรรมการ
82. ดร.ฉัตรรัตน์ โทตระไวศยะ	ราชภัฏสวนสุนันทา	อนุกรรมการ
83. ดร.ศิวกร รัตติโชติ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
84. ดร.วีไล ปรีษากร	โรงเรียนวัดโรงเข้	อนุกรรมการ
85. ดร.จุฬาลักษณ์ ทรัพย์สุทธิ	กระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
86. ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	อนุกรรมการ
87. ดร.จันทนา สังวรโยธิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร	อนุกรรมการ
88. ดร.กาญจนา รอดแก้ว	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
89. ดร.กนกพร พิริยวุฒิมิรอุดม	โรงเรียนวัดพระศรีอารีย์	อนุกรรมการ
90. ดร.จามจุรี จำเมือง	โรงเรียนวัดมงคลวราราม	อนุกรรมการ
91. ดร.สุนันทา ปานณรงค์	โรงเรียนวัดเหนือ	อนุกรรมการ
92. ดร.สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก	โรงเรียนวัดใหญ่สว่างอารมณ์	อนุกรรมการ
93. ดร.กุหลาบ หงส์ทอง	โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 7	อนุกรรมการ
94. ดร.เสาวณี เรวัตโต	โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี	อนุกรรมการ
95. ดร.ศิริรัตน์ ทองมีศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	อนุกรรมการ
96. ดร.ณัชชามน เปรมปลื้ม	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
97. ดร.สิริลักษณ์ เทียงธรรม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 1	อนุกรรมการ
98. ดร.กัลยาณี ธีรวงศ์ภิญโญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	อนุกรรมการ
99. ดร.สมหวัง ว่องไวไพศาล	โรงเรียนวัดบูรณาวาส	อนุกรรมการ
100. ดร.ลาวรรณ ศรีสูงเนิน	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัลย์	อนุกรรมการ
101. ดร.จิรมา โพธิ์พัฒนชัย	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัลย์	อนุกรรมการ
102. ดร.ทวีพร ตู๋พง	วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัลย์	อนุกรรมการ
103. ดร.วิชาญ เหยี่ยววิไลรัตน์	วิทยาลัยทองสุข	อนุกรรมการ
104. ดร.กำธร จิตรศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	อนุกรรมการ
105. ดร.ณัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	อนุกรรมการ
106. ดร.โสรัจ พฤติโกมล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ

107. ดร.รักเกียรติ จาริก	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อนุกรรมการ
108. ดร.มนชिरดา ทองเกิด	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจรัลพงศ์ภูวนาท	อนุกรรมการ
109. ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อนุกรรมการ
110. ดร.กุลธิดา นาคะเสถียร	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	อนุกรรมการ
111. ดร.ธเนศ อุ่นปรีชาวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	อนุกรรมการ
112. ดร.เมธาวิณ สาระยาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	อนุกรรมการ
113. ดร.หัสพร ทองแดง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	อนุกรรมการ
114. พระมหาฉัตรชัย สุธตชโต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยสาลายา	อนุกรรมการ
115. ดร.ชัยชนะ โพธิ์วาระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	อนุกรรมการ
116. ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	อนุกรรมการ
117. ดร.ปริญ วีระพงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	อนุกรรมการ
118. Dr.SarahS.Miller	Kent State University,USA	อนุกรรมการ
119. Dr.Huang Ying	WuyiUniversity	อนุกรรมการ
120. Dr.HanYanyan	Qinghuangtao TV Station	อนุกรรมการ
121. Dr.HanXuejing	Huang Shi City	อนุกรรมการ
122. Dr.XingFangjun	Guangxi	อนุกรรมการ
123. Dr.Zhang Qian	Shandong University of Arts	อนุกรรมการ
124. Dr.Yao Lin	Independent scholar	อนุกรรมการ
125. Dr. Tan Wei Wu	Monah University, Australia	อนุกรรมการ
126. Dr. Lilian Khaw	Monah University, Australia	อนุกรรมการ
127. Dr.Stephen Hamann	ที่ปรึกษาฝ่ายต่างประเทศด้านวิชาการ ควบคุมยาสูบ	อนุกรรมการ

4.1.2. คณะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงาน กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุทัย อึ้งเจริญ	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์	รองประธาน
3. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา เลิศกมลกาญจน์	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ดร.ดิเรก ทองอร่าม	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ บุญชู เรืองพงศรีสุข	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	อนุกรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประกอบ มณีเนตร	อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์	อนุกรรมการ

7. พลโท.ดร.พิทักษ์ เกียรติพันธ์	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
8. ดร.สุนทร แสงเพ็ชร	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
9. ดร.รัชพรรณ หนูเนียม	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
10. ดร.สุเทพ ทองแพ	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
11. ดร.เพชรรัตน์ จันทรมิ	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
12. ดร.ชุตีวรรณ ภัทรานุกฤษกุล	อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
13. ดร.ภูมิยศ พัยคฆวรรณ	อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์	อนุกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.จงจิตร หิรัญลาภ	อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการพิจารณา ศึกษา และเสนอแนะด้านเชื้อเพลิงธรรมชาติ คณะกรรมการธิการ การพลังงานวุฒิสภา	อนุกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ตีบุญ เมธากุลชาติ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา จันทวงษ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กิริยา สังข์ทองวิเศษ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ ศิลปานันทกุล	อาจารย์เกษียรราชการ	อนุกรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ คุ้มมะณี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	อนุกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรินทร์พ สุกใส	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อนุกรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาริก สุรินตะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	อนุกรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐกฤต ปานชลธิ	วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม	อนุกรรมการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา อรุณจรัสธรรม	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐนียา รั้งศรีสุริยชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	อนุกรรมการ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพ.อุดม ว่องไวทองดี	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	อนุกรรมการ
13. ดร.โสภกา แซ่เฮ้ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
14. ดร.ไชยยันต์ ทองสองยอด	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์	อนุกรรมการ
15. ดร.สุภาฯ ศิริวงษ์ยิ่งเจริญ	บริษัท ยูนิคเอ็นจิเนียริงแอนด์คอน สตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	อนุกรรมการ
16. ดร.สิทธิศักดิ์ แจ่มนาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	อนุกรรมการ

17. ดร.นุชนาฏ บัวศรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	อนุกรรมการ
18. ดร.ปิยะนันท์ พนาภานต์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	อนุกรรมการ
19. ดร.บุญธิดา ชุนงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	อนุกรรมการ
20. ดร.สันติ พัฒนวิชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	อนุกรรมการ
21. ดร.จิรพิพัฒน์ ธีรพงษ์ภัทร	เลขานุการวิชาการบูรณาการอุตสาหกรรมดิจิทัล	อนุกรรมการ
22. ดร.นุชนาพร พิจารณ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	อนุกรรมการ
23. ดร.วิวัฒน์ จิ่งธนศิริกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	อนุกรรมการ
24. ดร.ณัฐ ธีชยะพงษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์	อนุกรรมการ

4.1.3 คณะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงาน กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. ศาสตราจารย์ พล.ต.ทพ.รังษิต บุญคุ้ม	คณบดีคณะสาธารณสุข	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุลี ทองวิเชียร	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	รองประธาน
3. รองศาสตราจารย์ ทพ.ทองนารถ คำใจ	คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ เชาวยุทธ พรพิมลเทพ	อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์	อนุกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพ.ดร.ยสนันท์ จันทรวิน	อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์	อนุกรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดีทรศน์ รอบคอบ	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำลอง ชูโต	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุดมศักดิ์ คงเมือง	อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์	อนุกรรมการ
9. ดร.สุวิมล จอดพิมาย	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
10. ดร.ประกิต หงส์แสนยาธรรม	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา	อนุกรรมการ
11. ดร.ธวัชชัย กาญจนะทวีกุล	อาจารย์ประจำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา	อนุกรรมการ
12. ดร.ครรชิต สุกุลแก้ว	อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์	อนุกรรมการ
13. ร้อยตำรวจโทหญิง ดร.เจือจันทร์ วัฒนาเจริญ	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
14. ดร.อาภากรณ เป็รัมย์	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
15. ดร.สุวิมล แสนเวียงจันทร์	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
16. ดร.สุตริภักดิ์ จิตต์หทัยรัตน์	อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์	อนุกรรมการ
17. ดร.จิตติยา มีชัย	อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์	อนุกรรมการ
18. ดร.อาทิตยา ญาติสมบูรณ์	อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์	อนุกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	อนุกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งโรจน์ พุ่มรีว	อาจารย์เกษียรราชการ	อนุกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล ตันสกุล	อาจารย์เกษียรราชการ	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญารัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ แก้วปาน	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ อัจฉราพร สีหิรัญวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล	อนุกรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์	อนุกรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ทพ.อาทิพันธุ์ พิมพ์ขาวชา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อนุกรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิรา ดวงสงค์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ทองคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	อนุกรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิพร มูลศาสตร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	อนุกรรมการ
12. ดร.สุพัตรา รักษาสนธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	อนุกรรมการ
13. ดร.อนุสรณ์ มนตรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
14. ดร.สมพร ส่งตระกูล	มหาวิทยาลัยบูรพา	อนุกรรมการ
15. ดร.ดลภา พศกชาติ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อนุกรรมการ
16. ดร. นาฏนภา ปัดชาสุวรรณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
17. ดร. ดริศ สามารถ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
18. ดร. ปิยชาติ ชาติรินรานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อนุกรรมการ
19. ดร.วราวรรณ วงษ์บุตร	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข	อนุกรรมการ
20. ดร.เอกราช สมบัติสวัสดิ์	วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์	อนุกรรมการ
21. Dr.Yang Lili	Kunming Medical University	อนุกรรมการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. พิจารณาผลงานจากผู้นำเสนอบทความเพื่อนำเสนอแบบบรรยาย หรือ โปสเตอร์
2. ทำรายงานสรุปผลเสนอต่อที่ประชุมกองบรรณาธิการและคณะกรรมการจัดประชุม

5. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี ให้อายอง	ผู้อำนวยการสถาบันภาษาต่างประเทศ	ประธาน
2. ดร.เสาวนีย์ สมันต์ตรีพร	ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	กรรมการ
3. ดร.สุทธาพัฒน์ อมรเรืองตระกูล	ผู้อำนวยการบุคลากร	กรรมการ
4. นางสาวปวีณรีสา ศิริกุลประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณและการเงิน	กรรมการ
5. อาจารย์ปราณี ทองศรีสุข	ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบ	กรรมการ และเลขานุการ
6. นางสาวกันตินันท์ จิตรระออน	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักวิจัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. จัดทำรายรับ-รายจ่ายและสรุปในการจัดงาน ประชุมวิชาการ
2. รับลงทะเบียนและออกใบเสร็จ
3. ตรวจสอบค่าใช้จ่าย

“งานวิจัย และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน”
“Research and Innovation for the Development
of Society toward Sustainability”

จัดทำโดย สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

โทร. 02-800-6800-5 ต่อ1403 (สำนักวิจัย) โทรสาร 02-800-6806

อีเมล research@bkkthon.ac.th